PROCEEDINGS

6th Conference

2021

พลิกโฉมนวัตกรรมสังคม และเทคโนโลยีสุขภาพ ในยุค Next Normal

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6

วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2565

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คำนำ

มหาวิทยาลัยคริสเตียน ร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาลัยแสงธรรม และเครือข่ายวิจัยอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง ได้จัดการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2564 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติ ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานวิจัยด้านนวัตกรรมสังคมและการบริการสุขภาพในยุควิถีชีวิตใหม่หลังวิกฤต COVID-19 พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างนักวิชาการและนักวิจัย ในการสร้างสรรค์ผลงานที่มุ่งแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาคมโลก ที่กำลังเกิดภาวะความขัดแย้งทางสังคม ภาวการณ์ชะลอตัวทางเศรษฐกิจจากผลกระทบโรคติดต่อทางเดินหายใจ COVID-19 โดยมีรายละเอียดผลงานดังปรากฏในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ จำนวน 51 เรื่อง

ท้ายนี้คณะกรรมการดำเนินโครงการจัดประชุม ขอขอบคุณเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ คณะที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้พิจารณาผลงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ที่ได้ให้เกียรติและเสียสละเวลาอันมีค่าร่วมจัดโครงการในครั้งนี้ ขอขอบคุณวิทยากรผู้ดำเนินรายการประจำห้องและผู้มีส่วนสนับสนุนทุกท่านที่ทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้จากการประชุมวิชาการครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำเสนอผลงาน ประเทศชาติ และประชาคมโลกต่อไป

คณะกรรมการดำเนินงาน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยคริสเตียน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ที่องค์การอนามัยโลก (WHO) ยกระดับให้เป็น “ภาวะการระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic)” นั้น ส่งผลให้เศรษฐกิจทั่วโลกหยุดชะงัก และส่งผลกระทบต่อสังคมโดยกว้าง นำมาซึ่งสิ่งที่เรียกว่าความปกติใหม่ (New Normal) ที่ส่งผลให้วิถีชีวิตคนทั่วโลกแตกต่างไปจากเดิม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกภายหลังเกิดวิกฤตการระบาด ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีการจัดการสุขภาพที่รองรับหลังเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของโรค จึงมีความสำคัญ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติที่จัดขึ้นในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานวิจัยด้านนวัตกรรมสังคมและการบริการสุขภาพในยุควิถีชีวิตใหม่หลังวิกฤต COVID-19 จึงนับเป็นโอกาสอันดีที่มหาวิทยาลัยคริสเตียน และเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ได้จัดประชุมวิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2564 โดยรูปแบบของการประชุมในครั้งนี้นอกจากการนำเสนอผลงานวิจัยทั้งภาคบรรยายและภาคโปสเตอร์แล้ว ยังมีการบรรยายพิเศษ หัวข้อ “พลิกโฉมนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสุขภาพในยุค Next Normal” ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน

ในนามของมหาวิทยาลัยคริสเตียน กระผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งในการเป็นเจ้าภาพหลักของการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ในครั้งนี้ และขอขอบคุณ คณะผู้จัดงานและคณะกรรมการเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการทุกท่าน ที่จัดการประชุมได้อย่างเรียบร้อยและสมบูรณ์ อันแสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่โดดเด่นของโครงการความร่วมมือในครั้งนี้ กระผมเชื่อว่าผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน จะได้รับความรู้และประโยชน์ที่สามารถนำไปพัฒนาตนเอง ประเทศชาติและสังคมโลกต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษมณ์ ภัทรธรรมมาศ
อธิการบดี มหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยคริสเตียน	ข
บทความวิจัยกลุ่มที่ 1 นวัตกรรมและวิทยาศาสตร์สุขภาพ	
ความเป็นพิษต่อเซลล์ของวัสดุห้ามเลือดจากอนุพันธ์ไคโตซานต่อเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ของมนุษย์ โดย วรพล แซ่เฮ้ง, วรพล แซ่เฮ้ง, กัลติมาศ แผวผาลา, วาสนา โคสอน,วนิดา จันทร์วิกูล, กิตติ์วัตร กิตติ์เรืองพัชร, มานิสา ศรีชลเพ็ชร์	1
การแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา โดย พิชามญชุ์ ศรีวิริยกุล, ชัชพันธุ์ อุดมพัฒนากร, ภัทรายุ แต่บรรพกุล	12
ประสบการณ์การจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ของผู้บริหารระดับต้นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิในภาคใต้ โดย ศจีรัตน์ โกศล, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย	23
การศึกษานำร่องวัฒนธรรมการสร้างนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป : การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา โดย วรัทยา กุลนิธิชัย, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย	33
ความหมายและองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง โดย พีรยา คงรอด, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย	43
ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดย พิมพ์พันธุ์ โม่งปราณีต, ธนิดา ผาติเสนะ	54

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและโยคะ ต่อความทนทาน ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวและความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในคนอ้วนเพศหญิง 68

โดย หทัยชนก หมากผิน, วรรณนิศา สำเภาจินดา

บทความวิจัยกลุ่มที่ 2 ศาสนา วัฒนธรรมและการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 79

โดย หทัยรัตน์ ทรรพวสุ, กิตติพศ วีรอนันตมิตร, บวรศรี มณีพงษ์, สุพรชัย ปิยรัตน์วนกุล

รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 90

โดย ปรียากมล รักชนะ, มัทนียา พงศ์สุวรรณ, โสภณ เพ็ชรพวง

ผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 102

โดย ฐิติพร หารวาระ

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 111

โดย จันทร์เพ็ญ สินธเกิด, ธันว์รัชต์ สินธนะกุล

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา 123

โดย สิริกร โตสติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตในภาคอีสานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share โดย นฤมล กาขาว	134
การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย นฤนาท ลำใย, กฤช สินธนะกุล	143
ประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน : กรณีคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน โดย สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน, วันดี วจนะถาวรชัย	152
บทความวิจัยกลุ่มที่ 3 การพัฒนาวิธีการเรียนและการสอน	
การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับวิธีการสอนแบบปกติ โดย สุทธิพงษ์ อาจโต, เด่นดาว ชลวิทย์, ก่อพงศ์ นามวัฒน์	168
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MATและวิธีสอนแบบปกติ โดย ดวงใจ แมลงภู่, เด่นดาว ชลวิทย์	181
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับวิธีการสอนแบบปกติ โดย ณัฐชยา อินทร์สุข, เด่นดาว ชลวิทย์	190

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ 200

โดย วาสนา ยอมิน, เด่นดาว ชลวิทย์

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก กับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 212

โดย ธีระพล แก้วคำจันทร์, เด่นดาว ชลวิทย์, ก่อพงศ์ นามวัฒน์

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนปกติ 223

โดย กชพรรณ ณ สงขลา, เด่นดาว ชลวิทย์, ก่อพงศ์ นามวัฒน์

ผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 236

โดย ธีรวัฒน์ ด้วงกรี

ผลการใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 244

โดย ภาวิดา คงนาม

ผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาเภสัชวิทยาต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักศึกษาพยาบาล 253

โดย รัตนา ช้อนทอง, อนงค์รักษ์ พิมภาวะ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัยกลุ่มที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ

การสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร 267

โดย พีรบุณย์ บุษยะกนิษฐ์, ธนา อนันต์อาชา, ออมศิลป์ เอกธนิตวณิชย์

การเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้สงสัยจะสูญ 281
ของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง

โดย ธนภัทร แจ่มตระกูล, ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต

ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ 293
ของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

โดย ภัทรนันท์ มั่นมณี, ภูษิต วงศ์หล่อสายชล

คุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 305

โดย สุภาวดี ช่วยสถิตย์, ภรณ์พิณ คงทอง

แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ กรณีศึกษาธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก 314

โดย พรพรรณ นิลพันธุ์, ภูษิต วงศ์หล่อสายชล

แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะปนเปื้อน ของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศไทย) จำกัด 323

โดย ณัฐกร สุรชาต, ฐานิตา ฆ้องฤกษ์

ความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของ 333
บุคลากรสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

โดย ชมพูรัศ ดังนิโรจน์, ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต

ความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน 347
ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

โดย ปิยพร ศาลางาม, ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคโปสเตอร์และบทความวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ 359

โดย ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, ณฐนนท ทวีสิน, กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, สัญญา คำอิน,อธิพงษ์ คิดดี

ปักธงชัย ประเพณีที่มีความเชื่อในพิธีกรรมต่อชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 373

โดย ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, ณฐนนท ทวีสิน,พรลภัส แผลงศร

การรับรู้ และ ทัศนคติ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 388

โดย ดาวลอย กาญจนมณีเสถียร, เมธาวี วุฒิทวีวัฒน์

แนวทางการแก้ไขปัญหารายได้จากค่าธรรมเนียมจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ที่ลดลงของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี 401

โดย ภัทรพร พิมประสาร, ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต

ผลการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ต่อสมรรถภาพการผลิต และคุณภาพไข่ 415

โดย รัชนี ศรีประสิทธิ์, พินทุสร รอดผล, อาภรณ์ ส่งแสง

การพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

โดย ธนาภรณ์ รอดชีวิต, ปริวรรต องค์ศุลี, คุณากร กล้าอาษา, ภัทรพล คิ้วอำไพ 423

ประสบการณ์พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน : การศึกษาเบื้องต้น 438

โดย สมบัติ ประทักษ์กุลวงศา, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย

แนวทางการเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันภัย ไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสินสาขาสังกัดภาค 1 451

โดย กฤษตพล พลเดช, ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ความต้องการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชน 467
โดย ศิรินทร์ อินทรวิชะ, ขนิษฐา วารีนิล

ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการหลังโควิด 19 479
ของผู้บริโภคร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จังหวัดนครพนม
โดย ธิดาเทพ พรหมจันทร์, อนุฉัตร ช่ำชอง

การสร้างและการสิ้นสุดบทบาทตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น 490
โดย อาภากร หนักไหล่

การสร้างแอปพลิเคชันสื่อกลางสำหรับคนรักกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์ 505
และคลาวด์คอมพิวติ้ง
โดย จรรยา แหยมเจริญ, สายยาใจ พึ่งประชา, พชระ กันทา, นันทภรณ์ ภุมรินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษา 515
คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง
โดย ดวงหทัย แสงสว่าง, วิภาวรรณ เพ็งพานิช, ดรุณวรรณ สมใจ, ภาสกรณ์ กลิ่นขวัญ,
พิมพกานต์ ศรีอำพันธ์, ชลิดา ลุนระบุตร, ขวัญฤทัย อยู่เย็น, นุชวรา สืบสุนทร,
จันทิมา ลี้ตี๋, เพ็ญนภา แสงชมภู, สุธาวัลย์ สุพรัตน์

การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน 526
โดย เอก บำรุงศรี, ณัฏฐพงศ์ พรหมศร

Relationship of student nurses' competencies in midwifery practice at a private 538
university in Thailand
โดย Louela V. Cordova-Acedera, Rattana Chonthong

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดย ณิชกานต์ แย้มชุติ, อนุฉัตร ช่ำชอง	555
นวัตกรรมแบบจำลอง “Airry” โดย ศิขรินธาร ทวีคูณ, พรรณวศา บุติมูลตรี, ศักดิธัช ตันสุวรรณ, ปริญญา ใจเรือนแก้ว, กฤษนารี แย้มเพ็ง, ศุภชัย ยิ่งเจริญ	569
นวัตกรรมแบบจำลอง “Vaccy” โดย พรสุดา บุญจันทร์, ศุภิสรา สีหามาตย์,ศุภวิษณุ์ เรืองสารท,ภีร์ รักสกุลใหม่, กฤษนารี แย้มเพ็ง, ศุภชัย ยิ่งเจริญ	579
รายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6	588

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความเป็นพิษต่อเซลล์ของวัสดุห้ามเลือดจากอนุพันธ์ไคโตซานต่อเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ของมนุษย์

Cytotoxicity of the Calcium Alginate/*N*,O-Carboxymethylchitosan Hemostatic Sponge on Primary Human Periodontal Ligament Fibroblasts

วรพล แซ่เฮ้ง*
กัลติมาศ แผวผาลา**
วาสนา โคสอน***
วนิดา จันทร์วิกูล****
กิตติ์วัตร กิตติ์เรืองพัชร*****
มานิสา ศรีชลเพ็ชร******

บทคัดย่อ

ปัจจุบันวัสดุห้ามเลือดยังคงถูกศึกษาและพัฒนาคุณสมบัติให้ดียิ่งขึ้นจึงได้สร้างวัสดุห้ามเลือดชนิดใหม่ calcium alginate/ N,O-carboxymethyl chitosan (CA/NOCC) ซึ่งผลิตจากวัตถุดิบทางธรรมชาติที่หาได้ง่าย มีราคาถูก และมีความเข้ากันได้ทางชีวภาพกับเนื้อเยื่อ และเพื่อพัฒนาวัสดุ CA/NOCC มาใช้ห้ามเลือดในทางทันตกรรม ได้นำวัสดุมาทดสอบความเข้ากันได้กับเซลล์ในช่องปากชนิดต่างๆ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ เพื่อศึกษาผลของวัสดุ CA/NOCC ต่อเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ โดยประเมิน ลักษณะสัณฐานวิทยาของเซลล์ อัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ การเคลื่อนที่ของเซลล์ และวัดระดับการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนจากวัสดุ ผลการทดลองพบว่า เซลล์ที่เลี้ยงร่วมกับวัสดุ CA/NOCC มีความหนาแน่นลดลงและพื้นผิวเซลล์ไม่เรียบโดยมีการสร้างเส้นใย และตุ่มพองใส นอกจากนี้อัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ลดลงประมาณร้อยละ 30 ส่วนการเคลื่อนที่ของเซลล์มีความใกล้เคียงกับกลุ่มควบคุม และพบปริมาณแคลเซียมไอออนสูงถึง 2.99 มิลลิโมลาร์ในกลุ่มที่เลี้ยงเซลล์ร่วมกับวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC

คำสำคัญ : สารห้ามเลือด, แคลเซียมอัลจิเนต, คาร์บอกซีเมทิลไคโตซาน, เซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์

---

* นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิทยาการช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
** ทันตแพทย์ชำนาญการ โรงพยาบาลบ่อทอง จ.ชลบุรี
*** ผู้ช่วยวิจัย สังกัดศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย จ.ปทุมธานี
**** นักวิจัย สังกัดศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย จ.ปทุมธานี
***** อาจารย์ประจำ หลักสูตรวิทยาการช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
****** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรวิทยาการช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากการศึกษานี้วัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ส่งผลในเชิงลบต่อรูปร่างและการทำหน้าที่ของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ ซึ่งอาจเกิดจากระดับของแคลเซียมไอออนที่ปลดปล่อยจากวัสดุ ในอนาคตอาจทำการศึกษาความเข้ากันได้ของเซลล์กับวัสดุ CA/NOCC ที่ผ่านการล้างเพื่อกำจัดแคลเซียมไอออนส่วนเกินออกก่อน หรือผลิตวัสดุที่มีการปรับเปลี่ยนอัตราส่วนต่อน้ำหนักของ CA และ NOCC เพื่อพัฒนาวัสดุที่เข้ากันดีกับเซลล์ในช่องปาก และสามารถนำมาใช้ห้ามเลือดในช่องปากได้ในอนาคต

Abstract

Until today, hemostatic materials are still being developed to achieve the overall required properties. Calcium alginate/ *N*,O-carboxymethyl chitosan (CA/NOCC) is the novel hemostatic sponge that we have developed from natural products which are readily available, low cost, and biocompatible to human tissue. To extend its use for bleeding control in dentistry, the biocompatibility of CA/NOCC hemostatic sponge to primary cells isolated from oral tissues would be tested. The objective of this study was to evaluate the effect of the CA/NOCC material on the morphology, proliferation rate, and migration of the periodontal ligament fibroblasts (PDLFs). Additionally, the level of calcium ion release from the CA/NOCC sponge was measured. The results showed that PDLFs cultured with the CA/NOCC sponge were less dense with irregular cell surfaces from the presence of fibrils and cellular blebbing. Moreover, there was a 30% decrease in the proliferation rates of the PDLFs. However, the migration ability of the cells was relatively comparable to the control. In the medium where the PDLFs were cultured with the CA/NOCC sponge, the calcium ion level was as high as 2.99 mM.

From this study, the negative effects of the CA/NOCC hemostatic material on the morphology and function of the periodontal ligament fibroblasts were potentially caused by the level of calcium ion released from the CA/NOCC material. Therefore, in future studies, we plan to test the biocompatibility of the PDLFs with the pre-washed CA/NOCC, from which the excess $CaCl_2$ would be removed, or the CA/NOCC materials developed with different ratios of CA and NOCC. Our goal is to improve the CA/NOCC hemostatic sponge that would be biocompatible with intraoral cells and ultimately be applicable for bleeding control in the oral cavity in the future.

Keywords : hemostatic agent, calcium alginate, carboxymethyl chitosan, periodontal ligament fibroblasts

บทนำ

ภาวะเลือดออกภายหลังการถอนฟัน หรือการผ่าตัดในช่องปากจำเป็นต้องได้รับการห้ามเลือดอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่อผู้ป่วย มีการศึกษาที่พบว่าการถอนฟันในกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านการกลายเป็นลิ่มของเลือด หรือยาต้านเกล็ดเลือด มักเกิดภาวะเลือดออกผิดปกติภายหลังการถอนฟันมากกว่ากลุ่มที่ไม่รับประทานยาก่อนการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ถอนฟัน (Napenas et al., 2013) นอกจากเทคนิคต่างๆ ที่ทันตแพทย์ใช้ในการห้ามเลือด การใช้วัสดุห้ามเลือดจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถช่วยในการห้ามเลือดอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันวัสดุห้ามเลือดที่นำมาใช้บ่อยในทางทันตกรรม ได้แก่ Surgicel® และ Gelfoam® ที่มีกลไกการทำงานหลักในการห้ามเลือด คือ การอาศัยโครงสร้างทางกายภาพของวัสดุที่มีลักษณะเป็นโครงข่ายให้เลือดมายึดเกาะ เมื่อนำมาใช้ในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของกระบวนการแข็งตัวของเลือด หรือได้รับยาที่ส่งผลต่อกระบวนการแข็งตัวของเลือด วัสดุประเภทนี้จึงทำงานได้ไม่ดีนัก นอกจากนี้ยังพบการเกิดปฏิกิริยาต่อสิ่งแปลกปลอมของร่างกาย รบกวนการหายของแผล หรือวัสดุอาจไปกดโครงสร้างที่สำคัญใกล้เคียง เช่น เส้นประสาท เส้นเลือด (Azargoon et al., 2011) จากข้อจำกัดหลายประการจึงมีความพยายามในการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาวัสดุห้ามเลือดชนิดใหม่ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม

วัสดุห้ามเลือดจากไคโตซาน ที่พัฒนามาจากวัตถุดิบทางธรรมชาติ คือ ไคติน ซึ่งสกัดมาจากเปลือกของสัตว์เปลือกแข็งชนิดต่างๆ เช่น เปลือกหอย เปลือกกุ้ง เป็นต้น (Zhong et al., 2019) เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นจากการที่ไคโตซาน มีความเข้ากันได้ดีกับเนื้อเยื่อ มีความสามารถในการสลายตัว ไม่กระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ไม่มีความเป็นพิษต่อเซลล์ และมีฤทธิ์ยับยั้งแบคทีเรียได้ (Khan & Mujahid, 2019) ต่อมามีการพัฒนาไคโตซานมาเป็นวัสดุห้ามเลือดทางทันตกรรม เรียกว่า HemCon® dental dressing (HDD) ซึ่งได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยาของประเทศสหรัฐอเมริกา (FDA) (Kale, Singh, Kotrashetti, & Kapoor, 2012) HDD ถูกสร้างเป็นโครงข่าย (scaffold) ที่มีลักษณะเป็นรูพรุนคล้ายฟองน้ำ เหมาะสมในการใช้ห้ามเลือดสำหรับงานผ่าตัดในช่องปาก (Azargoon et al., 2011; Eldibany, 2014) และยังใช้ในการห้ามเลือดภายหลังการถอนฟันในผู้ป่วยที่ได้รับยาละลายลิ่มเลือดได้เป็นอย่างดี (Malmquist, Clemens, Oien, & Wilson, 2008) แต่อย่างไรก็ตาม ไคโตซานมีข้อจำกัดในการนำไปพัฒนาเป็นวัสดุทางชีวภาพอื่นๆ เนื่องจากมีคุณสมบัติการละลายน้ำที่ต่ำ จึงมีการพัฒนาโครงสร้างให้กลายเป็นอนุพันธ์ของไคโตซานที่เรียกว่า N,O-carboxymethyl chitosan (NOCC) ซึ่งมีคุณสมบัติการละลายในช่วง pH ที่หลากหลาย และมีคุณสมบัติทางชีวภาพที่ดีกว่าไคโตซานในหลายๆ ด้าน (Zhong et al., 2019)

ก่อนหน้านี้ได้พัฒนาสารห้ามเลือดจากอนุพันธ์ไคโตซานอีกรูปแบบหนึ่งขึ้นมา คือ calcium alginate/N,O-carboxymethyl chitosan (CA/NOCC) จากการทดสอบวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC นี้พบว่ามีความเข้ากันได้ดีกับเซลล์ไฟโบรบลาสท์ของหนูชนิด L929 และเซลล์ไฟโบรบลาสท์ของมนุษย์ (Wanida Janvikul, Uppanan, & Thavornyutikarn, 2007) และมีประสิทธิภาพในการห้ามเลือดดีกว่าวัสดุห้ามเลือด Spongostan® (Wanida Janvikul, Uppanan, & Kosorn, 2006) เมื่อนำมาทดสอบในมนุษย์พบว่า วัสดุห้ามเลือด CA/NOCC มีความเข้ากันได้ดีกับเนื้อเยื่อ ไม่ก่อให้เกิดการระคายเคือง ไม่ทำให้เกิดอาการแพ้ และสามารถสลายตัวได้ (Surattanawanich, Janvikul, Thavornyutikarn, & Kosorn, 2011)

เพื่อเป็นการนำวัสดุ CA/NOCC มาใช้ห้ามเลือดในช่องปากได้อย่างปลอดภัย จึงได้ทำการทดสอบความเข้ากันได้ทางชีวภาพของวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC กับเซลล์ปฐมภูมิที่ผ่านการคัดแยกจากเนื้อเยื่อในช่องปาก ได้แก่ กระดูกขากรรไกร เนื้อเยื่อเหงือก และเอ็นยึดปริทันต์ จากการศึกษาของ Phaewphala et al. ไม่พบความเป็นพิษของวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ต่อเซลล์สร้างกระดูก (Phaewphala, Kosorn, Janvikul, Kitrueangphatchara, & Sricholpech, 2020) ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่า วัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ส่งผลต่อการเพิ่มจำนวน และรูปร่างของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เนื้อเยื่อเหงือก (Mahatchariyapong, Phaewphala, Kosorn, Kitrueangphatchara, & Sricholpech, 2022)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทดสอบความเป็นพิษของวัสดุห้ามเลือดจากอนุพันธ์ไคโตซาน CA/NOCC กับเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ (periodontal ligament fibroblast) โดยประเมิน การเพิ่มจำนวนของเซลล์ การเคลื่อนที่ของเซลล์ และลักษณะทางสัณฐานวิทยาของเซลล์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเตรียมวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC

วัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ถูกเตรียมโดยใช้สารองค์ประกอบของ โซเดียมอัลจิเนต (sodium alginate: SA) กับ *N*,O-carboxymethyl chitosan (NOCC) โดย SA และ NOCC ที่สัดส่วนน้ำหนัก 80:20 จะถูกละลายด้วยน้ำที่ขจัดไอออนแล้ว (deionized water) สารละลายหนืดที่ได้จากการละลายและผสมสารองค์ประกอบดังกล่าวจะถูกเทลงในแม่แบบเพื่อทำเป็นแผ่นที่มีขนาดความหนาประมาณ 1 มิลลิเมตร ตามด้วยการนำไปทำให้แห้งด้วยวิธีฟรีซ-ดรายเพื่อผลิตเป็นรูปแบบฟองน้ำ นำชิ้นงานวัสดุที่ได้จุ่มลงในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์เป็นเวลา 10 นาที กระบวนการแลกเปลี่ยน Na^{+}-Ca^{2+} ระหว่าง Na^{+} ในสารละลายโซเดียมอัลจิเนต (sodium alginate: SA) กับ Ca^{2+} ในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์ ($CaCl_2$) เกิดเป็นวัสดุ CA/NOCC ที่ต้องผ่านการล้างด้วยน้ำและทำให้วัสดุแห้งด้วยวิธีฟรีซ-ดรายอีกครั้งหนึ่ง วัสดุที่ได้จะอยู่ในรูปของแผ่นฟองน้ำบางๆ และตัดเป็นรูปร่างตามลักษณะการใช้งาน (วงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 มิลลิเมตร และ 10 มิลลิเมตร หนา 1 มิลลิเมตร) และถูกทำให้ปลอดเชื้อโดยการฉายรังสีแกมมาหรือผ่านการอบฆ่าเชื้อด้วยแก๊สเอธิลีนออกไซด์ก่อนนำไปใช้ทดสอบกับเซลล์ต่อไป

2. การเลี้ยงเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์

เซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ที่ใช้ ผ่านการคัดแยกมาจากเนื้อเยื่อเอ็นยึดปริทันต์ที่อยู่บริเวณผิวรากฟันที่ไม่อักเสบของผู้ที่ให้ความยินยอม 5 ราย ซึ่งเก็บไว้ในคลังเก็บเซลล์ และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (SWUEC-022/2563X) เซลล์จะถูกเลี้ยงในอาหารเลี้ยงเซลล์ดีเอ็มอีเอ็ม (DMEM; Dulbecco Modified Eagle's Medium high glucose) ที่มีฟีทัลคาล์ฟซีรัม ร้อยละ 10 (10% Fetal calf serum; FCS) กลูตามีน 2 มิลลิโมลาร์ (2 mM L-Glutamine) เพนนิซิลลิน 100 IU ต่อมิลลิลิตร (100 IU Penicillin) สเตร็ปโตมัยซิน 100 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร (100 µg/ml Streptomycin) และแอมโฟเทอริซินบี 5 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร (5 µg/ml Amphotericin B) หรือที่เรียกว่า DMEM +/+ ภายในตู้อบที่มีความชื้นและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ร้อยละ 5 (5% CO_2) ที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส ในการทดลองนี้ใช้เซลล์รุ่นที่ 3-8

3. การศึกษาลักษณะสัณฐานวิทยาของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ (Cell morphology assay)

วางวัสดุ CA/NOCC ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 10 มิลลิเมตร หนา 1 มิลลิเมตร บนแผ่นกระจกกั้นใส (Cover glass) ในจานเลี้ยงชนิด 24 หลุม จากนั้นทำการแยกเซลล์จากจานเลี้ยงโดยใช้ 0.5% Trypsin-EDTA และหว่านเซลล์ลงบนวัสดุ CA/NOCC จำนวน $6x10^4$ เซลล์ ในอาหารเลี้ยงเซลล์ DMEM 1,000 ไมโครลิตร ต่อหลุมการทดลอง นำจานเลี้ยงเซลล์เข้าตู้อบที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส ในคาร์บอนไดออกไซด์ 5% เป็นเวลา 72 ชั่วโมง (กำหนดให้จานเลี้ยงเซลล์ที่มีเฉพาะเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์เป็นกลุ่มควบคุม) จากนั้นนำไปเข้าสู่กระบวนเตรียมเพื่อทำการวิเคราะห์ด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราดตามขั้นตอนในการศึกษาก่อนหน้า (Phaewphala et al., 2020) และทำการบันทึกข้อมูลความหนาแน่นและลักษณะพื้นผิวของเซลล์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4. การทดสอบการเพิ่มจำนวนเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ (Cell proliferation assay)

วางวัสดุ CA/NOCC ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 มิลลิเมตร หนา 1 มิลลิเมตร ลงบนจานเลี้ยงเซลล์ชนิด 24 หลุม จากนั้นทำการแยกเซลล์จากจานเลี้ยงโดยใช้ 0.5% Trypsin-EDTA และหว่านเซลล์ลงบนวัสดุ CA/NOCC จำนวน $2x10^4$ เซลล์ในอาหารเลี้ยงเซลล์ DMEM 1,000 ไมโครลิตร ต่อหลุมการทดลอง (โดยกำหนดให้หลุมที่มีเฉพาะเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์เป็นกลุ่มควบคุม) และแต่ละกลุ่มทดลองจะมีการทำซ้ำ 3 หลุมต่อกลุ่ม โดยทำการเตรียมเป็น 3 ชุดการทดลอง และนำจานเลี้ยงเซลล์ทั้งหมดเข้าตู้อบที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส ในคาร์บอนไดออกไซด์ 5% เพื่อวัดความมีชีวิตของเซลล์ที่ 1, 3 และ 6 วัน ซึ่งเริ่มการทดสอบด้วยการดูดอาหารเลี้ยงเซลล์ และวัสดุห้ามเลือดออกให้หมด แล้วล้างด้วย PBS หลุมละ 1,000 ไมโครลิตร ทำการวัดความมีชีวิตของเซลล์ด้วยการทดสอบเอ็มทีที (MTT assay, [3-(4,5-Dimethylthiazol-2-yl)-2,5 Diphenyltetrazoliumbromide]) แล้วนำมาวัดค่า Optical Density (OD) หรือค่าการดูดกลืนแสง ตามวิธีจากการศึกษาที่ผ่านมา (Phaewphala et al., 2020) และทำการทดสอบเช่นเดียวกันในชุดการทดลองของวันที่ 3 และ 6 และคำนวณอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนเซลล์จากวันที่ 1-6 เป็นร้อยละโดยเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

5. การทดสอบการเคลื่อนที่ของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ (Cell migration assay)

ทำการแยกเซลล์จากจานเลี้ยงโดยใช้ 0.5% Trypsin-EDTA และหว่านเซลล์ลงจานเลี้ยงชนิด 6 หลุม เป็นจำนวน 25 x 10^4 เซลล์ในอาหารเลี้ยงเซลล์ DMEM +/+ 1,000 ไมโครลิตร ต่อหลุมการทดลอง นำจานเลี้ยงเซลล์เข้าตู้อบที่อุณหภูมิ 37 องศาเซลเซียส ในคาร์บอนไดออกไซด์ 5% เป็นเวลา 1 วัน จากนั้นนำสารที่สกัดจากวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ที่แช่อยู่ในอาหารเลี้ยงเซลล์ DMEM +/+ (CA/NOCC 6 mm: DMEM +/+ 1 ml) มาเป็นระยะเวลา 1 วัน มาเปลี่ยนในหลุมทดสอบ โดยหลุมควบคุมจะทำการเปลี่ยนอาหารเลี้ยงเซลล์ DMEM +/+ จากนั้นรอให้อาหารสัมผัสกับเซลล์เป็นระยะเวลา 1 วัน และทำการขูดจานเลี้ยงเซลล์แต่ละหลุมด้วยปลายปิเปต ขนาด 20-200 ไมโครลิตร ให้เกิดเป็นช่องว่างผ่านกลางหลุมที่เป็นเส้นตรง จากนั้นทำการบันทึกภาพด้วยกล้องจุลทรรศน์ ภายหลังการทดสอบ 16 ชั่วโมง โดยทำการบันทึกภาพเป็นจำนวน 7 พื้นที่ต่อหลุมจานเลี้ยงเซลล์ และนำมาวิเคราะห์ ผ่านซอฟแวร์อิมเมจเจ (ImageJ Software) เป็นร้อยละของพื้นที่ที่เซลล์เคลื่อนที่เข้ามาในช่องว่าง และแสดงค่าเป็นร้อยละต่อกลุ่มควบคุม

6. การวัดระดับแคลเซียมไอออน

นำอาหารเลี้ยงเซลล์ที่ดูดออกจากหลุมทดสอบของการทดลอง cell proliferation assay ทั้งที่อยู่ในหลุมที่มีวัสดุทดสอบ และไม่มีวัสดุทดสอบ แล้วทำการวัดปริมาณแคลเซียมไอออนที่ปลดปล่อยออกมาในอาหารเลี้ยงเซลล์ด้วยชุดทดสอบ Quantichrom Calcium Assay Kit (BioAssay Systems, Hayward, USA) โดยการดูดอาหารเลี้ยงเซลล์แต่ละหลุมออกมาเป็นปริมาตร 5 ไมโครลิตร ลงในหลุมของจานเลี้ยงชนิด 96 หลุม จากนั้นเติมสารทดสอบที่ผสมจากชุดทดสอบอีก 200 ไมโครลิตร นำไปแกว่งให้สารผสมกันเป็นระยะเวลา 3 นาที ณ อุณหภูมิห้อง แล้ววัดปริมาณการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 612 นาโนเมตร โดยใช้เครื่อง Microplate reader (Asys UVM340; Biochrom, Cambridge, UK)

การรายงานผลการวิจัย และสถิติที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะสัณฐานวิทยาของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ ทำการรายงานความเปลี่ยนแปลงลักษณะของเซลล์เชิงพรรณนา ส่วนอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ การเคลื่อนที่ของเซลล์ และปริมาณแคลเซียมไอออนที่ปลดปล่อยเป็นการศึกษาเชิงทดลอง ซึ่งรายงานผลเป็นค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยการใช้ Student's t-test ในการทดสอบความแตกต่างกันในการทดสอบอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ และการเคลื่อนที่ของเซลล์ และใช้ one-way ANOVA ในการทดสอบความแปรปรวนของข้อมูลปริมาณแคลเซียมไอออนที่ปลดปล่อยและเปรียบเทียบพหุคูณ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้วย Tukey's multiple comparison test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 การวิเคราะห์ทางสถิติทำโดยใช้โปรแกรม GraphPad Prism version 8.0.1 สำหรับ Windows

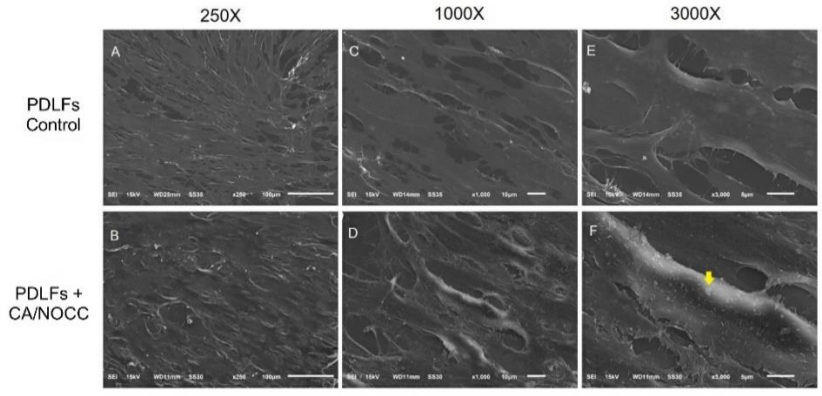
ผลการวิจัย

ลักษณะสัณฐานวิทยาของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์

ในกลุ่มควบคุมที่เลี้ยงเซลล์ด้วย DMEM +/+ (PDLFs) เป็นระยะเวลา 72 ชั่วโมง ในภาพที่ 1 (A, C และ E) พบว่าเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์บนแผ่นแก้วมีความหนาแน่น เซลล์มีการแผ่ตัวยึดติดกับแผ่นกระจกกั้นใสด้วยฟิโลโปเดีย filopodia ผิวของเซลล์ค่อนข้างเรียบ ส่วนในกลุ่มทดสอบที่เลี้ยงเซลล์ร่วมกับวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC (PDLFs + CA/NOCC) เป็นระยะเวลา 72 ชั่วโมง ในภาพที่ 1 (B, D และ F) พบว่ามีความหนาแน่นของเซลล์และการแผ่ตัวยึดกับแผ่นกระจกกั้นใสน้อยกว่าในกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ผิวเซลล์ในกลุ่มทดสอบนี้มีลักษณะขรุขระ จากการปรากฏของเส้นใย (fibrils) และตุ่มพองใส (blebs) ที่มากกว่ากลุ่มควบคุม

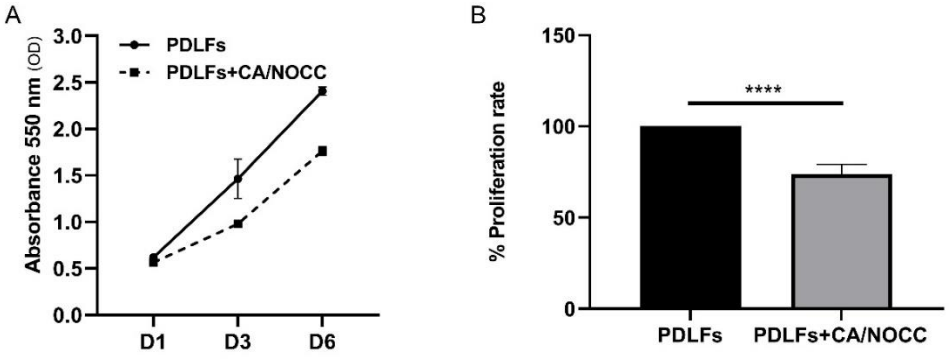
การเพิ่มจำนวนของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์

ผลของการทดสอบการเพิ่มจำนวนของเซลล์กลุ่มทดสอบ (PDLFs + CA/NOCC) เปรียบเทียบกับการกลุ่มควบคุม (PDLFs) ซึ่งวัดความมีชีวิตของเซลล์ด้วยการทดสอบเอ็มทีที (MTT assay) ที่เลี้ยงเซลล์เป็นระยะเวลา 1, 3 และ 6 วัน แล้วนำมาวัดค่า Optical Density (OD) หรือค่าการดูดกลืนแสง จากการทดลองทั้งหมด 3 พบว่าค่าการดูดกลืนแสงของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดสอบ มีค่าใกล้เคียงกันใน วันที่ 1 แต่มีค่าการดูดกลืนแสงของกลุ่มควบคุมที่มากกว่ากลุ่มทดสอบในวันที่ 3 และ 6 อย่างชัดเจนตามที่แสดงในกราฟเส้น (ภาพที่ 2A) เมื่อประเมินอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์จากการคำนวณค่าความชันของค่าการดูดกลืนแสงตั้งแต่วันที่ 1-6 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ที่เลี้ยงร่วมกับวัสดุ CA/NOCC (71.49±7.67%) มีค่าน้อยกว่าเซลล์ในกลุ่มควบคุมประมาณร้อยละ 30 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < 0.0001) จากการทดลองทั้งหมด 5 เซลล์ไลน์ และทำซ้ำการทดลองละ 3 ครั้ง (ภาพที่ 2B)

ภาพที่ 1 ลักษณะสัณฐานวิทยาของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ที่เลี้ยงมาเป็นระยะเวลา 72 ชั่วโมง บนแผ่นกระจกกั้นใส (A-F) โดยมี A, C และ E เป็นภาพของ PDLFs (กลุ่มควบคุม) และ B, D และ F เป็นภาพของ PDLFs + CA/NOCC (กลุ่มทดสอบ) ที่กำลังขยาย 250X, 1000X และ 3000X ตามลำดับ ลูกศรสีเหลืองแสดงตุ่มพองใส (blebs) ที่พบบนผิวของเซลล์

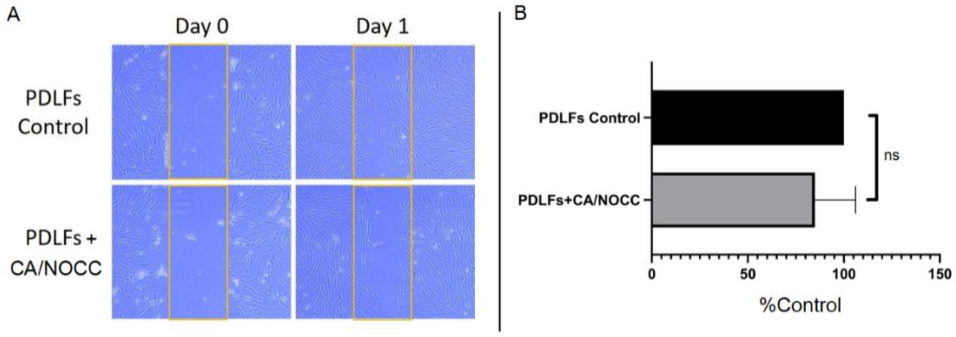
CHULALONGKORN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 2 แสดงการเพิ่มจำนวนของเซลล์ โดย A เป็นกราฟเส้นแสดงปริมาณการดูดกลืนแสงของ PDLFs (กลุ่มควบคุม) และ PDLFs+CA/NOCC (กลุ่มทดสอบ) B เป็นกราฟแท่งแสดงอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ ของ PDLFs และ PDLFs+CA/NOCC โดยพบว่ากลุ่มทดสอบมีอัตราการเพิ่มจำนวนเซลล์น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ (p value < 0.0001)

การเคลื่อนที่ของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์

การเคลื่อนที่ของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นปริทันต์เข้าสู่ช่องว่างที่ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 16 ชั่วโมง ของเซลล์ในกลุ่มควบคุมที่เลี้ยงเซลล์ใน DMEM +/+ (PDLFs) มีแนวโน้มมากกว่า กลุ่มเซลล์ไฟโบรบลาสท์ที่เลี้ยงด้วยสารละลายสกัดจากวัสดุห้ามเลือดในอาหารเลี้ยงเซลล์ (PDLFs+CA/NOCC) ตามที่แสดงในภาพที่ 3A เมื่อทำการคำนวณค่าเฉลี่ยพื้นที่ที่เซลล์เคลื่อนที่เข้ามาสู่ช่องว่าง โดยมีค่าเฉลี่ยพื้นที่ของกลุ่มทดสอบเป็นร้อยละของกลุ่มควบคุม พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (p value = 0.2863) จากการทดลองทั้งหมด 3 เซลล์ไลน์ และทำซ้ำการทดลองละ 2 ครั้ง ดังปรากฏในภาพที่ 3B

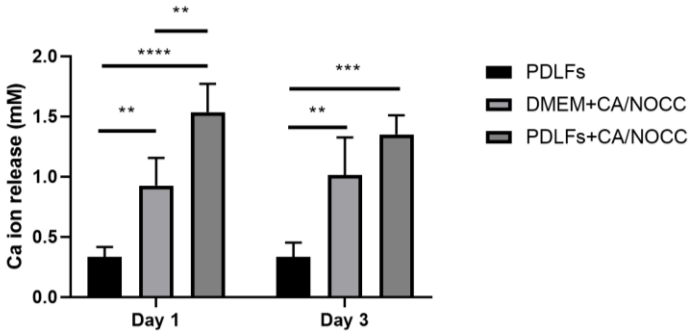
ภาพที่ 3 การเคลื่อนที่ของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ A) แสดงการเคลื่อนที่ของเซลล์เข้ามาในช่องว่างภายหลังทำให้เกิดช่องว่างเป็นระยะเวลา 16 ชั่วโมง (กรอบสีส้ม คือบริเวณที่นำมาคำนวณเป็นพื้นที่การเคลื่อนที่ของเซลล์เข้ามาในช่องว่างก่อน-หลังการทดลอง) B) กราฟแท่งแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพื้นที่ที่มีเซลล์เคลื่อนตัวเข้ามาในช่องว่าง ระหว่างกลุ่มเซลล์ไฟโบรบลาสท์ในอาหารเลี้ยงเซลล์ (PDLFs) และกลุ่มเซลล์ไฟโบรบลาสท์ที่เลี้ยงด้วยสารละลายสกัดจากวัสดุห้ามเลือดในอาหารเลี้ยงเซลล์ (PDLFs+CA/NOCC) ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

CHULALONGKORN UNIVERSITY OF THAILAND

ปริมาณของแคลเซียมไอออน

ปริมาณของแคลเซียมไอออนที่ถูกปลดปล่อยลงในอาหารเลี้ยงเซลล์ที่เก็บในวันที่ 1 และ 3 ของการทดสอบการเพิ่มจำนวนของเซลล์ แสดงโดยกราฟแท่งใน ภาพที่ 4 ในอาหารเลี้ยงเซลล์กลุ่มควบคุม (PDLFs) ระดับของแคลเซียมไอออนค่อนข้างใกล้เคียงกันทั้งในวันที่ 1 และ 3 (0.33 ± 0.12 mM) เมื่อแช่วัสดุ CA/NOCC ในอาหารเลี้ยงเซลล์ (DMEM+CA/NOCC) ระดับของแคลเซียมไอออนที่วัดได้ในวันที่ 1 และ 3 (0.93 ± 0.23 mM และ 1.01 ± 0.31 ตามลำดับ) สูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p value < 0.01) ซึ่งแสดงอย่างชัดเจนว่ามีการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนจากวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ลงไปในอาหารเลี้ยงเซลล์ แต่เมื่อทำการเลี้ยงเซลล์ PDLFs ร่วมกับวัสดุ CA/NOCC (PDLFs+CA/NOCC) พบว่ามีระดับการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนลงในอาหารเลี้ยงเซลล์สูงที่สุดทั้งในวันที่ 1 และ 3 (1.54 ± 0.24 mM และ 1.35 ± 0.16 ตามลำดับ) ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับระดับที่วัดได้ในกลุ่มที่นำวัสดุแช่ในอาหารเลี้ยงเซลล์เท่านั้น (DMEM+CA/NOCC) เฉพาะในวันที่ 1 (p value < 0.01) และกลุ่มควบคุมที่เลี้ยงเซลล์อย่างเดียวทั้งสองวัน (วันที่ 1: p value < 0.0001 และ วันที่ 3: p value < 0.001)

จากเอกสารประกอบของอาหารเลี้ยงเซลล์ชนิด DMEM แสดงปริมาณแคลเซียมไอออนอยู่ประมาณ 1.36 mM เมื่อทำการผสมองค์ประกอบต่างๆที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงเซลล์แล้ว (DMEM +/+) ตรวจวัดระดับของแคลเซียมไอออนได้ประมาณ 1.42 mM ดังนั้นในกลุ่มควบคุมที่เลี้ยงเซลล์อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 3 วัน มีระดับของแคลเซียมไอออนทั้งหมดจากการปลดปล่อยของเซลล์ และที่มีอยู่ในอาหารเลี้ยงเซลล์ได้อยู่ที่ประมาณ 1.75 mM ในขณะที่กลุ่มที่เลี้ยงเซลล์ร่วมกับวัสดุ CA/NOCC จะมีระดับของแคลเซียมไอออนโดยรวม อยู่ในช่วงประมาณ 2.77 – 2.96 mM

ภาพที่ 4 แสดงปริมาณแคลเซียมไอออนที่ปลดปล่อยลงมาในอาหารเลี้ยงเซลล์ใน วันที่ 1 และ 3 ตามลำดับ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปริมาณแคลเซียมไอออนเป็นมิลลิโมลาร์ (mM) ระหว่าง 3 กลุ่มทดสอบ ได้แก่ กลุ่มเซลล์ไฟโบรบลาสท์ในอาหารเลี้ยงเซลล์ (PDLFs) กลุ่มที่แช่วัสดุห้ามเลือดในอาหารเลี้ยงเซลล์ (DMEM +CA/NOCC) และกลุ่มที่เลี้ยงเซลล์ไฟโบรบลาสท์ร่วมกับวัสดุห้ามเลือด (PDLFs+CA/NOCC)

อภิปรายผล

จากการที่ได้ผลิตวัสดุห้ามเลือดจากอนุพันธ์ไคโตซาน (CA/NOCC) ให้มีการเข้ากันได้และส่งเสริมการเพิ่มจำนวนของเซลล์ไฟโบรบลาสท์ของหนู (L929 cell line) (Wanida Janvikul et al., 2007) และวัสดุห้ามเลือดดังกล่าวได้ผ่านการทดสอบคุณสมบัติต่างๆ และประสิทธิภาพในการช่วยเร่งการแข็งตัวของเลือดในระดับหลอดทดลองและในสัตว์ทดลอง รวมถึงความไม่เป็นพิษต่อเซลล์บริเวณผิวหนังของมนุษย์เรียบร้อยแล้ว (W Janvikul, Thavornyutikarn, Kosorn, & Surattanawanich, 2013; Wanida Janvikul et al., 2006) เพื่อพัฒนาต่อยอดในการนำวัสดุห้ามเลือดนี้มาใช้ประโยชน์ใน

งานศัลยกรรมช่องปาก จึงได้ทำการทดสอบความเข้ากันได้ของวัสดุ CA/NOCC กับเซลล์ปฐมภูมิที่คัดแยกจากเนื้อเยื่อในช่องปากของมนุษย์ และพบว่าวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC มีความเข้ากันได้ทางชีวภาพกับเซลล์กระดูกจากขากรรไกรมนุษย์ (Phaewphala et al., 2020) แต่ในทางตรงกันข้ามวัสดุ CA/NOCC ส่งผลในเชิงลบต่อเซลล์ไฟโบรบลาสท์เนื้อเยื่อเหงือก โดยการลดอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์และมีการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างและพื้นผิวของเซลล์โดยมีการสร้างส่วนยื่นขนาดใหญ่ (large fibrils) และตุ่มพองใส (cellular blebbing) (Mahatchariyapong et al., 2022) ซึ่งในการศึกษานี้ที่ทำการทดสอบความเข้ากันได้ของวัสดุ CA/NOCC กับ เซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ ก็พบผลในเชิงลบของวัสดุ CA/NOCC ในการลดอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนเซลล์ประมาณร้อยละ 30 และทำให้เซลล์มีผิวที่ไม่เรียบรวมถึงมีการสร้างตุ่มพองใส (cellular blebbing) บนผิวเซลล์เช่นเดียวกับที่พบกับเซลล์ไฟโบรบลาสท์เนื้อเยื่อเหงือกในการศึกษาก่อนหน้า (Mahatchariyapong et al., 2022) ผลในเชิงลบที่เกิดขึ้นกับเซลล์ทั้งสองชนิดนี้น่าจะมาจากการที่เป็นเซลล์ไฟโบรบลาสท์จากเนื้อเยื่ออ่อนทั้งคู่ ซึ่งมีระบบและการทำหน้าที่ที่แตกต่างจากเซลล์สร้างกระดูก

จากการศึกษาของ Mahatchariyapong และคณะ ที่พบว่าการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนจากวัสดุ CA/NOCC ทำให้มีระดับสูงในอาหารเลี้ยงเซลล์ (2.96 ± 0.24 mM) อาจส่งผลในเชิงลบต่อรูปร่างและการทำหน้าที่ของเซลล์ไฟโบรบลาสท์เนื้อเยื่อเหงือก (Mahatchariyapong et al., 2022) ในการศึกษานี้เมื่อเลี้ยงเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ร่วมกับวัสดุ CA/NOCC ได้พบระดับแคลเซียมไอออนโดยรวมอยู่ในช่วงประมาณ 2.77 – 2.96 mM ซึ่งมีระดับใกล้เคียงกับการศึกษาก่อนหน้าและแสดงผลกระทบต่อเซลล์ไปในทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆที่แสดงให้เห็นว่าระดับของการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนที่สูงจากวัสดุปิดแผลหรือวัสดุห้ามเลือดที่ทำมาจากแคลเซียมอัลจิเนตส่งผลโดย ขัดขวางการเพิ่มจำนวนของเซลล์ (Paddle-Ledinek, Nasa, & Cleland, 2006; Suzuki et al., 1998) รวมถึงทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของลักษณะสัณฐานของเซลล์ (Paddle-Ledinek et al., 2006; Rosdy & Clauss, 1990) นอกจากนี้มีการรายงานว่าระดับของแคลเซียมไอออนนอกเซลล์ที่เหมาะสมกับเซลล์ไฟโบรบลาสท์นั้นอยู่ในช่วง 1.0 – 1.5 mM (Kulesz-Martin, Fabian, & Bertram, 1984) ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าระดับแคลเซียมไอออนที่สูงเกินไปสามารถส่งผลกระทบต่อรูปร่างและการทำงานของเซลล์ได้ ซึ่งอธิบายได้จากกลไกที่มีรายงานก่อนหน้าว่า เมื่อแคลเซียมไอออนนอกเซลล์มีระดับสูง ส่งผลทำให้เกิดการไหลเข้าของแคลเซียมไอออนเข้าสู่ภายในเซลล์มากขึ้น (intracellular influx) ทำให้เกิดความเป็นพิษต่อเซลล์ การทำงานของไมโทคอนเดรียผิดปกติ รวมถึงรบกวนการเรียงตัวของโครงร่างค้ำจุนเซลล์ (cytoskeletal organization) ทำให้เกิดการสร้างตุ่มพองใส (blebs) ขึ้นบนเยื่อหุ้มเซลล์ (Orrenius, McCabe, & Nicotera, 1992) ดังนั้นอาจมีการปรับสัดส่วนองค์ประกอบของ CA และ NOCC หรือทำการขจัดแคลเซียมไอออนส่วนเกินที่เคลือบอยู่บนวัสดุ เพื่อมุ่งหวังในการลดปริมาณการปลดปล่อยแคลเซียมไอออน ซึ่งอาจส่งเสริมให้เกิดความเข้ากันได้ของเซลล์กับวัสดุห้ามเลือดที่มากขึ้นได้

ในส่วนของการเคลื่อนที่ของเซลล์ ซึ่งเป็นหนึ่งในการทำหน้าที่ของเซลล์ ในการศึกษานี้ได้พบว่าเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ที่เลี้ยงด้วยสารสกัดวัสดุ CA/NOCC ในอาหารเลี้ยงเซลล์ มีแนวโน้มการเคลื่อนที่เข้าสู่ช่องว่างโดยเฉลี่ยได้น้อยกว่าเซลล์ไฟโบรบลาสท์เอ็นยึดปริทันต์ในกลุ่มควบคุม แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเกิดจากการที่เซลล์สัมผัสกับสารสกัดจากวัสดุแค่เพียง 40 ชั่วโมง จึงทำให้ยังไม่เห็นผลกระทบต่อการเคลื่อนตัวของเซลล์ เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาก่อนหน้าที่ทำการทดสอบผลต่อการเคลื่อนที่ของเซลล์จากวัสดุ CA/NOCC จึงไม่สามารถค้นหาการศึกษาอื่นมาเปรียบเทียบโดยตรงได้ แต่มีการศึกษาใกล้เคียงของ Cheng และคณะ ที่พบว่าเซลล์ไฟโบรบลาสท์ของหนูชนิด L929 ที่ทดสอบกับวัสดุอนุพันธ์ไคโตซานชนิดหนึ่ง (carboxymethyl chitosan grafted with collagen peptide) มีการเคลื่อนที่ของเซลล์มากกว่าในกลุ่มควบคุม (Cheng et al., 2019)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษานี้พบว่าวัสดุห้ามเลือด CA/NOCC ที่มีการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนปริมาณสูงลงสู่อาหารเลี้ยงเซลล์ น่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะรูปร่างและพื้นผิวของเซลล์ที่ผิดปกติ และอัตราการเพิ่มจำนวนของเซลล์ที่ลดลงประมาณร้อยละ 30

ข้อเสนอแนะ

ดังนั้นการศึกษาในอนาคต อาจจะทำการทดสอบความเข้ากันได้ทางชีวภาพของเซลล์ไฟโบรบลาสท์ โดยทำการชะล้างวัสดุ CA/NOCC (prewash) เพื่อกำจัดแคลเซียมไอออนส่วนเกินที่เคลือบอยู่บนวัสดุ หรือทำการปรับเปลี่ยนอัตราส่วนของ CA:NOCC จาก 80:20 โดยน้ำหนัก ให้มีสัดส่วนของ CA ลดลง เพื่อมุ่งหวังในการลดปริมาณการปลดปล่อยแคลเซียมไอออนต่อไป ซึ่งอาจส่งเสริมให้เกิดความเข้ากันได้ของเซลล์กับวัสดุห้ามเลือดที่มากขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

Azargoon, H., Williams, B. J., Solomon, E. S., Kessler, H. P., He, J., & Spears, R. (2011). Assessment of hemostatic efficacy and osseous wound healing using HemCon dental dressing. *J Endod,* 37(6), 807-811. doi:10.1016/j.joen.2011.02.023

Cheng, Y., Hu, Z., Zhao, Y., Zou, Z., Lu, S., Zhang, B., & Li, S. (2019). Sponges of Carboxymethyl Chitosan Grafted with Collagen Peptides for Wound Healing. *International journal of molecular sciences,* 20(16), 3890. doi:10.3390/ijms20163890

Eldibany, R. M. (2014). Platelet rich fibrin versus Hemcon dental dressing following dental extraction in patients under anticoagulant therapy. *Tanta Dental Journal,* 11(2), 75-84. doi:https://doi.org/10.1016/j.tdj.2014.04.002

Janvikul, W., Thavornyutikarn, B., Kosorn, W., & Surattanawanich, P. (2013). Clinical study of chitosan-derivative-based hemostat in the treatment of split-thickness donor sites. *Maejo Int. J. Sci. Technol.,* 7, 385-395. doi:10.14456/mijst.2013.32

Janvikul, W., Uppanan, P., & Kosorn, W. (2006). *Evaluation of Efficacy of Chitosan Derivative Based Hemostat: In Vitro and In Vivo Studies.* Paper presented at the Proceedings of 2nd International Symposium on Biomedical Engineering, Bangkok, Thailand.

Janvikul, W., Uppanan, P., & Thavornyutikarn, B. (2007). *Calcium alginate, N,O-Carboxymethylchitosan and their blends: In vitro biocompatibility and biodegradability*. Paper presented at the WACBE World Congress on Bioengineering, Bangkok, Thailand ;.

Kale, T. P., Singh, A. K., Kotrashetti, S. M., & Kapoor, A. (2012). Effectiveness of Hemcon Dental Dressing versus Conventional Method of Haemostasis in 40 Patients on Oral Antiplatelet Drugs. *Sultan Qaboos Univ Med J,* 12(3), 330-335. doi:10.12816/0003147

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Khan, M. A., & Mujahid, M. (2019). A review on recent advances in chitosan based composite for hemostatic dressings. *Int J Biol Macromol,* 124, 138-147. doi:10.1016/j.ijbiomac.2018.11.045

Kulesz-Martin, M. F., Fabian, D., & Bertram, J. S. (1984). Differential calcium requirements for growth of mouse skin epithelial and fibroblast cells. *Cell Tissue Kinet,* 17(5), 525-533. doi:10.1111/j.1365-2184.1984.tb00611.x

Mahatchariyapong, T., Phaewphala, K., Kosorn, W., Kitrueangphatchara, K., & Sricholpech, M. (2022). Cytotoxicity of the Calcium Alginate/N,O-carboxymethylchitosan Hemostatic Sponge on Primary Human Gingival Fibroblasts. *CM Dent J,* 43(1), 19-28. Retrieved from https://www.dent.cmu.ac.th/cmdj/frontend/web/?r=site/viewarticle&id=158

Malmquist, J. P., Clemens, S. C., Oien, H. J., & Wilson, S. L. (2008). Hemostasis of oral surgery wounds with the HemCon Dental Dressing. *J Oral Maxillofac Surg,* 66(6), 1177-1183. doi:10.1016/j.joms.2007.12.023

Napenas, J. J., Oost, F. C., DeGroot, A., Loven, B., Hong, C. H., Brennan, M. T., . . . van Diermen, D. E. (2013). Review of postoperative bleeding risk in dental patients on antiplatelet therapy. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol,* 115(4), 491-499. doi:10.1016/j.oooo.2012.11.001

Orrenius, S., McCabe, M. J., Jr., & Nicotera, P. (1992). Ca(2+)-dependent mechanisms of cytotoxicity and programmed cell death. *Toxicol Lett,* 64-65 *Spec No,* 357-364. doi:10.1016/0378-4274(92)90208-2

Paddle-Ledinek, J. E., Nasa, Z., & Cleland, H. J. (2006). Effect of different wound dressings on cell viability and proliferation. *Plast Reconstr Surg,* 117(7 Suppl), 110S-118S; discussion 119S-120S. doi:10.1097/01.prs.0000225439.39352.ce

Phaewphala, K., Kosorn, W., Janvikul, W., Kitrueangphatchara, K., & Sricholpech, M. (2020). Biocompatibility of a Chitosan-derived Hemostatic Agent with Human Alveolar Osteoblasts. [M Dent J 2020; 40 (3) : 277-288].

Rosdy, M., & Clauss, L. C. (1990). Cytotoxicity testing of wound dressings using normal human keratinocytes in culture. *J Biomed Mater Res,* 24(3), 363-377. doi:10.1002/jbm.820240308

Surattanawanich, P., Janvikul, W., Thavornyutikarn, B., & Kosorn, W. (2011). Preliminary Clinical Study on Resorbability of Chitosan Derivative-based Hemostat in Surgical treatment of Penile Paraffinoma. *Journal of Medical and Public Health Region* 2, 1(1), 2-8.

Suzuki, Y., Nishimura, Y., Tanihara, M., Suzuki, K., Nakamura, T., Shimizu, Y., . . . Kakimaru, Y. (1998). Evaluation of a novel alginate gel dressing: Cytotoxicity to fibroblasts in vitro and foreign-body reaction in pig skin in vivo. *Journal of Biomedical Materials Research,* 39(2), 317-322. doi:10.1002/(SICI)1097-4636(199802)39:2<317::AID-JBM20>3.0.CO;2-8

Zhong, Q. K., Wu, Z. Y., Qin, Y. Q., Hu, Z., Li, S. D., Yang, Z. M., & Li, P. W. (2019). Preparation and Properties of Carboxymethyl Chitosan/Alginate/Tranexamic Acid Composite Films. *Membranes (Basel),* 9(1). doi:10.3390/membranes9010011

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย และรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา

Expression of FTO and ALKBH5 in Oral Epithelial Dysplasia and Oral Squamous Cell Carcinoma

พิชามญชุ์ ศรีวิริยกุล*
ชัชพันธุ์ อุดมพัฒนากร**
ภัทรายุ แต่บรรพกุล***

บทคัดย่อ

FTO และ ALKBH5 มีหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการเมทิลเลชันของอาร์เอ็นเอ แต่ยังไม่ทราบบทบาทที่แน่ชัดในการเกิดมะเร็ง วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาเปรียบเทียบกับเนื้อเหงือกปกติ โดยนำชิ้นเนื้อที่ถูกเก็บในบล็อกพาราฟิน กลุ่มละ 10 ตัวอย่าง มาย้อมด้วยวิธีอิมมูโนฮีสโตเคมี และศึกษารูปแบบการติดสีและคะแนนฮีสโตเคมีของ FTO และ ALKBH5 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Kruskal-Wallis test ผลการศึกษาพบการติดสีของ FTO และ ALKBH5 น้อยในเนื้อเหงือกปกติ ในขณะที่อีพิทีเลียลดิสเพลเซียมีการติดสีมากขึ้น โดยพบในนิวเคลียส มีความเข้มและความหนาแน่นเพิ่มขึ้นในชั้นเบซัลเซลล์ และติดสีจางลงในชั้นสไปนัส ในมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาพบการติดสีมากที่สุดและเข้มที่สุดโดยพบในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิวที่ผิดปกติ สำหรับคะแนนฮีสโตเคมีของ FTO และ ALKBH5 ในเนื้อเหงือกปกติ อีพิทีเลียลดิสเพลเซียและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ ($p<0.01$) จากการศึกษาสรุปว่าพบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามากกว่าเนื้อเหงือกปกติ อาจเป็นไปได้ว่า FTO และ ALKBH5 มีบทบาทในรอยโรคก่อนมะเร็งและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา ในอนาคตควรศึกษากลไกการทำงานของ FTO และ ALKBH5 เพิ่มเติมต่อไปซึ่งจะนำมาสู่การสร้างตัวบ่งชี้ทางชีวภาพชนิดใหม่ในทางคลินิก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คำสำคัญ : FTO, ALKBH5, อีพิทีเลียลดิสเพลเซีย, มะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา

---

*นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรวิทยาการช่องปากและแม็กซิโลเฟเชียล คณะทันตแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
**อาจารย์ประจำภาควิชาศัลยศาสตร์และเวชศาสตร์ช่องปาก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
***ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาศัลยศาสตร์และเวชศาสตร์ช่องปาก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

Fat mass and obesity-associated protein (FTO) and α-ketoglutarate-dependent dioxygenase AlkB homolog 5 (ALKBH5) have a role in RNA methylation in various cancers. However, the roles of FTO and ALKBH5 in the oral potentially malignant disorders (OPMD) and oral squamous cell carcinoma (OSCC) remain unclear. This study investigated the expressions of FTO and ALKBH5 in oral epithelial dysplasia (OED) and OSCC compared with healthy gingiva using the immunohistochemistry technique. Ten paraffin-embedded tissue specimens per group of OED, OSCC, and healthy gingiva were included. The expression pattern and the histochemical scoring (H-score) of FTO and ALKBH5 were studied. The data were analyzed by using the Kruskal-Wallis test. The expressions of FTO and ALKBH5 in healthy gingiva showed mild staining intensity. In OED, moderate cell staining intensity was observed mainly in the nucleus of epithelial cells. The intensity and density of staining cells increased in the basal cell layer but decreased in the spinous layer. In OSCC, the strongest staining intensity was detected in nuclei of abnormal epithelial cells. The H-score of FTO and ALKBH5 in healthy gingiva, OED, and OSCC were increased, respectively ($p < 0.01$). In conclusion, these results indicated that expressions of FTO and ALKBH5 in OED and OSCC were higher than in healthy gingiva, suggesting a possible role of FTO and ALKBH5 as new potential clinical biomarkers in OED, OSCC, and tumor progression. However, further studies are needed to confirm these results to elucidate the mechanisms related to the roles of FTO and ALKBH5 in carcinogenesis.

Keywords : FTO, ALKBH5, oral epithelial dysplasia, oral squamous cell carcinoma

บทนำ

มะเร็งช่องปากเป็นมะเร็งที่พบได้บ่อยเป็นอันดับที่ 6 ของมะเร็งทั่วโลก (Khurshid, et al., 2018) โดยร้อยละ 90 – 95 ของมะเร็งช่องปากที่พบจะเป็นชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา (oral squamous cell carcinoma; OSCC) มีรอยโรคบางชนิดที่มีความเสี่ยงในการเปลี่ยนไปเป็นมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาได้ (oral potentially malignant disorder; OPMD) เช่น ฝ้าขาวในช่องปาก (leukoplakia) ซึ่งแสดงลักษณะทางจุลพยาธิวิทยาได้ตั้งแต่การเจริญผิดปกติน้อยของเยื่อบุผิว (mild epithelial dysplasia) ไปจนถึงมะเร็งเยื่อบุผิวระยะไม่ลุกลาม โดยยังอยู่เฉพาะชั้นเยื่อบุผิว (carcinoma in situ) มีรายงานว่าการเจริญผิดปกติปานกลางจนถึงมากของเยื่อบุผิว (moderate to severe epithelial dysplasia) มีอัตราการเปลี่ยนไปเป็นมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาได้ถึงร้อยละ 12 (El-Naggar, et al., 2017) ในปัจจุบันเชื่อว่าพยาธิกำเนิดของรอยโรคที่มีความผิดปกติเสี่ยงเป็นมะเร็งช่องปากและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาสามารถเกิดจากการกลายพันธุ์ระดับเหนือพันธุกรรม (Epigenetic mutation) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงการแสดงออกของยีนโดยที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงลำดับของเบสบนสารพันธุกรรม เช่น กระบวนการเมทิลเลชัน (การเติมหมู่เมทิลหรือการดึงหมู่เมทิลออก) ในดีเอ็นเอ (DNA) หรืออาร์เอ็นเอ (RNA) เป็นต้น (Sharma, et al., 2010)

N^6-methyladenosine (m6A) RNA methylation คือกระบวนการเติมหมู่เมทิลเข้าไปที่ไนโตรเจนลำดับที่ 6 ของเบสอะดีโนซีนในอาร์เอ็นเอ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผันกลับได้ โดยหนึ่งในกลุ่มเอนไซม์ที่ควบคุมการเกิดเมทิลเลชันของ m6A ได้แก่ FTO (fat mass and obesity-associated protein) และ ALKBH5 (α-ketoglutarate-dependent dioxygenase AlkB homolog 5) ปัจจุบันพบว่ากระบวนการเมทิลเลชันของ m6A และกลุ่มเอนไซม์ที่ควบคุมมีความเกี่ยวข้องกับมะเร็ง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

หลายชนิด (Sun, et al., 2019) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการเปลี่ยนแปลงระดับ FTO และ ALKBH5 นี้มีผลต่อการตาย การเพิ่มจำนวนของเซลล์มะเร็งและการพยากรณ์ของโรคมะเร็ง (Sun, et al., 2019) อย่างไรก็ตามการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมายังมีอยู่ไม่มาก (Wang, et al., 2021 และ Shriwas, et al., 2020) นอกจากนั้นบทบาทหน้าที่และการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย (oral epithelial dysplasia) ยังไม่มีการศึกษาวิจัยมาก่อนเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคก่อนมะเร็งและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาด้วยวิธีทางอิมมูโนฮีสโตเคมี เพื่อเพิ่มความเข้าใจถึงบทบาทของ FTO และ ALKBH5 ในพยาธิกำเนิดของรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างตัวบ่งชี้ทางชีวภาพชนิดใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคก่อนมะเร็งในช่องปาก (รอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย) มะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา และชิ้นเนื้อเหงือกปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ชิ้นเนื้อที่ถูกเก็บในบล็อกพาราฟิน ที่อยู่ในคลังของแผนกพยาธิวิทยาช่องปาก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2563 โดยกำหนดกลุ่มประชากรแบ่งเป็น 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 10 ตัวอย่าง ได้แก่ ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซีย ชิ้นเนื้อมะเร็งชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา และชิ้นเนื้อเหงือกปกติ โดยมีเกณฑ์การคัดเข้า ดังนี้ 1) ชิ้นเนื้อเหงือกปกติและไม่มีการอักเสบที่ได้มาจากผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดฟันคุด ในคลินิกศัลยศาสตร์ช่องปาก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) ชิ้นเนื้อที่ได้รับการวินิจฉัยทางจุลพยาธิวิทยาว่าเป็นอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก ปี ค.ศ. 2017 (El-Naggar, et al., 2017) ส่วนเกณฑ์การคัดออก คือ ชิ้นเนื้อเยื่อที่ไม่สมบูรณ์ คือ ไม่สามารถเห็นทั้งชั้นเยื่อบุผิวได้ โดยการศึกษานี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง SWUEC/X-463/2563 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การย้อมด้วยวิธีอิมมูโนฮีสโตเคมี

ตัดชิ้นเนื้อที่อยู่ในบล็อกพาราฟินให้มีความหนา 4 ไมโครเมตร วางลงบนสไลด์ จากนั้นนำสไลด์ไปอบที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ข้ามคืน แล้วนำไปผ่านกระบวนการละลายพาราฟินและการเติมน้ำ (rehydration) แล้วทำการย้อมอิมมูโนฮีสโตเคมีโดยใช้ชุดย้อม Envision (DAKO Omnis, Denmark) ตามที่บริษัทผู้ผลิตแนะนำ โดยเริ่มจากขั้นตอน antigen retrieval กรณีที่ใช้ anti-FTO antibody ในการย้อม จะนำสไลด์ไปแช่ใน Tris/EDTA buffer ที่มีค่า pH เท่ากับ 9.0 ส่วนกรณีที่ใช้ anti-ALKBH5 antibody ในการย้อม จะนำสไลด์ไปแช่ใน citrate buffer ที่ความเข้มข้นร้อยละ 10 ที่มีค่า pH เท่ากับ 6.0 แล้วนำไปให้ความร้อนด้วยไมโครเวฟ 700 วัตต์ นาน 10 นาที จากนั้นนำออกมาพักที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 20 นาที หลังจากนั้นหยด Peroxidase blocking reagent ลงบนชิ้นเนื้อที่อยู่บนสไลด์ แล้วล้างด้วย wash buffer จากนั้นทำการหยด protein blocking reagent ให้ท่วมชิ้นเนื้อ ทิ้งไว้ 10 นาที ทำการหยดสาร primary antibody ได้แก่ anti-FTO antibody ที่ความเข้มข้น 1:100 (ab124892, Abcam, Inc., UK) หรือ anti-ALKBH5 antibody ที่ความเข้มข้น 1:1000 (ab244296, Abcam, Inc., UK) ลงบนสไลด์ให้ท่วมชิ้นเนื้อ บ่มไว้ที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ทิ้งไว้ข้ามคืน แล้วนำสไลด์ไปแช่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ใน wash buffer เพื่อกำจัด primary antibody ออก จากนั้นหยด secondary antibody บ่มไว้เป็นเวลา 30 นาที ล้างสไลด์ด้วย wash buffer แล้วทำให้เกิดสี โดยใช้สารโครโมเจน (chromogen) คือ 3,3I-Diaminobenzidine (DAB) ทิ้งไว้ 5 นาที แล้วย้อมสไลด์ด้วยฮีมาทอกซิลิน (hematoxylin) ขั้นตอนสุดท้ายจะนำสไลด์มาทำการไล่น้ำออก (dehydration) แล้วหยด Bio Mount HM (BioOptica, Italy) แล้วปิดสไลด์ด้วยกระจกปิดสไลด์

ในการศึกษานี้ใช้เนื้อเยื่อไตของมนุษย์เป็นตัวควบคุมเชิงบวก (positive control) และทำการย้อมในชิ้นเนื้อเยื่อไตโดยไม่ใส่แอนติบอดี้ต่อ FTO และ ALKBH5 เพื่อเป็นตัวควบคุมเชิงลบ (negative control)

การเก็บข้อมูลและการแปลผล

ทำการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ และตำแหน่งที่ตัดชิ้นเนื้อตัวอย่างในทั้ง 3 กลุ่ม และศึกษาการแสดงออกของ FTO หรือ ALKBH5 ด้วยการถ่ายภาพจากสไลด์ของชิ้นเนื้อตัวอย่างด้วยกล้องจุลทรรศน์ชนิดใช้แสง (Motic, China) ที่เลนส์กำลังขยายขนาด 100 เท่า ทำการนับจำนวนเซลล์จากภาพถ่าย โดยนับเซลล์ที่ติดสีจำนวนอย่างน้อย 1,000 เซลล์ต่อสไลด์ โดยเซลล์ที่จะถือว่ามีการแสดงออกของ FTO หรือ ALKBH5 คือ เซลล์ที่ติดสีน้ำตาลบริเวณนิวเคลียสของเซลล์ในชั้นเยื่อบุผิว ทำการแปลผลโดยเปรียบเทียบรูปแบบลักษณะการติดสีของชิ้นเนื้อทั้ง 3 กลุ่ม โดยบรรยายรูปแบบการติดสีของ FTO และ ALKBH5 และเปรียบเทียบคะแนนฮีสโตเคมี (H-score) ซึ่งคำนวณได้จากผลรวมของผลคูณของค่าระดับความเข้ม (คะแนน 0 = ไม่ติดสี, คะแนน 1 = ติดสีที่ระดับความเข้มน้อย, คะแนน 2 = ติดสีที่ระดับความเข้มปานกลาง และคะแนน 3 = ติดสีที่ระดับความเข้มมาก) และค่าร้อยละของเซลล์ที่ติดสีในแต่ละระดับความเข้มนั้นๆ โดยคะแนนฮีสโตเคมีจะมีค่าอยู่ในช่วงตั้งแต่ 0 ถึง 300 คะแนน ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

คะแนนฮีสโตเคมี = (0 x ร้อยละของเซลล์ที่ไม่ติดสี) + (1 x ร้อยละของเซลล์ที่ติดสีที่ระดับความเข้มน้อย) + (2 x ร้อยละของเซลล์ที่ติดสีที่ระดับความเข้มปานกลาง) + (3 x ร้อยละของเซลล์ที่ติดสีที่ระดับความเข้มมาก)

การเก็บข้อมูลทำโดยผู้ทำวิจัยที่ได้รับการฝึกการอ่านผลทางจุลพยาธิจำนวน 1 คน ซึ่งผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้วิจัยกับทันตแพทย์เฉพาะทางด้านพยาธิวิทยา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ภายในชั้น (Intraclass correlation coefficient; ICC) ระหว่างผู้ทำวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเป็น 0.990 ซึ่งแปลได้ว่าความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันในระดับดีมาก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายรูปแบบการติดสีย้อมของ FTO และ ALKBH5 ของชิ้นเนื้อทั้ง 3 กลุ่ม และสำหรับคะแนนฮีสโตเคมี จะแสดงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย นำข้อมูลไปตรวจสอบหาการแจกแจงข้อมูลโดยใช้ Shapiro-Wilk test และนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างของการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ Kruskal-Wallis test สถิติทั้งหมดคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่น $p < 0.05$ โดยใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชั่น 25

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษาแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1 โดยสัดส่วนประชากรเพศชายต่อเพศหญิงในกลุ่มเนื้อเหงือกปกติ กลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย และกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา คิดเป็น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1.5:1 , 1:1 และ 2.3:1 ตามลำดับ อายุเฉลี่ยของกลุ่มเนื้อเหงือกปกติ กลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย และกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา คิดเป็น 36.30 ± 16.61 ปี, 62.30 ± 12.25 ปี และ 63.90 ± 14.56 ปี ตามลำดับ โดยอายุเฉลี่ยของกลุ่มเนื้อเหงือกปกติแตกต่างจากกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$, $p < 0.01$ ตามลำดับ) แต่อายุเฉลี่ยระหว่างกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซียกับกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ส่วนตำแหน่งที่ทำการตัดชิ้นเนื้อของกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย ได้แก่ ลิ้น 5 ราย (ร้อยละ 50), เยื่อบุข้างแก้ม 3 ราย (ร้อยละ 30) และเพดานปาก 2 ราย (ร้อยละ 20) กลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา ได้แก่ เหงือก 6 ราย (ร้อยละ 60), เพดานปาก 2 ราย (ร้อยละ 20), ลิ้น 1 ราย (ร้อยละ 10) และเยื่อบุข้างแก้ม 1 ราย (ร้อยละ 10) และกลุ่มควบคุมทั้งหมดเป็นชิ้นเนื้อที่ได้มาจากเหงือก (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 1 : แสดงข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

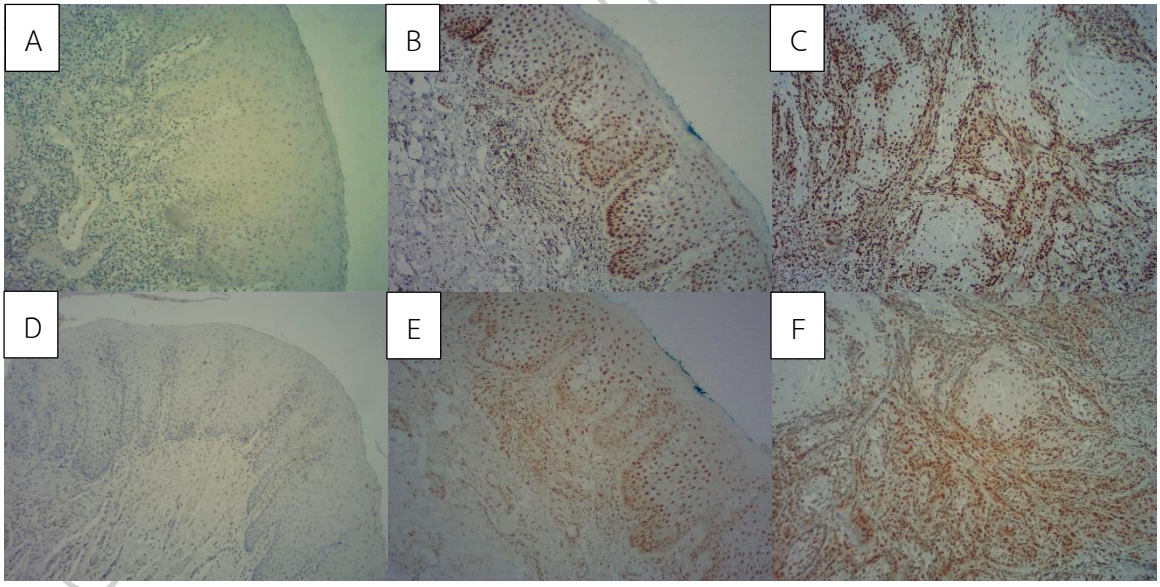
ข้อมูล	ชิ้นเนื้อเหงือกปกติ[a] (n=10)	ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซีย[b] (n=10)	ชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์คาร์ซิโนมา[c] (n=10)	p-value
เพศ (ราย, ร้อยละ)				
เพศชาย	6 (60)	5 (50)	7 (70)	-
เพศหญิง	4 (40)	5 (50)	3 (30)	-
อายุ				$p < 0.01^{abc}$
ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ปี)	36.30 ± 16.61	62.30 ± 12.25	63.90 ± 14.56	$p < 0.05^{ab}$ $p < 0.01^{ac}$
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด (ปี)	21 – 64	44 - 82	43 - 83	$p > 0.05^{bc}$
ตำแหน่งที่ตัดชิ้นเนื้อ (ราย, ร้อยละ)				
เหงือก	10 (100)	0 (0)	6 (60)	-
ลิ้น	0 (0)	5 (50)	1 (10)	-
เยื่อบุข้างแก้ม	0 (0)	3 (30)	1 (10)	-
เพดานปาก	0 (0)	2 (20)	2 (20)	-

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

[a] แทนกลุ่มเนื้อเหงือกปกติ, [b] แทนกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย, [c] แทนกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา, [ab] แสดงค่า p-value ของอายุของประชากรกลุ่มเนื้อเหงือกปกติเทียบกับกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย, [ac] แสดงค่า p-value ของอายุของประชากรกลุ่มเนื้อเหงือกปกติเทียบกับกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา, [bc] แสดงค่า p-value ของอายุของประชากรกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซียเทียบกับกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา และ [abc] แสดงค่า p-value ของอายุของประชากรทั้ง 3 กลุ่มเปรียบเทียบกันทางสถิติ

ลักษณะการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5

พบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในทุกตัวอย่างของทั้งชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียและชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา คิดเป็นร้อยละ 100 ในขณะที่ชิ้นเนื้อเหงือกปกติพบการแสดงออกของ FTO เพียง 3 ตัวอย่าง จากทั้งหมด 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 30 และพบการแสดงออกของ ALKBH5 เพียง 5 ตัวอย่าง จากทั้งหมด 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับรูปแบบและลักษณะการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 มีแนวโน้มการแสดงออกไปในทิศทางเดียวกัน คือ ในชิ้นเนื้อเหงือกปกติพบการติดสีในชั้นเยื่อบุผิว โดยส่วนมากจะติดสีจางและติดสีเฉพาะในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิว (ภาพที่ 1A และ 1D) ในขณะที่ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียพบว่าในชั้นเยื่อบุผิวมีการติดสีระดับปานกลางและติดสีเฉพาะในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิว โดยติดสีที่ระดับความเข้มที่มากขึ้นและหนาแน่นในชั้นที่ติดกับชั้นเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน หรือชั้นเบซัลเซลล์ (basal cell layer) และพบการติดสีจางลงในชั้นที่อยู่สูงขึ้นไปหรือชั้นสไปนัส (spinous layer) (ภาพที่ 1B และ 1E) ส่วนในชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาพบการติดสีในชั้นเยื่อบุผิว ส่วนมากพบติดสีระดับความเข้มรุนแรง และติดเกือบทุกเซลล์ของเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติ โดยติดสีเฉพาะในนิวเคลียสของเซลล์ (ภาพที่ 1C และ 1F)

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะการแสดงออกของ FTO ในชิ้นเนื้อเหงือกปกติ (A) ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซีย (B) ชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา (C) และลักษณะการแสดงออกของ ALKBH5 ในชิ้นเนื้อเหงือกปกติ (D) ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซีย (E) และชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา (F) (กำลังขยาย 100 เท่า)

คะแนนฮีสโตเคมีของ FTO และ ALKBH5

คะแนนฮีสโตเคมีของการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีการแสดงออกเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบในชิ้นเนื้อเหงือกปกติ ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียและชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปาก

ชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีของการแสดงออกของ FTO เป็น 4.45 ± 7.81, 69.88 ± 29.52 และ 219.57 ± 33.05 ตามลำดับ และค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีของการแสดงออกของ ALKBH5 เป็น 4.82 ± 7.10, 48.47 ± 30.45 และ 190.64 ± 26.42 ตามลำดับ การแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ของทั้ง 3 กลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) โดยค่าคะแนนฮีสโตเคมีของการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียและชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามีค่ามากกว่าในชิ้นเนื้อเหงือกปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$ และ $p < 0.01$ ตามลำดับ) และในขณะเดียวกัน ค่าคะแนนฮีสโตเคมีของการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาก็มีค่ามากกว่าในชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : แสดงคะแนนฮีสโตเคมี (H-score) ของ FTO และ ALKBH5 ในกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่ม

ค่าคะแนนฮีสโตเคมี	ชิ้นเนื้อเหงือกปกติ[a] (n=10)	ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซีย[b] (n=10)	ชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา[c] (n=10)	p-value
FTO				
ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	4.45 ± 7.81	69.88 ± 29.52	219.57 ± 33.05	$p < 0.01^{abc}$
ค่ามัธยฐาน [ค่าพิสัยควอไทล์]	0 [4.2]	56.85 [33.68]	225.50 [25.06]	$p < 0.05^{ab}$ $p < 0.01^{ac}$
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	0 - 20.9	43.8 - 130.2	150.8 - 258.5	$p < 0.05^{bc}$
ALKBH5				
ค่าเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	4.82 ± 7.10	48.47 ± 30.45	190.64 ± 26.42	$p < 0.01^{abc}$
ค่ามัธยฐาน [ค่าพิสัยควอไทล์]	0.50 [9.0]	42.60 [30.40]	198.95 [22.47]	$p < 0.05^{ab}$ $p < 0.01^{ac}$
ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด	0 - 20.1	17.3 – 118	139.6 - 232.3	$p < 0.05^{bc}$

[a] แทนกลุ่มเนื้อเหงือกปกติ, [b] แทนกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย, [c] แทนกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา, [ab] แสดงค่า p-value ของคะแนนฮีสโตเคมีของกลุ่มเนื้อเหงือกปกติเทียบกับกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย, [ac] แสดงค่า p-value ของคะแนนฮีสโตเคมีของกลุ่มเนื้อเหงือกปกติเทียบกับกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา, [bc] แสดงค่า p-value ของคะแนนฮีสโตเคมีของกลุ่มอีพิทีเลียลดิสเพลเซียเทียบกับกลุ่มมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา และ [abc] แสดงค่า p-value ของคะแนนฮีสโตเคมีของประชากรทั้ง 3 กลุ่มเปรียบเทียบกันทางสถิติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อภิปรายผล

พยาธิกำเนิดของรอยโรคก่อนมะเร็งและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา สามารถเกิดจากการกลายพันธุ์ระดับเหนือพันธุกรรม เช่น กระบวนการเมทิลเลชันในอาร์เอ็นเอ เป็นต้น (Sharma, et al., 2010) ปัจจุบันพบว่ากระบวนการเมทิลเลชันของ m6A และกลุ่มเอนไซม์ที่ควบคุม เช่น FTO และ ALKBH5 ซึ่งเป็นเอนไซม์ที่มีบทบาทในการนำหมู่เมทิลออกจาก m6A มีบทบาททั้งการก่อมะเร็งและการต้านมะเร็ง โดยการเปลี่ยนแปลงระดับของ FTO และ ALKBH5 นี้มีผลต่อการตาย การเพิ่มจำนวนของเซลล์มะเร็งและการพยากรณ์ของโรคมะเร็งหลายชนิด (Sun, et al., 2019)

การศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า FTO มีบทบาทเกี่ยวข้องกับมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา โดย Wang และคณะ (2021) พบว่าในชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามีการแสดงออกของ FTO ที่เพิ่มขึ้น โดยพบการติดสีในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติ ในขณะที่ในชิ้นเนื้อเหงือกปกติพบการติดสีน้อยหรือไม่มีการติดสี สำหรับ ALKHB5 นั้นมีรายงานการศึกษาของ Shriwas และคณะ (2020) พบว่าในชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามีการแสดงออกของ ALKBH5 โดยพบการติดสีในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลของการศึกษาในครั้งนี้ที่พบการแสดงออกของ FTO ในทุกชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา โดยพบการติดสีในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติและมีระดับความเข้มที่รุนแรง เมื่อเปรียบเทียบกับในชิ้นเนื้อเหงือกปกติที่พบการแสดงออกของ FTO เพียงร้อยละ 30 และติดสีจางส่วนการแสดงออกของ ALKBH5 ในการศึกษานี้พบว่ามีแนวโน้มการแสดงออกแบบเดียวกับ FTO กล่าวคือในมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาพบการแสดงออกของ ALKBH5 ในทุกชิ้นเนื้อตัวอย่าง โดยพบการติดสีในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติ และมีระดับความเข้มที่รุนแรง เมื่อเปรียบเทียบกับในชิ้นเนื้อเหงือกปกติที่พบการแสดงออกของ ALKBH5 เพียงร้อยละ 50 และติดสีจาง ดังนั้นข้อมูลดังกล่าวจึงสนับสนุนผลของการศึกษานี้โดย FTO และ ALKBH5 นั้นน่าจะมีบทบาทในรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา

สำหรับในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย จากการศึกษานี้พบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในทุกชิ้นเนื้อ ซึ่งมีรูปแบบการติดสีที่ระดับปานกลางและติดสีเฉพาะในนิวเคลียสของเซลล์เยื่อบุผิว โดยเฉพาะในเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติเหมือนในชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา โดยในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียมีการติดสีที่ระดับความเข้มที่มากขึ้นและหนาแน่นในชั้นเบซัลเซลล์ และพบการติดสีจางลงในชั้นสไปนัส เมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อเหงือกปกติ อย่างไรก็ตามยังไม่พบรายงานการศึกษาการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียมาก่อน แต่จากการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า FTO มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการควบคุมกระบวนการเซลล์กลืนกินตัวเอง (autophagy) และการเกิดมะเร็ง ซึ่งศึกษาโดยทำการยับยั้งการแสดงออกของ FTO ด้วยการน็อคดาวน์ (knockdown) FTO จากเซลล์ไลน์มะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา พบว่าส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเซลล์กลืนกินตัวเอง และไปลดการเพิ่มจำนวน การเคลื่อนย้าย (migration) และการลุกลาม (invasion) ของเซลล์มะเร็งให้ลดลง โดยเมื่อยับยั้งการแสดงออกของ FTO ในเซลล์ไลน์แล้ว ยิ่งพบว่าเซลล์มะเร็งมีการเจริญเติบโตและการแพร่กระจาย (metastasis) ที่ลดลง (Wang, et al., 2021) สำหรับ ALKBH5 พบว่ามีบทบาทในการส่งเสริมการเพิ่มจำนวนของเซลล์มะเร็งสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาที่หลอดอาหาร และการแสดงออกของ ALKBH5 ที่เพิ่มขึ้นนั้นสัมพันธ์กับพยากรณ์ของโรคที่แย่ลง ซึ่งการศึกษานี้ทำโดยยับยั้งการแสดงออกของ ALKBH5 ด้วยการน็อคดาวน์ ALKBH5 จากเซลล์ไลน์มะเร็งสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาที่หลอดอาหาร พบว่าทำให้กระบวนการวัฏจักรของเซลล์ (cell cycle) ช้าลงและการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งลดลง (Nagaki, et al., 2020) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าทั้ง FTO และ ALKBH5 มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการควบคุมจำนวนเซลล์และการตายของเซลล์มะเร็ง และจากการศึกษานี้พบการแสดงออกที่มากขึ้นของ FTO และ ALKBH5 ในเซลล์เยื่อบุผิวที่มีความผิดปกติของรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย จึงอาจเป็นไปได้ว่าทั้ง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

FTO และ ALKBH5 น่าจะมีผลต่อกระบวนการวัฏจักรของเซลล์ ส่งผลให้เกิดการเพิ่มจำนวนของเซลล์ที่ผิดปกติในรอยโรคกลุ่มนี้ด้วยเช่นกัน

สำหรับกลไกการทำงานของ FTO มีรายงานว่าในรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาเกิดขึ้นจากการที่ FTO ส่งเสริมให้มีการแสดงออกของยีน *eIF4G1* (eukaryotic translation initiation factor gamma 1) เพิ่มขึ้น ส่งผลให้กระบวนการเซลล์กลืนกินตัวเองลดลง และส่งเสริมการเพิ่มจำนวน การเคลื่อนย้าย และการลุกลามของเซลล์มะเร็ง (Wang, et al., 2021) ส่วนกลไกของ ALKBH5 ในรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามีรายงานว่า ALKBH5 มีการแสดงออกเพิ่มขึ้นในชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาที่ดื้อต่อยาเคมีบำบัดเมื่อเปรียบเทียบกับชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาที่ยังไม่ได้รับยาเคมีบำบัด โดย ALKBH5 จะไปดึงหมู่เมทิลออกจาก mRNA ของยีน *FOXM1* (Forkhead box protein M1) และยีน *NANOG* ส่งผลให้มะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาดื้อต่อยาเคมีบำบัด (Shriwas, et al., 2020) ส่วนกลไกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียยังไม่มีรายงานการศึกษามาก่อน แต่เป็นไปได้ว่าอาจเกิดผ่านกลไกเดียวกันกับในมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา

นอกจากนั้นในการศึกษานี้ยังพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีของการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียมีค่ามากกว่าในชิ้นเนื้อเหงือกปกติ และเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 กลุ่มพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีในชิ้นเนื้อเหงือกปกติ ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียและชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากผลการศึกษาแสดงว่ายิ่งรอยโรคมีความผิดปกติที่ใกล้เคียงมะเร็งมากขึ้น ยิ่งมีการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ที่มากขึ้น ระดับความเข้มของการติดสีและค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีที่มากขึ้นเช่นกัน จากผลดังกล่าวบ่งชี้ว่า FTO และ ALKBH5 มีบทบาทเกี่ยวข้องกับรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย และอาจเกี่ยวข้องกับการดำเนินไปของโรคมะเร็ง โดยมีการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า FTO และ ALKBH5 มีความเกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายของมะเร็ง ได้แก่ การศึกษาโดยการยับยั้งการแสดงออกของ FTO ด้วยการน็อคดาวน์ FTO จากเซลล์ไลน์มะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา พบว่าส่งผลให้ลดการแพร่กระจายของเซลล์มะเร็ง และยังพบว่าในเนื้อเยื่อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาที่มีการแสดงออกของ FTO ในระดับสูงสัมพันธ์กับอัตราการแพร่กระจายของมะเร็งไปยังต่อมน้ำเหลืองบริเวณลำคอในอัตราที่สูงขึ้นเช่นกัน (Wang, et al., 2021) ส่วน ALKBH5 มีการศึกษาในมะเร็งสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาที่หลอดอาหาร พบว่ายิ่งมีการแสดงออกของ ALKBH5 ในระดับสูงจะสัมพันธ์กับการแพร่กระจายของมะเร็งไปยังต่อมน้ำเหลือง และมีพยากรณ์ของโรคที่แย่ลง (Nagaki, et al., 2020) นอกจากนี้ยังมีรายงานการศึกษาพบว่ากระบวนการเมทิลเลชันของ m6A มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการการเปลี่ยนแปลงของเซลล์เยื่อบุไปเป็นเซลล์เนื้อเยื่อเกี่ยวพันในมะเร็ง (epithelial to mesenchymal transition; EMT) (Lin, et al., 2019) ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่า FTO และ ALKBH5 อาจมีบทบาทในกระบวนการการเปลี่ยนแปลงของเซลล์เยื่อบุไปเป็นเซลล์เนื้อเยื่อเกี่ยวพันในมะเร็ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายของมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาและการดำเนินโรคของรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย แต่ยังคงต้องมีการศึกษาต่อไป

การศึกษานี้มีข้อจำกัดที่เป็นการศึกษาจากข้อมูลย้อนหลัง (retrospective study) ดังนั้นข้อมูลของชิ้นเนื้อรวมถึงประวัติที่เกี่ยวข้องทางคลินิกของผู้ป่วยบางอย่างไม่สามารถสืบค้นได้ เช่น ขนาดของมะเร็ง ระยะของโรคมะเร็ง ประวัติที่เคยมีการแพร่กระจายของมะเร็งไปยังอวัยวะอื่น ๆ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลทางคลินิกดังกล่าวมาสัมพันธ์กับผลการศึกษาที่ได้ อย่างไรก็ตามการศึกษานี้เป็นการศึกษาแรกที่ศึกษาการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคก่อนมะเร็ง (อีพิทีเลียลดิสเพลเซีย) เปรียบเทียบกับมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาและเนื้อเหงือกปกติด้วยวิธีทางอิมมูโนฮีสโตเคมี ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้น่าจะช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทของ FTO และ ALKBH5 ที่มีความเกี่ยวข้องกับพยาธิกำเนิดของรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นและการดำเนินของโรคได้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษานี้พบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามากกว่าในเนื้อเหงือกปกติ โดยรูปแบบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 มีแนวโน้มการแสดงออกไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนคะแนนฮีสโตเคมีของ FTO และ ALKBH5 ในชิ้นเนื้อเหงือกปกติ ชิ้นเนื้ออีพิทีเลียลดิสเพลเซียและชิ้นเนื้อมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาพบว่ามีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีของ FTO และ ALKBH5 ในทั้ง 3 กลุ่มประชากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ค่าเฉลี่ยคะแนนฮีสโตเคมีของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามีค่ามากกว่าในเนื้อเหงือกปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$ และ $p < 0.01$ ตามลำดับ) ในขณะเดียวกันในรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมาก็มีค่ามากกว่าในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) เช่นกัน จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าพบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามากกว่าในเนื้อเหงือกปกติ อาจเป็นไปได้ว่า FTO และ ALKBH5 มีบทบาทในรอยโรคก่อนมะเร็งและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา ซึ่งบทบาทดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับการดำเนินไปเป็นโรคมะเร็ง อย่างไรก็ตามกลไกที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของ FTO และ ALKBH5 ยังจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลที่พบการแสดงออกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซียและรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมามากกว่าในเนื้อเหงือกปกติ บ่งชี้ถึงบทบาทของ FTO และ ALKBH5 ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินไปเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างตัวบ่งชี้ทางชีวภาพชนิดใหม่ เพื่อใช้วินิจฉัยรอยโรคได้ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ประเมินความเสี่ยง และการพยากรณ์ของโรคในผู้ป่วยมะเร็งช่องปาก หรืออาจนำไปสู่การค้นพบเป้าหมายในการออกฤทธิ์ของยา (target of drug action) เพื่อใช้ในการรักษามะเร็งในช่องปากได้ในอนาคต

2. ขั้นตอนต่อไปควรมีการศึกษาถึงกลไกของ FTO และ ALKBH5 ในรอยโรคอีพิทีเลียลดิสเพลเซีย และรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของ FTO และ ALKBH5 ที่มีความเกี่ยวข้องกับพยาธิกำเนิดของรอยโรคมะเร็งช่องปากชนิดสความัสเซลล์ คาร์ซิโนมา

เอกสารอ้างอิง

El-Naggar AK, Chan J, Grandis JR, Takata T, Slootweg PJ. (2017) *WHO classification of head and neck tumours.* (4th ed.). Lyon: IARC

Khurshid, Z., Zafar, M. S., Khan, R. S., Najeeb, S., Slowey, P. D., & Rehman, I. U. (2018). Role of Salivary Biomarkers in Oral Cancer Detection. *Advances in clinical chemistry,* 86, 23–70.

Lin, X., Chai, G., Wu, Y., Li, J., Chen, F., Liu, J., Luo, G., Tauler, J., Du, J., Lin, S., He, C., & Wang, H. (2019). RNA m^6A methylation regulates the epithelial mesenchymal transition of cancer cells and translation of Snail. *Nature communications,* 10(1), 2065.

Nagaki, Y., Motoyama, S., Yamaguchi, T., Hoshizaki, M., Sato, Y., Sato, T., Koizumi, Y., Wakita, A., Kawakita, Y., Imai, K., Nanjo, H., Watanabe, H., Imai, Y., Minamiya, Y., & Kuba, K. (2020). m6 A demethylase ALKBH5 promotes proliferation of esophageal squamous cell carcinoma associated with poor prognosis. *Genes to cells : devoted to molecular & cellular*

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

mechanisms, 25(8), 547–561.

Sharma, S., Kelly, T. K., & Jones, P. A. (2010). Epigenetics in cancer. *Carcinogenesis,* 31(1), 27–36.

Shriwas, O., Priyadarshini, M., Samal, S. K., Rath, R., Panda, S., Das Majumdar, S. K., Muduly, D. K., Botlagunta, M., & Dash, R. (2020). DDX3 modulates cisplatin resistance in OSCC through ALKBH5-mediated m^{6}A-demethylation of FOXM1 and NANOG. *Apoptosis : an international journal on programmed cell death,* 25(3-4), 233–246.

Sun, T., Wu, R., & Ming, L. (2019). The role of m6A RNA methylation in cancer. *Biomedicine & pharmacotherapy = Biomedecine & pharmacotherapie,* 112, 108613.

Wang, F., Liao, Y., Zhang, M., Zhu, Y., Wang, W., Cai, H., Liang, J., Song, F., Hou, C., Huang, S., Zhang, Y., Wang, C., & Hou, J. (2021). N6-methyladenosine demethyltransferase FTO-mediated autophagy in malignant development of oral squamous cell carcinoma. *Oncogene,* 40(22), 3885–3898.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประสบการณ์การจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ภาคใต้

Nursing Quality Management in COVID-19 Pandemic Situation of First-Line Nurse Managers in the Tertiary Hospitals of Southern Thailand

ศจีรัตน์ โกศล*
เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายและอภิปรายองค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลตติยภูมิ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ หัวหน้าหอผู้ป่วยแยกโรค และโรงพยาบาลสนามที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารหอผู้ป่วยในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของโคไลซี่ ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลใช้วิธีการแบบสามเส้า พบว่าการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 หมายถึง กระบวนการในการจัดบริการพยาบาลเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความพึงพอใจทั้งผู้ป่วยและบุคลากรโดยมีการนำความคิดใหม่และนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการพยาบาล และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคลพยาบาล 2) การสร้างแรงจูงใจ 3) การสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการให้บริการ และ 4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการ การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 เป็นเรื่องใหม่จึงจำเป็นต้องมีการขยายความรู้ต่อด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนสำหรับศาสตร์การบริหารทางการพยาบาล

คำสำคัญ : การจัดการคุณภาพการพยาบาล, ประสบการณ์, โรงพยาบาลตติยภูมิ

---

*นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

**ศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The epidemic situation of COVID-19 has expanded to provide services in the form of separate wards. which is a new service Therefore, the of nursing quality management is very important. The objective of this phenomenological qualitative research was to describe meanings and components of nursing quality management among head nurses in the tertiary hospital of southern Thailand. Purposive sampling was used to select 10 head nurses into tertiary care hospital who had experienced in management cohort ward and field hospital. Data was collected through in- depth interviews, and then analyzed using Colaizzi's method. Triangulation method was used to verify the qualitative data. Finding Nursing quality management in the situation of COVID-19 refers to the process of providing nursing services to ensure safety and satisfaction for both patients. and personnel by bringing new ideas new technology used to solve problems and develop nursing quality and the elements of nursing quality management in the pandemic situation of COVID-19: 1. Human resource management 2. Motivation 3. Creation of new ideas to solve problems and improve service quality. 4. Using technology to improve service quality.

Results of this research indicate that nursing quality management in Covid 19 pandemic situation is new knowledge that needs to be further studied quantitatively and quantitatively for clear understanding of nursing administration.

Keywords : Nursing quality management, Experience, Tertiary hospital

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของโรคติดเชื้อโควิด -19 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อ ประชาชนทั่วโลก เช่นเดียวกับในประเทศไทยที่ยังคงมีการติดเชื้ออย่าง ต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้ซึ่งพบว่ามีการติดเชื้อติดอันดับหนึ่งในสิบของจังหวัดที่มีการติดเชื้อสูงสุด (สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข,2564) การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 ส่งผลกระทบโดยตรงระบบสาธารณสุขที่ต้องรองรับผู้ป่วยติดเชื้อจำนวนมาก โดยเฉพาะ อย่างยิ่งโรงพยาบาลตติยภูมิซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และรับผู้ป่วยไม่จำกัด จึงต้องมีการขยายการ ให้บริการทางสุขภาพในรูปแบบของ หอผู้ป่วยแยกโรคและโรงพยาบาลสนาม เพื่อรองรับจำนวนผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้น การขยายการให้บริการในรูปแบบใหม่ๆ อย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อบุคลากรทางสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรพยาบาลซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจึงส่งผลกระทบทั้งทางด้านอัตรากำลัง ความรู้ และทักษะในการดูแลผู้ป่วยและการป้องกันตัวเองให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อ จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้พยาบาลผู้ปฏิบัติงานเกิดความวิตกกังวล หวาดกลัว และเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการให้การพยาบาลผู้ป่วย (Ilesanmi , Afolabil , Akande, Raji, & Mohammed, 2021) ดังนั้นการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จากการทบทวนบทบาทหน้าที่ของสภาการพยาบาลร่วมกับการศึกษาปรากฏการณ์พบว่า ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการเพื่อให้เกิดคุณภาพภายในหอผู้ป่วยเป็นอย่างมาก จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศยังไม่พบว่ามีองค์ความรู้ในการจัดการคุณภาพการพยาบาลในหอผู้ป่วยของ ดังนั้นการแสวงหาองค์ความรู้ที่ยังไม่ปรากฏในบริบทของ โรงพยาบาลตติยภูมิ ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่อธิบายแก่นแท้ของประสบการณ์การจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ได้อย่างลึกซึ้ง โดยปราศจากการคาดคะเนคำตอบล่วงหน้า (Ingham-Broomfield, 2014) นอกจากนั้นกระบวนการเบื้องต้นที่จะเริ่มต้นหาองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นจริงตามบริบทนั้น โดยเริ่มต้นจากการศึกษา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความหมายของการจัดการคุณภาพการพยาบาลภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ ผลการวิจัยนี้จะมีความสำคัญต่อการนำมาจัดเนื้อหาในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการศึกษาการจัดการคุณภาพการพยาบาลภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ในหอผู้ป่วย นำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะด้านการจัดการคุณภาพการพยาบาลในหอผู้ป่วยเพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่ออธิบายความหมายของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 ตามประสบการณ์ ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นใน โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้
2. เพื่อบรรยายองค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 ตามประสบการณ์ ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นใน โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดรูปแบบการจัดการคุณภาพโดยมุ่งเน้นวัตถุประสงค์ (Object Oriented Quality Management) ของ Peter.I.W.M., Nederpeld. V. (2009). เพื่อเป็นกรอบแนวคิดตั้งต้นในการศึกษาและพัฒนาไปสู่การกำหนดองค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ ประกอบด้วย 1) การคัดเลือกประเด็นในการ จัดการคุณภาพ 2) การให้ความหมายของแต่ละประเด็นคุณภาพ 3) ความเกี่ยวข้องกับประเด็นคุณภาพอื่นๆ 4) ความสำคัญของแต่ละประเด็นคุณภาพสำหรับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร 5) ความต้องการของแต่ละประเด็นคุณภาพ 6) ผลกระทบของปัญหาในแต่ละประเด็นคุณภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม 7) สาเหตุของปัญหาในแต่ละประเด็นคุณภาพ 8) โอกาสที่จะจัดการอย่างยั่งยืน 9) ตัวชี้วัดการจัดการคุณภาพในแต่ละประเด็นคุณภาพ 10) เครื่องมือ หรือมาตรการในการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 11) การกระจายความรับผิดชอบในแต่ละประเด็นและ 12) การปรับเครื่องมือวัดประเด็นคุณภาพให้เหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูล

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน กำหนดคุณสมบัติคือ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยแยกโรค และหัวหน้าโรงพยาบาลสนาม และมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการภายใน หอผู้ป่วยแยกโรค และโรงพยาบาลสนาม ในสถานการณ์โควิด 19 โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ อย่างน้อย 1 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยถือเป็น เครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีเครื่องมืออื่น ๆ ที่ช่วยในการเก็บรวม รวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 โดยใช้ประเด็นคำถามที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิดตามประสบการของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) ความหมายของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ในหอผู้ป่วย 2) คุณลักษณะของการการจัดการคุณภาพการพยาบาลในหอผู้ป่วยแยกโรคที่ทำได้จริง และที่ต้องปรับปรุง และ 3) องค์ประกอบของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ควรประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ และการบริหารการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการพยาบาล และได้รับการอบรมเฉพาะทางด้านการจัดการคุณภาพการพยาบาล) พิจารณา และนำมาปรับปรุงให้มีความเข้าใจและมีความชัดเจนมายิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยขออนุญาตการทำวิจัยในมนุษย์ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน เลขที่โครงร่างวิจัย น. 15/2564 ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลตติยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลตติยภูมิ เมื่อผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมวิจัยได้นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลอิ่มตัว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึก และติดตามสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัวจำนวนทั้งหมด 3-4 ครั้ง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนใช้เวลา 45-60 นาที เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ได้ทำการถอดเทปแบบคำต่อคำและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการสัมภาษณ์ก่อนนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ของโคไลซี่ (Colaizzi, 1978 cite in เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย 2550) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) อ่านพรรณนาข้อมูล เพื่อต้องการความ เข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์การจัดการคุณภาพ พยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 ที่แท้จริง 2) สกัดประโยคที่น่าเชื่อถือ นำมาเป็น นิยามให้ตรงความหมายของการการจัดการคุณภาพ พยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 ตามปรากฏการณ์ในบริบทของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น 3) อธิบายความหมายของแต่ละประโยคของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด- 19 เพื่อเทียบเคียงกับแนวคิดทฤษฎีของการจัดการคุณภาพการพยาบาล 4) จัดกลุ่มคำและประเด็นจากข้อสรุป ความหมายของการจัดการคุณภาพการพยาบาลใน สถานการณ์ โควิด-19 5) เปรียบเทียบประเด็นจากข้อมูลที่ได้เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของ ความหมายและองค์ประกอบของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 6) สรุปปรากฏการณ์การจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด- 19 เทียบกับเนื้อหาทาง ทฤษฎี 7) ทบทวนข้อมูล ความหมาย และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โค วิด- 19 ตามที่กล่าวมาและให้มีผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบข้อสรุป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Denzin & Lincoln, 2011) ด้วยเทคนิคสามเส้า (triangulation method) เพื่อความถูกต้อง โดยใช้วิธี Method triangulationซึ่งเป็นการใช้หลายวิธีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และจากการทบทวน เอกสาร พร้อมทั้ง ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (credibility) ของข้อมูลโดยอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ให้ ข้อมูล ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้ถูกต้องจากการให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ซ้ำ (transferability) เฉลี่ย 2 ครั้งต่อราย เพื่อให้มองเห็นภาพของประสบการณ์ดังกล่าว เสมือนเกิด ขึ้นกับตัวผู้วิจัยเอง นอกจากนั้น ผู้วิจัยยัง ตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือเรื่องความอิ่มตัวของข้อมูล โดยอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิร่วมพิจารณาผล การ วิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็นเดียวกัน (consensus agreement) แล้วให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวม มาทั้งหมด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ประกอบด้วยความหมายการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ และองค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้การจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ได้ข้อมูลที่สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 3 ประเด็น คือ 1) ความปลอดภัย 2) ความรู้ ความคิดใหม่ๆ และ 3) ความพึงพอใจ

ประเด็นที่ 1 ความปลอดภัย

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของความปลอดภัยที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ เป็นความปลอดภัยจากการทำงานของบุคลากร ความปลอดภัยของผู้ป่วยจากกาให้บริการ การจัดการความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นความปลอดภัย ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“การจัดการคุณภาพในสถานการณ์โควิด 19 พี่คิดว่าหมายถึงกระบวนการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่จะต้องทำให้เกิดความปลอดภัย ทั้งผู้ป่วย ทั้งเจ้าหน้าที่ รวมถึงทุกคนที่เข้ามาที่หอผู้ป่วยแยกโรคนะ เพราะเป้าหมายสำคัญของการที่เราเปิดวอร์ดแยกโรคก็คือเพื่อแยกผู้ป่วยและให้การดูแลอย่างปลอดภัย ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงการจัดการคนอย่างเดียวต้องจัดการเรื่องของเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะให้ปลอดภัยด้วย เพราะถ้าสิ่งแวดล้อมปนเปื้อน พี่ว่ายังไงบุคลากรก็ไม่ปลอดภัยค่ะ ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 2 ปี ในหอผู้ป่วยแยกโรค

“สำหรับความคิดเห็นของพี่ การจัดการคุณภาพการพยาบาลในช่วงของโควิด ระบาดก็หมายถึงการที่เราจัดการดำเนินการเพื่อให้คนที่มารับบริการหรือคนไข้ปลอดภัย รวมทั้งบุคลากรปลอดภัยด้วยค่ะ หัวหน้าก็จะต้องจัดการทั้งเรื่องคน ทั้งโครงสร้าง ทั้งสิ่งแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัย คือหัวหน้าหอต้องดูให้ครอบคลุมค่ะ เพื่อให้ทุกคนปลอดภัย” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 8 เดือนในหอผู้ป่วยแยกโรค

ประเด็นที่ 2 ความคิดใหม่ๆ ความรู้ใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นความรู้ใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub theme) คือความรู้ใหม่ๆ ที่ได้จากการสืบค้น ความคิดใหม่ๆ ที่ได้จากประสบการณ์ การใช้เครื่องมือใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นความรู้ใหม่ๆ ความคิดใหม่ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ การจัดการคุณภาพเป้าหมายก็คือเราต้องการให้คนไข้ และบุคลากรปลอดภัย โดยในกระบวนการดำเนินงานในสถานการณ์โควิด 19 ที่ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ ความรู้ในการจัดการน้อย เพราฉะนั้นเหมือนกับเราต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณภาพในการให้บริการ โดยการที่เราเรียนรู้จากการแก้ปัญหา เช่น การสื่อสาร เราจะสื่อสารแบบปกติกับตนไข้ไม่ได้ เราต้องหารูปแบบการสื่อสารแบบใหม่ๆ การป้องกันการเกิดปอดอักเสบ เราก็ต้องไปสืบค้นงานวิจัยนะว่าแบบไหนที่จะป้องกันไม่ให้คนไข้เกิดปอดอักเสบ คือเหมือนเราต้องคิดเรื่องใหม่ๆ วิธีใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ให้การทำงานของเราที่ดูแลคนไข้ยังมีคุณภาพต่อไป” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 2 ปี ในหอผู้ป่วยแยกโรค

“ การจัดการคุณภาพในโรงพยาบาลสนามอาจจะต่างออกไปจากหอผู้ป่วยทั่วไป หรือวอร์ดแยกโรค เพราะอันนั้นอยู่ในโรงพยาบาลจะมีความพร้อมของอุปกรณ์ต่างๆ แต่ในโรงพยาบาลสนามอย่างของพี่นี่คือดัดแปลงจากหอประชุม คือการที่จะทำให้มีคุณภาพอาจจะไม่ใช่แค่การดูแลให้ผู้ป่วย หรือ บุคลากรปลอดภัย แต่เราต้องคิดวิธีการใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เพราะจะมี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปัญหาใหม่ๆ ตลอดเวลาเช่นกัน เช่น การประยุกต์อุปกรณ์ป้องกันร่างกาย เพราะบางทีของหมด เราก็มานั่งประดิษฐ์กันเอง ต้องกำหนดเส้นทาง ช่องทางการสื่อสาร คือเราทั้งถามผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหาความรู้ใน Google ทั้งทดลอง คือการที่เรามีความคิดใหม่ๆ พวกนี้ก็ทำให้เรายังให้บริการให้เกิดความปลอดภัยกับทุกคน เจ้าหน้าที่พี่ไม่มีใครติดเชื้อจากการทำงานเลยค่ะ" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 8 เดือนในโรงพยาบาลสนาม

ประเด็นที่ 3 ความพึงพอใจ

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นความพึงพอใจ ที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub theme) คือความพึงพอใจของบุคลากร และความพึงพอใจจากการรับบริการพยาบาลของผู้ป่วย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"อีกประเด็นของการจัดการคุณภาพนอกจากเรื่องความปลอดภัยแล้วนะคะ พี่คิดว่าการที่จะทำให้การทำงานมีคุณภาพคนทำงานต้องพึงพอใจ คนไข้เองก็ต้องมีความสุขในการดูแล คือต้องอย่าลืมว่าโควิด 19 เป็นเรื่องใหม่ ใครๆ ก็กลัวติดการที่จะทให้เกิดคุณภาพได้เจ้าหน้าที่ก็จะต้องไม่กลัว มีความรู้ มีความมั่นใจ และได้รับการสร้างขวัญและกำลังใจ มีอะไรมา Support ทำให้มีความพึงพอใจในการทำงาน เค้าก็จะปฏิบัติงานดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ ตัวคนไข้เองก็เหมือนกัน คือติดโควิดเค้าก็มีความเจ็บป่วยอยู่แล้ว ยังจะเครียดที่ต้องแยกมาอยู่อีก ดังนั้นการจัดการเพื่อให้มีคุณภาพจริงๆ อาจจะต้องเป็นการจัดการเพื่อให้ผู้ป่วยลดความวิตกกังวล พึงพอใจกับการให้บริการด้วยค่ะ" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 9 เดือนในหอผู้ป่วยแยกโรค

"สำหรับพี่นอกจากประเด็นความปลอดภัยแล้ว เรื่องความสุขของคนทำงาน ความสุขของคนไข้ ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการนี่สำคัญมาก อย่างหนึ่งที่เราต้องตระหนักเลย คือโควิดเป็นโรคใหม่ ไม่มีน้องพยาบาลคนไหนอยากมาดู ถ้าเราบังคับ หรือเค้าไม่เต็มใจจะมา ก็ส่งผลให้เค้าอาจจะทำงานออกมาไม่ดี ไม่มีคุณภาพ แต่ถ้าเรามีการจัดการที่ดี มีรูปแบบการทำงานเพื่อให้เค้ามั่นใจ ทีค่าตอบแทนที่สร้างขวัญและกำลังใจ ผู้ปฏิบัติพึงพอใจ ได้ใจเค้ามาเค้าก็จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีคุณภาพ และถ้ามามองในคนไข้ก็เช่นกัน การจัดการให้เกิดความปลอดภัยก็สำคัญ แต่เรื่องจิตใจ เราเองก็ต้องจัดการให้ผู้ป่วยมีความพึงพอใจด้วย เค้ามาอยู่กับเราตั้ง 14 วันช่วงแรกๆ นะ มีความเครียดทั้งเรื่องความเจ็บป่วย ครอบครัว เศรษฐกิจ หากเราไม่ดูแลอย่างครอบคลุม เป็นองค์รวมก็จะส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดความไม่ปลอดภัย แต่ถ้าทางกายปลอดภัย ทางจิตใจมีความสุขอย่างนี้คุณภาพเกิดแน่นอนค่ะ" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 8 เดือนในโรงพยาบาลสนาม

2. องค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาลภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้

สาระสำคัญขององค์ประกอบ การจัดการคุณภาพการพยาบาลภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ตามประสบการณ์ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลตติยภูมิ ภาคใต้ สามารถสรุปได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการทรัพยากรบุคคลพยาบาล 2) การสร้างแรงจูงใจ ในการทำงาน 3) การกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความคิดสร้างสรรค์ 4) การจัดการข้อมูลโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การบริหารทรัพยากรอย่างเพียงพอ

องค์ประกอบที่ 1 การจัดการทรัพยากรบุคคลพยาบาล

ในประเด็นของการบริหารทรัพยากรบุคคลพยาบาล โดยแยกออกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-Themes) คือ การจัดอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมกับงานและประเภทผู้ป่วย การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการดูแลผู้ป่วยและการป้องกันการติดเชื้อ การวางแผนด้านกำลังคนเพื่อรองรับการระบาดในอนาคต การจัดอัตรากำลังแบบ skill mixed ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการจัดการทรัพยากรบุคคล ดังนี้

"พี่คิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการคุณภาพคือเรื่องกำลังคน คือรวมหมดเลยนะ ทั้งทางด้านอัตรากำลัง ทั้งสมรรถนะของพยาบาล คือต้องยอมรับเลยว่าสถานการณ์โควิด 19 เกิดขึ้นเร็วมา ตอนเราเปิด Cohort วอร์ดแรกๆ จะมีปัญหาเรื่องคนมากๆ เลยค่ะทั้งคนไม่พอ ก็แก้ปัญหาโดยใช้ mixed staff คือเอาคนทุกวอร์ดมาคละกันก็พอจะแก้ปัญหาเรื่อง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ขาดคนได้ ตอนหลังก็จะมีปัญหาเรื่องสมรรถนะของน้อง คือไม่มีความรู้ ขาดทักษะ ทั้งเรื่องดูแลคนไข้ และด้าน IC ซึ่งจะทำให้ลำบากมากในช่วงแรก แต่พอกำลังคนเราเริ่มดี คนมีสมรรถนะ การบริหารจัดการงานให้มีคุณภาพก็เริ่มดีขึ้นมากค่ะ เพราะฉะนั้นพี่คิดว่าต่อไปเราควรมีการวางแผนพัฒนาคนในเรื่องสมรรถนะการดูแลผู้ป่วยในภาวะที่มีการระบาด เพราะในอนาคตถ้ามีการระบาดเกิดขึ้นอีกถ้าเรามีกำลังคนพยาบาลที่พร้อมทั้งความรู้ ทักษะ อัตรากำลังจะไม่กระทบต่อการพยาบาลเลย" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 2 ปีในหอผู้ป่วยแยกโรค

" ถ้าในมุมมองของพี่สิ่งแรกที่เป็นองค์ประกอบสำคัญก็คือการจัดการคน คือถ้าการจัดการคนมีคุณภาพ การดำเนินการใดๆในวอร์ดแยกโรคก็จะง่าย ในส่วนของการจัดการคนต้องมองทั้งในเชิงปริมาณ ก็คืออัตรากำลังต้องเหมาะสมและไม่ใช่อัตรากำลังเหมาะสมอย่างเดียว สมรรถนะของน้องก็เป็นเรื่องสำคัญ ช่วงแรกๆ เจอปัญหาเยอะมาก ก็ต้องแก้ปัญหาโดยการจัดอัตรากำลังแบบผสมผสาน โยจัดให้คนที่มีสมรรถนะ เชี่ยวชาญ จัดคู่กับน้องใหม่หรือน้องจากต่างแผนก เพราะช่วงนั้นจำเป็นต้องทำแบบนั้น ในช่วงหลังพอน้องมีความรู้ มีทักษะแล้วก็จะทำให้การจัดการในการทำงานก็จะง่ายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้นค่ะ" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 9 เดือนในหอผู้ป่วยแยกโรค

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างแรงจูงใจ ในการทำงาน

ในประเด็นของการสร้างแรงจูงใจ โดยแยกออกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-Themes) คือ การเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร การสร้างขวัญและกำลังใจโดยการจ่ายค่าตอบแทนพิเศษ การดูแลและสร้างความมั่นใจ ในการปฏิบัติงาน ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการสร้างแรงจูงใจ มี ดังนี้

" พี่คิดว่าในสถานการณ์โควิด การสร้างแรงจูงใจให้คนมาปฏิบัติงาน และปฏิบัติงานอย่างเต็มที่อันนี้สำคัญมาก เป็นองค์ประกอบสำคัญเลยในสถานการณ์โควิด การสร้างแรงจูงใจพี่คิดว่าก็ต้องเริ่มจากตัวผู้บริหาร หัวหน้าหอนะ ก็ต้องมีความกล้าหาญ เข้มแข็งเป็นแบบอย่างที่ดีจะต้องแสดงให้น้องเห็นถึงความตั้งใจ และให้ความมั่นใจว่าจะต้องดูแลให้เค้าปลอดภัย การจ่ายค่าตอบแทน การดุแลถ้าหากว่าเค้ามีการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ อันนี้ก็จะต้องมีที่พักให้เค้าแยกออกจากครอบครัว และต้องดูแลเค้าเป็นอย่างดี ถ้าเราดูแลเค้าดี เค้าก็จะมีแรงจูงใจให้อยากมาปฏิบัติงานที่ในหอผู้ป่วยแยกโรค ก็จะทำงานได้อย่างมีคุณภาพ" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 2 ปีในหอผู้ป่วยแยกโรค

"ถ้าในมุมมองของพี่จากประสบการณ์พี่เลยนะ คือในสถานการณ์โควิดเรื่องการสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจจะสำคัญมาก คือเราต้องยอมรับว่างานมีความเสี่ยง การที่น้องได้รับค่าเสี่ยงภัย พี่มองว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสม และเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจน้องได้อย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่แค่เรื่องเงินนะ หัวหน้าเองก็ควรจะทำให้น้องมั่นใจว่าเรามีการจัดการที่ดีที่น้องจะปลอดภัย และพร้อมที่จะ support กรณีที่น้องต้องการ เช่น บ้านพักสำหรับแยกตัว ช่องทางพิเศษกรณีต้องไปทำ swab การได้รับวัคซีน คือต้องสร้างแรงจูงใจแบบหลายๆ วิธีค่ะ ถ้าเค้ามาทำงานด้วยความเต็มใจเค้าก็จะทำงานอย่างมีคุณภาพ " ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 2 ปี ในหอผู้ป่วยแยกโรค

องค์ประกอบที่ 3 การสรรค์สร้างความคิดใหม่ๆในการแก้ปัญหาของสมาชิก

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในประเด็นการสรรค์สร้างความคิดใหม่ๆในการแก้ปัญหา การทำสิ่งใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา โดยแยกออกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) คือ การกระตุ้นให้สมาชิกเกิดความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน หรือสิ่งประดิษฐ์ การแบ่งปันความรู้หรือการแก้ปัญหาไปยังหอผู้ป่วยแยกโรคอื่น รวมทั้งโรงพยาบาลอื่นๆ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

" คือต้องยอมรับว่าการเปิด Cohort ward เป็นเรื่องใหม่ และองค์ความรู้ก็มีน้อย ดังนั้นในการบริหารจัดการที่จะทำให้มีคุณภาพก็จะยากมากๆ แต่พี่คิดว่าบางครั้งเหมือนกับว่าจะมีโอกาสในวิกฤตนะ คือตอนที่เราเจอปัญหามากๆ เหมือนเป็นตัวกระตุ้น ให้คนทำงานทั้งหัวหน้า ทั้งน้องร่วมกันหาวิธีในการแก้ปัญหา อย่างถ้าเป็นของพี่พี่มีรูปแบบการนเทศใหม่ๆเกิดขึ้นเลยนะ พี่จะมีรูปแบบการนิเทศด้านความปลอดภัย ที่เป็นรูปแบบใหม่ ซึ่งพี่ก็สามารถไปแชร์ให้วอร์ดอื่น รวมถึง รพ.อื่นด้วย ซึ่งถือได้ว่าก็ทำให้การจัดการคุณภาพด้านความปลอดภัยของพี่มีประสิทธิภาพมากขึ้น หน่วยงานอื่นเอาไปใช้ก็ดีขึ้น ก็ใน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพรวมก็จะเห็นว่าองค์กรพยาบาลเรามีการจัดการคุณภาพที่ดี ผู้ป่วยปลอดภัย บุคลากรปลอดภัยค่ะ " ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 11 เดือนในหอผู้ป่วยแยกโรค

" เรื่องสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยพี่ว่าเรื่องความคิดใหม่ๆ คือพี่มองว่าในสถานการณ์ที่วิกฤตแบบนี้ การที่น้องๆ ของเรามีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา จะเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้การจัดการคุณภาพการพยาบาลประสบความสำเร็จ เช่นในช่วงแรกวอร์ดพี่จะรับคนไข้สีเขียวที่คนไข้ยังไม่เกิด pneumonia แต่พอสักพัก คนไข้ก็จะมีอาการ พี่ก็เลยมาชวนน้องๆ review การดูแลผู้ป่วย ปรึกษาคุณหมอบ้าง ก็เจอว่าที่อื่นเค้าทำ Prone therapy เราก็มาปรับใช้ พัฒนาเป็นรูปแบบสอนคนไข้ พี่ลองเปรียบเทียบดู แต่ยังไม่ถึงกับทำวิจัยนะคะ จำนวนคนไข้ที่เกิดปอดอักเสบจะลดลง อันนี้พี่เลยคิดว่าการที่เรามีความคิด มีรูปแบบการดูแลใหม่ๆ ทำให้เกิดคุณภาพในการให้การพยาบาลจริงๆ และเห็นได้ชัดมากค่ะ " ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 5 เดือนในหอผู้ป่วยแยกโรค

องค์ประกอบที่ 4 การใช้เทคโนโลยีใหม่

ประเด็นนี้สามารถแยกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) คือ การใช้แอพพลิเคชั่นบนมือถือมาช่วยในการทำงานให้มีคุณภาพมากขึ้น การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีมาช่วยในการให้บริการผู้ป่วย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

"ในยุคโควิด เรื่องที่ชัดเจนอีกเรื่องที่ทำให้การบริหารงาน หรือการทำงานของพยาบาลสะดวก ง่ายคือการใช้พวกแอพพลิเคชั่นต่างๆ เห็นได้ชัดเลยในเรื่องการสื่อสารกับคนไข้ การที่เราใช้พวก Line official นี่คือสะดวก รวดเร็ว ได้ข้อมูลครบถ้วนเช่น การให้ข้อมูล การส่งข้อมูล วัดไข้ อาการผิดปกติต่างๆ อันนี้สร้างความพึงพอใจให้คนไข้ด้วย คนทำงานก็ happy ไปด้วย " ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 5 เดือนในโรงพยาบาลสนาม

" ในหอผู้ป่วยการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ๆ ในการดูแลคนไข้ อย่างวอร์ดที่พี่ดูแลอยู่จะมีการใช้หุ่นยนต์ช่วยในการบริการ เช่น ไปส่งของ ส่งยา การสื่อสารกับคุณหมอ อันนี้จะช่วยให้การให้การพยาบาลสะดวกขึ้น" ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 1 ปี 5 เดือนในหอผู้ป่วยแยกโรค

อภิปรายผลการวิจัย

ความหมายของการจัดการคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 สรุปแล้วหมายถึง กระบวนการในการจัดบริการพยาบาลเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความพึงพอใจทั้งผู้ป่วยและบุคลากรโดยมีการนำความคิดใหม่และนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการจัดการคุณภาพการบริการในโรงพยาบาลขององค์การอนามัยโลกที่กล่าวว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งของผู้ป่วยและบุคลากร (WHO, 2020) และการศึกษาการจัดการคุณภาพในสถานการณ์โควิด 19 ของ ฟาร์ซี และคณะ การจัดการคุณภาพรวมถึงการนำความคิดใหม่ๆ เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาภายในหน่วยงานและทำให้การจัดบริการพยาบาลมีคุณภาพ (Farsi. et. al., 2021)

องค์ประกอบของการจัดการคุณภาพการพยาบาลสำหรับการวิจัยนี้มี 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) การจัดการทรัพยากรบุคคลพยาบาล สอดคล้องกับแนวคิดของสแวนสันและฮอลตัน (Swanson & Holton, 2009) กล่าวว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลทั้งในมิติปริมาณ และมิติคุณภาพจะทำให้บุคลากรสามารถดำเนินการทำงานตามหน้าที่ของตนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้เกิดคุณภาพการให้บริการสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับคุณภาพการพยาบาลในสถานการณ์โควิด 19 พบว่า ความพร้อมด้านกำลังคน ทั้งจำนวนอัตรากำลัง และการพัฒนาความรู้ ทักษะของบุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพในการให้บริการ (Victoria, Chavez, Mason, & Martinez, 2021; Tafreshi, Pazargadi, & Saeedi , 2015) 2) การสร้างแรงจูงใจ ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ เฟรดเดอริกซ์ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg. F., 1959) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานและองค์กรของพนักงานกับปัจจัยที่ช่วยเสริมแรงจูงใจให้

CHULALONGKORN UNIVERSITY OF THAILAND

พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานที่สูงขึ้นและมีความพึงพอใจในงานที่สูงขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของทอลล์และคณะ (Tol. et.al.,2021) พบว่าการสร้างแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการทำงานในสถานการณ์โควิด 19 3) การสรรค์สร้างความคิดใหม่ๆในการแก้ปัญหาของสมาชิก สอดคล้องกับแนวคิดของกลิดดอน และรอธเวล (Gliddon,& Rothwell, 2018) หัวหน้าหอมีการกระตุ้นให้บุคลากรมีการสร้างความคิดในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ มาใช้ในการแก้ปัญหาและจัดบริการใหม่เพื่อเพิ่มคุณภาพการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาในสถานการณ์โควิด 19 พบว่า การคิดสิ่งใหม่ๆ นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการบริการจะส่งเสริมให้เกิดคุณภาพการบริการพยาบาลมากขึ้น (Chau, Saran, Leung, Lam, and Thomson, 2021) 4) การใช้เทคโนโลยีใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพในการจัดบริการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการใช้สื่ออิเลกทรอนิกส์เป็นสื่อในการเรียนรู้ พบว่าสามารถส่งเสริมการพัฒนาตัวเอง และทำให้ผู้ป่วยสูงอายุมีความเข้าใจมากขึ้น (พรพรรณ มนสัจจกุล, ธวัชชัย เชื่อนสมบัติ, และ จิราพร วรวงศ์, 2564) แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีจะสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดบริการพยาบาลให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1. ด้านนโยบาย ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการพัฒนาสมรรถนะพยาบาล ทั้งในสถาบันการศึกษาและในโรงพยาบาล

2. ด้านการบริหารผู้บริหารควรนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาจัดการคุณภาพการให้บริการพยาบาล และวางแผนรองรับการระบาดในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายองค์ความรู้เรื่ององค์ประกอบการจัดการคุณภาพการพยาบาล เช่น การพัฒนาเครื่องมือวัดการจัดการคุณภาพพยาบาลในสถานการณ์เกิดโรคระบาด และควรขยายความรู้โดยการศึกษาในผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง

เอกสารอ้างอิง

พรพรรณ มนสัจจกุล, ธวัชชัย เชื่อนสมบัติ, และ จิราพร วรวงศ์. (2564). ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการใช้สื่ออิเลกทรอนิกส์เป็นสื่อเติมในการเรียนรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(2), 225-239.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2550). *หลักการและการใช้วิจัยเชิงคุณภาพสำหรับทางการพยาบาลและสุขภาพ.* สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.

Chau, J. P., Saran, R., Leung, C. H., Lam, S. K., & Thomson, D. R. (2021). Nurses' experiences of caring for people with COVID-19 in Hong Kong: a qualitative enquiry. *BMJ Journal*, 11, 1-9.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of Qualitative Research*. California : Sage.

Farsi, Z., Sajadi, S. A., Afaghi, E., Fournier, A., Aliyari, S., Ahmadi, Y., ...Hazrati, E. (2021). Perceptions and experiences of healthcare providers during COVID-19 pandemic in Karachi, Pakistan: an exploratory qualitative study. *Journal of BMC Nursing*, 10, 1-11.

Gliddon, D. G., & Rothwell, W.J. (2018). *Innovation Leadership.* New York; Routledge Sage.

Herzberg, F. (1966). *The motivation to work.* New York: John Wiley & Sons.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Ilesanmii, O. S., Afolabit, A. A., Akande, A., Raji, T., & Mohammed, A. (2021). Infection prevention and control during COVID-19 pandemic: realities from health care workers in a north central state in Nigeria. *Epidemiology and Infection Journal*, 15(149), 1-9.

Peter, I. M., & Nederpeld. V. (2009). Object Oriented Quality Management (OQM). Retrieve 2 May, 2022, from http://unstats.un.org.

Swanson. R. A., & Holton. E. F. (2009). *Foundation of Human Resource Development*. Sanfrancisco: Berrett-Koehler.

Tafreshi, M. Z., Pazargadi, M. & Saeedi, Z. A. (2015). Nurses' perspectives on quality of nursing care: a qualitative study in Iran. *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 20(4), 320-328.

Tol, L. S., Smaling, H. J. A., Groothuijse, J. M., Doornebosch, A. J., Janus, S.M., Zuidema. S. U., ...Waal, M. M. (2021). COVID-19 management in nursing homes by outbreak teams (MINUTES) study description and data characteristics: a qualitative study. *BMJ Open Journal,* 1(1), 1-7.

Victoria, K. M., Chavez, M., Mason, T. M., & Martinez-Tyson. D. (2021). Emergency preparedness during the COVID-19 pandemic: Perceptions of oncology professionals and implications for nursing management from a qualitative study. *Journal of Nursing Management*, 29, 1375-1384.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การศึกษานำร่องวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป : การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา

A Pilot Study of Nursing Services Innovation Culture in the Pandemic Situation of COVID-19 of First-Line Nurse Managers in the General Hospitals : An Ethnographic Study

วรัทยา กุลนิธิชัย*
เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาและการศึกษานำร่องครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความหมาย และองค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และใช้วิธีลูกโซ่ จำนวน 7 คน เก็บรวบรวมข้อมูลใน 10 ขั้นตอน ได้แก่ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบพรรณนา การวิเคราะห์มิติ สังเกตเฉพาะจุดสนใจ การวิเคราะห์เทคนิคการแยกประเภท การเลือกการสังเกตการณ์ การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม ระบุการทำรายการเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเขียนชาติพันธุ์วรรณา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาล หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม แบบแผน พฤติกรรมการแสดงออก ระบบการทำงานของผู้บริหารพยาบาลระดับต้นในการคิดค้นสิ่งใหม่ในการบริการ การพยาบาล องค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ความมุ่งมั่นสร้างสรรค์นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐานสำหรับนวัตกรรม อิทธิพลของนวัตกรรม การสร้างบรรยากาศและแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ และการนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ

ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไปสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริมวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้

คำสำคัญ : วัฒนธรรมนวัตกรรม, การบริการการพยาบาล, ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น,สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

---

*ผู้เขียนหลัก, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา; Email: waratya.ku@up.ac.th
**ศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

Ethnographic research and a pilot study aimed to find the meaning and factors of nursing service innovation culture in the pandemic situation of COVID-19 of first-line nurse managers in general hospitals. Seven key informants were first-line nurse managers. The purposive sampling technique and a snowball sampling approach were used to select the sample for the study. There are 10 steps of ethnographic qualitative research data, including participant observation; 1) Participants Observation 2) Ethnographic record 3) Descriptive observation 4) Domain Analysis 5) Focused observation 6) Classification Analysis 7) Selecting observations 8) component analysis 9) group data analysis, finally 10) Identify cultural and ethnographic lists.

The results showed that the nursing service innovation culture means beliefs, values, patterns, behaviors, and expressions The system of First-line nurse managers to innovate in nursing services, and characteristics and there are four elements of the culture of innovation in the nursing services of first-line nurse managers in general hospitals. Firstly, commitment to innovation. Secondly, infrastructure for innovation consists of learning to create innovation within the organization, creativity, and the development of creative thinking. Thirdly, influences innovation. Fourth, creating an environment and creativity in the workplace and finally putting innovation into practice.

First-line nurse managers in general hospitals can use the information to promote the creation of a service innovation culture in the pandemic situation of COVID-19.

Keywords : Innovation Culture, Nursing services, First-Line Nurse Managers, the Pandemic Situation of COVID-19

บทนำ

ผู้บริหารการพยาบาลในองค์กรการพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ กำกับและติดตามดูแลวิชาชีพด้านการพยาบาล โดยพัฒนาระบบการบริหารการพยาบาลในความรับผิดชอบต่อการจัดบริการพยาบาลที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรการพยาบาล (Marquis & Huston, 2017) การจัดการนวัตกรรม เป็นการบริหารจัดการองค์การให้เกิดการสร้างสรรค์ใหม่ โดยเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ของพยาบาลวิชาชีพภายในองค์การเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นนวัตกรรมให้เกิดขึ้นภายในองค์การและถ่ายทอดความรู้ออกมาเป็นความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดสินค้า บริการ และกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ รวมทั้งมีการสนับสนุนกลไกที่ทำหน้าที่ กำกับการดำเนินงานของระบบนวัตกรรมภายใต้การนำองค์ความรู้ของการจัดการนวัตกรรมมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bessant & Tidd, 2007)

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่หมู่คณะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันส่งผลให้รูปแบบวิธีคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมแตกต่างกันไปด้วย (Hofstede & Hofstede, 2005) วัฒนธรรมเป็นรูปแบบของการประพฤติบางอย่างที่ไม่ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด แต่เป็นข้อความที่สามารถรับรู้ รับทราบกันได้ และสืบทอดสิ่งที่ประพฤติปฏิบัติตามกันมา (เพ็ชรรี รูปะวิเชตร์, 2560) ส่วนวัฒนธรรมด้านนวัตกรรมเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้สมาชิกภายในองค์กรเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์ กระบวนการ ที่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ก่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์แก่องค์กร (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2562) สำหรับวัฒนธรรมนวัตกรรม (Innovation culture) เป็นรูปแบบพฤติกรรม ค่านิยม ทัศนคติ ของบุคลากรที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในองค์กรโดยการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงาน การส่งเสริมสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานที่สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในองค์กร (Dobni, 2008) การศึกษาวัฒนธรรมดังกล่าวจะสามารถนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในองค์กรทั้งในด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา การตลาด และการจัดการต่อไปได้ (Soares et al., 2007) ซึ่งในด้านการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในโรงพยาบาลทั่วไปที่ผ่านมา ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการทางการพยาบาลท่ามกลางความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพในด้านรูปความคิด ความเชื่อในการให้การพยาบาลผู้รับบริการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการบริการสุขภาพทั้งในด้านคุณภาพ และความปลอดภัยของผู้รับบริการ

บริบทโรพยาบาลที่ศึกษา เป็นโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ระดับทุติยภูมิระดับสูง ตามเกณฑ์การแบ่งระดับสถานพยาบาลตามภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System : GIS) มีจำนวนเตียงรองรับผู้มารับบริการจำนวน 400 เตียง โรงพยาบาลมีวิสัยทัศน์ในการบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ภาคีเครือข่ายเข้มแข็ง ประทับใจผู้ให้บริการ มีค่านิยม เป็นนายตนเอง เร่งสร้างสิ่งใหม่ ใส่ใจประชาชน ถ่อมตนอ่อนน้อม มีพันธกิจคือ จัดบริการที่เป็นองค์รวม พัฒนาศักยภาพและความร่วมมือของเครือข่าย ผลิตและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย สร้างความปลอดภัย ความพึงพอพอใจสูงสุดแก่ผู้มารับบริการ และเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการองค์กรประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง 15 ตำบล มีจำนวนประชากร 126,766 คน อำเภอภูกามยาว 3 ตำบล มีจำนวนประชากร 21, 201 คน รับส่งต่อผู้ป่วยมารับการรักษาต่อเนื่องจากโรงพยาบาลชุมชนในอำเภอแม่ใจและอำเภอดอกคำใต้ จำนวนประชากร 112,460 คน อำเภอจุน อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน และผู้ป่วยบางส่วนจากอำเภอวังเหนือและอำเภองาว ในจังหวัดลำปางจำนวนประชากร 279,205 คน มีจำนวนบุคลากรในทีมสุขภาพทั้งหมด 684 คน โดยมีจำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วย 27 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 3.95 (ศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลพะเยา, 2563)

สำหรับโครงสร้างการบริหารองค์กรพยาบาลประกอบด้วย 16 กลุ่มงาน ได้แก่ งานผู้ป่วยนอก งานผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน งานห้องผ่าตัด งานห้องคลอด งานหอผู้ป่วยหนัก งานวิสัญญีพยาบาล กลุ่มงานผู้ป่วยสูตินรีเวชกรรม กลุ่มงานผู้ป่วยศัลยกรรม กลุ่มงานอายุรกรรม กลุ่มงานผู้ป่วยกุมารเวชกรรม กลุ่มงานผู้ป่วยศัลยกรรมออโธปิดิกส์ กลุ่มงานผู้ป่วยจิตเวช กลุ่มงานผู้ป่วยโสต ศอ นาสิก จักษุ งานป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ งานตรวจรักษาพิเศษ และกลุ่มงานวิจัยและการพัฒนา ในด้านการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของโรงพยาบาลสู่การปฏิบัติ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลนำกลยุทธ์ของโรงพยาบาลถ่ายทอดสู่การดำเนินงานกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล โดยมียุทธศาสตร์การสนับสนุน เร่งรัดพัฒนานวัตกรรม เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ถูกกำหนดไว้เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรทางพยาบาลในการเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการโรงพยาบาล, 2564) สำหรับการศึกษาผลการดำเนินงานด้านนวัตกรรมในองค์การพยาบาลพบว่ายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพบนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จร้อยละ 18.76 (เป้าหมาย ร้อยละ 100) จากการศึกษาบริบทวัฒนธรรมการจัดการด้านนวัตกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น พบว่ามีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดผลลัพธ์การดำเนินงานด้านนวัตกรรมของหน่วยงานให้บรรลุสู่เป้าหมายด้านนวัตกรรมขององค์การพยาบาล เนื่องจากพบว่ามีหอผู้ป่วยที่ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นสามารถจัดการด้านนวัตกรรมสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย คือ หอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูก หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง และหอผู้ป่วยวิกฤตเด็ก โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยมีวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลซึ่งทำให้พยาบาลวิชาชีพในหน่วยงานมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์การแก้ไขปัญหาในการทำงานใหม่ๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งหากผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นมีวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลที่ดี ย่อมจนทำให้เกิดผลลัพธ์ด้านนวัตกรรมในองค์กรได้ตามมา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งใหม่ในศาสตร์ด้านการบริหารการพยาบาล ความหมายยังไม่ชัดเจน ซึ่งการแสวงหาองค์ความรู้ที่ยังไม่ปรากฏนี้ วิธีการวิจัยคุณภาพจะทำให้ได้มาซึ่งความเข้าใจในเนื้อหาในบริบทที่เป็นจริง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป : การศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา ซึ่งจะทำให้เข้าใจบริบทวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นได้แนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมนวัตกรรมที่ดีในองค์กรได้ตามมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่ออธิบายความหมายของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป
2. เพื่ออธิบายองค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดวัฒนธรรมนวัตกรรม (Innovation culture) ของด๊อบนี่ ซี บรุ๊ค ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นสร้างสรรค์นวัตกรรม (Intention for Innovation) ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (innovation propensity) และ การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมของบุคลากรในองค์กร (organizational constituency) 2) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับนวัตกรรม (Infrastructure for innovation) ประกอบด้วย การเรียนรู้ขององค์กร (organizational learning) และความคิดสร้างสรรค์และการเสริมพลัง (creativity and empowerment) 3) อิทธิพลของนวัตกรรม (Innovation Influence) ประกอบด้วย การวางแนวตลาด (market orientation) การกำหนดคุณค่า (value orientation) และ 4) การนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ (Innovation Implementation) (Dobni, 2008) ประกอบด้วย Implementation Context) มาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography Research) แบบระดับเล็ก (Mimi Ethnography) เป็นการศึกษานำร่อง (Pilot study) ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565 ถึงเดือน 7 พฤษภาคม 2565 โดยผู้ให้ข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้วิธีลูกโซ่ (Snowball Sampling Technique) โดยผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นเป็นผู้ที่มีตำแหน่งการบริหารการพยาบาลตามกรอบโครงสร้างของกลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลทั่วไประดับ S คือ โรงพยาบาลทั่วไปที่เป็นแม่ข่ายของเครือข่ายบริการระดับจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือมีจำนวน 5 แห่ง ที่มีการจัดการนวัตกรรมการบริการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นที่มีผลงานนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จากโรงพยาบาลทั่วไป 5 แห่ง รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 7 คน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการปฏิบัติสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงชาติพันธุ์วรรณา 10 ขั้นตอน (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2552) ดังนี้ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participants Observation) 2) การบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Ethnographic record) 3) การสังเกตการณ์แบบพรรณนา (Descriptive observation) 4) การวิเคราะห์มิติ (Domain Analysis) 5) การสังเกตเฉพาะจุดสนใจ(Focused observation) 6) การวิเคราะห์เทคนิคการแยกประเภท 7) การเลือกการสังเกตการณ์ 8) การวิเคราะห์ส่วนประกอบ 9) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม และ 10) ระบุการทำรายการเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเขียนชาติพันธุ์วรรณา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์ตรวจสอบเนื้อหาโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลและหัวหน้าพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม จำนวน 2 ท่าน ร่วมตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาและนำมาปรับปรุงให้มีความเข้าใจและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปสัมภาษณ์

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน (เอกสารรับ ม.คริสเตียนเลขที่ น. 18/2564 เมื่อวันที่ 2 ก.พ.65) และจะรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลและชี้แจงเรื่องการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูลอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรในเอกสารยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ เก็บไว้ในที่ปลอดภัยและจะทำลายทิ้งเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการรายงานผลทั้งหมดจะนำเสนอในภาพรวมในลักษณะที่ไม่สามารถเชื่อมโยงถึงตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หน่วยงานหรือองค์กรใดองค์หนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

1. จัดทำหนังสือขอขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั่วไป
2. ประสานงานเพื่อนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาใน 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participants Observation) เป็นระยะเวลา 2 เดือน 2) ทำการบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Ethnographic record) 3) ทำการสังเกตการณ์แบบพรรณนา (Descriptive observation) 4) ทำการวิเคราะห์มิติ (Domain Analysis) 5) ทำการสังเกตเฉพาะจุดสนใจ(Focused observation) 6) ทำการวิเคราะห์เทคนิคการแยกประเภท 7) ทำการเลือกการสังเกตการณ์ 8) ทำการวิเคราะห์ส่วนประกอบ 9) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม และ 10) ทำการระบุการทำรายการเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเขียนชาติพันธุ์วรรณา ในประเด็นความหมาย และลักษณะของวัฒนธรรมการสร้างนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัย
3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการวิจัย จนผู้ให้ข้อมูลเข้าใจ แล้วจึงผู้ให้ข้อมูลลงนามการเข้าร่วมการวิจัยในเอกสารลงนามเข้าร่วมการวิจัยที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ ขออนุญาตบันทึกเสียง และถ่ายภาพไว้
4. ในช่วงที่มีการสังเกตเฉพาะจุดที่สนใจ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล (key Informants) ทีละประเด็นคำถามจนครบทุกประเด็นคำถาม และได้ข้อมูลที่อิ่มตัว ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมดจำนวน 3-4 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 40-60 นาที

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. ทุกวันที่การเก็บรวมรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกเสียง จดบันทึกภาคสนาม การถ่ายภาพ และศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความหมาย อภิปรายองค์ประกอบวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19

6. เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการในขั้นตอนที่ 7 (การเลือกการสังเกตการณ์) ผู้วิจัยดำเนินการในขั้นตอนที่ 8-10 (ทำการวิเคราะห์ส่วนประกอบ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่มกลุ่มละ 3-4 คน รวม 3 ครั้ง ครั้งละ 40-60 นาทีจำนวน 3 ครั้ง และทำการระบุการทำรายการเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเขียนชาติพันธุ์วรรณา) ในประเด็นความหมาย และองค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Denzin, 2011) ด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Data Triangulation) โดยนัดสัมภาษณ์ในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน และใช้คำถามเดิมแต่เปลี่ยนผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์จนได้ข้อมูลอิ่มตัว

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลของ Spraidley (Spraidley, 1980 อ้างใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2552) ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม และวิเคราะห์ แล้วนำไปแปลผล สรุป และรายงานผลการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ มี 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เลือกลักษณะใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์ 2) ทำบัญชีรายการสิ่งที่ตรงกันข้ามกันที่ค้นได้ 3) เตรียมเอกสารที่เรียกว่าตัวอย่าง 4) จัดแยกประเภทของมิติที่ตรงข้าม 5) ประกอบด้วยมิติของความสัมพันธ์ตรงกันข้ามที่มีหลายความเชื่อ 6) รวมคำถามที่ตรงกันข้ามสำหรับรวมการให้เหตุผล 7) เลือกข้อสังเกตและสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ค้นพบ และตรวจสมมติฐาน 8) รวบรวมตัวอย่างที่สมบูรณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกลุ่ม มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สังคมที่ขัดแย้ง 2) วัฒนธรรมที่ขัดแย้งตรงกันข้าม 3) เทคนิคการควบคุมข้อมูลข่าวสารทางสังคม 4) วิธีการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5) การคงสถานะและทางออกของปัญหา และ 6) วัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่

3. แปลผล สรุป และรายงานผลการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารพยาบาลระดับต้นโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 7 คน พบว่าทั้ง 7 คนมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เป็นผู้หญิงทั้ง 7 คน สำหรับภูมิหลังด้านการศึกษา มีจำนวน 4 คนที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการบริหารการพยาบาล และอีก 3 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการพยาบาลผู้ใหญ่ และผ่านการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางระยะสั้นในหลักสูตรการบริหารการพยาบาล 4 เดือน มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5-20 ปี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1. ความหมายของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาล ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป

ความหมายของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลของผู้บริหารพยาบาลระดับต้น สังกัดกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม แบบแผน พฤติกรรมการแสดงออก ระบบการทำงานของผู้บริหารพยาบาลระดับต้นในการคิดค้นสิ่งใหม่ในการปฏิบัติการพยาบาล

2. องค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาล ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป

องค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาล ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นสร้างสรรค์นวัตกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมของบุคลากรในองค์กร 2) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับนวัตกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ การเรียนรู้การสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร และความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ 3) อิทธิพลของนวัตกรรม ประกอบด้วย การให้คุณค่ากับนวัตกรรม 4) การสร้างบรรยากาศและแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ และ 5) การนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งมั่นสร้างสรรค์นวัตกรรม ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมของบุคลากรในองค์กร

1.1 ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

“...ก่อนทำเราได้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการทำนวัตกรรมเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาในงานของเราได้ อย่างเช่น การหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อลดการสัมผัสกับผู้ป่วยโควิด ทำอย่างไรที่ให้น้องพยาบาลเสี่ยงน้อยที่สุดจนเราได้แนวทางการทำงานใหม่และนำมาปรับใช้ร่วมกัน...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

“...มีความเชื่อและมุ่งที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาใช้ในการทำงาน จึงได้เสนอต่อผู้บริหารโรงพยาบาล ซึ่งก็เห็นความสำคัญจึงได้ทั้งการวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ และเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและการบริการผู้ป่วย...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

1.2 การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมของบุคลากรในองค์กร

“... เรามีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานในสถานการณ์แพร่ระบาด ดังนั้นในทีมการพยาบาล เราจึงมีการประชุมออนไลน์กันเกือบทุกสัปดาห์ เพราะถ้าน้องๆ พยาบาลเข้าใจก็จะปฏิบัติได้ถูกต้อง...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“...การใช้แอพลิเคชั่นไลน์กลุ่มในการสื่อสารเพื่อให้น้องพยาบาลในทีม มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้สามารถสื่อสารในทีมได้อย่างเข้าใจ ....” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

2. โครงสร้างพื้นฐานสำหรับนวัตกรรม ประกอบด้วย การเรียนรู้การสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร และความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์

2.1 การเรียนรู้ในการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร

“... เรามีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำนวัตกรรมออนไลน์เพื่อให้น้องพยาบาลได้เติมเต็มซึ่งกันและกัน มีไอเดียในการคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในการดูแลผู้ป่วยโควิด เราจัดให้มีการแบ่งปันกันแบบนี้เดือนละ 1 ครั้ง...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“...การแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานกัน เป็นการเปิดใจทำให้เราได้แนวทางใหม่ๆมาแก้ไขในการทำงานในช่วงเวลาเวลาที่ยากลำบากร่วมกัน...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

2.2 ความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

“...ในทีมพยาบาลเราถูกปลูกฝังให้มีการดูแลกันแบบพี่น้อง และ มีแนวคิดใหม่ คิดหาวิธีการต่างๆ อย่างการใช้การสื่อสารด้วยวิธีออนไลน์ในการสื่อสารกับผู้รับบริการและญาติ เพื่อจะนำไปสู่ทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“...สิ่งที่ทำคือสนับสนุนและส่งเสริมให้น้องพยาบาลเข้าร่วมประชุมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วงแรกๆ น้องๆ พยาบาลไม่เข้าร่วม แต่พอเรากระตุ้นบ่อยๆ เขาก็เข้าร่วม และน้องที่เข้าร่วมเขาก็ได้แรงบันดาลใจ พอได้เห็นโมเดลจากหอผู้ป่วยอื่น น้องเขาก็นำมาดัดแปลง ปรับปรุงวิธีการทำงานในสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งก็ได้ผลดี อย่างเรื่องการรับส่งเวรในช่วงแรกๆที่มีการรับส่งเวรพร้อมกันในเคาน์เตอร์พยาบาล ก็ปรับเป็นการจัดตารางเวลาการเข้ารับ-ส่งเวรทีละชุด...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

3. อิทธิพลของนวัตกรรม ประกอบด้วย การให้คุณค่ากับนวัตกรรม

“...วัฒนธรรมนวัตกรรมทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงานในรูปแบบใหม่ ที่ทำให้มีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น ผู้รับบริการมีความปลอดภัย และพึงพอใจต่อบริการ...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

“...การปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ทำให้น้องพยาบาลในทีมเราปลอดภัย ผู้รับบริการปลอดภัย ได้รับการรักษาตามมาตรฐาน ...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

4. การสร้างบรรยากาศและแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ

“...บรรยากาศการทำงานที่อยู่กันอย่างพี่น้อง ต่างช่วยเหลือกัน อบอุ่น ทำให้มีความคิดอยากทำสิ่งใหม่ๆ เพื่อการบริการผู้ป่วยอยู่เสมอ...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

“...การได้คิดและตัดสินใจเลือกทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อทีมงานและผู้รับบริการทำให้มีกำลังใจในการคิดทำสิ่งใหม่ในการพัฒนาบริการการพยาบาล รู้สึกภูมิใจที่ได้ลงมือทำ...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

5. การนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ

“...พอเราร่วมกันกำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงการทำงานใหม่ แล้วเราก็ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

“...แนวทางการทำงานที่ปรับปรุงใหม่เราได้มาจากการระดมสมองกันในทีมพยาบาลในหอผู้ป่วย ซึ่งได้ประชุมชี้แจงน้องๆในทีมพยาบาล มีการสื่อสารกันจนเข้าใจแล้วจึงนำมาปฏิบัติ...” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

อภิปรายผลการวิจัย

ความหมายของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารพยาบาลระดับต้น สังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยสรุปหมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม แบบแผน พฤติกรรมการแสดงออกระบบการทำงานของผู้บริหารพยาบาลระดับต้นในการคิดค้นสิ่งใหม่ในการบริการการพยาบาล สอดคล้องกับแนวคิดของด็อบนี่ ซึ่งกล่าวว่า วัฒนธรรมนวัตกรรม เป็นรูปแบบพฤติกรรม ค่านิยม ทัศนคติ ของบุคลากรที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในองค์กรโดยการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการทำงาน การส่งเสริมสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานที่สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมขึ้นในองค์กร (Dobni, 2008) ซึ่งวัฒนธรรมนวัตกรรมแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของบุคคลในการคิดออกแบบสร้างสรรค์นวัตกรรม (Soares et al., 2007)

องค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารพยาบาลระดับต้น สังกัดกระทรวงสาธารณสุขในการศึกษาวิจัยนี้มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สร้างสรรค์นวัตกรรม ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมของบุคลากรในองค์กร ซึ่งบุคคลที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ส่งผลให้รูปแบบวิธีคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกแตกต่างกันไปด้วย (Hofstede & Hofstede, 2005) 2) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับนวัตกรรม ประกอบด้วย การเรียนรู้การสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร ความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ 3) อิทธิพลของนวัตกรรม ประกอบด้วย การให้คุณค่ากับนวัตกรรม วัฒนธรรมด้านนวัตกรรมเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้สมาชิกภายในองค์กรเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์ กระบวนการ ที่ก่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์แก่องค์กร (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2562) 4) การศึกษาครั้งนี้ค้นพบข้อแตกต่างจากแนวคิดของด๊อบนี่ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น (Dobni, 2008) โดยพบว่าการสร้างบรรยากาศและแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานด้านนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งบรรยากาศองค์กรที่สร้างสรรค์ในด้านความเป็นอิสระ การสนับสนุนในกลุ่มหรือทีม มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมในองค์กร (เพ็ชรไพลิน มั่นนิวิธรกุล และสมบัติ กุสุมาวลี, 2561) และ 5) การนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของด๊อบนี่ วัฒนธรรมนวัตกรรม เป็นความมุ่งหวัง ตั้งใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กร มีการจัดโครงสร้างทางกายภาพที่เอื้ออำนวยให้บุคลากรได้เกิดการเรียนรู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ อิทธิของนวัตกรรมที่เกิดขึ้นมามีประโยชน์และคุณค่าต่อเศรษฐกิจและสังคม และการนำนวัตกรรมไปใช้แก้ไขปัญหาได้จริง (Dobni, 2008) วัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นได้พิจารณาว่าจะสามารถกำหนดการสร้างนวัตกรรมการบริการอย่างไรเพื่อให้สามารถเพิ่มผลลัพธ์ด้านนวัตกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ตามมา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาความหมาย และองค์ประกอบของวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลทั่วไป แล้วพบว่า วัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารพยาบาลระดับต้น สังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยสรุปหมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม แบบแผน พฤติกรรมการแสดงออก ระบบการทำงานของผู้บริหารพยาบาลระดับต้นในการคิดค้นสิ่งใหม่ในการบริการการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นสร้างสรรค์นวัตกรรม ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และ การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมของบุคลากรในองค์กร 2) โครงสร้างพื้นฐานสำหรับนวัตกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ การเรียนรู้การสร้างนวัตกรรมภายในองค์กร และความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนาให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ 3) อิทธิพลของนวัตกรรม ประกอบด้วย การให้คุณค่ากับนวัตกรรม 4) การสร้างบรรยากาศและแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ และ 5) การนำนวัตกรรมไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. **ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้**

1.1 ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้นสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงกัน โดยการส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาล

2. **ด้านการวิจัยครั้งต่อไป**

2.1 ผลการวิจัย สามารถนำไปศึกษาวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลทั่วไป จนได้ข้อมูลที่อิ่มตัว และสามารถนำต่อยอด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ในการสร้างแบบวัดวัฒนธรรมนวัตกรรมการบริการพยาบาลในสถานการณ์โควิด-19 ของผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลทั่วไปต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการโรงพยาบาลพะเยา. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์โรงพยาบาลพะเยา*. โรงพยาบาลพะเยา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564, จาก http://pyhosplan.com/?p=409

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2552). *หลักการและการใช้วิจัยเชิงคุณภาพสำหรับทางการพยาบาลและสุขภาพ*. กรุงเทพฯ : ชานเมืองเพรส โฟร์สแควร์.

เพ็ชรไพลิน มั่นนิวิธรกุล และสมบัติ กุสุมาวลี. (2561). ปัจจัยบรรยากาศองค์การที่ส่งเสริมการเป็นองค์การเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์. *วารสารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*. 10(2), 1-14.

เพ็ชรรี รูปะวิเชตร์. (2560). *การเรียนรู้ลักษณะการจัดการ : การจัดการข้ามวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : ดวงกมลพับลิชชิ่ง จำกัด.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

ศูนย์พัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลพะเยา. (2564). *แผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณโรงพยาบาลพะเยา ปี 2563*. โรงพยาบาลพะเยา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564, จาก http://pyhosplan.com/?p=409

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2562) .*วัฒนธรรมนวัตกรรม*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2564, จาก https://www.ftpi.or.th/2019/31401

Bessant, J.R & Tidd, J.(2007). *Innovation, and entrepreneurship*. West Sussex: John Wiley & Sons.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2011). *The SAGE handbook of Qualitative Research*. California: Sage.

Dobni, C.B. (2008). Measuring innovation culture in organizations: The development of a generalized innovation culture construct using exploratory factor analysis. European Journal of Innovation Management. 11(4), 539-559.

Hofstede, G. & Hofstede, G, J. (2005). *Cultures and Organizations : software of the mind*. New York : McGraw-Hill.

Marquis, B. L., & Huston, C. J. (2017). *Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application*, (9th ed). Wolters Kluwer Healthy Lippincott Williams & Wilkin.

Soares, A. M., Farhangmehr, M., & Shoham, A. (2007). Hofstede's dimensions of culture in international marketing studies. *Journal of business research*, 60(3), 277-284.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความหมาย และองค์ประกอบ การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง

Meanings and Components of Nursing Service Excellence According to the Experiences of First-Line Nurse Managers in Private Hospitals in the Central Region

พีรยา คงรอด
เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยามีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายความหมายและอภิปรายองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลคือ หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศในโรงพยาบาลเอกชน เขตภาคกลาง 10 แห่ง จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของโคไลซี่ (Colaizzi) ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลใช้วิธีการแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า

ความหมายของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง หมายถึง การให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ การพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุด และการพยาบาลที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจ ส่วนองค์ประกอบ ของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น สรุปได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ 2) การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย 3) คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการ 4) การแก้ไขปัญหาได้ดี 5) การจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศจำเป็นต้องมีการขยายความรู้ต่อไปทั้งในวิธีคุณภาพและปริมาณเพื่อให้เกิดความเข้าใจ การบริหารทางการพยาบาลที่ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ และความได้เปรียบในการแข่งขันทางด้านธุรกิจ

คำสำคัญ : การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ ประสบการณ์ ผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น โรงพยาบาลเอกชน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objective of this phenomenological qualitative research was to describe the meaning and discuss the components of nursing service excellence based on the experiences of First-Line Nurse Managers in private hospitals in the central region. Select a specific contributor. The informant is head of patient wards with experience in management of excellence nursing services in 10 private hospitals in the central region, totaling 10 persons. Data was collected through in- depth interviews, and then analyzed using Colaizzi's method. Triangulation method was used to verify the qualitative data.

Research findings the definition of nursing service excellence according to the experience of First-Line Nurse Managers in private hospitals in the central region means that the nursing service is fast and standardized. It is to meet the needs of service recipients. All nursing care is aimed at the highest quality and nursing beyond expectation to leave an impression and satisfaction. The elements of nursing service excellence among primary nursing administrators were summarized in 5 aspects, namely 1) the service that was touched by the person 2) the service beyond the task assigned 3) the commitment of the service quality 4) Good problem solving. 5) Providing nursing services at reasonable and cost-effective prices.

It is recommended that research indicates that nursing service excellence is emerging as a new body of knowledge, and further expansion of knowledge in both qualitative and quantitative methods is necessary to achieve a clear understanding of the science of nursing administration.

Keywords : Meanings and Components, Nursing Service Excellence, Private Hospitals

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

การให้บริการที่เป็นเลิศถือเป็นระบบการจัดการที่ช่วยให้มั่นใจได้ถึงคุณภาพการบริการที่เหนือความคาดหมาย (Gouthier et al., 2012) เป็นที่ยอมรับมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ โดยเฉพาะโรงพยาบาลเอกชนนำมาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างในการจัดบริการพยาบาล ทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารในองค์กรพยาบาลเนื่องจากเป็นผู้ที่สามารถสร้างสรรค์การบริการทางการพยาบาลที่เป็นเลิศ เพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและแข่งขันสูง (Lovelock. C. H. (2007)

จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ จำนวน 11 เรื่อง แยกเป็นองค์กรภาคธุรกิจ 6 เรื่ององค์กรสุขภาพ 4 เรื่อง และ พยาบาล 1 เรื่อง เป็นการทบทวนวิจัยคุณภาพ พบว่า มีชื่อความหมาย องค์ประกอบ และใช้แบบวัดการบริการที่เป็นเลิศแตกต่างกันองค์ประกอบขององค์การทางวิชาชีพในแต่ละประเทศ พยายามที่จะกำหนดรูปแบบที่สอดคล้องกับบริบทของตนเองแล้วนำสู่การประเมินและปรับปรุงการบริการที่เป็นเลิศในการทำงานของพยาบาลซึ่งได้เกิดขึ้นแล้วในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ตุรกี เป็นต้น (Mccarroll, Patricia ,2016) อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมาก และพบมีหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีเน้นการศึกษาภาคธุรกิจและชีวิตการทำงาน ของบุคลากรสุขภาพ การบริการที่เป็นเลิศ (Service Excellence) (รุ่งโรจน์ สงสระบุญ,2557) กล่าวถึง ลักษณะของการจัดบริการที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด เกินกว่ามาตรฐาน ของการให้บริการประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1) การบริการของแพทย์และพยาบาล 2) การบริการวินิจฉัยโรค 3) การบริการของพนักงานต้อนรับ 4) การบริการของพนักงานรับชำระเงิน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยยังไม่ได้ศึกษาองค์ประกอบของการจัดการพฤติกรรมบริการที่เป็นเลิศในบริบทของระบบบริการสุขภาพโรงพยาบาลเอกชน ในประเทศไทยยังไม่ชัดเจน เนื่องจากบริการพยาบาลที่เป็นเลิศเป็นเรื่องใหม่ (New Concept) ความหมายและ องค์ประกอบของประเด็นนี้จึงยังไม่ชัดเจน ฉะนั้นการแสวงหาองค์ความรู้ที่ยังไม่ปรากฏในบริบทโรงพยาบาลเอกชนด้วยวิธีการเชิงคุณภาพจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่อธิบายแก่นแท้ของประสบการณ์การจัดบริการที่เป็นเลิศทางการพยาบาลได้อย่างลึกซึ้ง โดยปราศจากการคาดคะเนคำตอบล่วงหน้า (Ingham–Broomfield, 2014) จากกระบวนการเบื้องต้นที่จะเริ่มต้นหาองค์ความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นจริงตามบริบท โดยเริ่มต้นศึกษาความหมายจากประสบการณ์การจัดบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชน

ดังนั้นจึงเห็นประเด็นปัญหาความไม่ชัดเจนของการให้ความหมาย และองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง เพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา ที่จะนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาการบริการที่เป็นเลิศทางด้านการพยาบาล ในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลางเป็นอย่างไร

2. องค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ ตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลางเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา ความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาล ระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของโรเบิร์ต จอห์นสตัน (Johnston, 2007) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดตั้งต้นในการศึกษาและพัฒนาไปสู่การกำหนดองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาล ระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลางประกอบด้วยรายละเอียดของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การให้คำมั่นสัญญาในคุณภาพของการให้บริการ (Delivering the promise of quality healthcare) 2) การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ (Providing a personal touch) 3) การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย (Doing a more than adequate) และ 4) การแก้ไขปัญหาได้ดี (Resolving problems well)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน กำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ หอผู้ป่วยนอก หอผู้ป่วยอุบัติเหตุฉุกเฉิน หอผู้ป่วยใน หอผู้ป่วยคลอดและหลังคลอด หอผู้ป่วยวิกฤติ หอผู้ป่วยผ่าตัดและวิสัญญี และหอผู้ป่วยไตเทียมกำหนดตำแหน่งผู้บริหารตามกรอบโครงสร้างของฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 10 แห่ง รวมทั้งสิ้น 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตัวผู้วิจัย โดยอาศัยเครื่องมืออื่น ๆ ที่ช่วยในการเก็บรวม รวมข้อมูล ได้แก่ อุปกรณ์บันทึกเสียง แบบบันทึกข้อมูลภูมิหลังสำหรับบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบบันทึกช่วยจำโดยผู้วิจัยจัดทำไฟล์บันทึกเป็นโปรแกรม Excelส่วนตัวเกี่ยวกับความคิดเห็น ความเชื่อ การกระทำ พฤติกรรมหรือประสบการณ์ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศในโรงพยาบาลเอกชน โดยใช้ประเด็นคำถามที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 1) ความหมายของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นหรือหัวหน้าหอผู้ป่วยตามประสบการณ์ของท่านคืออะไรบ้าง 2) องค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนควรเป็นอย่างไร และ 3) คุณลักษณะการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหาร ระดับต้นหรือหัวหน้าหอผู้ป่วยในเรื่องต่อไปนี้ควรเป็นอย่างไร 1) การให้คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการ 2) การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ 3) การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย 4) การแก้ไขปัญหาได้ดี

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ และการบริหารการพยาบาล และผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลเอกชน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาบริหารการพยาบาล เป็นผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์การบริหารการพยาบาล และประสบการณ์การทำวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือวิจัย) พิจารณา และนำมาปรับปรุงให้มีความเข้าใจและมีความชัดเจนมายิ่งขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของโรงพยาบาลเอกชน เมื่อผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมวิจัยได้ทำการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลอิ่มตัว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึก และติดตามสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัวจำนวนทั้งหมด 3-4 ครั้ง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนใช้เวลา 45-60 นาทีในระหว่างการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้วิจัยจะสรุปและทวนสอบความเข้าใจกับผู้ให้สัมภาษณ์เป็นระยะ เพื่อให้มั่นใจว่าผู้วิจัยเข้าใจในประเด็นดังกล่าวอย่างถูกต้อง โดยผู้วิจัยไม่ขัดจังหวะการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลโดยผู้วิจัยไม่ชี้นำคำตอบ แต่จะเปิดกว้างที่จะรับฟังการให้ข้อมูลอย่างอิสระ เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ได้ทำการถอดเทปแบบคำต่อคำและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการสัมภาษณ์ก่อนนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ของโคไลซี่ (Colaizzi, 1978 cite in เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย 2550) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) อ่านพรรณนาข้อมูล เพื่อต้องการความเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

พยาบาล ระดับต้นที่ชัดเจน 2) สกัดประโยคที่น่าเชื่อถือ นำมาเป็น นิยามให้ตรงความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ตามปรากฏการณ์ในบริบทของโรงพยาบาลเอกชน 3) อธิบายความหมายของแต่ละประโยคของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น เพื่อเทียบเคียงกับแนวคิดการบริการที่เป็นเลิศ 4) จัดกลุ่มคำและประเด็นจากข้อสรุป ความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นที่ชัดเจน 5) เปรียบเทียบประเด็นจากข้อมูลที่ได้เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของ ความหมายและองค์ประกอบของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น 6) สรุปปรากฏการณ์การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาล ระดับต้นที่ชัดเจน เทียบกับเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนข้อมูล ความหมาย และองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาล ระดับต้นที่ชัดเจน ตามที่กล่าวมาและให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบข้อสรุป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยเทคนิคสามเส้า (triangulation method) เพื่อความถูกต้อง โดยใช้วิธี Method triangulation (Denzin & Lincoln, 2011) เป็นการใช้หลายวิธีในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากการทบทวน เอกสาร พร้อมทั้ง ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (credibility) ของข้อมูลโดยอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ให้ ข้อมูล ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้ถูกต้องจากการให้ข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ซ้ำ (transferability) โดยเฉลี่ย 2 ครั้งต่อราย เพื่อให้มองเห็นภาพของประสบการณ์การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น เสมือนเกิด ขึ้นกับตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งผู้วิจัยยัง ตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือความอิ่มตัวของข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน โดย อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิร่วมพิจารณาผล การ วิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็นเดียวกัน (consensus agreement) แล้วให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบข้อมูลที่รวบรวม มาทั้งหมด

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยขออนุญาตการทำวิจัยในมนุษย์ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน เลขที่โครงร่างวิจัย เลขที่ น. 20/2564 รับรอง 17 กุมภาพันธ์ 2565

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย ความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง และองค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาล ระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศจำนวน 10 คน สรุปได้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิงทั้งหมดจำนวน 10 คน ส่วนใหญ่มีอายุ41-45 ปี จำนวน 6 คน รองลงมาอายุ 36-40 ปี และอายุ 30-35 ปี จำนวน 2 คน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานพบมากที่สุด มากกว่า 10 ปี มีจำนวน 6 คน ระดับการศึกษาพบมากที่สุดคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน ตำแหน่งงานในปัจจุบันพบมากที่สุดคือ ผู้จัดการแผนกห้องผ่าตัด และผู้จัดการแผนกผู้ป่วยในจำนวน 2 คน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนที่ 2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย ความหมายและ องค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง ตามลำดับดังนี้

1. ความหมาย การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 4 ประเด็น คือ 1) การให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน 2) การตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ 3) การพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุด และ 4) การพยาบาลที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 การให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน ที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ รูปแบบการบริการพยาบาลวินิจฉัยโรค และ คุณภาพการบริการและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการมีมาตรฐาน การทำงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศการให้บริการพยาบาล ของบุคลากร ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศพี่คิดว่า หมายถึง การจัดการคุณภาพการบริการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยทจะต้องให้บริการพยาบาลที่รวดเร็ว มีมาตรฐานตามวิชาชีพเพื่อให้ผู้รับบริการ และญาติได้รับบริการพยาบาลที่ถูกต้อง รวดเร็วที่สุด บริการด้วยความเต็มใจให้ผู้รับบริการรู้ถึง ความเต็มใจที่เราดูแลเค้า จนเค้าประทับใจ สำคัญมากๆคือมีมาตรฐานตามวิชาชีพ ส่งผลให้กลับมาใช้บริการรพ. เราซ้ำอีก” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 20 ปี ผู้จัดการแผนกห้องผ่าตัดและห้องคลอด

ประเด็นที่ 2 การตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ บริการที่ดีมีคุณค่าและมีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ้งเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ในการให้บริการคุณภาพ การทำงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศการให้บริการพยาบาล ของบุคลากร ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ หนูคิดว่า หมายถึง การให้บริการผู้ป่วย บนพื้นฐานของมาตรฐานการพยาบาล โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของการจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการ เกิดความพึงพอใจมากที่สุด บางครั้งหนูจะสังเกตเองโดยไม่จำเป็นว่า ผู้รับบริการต้องบอก แต่เราจะบริหารจัดการให้เลย เป้าหมายคือ ตอบสนองความต้องการสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 6 ปี หัวหน้าแผนกผู้ป่วยใน

ประเด็นที่ 3 การพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุด

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุด ที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ รูปแบบการบริการพยาบาลวินิจฉัยโรค และ คุณภาพการบริการและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการมีมาตรฐาน การทำงานมุ่งสู่ความเป็นเลิศการให้บริการพยาบาล ของบุคลากร ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

“การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ พี่คิดว่า หมายถึง การให้บริการพยาบาลภายใต้การควบคุมการพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานของแต่ละคนเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการให้บริการที่มีคุณภาพได้ สิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องได้รับคือการปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อการให้บริการโดยหัวหน้า พี่จะเน้นย้ำเสมอ เพื่อการนำเสนอบริการที่ดีมีคุณภาพอยู่เสมอทั้งต่อเพื่อนร่วมงานและ ผู้รับบริการ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 17 ปี ผู้จัดการแผนกผู้ป่วยนอก

ประเด็นที่ 4 การพยาบาลที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจ

รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการพยาบาลที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจ ที่สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ คุณภาพการบริการพยาบาลที่เกินความคาดหวังของผู้รับบริการและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการที่รับรู้สัมผัสได้เกิดความประทับใจในการให้บริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจ ของผู้รับบริการและเครือญาติ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน ดังตัวอย่างคำพูดต่อไปนี้

“การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ สำหรับพี่คิดว่า หมายถึง กระบวนการที่พยาบาลทุกคนให้บริการพยาบาลผู้รับบริการบนพื้นฐานของมาตรฐานการพยาบาล โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ของการจัดบริการที่เหนือความคาดหมาย โดยใส่ใจ เต็มใจในการดูแลดุจญาติให้เกิดความประทับใจ เกินความคาดหวัง เป้าหมายพี่คือ ต้องการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจมากที่สุด” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 19 ปี ผู้จัดการแผนกผู้ป่วยใน

สรุปความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ หมายถึง การให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ การพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุด และการพยาบาลที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจและพึงพอใจ

2. **องค์ประกอบ**การบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ 2) การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย 3) คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการ 4) การแก้ไขปัญหาได้ดีและ 5) การจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่าโดยสรุปประเด็นสำคัญในแต่ละองค์ประกอบดังนี้คือ

องค์ประกอบที่ 1 การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้

ในประเด็นของการให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ การรับรู้ของผู้ให้บริการ เกี่ยวกับการให้บริการพยาบาลที่สามารถเข้าถึง ความรู้สึก การรับรู้ ช่วยให้ผู้รับบริการสัมผัสได้ถึงการบริการพยาบาลตามความต้องการข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ ดังนี้

“พี่คิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ คือการให้บริการพยาบาลที่สามารถเข้าถึงความรู้สึก การนึกคิดของผู้รับบริการ ในการให้บริการของพยาบาลโดยรวม พี่มุ่งเน้นให้พยาบาลในแผนกให้บริการพยาบาลตามมาตรฐาน ด้วยความเอาใจใส่ ดูแลด้วยใจ ซึ่งการแสดงออกเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะผู้รับบริการจะสัมผัสได้ว่า เราให้บริการและดูแลด้วยความจริงใจ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 19 ปี ผู้จัดการแผนกผู้ป่วยใน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

องค์ประกอบที่ 2 การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย

ในประเด็นของการให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย สามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ การปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่ได้รับมอบหมาย โดยตั้งใจทำและพยายามให้มีคุณภาพสูงสุด ยอดเยี่ยม สมบูรณ์แบบ โดดเด่นกว่าคนอื่น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการให้บริการการให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย ดังต่อไปนี้

“สำหรับพี่คิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย คือ เป็นกระบวนการให้บริการพยาบาลที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ แต่เป็นการกระทำหรือการแสดงออกพฤติกรรมที่ให้ผู้รับบริการประทับใจ และรับรู้สัมผัสถึงบริการที่พยาบาลจัดกิจกรรมพยาบาล การส่งเสริมพฤติกรรมบริการที่ดี รวมทั้งการบริการที่รวดเร็วทันใจ ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 13 ปี ผู้จัดการแผนกไตเทียม

องค์ประกอบที่ 3 คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการ

ประเด็นของการให้คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการสามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ การให้คำมั่นสัญญา หรือให้ความมั่นใจกับผู้รับบริการในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่มีคุณภาพสูง อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้รับบริการประทับใจ ในการบริการที่เหนือความคาดหมายข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นคำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการดังต่อไปนี้

“สำหรับหนูคิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการให้คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการคือ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สร้างความน่าเชื่อถือ เชื่อมั่นในการให้บริการพยาบาล เช่น เวลาที่พยาบาลไปให้บริการพยาบาล แล้วให้คำมั่นสัญญากับผู้รับบริการเรื่องใดไว้ การรับปากไว้ เราจำเป็นที่จะต้องรีบตอบสนองสิ่งนั้นให้ได้อย่างรวดเร็ว และตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจ เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรไปด้วย ซึ่งเรื่องนี้หนูให้ความสำคัญมากๆ จะเน้นพยาบาลในแผนกเสมอ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 6 ปี หัวหน้าแผนกผู้ป่วยใน

องค์ประกอบที่ 4 การแก้ไขปัญหาได้ดี

ในประเด็นของการแก้ไขปัญหาได้ดีสามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ กระบวนการที่แสดงพฤติกรรม ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ใช้ประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล โดยใช้ทักษะด้านการคิดในการดูแลผู้รับบริการเพื่อหาข้อสรุปในการแก้ปัญหาการบริการพยาบาลในสถานการณ์ใหม่มีความซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการแก้ไขปัญหาได้ดีดังต่อไปนี้

“สำหรับพี่คิดว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการแก้ไขปัญหาได้ดี คือ เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาแต่ละเหตุการณ์ในแต่ละเหตุการณ์ให้ดีที่สุด โดยที่ทั้งผู้รับบริการก็พอใจ องค์กรของเราก็ไม่เสียหาย โดยพี่จะบริหารจัดการหาแนวทางแก้ไขให้ดีที่สุด และจะนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาทำเป็น Case studyทบทวนร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดซ้ำ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในครั้งต่อไปได้” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 20 ปี ผู้จัดการแผนกห้องผ่าตัดและห้องคลอด

องค์ประกอบที่ 5 การจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่า

ในประเด็นของการจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่าสามารถแยกมาเป็นประเด็นย่อย (Sub-theme) คือ การจัดบริการพยาบาลที่เหมาะสม ราคาค่ารักษาพยาบาลสมเหตุสมผล เมื่อเทียบกับคุณภาพการบริการ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และมีความสัมพันธ์กับประเด็นการจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่าดังต่อไปนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

“พี่มองว่าองค์ประกอบที่สำคัญการจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่าคือ เป็นการจัดบริการพยาบาลที่เหมาะสมอย่างดีที่สุด มุ่งหาวิธีเพื่อตอบสนองและแก้ปัญหาต่อความความต้องการของผู้รับบริการโดยการควบคุมค่าใช้จ่ายในเวลาเดียวกันให้ดีที่สุด เนื่องจากโรงพยาบาลเราจะมีการประเมินค่าใช้จ่ายทุกการให้บริการ ซึ่งพยาบาลมีส่วนในการให้ข้อมูลการพยาบาลควบคู่กับด้านการเงิน ซึ่งเรื่องนี้มีความสำคัญมากๆโดยเป้าหมายการจัดบริการพยาบาลที่คุ้มค่าผู้รับบริการประทับใจ และกลับมาใช้บริการในโรงพยาบาลของเราต่อไปเรื่อยๆ” ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ 17 ปี หัวหน้าแผนกผู้ป่วยวิกฤต

สรุปองค์ประกอบ ของการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศตามประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง มี 5 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่ การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการ การแก้ไขปัญหาได้ดี และการจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่า

อภิปรายผลการวิจัย

ความหมายการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง สรุปแล้ว หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในการให้บริการพยาบาลที่รวดเร็วมีมาตรฐาน เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ การพยาบาลทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุด และการพยาบาลที่เหนือความคาดหมาย โดยทำให้ผู้รับบริการเกิดความประทับใจและพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดบริการที่เป็นเลิศ (Concepts of Service Excellence) และการศึกษาของ (รุ่งโรจน์ สงสระบุญ,2557) ที่ว่าลักษณะของการจัดบริการที่เหนือความคาดหมายให้เกิดความประทับใจความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด เกินกว่ามาตรฐาน และสอดคล้องกับ (เสถียร คามีศักดิ์ ,2563) กล่าวว่าการบริการที่เป็นเลิศ เป็นการสร้างความแตกต่างในการบริการ ทำให้ลูกค้าพึงพอใจและกลับมาใช้บริการอีก อย่างต่อเนื่องๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดแมทเธียส กูเทียร์และคณะ, (Matthias Gouthier et al.,2012) กล่าวว่าการบริการที่เป็นเลิศ (Service excellence) หมายถึง การให้บริการแก่ลูกค้าที่สร้างความพึงพอใจและเกินความคาดหวัง ความยั่งยืนขององค์กรใดๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการให้บริการที่เป็นเลิศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลกำไรและความภักดีของลูกค้าเช่นเดียวกับ (สมาน อัศวภูมิ,2559)ได้ให้ความหมาย การบริการที่เป็นเลิศ คือการทำงานทุกอย่างที่มุ่งถึงคุณภาพสูงสุดยอดเยี่ยม เหนือชั้น สมบูรณ์แบบ เมื่อมุ่งความเป็นเลิศ จะทำได้ยอดเยี่ยม ผู้บริหารทางการพยาบาลควรนำมาพัฒนาการจัดบริการพยาบาลให้ทันการเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น ในโรงพยาบาลเอกชนเขตภาคกลาง จัดกลุ่มได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การให้บริการแบบบุคคลสัมผัสได้ สอดคล้องกับการศึกษาของโรเบิร์ต จอห์นสตัน (Johnston, 2007) ที่กล่าวว่าการส่งมอบประสบการณ์การบริการที่ไม่คาดคิดและน่าประหลาดใจตระหนักถึงบริการความเป็นเลิศให้แก่ผู้รับบริการเพิ่มสัมผัสเฉพาะตัวในการส่งมอบบริการทุ่มเทความพยายามเป็นพิเศษ และตอบสนองอย่างเหมาะสม 2) การให้บริการที่มากกว่างานที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับการศึกษาของกู๊ดวินและรอสส์,1992,โรเธนเบิกเกอร์และคณะ, 2008) (Goodwin and Ross, 1992; Rothenberger et al., 2008).พบว่าในการให้บริการขึ้นอยู่กับประสบการณ์การบริการส่วนบุคคล องค์กรต้องปลูกฝังค่านิยมในการรักบริการให้มีใจรักบริการมากกว่างาน หรือหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายเป็นสำคัญ 3) คำมั่นสัญญาในคุณภาพการบริการ สอดคล้องกับการศึกษาของ (เสรี วรพงษ์ ,2558) ที่กล่าวว่าการรับรู้ของผู้ให้บริการด้านกระบวนการทำงานในการให้บริการอย่างมีคุณภาพมีมาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญส่งผลต่อความไว้วางใจ และพึงพอใจของผู้รับบริการได้ควรมีการศึกษาแบบผสมผสานเพื่อพัฒนาแนวคิดใหม่ๆด้านการบริการที่เป็นเลิศอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การแก้ไขปัญหาได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของโรเบิร์ต จอห์นสตัน(Johnston, 2007) ที่มุ่งเน้นความเป็นผู้นำควรมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและการเรียนรู้กับเหตุการณ์ต่างในการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการประสานงาน กระบวนการ และผลลัพธ์ซึ่งส่งผล

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ต่อการรับรู้และความรู้สึก ต่อความพึงพอใจในการบริการที่เป็นเลิศของพยาบาลได้ดี เพราะ ผู้นำทางการพยาบาลส่งเสริมภาวะผู้นำในการแก้ไขปัญหาข้อผิดพลาดในการให้บริการได้ดี และเหมาะสมก็ส่งผลให้ผู้รับบริการยอมรับได้ และพึงพอใจในที่สุด และ 5) การจัดบริการพยาบาลในราคาค่าบริการที่เหมาะสมคุ้มค่า เป็นข้อค้นพบใหม่สอดคล้องกับการศึกษาตามแนวคิดการบริการที่เป็นเลิศของ (รุ่งโรจน์ สงสระบุญ,2557) ที่ผู้นำควรเน้นการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศในทุกกระบวนการเพื่อให้ผู้รับบริการ รับรู้และสัมผัสถึงความคุ้มค่าในราคาที่ต้องจ่าย ซึ่งบทบาทพยาบาลไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงในด้านราคาค่าบริการแต่มีหน้าที่ในการให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจรวมทั้งในการให้บริการพยาบาลในบริบทโรงพยาบาลเอกชนมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ในการให้บริการที่รวดเร็วทันเวลา ถูกต้องตามมาตรฐานวิชาชีพในการให้บริการแก่ผู้รับบริการที่สร้างความประทับใจ เกินความคาดหวัง จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการให้บริการที่เป็นเลิศของผู้นำ ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลกำไรและความภักดีของผู้รับบริการ

ผลการวิจัยนี้เป็นการขยายองค์ความรู้ให้เกิดความเข้าใจชัดเจนโดยการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาเพื่อให้ได้ความหมายและองค์ประกอบที่มีความชัดเจน นำไปสู่การพัฒนานโยบายการบริการที่เป็นเลิศใช้เป็นเครื่องมือกำหนด แผนกลยุทธ์ และการบริหารจัดการในการบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านบริหาร ผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นเครื่องมือการจัดบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ ในโรงพยาบาลเอกชน สร้างจิตบริการที่ดี เพื่อการเติบโตขององค์กรต่อไป

2. ด้านบริการ ผู้บริหารควรนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับเพิ่มศักยภาพการจัดบริการพยาบาลที่เป็นเลิศสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้น โดยคำนึงถึงบริบทของหน่วยงานในการบริหารให้สอดคล้องโรงพยาบาลเอกชน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายองค์ความรู้เรื่ององค์ประกอบการจัดบริการที่เป็นเลิศทางการพยาบาล ต่อยอดการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เช่นการพัฒนาเครื่องมือวัดการจัดบริการพยาบาลที่เป็นเลิศ

เอกสารอ้างอิง

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2550). หลักการและการใช้วิจัยเชิงคุณภาพสำหรับทางการพยาบาลและสุขภาพ. สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.

รุ่งโรจน์ สงสระบุญ. (2557). รูปแบบการบริการที่เป็นเลิศของโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 9(2), 54-67.

สมาน อัศวภูมิ. (2559) ความเป็นเลิศและการจัดการความเป็นเลิศ, วารสารบริหารการศึกษา บัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,16 (1), 37-53.

เสถียร คามีศักดิ์. (2563). การให้บริการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศในการบริการของสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา. วารสาร Mahidol R2R e-Journal, 7(1),1-9

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เสรี วรพงษ์. (2558).การพัฒนาแนวทางบริการสู่ความเป็นเลิศ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม.วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร, 23(1),55-73.

Denzin, N.K., & Lincoln, Y.S. (2011). The SAGE Handbook of Qualitative Research. (4th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Goodwin, C. and Ross, I. (1992), “Consumer responses to service failures: influence of procedural and interactional fairness perceptions”, Journal of Business Research, Vol. 25 No. 2, pp. 149-63.

Ingham-Broomfield, R. (2016). A nurses' guide to mixed methods research. The Australian Journal of Advanced Nursing, 33(4), 46-52.

Johnston, R. (2004), “Towards a better understanding of service excellence”, Managing Service Quality, Vol. 14 Nos 2/3, pp. 129-33.

Johnston, R. (2007), “Insights into service excellence”, in Gouthier, M.H.J., Coenen, C.,Schulze, H.S. and Wegmann, C. (Eds), Service Excellence als Impulsgeber, Gabler Verlag, Wiesbaden, pp. 17-35.

Lovelock. C. H. (2007). Service Marketing. (6th ed). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall.

Matthias Gouthier, Andreas Giese, Christopher Bartl, (2012),"Service excellence models: a critical discussion and comparison", Managing Service Quality, Vol. 22 Iss: 5 pp. 447 – 464

Mccarroll, Patricia. (2016). Service delivery in FM: Enhancement or Enchantment? In: NIELSEN, Susanne Balslev and JENSEN, Per Anker, (eds.) Research papers for EuroFM's 15th research symposium at EFMC2016. Polyteknisk Boghandel og Forlag, 80-88.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรัง ในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

EFFECTS OF THE HEALTH LITERACY PROMOTION PROGRAM FOR DELAYED CHRONIC KIDNEY FAILURE AMONG TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

พิมพ์พันธุ์ โม่งปราณีต*
ธนิดา ผาติเสนะ**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – experimental Research) แบบสองกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มทดลอง คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลซับใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 40 คน กลุ่มเปรียบเทียบคือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลตะโกทอง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 40 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สถิติ Paired t-test และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สถิติ Independent's t-test

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนทางไต การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพการสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวานและพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวานเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวานสูงกว่าก่อนการทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p< .001$) และมีคะแนนเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p< .001$)

คำสำคัญ : ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, ชะลอไตวายเรื้อรัง, ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

---

*นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
**อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Abstract

This research was a quasi-experimental research with two groups pre – post test design and after the experiment. The purpose of this study was to study the effects of the health literacy promotion program for delayed chronic kidney failure among type 2 diabetic patients. The experimental group consisted of 40 patients with type 2 diabetes mellitus, Sub Yai Sub-district, Chaiyaphum Province. The control group was: 40 patients with type 2 diabetes, Takothong sub-district, Chaiyaphum province. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation. The mean scores were compared between the experimental group and the control group before and after the trial using Paired t-test statistics. Independent's t-test

The results revealed that the experimental group had mean cognition of diabetes and kidney complications. access to health information and services, health communication self management media literacy The right discriminatory decisions to delay CKD from diabetes and self-care behaviors to delay CKD from diabetes were significantly higher than before the trial and the control group. statistically ($p < .001$) and had a statistically significantly lower mean glycemic index ($p < .001$) than before the trial ($p < .001$).

Keywords : Health literacy, Delayed chronic kidney failure, Type 2 diabetic patients

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

โรคเบาหวานเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable DiseasesหรือNCDs) ที่ทั่วโลกพบว่าเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญซึ่งองค์การอนามัยโลกพบว่ามีจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวาน ปีพ.ศ.2523 จำนวน 108 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 4.7 มี จำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมากถึง 422 ล้านคน ในปีพ.ศ. 2557 คิดเป็นร้อยละ 8.5 โดยการเพิ่มขึ้นนี้เป็นผลมาจากโรคเบาหวานประเภท 2 ที่เพิ่มขึ้นและในปีพ.ศ. 2555 พบว่าโรคเบาหวานเป็นโรคที่ทำให้เสียชีวิตถึง 1.5 ล้านคนโดยมีภาวะแทรกซ้อนนำไปสู่อาการหัวใจวาย โรคหลอดเลือดสมอง ตาบอด ไตวายและภาวะแทรกซ้อนที่เท้าและขา (WHO, 2016) โดยสหพันธ์เบาหวานนานาชาติ (International Diabetes Federation, IDF)พบว่ามีปีพ.ศ.2564 มีประชากรผู้ใหญ่ที่เป็นโรคเบาหวานจำนวน 537 ล้านคน โดย 3 ใน 4 ของผู้ป่วยอาศัยอยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง ภายในปี พ.ศ. 2575 คาดว่าจะมีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 643 ล้านคน และปีพ.ศ.2588 จะมีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้น 783 ล้านคน และและในภูมิภาคทวีปเอเชียเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้ที่เป็นเบาหวานจำนวน 90 ล้านคน คาดว่าปีพ.ศ.2573จะเพิ่มขึ้นเป็น 113 ล้านคนและปีพ.ศ. 2588 เพิ่มขึ้นเป็น152ล้านคน คิดเป็นร้อยละ68(International Diabetes Federation, 2021) โรคเบาหวานในประเทศไทยจากรายงานสถิติสาธารณสุขพบว่ามีจำนวนและอัตราผู้ป่วยโรคเบาหวานต่อแสนประชากรทั่วประเทศ ปี พ.ศ.2559 คิดเป็นอัตรา 1,292.79 ปีพ.ศ. 2560 คิดเป็นอัตรา 1,344.95 ปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นอัตรา 1,439.04 และปี พ.ศ. 2562 พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นคิดเป็นอัตรา 1,528.91 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2562) จากรายงานคลังข้อมูลสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข (2561) พบว่าผู้ป่วยโรคเบาหวานในเขตสุขภาพที่ 9 ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ มีอัตราการป่วยด้วยโรคเบาหวานรวมทุกกลุ่มอายุคิดเป็นร้อยละ 35.61 โดยจังหวัดที่มีผู้ป่วยโรคเบาหวานมากที่สุดคือ จังหวัดชัยภูมิ ร้อยละ 41.04 รองลงมา คือ

จังหวัดนครราชสีมา ร้อยละ 37.45 จังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ 33.56 และจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 28.43 และโรงพยาบาลชับใหญ่เป็นโรงพยาบาลขนาดเล็กF3 พบว่ามีอัตราป่วยโรคเบาหวาน ปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 33.88 ปี พ.ศ. 2560 ร้อยละ 35.35 และปี 2561ร้อยละ 38.55 ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี (รายงานคลังข้อมูลสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข,2561) มีปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวานคือการเป็นโรคเบาหวานระยะเวลานานพบร้อยละ 11.9 และฐานะทางเศรษฐกิจร้อยละ 9.8 จะเห็นได้ว่าเมื่อมีฐานะทางเศรษฐกิจดีประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการบริโภคมากขึ้นแต่ยังขาดความรู้ทำให้มีโอกาสป่วยเป็นโรคเบาหวานเพิ่มขึ้น(จิราพรเดชมา,2556) มีความรู้แจ้งแตกฉานด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงมีความรู้แจ้งแตกฉานสุขภาพอยู่ในระดับต่ำ (กองสุขศึกษา,2561) ความรอบรู้ทางด้านสุขภาพที่สูงเพิ่มขึ้นส่งผลให้ค่าระดับน้ำตาลในเลือด ความดันโลหิต ความยาวรอบเอว และดัชนีมวลกายมีค่าลดลง (กรฐณธัช ปัญญาใส,2560) และความฉลาดทางสุขภาพ ความมั่นใจในการจัดการตนเอง และพฤติกรรมการดูแลตนเองมีค่าสูงขึ้น และจะมีระดับน้ำตาลในเลือดลดลง (พรวิจิตร ปานนาค,2561) จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญที่ช่วยให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตัวเองได้เหมาะสมกับโรค ทำให้ช่วยลดความรุนแรงของโรคและภาวะแทรกซ้อนได้

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy) มาประยุกต์ในการจัดกิจกรรรมโปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังให้แก่ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ให้มีความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานเพื่อป้องกันโรคไตวายเรื้อรังทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่ดีและสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพภายในและระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวานภายในและระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

3. เปรียบเทียบระดับน้ำตาลในเลือด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy) (กองสุขศึกษา,2556) โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้านคือ 1) การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ 2) ความรู้ความเข้าใจ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการตัดสินใจ 5) การรู้เท่าทันสื่อ และ 6) การจัดการตนเอง เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรรมในครั้งนี้ ดังแสดงในภาพที่ 1

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตัวแปรต้น

โปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 12 สัปดาห์ และประยุกต์หลัก 4 อ.(ยา8ขนาน) แทรกในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ประกอบด้วยการบรรยายความรู้โรคเบาหวานและฝึกจิต ให้ฉลาด แทรกกิจกรรมอ. 1 อารมณ์ ด้วยสมาธิบำบัด แบบ SKT2 ยืนผ่อนคลาย ประสานกายประสานจิต

กิจกรรมที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ บรรยายแนะนำแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย ในปัจจุบัน

กิจกรรมที่ 3 ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วยกิจกรรม เพื่อน บอก เพื่อน โดยมีบุคคลต้นแบบ เป็นวิทยากร แทรกกิจกรรม อ. 4 เอาพิษออก ด้วยกิจกรรม การนวดมือด้วยการตีลัญจกร และการแช่มือแช่เท้า

กิจกรรมที่ 4 ทักษะการตัดสินใจ ประกอบด้วยกิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับฉับ คือ จำลองสถานการณ์ต่างๆให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติการตัดสินใจเลือกปฏิบัติเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน

กิจกรรมที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อ กิจกรรม ถูกผิด ใครรู้ ช่วยบอกที ประกอบด้วยกิจกรรม การดูสื่อโฆษณาสินค้า วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ

กิจกรรมที่ 6 การจัดการตนเอง กิจกรรม โรคไตห่างไกลได้ถ้าเปิดใจย้อนกลับมาดูตนเองคือสอนการดูค่าระดับน้ำตาล การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แทรกกิจกรรม อ. 2 อาหาร ด้วยกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และแทรกกิจกรรม อ. 3 ออกกำลังกาย ด้วยกิจกรรมวิธีการแกว่งแขน

ตัวแปรตาม

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานเพื่อชะลอไตวายเรื้อรัง
2. การรับรู้การเข้าถึงข้อมูลและบริการ
3. ทักษะการสื่อสาร
4. การจัดการตนเอง
5. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ
6. การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ
7. พฤติกรรมการดูแลตนเอง

ระดับน้ำตาลในเลือด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ชนิด 2 กลุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Two Group Pretest- Posttest Designs) กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบจะได้รับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามปกติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ขึ้นทะเบียนและเข้ารับบริการการรักษาที่โรงพยาบาลชับใหญ่โดยคัดเลือกแบบเจาะจงและ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรคำนวณของอรุณ จิรวัฒน์กุล เพื่อ

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันและป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ปรับเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้อัตราการสูญหายเท่ากับร้อยละ 20 (อรุณ จิรวัฒน์กุล, 2558) คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 40 คน จับฉลากสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ในตำบลที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลชับใหญ่ จำแนกเป็นกลุ่มทดลองคือ ตำบลชับใหญ่ 40 คน และกลุ่มเปรียบเทียบคือ ตำบลตะโกทอง 40 คน รวมมีเข้าร่วมวิจัยทั้งหมด 80 คน จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด และทำการจับคู่ตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ให้มีลักษณะใกล้เคียงกัน (Matching)

$$N / group = \frac{2\sigma^2(Z_\alpha+Z_\beta)^2}{(\mu_1-\mu_2)^2}$$

เกณฑ์คุณสมบัติในการคัดเลือก (Inclusion Criteria) ได้แก่

1. ผู้ที่มีอายุ 30 – 69 ปี ทั้งเพศชายและเพศหญิง

2. ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มากกว่า 5 ปี มีระดับน้ำตาลในเลือดครั้งล่าสุดมากกว่า 125 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร

3. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถรับรู้ มองเห็น รับฟัง เขียนและสื่อสารตามปกติได้

4. ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มีความสมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตลอดระยะเวลา 12 สัปดาห์

5. สามารถติดต่อทางโทรศัพท์ได้

เกณฑ์การคัดออกจากการศึกษา (Exclusion Criteria) ได้แก่

1. มีข้อจำกัดด้านร่างกาย คือ มองไม่เห็น เขียนไม่ได้ สื่อสารไม่ได้ หูตึง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

เกณฑ์การถอนตัว (Withdrawal Criteria) ได้แก่

1. ผู้ป่วยขาดการติดตาม ย้ายที่อยู่อาศัย

2. ผู้ป่วยไม่สามารถเข้าร่วมการศึกษาตลอดระยะเวลา 12 สัปดาห์

3. พบภาวะแทรกซ้อนเฉียบพลันในระหว่างเข้าร่วมโปรแกรม และจำเป็นต้องได้รับการรักษาในโรงพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือโปรแกรมการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 12 สัปดาห์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าเท่ากับ 0.99 โดยกิจกรรมประยุกต์หลัก 4 อ.(ยา8ขนาน) แทรกในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ประกอบด้วยการบรรยายเกี่ยวกับโรคเบาหวาน และฝึกจิตให้ฉลาด คือ โดยการฝึกจิต เพื่อมีสติอยู่กับปัจจุบัน เพื่อเกิดการรู้เท่าทันความคิดจิตใจ และทำให้ผ่อนคลาย แทรกกิจกรรม อ. 1 อารมณ์ ด้วยสมาธิบำบัด แบบ SKT2 ยืนผ่อนคลาย ประสานกายประสานจิต

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กิจกรรมที่ 2 การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ บรรยายแนะนำแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย ในปัจจุบันและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพเพื่อสามารถเลือกแหล่งข้อมูลได้

กิจกรรมที่ 3 ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วยกิจกรรม เพื่อน บอก เพื่อน คือ การแลกเปลี่ยน ฟังคำแนะนำพูดคุยเล่าเรื่องโน้มน้าวให้ผู้อื่นยอมรับข้อมูลที่ถูกต้องโดยมีบุคคลต้นแบบ เป็นวิทยากร แทรกกิจกรรม อ. 4 เอาพิษออก ด้วยกิจกรรมการนวดมือด้วยการตีลัญจกร และการแช่มือแช่เท้า

กิจกรรมที่ 4 ทักษะการตัดสินใจ ประกอบด้วยกิจกรรม ตัดให้ขาดเลยฉับฉับ คือ จำลองสถานการณ์ต่างๆให้ผู้เข้าร่วมวิจัย ตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติการตัดสินใจเลือกปฏิบัติเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน

กิจกรรมที่ 5 การรู้เท่าทันสื่อ กิจกรรม ถูกผิด ใครรู้ ช่วยบอกที ประกอบด้วยกิจกรรม การดูสื่อโฆษณาสินค้าวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ

กิจกรรมที่ 6 การจัดการตนเอง กิจกรรม โรคไตห่างไกลได้ถ้าเปิดใจย้อนกลับมาดูตนเองคือสอนการดูค่าระดับน้ำตาล การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แทรกกิจกรรม อ. 2 อาหาร ด้วยกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และแทรกกิจกรรม อ. 3 ออกกำลังกาย ด้วยกิจกรรมวิธีการแกว่งแขน

กิจกรรมที่ 7 พฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ การกระตุ้นติดตามติดตามโดยใช้การโทรสอบถามและให้กำลังใจในส่วนของกลุ่มเปรียบเทียบ ได้รับกิจกรรมดูแลรักษาตามมาตรฐานปกติของโรงพยาบาล

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มีทั้งหมด 5 ตอน และ 6 องค์ประกอบความรู้รอบด้านสุขภาพ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมรส อาชีพ รายได้ การมีโรคร่วม จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 สำหรับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ระดับน้ำตาลในเลือด การวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวาน การติดต่อผู้ป่วย จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนทางไตจากโรคเบาหวานจำนวน 10 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 คือ ความรู้เกี่ยวกับภาวะแทรกซ้อนทางไตจากโรคเบาหวาน จำนวน 5 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบปรนัยเลือกตอบได้เพียง 1 ข้อจาก 4 ตัวเลือก การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน มีทั้งหมด 10 ข้อ รวม 10 คะแนน ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.78

ตอนที่ 3 การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่อเรื่องการชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน สามารถตอบได้ 1 ตัวเลือกจากตัวเลือกทั้งหมด 5 ตัวเลือก คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่ได้ปฏิบัติหรือไม่เคย มีทั้งหมด 15 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวมเป็น 75 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ 0.85

ตอนที่ 4 การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบปรนัยสามารถ เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อจาก 4 ตัวเลือก ก ข ค และ ง แต่ละข้อมีคะแนนที่ถูกต้องที่สุดจนถึงถูกต้อง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

น้อยที่สุด คือ 4 3 2 และ1 มีทั้งหมด เกณฑ์การให้คะแนน คือ มีทั้งหมด 3 ข้อ ข้อละ 4 คะแนน รวม 12 คะแนน ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.78

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการดูแลตัวเองเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวานเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน โดยให้เลือกตอบจากความถี่ของการปฏิบัติตนโดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์ สามารถตอบได้ 1 ตัวเลือกจากตัวเลือกทั้งหมด 5 ตัวเลือก คือ 6 - 7วัน ต่อสัปดาห์ 4 - 5วัน ต่อสัปดาห์ 3วัน ต่อสัปดาห์ 1-2วัน ต่อสัปดาห์และไม่ได้ปฏิบัติ มีทั้งหมด 10 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 50 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองใช้สถิติ Paired Samples t – test และการเปรียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อนและหลังการทดลองใช้ Independent's t - test

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้การรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เลขที่ใบรับรอง HE-094-2563 ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2563 กลุ่มตัวอย่างสมัครใจและยินดีเข้าร่วมโครงการและได้รับการพิทักษ์สิทธิ์ตามหลักความเคารพในบุคคล หลักคุณประโยชน์ไม่ก่ออันตราย และ หลักยุติธรรม และการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยินดีตอบข้อสงสัยตลอดเวลา

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

กลุ่มทดลองพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 87.5 มีอายุระหว่าง 51-60 ปีมากที่สุดร้อยละ 67.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นมากที่สุดร้อยละ 37.5 มีสถานภาพโสดมากที่สุดร้อยละ 82.5 มีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุดร้อยละ 85.0 ส่วนใหญ่มีรายได้ 15001-3000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 70.0 ได้รับยาโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากที่สุดร้อยละ 52.5 และโรคเก๊าท์ ร้อยละ 5.0 มีระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลอง 151-200 มิลลิกรัม/เดซิลิตร มากที่สุดร้อยละ 47.5 ผลการวินิจฉัยเป็นโรคเบาหวานร้อยละ 100 และสามารถติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์มือถือได้สะดวกร้อยละ 100 ตามลำดับ

กลุ่มเปรียบเทียบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.5 มีอายุระหว่าง 51-60 ปีมากที่สุด ร้อยละ 60.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ร้อยละ 60.0 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 87.5 มีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 82.5 ส่วนใหญ่มีรายได้ 1501-3000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 40.0 ได้รับยาโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มมากที่สุด ร้อยละ 70.0 มีระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลอง 151-200 มิลลิกรัม/เดซิลิตร มากที่สุด ร้อยละ 75.0 ผลการวินิจฉัยเป็นโรคเบาหวาน ร้อยละ 100 และสามารถติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์มือถือได้สะดวก ร้อยละ 100 ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนทางไต การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพการสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ พฤติกรรมการดูแลตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p< .001$) และมีค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($p< .001$) แต่พบว่ากลุ่มเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่1

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ พฤติกรรมดูแล ตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ ก่อน และหลังการทดลอง (n = 40)

รายละเอียด	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		95% CI	p-value
	Mean	SD.	Mean	SD.		
กลุ่มทดลอง						
ความรู้ความเข้าใจ	1.15	1.027	9.98	.158	-9.16 ถึง -8.49	<.001
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	6.45	1.518	12.90	1.172	-7.05 ถึง -5.85	<.001
การสื่อสารสุขภาพ	8.08	1.480	17.38	1.202	-9.94 ถึง -8.66	<.001
การจัดการตนเอง	7.88	1.202	14.40	1.516	-7.14 ถึง -5.91	<.001
การรู้เท่าทันสื่อ	8.68	1.927	16.93	1.309	-9.12 ถึง -7.38	<.001
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ	.28	.452	1.93	.764	-1.92 ถึง -1.38	<.001
พฤติกรรมการดูแลตนเอง	23.40	2.790	35.70	1.698	-13.36 ถึง -11.24	<.001
ระดับน้ำตาล (มิลลิกรัม/เดซิลิตร)	198.90	49.758	120.48	25.063	66.80 ถึง 90.05	<.001
กลุ่มเปรียบเทียบ						
ความรู้ความเข้าใจ ฯ	0.80	.939	1.23	.698	-.76 ถึง -.09	.013
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	5.90	1.008	6.45	1.449	-1.08 ถึง -.023	.041
การสื่อสารสุขภาพ	7.88	1.604	8.15	2.007	-1.13 ถึง .58	.520
การจัดการตนเอง	7.55	1.449	8.33	1.623	-1.61 ถึง .06	.067
การรู้เท่าทันสื่อ	8.75	2.157	9.00	2.136	-1.29 ถึง .79	.628
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ	.18	.385	.25	.543	-.26 ถึง .11	.412
พฤติกรรมการดูแลตนเอง	22.45	2.978	23.50	5.267	-2.87 ถึง .77	.250
ระดับน้ำตาล (มิลลิกรัม/เดซิลิตร)	177.68	30.329	178.73	27.557	-8.09ถึง 10.19	. 817

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบพบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนทางไตการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ พฤติกรรมการดูแลตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพการสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ พฤติกรรมการดูแลตนเองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมีค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดลดลงกว่าก่อนกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การสื่อสารสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ พฤติกรรมการดูแล ตนเองและระดับน้ำตาลในเลือดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง (n = 40)

รายละเอียด	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ		95% CI	p-value
	Mean	SD.	Mean	SD.		
ก่อนการทดลอง						
ความรู้ความเข้าใจ	1.15	1.027	.80	.939	-.088 ถึง .788	.116
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	6.45	1.518	5.90	1.008	-.024 ถึง 1.124	.060
การสื่อสารสุขภาพ	8.08	1.474	7.88	1.604	-.486 ถึง .886	.563
การจัดการตนเอง	7.88	1.202	7.55	1.449	-.268 ถึง .918	.278
การรู้เท่าทันสื่อ	8.68	1.927	8.75	2.157	-.985 ถึง .835	.870
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ	.28	.452	.18	.385	-.087 ถึง .287	.290
พฤติกรรมการดูแลตนเอง	23.40	2.790	22.45	2.978	-.335 ถึง 2.235	.145
ระดับน้ำตาล (มิลลิกรัม/เดซิลิตร)	198.90	49.758	177.68	30.329	2.882 ถึง 39.568	.024
หลังการทดลอง						
ความรู้ความเข้าใจ	9.98	.158	1.23	.698	8.525 ถึง 8.975	<.001
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	12.90	1.172	6.45	1.449	5.863 ถึง 7.037	<.001
การสื่อสารสุขภาพ	17.38	1.480	8.15	2.007	8.440 ถึง 10.010	<.001

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

รายละเอียด	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ		95% CI	p-value
	Mean	SD.	Mean	SD.		
หลังการทดลอง						
การจัดการตนเอง	14.40	1.516	8.33	1.623	5.376 ถึง 6.774	<.001
การรู้เท่าทันสื่อ	16.93	1.309	9.00	2.136	7.136 ถึง 8.714	<.001
การตัดสินใจเลือกปฏิบัติ	1.93	.764	.25	.543	1.380 ถึง 1.970	<.001
พฤติกรรมการดูแลตนเอง	35.70	1.698	23.50	5.267	10.458 ถึง 13.942	<.001
ระดับน้ำตาล (มิลลิกรัม/เดซิลิตร)	120.48	25.063	178.73	27.557	-69.975 ถึง -46.525	<.001

อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนทางไตสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) เป็นตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมที่เพิ่มความรู้ ทั้งในรูปแบบการบรรยาย การฝึกทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจเลือกปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ทำให้หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของภคภณ แสนเตชะ และประจวบ แหลมหลัก (2563) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลอง ผู้ป่วยเบาหวาน กลุ่มทดลอง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองที่ดีขึ้น ส่งผลให้ระดับ น้ำตาลในเลือด (FBS) อยู่ในเกณฑ์ปกติ ($p<0.05$)

2. การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ภายหลังการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนน การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) เป็นตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยได้แทรกกิจกรรมย่อยในสัปดาห์ที่ 3 คือ กิจกรรมฟังบรรยายแนะนำแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่ายในปัจจุบันและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพเพื่อสามารถเลือกแหล่งข้อมูลได้ สอดคล้องกับการศึกษาของชูสง่า สีสัน และธณกร ปัญญาใสโสภณ(2563) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมความรู้แจ้งแตกฉานด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าก่อนกลุ่มทดลองส่วนมากได้รับข้อมูลจากการถามเพื่อนบ้านมากที่สุด ร้อยละ 96.70 รองลงมาคือ กลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน ร้อยละ 76.70 หลังการทดลองได้รับโปรแกรมฯ ทำให้กลุ่มทดลองมีความรู้แจ้งแตกฉานด้านสุขภาพดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. ทักษะการสื่อสารเพื่อเพิ่มความสามารถในการชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากกลุ่มทดลองได้ทำกิจกรรม เพื่อน บอก เพื่อน ในสัปดาห์ที่ 4 ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยน ฟังคำแนะนำพูดคุย เล่าเรื่องโน้มน้าวให้ผู้อื่นยอมรับข้อมูลที่ถูกต้องโดยมีมีบุคคลต้นแบบ และให้เป็นวิทยากร เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับการศึกษาของบุญญธิดา ยาอินทร์ (2564) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ โรงพยาบาลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครราสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าหลังจากสิ้นสุดการทดลอง การสื่อสารหรือปฏิบัติกรณีถูกถามปัญหากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยดีกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.145$)

4. การจัดการตนเองเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) เป็นตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการประยุกต์หลัก 4 อ. (ยา 8 ขนาน) มีกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม ประกอบด้วย อารมณ์ดี มีจิตปล่อยวาง อาหาร ออกกำลังกาย และเอาพิษออกโดยการแช่มือแช่เท้าด้วยน้ำอุ่นสมุนไพร สอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ อินทะกนก และคณะ(2564)ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง: กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำซับ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ อสม. Upskill การจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชน ในหน่วยที่ 4 ทักษะการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ด้วยหลัก 4 อ. ประกอบด้วย อารมณ์ อาหาร ออกกำลังกาย และเอาพิษออกโดยการใช้สมุนไพร การดื่มน้ำ การนวดมือนวดเท้า การกัวซา และการแช่มือแช่เท้าด้วยน้ำอุ่นสมุนไพร ภายหลังกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในด้านพฤติกรรมการจัดการตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 13.55$, $p <.001$)

5. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากกลุ่มทดลองได้ทำกิจกรรมฟังบรรยายแนะนำแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงในปัจจุบันและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกิจกรรมถูกผิด ใครรู้ ช่วยบอกที คือ การดูสื่อโฆษณา สินค้า วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ในสัปดาห์ที่ 8 ของการทดลอง สอดคล้องกับการศึกษาของบุญญธิดา ยาอินทร์(2564) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ โรงพยาบาลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครราสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าหลังจากสิ้นสุดการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) และเมื่อพิจารณารายด้านของความรอบรู้ด้านสุขภาพ ยังพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยด้านการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูลสุขภาพ สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p< .001$)

6. การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) เป็นตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากกลุ่มทดลองได้ทำกิจกรรมตัดให้ขาดเลยฉับฉับ ในสัปดาห์ที่ 11ซึ่งเป็นการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กลุ่มทดลองฝึกการตัดสินใจในการเลือก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปฏิบัติได้ถูกต้อง อีกทั้งผู้วิจัยได้มีการกระตุ้นเตือนกลุ่มทดลองผ่านช่องทางไลน์และการโทรศัพท์กระตุ้นเตือนสอดคล้องกับการศึกษาของชูสง่า สีสัน และธณกร ปัญญาใสโสภณ(2563) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมความรู้แจ้งแตกฉานด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการตัดสินใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p< .001)

7. พฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อชะลอไตวายเรื้อรังจากโรคเบาหวาน ภายหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < .001) และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < .001) เป็นตามสมมุติฐานการวิจัย เนื่องจากกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมย่อยหลัก 4 อ. (ยา 8 ขนาน) ประกอบด้วย อ. อารมณ์ดี มีจิตปล่อยวาง อ.อาหาร อ.ออกกำลังกาย และอ. เอาพิษออกโดยการแช่มือแช่เท้าด้วยน้ำอุ่นสมุนไพร สอดคล้องกับการศึกษาของ สมเกียรติ อินทะกนก และคณะ(2564)ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง: กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำซับ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าภายหลังกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในด้านพฤติกรรมการจัดการตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r = 13.55, p <.001)

8. ระดับน้ำตาลในเลือด หลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มลดลงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p< .001) และมีคะแนนเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดลดลงกว่าก่อนกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p< .001) เนื่องจากกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมการบรรยายเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานและภาวะแทรกซ้อนทางไตจากเบาหวาน ซึ่งได้ทำกิจกรรมการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรังด้วยการประยุกต์หลัก 4 อ. (ยา 8 ขนาน) และกิจกรรมประกวดบุคคลรักษ์ไตดีเด่น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ สอดคล้องกับการศึกษาของสายฝน สารินทร์ สุทธีพรมูลศาสตร์ และวรวรรณ ชัยลิมปมนตรี(2562)ด้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เสี่ยงต่อโรคไตเรื้อรัง ผลการวิจัยพบว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยของความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการจัดการตนเองมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและมากกว่า กลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับโซเดียมในปัสสาวะและระดับน้ำตาลในเลือด มีค่าน้อยกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าภายหลังการทดลองค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มทดลองอยู่ในเกณฑ์คุมได้ (≤130 mg%) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญญธิดา ยาอินทร์ (2564) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ โรงพยาบาลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครราสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดลดลงกว่าก่อนการทดลอง (p = 0.337) และอยู่ในเกณฑ์คุมได้ ร้อยละ 40

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ควรเพิ่มวิธี ความหลากหลายในการกระตุ้นเตือนการจัดการตนเองของกลุ่มเป้าหมาย และปรับเปลี่ยนรูปแบบในการทำกิจกรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น

2. ควรวัดผลระดับผลการประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มเติม

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการพฤติกรรมการดูแลตนเองโรคเบาหวานและนำความรู้รอบด้านสุขภาพไปศึกษาในลุ่มเป้าหมายอื่น

4. ควรวัดน้ำตาลสะสมในเลือดและค่าครีตินินในเลือดเพิ่มเติม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้ป่วยโรคเบาหวานและเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กรฐณธัช ปัญญาใส. (2560). การประเมินผลการสร้างเสริมสุขภาพประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง. (รายงานผลการวิจัย). จันทบุรี. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า.

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.(2561). การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพฯ.

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.(2556). การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพฯ.

คลังข้อมูลสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข.(2561).สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2561,จาก https://hdcservice.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php.

จิราพร เดชมา. (2556). การศึกษาปัจจัยทำนายภาวะแทรกซ้อนให้ผู้เป็นเบาหวานในชุมชน ภายใต้ทฤษฎีการพยาบาลการพยาบาลของคิง (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชูสง่า สีสัน และธณกร ปัญญาใสโสภณ. (2563). “ผลของโปรกแรมความรู้แจ้งแตกฉานด้านสุขภาพสำหรับผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2”. ใน วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา. 6(2) เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2563 : 155-169.

บุญญธิดา ยาอินทร์. (2564) “ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้โรงพยาบาลชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครราสวรรค์”. ใน วารสารสวรรค์ประชารักษ์เวชสาร. 18(1) เดือนมกราคม-เมษายน 2564 : 35-48.

พรวิจิตร ปานนาค. (2561). ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ ตำบลบางวัว อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา. (รายงานผลการวิจัย). นนทบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข

ภคภณ แสนเตชะ และประจวบ แหลมหลัก. (2563). “ผลของโปรแกรมพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”. ในวารสารสุขศึกษา. 43(2) เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2563 : 150-164.

สมเกียรติ อินทะกนก และคณะ. (2564). “การพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการจัดการโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง: กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้ำซับ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา”. ใน วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา. 27(1) เดือนตุลาคม 2563 - มกราคม 2564 : 56-67.

สายฝน สารินทร์ สุทธีพร มูลศาสตร์ และวรวรรณ ชัยลิมปมนตรี. (2562) “ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาความรอบรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เสี่ยงต่อโรคไตเรื้อรัง”. ใน วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. เดือนกุมภาพันธ์ 2562 : 86-101.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.(2559). *สรุปรายงานการป่วย 2559.* กรุงเทพฯ : สามเจริญพาณิชย์.

อรุณ จิรวัฒน์กุล (2558). *สถิติทางวิทยาศาสตร์เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : บริษัทวิทยพัฒน์ จำกัด

World Health Organization. (2016). *Global report on diabetes*. World Health

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอล และโยคะ ต่อความทนทาน ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในคนอ้วนเพศหญิง

Effects of Core Stability Exercises with Swiss Ball and Yoga on Endurance, Flexibility and Lumbar Lordosis in Obese Women

หทัยชนก หมากผิน*

วรรณนิศา สำเภาจินดา*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและการออกกำลังกายแบบโยคะต่อความทนทาน ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว ในคนอ้วนเพศหญิงอายุระหว่าง 20-30 ปี ที่มีสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก > 0.85 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มกลุ่มละ 27 คน ให้โปรแกรมการออกกำลังกาย 8 สัปดาห์ กลุ่มที่ 1 ออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอล กลุ่มที่ 2 ออกกำลังกายแบบโยคะ และกลุ่มที่ 3 กลุ่มควบคุม ให้ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว โดยวัดค่าตัวแปรความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวด้วย curl up test ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวด้วย sit and reach test และวัดค่าส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว ที่ก่อนและหลังการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าความยืดหยุ่นและความทนทานภายหลังโปรแกรมของกลุ่มการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและโยคะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แต่ไม่แตกต่างกัน และการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลสามารถลดส่วนโค้งของกระดูกสันหลังระดับเอวได้มากกว่าโยคะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงความยืดหยุ่นและความทนทาน แต่มีการเพิ่มขึ้นของส่วนโค้งของกระดูกสันหลังระดับเอว ดังนั้นการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลสามารถทำให้คนอ้วนมีการทำงานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวดีขึ้น ออกกำลังกายได้นานขึ้นเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม และลดส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวได้

คำสำคัญ : การออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอล, โยคะ, ความทนทาน, ความยืดหยุ่น, ส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว

---

* อาจารย์ประจำสาขาวิชากายภาพบำบัด คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Corresponding author, e-mail: hathaichanok.m@gmail.com

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

This research aimed to compare effects of swiss ball exercise and yoga on endurance and flexibility of core muscles and lumbar lordotic curve. Eighty-one obese women aged 20 – 30 years were randomizing assigned into three groups. The experimental group 1 received the swiss ball exercise program for 8 weeks (n=27). The experimental group 2 received the yoga exercise program for 8 weeks (n=27). The control group received educational leaflet concerning exercise and lumbar lordosis (n=27). All groups received core muscles endurance and flexibility assessment and lumbar lordotic curve measurement at baseline and at the end of study (week 8). Muscle endurance was assessed by curl-up test, flexibility was assessed by sit and reach teach and lumbar lordosis curve was assessed by flexible ruler and calculated to angle (degree). The results of this study showed that both swiss ball exercise program and yoga exercise program significantly increased endurance of core muscles, flexibility and decreased lumbar lordotic curve in the obese women (p <0.05) but no difference between the groups were found. Lumbar lordotic curves were decreased significantly on the swiss ball group more than the yoga group (p<0.05). The control group showed no significant difference in flexibility and muscle endurance but increased lumbar lordotic curve. A swiss ball and yoga were improved flexibility and endurance but a swiss ball was decreased lumbar lordotic curve. This study could be beneficial and exercise guideline to obese woman.

Keywords : Core stability exercise with swiss ball, yoga, endurance, flexibility, lumbar lordosis

บทนำ

โรคอ้วนเกิดจากร่างกายได้รับพลังงานมากกว่าที่ใช้ไป ทำให้ร่างกายสะสมไขมันมากกว่าปกติ ปัจจุบันโรคอ้วนเป็นปัญหาทุพโภชนาการที่พบมากที่สุดในโลกและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากรายงานของ World Obesity Federation ปี พ.ศ. 2565 พบว่าทั่วโลกมีคนเป็นโรคอ้วนถึง 800 ล้านคน และประเทศไทยจาก ปี พ.ศ. 2557 - 2565 พบคนมีภาวะอ้วนถึง 19.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 34.1 ของคนไทยทั้งประเทศ หรือพบได้ 1 คน ในทุก 3 คน และมีคนไทยที่รอบเอวเกินมาตรฐานหรืออ้วนลงพุงกว่า 20.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 37.5 โดยเฉพาะในผู้หญิงมีความชุกร้อยละ 50.4 ส่วนในผู้ชายเป็นร้อยละ 27.7 (วิชัย เอกพลากร, (บก.), รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562-2563)

การศึกษาเกี่ยวกับความโค้งของกระดูกสันหลังในคนอ้วนพบว่าคนอ้วนจะมีหน้าอกและหน้าท้องขนาดใหญ่ยื่นไปด้านหน้ามากกว่าปกติ ส่งผลกระทบให้ท่าทาง (posture) ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้มีผลต่อกระดูกสันหลังและส่งผลให้เกิดข้อเสื่อมในที่สุด ซึ่งตามหลักชีวกลศาสตร์แล้วคนอ้วนจะมีจุดศูนย์กลางแรงโน้มถ่วงของร่างกาย (center of gravity) เปลี่ยนแปลงไปจากแนวเดิมตั้งแต่ศีรษะถึงลำตัวส่วนเอว ทำให้ความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวเพิ่มมากขึ้น นอกจากแนวกระดูกที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ยังพบว่ากล้ามเนื้อรอบกระดูกสันหลังจะทำงานไม่สมดุลกันด้วย เนื่องจากแรงกระทำที่ผิดปกติต่อข้อต่อกระดูกสันหลังร่วมกับการทำงานและความยาวของกล้ามเนื้อที่อยู่ภาวะยืดและหดสั้นไม่สมดุลอาจจะเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอาการปวดหลังในคนอ้วนได้ในอนาคต (ภัทริยา อินทร์โทโล่ และคณะ, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่ากลุ่มคนอ้วนจะมีค่ามุมของกระดูกเชิงกรานมากขึ้น **(anterior pelvic tilting)** และส่งผลให้ความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว **(lumbar lordosis)** มากกว่าคนรูปร่างปกติ (Vismara, 2010)

นอกจากนี้ภาวะอ้วนยังส่งผลต่อการรักษาความมั่นคงของกล้ามเนื้อแกนกลาง (core stability) อันได้แก่ multifidus, transversus abdominis, external/internal abdominal oblique, paraspinalis, gluteus, diaphragm in rear part ซึ่งกล้ามเนื้อเหล่านี้จะมีการหดตัวร่วมกันก่อนที่จะมีการเคลื่อนไหวนั้น ๆ ออกมา โดย core stability เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการทำงานบริเวณเอวและเชิงกรานในระหว่างทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นผู้ที่มีภาวะอ้วนจึงจำเป็นต้องมีการออกกำลังกายเพื่อสร้างความมั่นคง ความทนทาน และความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางเพื่อให้มีการทรงท่าที่เหมาะสมในในระหว่างทำกิจกรรม (Huxel Bliven, 2013)

Sekendiz (2010) ได้ทำการศึกษาผลของการออกกำลังกายบนลูกบอล โดยทำการทดลองในกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่ไม่ได้ออกกำลังกาย จำนวน 21 คน ทำการออกกำลังกายบนลูกบอล เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ฝึก 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 45 นาที ผลการวิจัยพบว่าการออกกำลังกายบนลูกบอล จะช่วยเพิ่มความทนทาน ความยืดหยุ่นและการทรงตัวของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวและช่วยลดอาการปวดหลังส่วนล่างได้

Shiraishi (2016) ได้ทำการศึกษาผลของการออกกำลังกายแบบโยคะ โดยทำการทดลองในกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 26 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 21 คน โดยกลุ่มทดลอง ทำการออกกำลังกายแบบโยคะ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าการออกกำลังกายแบบโยคะ สามารถเพิ่มความทนทานของรยางค์ส่วนบนและกล้ามเนื้อหน้าท้องได้

อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยใดที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและโยคะ ต่อความทนทาน ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในกลุ่มคนอ้วนเพศหญิงว่าการการออกกำลังกายในลักษณะใดจะให้ผลที่ดีกว่ากัน จึงเป็นที่มาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบโปรแกรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมในกลุ่มคนอ้วน เพื่อป้องกันภาวะปวดหลัง สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตและเพิ่มความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มคนอ้วนได้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและการออกกำลังกายแบบโยคะต่อความทนทาน ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นคนอ้วนเพศหญิงอายุระหว่าง 20-30 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ข้อมูลตัวแปรที่ต้องการศึกษาซึ่งอ้างอิงจากผลการสำรวจของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2556 ที่ได้ทำการสำรวจพบว่ามีคนอ้วนในประเทศไทย 16 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 26 ของคนไทยทั้งประเทศ ร่วมกับการคำนวณตามวิธีการประมาณค่าสัดส่วนประชากร โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อน 0.1% ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือ เท่ากับ 0.05 ค่า Z เท่ากับ 1.96 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 81 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็นอย่างง่าย (Simple random sampling) เพื่อแบ่งตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 27 คน

เกณฑ์การคัดเข้า

1) สามารถสื่อสารเข้าใจ
2) ผู้หญิงอ้วนที่มีสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก (waist/hip ratio) มากกว่า 0.85
3) ไม่ได้ออกกำลังกายเป็นประจำในช่วง 6 เดือนก่อนเข้าร่วมงานวิจัย
4) ยินยอมให้ความร่วมมือในการศึกษาและการวิจัยครั้งนี้และลงนามยินยอมในการเข้าร่วมงานวิจัย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เกณฑ์การคัดออก

1) ไม่สามารถเข้าร่วมงานวิจัยได้ถึงร้อยละ 80 ของเวลาในการทำโปรแกรมทั้งหมด
2) มีโรคประจำตัวทางระบบหัวใจ หลอดเลือด และปอด เช่น ภาวะหัวใจเต้นเร็วหรือเต้นช้ามากที่ไม่สามารถควบคุมได้ โรคความดันโลหิตสูงที่ไม่สามารถควบคุมได้
3) มีโรคหรืออาการทางระบบประสาทและ/หรือระบบกระดูกและกล้ามเนื้อที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมงานวิจัยโดยตลอดโครงการ
4) ได้รับการผ่าตัดกระดูกสันหลังหรือผ่าตัดหน้าท้องภายใน 6 เดือน
5) ออกกำลังกายมากกว่า 3-5 วันต่อสัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) การวัดความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว (curl up test)
2) การวัดความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว (sit and reach test)
3) เครื่องมือวัดความโค้งของกระดูกสันหลัง (flexible ruler, ICC = 0.97)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) อาสาสมัครได้รับการประเมินคัดกรองตามเกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออก อาสาสมัครที่ผ่านเกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออกเซ็นใบยินยอมก่อนเข้าร่วมงานวิจัย และได้รับการบันทึกข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ อายุ ดัชนีมวลกาย และ WHR และได้รับการทดสอบความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวก่อนเข้าร่วมงานวิจัย
2) อาสาสมัครทั้งสองกลุ่มได้รับการอบอุ่นร่างกาย (warm-up) ก่อนออกกำลังกาย และการผ่อนคลายร่างกาย (cool down) หลังออกกำลังกาย โดยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อแขน ขา และหลังเพื่อลดความตึงของกล้ามเนื้อ และลดการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อ ใช้เวลา 5-10 นาที
3) อาสาสมัครที่ได้รับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางบนลูกบอล ได้รับการออกกำลังกายโดยใช้ swiss ball จำนวน 7 ท่า (straight arm crunch, alternate arm and leg extension, wall squat, shoulder bridge, back extension, hamstring curl, leg raise)
4) อาสาสมัครที่ได้รับการออกกำลังกายแบบโยคะ ได้รับการออกกำลังกายแบบโยคะจำนวน 7 ท่า (Balasana, Utkatasana, Goasana advanced, Urdhva Mukha Svanasana, Urdhva Dhanurasana, Padasana, Chaturanga Dandasana)
5) อาสาสมัครกลุ่มที่ได้รับการการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนบอลกับกลุ่มที่ได้รับการออกกำลังกายแบบโยคะ ต้องออกกำลังกายตามโปรแกรมดังกล่าวข้างต้นเป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยสัปดาห์ที่ 1-2 ออกกำลังกาย 10 ครั้งต่อเซต 2 เซตต่อวัน 3 วันต่อสัปดาห์ ส่วนสัปดาห์ที่ 3-8 ออกกำลังกาย 12 ครั้งต่อเซต 3 เซตต่อวัน 3 วันต่อสัปดาห์ ใช้เวลาในการออกกำลังกายทั้งสิ้น 35 นาที และอาสาสมัครกลุ่มควบคุมได้รับความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงจากโรคอ้วน และกลับไปดำเนินชีวิตตามปกติที่บ้านเป็นเวลา 8 สัปดาห์เช่นกัน
6) เมื่อครบระยะเวลาของโปรแกรม 8 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยทำการวัดความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว (curl up test) วัดความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว (sit and reach test) และวัดความโค้งของกระดูกสันหลังอีกครั้ง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ อายุ และสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก ถูกวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลระหว่างกลุ่ม

ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษา คือ ความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวก่อนการศึกษา (สัปดาห์ที่ 0) และหลังสิ้นสุดการศึกษา (สัปดาห์ที่ 8) ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่มถูกวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ Friedman test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลภายในแต่ละกลุ่ม และ Kruskal-Wallis Test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลระหว่างกลุ่ม โดยการศึกษานี้กำหนดให้มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ อายุ และสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุ และสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก โดยใช้สถิติ Kruskal-Wallis Test โดยอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอล มีค่าเฉลี่ยของอายุ 21.00 ± 1.33 ปี ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก 0.87 ± 0.03 อาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายแบบโยคะ มีค่าเฉลี่ยของอายุ 21.11 ± 1.29 ปี ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก 0.87 ± 0.03 และอาสาสมัครกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของอายุ 21.07 ± 1.11 ปี ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก 0.88 ± 0.03 และพบว่าค่าเฉลี่ยของอายุ และสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p = 0.88$ และ $p = 0.99$ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะได้ว่าข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ อายุ สัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก ที่ก่อนการศึกษา (สัปดาห์ที่ 0) ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่มใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 1 ข้อมูลเปรียบเทียบอายุ และสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก ระหว่างอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม

	Swiss ball exercise group (n=27)	Yoga group (n=27)	Control group (n=27)	*p-value*
	(Mean ± S.D.)	(Mean ± S.D.)	(Mean ± S.D.)	
Age (yr.)	21.00 ± 1.33	21.11 ± 1.29	21.07 ± 1.11	0.88
Waist/hip ratio	0.87 ± 0.03	0.87 ± 0.03	0.88 ± 0.03	0.99

ก่อนเริ่มการศึกษา (สัปดาห์ที่ 0) อาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอล มีค่าเฉลี่ยของ curl up test 19.44 ± 5.51 ครั้ง/นาที ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test 6.54 ± 4.90 เซนติเมตร ค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว 107.36 ± 13.91 องศา อาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายแบบโยคะ มีค่าเฉลี่ยของ curl up test 19.22 ± 4.70 ครั้ง/นาที ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test 6.91 ± 4.70 เซนติเมตร ค่าเฉลี่ยความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว 113.43 ± 12.23 องศา และอาสาสมัครกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของ curl up test 19.22 ± 5.40 ครั้ง/นาที ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test 5.98 ± 0.84 เซนติเมตร ค่าเฉลี่ยความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว 105.95 ± 15.24 องศา และพบว่าค่าเฉลี่ยของ curl up test, sit and reach test และส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p = 0.92$, $p = 0.84$ และ $p = 0.29$ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะได้ว่าข้อมูลตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว ความยืดหยุ่นของ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว ที่ก่อนการศึกษา (สัปดาห์ที่ 0) ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่มใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว ที่ก่อนเริ่มการศึกษา (สัปดาห์ที่ 0) ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม

Variables	Swiss ball exercise group (n=27)	Yoga group (n=27)	Control group (n=27)	*p-value*
	(Mean ± S.D.)	(Mean ± S.D.)	(Mean ± S.D.)	
Curl up test (times/min)	19.44 ± 5.51	19.22 ± 3.75	19.22 ± 5.40	0.92
Sit and reach test (cm)	6.54 ± 4.90	6.91 ± 4.70	5.98 ± 0.84	0.84
Lumbar lordosis (degree)	107.36 ± 13.91	113.43 ± 12.23	105.95 ± 15.24	0.13

หลังสิ้นสุดการศึกษา (สัปดาห์ที่ 8) พบว่าอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอล มีค่าเฉลี่ยของ curl up test 23.93 ± 6.04 ครั้ง/นาที ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test 9.74 ± 5.06 เซนติเมตร ค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว 75.48 ± 7.52 องศา อาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายแบบโยคะ มีค่าเฉลี่ยของ curl up test 21.22 ± 4.28 ครั้ง/นาที ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test 9.48 ± 4.55 เซนติเมตร ค่าเฉลี่ยความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว 94.49 ± 14.40 องศา และอาสาสมัครกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของ curl up test 18.04 ± 5.48 ครั้ง/นาที ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test 5.48 ± 3.43 เซนติเมตร ค่าเฉลี่ยความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว 107.12 ± 16.94 องศา เมื่อเปรียบเทียบค่าตัวแปรก่อนและหลังเข้าร่วมการศึกษาภายในกลุ่มพบว่าหลังเข้าร่วมการศึกษา ค่าเฉลี่ยของ curl up test ของอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มโยคะ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test ของอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มโยคะ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มโยคะ ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของอาสาสมัครกลุ่มควบคุม เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบค่าตัวแปรก่อนและหลังเข้าร่วมการศึกษาระหว่างกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มโยคะ พบว่าหลังเข้าร่วมการศึกษา ค่าเฉลี่ยของ curl up test ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test ของอาสาสมัครทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) และค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลน้อยกว่ากลุ่มโยคะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบค่าตัวแปรก่อนและหลังเข้าร่วมการศึกษาระหว่างกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มควบคุม พบว่าหลังเข้าร่วมการศึกษา ค่าเฉลี่ยของ curl up test ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test ของอาสาสมัครกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลมากกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของอาสาสมัครของกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบค่าตัวแปรก่อนและหลังเข้าร่วมการศึกษาระหว่างกลุ่มโยคะและกลุ่มควบคุม พบว่าหลังเข้าร่วมการศึกษา ค่าเฉลี่ยของ curl up test ค่าเฉลี่ยของ sit and reach test ของอาสาสมัครกลุ่มโยคะมากกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และค่าเฉลี่ยของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของอาสาสมัครของกลุ่มโยคะน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 3

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว และความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอว ก่อนและหลังการศึกษา ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม

Variables	Swiss ball exercise group (n=27)		Yoga group (n=27)		Control group (n=27)	
	Week 0 (Mean ± S.D.)	Week 8 (Mean ± S.D.)	Week 0 (Mean ± S.D.)	Week 8 (Mean ± S.D.)	Week 0 (Mean ± S.D.)	Week 8 (Mean ± S.D.)
Curl up test (times/min)	19.44 ± 5.51	23.93 ± 6.04*	19.22 ± 3.75	21.22 ± 4.28*	19.22 ± 5.40	18.04 ± 5.48a, b
Sit and reach test (cm)	6.54 ± 4.90	9.74 ± 5.06*	6.91 ± 4.70	9.48 ± 4.55*	5.98 ± 0.84	5.48 ± 3.43a, b
Lumbar lordosis (degree)	107.36 ± 13.91	75.48 ± 7.52*	113.43 ± 12.23	94.49 ± 14.40*, †	105.95 ± 15.24	107.12 ± 16.94*, a, b

* หมายถึง เมื่อเปรียบตัวแปรก่อนและหลังการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

† หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรหลังการศึกษาของกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลเทียบกับโยคะ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

[a] หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรหลังการศึกษาของกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

[b] หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรหลังการศึกษาของกลุ่มโยคะเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

นอกจากนี้แล้วเมื่อเปรียบเทียบค่าเปอร์เซ็นต์เปลี่ยนแปลง (percentage change) ของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวหลังเข้าร่วมการศึกษาของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม ยังพบว่าค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์เปลี่ยนแปลงของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของกลุ่มออกกำลังกายบนลูกบอลมากกว่ากลุ่มโยคะและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเปอร์เซ็นต์เปลี่ยนแปลงของความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวหลังการศึกษา (สัปดาห์ที่ 8) ของอาสาสมัครทั้งสามกลุ่ม

Variables	Swiss ball exercise group (n=27) (Mean ± S.D.)	Yoga Group (n=27) (Mean ± S.D.)	Control Group (n=27) (Mean ± S.D.)	*p-value*
Lumbar lordosis percentage change (%)	24.36 ± 13.36	16.27 ± 12.31†	-1.96 ± 14.96 a, b	0.00

† หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรของกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลเทียบกับโยคะ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

[a] หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรของกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

[b] หมายถึง เมื่อเปรียบเทียบตัวแปรของกลุ่มโยคะเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAI

จากผลการศึกษาข้างต้นจะได้ว่าการออกกำลังกายบนลูกบอลและการออกกำลังแบบแบบโยคะสามารถเพิ่มผลของ curl up test และผลของ sit and reach test ในคนอ้วนเพศหญิงได้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การออกกำลังกายบนลูกบอลสามารถลดความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในคนอ้วนเพศหญิงได้มากกว่าการออกกำลังแบบแบบโยคะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าการออกกำลังกายบนลูกบอลสามารถเพิ่มความทนทาน และความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวในคนอ้วนเพศหญิงได้อย่างไม่แตกต่างกับการออกกำลังแบบแบบโยคะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การออกกำลังกายบนลูกบอลสามารถลดความโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในคนอ้วนเพศหญิงได้มากกว่าการออกกำลังแบบแบบโยคะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตามการศึกษาของ Craig (2003) การออกกำลังกายด้วยลูกบอลสามารถเพิ่มความทนทานและความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวได้ เนื่องจากเป็นการออกกำลังกายที่เน้นความยืดหยุ่น และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อของร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว ลูกบอลมีหน้าที่รองรับส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งในการออกกำลังกายด้วยลูกบอล ช่วยเพิ่มการทรงตัวให้กับร่างกาย (สุริสา โกชา, 2550) โดยการพยายามเกร็งกล้ามเนื้อเพื่อควบคุมให้ลูกบอลคงที่ในขณะที่ออกกาลังกายโดยเฉพาะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ๆ มีการทำงานทั้งกล้ามเนื้อหน้าท้อง กล้ามเนื้อหลัง และเนื้อเยื่อเกี่ยวพันต่าง ๆ จะมีการตอบสนองต่อการฝึกมากขึ้น ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของงานวิจัยดังนี้

Sekendiz (2010) ได้ทำการศึกษาผลของการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแกนกลางบนลูกบอล เพื่อดูความแข็งแรง ความทนทาน ความยืดหยุ่นและการทรงท่าของ abdominal, lower back and leg muscular ในผู้หญิงที่ไม่ได้ออกกำลังกาย อายุระหว่าง 25-40 ปี โดยผู้เข้าร่วมทั้งหมด 21 คน ฝึกออกกำลังกายบนลูกบอล 45 นาที 3 วันต่อสัปดาห์ ทำทั้งหมด 12 สัปดาห์ หลังจากฝึกวัดผลโดย curl-up test, sit and reach test and functional reach test ผลจากการศึกษาพบว่า หลังการฝึกออกกำลังกายบนลูกบอล สามารถเพิ่มความทนทาน ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น การทรงท่า และช่วยลดอาการปวดหลังส่วนล่างได้ในผู้หญิงที่ไม่ได้ออกกำลังกายเป็นประจำ

กฤติกา หงษ์โต (2549) ได้ทำการศึกษาผลของการออกกำลังกายด้วยลูกบอลต่อความมั่นคงของหลัง มีผู้เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 20 คน มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ผู้เข้าร่วมการศึกษาถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มออกกำลังกายด้วยลูกบอล และกลุ่มควบคุม โดยจะทำการทดสอบ Modified Isometric Stability Test (MIST) เพื่อดูความมั่นคงของหลังภายหลังการให้โปรแกรมผลการศึกษาพบว่าในกลุ่มออกกำลังกายด้วยลูกบอล มีระดับความยากของท่าออกกำลังกายในการทดสอบ MISTเพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การออกกำลังกายด้วยโยคะ เป็นการฝึกที่มุ่งเน้นการเคลื่อนไหวให้สัมพันธ์กับลมหายใจอย่างสม่ำเสมอ จึงผลต่อกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวโดยตรง คือ กล้ามเนื้อหน้าท้อง และกล้ามเนื้อหลัง รวมถึงแขนและขาด้วย ซึ่งโยคะจะการเน้นบริหารจุดกึ่งกลางของร่างกาย คือ ตำแหน่งของบริเวณหน้าท้อง ให้เป็นตัวควบคุมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ดังนั้นโยคะจึงสามารถเพิ่มความทนทานและความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของงานวิจัยดังนี้

Shiraishi (2016) ได้ทำการศึกษาผลของโยคะต่อความทนทานของกล้ามเนื้อในผู้หญิงวัยรุ่นอายุระหว่าง 20-29 ปี โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออกกำลังกายแบบโยคะและกลุ่มควบคุม การออกกำลังกายแบบโยคะ จะทำทั้งหมด 18 ครั้ง โดยทำ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และครั้งละ 1 ชั่วโมง ผลจากการศึกษาพบว่า การออกกำลังกายแบบโยคะสามารถเพิ่มความทนทานของกล้ามเนื้อในส่วนรยางค์บนและส่วนของกล้ามเนื้อหน้าท้องได้หลังจากออกกำลังกายโยคะ 6 สัปดาห์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวระหว่างกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มการออกกำลังกายด้วยโยคะต่อความทนทาน ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าอาจเป็นเพราะว่ารูปแบบของการออกกำลังกายทั้งสองประเภทมีลักษณะท่าทางของการออกกำลังกายที่คล้ายคลึงกันหลายท่า ได้แก่ ท่ายืนงอสะโพก ท่าเหยียดสะโพกไปด้านหลัง ท่ากางขาออก และท่าเหยียดเข่าตรง เป็นต้น โดยการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลจะเน้นการฝึกควบคุมกล้ามเนื้อหน้าท้องและกล้ามเนื้อหลังให้หดเกร็งตัวเพื่อสัมผัสลูกบอล ส่วนการออกกำลังกายแบบโยคะจะเน้นการฝึกควบคุมกล้ามเนื้อหน้าท้องและกล้ามเนื้อหลังให้เกร็งตัวเพื่อทรงท่าขณะทำโยคะ ซึ่งทั้งสองรูปแบบของการออกกำลังกายจะมีการช่วยฝึกควบคุมกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวในขณะร่างกายมีการเคลื่อนไหว ได้แก่ ในขณะร่างกายมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนทิศทางไปทางด้านหน้าและด้านหลัง จะใช้ทั้งกล้ามเนื้อท้องส่วนบน (upper abdominal) กล้ามเนื้อหน้าท้องส่วนล่าง (lower abdominal) กล้ามเนื้อหลังส่วนล่าง (lower back) และในขณะร่างกายมีการเคลื่อนไหวแบบหมุนลำตัว และเปลี่ยนทิศทางไปทางซ้ายและขวา จะใช้กล้ามเนื้อหลังส่วนบน (upper back) กล้ามเนื้อหน้าท้องด้านข้าง (internal and external obliques) และเนื่องจากลักษณะของการออกกำลังกายทั้งสองแบบข้างต้นเป็นการฝึกควบคุมการเคลื่อนไหวด้วยท่าทางแบบซ้ำๆ และค่อย ๆ มีการเพิ่มจำนวนเซ็ตขึ้นในระหว่างโปรแกรมการออกกำลังกาย จึงอาจทำให้ความทนทานของกล้ามเนื้อบริเวณที่ออกกำลังกายนั้นดีขึ้นได้ และรูปแบบของการออกกำลังกายทั้งสองแบบที่มีลักษณะของการยืดกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวร่วมด้วย เมื่อมีแรงยืดเกิดขึ้นที่กล้ามเนื้อด้านหนึ่ง (agonist) หน่วยเอ็นกล้ามเนื้อรับรู้ผ่านหน่วยส่งสัญญาณนำเข้า (afferent) ของ intrafusal muscle fiber ส่งสัญญาณไปยังไขสันหลัง (spinal cord) เพื่อกระตุ้น extrafusal muscle fiber ผ่านหน่วยส่งสัญญาณออก (efferent) ทำให้กล้ามเนื้อมัดนั้น ๆ เกิดการหดตัว และมีแรงตึงเพิ่มขึ้น เรียกว่า stretch reflex ในขณะเดียวกันกล้ามเนื้อด้านตรงข้าม (antagonist) จะเกิดการคลายตัวเรียกว่า reciprocal inhibition โดยผลของ stretch reflex สามารถลดลงได้ด้วยการยืดกล้ามเนื้อช้า ๆ ด้วยความหนักน้อย ในทางตรงข้าม golgi tendon organ (GTO) สามารถส่งสัญญาณยับยั้งแรงตึงของกล้ามเนื้อ agonist ที่ถูกยืดได้ หากมีแรงยืดค้างไว้ เรียกว่า autogenic inhibition จึงทำให้กล้ามเนื้อกลุ่ม agonist ยืดยาวออก (Carolyn & Colby, 2007) ซึ่งอาจส่งผลให้กล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวมีความยืดหยุ่นเพิ่มมากขึ้นได้

การศึกษาครั้งนี้พบว่าการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวระหว่างกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มการออกกำลังกายด้วยโยคะ สามารถลดส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวลงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับหลายการศึกษาของว่าการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวจะส่งผลให้ส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวลดลง (Rahimi & Hassanpour, 2007; Rezvankhah, 2013; Rezaei et al, 2014; Afroundeh & Saidzanozi, 2017) เพราะการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและการออกกำลังกายด้วยโยคะจะช่วยกระตุ้นกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวโดยเฉพาะกล้ามเนื้อหน้าท้องที่อ่อนแรงของคนอ้วนให้หดตัว และช่วยยืดเหยียดกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวโดยเฉพาะกล้ามเนื้อหลังที่มีการหดตัวให้ยืดยาวออก นอกจากนั้นการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวยังส่งผลต่อความยาวของเอ็นกล้ามเนื้อ (tendon) และการเคลื่อนไหวของกระดูกสันหลัง ก็จะส่งผลให้เอ็นยึดข้อต่อ (ligament) มีความมั่นคงและทนทานมากขึ้น ทำให้เกิดการปรับจุดศูนย์ถ่วงของร่างกายให้เลื่อนกลับมาทางด้านหลังต่อกระดูกสันหลังส่วนเอว ทำให้กระดูกเชิงกรานมีการบิดหมุนมาทางด้านหลัง (posterior pelvic tilt) เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งเสริมให้ lordotic curve นั้นลดลง ทำให้ท่าทาง (posture) ของร่างกายที่หน้าท้องยื่นไปด้านหน้ามากกว่าปกติเริ่มกลับสู่แนวสมดุลได้ ทั้งนี้ในการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางบนลูกบอลที่มีท่าทางในการยืดกล้ามเนื้อด้วย ก็จะทำหน้าที่เป็นตัวประสานการทำงานร่วมกันของกล้ามเนื้อ agonist และ antagonist ดังนั้นการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางบนลูกบอลนี้จะช่วยเพิ่มความยาวของกล้ามเนื้อด้านเว้าหรือบริเวณที่หลังแอ่น จึงส่งผลให้ส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวลดลง

UNIVERSITY OF THAI

และการศึกษาครั้งนี้พบว่าผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวระหว่างกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลและกลุ่มการออกกำลังกายด้วยโยคะต่อส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และกลุ่มการออกกำลังกายบนลูกบอลมีแนวโน้มสามารถเพิ่มความทนทาน (curl up test) และความยืดหยุ่น (sit and reach test) ได้ดีกว่ากลุ่มการออกกำลังกายด้วยโยคะ เนื่องจากการออกกำลังกายบนลูกบอลนั้นผู้ออกกำลังกายจะมีการพยายามเกร็งกล้ามเนื้อ เพื่อควบคุมให้ลูกบอลคงที่อยู่นิ่ง ๆ ในขณะที่ออกกำลังกาย มีการทำงานกล้ามเนื้อหน้าท้อง กล้ามเนื้อหลัง โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ๆ และเนื้อเยื่อเกี่ยวพันต่าง ๆ จะมีการตอบสนองต่อการฝึกมากขึ้น ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวได้อย่างสมบูรณ์ (สุริสา โกชา, 2550)

สรุปผลการวิจัย

ดังนั้นการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลและกลุ่มการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวโยคะ ทำให้ความยืดหยุ่นและความทนทานเพิ่มขึ้น แต่การออกกำลังกายทั้งสองแบบให้ผลไม่แตกต่างกัน เราจึงสามารถใช้การออกกำลังกายทั้ง 2 กลุ่มได้ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นและความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวแล้วแต่ความถนัดของผู้ออกกำลังกายในคนอ้วนเพศหญิง และการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลทำให้ส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวลดลงได้ดีกลุ่มการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวโยคะ จึงมีความเหมาะสมมากกว่าสำหรับการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวเพื่อลดส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในคนอ้วนเพศหญิง
จะได้ว่าการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลนั้นทำให้คนที่มีภาวะอ้วนมีประสิทธิภาพการทำงานของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวที่ดีขึ้น สามารถทำการออกกำลังกายได้เป็นระยะเวลาที่นานขึ้นเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม และสามารถช่วยลดส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวของคนอ้วนลงได้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลไปใช้ในการจัดโปรแกรมการออกกำลังกายเพื่อลดส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในผู้หญิงที่มีภาวะอ้วนได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มระยะเวลาของโปรแกรมการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลให้นานขึ้นเพื่อให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน และควรมีการติดตามวัดผลในระยะยาวร่วมด้วย

2. ควรศึกษาผลของการออกกำลังกายกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวบนลูกบอลต่อความยืดหยุ่น ความทนทานของกล้ามเนื้อแกนกลาง และส่วนโค้งของกระดูกสันหลังส่วนเอวในคนอ้วนที่ช่วงวัยอื่น

3. ควรวัดความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัวก่อนทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มตัวอย่างคนอ้วนว่ามีการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อแกนกลางลำตัว

เอกสารอ้างอิง

กฤติกา หงษ์โต. (2549). *ผลของการออกกำลังกายด้วยลูกบอลต่อความมั่งคงของหลัง.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชากายภาพบำบัด). มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภัทริยา อินทร์โท่โล่, รุ่งทิวา วัจฉละฐิติ, วิทเชษฐ์ พิชัยศักดิ์ และสุรพัตร ประไพศิลป์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความโค้งแนวด้านข้างของกระดูกสันหลังกับค่าดัชนีไขมันหน้าท้องในหญิงไทย.*วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, *20*(2), 9-16.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิชัย เอกพลากร. (บก.). (2564). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562-2563*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

สุริสา โกชา. (2550). *เปรียบเทียบคลื่นไฟฟ้ากล้ามเนื้อลำตัวระหว่างการออกกำลังกายด้วยม้านั่ง และลูกบอล*. วิทยานิพนธ์. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Afroundeh Roghayyeh and Saidzanozi Rana (2017). Comparison of the effect of pilates and traditional corrective exercises on lumbar lordosis in female students**.** *Journal of Rehabilitaion Medicine. 6*(3): 84-94.

Betül Sekendiz , Mutlu Cuğ and Feza Korkusuz. (2010). Effects of swiss-ball core strength training on strength, endurance, flexibility and balance in sedentary women. *Journal of Strength and Conditioning Research*. *24*(11): 3032-3040.

Carolyn, K. and Colby, L. A. (2007). Therapeutic exercise: Foundations and techniques (6 ed.). Philadelphia: F.A. Davis.

Colleen Craig. (2003) *ABS on the Ball: A Pilates Approach to Building Superb Abdominals Paperback.* Original ed. Edition. Healing Arts Press.

Kellie C Huxel Bliven and Barton E Anderson (2013). Core stability training for injury prevention. *Sports Health. 5*(6): 514–522.

Juliana Costa Shiraishi and Lidia Mara Aguiar Bezerra. (2015). Effects of yoga practice on muscular endurance in young women. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 2016. *22*(1): 69-73.

Rahimi Gh. and Hassanpour M**.** (2007). Effect of 8 week corrective exercise on curved lumbar in female students aged 19-25 in Lorestan University. *Harakat*. *30*(1): 69-86.

Rezaei A, Mahdavinejad R. and Shamloo Rezaei Sh. (2014). Pilate's selected exercises effects on women's lumbar hyperlordosis in immediate post- partum period. *Asian Journal of Multidisciplinary Studies. 2*(2): 48-53.

Rezvankhah N, Alizadeh M.H. and Kordi M.R. (2013). The effect of four months of detraining following eight months of corrective exercises on lumbar lordosis of schoolgirls. *Annals of applied sport science. 1*(2): 19-24.

Vismara L et al. (2010). Effect of obesity and low back pain on spinal mobility: a cross sectional study in women. Journal of NeuroEngineering and Rehabilitation. *7*(3): 1-8.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Improvement of Japanese Language Learning Achievement for High School Students Using Online Japanese Language Learning Materials Beyond Regular Classroom Lessons

หทัยรัตน์ ทรรพวสุ*
กิตติพศ วีรอนันตมิตร**
บวรศรี มณีพงษ์***
สุพรชัย ปิยรัตน์วนกุล****

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” จำนวน 19 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยคือ สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test และวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนใช้ ร้อยละ 57.89 แสดงว่าการใช้สื่อออนไลน์เสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นนอกเหนือจากการเรียนปกติในห้องเรียนพัฒนาความรู้ภาษาญี่ปุ่นด้านคำศัพท์และการสื่อสาร ส่วนความพึงพอใจในการใช้สื่อเสริมการเรียนภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อในด้านประโยชน์ที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นและมีกิจกรรมให้ฝึกฝนหลากหลายอยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรส่งเสริมให้นำสื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นในทักษะด้านต่างๆ

คำสำคัญ : การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น, สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์

---

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
** อาจารย์ สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
**** อาจารย์ สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The purposes of this study were to find out the learning achievement of high school students before and after using online Japanese language learning materials beyond regular classroom lessons and to find out the level of student satisfaction with online Japanese language learning materials. The sample was 19 grade10th students majoring in the Japanese language in Sena "Senaprasit" School by using the purposive sampling. The research instruments are online Japanese language learning materials, pre-tests and post- tests, satisfaction survey questionnaires and self-directed learning logs. The data on the improvement of Japanese language learning achievement were analyzed by using statistical methods to find percentage, mean, standard deviation, and t-test. And the data on the level of student satisfaction with online Japanese language learning materials were analyzed by using percentage, mean, and standard deviation.

The result of the study showed that the learning achievement of the students in the experimental group was significantly higher at the 0.05 level and the percentage of students whose academic achievement after using the online Japanese language learning materials was 57.89% higher than pre-test. Therefore, using the online Japanese language learning materials beyond regular classroom lessons was able to improve students' skills in Japanese vocabulary, and communication. And the satisfaction of students with the online learning materials was found that a high level of overall satisfaction. They were most satisfied with the use of the online Japanese language learning materials in terms of their benefits to learning Japanese and there is a variety of activities to practice. The results lead to a conclusion that it should also enhance the use of online learning materials to improve Japanese language learning achievement toward other students' skills.

Keywords : improvement of Japanese language learning achievement, online Japanese language learning materials

บทนำ

นับตั้งแต่การก่อเกิดและผลการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในแวดวงการศึกษาในยุคสมัยของโลกศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้สอนปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเองนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้สื่อออนไลน์มีบทบาทกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ด้วยอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีการผสมผสานระหว่างเนื้อหาความรู้ เกมและแบบฝึกหัดอย่างลงตัว ส่งผลให้ผู้เรียนในยุคปัจจุบันให้ความสนใจและเลือกใช้สื่อออนไลน์เป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning) กล่าวคือ ผู้เรียนมีโอกาสวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เลือกวิธีเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษา ออกแบบแผนการเรียนรู้ สนับสนุนแหล่งข้อมูล (ทิศนา แขมณี, 2551) การเรียนรู้ดังกล่าวจะอยู่ในความควบคุมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ความรู้ทักษะและค่านิยมต่างๆ เข้ามาสู่การเรียนรู้ของตน (Knowles, 1975 อ้างถึงใน ทิศนา แขมณี, 2551) ทั้งยังเป็น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตัวอย่างการเรียนที่ดีเพื่อเสริมความเข้าใจของตนเอง เนื่องจากผู้เรียนสามารถเลือกและเป็นผู้ตัดสินใจ รวมทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเรียนของตนเองได้อย่างอิสระ (วีรพล แสงปัญญา, 2561)

ในด้านการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องฝึกฝนทักษะทางภาษาด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ สื่อออนไลน์จึงตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยสามารถฝึกฝนได้อย่างอิสระ ดังที่ สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์ (2552) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้แบบออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (E-Learning) เป็นการศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต (internet) หรืออินทราเน็ต (intranet) เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามสามารถ และความสนใจของตน โดยเนื้อหาของบทเรียนซึ่งประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่นๆจะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (internet) โดยผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคน สามารถติดต่อ ปรึกษา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย จึงเป็นการเรียนสำหรับทุกคนที่เรียนได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์, 2552 อ้างถึงในรฐา แก่นสูงเนิน และ น้ำมนต์ เรืองฤทธิ์, 2559) ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสื่อออนไลน์สำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศมีหลากหลายรูปแบบ ผู้เรียนจะได้รับทั้งเนื้อหาสาระความรู้ควบคู่ไปกับความบันเทิง ตัวอย่างสื่อออนไลน์สำหรับการเรียนภาษาญี่ปุ่น เช่น LingoHut, *NHK* WORLD-JAPAN, jplang เป็นสื่อที่ผสมผสานความรู้ทางภาษา ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร ไวยากรณ์ คำศัพท์ การสื่อสาร เข้ากับการนำเสนอในรูปแบบแบบฝึกหัด แบบทดสอบ เกม หรือวีดิโอ ซึ่งบางส่วนผู้เรียนยังสามารถโต้ตอบกลับได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสื่อออนไลน์มีแนวโน้มที่จะส่งอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสิ่งที่เสริมความเข้าใจในเนื้อหาและฝึกฝนด้วยตนเองได้อย่างไม่จำกัด คณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของอิทธิพลของสื่อออนไลน์ดังที่กล่าวมา จึงได้จัดโครงการบริการวิชาการบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชาการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศขึ้นที่โรงเรียนในความร่วมมือ ในเดือนธันวาคม 2564 โดยโครงการดังกล่าวนำสื่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์มาผสมผสานในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนและช่วยกระตุ้นบรรยากาศการเรียนรู้และการฝึกฝนทักษะภาษาภายในชั้นเรียน จากผลสำรวจความพึงพอใจภายหลังเสร็จสิ้นโครงการบริการวิชาการดังกล่าวพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อโครงการในด้านการนำสื่อเข้ามาช่วยส่งเสริมการเรียนให้มีความเข้าใจต่อเนื้อหามากขึ้นและในด้านสื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับมากที่สุด นอกจากนี้สื่อเหล่านั้นยังมีความน่าสนใจและมีกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาคะแนนผลสัมฤทธิ์จากแบบทดสอบหลังเรียนของโครงการพบว่า คะแนนดีขึ้นกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน

งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการใช้สื่อออนไลน์ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ คมสิทธิ์ สิทธิประการ, วิกรม ฉันทรางกูร, และภัชญาภา ทองใส (2563) วิจัยพบว่าหลังจากที่ผู้เรียนอ่านบทเรียนภาษาอังกฤษขั้นสูงทางออนไลน์ด้วยตนเองแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ที่มีทั้งความรู้และความเพลิดเพิน มีอิสระในการควบคุมการเรียนของตน นอกจากนี้ศิริกร ลิมปศิริสุวรรณ, ปริญญา ทองสอน, และสิริยุพิน ศุภ์ธนัชภัคชนา (2564) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตัวอักษรคันจิในชีวิตประจำวันหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จากแนวคิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง ผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ ประกอบกับความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ของการทดสอบจากโครงการที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากผู้เรียนเรียนรู้แบบนำตนเอง ศึกษาและฝึกฝนบทเรียนนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนโดยใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์เป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ น่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นดีขึ้นได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเหนือจากห้องเรียน และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นจากการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ทราบผลความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน โดยใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ด้วยตนเองนอกเหนือจากห้องเรียน และมีขอบเขตเนื้อหาที่มอบหมายในงานวิจัยนี้

2. สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ หมายถึง สื่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นที่คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกและมอบหมายให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากเวลาเรียน โดยสื่ออยู่ในรูปแบบแอพพลิเคชั่นหรือเว็บบราวเซอร์ และใช้งานผ่านระบบอินเตอร์เน็ต

3. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 แผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. โครงการบริการวิชาการบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชาการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ หมายถึง โครงการที่นำองค์ความรู้จากรายวิชาการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ มาเชื่อมโยงกับการบริการวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการความรู้แก่สังคมหรือบุคคลภายนอก และนำความรู้สู่การปฏิบัติจริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 แผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” จำนวน 41 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คน แบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนภาษาญี่ปุ่น โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์ฯ” แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ และแบบบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีวิธีดำเนินการจัดทำเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

2.1 สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ คณะผู้วิจัยคัดเลือกโดยวิธีการดังต่อไปนี้

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ต่อยอดจากการทำโครงการบริการวิชาการบูรณาการกับการเรียนการสอนวิชาการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะ

CHRISTIAN UNIVERSITY - THAILAND

ภาษาต่างประเทศ มีส่วนร่วมในขั้นตอนคัดเลือกสื่อที่ใช้ในการบริการวิชาการโดยเก็บรวบรวมสื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ตามนิยามของงานวิจัย ศึกษารายละเอียดพร้อมทดลองใช้งาน แยกประเภทสื่อตามเนื้อหาออกเป็น บทเรียนรวม บทเรียนเฉพาะด้านคันจิ คำศัพท์ ไวยากรณ์ และการสื่อสาร หลังจากนั้นวิเคราะห์จุดดี จุดด้อยของสื่อใน 4 หัวข้อคือ ระดับเนื้อหาเหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความดึงดูดน่าสนใจใช้งาน และรายละเอียดอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่าย ภาษาที่ใช้อธิบายในสื่อ การเข้าถึงสื่อ จากนั้นคัดเลือกสื่อให้เหลือประเภทละ 5 สื่อ และนำมาใช้ในโครงการบริการวิชาการจำนวน 2 สื่อ

ในงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกจากสื่อที่ได้ทำการคัดเลือกและวิเคราะห์ในขั้นตอนการเลือกสื่อที่ใช้โครงการบริการวิชาการ และคัดเลือกสื่ออื่นๆ เพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเดียวกับที่สอนในโครงการบริการวิชาการ รวมจำนวนสื่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้ 3 สื่อ แบ่งเป็น 2 กลุ่มตามเนื้อหา คือ สื่อเสริมความรู้ด้านคำศัพท์ ได้แก่ lingoHut (https:// www.lingohut.com/th/l67/เรียนภาษาญี่ปุ่น) เรื่อง กีฬา สันทนาการ ผลไม้ เบเกอร์รี่ เครื่องดื่ม และสื่อเสริมความรู้ในการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ jplang (https:// jplang.tufs.ac.jp) เรื่อง NOUN wa NOUN wo VERB /NOUN wa VERB+tai desu / NOUN wa NOUN ga VERB+tai desu / NOUN ga suki desu และ marugoto (https://www.marugoto.org) เรื่อง NOUN ga suki desu จากนั้นผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของสื่อที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนภาษาญี่ปุ่นโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 15 ข้อ แยกเป็นการทดสอบความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ จำนวน 9 ข้อ และความรู้ในการนำภาษาญี่ปุ่นไปใช้ในการสื่อสาร จำนวน 6 ข้อ ข้อสอบเป็นแบบ 4 ตัวเลือก ทำการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบโดยมีค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอยู่ในช่วง 0.2 – 0.8

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล เพศ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจต่อเนื้อหาของสื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ ความพึงพอใจต่อการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนตามข้อคำถามด้วยวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scale) และใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval Scale) กำหนดมาตรวัดเป็น 5 ระดับ

2.4 แบบบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบเช็ครายการ (check list) ให้ผู้เรียนได้บันทึกสถิติการเข้าเรียนรู้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ด้วยตนเอง และเนื้อหาที่เลือกเรียนรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำโดยคณะผู้วิจัยคัดเลือกหัวข้อที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองต่อเนื่องภายหลังจากผ่านการอบรมภาษาญี่ปุ่นในโครงการบริการวิชาการ แล้วจัดทำเป็นใบมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ไปเรียนรู้ เป็นเวลา 21 วัน ในวันมอบหมายงานได้จัดประชุมเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์และวิธีการเรียน ตลอดจนสาธิตการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ มอบใบงาน คู่มือการใช้งานสื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ และแบบบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากนั้นให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เมื่อครบกำหนด 21 วัน คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแบบบันทึกการเรียน และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนรวมทั้งแบบประเมินความพึงพอใจมีต่อสื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำโดยแบ่งเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่น	N	$\bar{X}$	S.D.	t *
ก่อนใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์	19	6.47	2.37	2.66
หลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์	19	8.00	2.13	

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มีค่าเฉลี่ย 8.00 สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีค่าเฉลี่ย 6.47 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นหลังการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เปลี่ยนแปลงเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ผลสัมฤทธิ์หลังใช้สื่อสูงกว่าก่อนใช้สื่อ	11	57.89
ผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้สื่อและหลังใช้สื่อไม่เปลี่ยนแปลง	2	10.53
ผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้สื่อสูงกว่าหลังใช้สื่อ	6	31.58

จากตารางที่ 2 พบว่าจำนวนผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นหลังการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มีจำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 57.89 ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนใช้สื่อและหลังใช้สื่อไม่เปลี่ยนแปลงมีจำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 10.53 และผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนใช้สื่อสูงกว่าหลังใช้สื่อมีจำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 31.58

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 แสดงช่วงของคะแนนที่เปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์

ช่วงของคะแนนที่เปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์	N	จำนวน	ร้อยละ
ผลสัมฤทธิ์หลังใช้สื่อสูงกว่าก่อนใช้สื่อฯ ร้อยละ 40 ขึ้นไป	11	2	18.18
ผลสัมฤทธิ์หลังใช้สื่อสูงกว่าก่อนใช้สื่อฯ ระหว่างร้อยละ 25 – ร้อยละ 39		5	45.46
ผลสัมฤทธิ์หลังใช้สื่อสูงกว่าก่อนใช้สื่อฯ ต่ำกว่าร้อยละ 25		4	36.36

จากตารางที่ 3 พบว่าในจำนวนผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นหลังการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์จำนวน 11 คนนั้น ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นหลังการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ทำคะแนนได้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 40 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ทำคะแนนได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 25 – ร้อยละ 39 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.46 และทำคะแนนได้เพิ่มขึ้นต่ำกว่าร้อยละ 25 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนข้อคำถามในแบบทดสอบที่มีผู้ตอบถูกต้องในการทดสอบหลังการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มากกว่าจำนวนผู้ตอบถูกต้องในการทดสอบก่อนการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์

หมวดหมู่ของเนื้อหาในแบบทดสอบ	N	จำนวน	ร้อยละ
ด้านคำศัพท์	9	6	66.67
ด้านการสื่อสาร	6	4	66.67

จากตารางที่ 4 พบว่าจำนวนข้อคำถามด้านคำศัพท์ในแบบทดสอบที่มีผู้ตอบถูกต้องในการทดสอบหลังการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มากกว่าคำตอบถูกต้องในการทดสอบก่อนการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ มีจำนวน 6 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของคำถามด้านคำศัพท์ทั้งหมด ในด้านการสื่อสาร มีจำนวนข้อคำถามที่ตอบถูกต้อง 4 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของข้อคำถามด้านการสื่อสารทั้งหมด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดย การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดระดับคะแนนใช้เกณฑ์การแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับ กำหนดช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

ค่าคะแนน 4.21 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ พึงพอใจมากที่สุด

ค่าคะแนน 3.41 – 4.20 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ พึงพอใจมาก

ค่าคะแนน 2.61 – 3.40 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ พึงพอใจปานกลาง

ค่าคะแนน 1.81 – 2.60 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ พึงพอใจน้อย

ค่าคะแนน 1.00 – 1.80 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ พึงพอใจน้อยที่สุด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์

ประเด็นความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านเนื้อหา			
เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียน	4.11	0.46	มาก
เนื้อหาในบทเรียนไม่ซับซ้อน เข้าใจได้ง่าย	4.00	0.67	มาก
ความยาวของบทเรียนเหมาะสม	3.89	0.57	มาก
มีกิจกรรมให้ฝึกฝนหลากหลาย	4.21	0.54	มากที่สุด
สามารถทบทวนหัวข้อในบทเรียนซ้ำได้ตามความต้องการ	4.16	0.76	มาก
ด้านการใช้งาน			
สามารถเข้าบทเรียนในเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชั่นได้ง่าย	4.11	0.74	มาก
สามารถเรียนรู้วิธีการใช้งานเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชั่นได้ง่าย	3.95	0.71	มาก
ด้านความพึงพอใจและประโยชน์			
ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนที่โรงเรียนมากยิ่งขึ้น	4.05	0.78	มาก
เป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียน	4.26	0.81	มากที่สุด
สนุกกับการเรียนเสริมด้วยสื่อออนไลน์ฯ	3.89	0.74	มาก
ทำให้อยากใช้สื่อเสริมการเรียนออนไลน์อื่นๆ	3.74	0.81	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวม	**4.03**	**0.69**	**มาก**

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มีความพึงพอใจในสื่อในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03) เมื่อพิจารณาประเด็นความพึงพอใจเป็นรายข้อพบว่า ผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มีความพึงพอใจสื่อในด้านเป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียน และมีกิจกรรมให้ฝึกฝนหลากหลายในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.26, 4.21) ตามลำดับ ส่วนประเด็นอื่น ๆ ผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังนี้ ประเด็นสามารถทบทวนหัวข้อในบทเรียนซ้ำได้ตามความต้องการ ($\bar{X}$ = 4.16) เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X}$ = 4.11) สามารถเข้าบทเรียนในเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชั่นได้ง่าย ($\bar{X}$ = 4.11) ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนที่โรงเรียนมากยิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.05) เนื้อหาในบทเรียนไม่ซับซ้อน เข้าใจได้ง่าย ($\bar{X}$ = 4.00) ความยาวของบทเรียนเหมาะสม ($\bar{X}$ = 3.89) สนุกกับการเรียนเสริมด้วยสื่อออนไลน์ ($\bar{X}$ = 3.89) และประเด็นทำให้อยากใช้สื่อเสริมการเรียนออนไลน์อื่นๆ ($\bar{X}$ = 3.74)

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้งาน ด้านความพึงพอใจและประโยชน์ พบว่าในด้านเนื้อหานั้น ผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์มีความพึงพอใจในประเด็นมีกิจกรรมให้ฝึกฝนหลากหลาย ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.21) ในด้านการใช้งานพบว่า มีความพึงพอใจในประเด็นสามารถเข้าบทเรียนในเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชั่นได้ง่ายในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11) และด้านความพึงพอใจและประโยชน์พบว่า มีความพึงพอใจในประเด็นเป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียนในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.26)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และร้อยละของจำนวนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนใช้ ร้อยละ 57.89 จึงแสดงว่าการใช้สื่อออนไลน์เสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นนอกเหนือจากการเรียนปกติในห้องเรียนช่วยพัฒนาความรู้ภาษาญี่ปุ่นด้านคำศัพท์และการสื่อสาร เพราะการใช้สื่อออนไลน์เป็นแหล่งเรียนรู้มีข้อดีคือผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้บทเรียนได้ด้วยตนเองทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้เกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ ประกอบกับการมอบหมายให้ผู้เรียนกลับไปเรียนรู้ทบทวนด้วยตนเอง ทำให้มีอิสระในการเรียน เลือกเรียนก่อนหลังตามที่สนใจ และเรียนซ้ำได้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) ที่การเรียนรู้ตั้งอยู่บนฐานของทางเลือกและความอิสระ ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจ จูงใจตน กำหนดแนวทางปฏิบัติในการเรียนของตน ผู้เรียนเลือกประเด็นที่ต้องการเรียน เป้าหมาย กลวิธี และทรัพยากรที่ต้องการใช้ภายใต้การแนะนำของผู้สอน (วีรพล แสงปัญญา, 2561) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสิทธิ์ สิทธิประการและคนอื่นๆ (2563) ที่ศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์หลังการอ่านภาษาอังกฤษขั้นสูงด้วยตนเองประกอบการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ของผู้เรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนอ่านบทเรียนออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวัตร ลวดทอง (2562) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบทักษะการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มทดลองภายหลังฝึกฟังด้วยตนเองจากแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษออนไลน์ตามกรอบมาตรฐาน CEFR ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อทำการทดสอบทางสถิติแบบ t-test

ผลการวิเคราะห์ด้านข้อคำถามในแบบทดสอบพบว่าจำนวนข้อที่ตอบถูกทั้งด้านคำศัพท์และด้านการสื่อสารคิดเป็นร้อยละ 66.67 ของคำถามทั้งหมดในแต่ละด้าน จึงแสดงว่าการใช้สื่อออนไลน์เสริมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาได้ทั้งด้านคำศัพท์และการสื่อสารในระดับที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาข้อคำถามที่ผู้เรียนตอบผิดพบว่าเป็นรูปแบบสำนวนที่แตกต่างจากตำราที่ใช้เรียนปกติและไม่มีการสอนในโครงการบริการวิชาการ เช่น รูปปฏิเสธของสำนวน suki desu ในสื่อออนไลน์ใช้รูป suki janai แตกต่างจากในตำราเรียนที่ใช้รูป suki dewa arimasen การตอบผิดนี้อาจเกิดจากการถ่ายโอนทางลบ โดยความรู้เดิมขัดขวางการเรียนรู้สำนวนการใช้ภาษาแบบใหม่ทำให้เรียนรู้สิ่งใหม่ล่าช้าลง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552)

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการใช้สื่อเสริมการเรียนภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ในภาพรวมระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03) นักเรียนเห็นว่าสื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นที่โรงเรียน และใช้ฝึกฝนได้หลากหลายในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถทบทวนได้ซ้ำตามที่ต้องการ และเข้าถึงสื่อได้ง่าย ผลการวิจัยดังกล่าวมีผลมาจากการที่สื่อออนไลน์มีคุณลักษณะเด่นในฐานะสื่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งในแง่เป็นแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา มีความสมจริง ราคาถูก รวดเร็ว ตลอดจนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และให้อิสระในการเรียนตามอัตราความก้าวหน้าของตนเอง (ขวัญใจ อรุณวิง, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ เมธาพิสิฐ (2554) ซึ่งได้สำรวจทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อทรัพยากรเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์กับการประยุกต์ใช้เรียนภาษาญี่ปุ่น พบว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อแหล่งทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ทั้งในด้านเนื้อหา รูปลักษณ์ และการเข้าถึงง่าย อีกทั้งผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) พบว่านักเรียนพึงพอใจในด้านประโยชน์ของการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (วิจิตร สมบัติวงศ์, 2549) จากผลการสำรวจความพึงพอใจที่ได้กล่าวมาทำให้เห็นว่า การใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน สามารถเรียนและทบทวนได้ด้วยตนเองแตกต่างตามศักยภาพของแต่ละคน ทำให้การเรียนรู้ไม่มีขอบเขตจำกัด ในขณะที่การเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวผู้สอนอาจไม่สามารถคำนึงถึงการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้มากเท่าที่ควร ดังนั้นการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์จึงน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่นำไปใช้เสริมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ในยุคปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามผลวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พบว่าร้อยละ 10.53 ไม่เปลี่ยนแปลงจากผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้สื่อ และร้อยละ 31.58 พบว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้สื่อสูงกว่าหลังใช้สื่อ อาจเป็นเพราะประการที่หนึ่ง ข้อจำกัดของสื่อที่คณะผู้วิจัยนำมาใช้โดยการคัดเลือกจากสื่อที่มีผู้ผลิตไว้แล้วให้เข้าถึงได้จากอินเทอร์เน็ต ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงไม่สามารถควบคุมเนื้อหาบางส่วนที่อาจยากเกินไปสำหรับผู้เรียนบางคน รวมถึงบางสื่อใช้ภาษาอังกฤษในการอธิบายเนื้อหา ถึงแม้ว่าจะใช้ปุ่มเปลี่ยนภาษาไทยได้ แต่ผู้เรียนอาจไม่คุ้นเคยจึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากความพึงพอใจด้านความสนุกกับการเรียนเสริมด้วยสื่อออนไลน์และอยากใช้สื่อออนไลน์อื่นๆ มีผลเฉลี่ยเป็นลำดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ ($\overline{X}$ = 3.89, 3.74) ดังนั้นสื่อที่นำมาใช้ในการวิจัยจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง สาเหตุประการที่สอง ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามาจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสาธิตการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้แล้วทำแบบทดสอบก่อนเรียน จึงทำให้ผู้เรียนเห็นเนื้อหาบางส่วนของข้อคำถามในแบบทดสอบที่ปรากฏในสื่อ ซึ่งส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ก่อนใช้สื่อสูงกว่าหลังใช้สื่อสูงถึงร้อยละ 31.58

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้มีการนำสื่อเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ไปใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นในทักษะด้านต่างๆ เช่น การฟัง การอ่าน การเขียน เป็นต้น รวมทั้งสื่อควรมีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ เนื้อหา และเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้สำรวจความพึงพอใจที่มีต่อสื่อออนไลน์แต่ละสื่อโดยเฉพาะ ดังนั้นควรวิจัยต่อยอดเพื่อค้นหาว่าสื่อลักษณะใดที่นักเรียนมีความพึงพอใจสูงและนำผลการวิจัยต่อยอดนั้นไปใช้ในการสร้างสื่อออนไลน์เสริมการเรียนที่มีรูปแบบตอบสนองความพึงพอใจของนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการใช้สื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นออนไลน์พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และร้อยละ 57.89 ของกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างไรก็ตามร้อยละ 42.11 ของกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เปลี่ยนแปลงหรือต่ำกว่าก่อนการใช้สื่อ ผู้ใช้สื่อมีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อในด้านประโยชน์ที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นและมีกิจกรรมให้ฝึกฝนหลากหลายในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความสนุกกับการเรียนเสริมด้วยสื่อออนไลน์และอยากใช้สื่อออนไลน์อื่น ๆ พึงพอใจในระดับต่ำที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้สื่อเสริมการเรียนภาษาญี่ปุ่นออนไลน์มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับนักเรียนในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้งนี้จำเป็นต้องเลือกใช้สื่อที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับการเรียนรู้ และสื่อควรมีรูปแบบที่กระตุ้นความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. เข้าถึงได้จาก http://backoffice.onec.go.th/.uploads/Book/1540-file.pdf

ขวัญใจ อรุณวิง. (2551). *การใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คมสิทธิ์ สิทธิประการ, วิกรม ฉันทรางกูร, และภัชญาภา ทองใส. (2563). ผลสัมฤทธิ์การเรียนการอ่านขั้นสูงของนักศึกษาผ่านบทเรียนออนไลน์. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5 (11), 185-198.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพ : แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2554). การบูรณาการแหล่งทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์กับการเรียนภาษาญี่ปุ่น. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 28 (1), 93-109.

ทิศนา แขมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รฐา แก่นสูงเนิน และน้ำมนต์ เรืองฤทธิ์. (2559). การพัฒนาการเรียนการสอนอีเลิร์นนิงวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวตามแนวการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ด็อค (MIA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมย์ จังหวัดสมุทรสาคร. *Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9 (1), 702-716.

วิจิตร สมบัติวงศ์. (2549). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning)*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีรพล แสงปัญญา. (2561). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริกร ลิมปศิริสุวรรณ, ปริญญา ทองสอน, และสิริยุพิน ศุภ์ธนัชภัคชนา. (2564). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์บน Google Classroom เรื่องอักษรคันจิในชีวิตประจำวัน วิชาภาษาญี่ปุ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี,* 18(2), 196-207.

ศิริวัตร ลวดทอง. (2562). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษออนไลน์ ตามกรอบมาตรฐาน CEFR.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

Japanese Language Center for International Students and the Information Collaboration Center of Tokyo University of Foreign Studies. (n.d.). *shokyunihongo*. Retrieved from https://jplang.tufs.ac.jp

Knowles, M.S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers.* New York: Association Press.

LingoHut. (2012). *เรียนภาษาญี่ปุ่น.* Retrieved from https://www.lingohut.com/th/l67/เรียนภาษาญี่ปุ่น

The Japan Foundation Japanese-Language Institute. (2017). *Communication Activities*. Retrieved from https://www.marugoto.org

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

The Development of Early Childhood Teachers in Model Organizing Learning Experiences to Develop Social Skills for Early Childhood in School Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 1

ปรียากมล รักชนะ*
มัทนียา พงศ์สุวรรณ**
โสภณ เพ็ชรพวง***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย และ 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัยจำนวน จำนวน 175 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสม มีค่าความเชื่อมั่น 0.90 ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนปฐมวัย จำนวน 22 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย, การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

---

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Corresponding author, email : Prukchana@gmail.com, Tel. 090-1692739

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม 2) ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา พบว่า รูปแบบประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และการวัดผลและประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับคือ ด้านเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ด้านวิธีการพัฒนา ด้านคู่มือการใช้รูปแบบ และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ 3) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา พบว่า คะแนนวัดความรู้ความหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินทักษะการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ ด้านการอบรม ด้านประโยชน์ของรูปแบบ และด้านองค์ประกอบของรูปแบบ

Abtract

The objectives of this research were 1) to study the problems in organizing learning experiences for early childhood social skills development, 2) to develop a model of learning experience management for early childhood social skills development, and 3) to evaluate the use of a learning experience model to develop social skills for early childhood in educational institutions under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 using three steps of research and development process as follows: Step 1: Studying the problems of teacher development in organizing learning experiences to develop social skills for early childhood. The sample group consisted of 175 early childhood teachers. The reliability at 0.92 was analyzed by using basic statistics, such as mean and standard deviation. Step 2: Developing the teacher development model in organizing learning experiences to develop social skills for early childhood. The model was assessed by 5 experts with the reliability at 0.90. Step 3: Evaluating the use of the teacher development model in organizing learning experiences to develop social skills for early childhood. The target group consisted of 22 early childhood teachers semester 2 academic year 2021 . The tools used were a cognitive test, a learning experience skills assessment form, and a satisfaction questionnaire. The reliability was 0.91. The data were analyzed by using the basic statistics namely mean and standard deviation.

The results of the research revealed that 1) The overall and individual aspects of the learning experience for developing social skills for early childhood in educational institutions were at a high level, sorted the mean in descending order as follows: the process of learning management in organizing learning experiences to develop social skills, measuring and evaluating the organization of learning experiences to

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

develop social skills, and planning for learning experiences to develop social skills. 2) The results of the development of an early childhood teacher development model in organizing learning experiences to develop social skills for early childhood in educational institutions were found that the model consisted of principles, objectives, contents, development methods, and measurement and evaluation. The results of suitability assessment were overall at the highest level, sorted in orders were contents, measurement and evaluation, the components of the form, development methods, model manual, and the feasibility of the model. 3) The results of the assessment of the use of the early childhood teacher development model in organizing learning experiences to develop social skills for early childhood in educational institutions were found that the post-development cognition scores were higher than before the development with the statistical significance at .01 level. The overall results were at a satisfactory level. The satisfaction in using the teacher development model in organizing learning experiences to develop social skills for early childhood in schools was overall at the highest level. Considering each aspect, it was found at the highest level. Sorted in order were the aspects of training, the benefits of the model, and the components of the model respectively.

Keywords : early childhood teacher development model , learning experiences to develop social skills for early childhood

บทนำ

เด็กส่วนมากมักจะเรียนรู้ทักษะทางสังคมผ่านการสังเกตและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะการเล่นกับเพื่อน แต่ในสังคมปัจจุบัน เด็กอยู่กับการเรียนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียน หรือสถาบันเรียนพิเศษต่างๆ จึงมีโอกาสเล่นกับเพื่อนน้อยลง ประกอบกับโลกดิจิทัลที่เอื้อให้เด็กสามารถหาความบันเทิงผ่านการเล่นเกมออนไลน์หรือเกมคอมพิวเตอร์ ดูการ์ตูนหรือภาพยนตร์ใน YouTube ดังนั้นเด็กจึงมีโอกาสในการเรียนรู้ทักษะทางสังคมตามธรรมชาติได้น้อยลง สำหรับเด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษ ทักษะทางสังคมอาจเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างมาก (กุลวดี ทองไพบูลย์, 2559) ด้วยสถานการณ์โควิด 19 ในปัจจุบันมีผลกระทบทางการศึกษากับการศึกษาอย่างมาก เพราะเด็กนักเรียน เมื่ออยู่รวมกันในโรงเรียน จะเป็นแหล่งระบาดของไวรัสได้เป็นอย่างดี เพราะเด็กจะมีอาการน้อย หรือบางคนไม่มีอาการ แต่สามารถนำเชื้อกระจายมาที่บ้าน ให้บุคคลในบ้าน คุณพ่อ คุณแม่ ปู่ย่า ตา ยาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ จึงมีความเสี่ยงสูงในช่วงการระบาด เด็กนักเรียนนักศึกษาทั่วโลกมากกว่า 1,500 ล้านคนต้องหยุดการเรียนการสอนในโรงเรียน และมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเป็นการสอนทางไกลเรียนที่บ้าน ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย หลายคนจะต้องปรับตัว กับระบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กนักเรียนอนุบาล หรือประถมศึกษาที่อยู่ในวัยประถมวัย การเรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ผู้ปกครองพ่อแม่ที่อยู่ที่บ้าน จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการด้านสังคมในเด็กปฐมวัย ทักษะทางสังคมเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม ทักษะสังคมจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ ทักษะทาง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สังคม เป็นความสามารถในการรู้จัก เข้าใจ สร้างสรรค์และประสาน ความรู้สึก ความต้องการ ความสัมพันธ์ ตลอดจนแก้ปัญหาและจัดการกับการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อกัน หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเหมาะสม (จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์, 2557) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 122 โรงเรียน ในจำนวนนี้มีสถานศึกษา จำนวน 109 โรงเรียน ที่ด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประสบปัญหาการพัฒนาด้านสังคมเด็กปฐมวัย เนื่องจากพบว่า ผลการทดสอบโดยเฉพาะพัฒนาการด้านสังคมมีผลการประเมินค่อนข้างต่ำ ทำให้เด็กในความรับผิดชอบมีพัฒนาการด้านอื่นไม่เป็นไปตามวัย การพัฒนาครูปฐมวัยในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมที่ดี โดยการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยจะเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้พัฒนาการอีก 3 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสติปัญญาเป็นไปตามวัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1,2563 : 20) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงแผนและสื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเหมาะสมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 122 โรงเรียน จำนวน 304 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัยของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 175 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) กำหนดสัดส่วนเป็นรายโรงเรียนแล้วและดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากตามบัญชีรายชื่อ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2.2 กลุ่มเป้าหมายในการประเมินผลการใช้รูปแบบ ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัยเครือข่ายสมุย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 22 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1

2. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

3. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการพัฒนา แบบประเมินทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และแบบประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสม ของภาษา จากการหาค่า IOC (Index of Objective Congruence) เกณฑ์การพิจารณาเพื่อเลือกข้อ คำถามพิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามผ่านความคิดเห็น แบบประเมินความเหมาะสม และความพึงพอใจผู้วิจัยนำให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน วิเคราะห์และแปลความหมายของคะแนน โดยใช้สถิติพื้นฐานเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินความคิดเห็นของ Best (1982 : 174) ส่วนค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน แล้วนำไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.92 0.91 และ0.92 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ไปยังครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการออกแบบรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ยกร่างและ นำร่างรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขปรับปรุง ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย โดยใช้สถิติพื้นฐานเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินความคิดเห็นของ Best (1982 : 174) ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จัดพัฒนาครูปฐมวัย ผู้วิจัยเรียนเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และมีการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ทดสอบก่อนการพัฒนา และการประเมินทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก่อนการพัฒนา ด้วยข้อสอบและแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เข้ารับการพัฒนานำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สรุปการประเมินการใช้รูปแบบทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และความพึงพอใจ เพื่อเขียนรายงานสรุปการวิจัย ประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ดำเนินการทดสอบหลังการพัฒนา และการประเมินทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หลังการพัฒนาด้วยข้อสอบที่และแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพความต้องการ ความเหมาะสม และความพึงพอใจของรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของความต้องการการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งจะนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 175 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยรวม

สภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม	4.42	0.76	มาก
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม	4.45	0.73	มาก
ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม	4.45	0.76	มาก
รวม	4.44	0.73	มาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย และนำผลการศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มาเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบ แล้วดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) จำนวน 5 คน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต1

รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ	4.70	0.45	มากที่สุด
ด้านเนื้อหา	4.87	0.30	มากที่สุด
วิธีการพัฒนา	4.20	0.67	มาก
การวัดและประเมินผลของรูปแบบ	4.73	0.28	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ	3.87	0.45	มาก
ด้านคู่มือการใช้รูปแบบ	4.07	0.28	มาก
ภาพรวม	4.54	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 การประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 การประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัย เครือข่ายสมุย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 22 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการพัฒนาครูปฐมวัยมีการขั้นตอนการพัฒนา ได้แก่ การทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนการพัฒนาครูปฐมวัย การอบรม การทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจหลังการพัฒนา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ครูปฐมวัย และการสอบถามความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. ผลการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการพัฒนาครูปฐมวัย ตามรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ผลการทดสอบ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการพัฒนาครูปฐมวัยตามรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

การทดสอบวัดความรู้	n	$\overline{X}$	S.D.	t
ก่อนการพัฒนาครูปฐมวัย	22	6.18	1.50	-10.721
หลังการพัฒนาครูปฐมวัย	22	9.41	0.59	

**Sig. < .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูปฐมวัยที่เข้ารับการพัฒนาครูปฐมวัยทุกคนมีผลคะแนนความรู้ความเข้าใจ หลังการพัฒนาครูปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น โดยก่อนการพัฒนาครูปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยของความรู้ ความเข้าใจก่อนการพัฒนาครูปฐมวัยมี ค่าเท่ากับ 6.18 และหลังการพัฒนาครูปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.41 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยที่สร้างขึ้น ทำให้ครูปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้ เพิ่มขึ้นจริง

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยรวม

ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ	4.58	0.50	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ของรูปแบบ	4.63	0.56	มากที่สุด
ด้านการอบรม	4.64	0.59	มากที่สุด
รวม	**4.62**	**0.53**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการอบรม ด้านประโยชน์ของรูปแบบ และด้านองค์ประกอบของรูปแบบ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สอดคล้องกับผลการสอบถามปัญหาด้านกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัย ดังที่ อิสรีย์รักษ์ อภิอารยาวงศ์ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการผลิต และใช้สื่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้ โรงเรียนทีโอเอวิทยา (เทศบาล 1 วัดคำสายทอง) สังกัด เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า 1) สภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตและ ใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพครูปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ครูปฐมวัยไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะ วิธีการที่ถูกต้องในการผลิต และใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปัญหาในการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการผลิตและใช้สื่อ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการ ผลิตและใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ครูปฐมวัยต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ การผลิตและใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้มีวิธีการที่หลากหลายทั้งการดำเนินการ พัฒนาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผ่านการอบรม โดยมีองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการจัดการ เรียนรู้ การใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับความพร้อม ความเหมาะสมของ บุคคลและองค์กร รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาของครูปฐมวัย ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยจากการศึกษารูปแบบของการพัฒนาครูปฐมวัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย จากการการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และการศึกษาสภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อกำหนดองค์ประกอบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินการใช้การใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่าคะแนนวัดความรู้ความหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยอภิปรายผลไว้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ด้านการวัดและประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม และด้านการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพปัญหาด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นปัญหาที่เป็นปัญหาที่ผู้บริหารและครูปฐมวัยให้ความสำคัญและต้องการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง รวมทั้งครูปฐมวัยยังขาดทักษะในด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้มีวิธีการที่หลากหลายทั้งการดำเนินการ พัฒนาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผ่านการอบรม โดยมีองค์ประกอบในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ด้าน การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการจัดการ เรียนรู้ การใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับความพร้อม ความเหมาะสมของ บุคคลและองค์กร รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาของครูปฐมวัย ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัย ควรมีรูปแบบการพัฒนาที่หลากหลายให้เหมาะสมกับบุคคล สภาพแวดล้อมและบริบทของสังคม นอกจากนั้นแล้วกิจกรรมควรสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับดุษฎี อุปการ และอรปรียา ญาณะชัย (2561 : 1635) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การเสริมสร้าง พัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรเลือกใช้หลักการใด : “การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน” หรือ “การคิดเชิงบริหาร” What Principle Should We Use to Enhance Learning Development of Early Childhood Children: “Brain Besed Learning” or “Executive Function” เด็กปฐมวัยถือเป็นวัยทองแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นช่วงเวลาที่สมองพัฒนาสูงสุดและส่งผลต่อ สติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์

3. ผลการประเมินการใช้การใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า คะแนนวัดความรู้ความหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการอบรม ด้านประโยชน์ของรูปแบบ และด้านองค์ประกอบของรูปแบบ

3.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจ พบว่า คะแนนวัดความรู้ความหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีการอธิบายขั้นตอนการพัฒนาครูปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การอบรมในรูปแบบออนไลน์ ทำให้ครูปฐมวัยมีความเข้าใจในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับอิสรีย์รักษ์ อภิอารยาวงศ์(2556) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการผลิต และใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โรงเรียนทีโอเอวิทยา (เทศบาล 1 วัดคำสายทอง) สังกัด เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร พบว่า 1) สภาพการพัฒนา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ศักยภาพครูปฐมวัยในการผลิตสื่อและใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ครูปฐมวัยไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะ วิธีการที่ถูกต้องในการผลิต และใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปัญหาในการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยในการผลิตและใช้สื่อ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ครูปฐมวัยต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะการผลิตและใช้สื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ

3.2 ผลการประเมินทักษะการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับดี และความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ ด้านการอบรม ด้านประโยชน์ของรูปแบบ และด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับวิไลลักษณ์ เพริศแก้ว (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาครูปฐมวัยผู้ดูแลเด็กในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัยผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลวาใหญ่ อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาด การดำเนินการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีการจัดกิจกรรมไม่หลากหลาย ตลอดจน การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรม ซึ่งผู้ดูแลเด็กทุกคนมีความต้องการในการเข้ารับการพัฒนาเพื่อเพิ่มความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับ การเขียนแผนจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กและการรับการนิเทศภายในอีกครั้ง ซึ่งเห็นได้ว่าผู้ใช้รูปแบบมีความพึงพอใจ เพราะรูปแบบมีการพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัยได้อย่างแท้จริง

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย 1)ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรูปแบบมีหลักเกณฑ์และเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมารูปแบบมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และรูปแบบมีวิธีการพัฒนาครูปฐมวัยที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ ส่วนรูปแบบมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2)ด้านการอบรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความพึงพอใจในการอบรมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในการอบรม ส่วนความครบถ้วนของเนื้อหาในการอบรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3)ด้านประโยชน์ของรูปแบบ ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบของรูปแบบให้ความสำคัญกับวัยและพัฒนาการของเด็กสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2564) กล่าวว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นหลักการที่คำนึงถึง การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็ก ทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ครอบคลุมเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็น

ข้อเสนอแนะ

จากผลจากการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการวางแผนในการนำรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา โดยพิจารณาบริบทของแต่ละสถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การพัฒนาครูปฐมวัยเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1.2 การนำรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาไปใช้ควรศึกษารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยให้เข้าใจในทุกขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้พัฒนาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสามารถดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาควรมีการติดตามผลการใช้ รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาของครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานตามรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูปฐมวัย เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการพัฒนาเด็กและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ปรีชา หวังวิทยาคุณ. (2559). รูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย (สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์), 6(3), 268-278.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2563). รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562. สุราษฎร์ธานี : กลุ่มนิเทศติดตาม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Effects of Using Mind Map Teaching Technique on the Academic Achievement Regarding Learning About Thai Literature of Eighth Grade Students

ฐิติพร หารวาระ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนปทุมานุสรณ์ (นามสมมติ) กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map จำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบวิลคอกซัน และทดสอบแมนวิทนีย์ยู

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 จากผลการวิจัยเสนอแนะให้ครูผู้สอนนำเทคนิคการสอนโดยใช้แผนผังความคิดแบบ Mind Map ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

คำสำคัญ : เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

---

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Corresponding author, e-mail : thiitiiporrnn@gmail.com, Tel. 092-874-2728

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the effects of using a Mind Map teaching technique on the academic achievement regarding learning about Thai literature of eighth grade students 2) to compare the academic achievement regarding learning about Thai literature of eighth grade students between two groups, Experimental and Control. The target population consisted of 70 lower secondary education (eighth grade) students who studied in the second semester of academic year 2021 at Pathumanusorn School (pseudonym) in Bangkok, Thailand. The students were divided into the two groups, each of which comprised 35 students. Experimental group was taught through lesson plans following the Mind Map teaching technique and Control group was taught through lesson plans following conventional teaching methods. The data collection instruments were Thai literature test. The experimental instruments were Thai literature lesson plans. Research data were examined by median, standard deviation (S.D.), Wilcoxon test, and Mann-Whitney U test.

The findings showed that 1) Experimental group' s median score of academic achievement regarding learning about Thai literature was higher than prior to the experiment at 0.05 level of significance 2) after the experiment, Experimental group' s median score of academic achievement regarding learning about Thai literature was higher than that of Control group at 0.05 level of significance. The findings, the suggestion for teachers using Mind Map teaching Technique as a guideline for develop learning for students and take into consideration individual differences.

Keywords : Mind Map teaching technique, academic achievement regarding learning about Thai literature, eighth grade students

บทนำ

วรรณคดีเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้วยความงามทางภาษาที่มีความสำคัญในการใช้แสดงความคิด ความรู้สึก และคติแง่คิดสอนใจอีกทั้งมีคุณค่าเหมาะแก่การศึกษา ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2555) กล่าวว่า การอ่านวรรณคดีทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิดและการกระทำของมนุษย์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เห็นสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความเชื่อ นอกจากนี้วรรณคดียังช่วยสะท้อนภาพสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี ค่านิยม ที่กวีได้สอดแทรกอยู่ในวรรณคดี จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้วิจัยที่ผ่านมา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนวรรณคดี เพราะนักเรียนขาดทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ เนื่องจากวรรณคดีมีองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างในหนึ่งเรื่อง และนักเรียนมองว่าเนื้อหาเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ซับซ้อน อ่านยาก มีเนื้อหาที่ยาว มีการใช้คำศัพท์ที่ยากเกินไป ต้องถอดความเพื่อให้เข้าใจเรื่องราว ไม่รู้ว่าอ่านแล้ว หรือเรียนแล้วจะนำไปใช้ประโยชน์อะไร นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าวรรณคดีเป็นเรื่องไกลตัว ไม่อาจนำไปใช้ได้โดยตรงในการประกอบอาชีพ (กุสุมา รักษมณี, 2559) ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นถึงความสำคัญในการเรียนวรรณคดี ดังที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) กล่าวว่า ผู้เรียนไม่ชอบวรรณคดีเพราะรู้สึกว่าวรรณคดีไม่สนุก ไม่เหมาะสมกับวัย เป็นเรื่องที่ล้าสมัยและเนื้อหาไม่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

แนวทางการสอนวรรณคดีให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เนื้อหาที่จะสอนควรประกอบด้วย เนื้อเรื่อง ฉันทลักษณ์ ความไพเราะ การตีความ ความรู้ในเนื้อเรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ และใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เพราะนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองความรู้สึกคล้อยตามจึงเกิดขึ้นได้ง่ายและการสอนวรรณคดีต้องเน้น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

นักเรียนเป็นสำคัญ พัฒนาความคิดของผู้เรียน ผู้สอนไม่ควรปิดกั้นหรือครอบงำความคิดของผู้เรียน ควรให้อิสระในการคิดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยใช้ความคิดพิจารณาด้วยตนเองเป็นสำคัญ โดยอาจมีการตั้งหัวข้อที่น่าสนใจให้นักเรียนคิดและอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (อิงอร สุพันธุ์วณิช และคณะ, 2555; สุนี กล้าหาญ, 2557)

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเทคนิค วิธีสอนจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งเทคนิควิธีการสอนหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาวรรณคดีได้ คือ การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีด้วยเทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map เป็นการสอนที่นำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถกระตุ้นความคิด สร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการทำแผนผังความคิดที่สรุปเนื้อหาสาระจากบทเรียน เป็นการแสดงถึงการเชื่อมโยงแนวคิดของผู้เขียนแผนผังนั้นได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถวิเคราะห์แยกแยะเนื้อหาโดยเชื่อมโยงใจความหลัก ใจความรองและใจความย่อย ทั้งนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการอ่าน การฟัง การคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสอนลักษณะนี้มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาของวรรณคดีได้ง่าย ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมและส่วนประกอบของเรื่องนั้น ๆ จนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิดของตนเข้ากับเรื่องต่าง ๆ ได้ ทำให้อ่านง่าย เข้าใจเหตุและผลที่เกิดขึ้น ดังที่ ธัญญา ผลอนันต์ (2555) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ในการจัดการเรียนการสอนว่าจะช่วยให้นักเรียนสนใจบทเรียน รับรู้และให้ความร่วมมือมากขึ้น เกิดความสนุกสนาน ไม่ซ้ำซาก เพราะการเขียนแผนผังความคิดแบบ Mind Map เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล และเป็นการจดบันทึกประเด็นสำคัญ นักเรียนจึงเข้าใจเนื้อหาสาระได้ลึกซึ้งกว่าเดิม สอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2556) กล่าวว่า แผนผังความคิดแบบ Mind Map เป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำได้นาน และแผนผังความคิดยังทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สนุกกับการเรียน

จากเหตุผลข้างต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนวรรณคดีได้อย่างเข้าใจนั้น ต้องจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นกระบวนการคิด เพื่อฝึกให้นักเรียนได้คิด สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่การที่จะสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ได้ต้องสอนให้นักเรียนเข้าใจโดยการได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ที่ปรากฏจะเป็นการนำแผนผังความคิดแบบ Mind Map มาใช้ในการเขียนเรียงความในวิชาภาษาไทย อาทิ สุนิษา เกาะอ้อม (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนผังความคิด และศรีพระจันทร์ แสงเขตต์ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดร่วมกับแบบฝึกทักษะภาพการ์ตูน และลัคน์สิริ ภัทรกุลวิศาล (2562) ได้ศึกษาผลการใช้แผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนความเรียงและความพึงพอใจต่อการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และจากผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยใช้แผนผังความคิดแบบ Mind Map ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเทคนิคการสอนดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนสอนวรรณคดีเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีได้ชัดเจน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research design) โดยใช้แบบแผนการทดลอง non-equivalent control group pretest-posttest design (Cohen et al., 2018) แบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม (conventional teaching methods) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ต่างกัน

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (target population)

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนปทุมานุสรณ์ (นามสมมติ) กรุงเทพมหานคร จำนวน 70 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นจับสลากเลือก 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลอง และ 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มควบคุม โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/15 เป็นกลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map จำนวน 35 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/11 เป็นกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม จำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบทั้งก่อนและหลังการทดลอง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สร้างขึ้นตามแนวคิดวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของ Bloom's taxonomy (Bloom et al., 1956; Woolfolk, 2018)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map สำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 6 แผน สร้างขึ้นตามแนวคิดของบูซาน (Buzan, 2018*)* และ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม สำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 6 แผน รวมทั้งสิ้น 12 แผน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี จำนวน 30 ข้อ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องในการใช้ภาษา ความสอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัด ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเน้นคำสำคัญในข้อคำถาม เช่น คำว่า "ไม่" ด้วยการทำเป็นตัวทึบ เอียง และขีดเส้นใต้ และควรใช้ถ้อยคำในข้อสอบให้สอดคล้องกันทั้งฉบับ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมานุสรณ์ (นามสมมติ) จำนวน 32 คน ที่ไม่ใช่ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ผลการทดลองใช้พบว่านักเรียนเข้าใจข้อคำถามในแบบทดสอบอย่างชัดเจนและเวลาที่กำหนดในการทำแบบทดสอบมีความเหมาะสม จากนั้นนำคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีมาวิเคราะห์ เพื่อคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

(reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ด (Kuder-Richardson) ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) คือ มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20-.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .83 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .45 – .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .23 – .76

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

นำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยและ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับเวลาในการทำกิจกรรมของบางขั้นตอนให้เหมาะสมและควรกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวนอย่างละ 1 แผน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมานุสรณ์ (นามสมมติ) จำนวน 32 คน ที่ไม่ใช่ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ผลการทดลองใช้พบว่าเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมนักเรียนเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 คาบ (60 นาที)

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง จำนวน 6 แผน และกลุ่มควบคุม จำนวน 6 แผน แผนละ 1 คาบ (60 นาที) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

กลุ่มทดลอง ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ รวม 6 คาบ

กลุ่มควบคุม ใช้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ รวม 6 คาบ

ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รวมทั้งสิ้น 12 คาบ

3. วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง (post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 คาบ (60 นาที)

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบการแจกแจงความถี่ (frequency distribution) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีพบว่าข้อมูลไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ (non-normal distribution) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการหาค่ามัธยฐาน (Median) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบภายในแต่ละกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลองใช้การทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon test)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง ใช้การทดสอบแมนวิทนีย์ยู (Mann-Whitney U test)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบภายในแต่ละกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบคะแนนภายในแต่ละกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง

สถิติ / กลุ่ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง			
	Med	S.D.	Med	S.D.	Z	Sig
กลุ่มทดลอง	17.00	4.24	28.00	1.16	-5.16	.00*
กลุ่มควบคุม	17.00	3.94	23.00	2.30	-5.17	.00*

*p < .05

ตารางที่ 1 พบว่า หลังการทดลอง คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่ามัธยฐานคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี โดยใช้การทดสอบแมนวิทนีย์ยู (Mann-Whitney U-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่ามัธยฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยเปรียบเทียบคะแนนระหว่างกลุ่ม ก่อนและหลังการทดลอง

สถิติ / กลุ่ม	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	Med	S.D.	Z	Sig	Med	S.D.	Z	Sig
กลุ่มทดลอง	17.00	4.24			28.00	1.16		
			-1.09	.27			-6.92	.00*
กลุ่มควบคุม	17.00	3.94			23.00	2.30		

*p < .05

ตารางที่ 2 พบว่า ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบMind Map ช่วยในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในวรรณคดี ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น มองเห็นรูปภาพและความเชื่อมโยงของสิ่งต่าง ๆ เป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือทำด้วยตนเอง ดังที่ Buzan (2018) กล่าวไว้ว่า แผนผังความคิดแบบ Mind Map เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกัน ก่อนที่จะสื่อออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน โดยใช้คำสำคัญในการนำเสนอความคิดเหล่านั้น มีการใช้สี สัญลักษณ์ การสร้างภาพ มิติ ช่วยในการกำหนดความสัมพันธ์ของความคิดให้เป็นระเบียบ มีเส้นลากให้เห็นความเชื่อมโยงที่ชัดเจน และทิศนา แขมมณี (2556) กล่าวว่า แผนผังความคิดแบบ Mind Map เป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระหรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้เส้น คำ สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิต และภาพ แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suryani (2015) ได้ศึกษาการพัฒนาการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน SMA N1 Kretex, Bantul, ยอรคจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านที่ใช้เทคนิคการเขียนแผนผังความคิดแบบ Mind Map สามารถพัฒนานักเรียนในด้านการถอดความจากเรื่องที่อ่าน หาใจความสำคัญ หัวเรื่อง และเกิดการเรียนรู้คำศัพท์และการใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ยังเป็นแรงจูงใจในการเรียน การทำกิจกรรมในห้องเรียน นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วม กระตุ้นให้นักเรียนดึงศักยภาพของตนเองออกมาใช้ ส่งผลให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมและส่วนประกอบของเรื่องนั้น ๆ จนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิดของตนเข้ากับเรื่องต่าง ๆ ได้ ทำให้อ่านง่าย พัฒนาด้านความจำ ความเข้าใจของ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังที่ Buzan (2012) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจบทเรียน เกิดความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนมากขึ้น มองเห็นความเชื่อมโยงของ

เนื้อหา เน้นให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เรียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านออกมาได้อย่างถูกต้องและเข้าใจ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Parikh (2016) ได้ศึกษาผลของการสอนระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดและการสอนแบบดั้งเดิม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนโรงเรียน Prerna Guajarati จำนวน 120 คน กลุ่มทดลองสอนด้วยเทคนิคแผนผังความคิด Mind Mapping และกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด Mind Mapping มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีดั้งเดิม และ Coban and Tokatli (2017) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิด Mind Mapping ที่มีต่อความสำเร็จของนักเรียนในบทเรียนดนตรีและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้เทคนิคแผนผังความคิด Mind Mapping กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนทั้งหมด 37 คน ที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2557-2558 โรงเรียน Bahcesehir Elementary กลุ่มทดลองสอนด้วยโดยเทคนิคแผนผังความคิด Mind Mapping และกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งแผนผังความคิด Mind Mapping ช่วยจัดระบบความคิดในการสรุปประเด็นหลักและประเด็นรอง เชื่อมโยงด้วยนวัตกรรมทางศิลปะผนวกกับการใช้สี ภาพ และสัญลักษณ์ที่ทำให้การจดจำง่ายและชัดเจนขึ้น อีกทั้งนักเรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น การที่ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุขและสนุกสนานเพลิดเพลินจะทำให้เรียนได้ดีและเกิดความคงทนในการจดจำ ส่วนการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมนั้น พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่ได้กระตุ้นผู้เรียนเกิดความสนใจเนื้อหาสาระ เมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนกลุ่มควบคุมจึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีต่ำกว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด Mind Mapping

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนอาจนำเทคนิคการสอนโดยใช้แผนผังความคิดแบบ Mind Map ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

2. ครูผู้สอนอาจนำการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นอื่น ๆ

2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนผังความคิดแบบ Mind Map ที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น การอ่าน การเขียน หลักการใช้ภาษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา รักษมณี. (2559). *วิวิธวารประพันธ์.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). *ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วีพรินท์.

ทิศนา แขมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน.* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ธัญญา ผลอนันต์. (2555). *Mind Map กับการศึกษาและการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ขวัญข้าว.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2555). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ลัคน์สิริ ภัทรกุลวิศาล. (2562). *ผลการใช้แผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนความเรียงและความพึงพอใจต่อการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ศรีพระจันทร์ แสงเขตต์. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด(Mind Map) ร่วมกับแบบฝึกทักษะภาพการ์ตูน.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สุนิษา เกาะอ้อม. (2562). *การพัฒนาความสามารถการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แผนผังความคิด (Mind Map).* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพฯ.

สุนี กล้าหาญ. (2557). *ผลการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้เทคนิคแผนภาพความคิดกับเทคนิคซีไออาซี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

อิงอร สุพันธุ์วณิช และคณะ. (2555). *ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชุดฝึกอบรมครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bloom, B. S., Englehart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., and Krathwohl, D. R. (1956). *Taxonomy of education objectives, handbook I : The cognitive domain*. New York: David McKay Co Inc.

Buzan, T. (2018*). Mind Map Mastery*. London : Watkins Media.

Buzan, T. (2012*). The Ultimate Book of Mind Maps*. United Kingdom: Harper Thorsons.

Coban, S. & Tokatli, S. E. (2017). The Effect of Mind Mapping Technique on Students' Achievements in Music Lesson and on Their Attitudes towards the Mind Mapping Technique. *Journal of Education and Science, 42*, 423-435.

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education*. 8th ed. London: Routledge.

Parikh, D. N. (2016). Effectiveness of Teaching through Mind Mapping Technique. *The International Journal of Indian Psychology, 3*(3), 148-156.

Suryani, L. (2015). *Improving students' reading skills by Using the Mind Map Teachnique at SMA N 1 Kretek in the Academic year of 2014/2015.* (Master's thesis). Universitas Negeri Yogyakarta, Indonesia.

Woolfolk, A. (2018). *Educational Psychology*. 14th ed. Essex: Pearson Education.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

The Development of Web-Based Instruction with Gamification Teaching Technique in the Basic Computer Programming Subject

จันทร์เพ็ญ สินธเกิด*

ธันว์รัชต์ สินธนะกุล**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2) หาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 17 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.84/80.09 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.48, S.D. = 0.64) สรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เกมมิฟิเคชัน

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

** อาจารย์ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objectives of this study were to 1) develop web-based instruction with gamification teaching technique in the basic computer programming subject, 2) find the efficiency of the developed web-based instruction, 3) compare the learning achievement before and after learning with the developed web-based instruction, 4) explore the satisfaction of learners after learning with developed web-based instruction. 17 learners who enrolled in the Basic Computer Programming subject at Nakhonpathom Technical College in the first semester of the academic year of 2020 were selected as a sample, using the Simple Random Sampling method.

The results of the study showed that the efficiency of the web-based instruction was at 80.84/80.09. The learning achievement after learning with the developed web-based instruction was higher than before with statistically significant at 0.05 level. The evaluation revealed a high degree of learner satisfaction ($\overline{X}$= 4.48, S.D. = 0.64). In conclusion, the developed web-based instruction can be implemented as a teaching method.

Keywords : Computer Assisted Introduction, Basic Computer Programming , Gamification

บทนำ

การเรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในรายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รหัสวิชา 20128-2009 จำนวน 2 หน่วยกิต จำนวนชั่วโมงทฤษฎี 1 ชั่วโมง จำนวนชั่วโมงปฏิบัติ 2 ชั่วโมง เป็นวิชาในกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ของสาขาวิชาช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นวิชาที่ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับหลักการเขียนโปรแกรม การวิเคราะห์งาน ลำดับขั้นตอนการทำงาน โครงสร้างของภาษาคอมพิวเตอร์ คำสั่ง ประเภทข้อมูล ตัวแปร ตัวดำเนินการ คำสั่งควบคุมการทำงาน ฟังก์ชัน อาร์เรย์ พอยน์เตอร์ ออกแบบ เขียนโปรแกรม ตรวจสอบและแก้ไขโปรแกรมโดยใช้ภาษาซีหรือภาษาอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

จากการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเทคนิคคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ที่เรียนรายวิชา พื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เมื่อผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนพิจารณาผลการเรียนรายหน่วย พบว่า ผู้เรียนร้อยละ 83.33 มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 ในเรื่อง การออกแบบขั้นตอนวิธีการทำงาน (Algorithm) ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อ การเขียนขั้นตอนวิธีการทำงาน (Algorithm) การเขียนผังงาน (Flow Chart) และการเขียนรหัสเทียม (Pseudo Code) จากนั้นผู้วิจัยได้สอบถามครูผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนในรายวิชาการเขียนโปรแกรมพบว่า ในเรื่องการออกแบบขั้นตอนวิธีการทำงาน (Algorithm) เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาโปรแกรมภาษาซีและทุกภาษา แต่ขณะที่ผู้สอนอธิบายเนื้อหาและยกตัวอย่างผู้เรียนมักไม่สนใจที่จะฟังและคิดตาม ทำให้ผู้เรียนส่วนน้อยที่เข้าใจการออกแบบขั้นตอนวิธีการทำงาน (Algorithm) และสามารถออกแบบขั้นตอนวิธีการทำงาน (Algorithm) ได้อย่างถูกต้อง ต้องใช้ระยะเวลาและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ตัวอย่าง ดังนั้น เมื่อการจัดการเรียนการสอนสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้สำรวจ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะของผู้เรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาเทคนิคคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ที่เรียนรายวิชา พื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้รับข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ นักเรียนคิดตามไม่ทันหรือคิดได้ช้า ต้องการทบทวนเนื้อหาบทเรียน นักเรียนต้องการบรรยากาศการเรียนรู้แบบสนุกสนาน ไม่เครียดเกินไป ซึ่งปัจจุบันผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายและสาธิตให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม หลังจากนั้นฝึกปฏิบัติตามที่ครูมอบหมายเท่านั้น

การเรียนการสอนบนเว็บ (Web - Based Instruction) เป็นการผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้และแก้ปัญหาเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา (กิดานันท์, 2543) ตอบสนองตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุถึงสิทธิส่วนบุคคลว่า นักเรียนต้องได้รับการจัดการศึกษาที่เหมาะสม การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของนักเรียน ให้ได้เรียนรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

เกมเพื่อการศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และที่สำคัญเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการนำข้อดีของการออกแบบเกม คือ การสร้างความสนุกและความพึงพอใจ เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจและความสนใจในการเรียนของผู้เรียน พร้อมทั้งได้รับความรู้ได้เป็นอย่างดี (Banfield และ Wilkerson, 2014)

แนวคิดของเกมมิฟิเคชัน (Gamification) เป็นการนำเอาหลักการพื้นฐานในการออกแบบเกม เช่น การสะสมแต้ม (Points) การแบ่งระดับชั้น (Levels) การได้รับรางวัล (Rewards) กระดานผู้นำ (Leaderboards) หรือการจัดการแข่งขันระหว่างผู้เข้าร่วม (Competition) เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นที่ไม่ใช่การเล่นเกม (ชนัตถ์ และธนิตา, 2559) โดยจำลองสภาพแวดล้อมให้เหมือนการเล่นเกม เช่นผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับแต้มหรือรางวัลเมื่อปฏิบัติภารกิจที่กำหนดสำเร็จ โดยทุกคนสามารถตรวจสอบแต้มสะสมของตนเองได้ มีการเลื่อนระดับเมื่อผู้เล่นทำแต้มถึงระดับที่กำหนด หรือจัดให้มีการแข่งขันระหว่างกัน รวมทั้งอาจมีการเชิญชวนให้ผู้อื่นมาล้มแชมป์ เป็นต้น วิธีการนี้ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความสนุกสนาน กระตุ้นความสนใจ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน จึงเป็นการนำเอาจุดเด่นที่สำคัญของแนวคิดเกมมิฟิเคชัน คือการดึงดูดความสนใจ การสร้างแรงจูงใจ และความผูกพันในการเรียนของผู้เรียน มาประยุกต์ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้สอนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ จุฑามาศ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุกูลนารี ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน เป็นกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความสนุกสนาน มีความสุขกับการเรียน และการได้ลงมือปฏิบัติ ค้นคว้าความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง ได้ร่วมอภิปรายกับครู และนักเรียนอื่นในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วม วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับการเรียนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเทคนิคเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการมี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนร่วม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสูง และ 4) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อกระตุ้นความสนใจ เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รหัสวิชา 20128-2009 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา พื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รหัสวิชา 20128-2009 จำนวน 17 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยสุ่มห้องเรียน

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

E	O_1	X	O_2

เมื่อ E คือ กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น

O_1 คือ การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

X คือ วิธีการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

O_2 คือ การทดสอบหลังเรียน (Post-test)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ 1) หน่วยที่ 2 การวิเคราะห์งาน 2) หน่วยที่ 3 ผังงาน และ 3) หน่วยที่ 4 รหัสเทียม ในการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการประยุกต์ใช้เกมมิฟิเคชันในการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน (Huang and Soman, 2013) ดังนี้ 1) วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและเนื้อหารายวิชา 2) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) กำหนดโครงสร้างการเรียนรู้ 4) กำหนดทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ และ 5) ประยุกต์ใช้กลไกของเกมมิฟิเคชัน

โดยผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตตามขั้นตอน ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ วิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา และวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อกำหนดเนื้อหา 2) การออกแบบ โดยเริ่มจากการออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ ออกแบบหน้าจอของบทเรียน ออกแบบสตอรี่บอร์ดของวีดีโอ และออกแบบแบบประเมินคุณภาพของบทเรียน 3) การพัฒนา ผู้วิจัยได้พัฒนาเนื้อหาในรูปแบบของวีดีโอโมชันกราฟิกแบบปฏิสัมพันธ์ และสร้างบทเรียนบนเว็บไซต์ออนไลน์ 4) การทดลองใช้ โดยผู้วิจัยทดลองใช้ด้วยตนเอง เมื่อพบจุดบกพร่องทำการบันทึกและนำไปปรับปรุงแก้ไข และอาจารย์ที่ปรึกษาทดลองใช้ รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง จากนั้นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคทดลองใช้ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบการใช้งานให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของสื่อการสอนด้วยด้วยประเมินคุณภาพบทเรียนทั้งด้านเนื้อหาและด้านเทคนิค และ 5) การประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พัฒนาขึ้น และประเมินคุณภาพของบทเรียน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหามีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43 ซึ่งถือว่าเนื้อหาบทเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและวิธีการมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.63 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49 ซึ่งถือว่าเนื้อหาบทเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคทฤษฎี และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคปฏิบัติ

โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างแบบทดสอบแบบชนิดปรนัย แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก โดยสร้างแบบทดสอบตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคทฤษฎีที่กำหนดไว้วัตถุประสงค์ละอย่างน้อย 3 ข้อ จำนวน 13 วัตถุประสงค์ รวมข้อสอบทั้งหมด 52 ข้อ และใบภารกิจตามตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคปฏิบัติ จำนวน 3 ภารกิจ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินภารกิจของผู้เรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ ได้แก่ ดี พอใช้ ปรับปรุง เพื่อใช้ประเมินผลการทดสอบการปฏิบัติงานของผู้เรียน 2) อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำ เพื่อผู้วิจัยปรับ แก้ไข 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาประเมินแบบทดสอบด้านเนื้อหา 3 ท่าน โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) 4) นำแบบทดสอบข้างต้นไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 สาขาวิชาช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์ ที่เคยเรียนในรายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาแล้ว จำนวน 12 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ ประกอบด้วย ระดับความยากง่าย (Difficulty) และอำนาจจำแนก (Discrimination) แล้วนำแบบทดสอบไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson 5) นำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบแล้วทั้งหมด 46 ข้อ มาแบ่งเป็นข้อสอบทั้งหมด 3 ชุด ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ออกแบบแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน แบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ Likert ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ 2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 3) ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของคำถามและรูปแบบของภาษา 5) นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข และ 6) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล (อธิบายขั้นตอนการดำเนินการวิจัย)

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ดังนี้

1. ปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียน ชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงกฎ กติกาและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง
2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) บนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
3. ดำเนินการทดลองโดยจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน ทั้ง 3 หน่วยการเรียน คือ การวิเคราะห์งาน ผังงาน และรหัสเทียม ดังนี้
   - 3.1 ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาบนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
   - 3.2 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันตอบคำถามด้วยโปรแกรม Quizizz
   - 3.3 ทบทวนเนื้อหา โดยให้นักเรียนสรุปองค์ความรู้ด้วยการถาม ตอบ แสดงความคิดเห็น
   - 3.4 ผู้เรียนปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ให้สำเร็จครบถ้วน ภายในระยะเวลาที่กำหนด และนำเสนอการผลปฏิบัติภารกิจ
   - 3.5 นำเสนอขั้นตอนการทำภารกิจ
   - 3.6 ประกาศอันดับ (Leaderboard) ของผู้ที่ทำคะแนนได้สูงสุด
4. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) บนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติที่ใช้สำหรับหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency : IOC) การหาค่าระดับความยากง่าย (Difficulty) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson
2. สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการเปรียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test dependent
3. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย การหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และการหาความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของแบบทดสอบ (Standard Deviation; SD)

ผลการวิจัย

1. ผลหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

หน่วยการเรียน	N	คะแนนเต็มระหว่างเรียน (E1)	คะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E1)	คะแนนเต็มหลังเรียน (E2)	คะแนนทดสอบหลังเรียน (E2)
หน่วยที่ 2 การวิเคราะห์งาน	17	60	48.29	6	5
หน่วยที่ 3 ผังงาน	17	36	29.18	4	2.94
หน่วยที่ 4 รหัสเทียม	17	36	29.24	3	2.47
ประสิทธิภาพ			80.84		80.09

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 4-1 แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.84/80.09 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 แสดงว่าบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน นำมาเปรียบเทียบกันเพื่อทดสอบค่า t-test (dependent) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลสัมฤทธิ์จากการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต	จำนวนผู้เรียน (N)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	$t_{คำนวณ}$	$t_{ตาราง}$
แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test)	17	5.41	1.46	14.577	1.746
แบบทดสอบหลังเรียน (Post-Test)	17	10.41	1.54		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้งด้วยการทดสอบสถิติค่าที (t-dependent) สถิติทดสอบ t-test เท่ากับ 14.577 และจากการเปิดตารางค่า t ที่ df = 16 มีค่า 1.746 ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน หลังจากเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) เท่ากับ 4.48 เมื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจรายด้านพบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) เท่ากับ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) เท่ากับ 4.44 อยู่ในระดับมาก และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$) เท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยบทเรียนทั้งหมด 3 บทเรียน คือ หน่วยที่ 2 เรื่องการวิเคราะห์ หน่วยที่ 3 เรื่อง ผังงาน และหน่วยที่ 4 เรื่อง รหัสเทียม และนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชันมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ผ่านการประเมินด้านเนื้อหาและด้านเทคนิควิธีการ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ปรากฏผลดังนี้

1.1 การประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.43

1.2 การประเมินคุณภาพด้านเทคนิคและวิธีการ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.63 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49

2. ประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.84/80.09 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่า หลังจากผู้เรียนได้เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนมีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียน โดยมีค่า t-test จากการคำนวณ เท่ากับ 14.58 และจากการเปิดตารางค่า t ที่ df = 16 มีค่า 1.75 ที่ระดับความสำคัญทางสถิติ .05 นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการหาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.48 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64

อภิปรายผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อวิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผู้ทำแบบทดสอบระหว่างเรียน (E1) และคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผู้ทำแบบสอบหลังเรียน (E2) มีค่า 80.84/80.09 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ผ่านวิเคราะห์หลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชา นำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อนำมาออกแบบบทเรียน และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านเนื้อหาและเทคนิควิธีการ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน และมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีการแสดงความก้าวหน้าทางการเรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในการทำให้คะแนนของผู้เรียนสูงขึ้น

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยนำคะแนนก่อนเรียนเปรียบเทียบกับคะแนนหลังเรียนโดยใช้สูตร t-test (Dependent) พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแบบทดสอบผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อนำมาออกแบบทดสอบประเมินค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และนำข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ และนอกจากนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชันโดยเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้จะได้รับคะแนนสะสม (Point) และเหรียญตรา (Badge) เมื่อปฏิบัติภารกิจตามเงื่อนไขและเวลาที่กำหนด ซึ่งแสดงในตารางสะสมคะแนนและจะมีรางวัลสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในกระดานจัดอันดับตั้งแต่อันดับที่ 1 ถึง 5 ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิกร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี 2 ในวงจรปฏิบัติที่ 1 และวงจรปฏิบัติที่ 2 นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดในวงจรปฏิบัติที่ 3 ตามลำดับ

3. การหาความพึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.48 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านเนื้อหา และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น มีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นได้ออกแบบเนื้อหาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับชั้นของผู้เรียน และได้วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ เนื้อหาบทเรียนมีทั้งภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยายประกอบ ขั้นตอนการเรียนบทเรียนชัดเจนไม่ยุ่งยาก ส่งให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของฐากูร (2560) ซึ่งได้วิจัย เรื่องโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกัลยาณวัตร ซึ่งพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การจัดการเรียนการสอนโดยเทคนิคเกมมิฟิเคชัน ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน รายวิชาพื้นฐานการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การประยุกต์ใช้องค์ประกอบของเกมมิฟิเคชันในการจัดการเรียนรู้ควรกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ให้ชัดเจน ทั้งคะแนนสะสม (Point) และเหรียญตรา (Badge) ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ควรกำหนดให้เสร็จสิ้นก่อนเริ่มทำการเรียนการสอน แล้วชี้แจงกฎ กติกา และเงื่อนไขให้ผู้เรียนทราบ ข้อควรระวังคือไม่ควรกำหนดค่าคะแนนสะสมมากจนเกินไป หรือกำหนดเงื่อนไขที่จะได้รับเหรียญตรายากจนเกินไป จะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ขาดความท้าทาย

2. การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนต่างกัน การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่จำกัดเวลาการเรียนรู้อาจจะทำให้ไม่เกิดตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และทบทวนอย่างเต็มที่จนกว่าจะเข้าใจในบทเรียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2) ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรออกแบบภารกิจประจำหน่วยให้เหมาะสมกับเวลาของกิจกรรมในชั้นเรียน และเหมาะสมกับการได้รับเหรียญตรา (Badge) หรือรางวัลพิเศษอื่น ๆ

2. ควรมีระบบตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียน และตารางคะแนนสะสมให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบด้วยตนเอง

3. ควรศึกษาผลของการส่งเสริมพฤติกรรมอื่นๆ โดยการจัดการเรียนการสอนแบบเกมมิฟิเคชัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑามาศ มีสุข. (2558). *การเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุกูลนารี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). *การออกแบบการเรียนแนวดิจิทัล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนัตถ์ พูนเดช, และธนิตา เลิศพรกุลรัตน์. (2559). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน LEARNING MANAGEMENT WITH THE GAMIFICATION CONCEPT*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(3), 331-339.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐากูร บุญสาร. (2560). *โปรแกรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกัลยาณวัตร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2559). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มัน เซอร์วิส ซัพพลาย.

มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). *การออกแบบและพัฒนาครอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วรวิสุทธิ์ ภิญญโญยาง. (2556). *Marketing idea: ไอเดียการพลิกโลก*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพธุรกิจ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

สุทธิกร กรมทอง. (2559). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวาปีปทุม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Banfield, J., and Wilkerson, B. (2014). *Increasing student intrinsic motivation and self-efficacy through gamification pedagogy. Contemporary Issues in Education Research (CIER)*, 7(4), 291-298.

Huang, W. H. Y., & Soman, D. (2013). *Gamification of Education*. (Research Report). Series: Behavioural Economics in Action.

Kapp, K. M., Blair, L., & Mesch., R. (2014). *The gamification of learning and instruction : fieldbook idea into practice*. San Francisco. CA : Wiley.

Kapp, K. M. (2012). *The gamification of learning and instruction: game based methods and strategies for training and education*. John Wiley & Sons.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

Development Indicators of the Evaluation Assessors' Characteristics, and Educational Research

สิริกร โตสติ*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือคือ ครูประจำการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จากทั่วประเทศจำนวน 813 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา จำนวน 45 ข้อ มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่า 0.964 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second-order confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการศึกษาพบว่า

1) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา มี 27 ตัวบ่งชี้ คลอบคลุมองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้ **องค์ประกอบที่ 1** ด้านความรู้ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในการทำวิจัย ความรู้ในการวัดและประเมินผล **องค์ประกอบที่ 2** ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความเป็นครู ความยุติธรรม ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความมีวินัย ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ ความมีจิตสาธารณะ เมตตากรุณา เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และทัศนคติที่ดีต่อการทำวิจัย **องค์ประกอบที่ 3** ด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ พฤติกรรมการแสดงออกเหมาะสม แต่งกายสุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ **องค์ประกอบที่ 4** ด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสังเกต การสืบค้นและแสวงหาความรู้ การสังเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอสื่อสาร การใช้ประโยชน์และให้ข้อมูลป้อนกลับ การถ่ายทอดความรู้ การวางแผนและทำงานอย่างเป็นระบบ การวิพากษ์วิจารณ์เชิงลึกอย่างมีหลักการ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีไหวพริบแก้ไขปัญหา

2) โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า chi-square = 911.73; df = 320; p = 0.000 ; RMR = 0.036; RMSEA = 0.048)

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้, คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

---

*อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

This purposes of this research were to: 1) develop an indicators of the evaluation assessor's characteristics, and educational research. 2) examine the consistency of the evaluation assessor's characteristics, and educational model with empirical data. The sample used in this study was 813 government teachers under the jurisdiction of the Office of Basic Education Commission (OBEC) which were randomed by multi-stage sampling. The research tool was a questionnaire which 45 items, according to screen the item quality. The item-objective congruence (IOC) determines 0.67-1.00 and Cronbach's alpha reliability coefficient was 0.964. The model consistency testing using second order confirmatory factor analysis via LISREL program.

The research results were as follows;

1) The indicators of the Evaluation Assessor's Characteristics, and Educational Research consisted of 27 indicators fall in 4 principal components as following. The first component was knowledge skill which composed of 2 indicators: research knowledge, and measuring and evaluating knowledge. The second component was matters of teacher's ethics and morality which composed of 10 indicators: eger in learning endlessly, keep a tight grip on justice, strive in work field, keep eyes on self-disciplined, high responsible person, honest person, public consciousness, compassion in person, kind and mercy, respect other academic opinion, and the last one do not add bias and positive thinking towards research management. The third component was characteristics and traits which composed of 3 indicators: appropriate expression, well-dressed person, and appropriate behavior or kind behavior. The fourth component was evaluation and research skill which composed of 12 indicators: observation skill, finding and seeking new knowledge, synthesized data skill, data gathering, statistics selection and data analyzation, presentation skill, utilization and information feedback, knowledge transferred skill, planning and working organize, In-dept criticism skill, creative thinking and quick-witted person.

2) Indicator Model of the Evaluation Assessor's Characteristics, and Educational Research model was consistency with empirical data where the Chi-square is 911.73, df=320; p=0.00; RMR=0.036; RMSEA=0.048

Key Words : indicators, Indicators of the Evaluation Assessors' Characteristics, and Educational Research.

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน และครูก็มีบทบาทสำคัญในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจึงมีหน้าที่พัฒนาตนเองในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งองค์ความรู้เนื้อหาสาระเฉพาะศาสตร์ ศาสตร์การสอน รวมทั้งศาสตร์ด้านการวัดประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

การวัดประเมินผล และการวิจัยทางการศึกษา เป็นสาระที่มีความสำคัญสำหรับการประกอบวิชาชีพครู ดังจะเห็นได้จากประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้กำหนดสาระดังกล่าวไว้ในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู เป็น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1 สาระในหมวดวิชาชีพครู ซึ่งผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครูจะต้องดำเนินการทดสอบให้ผ่าน ถ้าครูมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะความเป็นครู นักวิจัย นักวัดประเมินผล ตลอดจนมีการทำงานที่ใช้กระบวนการของการวิจัยเป็นฐาน เก็บรวบรวมข้อมูล วัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนตามสภาพจริง ครูจะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาวิธีปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของครู ได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าหลักสูตรผลิตครูในทุกสถาบันการศึกษา จะมีรายวิชาด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเตรียมบัณฑิตที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ครู แต่เป็นรายวิชาที่เรียนแบบแยกส่วน และไม่ได้มีการติดตามถึงคุณลักษณะเฉพาะที่จำเป็นของครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา จากผลการวิจัยของ นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ (2540) และ สุธาสินี บุญญาพิทักษ์ (2545) เกี่ยวกับการพัฒนาครูประจำการด้านการวิจัย พบปัญหาสำคัญใน 3 ประการ ประการแรก การที่ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน รวมทั้งครูไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำวิจัย เมื่อประกอบกับปัญหาที่ครูมีภาระงานมาก จึงทำให้ครูไม่ทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ประการที่สองปัญหาที่เกี่ยวกับเส้นทางการพัฒนาครูสู่การเป็นครูนักวิจัย สรุปได้ว่าการเป็นครูนักวิจัยนั้นต้องมีพื้นฐานการเป็นครูที่ดี และต้องมีคุณลักษณะทางวิชาชีพครู ได้แก่ มีความรู้แตกฉานในรายวิชาที่สอน มีความสามารถในการสังเกตการวิเคราะห์ และประการสุดท้าย ครูยังมีปัญหาอยู่มากในการปรับเปลี่ยนสถานะของตนเองสู่การเป็นครูนักวิจัยตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้งานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, น. 45) ได้ศึกษาปัญหาการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการวัดประเมินผลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมุมมองของครูผู้สอน พบปัญหาเกี่ยวกับการวัดประเมินผล ของครู คือ (1) มีความสับสนในคำศัพท์ต่างๆ ที่อยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ขาดความมั่นใจในวิธีการปฏิบัติของการวัดประเมินสภาพจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการวัดและวิธีประเมิน และ (3) เอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมิน ผู้เรียนในสถานศึกษาต้องการการจัดทำเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีแบบฟอร์มที่สะดวกต่อการกรอกหรือดำเนินการ ทำให้ครูต้องมีภาระเพิ่มขึ้น

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การขาดการศึกษาเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ในการระบุคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา ประกอบกับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้มีหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการวัดประเมินและวิจัยทางการศึกษา (คบ.4 ปี) เพื่อผลิตครูนักวิจัย วัดผล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา เมื่อทราบตัวบ่งชี้แล้ว จะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรผลิตครูด้านวัดผล วิจัยทางการศึกษา รวมทั้งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่ปฏิบัติได้จริง และเป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทาง การศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประโยชน์การวิจัย

1. ข้อค้นพบที่ได้จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรผลิตครูด้านวัดผล วิจัยทางการศึกษา รวมทั้งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่ปฏิบัติได้จริง และเป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิตต่อไป

2. ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ครูประจำการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง ครูประจำการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จากทั่วประเทศ จำนวน 813 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้มีการศึกษา 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 สำรวจและสังเคราะห์ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้ที่ใช้บัณฑิต ได้มาจากการคัดเลือกครู ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิจัย การวัดและประเมินในสถานศึกษา ตามเกณฑ์ คือ 1) มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการการวิจัย การวัดประเมินผลในโรงเรียนมาไม่น้อยกว่า 10 ปี และ 2) ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ จำนวน 25 คน และ ทำการกำหนดองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

ระยะที่ 2 สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำร่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตรประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ นำร่างเครื่องมือดังกล่าว ไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูประจำการจำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachjs alpha coefficient) มีค่า 0.964 ปรับปรุงแบบสอบถามและนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อ ประสานและเก็บข้อมูลวิจัยด้วยตนเอง มีการชี้แจงข้อมูลการวิจัย โดยมีเอกสารชี้แจง และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัยที่ได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ และส่งแบบสอบถามให้ตอบใช้เวลาในการทำไม่เกิน 20 นาที ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรม LISREL

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1) ตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา มี 27 ตัวบ่งชี้ คลอบคลุมองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้ **องค์ประกอบที่ 1** ด้านความรู้ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในการทำวิจัย ความรู้ในการวัดและประเมินผล **องค์ประกอบที่ 2** ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เป็นครู ความยุติธรรม ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความมีวินัย ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ ความมีจิตสาธารณะ เมตตากรุณา เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และทัศนคติที่ดีต่อการทำวิจัย **องค์ประกอบที่ 3** ด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ พฤติกรรมการแสดงออกเหมาะสม แต่งกายสุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ **องค์ประกอบที่ 4** ด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย ประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสังเกต การสืบค้นและแสวงหาความรู้ การสังเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอสื่อสาร การใช้ประโยชน์และให้ข้อมูลป้อนกลับ การถ่ายทอดความรู้ การวางแผนและทำงานอย่างเป็นระบบ การวิพากษ์วิจารณ์เชิงลึกอย่างมีหลักการ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีไหวพริบแก้ไขปัญหา

โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเป็นบวก มีขนาด 0.396-0.668 และภายในแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักค่อนข้างใกล้เคียงกัน โดยตัวบ่งชี้ ความซื่อสัตย์ (HON.ET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.668 รองลงมาคือ ความรู้ในการทำวิจัย (RES.KN) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.664 ความมีวินัย (DIS.ET) การสังเคราะห์ข้อมูล (ANA.SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.651 และ ความยุติธรรม (JUS.ET) การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CRE.SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดเท่ากับ 0.649

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน องค์ประกอบด้านความรู้ (KN) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ความรู้ในการทำวิจัย (RES.KN) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.664 รองลงมาคือ ความรู้ในการวัดและประเมินผล (EVA.KN) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.578 ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู (ET) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ (HON.ET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.668 รองลงมาคือ ความมีวินัย (DIS.ET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.651 และความยุติธรรม (JUS.ET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.649 ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ (PE) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ รู้จักกาลเทศะ (CIR.PE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.555 รองลงมาคือพฤติกรรมการแสดงออกเหมาะสม (BEH.PE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.509 และ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย (DRE.PE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.396 ตามลำดับ

องค์ประกอบด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย (SK) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การสังเคราะห์ข้อมูล (ANA.SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.651 รองลงมาคือการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CRE.SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.649 และ การสืบค้นและแสวงหาความรู้ (SEA.SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.616 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรแฝงพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงทุกตัวมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ 0.566-0.843 โดยองค์ประกอบด้านความรู้ (KN) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.843 รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย (SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.768 องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู (ET) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.582 และองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ (PE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดเท่ากับ 0.566 รายละเอียดดังตารางที่ 1 และภาพที่ 1

2) โมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า chi-square = 911.73; df = 320; p = 0.000 ; RMR = 0.036; RMSEA = 0.048)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

ตัวแปร	b	SE	β	t	R^2	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
ตัวบ่งชี้ 27 ตัวบ่งชี้จำแนกรายด้าน						
องค์ประกอบด้านความรู้ (KN)						
ความรู้ในการทำวิจัย (RES.KN)	1.000		0.664	<--->	0.440	0.256
ความรู้ในการวัดและประเมินผล (EVA.KN)	0.730	0.070	0.578	10.449**	0.334	0.224
องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู (ET)						
ความเป็นครู (CUR.ET)	1.00		0.504	<--->	0.254	0.050
ความยุติธรรม (JUS.ET)	1.243	0.099	0.649	12.494**	0.421	0.086
ความมุ่งมั่นในการทำงาน (COM.ET)	1.256	0.104	0.610	12.078**	0.372	0.070
ความมีวินัย (DIS.ET)	1.247	0.100	0.651	12.515**	0.424	0.087
ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย (ASS.ET)	1.147	0.096	0.593	11.891**	0.352	0.070
ความซื่อสัตย์ (HON.ET)	1.257	0.099	0.668	12.679**	0.446	0.094
ความมีจิตสาธารณะ (PUB.ET)	1.176	0.100	0.586	11.810**	0.344	0.066
เมตตากรุณา (BEN.ET)	1.076	0.094	0.559	11.476**	0.312	0.062
เคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น (OPI.ET)	1.1645	0.100	0.574	11.667**	0.330	0.062
ทัศนคติที่ดีต่อการทำวิจัย (ATT.ET)	0.963	0.094	0.470	10.257**	0.221	0.043
องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ (PE)						
พฤติกรรมการแสดงออกเหมาะสม (BEH.PE)	1.000		0.509	<--->	0.259	0.155
แต่งกายสุภาพเรียบร้อย (DRE.PE)	0.550	0.085	0.396	6.481**	0.157	0.150
รู้จักกาลเทศะ(CIR.PE)	0.958	0.135	0.555	7.099**	0.308	0.206
องค์ประกอบด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย (SK)						
การสังเกต (OBS.SK)	1.000		0.473	<--->	0.224	0.038
การสืบค้นและแสวงหาความรู้ (SEA.SK)	1.299	0.112	0.616	11.633**	0.379	0.063
การสังเคราะห์ข้อมูล (ANA.SK)	1.537	0.129	0.651	11.961**	0.424	0.064
การเก็บรวบรวมข้อมูล (COL.SK)	1.081	0.101	0.528	10.707**	0.279	0.048

CHRISTIAN

ตัวแปร	b	SE	β	t	R^2	สัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ
การเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล (STA.SK)	1.276	0.111	0.597	11.449**	0.356	0.058
การนำเสนอสื่อสาร (PRE.SK)	1.113	0.098	0.586	11.341**	0.343	0.063
การใช้ประโยชน์และให้ข้อมูลป้อนกลับ (FRR.SK)	1.219	0.107	0.593	11.411**	0.351	0.059
การถ่ายทอดความรู้ (TEA.SK)	0.809	0.079	0.490	10.232**	0.240	0.052
การวางแผนและทำงานอย่างเป็นระบบ (PLA.SK)	0.747	0.075	0.468	9.944**	0.219	0.050
การวิพากษ์วิจารณ์เชิงลึกอย่างมีหลักการ (CRI.SK)	1.345	0.116	0.611	11.593**	0.374	0.059
การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CRE.SK)	1.254	0.105	0.649	11.935**	0.421	0.077
การมีไหวพริบแก้ไขปัญหา (PRO.SK)	1.086	0.098	0.557	11.033**	0.310	0.055
ตัวแปรแฝง/องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ						
ด้านความรู้ (KN)	0.564	0.042	0.843	13.385**	0.711	
ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู (ET)	0.228	0.022	0.582	10.143**	0.339	
ด้านบุคลิกภาพ (PE)	0.207	0.027	0.566	7.621**	0.320	
ด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย (SK)	0.339	0.031	0.768	11.027**	0.590	

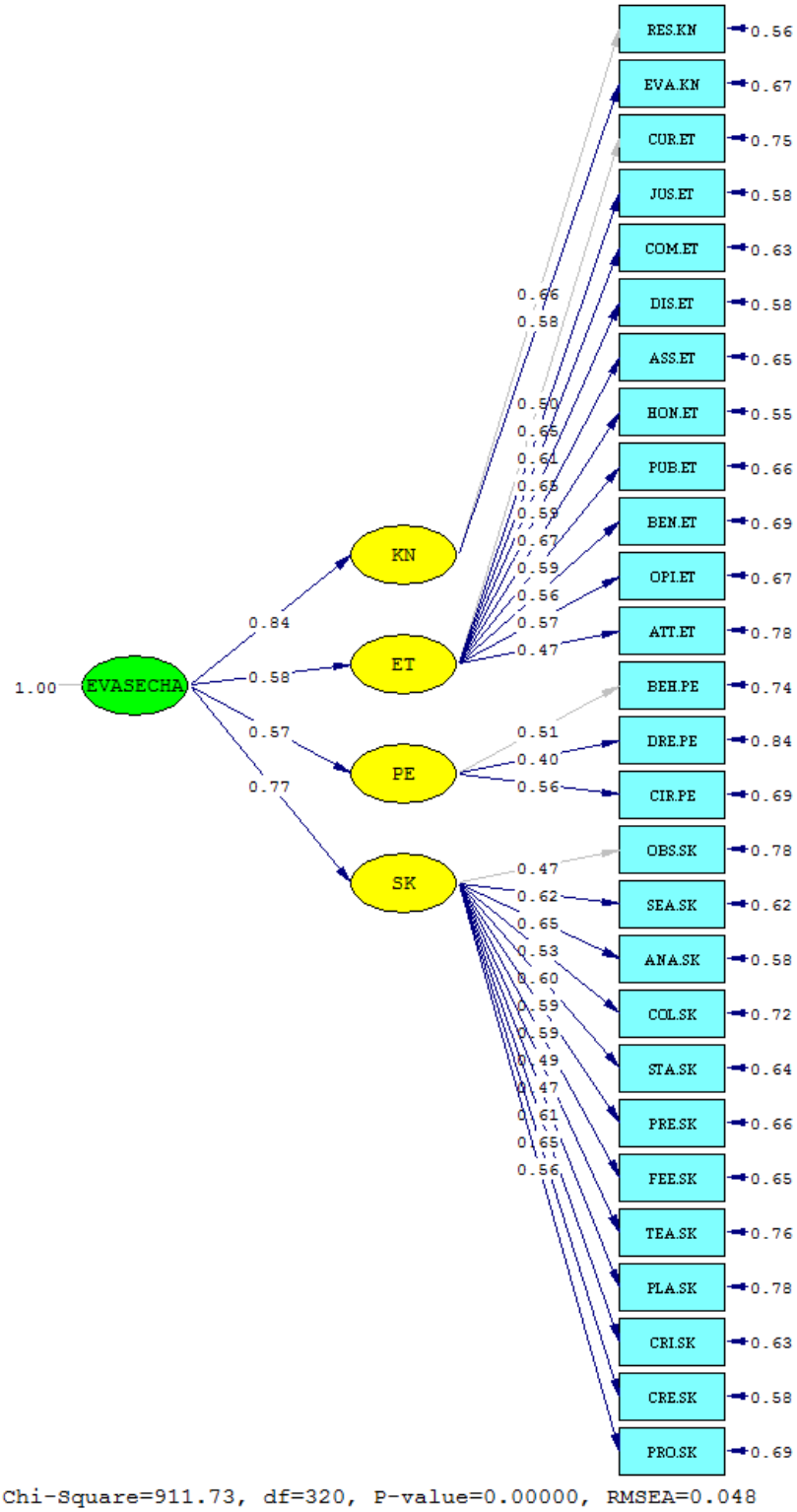
ดัชนีความกลมกลืนในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

x^2= 911.73	*p*	x^2/ df	CFI	NFI	GFI	AGFI	RMSEA
df = 320	0.000	2.849	0.965	0.946	0.923	0.909	0.048
เกณฑ์พิจารณา	มีนัยสำคัญ	2.00-5.00	≥ 0.95	≥ 0.90	≥ 0.95	0.90 – 0.95	≤ 0.05
ผลการพิจารณา	ไม่ผ่าน	พอใช้	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี

** หมายถึง นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

<---> ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (fixed parameter)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตามโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้ คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 27 ตัวบ่งชี้ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แม้ว่าค่า p=0.000 จะไม่ผ่านเกณฑ์ คือ มีนัยสำคัญ หากเมื่อพิจารณาค่าอื่นๆ เช่น x^2/df CFI NFI GFI AGFI RMSEA พบว่าอยู่ในเกณฑ์พอใช้ –ดี การที่ค่า p=0.000 อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บมีขนาดใหญ่ (813 คน) ดังนั้น ตัวบ่งชี้ทั้งหมด สามารถสะท้อนคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษาได้

2. ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองตามโมเดลการพัฒนาตัวบ่งชี้ คุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษาข้างต้น เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบด้านความรู้ (KN) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดเท่ากับ 0.84 ได้แก่ ความรู้ในการทำวิจัย ความรู้ในการวัดและประเมินผล ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มากแสดงถึงความสำคัญของคุณลักษณะที่ครูนักวัดผล ประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา จำเป็นต้องมีคือการมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับพิสณุ ฟองศรี (2549) ได้กล่าวว่า นักวิจัยที่ดีควรมีคุณลักษณะด้านความรู้ ทั้งความรู้ในเนื้อหาของเรื่องที่จะวิจัย ความรู้ในการเลือกพัฒนา สร้างเครื่องมือในการวิจัย ความรู้ระเบียบวิธีวิจัย และสถิติ เช่นเดียวกันกับ โกศล ภูศรี (2554) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของครูนักวิจัย มี องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการ กระบวนการค้นคว้าแสวงหาคำตอบอย่างเป็นระบบ และการจัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ องค์ประกอบด้านทักษะการวัดประเมินและวิจัย (SK) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรองลงมา บ่งชี้ถึงคุณลักษณะที่ครูครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา จำเป็นต้องมีนอกจากความรู้คือทักษะการปฏิบัติ ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การสังเคราะห์ข้อมูล (ANA) และการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CRE) การสังเคราะห์หรือความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่หรือปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น เป็นสิ่งที่ครูจำเป็นจะต้องมี เช่นเดียวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จรัส สุวรรณเวลา (2533) ได้กล่าวถึง หัวใจของการวิจัยอยู่ที่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะการหาหัวข้อปัญหาในการวิจัย การวางรูปแบบวิธีวิจัยและการจัดวิเคราะห์ข้อมูล ย่อมต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้น ยิ่งการสรุปเพื่อหาข้อเท็จจริงของธรรมชาติเป็นความรู้ใหม่ ตลอดจนการกำหนดกรอบที่กำกับข้อความรู้นั้น ย่อมจำเป็นต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบลำดับต่อมาคือ องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม (ET) ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ (HON.ET) ไพฑูรย์ สิลลารัตน์ (2560) ได้กล่าวถึงความซื่อสัตย์สุจริตว่าหมายถึง ความประพฤติดี ความประพฤติชอบ ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญสำหรับคนในแวดวงการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักรองลงมาคือ ความมีวินัย (DIS.ET) และความยุติธรรม (JUS.ET) เป็นคุณลักษณะสำคัญที่สอดคล้องกับการเรียนในกลุ่มวิชาชีพครู รายวิชาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ต้องเรียนหัวข้อคุณสมบัตินักวัดประเมินผล นักวิจัยที่ดี (สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์และคณะ, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ครู ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกคน ที่มองว่าองค์ประกอบด้านนี้มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษาในโรงเรียน

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบลำดับสุดท้ายคือ องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ (PE) ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ รู้จักกาลเทศะ (CIR.PE) รองลงมาคือพฤติกรรมการแสดงออกเหมาะสม (BEH.PE) และ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย (DRE.PE) ดังที่รัตนาภรณ์ แววกระโทก (2554) ได้กล่าวว่า นักวิจัยผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี จะมีคุณลักษณะและความสามารถทางจิตที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสภาพความจริงอย่างถูกต้อง 2) การแสดงอารมณ์ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม 3) ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ความสามารถในการทำงานที่อำนวย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คุณประโยชน์ 5) ความรักและการต้องการทางเพศ และ 6) ความสามารถในการพัฒนาตน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จในการทำงาน

3. จากองค์ประกอบคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา พบว่า มีการแยกองค์ประกอบ ด้านความรู้ความสามารถด้านการวัดประเมินผลวิจัย กับทักษะการวัดประเมินและวิจัย เนื่องจาก 2 เรื่องนี้แม้จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แต่ในการปฏิบัติงานจริงมีความแยกส่วนกันอย่างชัดเจน ซึ่งผลการสัมภาษณ์ ครู ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมองว่าด้านความรู้เป็นเพียงมิติของการวัดด้านพุทธิพิสัย เป็นความรู้ที่อยู่ภายในสมอง แต่ทักษะเป็นสิ่งที่ครูจะปฏิบัติให้เห็น และทำผลงานให้ปรากฏขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ผลวิจัยทำให้ทราบว่าคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา มีองค์ประกอบ 4 และตัวบ่งชี้ 27 ตัว ดังนั้นในการพัฒนา รวมทั้งการกำกับติดตามผลการพัฒนาครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา ควรประยุกต์ใช้ตัวบ่งชี้เหล่านี้ในการดำเนินการ

2. องค์ประกอบด้านความรู้ และทักษะการวัดประเมินและวิจัย เป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไป และควรดำเนินการตั้งแต่กระบวนการผลิตครู รวมทั้งกำกับติดตามหลังจากที่ได้ไปปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อความยั่งยืน

3. ในด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความเป็นครู ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการปลูกฝัง พัฒนาคุณธรรมด้านนี้ เพื่อที่ครูจะได้ส่งต่อคุณธรรมด้านนี้ให้กับผู้เรียน

4. ควรมีการวางแผนร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถาบันผลิตบัณฑิตครูในการร่วมกันพัฒนาคุณลักษณะครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา โดยประสานความร่วมมือการให้ข้อมูลความต้องการ ปัญหาอุปสรรค โอกาสในการฝึกปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษา เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างอื่นว่ามีโมเดลเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เช่น ตัวอย่างครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร ครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูนักวัดผล ประเมินผล และวิจัยทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

โกศล ภูศรี. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณลักษณะของครูนักวิจัยในยุคปฏิรูปการศึกษา.* วิทยานิพนธ์การศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต. สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา. คณะศึกษาศาตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

จรัส สุวรรณเวลา. (2533). หัวใจของการวิจัยอยู่ที่ใด. ใน **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** ฉบับพิเศษ, 2533, 1-10.

นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ. (2540). *เส้นทางพัฒนาครูนักวิจัย : การวิจัยรายกรณีของครูดีเด่นระดับประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) (2562, 7 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง. หน้า 11.

พิสณุ ฟองศรี. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ : บริษัท พรอนเพอร์ตี้พรินท์ จำกัด.

ไพฑูรย์ สิลลารัตน์. (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2560.

รัตนาภรณ์ แววกระโทก. (2552). *แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ.* สืบค้นจาก https://www.gotoknow.org/ posts/456343

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.* กรุงเทพ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *"(ร่าง) แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน"* ในเอกสารประกอบการประชุมสร้างการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุธาสินี บุญญาพิทักษ์. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู.* ปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุภรณ์ ลิ้มบริบูรณ์, วิเชียร อินทรสมพันธ์, เพชราวดี จงประดับเกียรติ, ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ, สุภาพร ศรีหามี, เพ็ญพร ทองคำสุก, อัครเดช เกตุฉ่ำ. (2559). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพ ฯ : 21 เซ็นจูรี่.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตในภาคอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share

A Comparison of Attitudes Towards Learning About Isan Phaya of Upper Elementary School Students Prior to and After Learning by Using Think-Pair-Share Teaching Technique

นฤมล กาขาว*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ผญาภาษิตอีสาน โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ที่มีต่อทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตอีสาน โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ก่อนและหลังจากการทดลอง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไผ่ล้อมวิทยา (นามสมมุติ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 6 คาบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตอีสานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยเสนอแนะให้ครูผู้สอนภาษาไทยนำเทคนิคการสอน Think-Pair-Share ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และอาจนำการจัดการเรียนรู้ “ผญาภาษิตอีสาน” ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย

คำสำคัญ : เทคนิคการสอน Think-Pair-Share, ทัศนคติต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตอีสาน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

---

*นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, e-mail: 6312610007@rumail.ru.ac.th, Tel. 087-558-9969

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The purposes of this research were to study the impacts of using a Think-Pair-Share technique on attitudes towards learning about Isan Phaya of upper elementary school students and to compare attitudes towards learning about Isan Phaya of upper elementary school students prior to and after learning by using the Think-Pair-Share technique. The target population consisted of 14 upper elementary school students who studied in the second semester of academic year 2021 at Pailomwittaya School (pseudonym), Ubonratchathani Primary Educational Service Area Office 2, Thailand. The students were selected by means of a purposive sampling method to participate in the research. The research instrument for data collection was an Attitude Questionnaire. The instruments for the experiment were lesson plans. The duration of experiment was 6 weeks, 1 period per week total of 6 periods. Research data were analyzed by arithmetic means ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.) and testing the significance of the difference with *t-test*. The findings showed that upper elementary school students' attitudes towards learning about Isan Phaya were higher than prior to the experiment at 0.05 level of significance. The research results have recommend that Thai teacher should bring Think-Pair-Share teaching technique as a guideline for developing about learning management to upper elementary school students. In addition to leading learning management "Isan Phaya" to design learning activities to be various and consider the individual differences of the learners.

Keywords : Think-Pair-Share technique, attitudes towards learning about Isan Phaya, upper elementary school students

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผญา เป็นจุดเริ่มต้นของวรรณกรรมบทกลอนของชาวอีสาน มีลักษณะเป็นคติเตือนใจ แสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของคนที่ฉลาดเฉลียว เพราะส่วนมากจะเป็นการโต้ตอบกันด้วยบทกลอน ผู้ที่ไม่สามารถตีความหมายของคำพูดนั้นๆ ได้ ก็จะไม่สามารถโต้ตอบได้ (ดวงเนตร อรัญทอง, 2560, น. 12) ผญายังเป็นสำนวนโวหารที่มีความหมาย ลึกซึ้ง และมีเนื้อหากินใจ คำผญามีลักษณะเป็นสำนวนเปรียบเปรย ทำให้ผู้ฟังต้องคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนจึงจะเข้าใจความหมาย บางครั้งก็กล่าวให้เข้าใจตรงๆ (พระมหาไสว ฤทธิ์วิชัย, 2560, น. 139-154) ผญาถือเป็นเอกลักษณ์และมรดกอันล้ำค่าที่ได้ตกทอดมาถึงคนรุ่นหลังให้ได้ศึกษาค้นคว้าภูมิหลังของภาษาของปราชญ์ชาวอีสาน เพื่อจะได้นำมาเป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ให้เกิดความสมดุลกับสถานการณ์ของโลก ซึ่งผญาเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่เป็นคติสอนใจชนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี (พระครูปลัดพีระพันธ์ ธมฺมวุฑฺโฒ, 2562, น. 1-12)

แต่เนื่องจากว่าในปัจจุบันกลุ่มของพระสงฆ์หรือปราชญ์ชาวบ้านจำนวนน้อยเท่านั้นที่จะสามารถพูดหรือกล่าวคำผญาได้ถูกต้องในการสื่อสาร เพราะว่าส่วนใหญ่พระสงฆ์จะนิยมการแสดงธรรมแบบธรรมบรรยาย ไม่นิยม ยกคำผญามาประกอบเทศนาหรือบรรยายนั้นเลย (ยศยาดา สิทธิวงษ์, สำโรง คำโมง และบุญจันทร์ เพชรเมืองเลย, 2562, น. 55-67) อีกส่วนหนึ่งอาจมาจากสื่อต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ วารสาร นิตยสารต่าง ๆ ที่นำเสนอ มักจะมีรูปแบบสีสันมากกว่าสาระเข้ามาแทนที่ ทำให้คำผญาเริ่มเลือนหายไปโดยปริยาย ดังจะเห็นได้ว่า ชาวอีสานส่วนใหญ่ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ในปัจจุบันนี้แทบจะกล่าวคำผญาไม่ได้เลย และแทบจะไม่ได้ใส่ใจในสิ่งที่

เป็นคำแนะนำ คำสั่งสอนนี้เท่าที่ควร เพราะเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ล้าหลัง ล้าสมัย และไม่ควรนำคำผญาไปกล่าว เพราะมีลักษณะเป็นคำค่อนข้างสองแง่สองง่ามหรือหยาบโลน ด้วยเหตุนี้เอง ผญาภาษิตจึงมีแต่วันเลือนหายทุกวัน เพราะหาผู้พูดผู้กล่าวไม่ได้ หรือไม่ต้องการจะกล่าว (ยศยาดา สิทธิวงษ์ และคนอื่นๆ, 2562, น. 55-67)

อนึ่ง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตในท้องถิ่น ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า แสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มย่อยและนำสำนวนสุภาษิตนั้นไปสื่อสารในชีวิตจริง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเทคนิคการสอน Think-Pair-Share นี้ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเทคนิค การสอนดังกล่าว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปยังคู่ของตน ผ่านกระบวนการที่เป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบและข้อสรุปร่วมกัน นำไปสู่การอภิปรายในชั้นเรียนต่อไป โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบ Think-Pair-Share (อุษา ภิรมย์รักษ์, 2562, น. 51) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การคิด (Think) เป็นขั้นตอนที่พูดตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นการคิดของนักเรียนทั้งชั้นเรียนในประเด็นต่าง ๆ 2)การจับคู่ (Pair) เป็นขั้นตอนที่ครูจับคู่ให้แก่นักเรียน โดยแต่ละคนร่วมกันศึกษาบทเรียนได้สำเร็จลุล่วง สามารถค้นหาคำตอบของประเด็นปัญหาที่ต้องการได้ 3) การแลกเปลี่ยน (Share) เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากศึกษาบทเรียนแล้ว ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สรุปผลและอภิปรายผลการค้นพบ โดยครูเป็นผู้สรุปคำตอบของนักเรียนอีกครั้ง ซึ่งเป็นไปตามผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา ดังที่ สายชล โชติธนากิจ (2561, น. 100) ได้กล่าวถึง การอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดว่า เป็นวิธีการสอนอ่านที่มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจแนวคิดของเรื่องที่ได้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจแนวคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนั้นจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และเป็นการสอนอ่านที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสุมาลี ชูบุญ (2560, น. 133) ได้กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิก จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยดีขึ้น จากการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวมานี้ พบว่าผู้วิจัยทั้งสองคนศึกษาเรื่องการอ่านจับใจความภาษาไทย ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ร่วมกับวิธีสอนหรือเทคนิคการสอนอื่นๆ เช่น วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ผังกราฟิก เป็นต้น โดยยังไม่พบงานวิจัยใดที่ศึกษาเรื่องผญาภาษิตอีสานด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ซึ่งเป็นความท้าทายของผู้วิจัยและความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้ เรื่องผญาภาษิตอีสาน ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share เป็นอย่างมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการจัดการเรียนรู้เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไผ่ล้อมวิทยา (นามสมมุติ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน นักเรียนเกิด ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของผญาภาษิตในท้องถิ่นอีสาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (target population)

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research design) ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไผ่ล้อมวิทยา (นามสมมุติ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อุบลราชธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 14 คน (เนื่องจากสถานศึกษาแห่งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 3 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 27 คน เหตุผลที่ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลกับนักเรียนทั้ง 27 คน เพราะระดับชั้นของนักเรียนมีความแตกต่างกันมาก จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มทดลองนี้) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอน Think-Pair-Share และตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. เครื่องมือการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share จำนวน 6 แผน แผนละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ก่อนและหลังการทดลอง ใช้เป็นแบบวัดทัศนคติของกลุ่มเป้าหมาย เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 30 ข้อ (พิมพ์สิริ เจริญกิจ, 2554)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือการทดลอง

นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน เวลาในการจัดกิจกรรม วิธีวัดและประเมินผล โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ ใบงานให้ถูกต้องและชัดเจนขึ้น นำแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งที่ได้ปรับปรุงแล้ว จำนวน 1 แผน ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ 1 คาบ (50 นาที) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น เช่น ตรวจสอบลำดับขั้นตอน เวลาในการทำกิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล เป็นต้น นำผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้มาปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อขอคำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เมื่อได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีประสิทธิภาพแล้ว จึงนำไปใช้ทดลองกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนไผ่ล้อมวิทยา (นามสมมุติ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ต่อไป

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบวัดทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบวัดทัศนคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความและเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 โดยปรับปรุงแก้ไขแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับข้อคำถามให้มีความกระชับ เข้าใจง่าย ไม่ยาวจนเกินไป ตรวจสอบความถูกต้องของการสะกดคำต่างๆ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายพร้อมทั้งตรวจให้คะแนน แล้วคำนวณค่าความเชื่อมั่น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

(reliability) ด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน แต่ละข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (item total correlation) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25-0.70 หลังจากนั้นนำแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง สุภาษิตอีสาน ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนไผ่ล้อมวิทยา (นามสมมุติ) ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยได้รับความยินยอมและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ก่อนเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทราบถึงการจัดการเรียนการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้เข้าใจตรงกันและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เพื่อเป็นการเก็บคะแนนทัศนคติก่อนการทดลอง หลังจากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 6 แผน แผนละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที เมื่อทำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครบทั้ง 6 แผนแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง สุภาษิตอีสานอีกครั้ง เพื่อเป็นการเก็บคะแนนทัศนคติหลังการทดลอง โดยทำการบันทึกคะแนนทั้งก่อนและหลังการทดลอง นำผลคะแนนที่ได้จากแบบวัดทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) โดยวิเคราะห์คะแนนทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ พร้อมแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น 5 ระดับ และวิเคราะห์คะแนนทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลของการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ก่อนและหลังการทดลอง โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ แสดงดังตารางที่ 1

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 1 ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ที่เรียนโดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ที่มีต่อทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

	จำนวนนักเรียน N	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับ ($\overline{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	คะแนนร้อยละของค่าเฉลี่ย	แปลผล
ก่อนการทดลอง	14	3.80	0.29	76	มาก
หลังการทดลอง	14	4.44	0.30	89	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share มีทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ก่อนการทดลองอยู่ที่ 3.80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76 และมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติ อการเรียนรู้ ผญาภาษิตอีสาน หลังการทดลองอยู่ที่ 4.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังจากการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ การทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

	จำนวนนักเรียน N	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งฉบับ $\overline{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	T	Sig.
ก่อนการทดลอง	14	3.80	0.29	14.53*	.00*
หลังการทดลอง	14	4.44	0.30		

*p<0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตในภาคอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share มีทัศนคติต่อการเรียนเรื่อง ผญาภาษิตอีสาน อยู่ในระดับมาก

2. ทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ผญาภาษิตในภาคอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share มีทัศนคติต่อการเรียนเรื่อง ผญาภาษิตอีสาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทคนิคการสอน Think-Pair-Share เป็นเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ มีการจัดรูปแบบและกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอน มีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนที่เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปหลังจากการเรียนด้วยเทคนิคการสอนนี้ กล่าวคือนักเรียนมีความกระตือรือร้น ตั้งใจทำกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับผญาภาษิตอีสาน นักเรียนรู้สึกสนุกและมีความสุข ถ้าได้สนทนาหัวข้อเกี่ยวกับผญาภาษิตอีสานกับเพื่อนๆ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของผญาภาษิตอีสานมากขึ้น มั่นใจที่จะนำผญาภาษิตอีสานไปสื่อสารในชีวิตจริงมากขึ้น หรือสนใจค้นคว้าสำนวนสุภาษิตอีสานนอกจากบทเรียนมากขึ้น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา ภิรมย์รักษ์ (2562, น. 95) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด(CGI) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ การสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสายชล โชติธนากิจ (2561, น. 94) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Siburian (2013, p. 30-43) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านตำราบรรยายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอน Think Pair Share ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการอ่านตำราบรรยาย โดยใช้เทคนิคการสอน Think Pair Share มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนอยู่ในระดับ ดี และสอดคล้องกับแนวคิด ของ Lee, Li, and Shahrill (2018, p. 49-64) ที่ศึกษาการพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น โดยใช้เทคนิค Think-pair-share ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเจตคติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เพลิดเพลินกับการทำงานกลุ่ม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี นักเรียนแสดงความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น

2. ทัศนคติต่อการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share สามารถกระตุ้นและเร้าความสนใจของนักเรียนให้มีทัศนคติต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ได้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน จึงทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก มีความสุข ไม่รู้สึกว่าการเรียนเรื่อง ผญาภาษิตอีสาน เป็นเรื่องน่าเบื่อและสร้างความเครียดให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนอยากเรียนเรื่อง ผญาภาษิตอีสานมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัย ของสุมาลี ชูบุญ (2560, น. 118) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ร่วมกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hamdan (2017, น. 88-95) ได้ศึกษาผลกระทบของกลยุทธ์เพื่อนคู่คิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในสาขาวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ด้วยการใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ส่งผลให้นักเรียนเกิดทัศนติที่ดีต่อการเรียน เรื่อง ผญาภาษิตอีสานได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการจัดและกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม การใช้สื่อการสอน และการดำเนินกิจกรรมในระยะเวลาที่เหมาะสมของแต่ละขั้นตอน

1.2 สามารถนำเทคนิคการสอน Think-Pair-Share ไปดัดแปลง หรือนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นพื้นฐานการเรียนระดับที่สูงขึ้น

1.3 ครูผู้สอน อาจนำการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผญาภาษิตอีสาน ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนหรือวิธีการสอนอื่นๆ อาจประยุกต์ใช้กับนักเรียนในระดับที่สูงขึ้น จะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ มีความหลากหลาย โดยเลือกใช้ให้เหมาะสม และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอน Think-Pair-Share กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา

2. ควรมีการวัดผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนอื่น ๆ เพื่อดูพัฒนาการในการเรียนของนักเรียน

3. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอน Think-Pair-Share ร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

ดวงเนตร อรัญทอง. (2560). *ความหมายเชิงปริลักษณ์ของคำในผญาภาษิตอีสาน.* (วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

พระครูปลัดพีระพันธ์ ธมมวุฑโฒ. (2562). ผญาอีสานที่มีผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาขอนแก่น, 6*(1), 1-12.

พระมหาไสว ฤทธิ์วิชัย. (2560). ผญา: การตีความตามทฤษฎีภาษาคนภาษาธรรม. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 1*(3), 139-154

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

พิมพ์สิริ เจริญกิจ. (2554). *การพัฒนาชุดการสอนอ่านจับใจความภาษาไทย ที่ใช้วิธีการสอนอ่าน แบบ SQ3R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ยศยาดา สิทธิวงษ์, สำโรง คำโมง และบุญจันทร์ เพชรเมืองเลย. (2562). การจัดการความรู้ผญาภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คลังดิจิทัลเพื่อความยั่งยืน. *วารสารข่ายงานห้องสมุดภูมิภาค (PULINET Journal), 6*(3), 55-67.

สายชล โชติธนากิจ. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สุมาลี ชูบุญ. (2560). ผลการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

อุษา ภิรมย์รักษ์. (2562). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด (CGI) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

Hamdan, A. (2017). The Effect of (Think-Pair-Share) Strategy on the Achievement of Third Grade Student in Sciences in the Educational District of Irbid. *Journal of education and Practice, 8*(9), 88-95.

Lee, C., Li, H-C. & Shahrill, M. (2018). Utilising the think-pair-share technique in the learning of probability. *International Journal on Emerging Mathematics Education*, 2(1), 49-64

Tiur Asih Siburian. (2013). IMPROVING STUDENTS' ACHIEVEMENT ON WRITING DESCRIPTIVE TEXT THROUGH THINK PAIR SHARE. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World. 3*(3), 30-43

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Competency-Based Computer-Assisted Instruction to Promote Problem-Solving Skills on Simple Programming with Scratch for Grade 5 students in Conjunction with Problem-Based Learning (PBL)

นฤนาท ลำใย*
กฤช สินธนะกุล**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ ในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 2)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3) ประเมินทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 4) หาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา แบบสำรวจความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียน เป็นหน่วยสุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.30/80.19 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับดีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 85.77 และ 4) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบแบบปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, การจัดการเรียนรู้แบบแบบปัญหาเป็นฐาน, ทักษะการแก้ปัญหา

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

**อาจารย์ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Abstract

The objectives of this independent study were 1) to study competency-based computer-assisted instruction (CAI) to promote problem-solving skills on Simple Programming with Scratch of grade 5 students in conjunction with problem-based learning (PBL), 2) to determine the efficiency of the developed computer-assisted instruction (CAI), 3) to compare the learning achievement before and after taught with the developed CAI, 4) to identify satisfaction of learners taught with developed CAI. The research instruments included the developed computer-assisted instruction (CAI) on the Internet network, learning achievement test, and satisfaction survey. The sample of this research was 26 grade 5 students in the second semester of the academic year 2021, which were obtained by a simple random sampling using the classroom as a random unit.

The major findings indicated that 1) the efficiency of the developed competency-based computer-assisted instruction(CAI) to promote problem-solving skills on Simple Programming with Scratch of grade 5 students in conjunction with problem-based learning (PBL) was 82.30/80.19, which was higher than the set criteria at 80/80, 2) students' learning achievement at a posttest period was higher than that at a pretest period with a statistical significance level of .05, 3) students' satisfaction with the developed competency-based computer-assisted instruction(CAI) to promote problem-solving skills on Simple Programming with Scratch was at a high level.

Keywords : Competency-based assisted instruction, Problem- Based Learning, Problem-solving Skills

บทนำ

การเรียนการสอนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช 2562 รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการใช้เทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และมีความรู้พื้นฐานในการเขียนโปรแกรม จากการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) พบว่ารายวิชาดังกล่าวเป็นรายวิชาใหม่ซึ่งได้เพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ. 2562 มีทั้งหมด 4 หน่วยการเรียนรู้ และในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น เรียนรู้เนื้อหาจากแบบเรียน สังเกตการสาธิตจากครูผู้สอน แล้วทำใบงาน ภาระงานที่ครูมอบให้ ทำให้มีนักเรียนที่ไม่เข้าใจในเนื้อหาและภาระงานที่ครูมอบหมาย ทำภาระงานได้ไม่ทัน หลังจากที่ผู้สอนได้สังเกตเห็นถึงผู้เรียน และมีการทดสอบหลังเรียน เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ซึ่งคะแนนเฉลี่ยในห้องอยู่ในระดับที่ไม่ผ่านเกณฑ์เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้เรียนยังไม่สามารถเขียนโปรแกรมและทักษะการคิดแบบเรียงลำดับขั้นตอนกระบวนการที่ซับซ้อนได้ ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนมากเรียนไม่ทัน ผู้สอนจึงได้ใช้เวลาในการทบทวนเป็นรายบุคคล จึงทำให้การสอนเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง เพราะมีเวลาจำกัด จากการประเมินผลพบว่าผู้เรียนจำนวนมากยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ต่างจากผู้เรียนบางคนที่สามารถส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด ซึ่งส่งผลต่อ คะแนนจากผลสัมฤทธิ์ที่ได้อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 40 ซึ่งผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทั้งหมด 4 ห้อง จำนวน 121 คน ปรากฏว่า มีผู้เรียน 115 คน ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ คะแนนอยู่ที่ 3-5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 15

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คะแนน จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัย เรื่อง Computational Thinking กับการศึกษาไทย พบว่า ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-solving Skills) เป็นกระบวนการคิดที่ต้องใช้ทักษะและเทคนิคเพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาโดยคอมพิวเตอร์ และเพื่อพัฒนาตรรกะและทักษะในการแก้ปัญหาของผู้เรียน ดังนั้น จึงต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะและกระบวนการคิด ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (Apatcha Changkwanyeun and Supasit Tengkew, 2561) อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วในรายวิชา เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) จึงควรเสริมสร้างพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning: PBL) เป็นการเรียนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน เป็นการเรียนที่ผลเกิดจากการทำงานที่ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี เป็นการใช้ปัญหากระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาและรู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม และมีการเรียนเป็นรายบุคคลโดยผู้สอนมีส่วนร่วมน้อยลง (จตุรงค์, 2549) การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหา ที่เกิดขึ้น โดยสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อนักเรียน พัฒนานักเรียนให้สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อนักเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ซึ่งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนระบบเครือข่ายร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปี ที่ 4 เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบที่นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองได้ (พลกฤษณ, 2559)

จากสภาพปัญหาและความเป็นมาที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญการนำการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based-Learning: PBL) เอามาใช้ในรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ให้ผู้เรียนจะได้ไม่เบื่อหน่าย ในการนี้ผู้สอนต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ความรู้ แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่เพิ่มกระบวนการและกิจกรรมหลากหลายที่จะท้าทายให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ ในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 4 ห้องเรียน มีทั้งหมด 92 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1 ห้องเรียน ทั้งหมด 26 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จำนวน 5 บทเรียน ดังนี้ 1) บทเรียนที่ 1 เริ่มต้นกับ โปรแกรม Scratch 2) บทเรียนที่ 2 การออกแบบตัวละคร ใน Scratch 3) บทเรียนที่ 3 การวางบล็อกโค้ด โปรแกรม Scratch 4) บทเรียนที่ 4 ตัวแปรเก็บข้อมูล โปรแกรม Scratch 5) บทเรียนที่ 5 ออกแบบโปรแกรมสร้างเกมแมวบิน ผ่านโปรแกรม Scratch ผู้วิจัยได้ออกแบบเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอนการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ในการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555) ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหา 2) การทำความเข้าใจกับปัญหา 3) การดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) การสังเคราะห์ความรู้ 5) การสรุปและประเมินค่าคำตอบ 6) การนำเสนอและประเมินผล โดยผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามขั้นตอน ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ วิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา และวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อกำหนดเนื้อหา 2) การออกแบบ โดยเริ่มจากการออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ ออกแบบหน้าจอของบทเรียน ออกแบบสตอรี่บอร์ดของวีดีโอ และออกแบบแบบประเมินคุณภาพของบทเรียน 3) การพัฒนา ผู้วิจัยได้พัฒนาเนื้อหาในรูปแบบของวีดีโอโมชันกราฟิกแบบปฏิสัมพันธ์ และสร้างบทเรียนบนเว็บไซต์ออนไลน์ 4) การทดลองใช้ โดยผู้วิจัยทดลองใช้ด้วยตนเอง เมื่อพบจุดบกพร่องทำการบันทึกและนำไปปรับปรุงแก้ไข และอาจารย์ที่ปรึกษาทดลองใช้ รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง จากนั้นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคทดลองใช้ เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบการใช้งานให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของสื่อการสอนด้วยด้วยประเมินคุณภาพบทเรียนทั้งด้านเนื้อหาและด้านเทคนิค และ 5) การประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น และประเมินคุณภาพของบทเรียน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.60 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 ซึ่งถือว่าเนื้อหาบทเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและวิธีการมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.53 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.58 ซึ่งถือว่าเนื้อหาบทเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคทฤษฎี และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคปฏิบัติ โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) สร้างแบบทดสอบแบบชนิดปรนัย แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก โดยสร้างแบบทดสอบตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคทฤษฎีที่กำหนดไว้วัตถุประสงค์ละอย่างน้อย 1 ข้อ จำนวน 3 วัตถุประสงค์ รวมข้อสอบทั้งหมด 20 ข้อ และใบภารกิจตามตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมภาคปฏิบัติ จำนวน 1 ภารกิจ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินภารกิจของผู้เรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง เพื่อใช้ประเมินผลการทดสอบการปฏิบัติงานของผู้เรียน 2) อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและให้คำแนะนำ เพื่อผู้วิจัยปรับ แก้ไข 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาประเมินแบบทดสอบด้านเนื้อหา 3 ท่าน โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) 4) นำแบบทดสอบไปทดลอง (Try Out) กับผู้เรียนที่เคยเรียนแล้ว คือผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 26 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ คือ ค่าความยาก-ง่าย ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ เป็นรายข้อแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าระดับความยากง่ายที่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด คือ .20-.80 แล้วนำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นตามสูตร KR-20 ของ Kuder- Richardson แบบทดสอบนี้มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.84 (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข) ถือว่าคุณภาพของแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ดี 5) นำแบบทดสอบที่ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบแล้วทั้งหมด 20 ข้อ ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ออกแบบแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อ 1. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน แบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ 2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 3) ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของคำถามและรูปแบบของภาษา 5) นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข และ 6) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล (อธิบายขั้นตอนการดำเนินการวิจัย)

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ดังนี้

1. ผู้สอนแนะนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ให้ผู้เรียนศึกษาคู่มือการใช้งานบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและศึกษาวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง

2. ผู้เรียนทุกคนหลังจากศึกษาคู่มือและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ขั้นตอนต่อไปคือการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. ผู้เรียนเข้าศึกษาเนื้อหาแต่ละบทซึ่งในบทเรียน มีวิดิโอสื่อการสอนให้ผู้เรียนศึกษา และใบงานโดยการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน

3.1 ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาบนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3.2 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่ม ให้ตัวแทนเลือกหัวข้อแบบสุ่ม

3.3 ผู้เรียนทำความเข้าใจกับหัวข้อที่ได้แบบสุ่ม พร้อมวิธีการนำเสนอหัวที่เลือก

3.4 ผู้เรียนระดมความคิด วิเคราะห์ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและทดลองเขียนโปรแกรมในคอมพิวเตอร์

3.5 ผู้เรียนทดลองเขียนโปรแกรม Scratch เกมแมวบิน

3.6 หลังจากที่เขียนโปรแกรม Scratch เกมแมวบิน ให้ผู้เรียนตรวจสอบความผิดพลาดของโปรแกรม นำเสนอ และสรุปองค์ความรู้

4. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) บนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

5. ผู้เรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติที่ใช้สำหรับหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency : IOC) การหาค่าระดับความยากง่าย (Difficulty) การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson

2. สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการเปรียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test dependent

3. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย การหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และการหาความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของแบบทดสอบ (Standard Deviation; SD)

ผลการวิจัย

1. ผลหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า การทำแบบทดสอบระหว่างเรียนของผู้เรียนในหน่วยที่ 1 เริ่มต้นกับ โปรแกรม Scratch ได้คะแนนร้อยละ 86.34 และหน่วยที่ 2 การออกแบบตัวละคร ใน Scratch ได้คะแนนร้อยละ 85.09 โดยประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพ 82.30 /80.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 นั่นคือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน นำมาเปรียบเทียบกันเพื่อทดสอบค่า t-test (dependent) พบว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 9.92 และคะแนน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 16.76 และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.4-, S.D. = 0.48) โดยประเด็นที่ผู้เรียน มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ วิธีการจัดวางปุ่มของเมนูต่าง ๆ มีความเหมาะสมและใช้งานได้ง่าย ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.50) และประเด็นที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ สามารถ นำความรู้จากการศึกษาบทเรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่นๆ ได้ ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.33)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 82.30/80.19

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้น มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 ที่ระดับ 82.30 /80.19 ซึ่งเป็นผลมาจากการนำเสนอเนื้อหาบทเรียนด้วยภาพวีดีโอที่นำเสนอเนื้อหาอย่างกระชับ และชัดเจนซึ่งสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความสนใจในบทเรียน และสามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเห็นได้จากประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน (E1) ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ประกอบกับการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มาใช้ในการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีและส่งผลให้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหนึ่งเป็นมาจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือค้นคว้าหาความรู้และนำมาสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากสถานการณ์ปัญหาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยใคร่รู้

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ซึ่งผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนที่มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่หลากหลายและน่าสนใจ ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ เสียงบรรยาย และเสียงประกอบ การวิเคราะห์เนื้อหาที่เหมาะสมนำมาสู่การจัดหมวดหมู่และปริมาณเนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน การใช้ภาษาที่สั้นกระชับ และทำความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วยภาษา Scratch ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร่วมกับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการจัด การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สามารถนำไปใช้กับเนื้อหาหรือรายวิชาอื่น ๆ ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและค้นคว้าหาความรู้เพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง

1.2 ผู้สอนมีช่องทางให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้สะดวกยิ่งขึ้น

1.3 ผู้สอนควรมีการจัดเก็บข้อมูลการทำกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ เป็นรายบุคคล หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนให้สามารถทำกิจกรรมได้เต็มตามความสามารถ

1.4 ผู้สอนควรมีการประเมินทักษะการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2) ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ไปใช้กับสื่อการเรียนรู้อื่น ที่หลากหลายยิ่งขึ้น เช่น หนังสือเทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality Book) หรือการเรียนรู้บนมือถือ (Mobile Learning) เป็นต้น

2.2 ควรมีการประเมินทักษะทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนก่อนเรียน เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2548). *การเรียนรู้เน้นปัญหาเป็นฐาน.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐภัทร แก้วรัตนภัทร์ (2561). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.

ถนอมพร เลาจรัสแสง. (2544). *การสอนบนเว็บ (Web-Based Instruction) นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการเรียนการสอน. วารสารศึกษาศาสตร์สาร(1), 87-94.ใจทิพย์ ณ สงขลา.* (2561).

วรุฒ ปานเหลืองและอุบลรัตน์ ศิริสุขโภคา. (2560). *การฝึกทักษะเรื่องการเขียนผังงาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. พัฒนางานวิจัย สร้างสรรค์อุดทศึกษาไทย ก้าวไกลสู่ไทยแลนด์ 4.0* (รายงานการวิจัย).นครปฐม : มหาวิทยาลัยนครปฐม.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ สาระเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Agah Tugrul Korucu, *Abdullah Tarik Gencturk and Mustafa Mucahit Gundogdu.* (2017). [serial online]. "Examination of the Computational thinking Skills of students." Journal of Learning and teaching in Digital Age. Vol.2 No.1 :11-19

Barrow Howard and Tamblyn. (1980). *Problem-base Learning: An Approach to Medical Education*. NY: Springer.

Lu, J. J., & Fletcher, G. H. J. A. S. B. (2009). *Thinking about computational thinking.* 41(1),260-264.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน : กรณีศึกษาคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน*

Undergraduate Students' Experience and Next Normal Needs For Christian Spiritual Life Counseling Activities : A Case Study of College of Christian Theology, Christian University of Thailand.

สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน**
วันดี วจนะถาวรชัย***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีผ่านมุมมองประสบการณ์ผู้ใช้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบศึกษาเฉพาะกรณี เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาในระดับปริญญาตรีของคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียนที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง จำแนกกลุ่มตามเพศ ได้แก่ กลุ่มชายและหญิง รวมทั้งหมด 16 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) กิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ คริสเตียนเป็นชุมชนสำหรับคณาจารย์และนักศึกษาเพื่อแสดงความรักและความห่วงใยต่อผู้อื่น นักศึกษาพัฒนาพฤติกรรมการปรับตัวเพื่อฝึกฝนตนเองในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน 2) ความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไป ได้แก่ การใช้เวลามากขึ้นในเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณบนแพลตฟอร์มที่หลากหลายกว่าเดิม การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าหรือบุคคลภายนอกเพื่อส่งเสริมชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนให้กับนักศึกษา

คำสำคัญ : การให้คำปรึกษา, ชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน, การประเมินความต้องการจำเป็น, ประสบการณ์ผู้ใช้

---

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ “การวิจัยอิงการออกแบบเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของคนไทยในกลุ่ม เจเนเรชัน ซี”

**อาจารย์ประจำสถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์ คริสตจักรภาค 7 แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

***อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) Study the experience of participating in an undergraduate student's Christian spiritual life counseling activities; and 2) Study the next normal needs for a Christian spiritual life counseling activity among undergraduate students through a user experience perspective. This research was a case study qualitative research. Focus group discussions were held with two groups of key informants from the College of Christian Theology, Christian University of Thailand, divided into male and female groups, for a total of 16 people, and the data was analyzed by using content analysis. The research findings were summarized as follows: 1) Christian Spiritual Life Counseling activities provide a community for faculty and students to express their love and concern for others. Students develop adaptive behaviors to train themselves in the Christian spiritual life. 2) The next normal needs include: more time should be spent on building the Christian spiritual life together; building relationships in the spiritual life on a more diverse platform; and the involvement of alumni or outsiders to promote students' Christian spiritual life.

Keywords : Counseling, Christian Spiritual Life, Needs Assessment, User Experience

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

วิวัฒนาการของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ได้แบ่งการศึกษาทางกายและจิตออกเป็นสองส่วนอย่างไม่เกี่ยวข้องกันและไม่อ้างอิงถึงกันตามหลักปรัชญานั้น ทำให้วิทยาศาสตร์สมัยใหม่จำกัดขอบเขตความรู้อยู่แค่มิติทางกายภาพ ส่วนมิติทางจิตวิญญาณนั้นถือว่าเป็นเรื่องของศาสนา (D'Costa 2009) โดยหากเราพิจารณาคำสอนศาสนาต่างๆ ว่ามีรากฐานของการคิดเกี่ยวกับชีวิตไว้อย่างไร เราจะเห็นว่าศาสนาให้แง่มุมของการมีชีวิตในด้านหนึ่งที่แตกต่างจากวิทยาศาสตร์ก็คือศาสนาให้ความสำคัญต่อ "ความหมายของการมีชีวิตอยู่" ส่วนวิทยาศาสตร์นั้นให้ความสำคัญเฉพาะ "การมีชีวิตอยู่" เช่น มีการหายใจ มีการเต้นของหัวใจ หรือการทำงานของอวัยวะต่างๆ เป็นต้น ซึ่งไม่ได้เป็นการให้ความสำคัญว่าการหายใจของคนเรานั้นเป็นเป้าหมายไปมากกว่าร่างกายที่จะยังคงดำรงชีพหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุนี้ในทางศาสนาจึงช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงเรื่องความหมายของชีวิต เพราะศาสนาส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ดีแก่ชีวิต การตระหนักรู้ในภาพรวมของการดำรงชีวิตที่มีคุณค่า กอรปด้วยสันติสุขและความหวัง อีกทั้งยังมีพลังเพื่อบรรลุสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิตและจิตวิญญาณได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การแสวงหาความเข้าใจในมิติทางจิตวิญญาณของชีวิตจึงต้องมาเรียนรู้จากศาสนา ซึ่งไม่มีสังคมใดไม่มีศาสนา หรือระบบคำสอนและแนวทางปฏิบัติเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยบางสังคมหรือบางวัฒนธรรมมีศาสนาที่เป็นความเชื่อแบบดั้งเดิมหรือมีศาสนาที่มีคำสอน วิธีคิดและแนวทางการปฏิบัติที่สลับซับซ้อนมากขึ้น แม้ว่ามิติทางจิตวิญญาณของแต่ละศาสนาอาจมีความหมายที่แตกต่างกันออกไปบ้าง แต่ในศาสนาต่างๆ ทั่วโลกนี้มีลักษณะร่วมกันอยู่ประการหนึ่งคือ การให้ความหมายของการมีชีวิตอยู่ที่ทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ทางจิตวิญญาณ (Brix, 2009; McMinn, 2011; House, 2018)

จิตวิญญาณ (spiritual) เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่อาจจะรับรู้และให้ความหมายเฉพาะเป็นของแต่ละบุคคล ซึ่งวัฒนธรรมทางซีกโลกตะวันตกและตะวันออกก็ให้ความหมายกับแนวคิดด้านจิตวิญญาณอย่างแตกต่างกัน แต่มีลักษณะร่วมที่คล้ายคลึงกันคือเป็นแนวคิดสากลที่ว่าด้วยเรื่องอันเกี่ยวข้องกับมิติในด้านความเชื่อและศรัทธาต่อสิ่งที่มีค่าสูงสุด การมีคุณค่า ความหมาย ความหวังและเป้าหมายของชีวิต ภาวะเหนือตนเอง ความสัมพันธ์ ความผูกพันและสิ่งยึดเหนี่ยว (วรวรรณ จันทวีเมือง และทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ, 2559) ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้กำหนดให้จิตวิญญาณเป็นหนึ่งในมิติที่เป็นตัวชี้วัดด้านสุขภาวะของบุคคล ซึ่งจากแต่เดิมมีเพียงมิติด้านความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิต และสังคมเท่านั้น โดยในวงการสุขภาพเริ่มให้ความสำคัญและเป็นที่สนใจอย่างเป็นรูปธรรมกับความต้องการทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual needs) และความผาสุกทางด้านจิตวิญญาณ (spiritual well-being) ซึ่งเกิดขึ้นโดยสมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1984 ที่ได้กำหนดข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลเกี่ยวกับมิติจิตวิญญาณขึ้น เพื่อให้พยาบาลได้มีแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้รับบริการที่นอกเหนือไปจากทางร่างกาย จิตใจ และสังคม (Chandler, Holden & Kolander, 1992; Hawks, 2004)

คริสต์ศาสนาเน้นหลักคำสอนที่ช่วยให้ผู้ศรัทธาถือปฏิบัติตนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชีวิตที่บุคคลได้ปฏิบัติหรือทำร่วมกัน ซึ่งพระเยซูคริสต์ได้ทรงสอนในพระธรรมมัทธิว 22: 37-39 ไว้ว่าให้คริสเตียนสำแดงความรักต่อพระเจ้า ต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์ พระองค์ทรงเข้าพระทัยและทรงเน้นการสร้างคุณค่าให้กับชีวิตมนุษย์ ตลอดจนถ่ายทอดคำสอนแก่ผู้ฟังที่จะสามารถทำความเข้าใจได้อย่างชัดเจน (สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2559; ยุทธภัณฑ์ พินิจ และคณะ, 2564) โดยชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในรูปแบบทั่วไปนั้นเป็นคุณลักษณะที่สะท้อนมาจากทุกด้านในสัมพันธภาพของความเป็นมนุษย์โดยมีพระเจ้าเป็นศูนย์กลาง การดำเนินชีวิตด้วยการอธิษฐาน การอ่านพระคัมภีร์ การนมัสการพระเจ้า การออกไปเป็นพยานเพื่อประกาศเรื่องพระเยซูคริสต์ การถวายทรัพย์ การเข้ากลุ่มสามัคคีธรรม การทำสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนการช่วยเหลือบุคคลและสังคม ดังนั้น ในบรรยากาศที่เกิดขึ้นถือเป็นประสบการณ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณทั้งในรูปแบบส่วนตัว หรือการทำร่วมกันของแต่ละกลุ่มคนตามแบบแผนนี้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การเติบโตด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณอย่างเป็นลำดับ (McMinn, 2011; Willard, 1988; เนติ คูโชติกุล, 2563) การฝึกฝนตนเองของบุคคลเพื่อการเติบโตในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ทางชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณภายใต้แบบแผนและวิธีการปฏิบัติอันเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ใช่การท่องจำหรือเพียงการครุ่นคิดในระดับสติปัญญา จึงไม่สามารถที่จะเข้าถึงการฝึกฝนตนเองในฝ่ายจิตวิญญาณโดยผ่านความเข้าใจลักษณะผิวเผินในระดับหลักการและเหตุผล แต่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติและใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งถึงในด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณส่วนตนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอที่เรียกว่า “วินัยฝ่ายจิตวิญญาณ” (Willard, 1988; Holder, 2005)

คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน เป็นสถาบันการการศึกษาที่จัดการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศาสตร์ โดยมีเป้าประสงค์คือการทำตามหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ทั้งทางด้านวิชาการและการเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน ตลอดจนภาคการฝึกปฏิบัติพันธกิจคริสตจักร ก่อนที่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจะเข้าสู่การทำงานการรับใช้ พระเจ้า มีส่วนร่วมในการพัฒนาคริสตจักร ชุมชน และสังคม ท่ามกลางกิจกรรมต่าง ๆ ในการสำแดงออกถึงความรักที่มีต่อพระเจ้าและต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การพัฒนาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษาจึงเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการอย่างคู่ขนานกับการจัดระบบการศึกษาทางความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ เพราะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะการเป็นแบบอย่างของผู้นำฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน (สกุณี เกรียงชัยพร และสาณุรักษ์ ฟ่องวาริน, 2560) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนในระหว่างการใช้ชีวิตนักศึกษา โดยกิจกรรมหลักที่คณะคริสตศาสนศาสตร์ได้จัดเตรียมเพื่อการเสริมสร้างพัฒนานักศึกษาคือ “การให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่าย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จิตวิญญาณคริสเตียน” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ถูกออกแบบโดยเน้นเป้าหมายของการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่เป็นไปตามหลักพระคริสตธรรมคัมภีร์ ในการเสริมสร้างวุฒิภาวะคริสเตียนเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เข้าถึงประสบการณ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ อันสามารถจัดการกับสถานการณ์หรือปัญหาเฉพาะหน้าทั้งหลายด้วยท่าทีและบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับคุณลักษณะชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนที่เจริญเติบโตขึ้นตามลำดับ (Crabb, 2013) คำนึงถึงบริบทความหลากหลายและความแตกต่างของนักศึกษา เชื่อมโยงกับการมีสุขภาวะที่ดีทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง โดยมีวัฒนธรรมและจิตสำนึกแห่งการเป็นพลเมืองของประเทศชาติที่ตระหนักถึงคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ตามพระประสงค์ขององค์พระผู้เป็นเจ้า

ลักษณะและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งเป็นช่วงของระยะปกติใหม่ (new normal) ที่ได้ปรับเปลี่ยนไปกับสถานการณ์โดยออกแบบให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องวิถีชีวิตใหม่ให้เป็นกิจกรรมทางไกล (distance activities) โดยใช้ช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งก็ได้สร้างความแตกต่างจากวิถีเดิมที่คณาจารย์และนักศึกษาได้พบกันได้สะดวกขึ้น เช่น การประชุมสายทางไกลแบบกลุ่มพร้อม ๆ กันที่ทำให้มีความปลอดภัยในด้านสุขภาวะจากการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ แต่ก็เกิดข้อจำกัดหลายประการในการให้คำปรึกษาและการสร้างสัมพันธภาพอย่างลึกซึ้งเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการพบปะเผชิญหน้ากันแบบปกติ ซึ่งอาจมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถกระทำได้ (คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2565) แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาทบทวนข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูลที่จำกัดเฉพาะในส่วนของผู้ให้คำปรึกษา จึงไม่เพียงพอต่อการออกแบบและพัฒนากิจกรรมในการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนที่กำลังจะเกิดขึ้นในระยะปกติถัดไป (next normal) จึงจำเป็นต้องอาศัยการสะท้อนผลและอ้างอิงข้อมูลจากประสบการณ์ผู้ใช้ (user experience) ซึ่งหมายถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนอกเหนือจากคณาจารย์ อาจารย์ส่วนสนับสนุน โดยกลุ่มได้รับผลกระทบโดยตรงจากกิจกรรมคือ นักศึกษา

การศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของวิทยาลัย คริสเตียนทั้งทางวิชาการและที่ไม่ใช่ทางวิชาการนั้นมีอิทธิพลต่อด้านจิตวิญญาณและสุขภาวะทางจิตของนักศึกษา Ma, 2003; Nelms et. al, 2007; White, 2017; Carter, 2019) ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตคริสเตียนจนเกิดความสัมพันธ์กับการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของบุคคลที่แตกต่างกันออกไปตามปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (Kowalczyk et al., 2020; Wright, 2020) และการตอบสนองต่อสถานการณ์และความต้องการของนักศึกษาในเชิงวิธีการทางจิตวิทยาการให้คำปรึกษาที่หลากหลาย นอกจากจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษาแล้ว ยังรวมถึงไปถึงการบ่มเพาะความสามารถในการปกครองตนเอง กำกับตนเองในเชิงบวกของนักศึกษาและวินัยในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ(LeBlanc & Slaughter, 2012; Budziszewski, 2014; Vickery & Vickery, 2021; Walker et. al., 2021; Walker & Rhoades, 2022) ดังนั้น ในการวิจัยในครั้งนี้จึงได้นำเอาแนวคิดของการวิจัยประสบการณ์ผู้ใช้ (user experience research) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ เพื่อการสร้างความเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการจำเป็นไปพร้อม ๆ กัน (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558; 2563) ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการร่วมกิจกรรมในมิติของสุขภาวะฝ่ายจิตวิญญาณจะถูกนำมาสู่การกระบวนการปรับปรุงพัฒนาและออกแบบกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนที่ควรจะเกิดขึ้นในระยะปกติถัดไป

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ศึกษาความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ คริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีผ่านมุมมองประสบการณ์ผู้ใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน: กรณีศึกษาคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน” ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เลือกใช้การสนทนากลุ่ม (focus groups discussion) ในการดำเนินการวิจัยให้เกิดความเข้าใจในประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปของกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ ซึ่งสะท้อนจากการบอกเล่าด้วยประสบการณ์จริงของนักศึกษาผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

สนามวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน เป็นสนามวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาที่จัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณแบบครบวงจร กล่าวคือ มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่หลากหลาย ตามแนวทางการพัฒนานักศึกษา ซึ่งคณาจารย์มีบทบาทในการดำเนินการและริเริ่มกิจกรรมสำคัญ ๆ อีกทั้งฝ่ายสนับสนุนการสอนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้นเหตุผลการเลือกสนามวิจัยด้วยวิธีการนี้จึงเป็นลักษณะการเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ชาย โพธิสิตา, 2562)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้ได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) แบบเจาะจงเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีของคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 1 ปีการศึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มตามเพศ คือ กลุ่มชายและกลุ่มหญิง กลุ่มละ 8 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้การสนทนากลุ่ม (focus groups discussion) ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์โปรแกรม Zoom Cloud Meeting ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่อยู่คนละสถานที่สามารถเข้าสนทนากลุ่มร่วมกันในเวลาเดียวกันได้ เหมาะสมกับช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และแบบบันทึกพฤติกรรมการสนทนากลุ่ม มาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีลักษณะผสมผสานระหว่างโครงสร้างข้อคำถามและการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้า (Krueger, 2000) โดยทั้งนี้เพื่อต้องการความยืดหยุ่นของประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม ในขณะที่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมประเด็นศึกษาอย่างครบถ้วนตามแนวทางการสร้างและกำหนดประเด็นสนทนากลุ่มของ Krueger (1998) ประกอบด้วยคำถามนำประเด็น คำถามหลัก และคำถามสรุป ซึ่งการกำหนดแนวคำถามในงานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญในฐานะผู้ใช้ว่าพวกเขามีการปฏิบัติหรือรับรู้ในกิจกรรมการให้คำปรึกษาอย่างไร มีอารมณ์และเหตุผลอะไรที่ส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น (สุวิมล ว่องวาณิช, 2563) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นไว้ดังนี้คือ 1) ลักษณะและประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษา 2)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประสบการณ์ในการปรับตัวด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ และ 3) ความคาดหวังหรือความต้องการจำเป็นต่อกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่ควรจะเกิดขึ้นในภาวะปกติถัดไปหรือในอนาคตอันใกล้นี้ โดยประเด็นแนวคำถามดังกล่าว ได้จัดส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน จำนวน 2 ท่าน ในการให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการปรับปรุงแนวคำถาม เพื่อให้เป็นไปตามกรอบการศึกษาด้านการให้คำปรึกษาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนทั้งในหลักการทฤษฎีและการปฏิบัติ

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการจัดสนทนากลุ่มด้วยตนเองและทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) ซึ่งกระบวนการเริ่มต้นจากหลังจากได้ข้อมูลการสนทนากลุ่มแล้วจึงได้นำมาจัดระเบียบข้อมูล (data organizing) สร้างรหัสและแสดงข้อมูล (Data display) จากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนของการสรุป (conclusion) ตีความและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (interpretation and verification) ตามลำดับ (Miles and Huberman, 1994)

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล ทำการการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลและการยืนยันผล (confirmability) โดยการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) จากหลายแหล่งข้อมูล (data triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยใช้วิธีการตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลหลักในต่างกลุ่ม ว่าข้อมูลที่ได้มีลักษณะที่ตรงกันหรือไม่ อย่างไร แล้วเลือกนำข้อมูลที่ตรงกัน หรือไปในทิศทางเดียวกันมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป และนอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) กล่าวคือ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเรื่องเดียวกันในหลายวิธี ได้แก่ การจัดสนทนากลุ่มด้วยประเด็นคำถามพร้อมกับการสังเกตผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นต้นว่า อากัปกิริยา สีหน้า แววตา ท่าทางและน้ำเสียงในขณะที่อยู่ระหว่างการสนทนากลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น น้ำเสียงและแววตาของผู้ให้ข้อมูลหลักเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขในขณะที่พูดถึงเรื่องประสบการณ์ในเชิงบวกของตนเอง ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณหรือในขณะที่พูดถึงความคาดหวังหรือความต้องการจำเป็นในกิจกรรม ผู้ให้ข้อมูลหลักจะพูดด้วยน้ำเสียงที่มั่นใจแสดงความคาดหวัง โดยวิธีการเหล่านี้ทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ว่าการที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้บอกเล่าถึงสิ่งเหล่านั้น เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสอดคล้องกับสิ่งที่ได้บอกเล่ามามากน้อยเพียงไร

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในงานวิจัย เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยต่อเนื่องจากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากชุมชนการปฏิบัติ (Community of Practice: CoP) “*การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาชีวิตจิตวิญญาณ คริสเตียน*” (คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2565) ซึ่งดำเนินการวิจัยในระยะช่วงปลายปีการศึกษา 2564 และเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อเนื่องในเชิงการวิจัยกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มอย่าง ผู้วิจัยจึงได้จัดส่งข้อเสนอโครงการวิจัยพร้อมทั้งแนวคำถามต่อคณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยประจำคณะและคณะกรรมการประจำคณะวิชา ตามลำดับ เพื่อพิจารณากลั่นกรองหลักจริยธรรมการวิจัยซึ่งประกอบด้วย หลักในการเคารพบุคคล หลักของประโยชน์ในการเข้าร่วม และหลักความยุติธรรม ซึ่งได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย โดยก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการ รายละเอียดที่จำเป็น เช่น วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับที่มีต่อกลุ่มต่าง ๆ ให้กับตัวอย่างวิจัย พร้อมทั้งแจ้งให้รับทราบว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมดังกล่าวจะเป็นความลับซึ่งไม่สามารถระบุตัวตนหรือที่มาของข้อมูลที่จะสามารถคาดเดาถึงตัวตนของผู้ให้ข้อมูลนั้น ๆ ได้ และผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ นำเสนอ และเผยแพร่ข้อมูลในภาพรวม จะไม่ระบุหรือชี้แสดงสิ่งใดที่เป็นการเข้าข่ายการเจาะจงเป็นรายบุคคล เมื่อจำเป็นต้องอ้างถึงแหล่งที่มาของข้อมูลจะกระทำโดยการระบุรหัสแทนชื่อหรือตัวตนของผู้ให้ข้อมูลนั้น พร้อมกันนี้ ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างวิจัยมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถาม หรือขอยุติการให้ข้อมูลในระหว่างที่กำลังดำเนินการสนทนากลุ่มก็ได้ทันที และมีสิทธิที่จะทราบผลของการวิจัยหลังการวิจัยสิ้นสุดลง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

1. ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนเป็นชุมชนที่คณะคริสตศาสนศาสตร์ได้ออกแบบเพื่อให้คณาจารย์ นักศึกษาและฝ่ายสนับสนุนการสอน ได้ใช้เป็นพื้นที่ในมิติฝ่ายจิตวิญญาณต่อการแสดงความรัก ความห่วงใยต่อกันและกันตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์ และมุ่งให้เกิดการสร้างสัมพันธภาพในพระเยซูคริสต์ร่วมกัน โดยทุกกิจกรรมสอดคล้องกับการส่งเสริมพัฒนาการและพฤติกรรมการปรับตัวในชีวิต การฝึกฝนตนเองในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษาตลอดจนสร้างความสมดุลด้านสุขภาวะในด้านต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษาเป็นไปในรูปแบบออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Zoom Cloud Meeting ซึ่งกิจกรรมแบ่งเป็นสองลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ **“กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์”** ที่จัดแบ่งเป็นกลุ่มๆ โดยมีสมาชิกประกอบด้วย นักศึกษา คณาจารย์ อาจารย์ส่วนสนับสนุน การสอน กิจกรรมเน้นการสร้างสัมพันธ์จากการขับเคลื่อนร่วมกันด้วยบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม เช่น คณาจารย์/นักศึกษารับผิดชอบในการนำกลุ่ม ซึ่งอาจมีหัวข้อสนทนาเพื่อดำเนินกิจกรรมหรือรายการต่างๆ ที่อาจจัดเตรียมไว้แล้วตามสถานการณ์ ตลอดจนการศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ร่วมกันในกลุ่ม และสมาชิกในกลุ่มที่เหลืออาจมีส่วนร่วมในการแบ่งปันประสบการณ์จากมุมมองของตนเอง การขอบพระคุณพระเจ้าสำหรับเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต การสะท้อนความรู้สึกจากการเผชิญสถานการณ์ประจำวันหรือในช่วงระยะที่ผ่านมา โดยในลักษณะนี้สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้รับฟังซึ่งกันและกัน และตอบสนองด้วยการกล่าวคำหนุนใจ ให้กำลังใจเพื่อแสดงความห่วงใย รวมถึงการอธิษฐานเผื่อผู้อื่นที่กำลังมีประสบกับความกังวล ความทุกข์ ทั้งชีวิตส่วนตัวและชีวิตการเรียน แบบที่สอง คือ **“การให้คำปรึกษาแบบรายบุคคล”** เป็นลักษณะที่อาจารย์ในฐานะของที่ปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน และนักศึกษา ในฐานะของผู้ขอรับคำปรึกษา ได้ใช้เวลาร่วมกันในกิจกรรมการให้คำปรึกษา ซึ่งอาจมีหัวข้อสนทนาเพื่อปรึกษาแบบส่วนตัว ในประเด็นต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการ โดยการให้คำปรึกษาจะดำเนินไปสู่เป้าหมายของการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณตามหลักพระคริสตธรรมคัมภีร์ คือการเสริมสร้างวุฒิภาวะคริสเตียนเพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เข้าถึงประสบการณ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่สามารถจัดการกับสถานการณ์หรือปัญหาเฉพาะหน้าทั้งหลายด้วยท่าทีและบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับพระคริสตธรรมคัมภีร์

> *“...กลุ่มสัมพันธ์เป็นช่วงเวลาที่ดีมาตลอด เป็นการปรับตัวและยังคงอยู่ไม่ต่างจาก On-Site ...เริ่มต้นด้วยความห่วงใย และอธิษฐานกันทันที...รู้สึกอบอุ่นและได้ใช้เวลาใคร่ครวญชีวิตฝ่ายวิญญาณ...”*
>
> (นักศึกษาหญิง, 7)

> *“...ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกิจกรรมมีส่วนช่วยให้ผมได้รับการเสริมสร้างจิตวิญญาณร่วมกันกับพี่ ๆ และเพื่อน ๆ และสร้างความรู้จักสนิทสนมกันมากขึ้นกับทุกคน...”* (นักศึกษาชาย, 2)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประสบการณ์มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณถูกสะท้อนออกมาในลักษณะความคาดหวังและความรู้สึกที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยนักศึกษาให้ความเห็นว่า การพบกับอาจารย์ที่ปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณเป็นการส่วนตัวควรมีความบ่อยครั้งมากขึ้น รูปแบบการพบปะในลักษณะกลุ่มควรเป็นกลุ่มขนาดเล็กลง บางครั้งเป็นเรื่องของความเขินอายที่จะพูดบางเรื่องกับคนในกลุ่มใหญ่ และรู้สึกประทับใจกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในการสอนแบ่งปันประสบการณ์และให้คำปรึกษา

"...อยากพบอาจารย์ที่ปรึกษาสัปดาห์ละครั้ง หรือบ่อยขึ้นกว่านี้ เพื่อหนุนใจกัน ขอบคุณพระเจ้า..."

(นักศึกษาชาย, 1)

"...การพบกันทั้งห้อง เพื่อน ๆ ไม่ค่อยจะพูด แต่เห็นว่าหากพบกันแค่ 1-2 คน ก็จะกล้าพูด..."

(นักศึกษาหญิง, 6)

"...ไม่ค่อยเห็นด้วยกับกลุ่มที่มีคนเยอะ แต่คาดหวังว่าน่าจะมีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มากกว่า เพื่อรวมกันแบ่งปันเรื่องต่าง ๆ และอยากให้มีความผูกพันกันมากกว่านี้..."

(นักศึกษาชาย, 4)

"...การที่อาจารย์มีบทบาทในการสอนในกลุ่มสัมพันธ์ รู้สึกเดินตัวปลิวเข้าไปโดยไม่ต้องกังวล..."

(นักศึกษาหญิง, 7)

นักศึกษายอมรับสภาพที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการจัดการตนเองอย่างไม่ถูกต้องในช่วงการเรียนในรูปแบบออนไลน์ จนก่อให้เกิดเวลาว่างมากเกินไป ทำให้ขาดสมาธิหรือการจดจ่อในการจัดการด้านการเรียน กระทบต่อการฝึกฝนวินัยในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณในช่วงระยะแรก ซึ่งไม่ได้ส่งผลถึงความต้องการในการขอรับคำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แต่อย่างไรก็ตามนักศึกษาได้ใช้วิธีการปรับตัวด้วยการริเริ่มด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน การอาศัยวิธีคิดหรือมุมมองใหม่เพื่อการปรับตัว โดยกระบวนการคิดของนักศึกษายังอ้างถึงผลกระทบเชิงในบวกที่ได้รับจากกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในช่วงที่ผ่านมา

"...ช่วงโควิดทำให้เหมือนกับไปใช้ชีวิตปกติก่อนมาเรียน ปกติเป็นคนจัดการเวลาไม่ค่อยได้อยู่แล้ว.... งานเยอะทำตัวว่าง แต่โทษว่างานทำให้ไม่มีเวลา ก็เลยทำให้ไม่มีเวลาเฝ้าเดี่ยว เหมือนระบบมันรวนอ่ะครับ ออกจากตรงนี้ได้ก็เพราะท้าทายตนเองพยายามอ่านพระคัมภีร์ และเฝ้าเดี่ยว..."

(นักศึกษาชาย, 4)

"...บ้านที่หนูอยู่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ช่วงการเรียนออนไลน์ลำบากมากค่ะ ต้องเดินทางข้ามฟากแม่น้ำไปอีกฝั่งหนึ่งไปคริสตจักรเพื่อหาจุดที่มีสัญญาณ บางทีช่วงฝนตกน้ำมันท่วมสูงข้ามไปไม่ได้...จากจุดนี้ทำให้ตนเอง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ได้ฝึกวินัยชีวิต โดยหนูต้องอธิษฐานมากขึ้น อ่านพระคัมภีร์มากขึ้น และบางทีจนรู้สึกว่าหนูอธิษฐานมากกว่าตอนอยู่ที่สถาบัน...” (นักศึกษาหญิง, 1)

“...ช่วงโควิด ทำให้สถานการณ์ชีวิตกระตือรือร้นลดลง...ใช้วิธีการตั้งกลุ่มกับน้อง ๆ อย่างน้อยก็ช่วยกันหนุนใจ แต่น้องก็กลับมาขอคำปรึกษากับเรามากกว่า ทำให้เราต้องกระตุ้นตนเอง เลยคิดว่าจะทำตัวแบบเดิมไม่ได้แล้ว...” (นักศึกษาชาย, 8)

“...ด้วยความที่ว่าช่วงที่เรียนออนไลน์ไม่ได้มีโอกาสพบกับอาจารย์ที่ปรึกษามากนัก...รู้สึกเหมือนเฉื่อยลง แต่ก็ให้เพื่อนเป็นคนช่วย นัดกันอ่านพระคัมภีร์ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน.... ‘ก็คือเพื่อนที่สถาบันมอบให้เรา’...”

(นักศึกษาหญิง, 7)

ประสบการณ์ของนักศึกษาต่อกิจกรรมด้านการให้คำปรึกษาในด้านประโยชน์ถูกสะท้อนด้วยมุมมองการพัฒนาตนเองของนักศึกษาด้านการพัฒนาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ เช่น กิจกรรมที่ถูกออกแบบและดำเนินโดยคณาจารย์ อาจารย์ส่วนสนับสนุน การสอนผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ ฝึกฝนชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ และแนวทางต่าง ๆ ที่ได้รับนำไปปรับใช้ในชีวิตของตนเองซึ่งเป็นมิติแรก และในมิติที่สองนั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้อภิบาลคนอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจน (impact) ของศิษย์เก่าที่เพิ่งจะสำเร็จการศึกษาออกไป ได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมที่เคยเข้าร่วมในช่วงที่ตนเองยังเคยเป็นนักศึกษา จึงได้ริเริ่มกิจกรรมในกลุ่มออนไลน์คล้ายกับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อช่วยเหลือรุ่นน้องด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่วนความประทับใจเกี่ยวกับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณสะท้อนให้เห็นถึงการแบบอย่างของวิธีการอภิบาลดูด้วยความใส่ใจในกิจกรรมการคำปรึกษา

“...ทำให้ผมปรับตัวได้ดีขึ้น ไวต่อสิ่งที่เกิดขึ้น สามารถ move on ออกจากสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ”

(นักศึกษาชาย, 3)

“...ได้รับประสบการณ์และประโยชน์มาก ๆ โดยเฉพาะในช่วงโควิด...กลับไปอยู่ต่างจังหวัดได้ฝึกทักษะตนเองในการเข้าหาผู้อื่น ห่วงใยคนอื่นมากขึ้น และก็เห็นข้อดีข้อเสียของตนเองจากการทบทวน....”

(นักศึกษาชาย, 4)

“...นอกจากกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แล้ว อาจารย์ยังให้เขียนบันทึกเฝ้าเดี่ยวทุกเช้า ตอนแรกหนูรู้สึกไม่ค่อยจะอยากเขียนเลย แต่พอกลับมาเรียนที่บ้านในช่วงโควิด การเขียนบันทึกทำให้เราได้ใคร่ครวญอะไรหลายอย่างในชีวิตตามพระคัมภีร์ มันเป็นประโยชน์และมีกำลังใจขึ้นมามากเลยค่ะ ....”

(นักศึกษาหญิง, 4)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

“...รุ่นพี่ที่เพิ่งจบออกไป ได้ตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือน้องในช่วงโควิด มีการแบ่งปันประสบการณ์ชีวิต ให้คำปรึกษากัน....คุยกันได้แทบทุกเรื่อง...” (นักศึกษาหญิง, 2)

2. ความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีผ่านมุมมองประสบการณ์ผู้ใช้

ประสบการณ์ของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นับเป็นช่วงของความปกติใหม่ (new normal) ที่เกิดขึ้น ได้ปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินกิจกรรมและการใช้ชีวิตของนักศึกษา จนกลับกลายเป็นเรื่องปกติ ซึ่งได้สะท้อนความต้องการจำเป็นที่กำลังจะเข้าสู่ระยะปกติถัดไป (next normal) สำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน ประกอบด้วย ความต้องการในการใช้เวลามากขึ้นเพื่อการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาร่วมกันกับคณาจารย์และอาจารย์ส่วนสนับสนุนการสอน การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณด้วยวิธีการที่หลากหลายกว่าเดิม หรือบนแพลตฟอร์ม เทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า อาจารย์พิเศษ หรือบุคคลภายนอกเพื่อส่งเสริมชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนให้กับนักศึกษา

“...ต้องการเวลาในการทำกิจกรรมมากขึ้น เพราะที่ผ่านมาเป็นเดือนละครั้ง อาจจะมีการพบกันครั้งละ 1 สัปดาห์ในกลุ่มย่อย หรือถ้าพบอาจารย์ส่วนตัวก็อยากจะได้เวลาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ครั้ง....”

(นักศึกษาหญิง, 7)

“...มีการพบอาจารย์ที่ปรึกษาบ่อย ๆ หรือจัด meeting กับอาจารย์ที่ปรึกษา หรือว่าออกทริปเดือนละครั้งเพื่อจะใช้เวลาร่วมกัน....” (นักศึกษาชาย, 3)

“...ตามที่เข้าใจที่ทำกันอยู่ก็น่าจะคล้ายกับการสร้างสาวกของพระเยซูคริสต์ ก็น่าจะมีอะไรที่หลากหลายขึ้นได้ เช่น จัดกลุ่มเป็นชุมนุมฝึกการอภิบาล หรือด้าน IT แบบเจาะลึกเพื่อฝึกฝน แล้วอาจารย์คอยแนะนำ ให้คำปรึกษาผ่านมุมมองเรื่องต่าง ๆ....อย่างกับที่ผ่านมานี่นักศึกษาอยู่บ้านก็ใช้มือถือมากเกินไปจนขาดการจดจ่อในชีวิตฝ่ายวิญญาณ อันนี้มันก็เป็นเรื่องเสียเวลาเปล่าเลย...”

(นักศึกษาหญิง, 8)

“...ถ้ามองในส่วนที่จะต้องมี และผมคิดว่ามันจำเป็นมากในยุคนี้คือ หาช่องที่เราจะสร้างสัมพันธ์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เล่นเกมร่วมกัน ทำกิจกรรมบนดิจิทัลด้วยกัน อะไรก็ได้ที่ปัจจุบันเราใช้อะไรกันอยู่แล้ว เอาตรงนั้นมาเป็นส่วนช่วยทำให้เราเชื่อมต่อกัน ให้มันได้ประโยชน์มากกว่าเดิม ผมว่าการปรับบางอย่างมันต้องให้ได้ทั้งคุณภาพและปริมาณไปด้วยกัน....”

(นักศึกษาชาย, 4)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

“...ถ้าในช่วงที่เรียนเรื่องการมีพี่เลี้ยง น้องเลี้ยง มันจะดูสนิทกันมากขึ้น แต่อย่างรุ่นพี่ที่จบไปแล้วควรเชิญเขาเข้ามาในกลุ่มเซลล์ด้วยค่ะ มาแบ่งปันประสบการณ์หนุนใจน้อง ๆ เวลาออกไปทำงานรับใช้แล้วเป็นไงบ้าง หรืออาจารย์พิเศษบางคนที่เคยมาสอนมีประสบการณ์ดี ๆ นอกจากจะมาหนุนใจก็น่าจะมีหัวข้อพิเศษมาสอน มาแนะนำในกลุ่มเซลล์ได้เหมือนกัน....”

(นักศึกษาหญิง, 3)

อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน กรณีศึกษาคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน ซึ่งข้อค้นพบจากผลการวิจัยจะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมการให้คำปรึกษาในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน คือการพัฒนาและเสริมสร้างวุฒิภาวะคริสเตียนของนักศึกษาผ่านกิจกรรมการให้คำปรึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เข้าถึงประสบการณ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่สามารถจัดการกับสถานการณ์ทั้งเชิงบวกและลบ หรือปัญหาเฉพาะหน้าที่กำลังเผชิญด้วยท่าทีและบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับพระคริสตธรรมคัมภีร์ ตลอดจนมีชีวิตในฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนที่เติบโตขึ้นไปพร้อมกันกับฝ่ายร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของนักศึกษาต่อกิจกรรมการให้คำปรึกษาฝ่ายจิตวิญญาณนั้น ได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดการออกแบบกิจกรรมของคณะคริสตศาสนศาสตร์ที่คำนึงถึงความหลากหลายทางบริบทของนักศึกษาและการผสมผสานการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ สอดคล้องกับ Crabb (2013) ที่กล่าวว่าเป็นวิธีการที่รวมเอาด้านจิตวิญญาณคริสเตียนและจิตวิทยามาทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาอย่างสมดุลเพื่อก่อให้เกิดพัฒนาชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ความคงอยู่ของผลกระทบในเชิงบวกที่เกิดขึ้นจากการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนผ่านกิจกรรมการให้คำปรึกษาในช่วงที่ผ่านมา โดยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วได้เข้ามาช่วยและมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณในลักษณะของรุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง โดยเรื่องเดียวกันนี้ Vickery และ Vickery (2021) อธิบายว่าจุดสำคัญที่สังเกตเห็นได้ของการเปลี่ยนแปลงทางชีวิตจิตวิญญาณคริสเตียนที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ มักเกี่ยวข้องกับการตระหนักและรับรู้ถึงความขัดสนทางจิตวิญญาณของผู้อื่น เช่น การสัมผัสได้ถึงความต้องการหรือโอกาสในการช่วยเหลือผู้ที่กำลังลำบาก เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นั้น เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิถีชีวิตการใช้ชีวิตของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางรูปแบบการเรียน พฤติกรรมส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ (Brown et al., 2013) บางปัจจัยส่งผลกระทบทางจิตใจ ความวิตกกังวล และระดับความเครียดที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนตามวิถีชีวิตใหม่ หรือความห่างเหินในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักศึกษาและคณาจารย์ในลักษณะแบบเดิม ซึ่งเป็นประสบการณ์ในเฉพาะบุคคลที่ได้เผชิญสภาพปัญหาจึงมีความต้องการทางจิตวิญญาณอาจแตกต่างกัน (Mathis & Parnell, 2014) ดังนั้น ความต้องการทางกำลังใจจึงเป็นพื้นฐานและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างทางจิตวิญญาณที่ควรเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการให้กำลังใจในระดับตนเอง และเมื่อใดก็ตามที่การประสบกับสภาวะที่ไม่อาจแก้ไขด้วยตนเองอีกต่อไป จึงเกิดความ

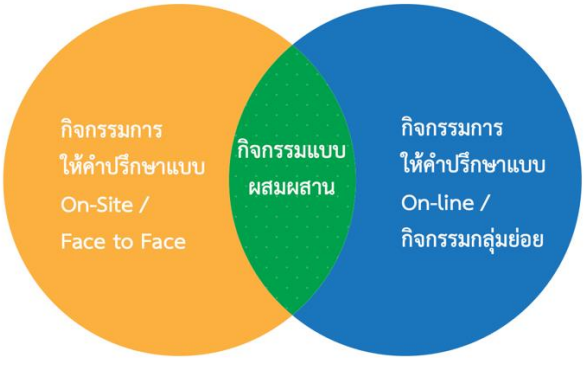
CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ต้องการความช่วยเหลือ พึ่งพิง การสนับสนุนจากครอบครัว บุคคลรอบข้าง เพื่อน คณาจารย์หรือบุคคลที่มีความผูกพันในชีวิต ฝ่ายจิตวิญญาณก็มีส่วนในการสร้างอิทธิพลที่เกื้อหนุนทางจิตใจของนักศึกษาให้กลับมามีกำลังใจขึ้นมาอีกครั้งและนอกจากนี้แล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อด้านการปรับตัว การพัฒนาตนเองของนักศึกษา รวมถึงการจัดระเบียบชีวิตภายใน (MacDonald, 2003) ซึ่งการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของคณะคริสตศาสนศาสตร์เป็นกิจกรรมในสองลักษณะคือกิจกรรมกลุ่มที่เป็นทางการในเดือนละ 1-2 ครั้ง ทำให้เกิดช่องว่างของกิจกรรมในการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ จากประสบการณ์ของนักศึกษาพบว่าความบ่อยครั้งในลักษณะของกลุ่มย่อยเป็นประสบการณ์ที่ดีในด้านการเข้าถึงและการสร้างความสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มใหญ่สำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ

2. ความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปสำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีผ่านมุมมองประสบการณ์ผู้ใช้

ข้อค้นพบที่ได้จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไปที่สะท้อนจากประสบการณ์ของนักศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณด้วยวิธีการที่หลากหลายกว่าเดิม หรือบนแพลตฟอร์ม เทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นความต้องการจำเป็นที่คณะคริสตศาสนศาสตร์ต้องออกแบบกิจกรรมและพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยนับว่าเป็นการสร้างปัจจัยแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศใหม่ต่อกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ โดยงานวิจัยของ Walker และ Rhoades (2022) ได้ชี้ให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาที่ได้พัฒนาพื้นที่ของการสนทนาหรือสร้างความสัมพันธ์ในเชิงชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของนักศึกษา เป็นการตอบสนองต่อการเสริมสร้างชีวิตของนักศึกษาแบบร่วมสมัยได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ Walker และ Rhoades ยังเสนอในสิ่งที่พบว่า นักศึกษารับรู้ตนเองเกี่ยวกับการเติบโตทางจิตวิญญาณได้ดีขึ้นผ่านการสร้างความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณด้วยวิธีใหม่ ข้อสรุปของงานวิจัยนำมาสู่การเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยคริสเตียนกำหนดบทบาทของตนเองในการส่งเสริมการเติบโตในด้านจิตวิญญาณจากการออกแบบปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่หลากหลายมากขึ้น และนอกจากนี้ กิจกรรมในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่นักศึกษาได้ปฏิบัติร่วมกัน ยังจะเกื้อหนุนต่อการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการของชุมชนที่เรียกว่า การก่อตัวทางจิตวิญญาณและการฝึกฝนในสถาบันพระคริสตธรรม นั่นหมายถึงแนวโน้มการเติบโตของบุคคลไปสู่การมีวุฒิภาวะทางจิตวิญญาณ (สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน, 2565; Ma, 2003)

องค์ความรู้ใหม่

การบูรณาการรูปแบบของกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในระยะปกติถัดไป

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การบูรณาการรูปแบบของการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนในระยะปกติถัดไป (next normal) เป็นการปรับกระบวนทัศน์ใหม่โดยอิงการออกแบบที่ได้จากประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็น เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณระหว่างคณาจารย์ อาจารย์ส่วนสนับสนุน นักศึกษาและผู้มีส่วนร่วมจากภายนอก โดยการผสมผสานทั้งรูปแบบของการจัดกิจกรรม หลักคำสอนทางด้านคริสตศาสนศาสตร์ เทคนิควิธีและเทคโนโลยีในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการสุขภาวะทางกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณของนักศึกษาอย่างสมดุลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

กิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ คริสเตียนเป็นชุมชนสำหรับคณาจารย์และนักศึกษาเพื่อแสดงความรักและความห่วงใยต่อผู้อื่น นักศึกษาพัฒนาพฤติกรรมการปรับตัวเพื่อฝึกฝนตนเองในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน ส่วนความต้องการจำเป็นระยะปกติถัดไป ได้แก่ การใช้เวลามากขึ้นในเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณบนแพลตฟอร์มที่หลากหลายกว่าเดิม การมีส่วนร่วมของศิษย์เก่าหรือบุคคลภายนอกเพื่อส่งเสริมชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียนให้กับนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยอิงการออกแบบเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเสริมสร้างชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณของคนไทยในกลุ่มเจเนเรชัน ซี ข้อค้นพบจึงเน้นส่วนสำคัญของการสะท้อนผลจากประสบการณ์ผู้ใช้และความต้องการจำเป็นในระยะปกติถัดไป สำหรับการออกแบบพัฒนากิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ โดยผลการวิจัยได้ชี้แสดงให้เห็นในสามประเด็น คือ **ประเด็นแรก** ในระยะปกติใหม่ได้มีการปรับวิถีชีวิตและกิจกรรมเป็นรูปแบบออนไลน์ ซึ่งในระปกติถัดไปยังคงต้องดำเนินกิจกรรมในรูปแบบดังกล่าว แต่อาจเป็นกิจกรรมระหว่างสัปดาห์หรือกิจกรรมเสริมเพื่อช่วยลดข้อจำกัดในการพบปะกัน เช่น ในช่วงปลายสัปดาห์หรือวันหยุดที่เป็นความต้องการ หรือการพบกับที่ปรึกษาเป็นการส่วนตัวผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น **ประเด็นที่สอง** คือการคัดเลือกใช้เทคโนโลยีเพิ่มเติมที่จะนำมาใช้กับการออกแบบกิจกรรม และรูปแบบการส่งเสริมด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณที่หลากหลายขึ้น อาจมีการสำรวจหรือศึกษาแนวทาง รวมถึงการพัฒนาช่องทางใหม่ ๆ ในการทำกิจกรรม และ**ประเด็นที่สาม** เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมการให้คำปรึกษาด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ คริสเตียนที่หลากหลายขึ้น เช่น บทบาทของศิษย์เก่า อาจารย์พิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ได้รับการเปิดโอกาสให้มีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างชีวิตนักศึกษาไปพร้อมๆ กับกลุ่มของคณาจารย์และอาจารย์ส่วนสนับสนุน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายประการ เป็นการศึกษาในขอบเขตมิติทางด้านชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณเป็นหลัก ซึ่งทำให้กรอบแนวคิดของการวิจัยจำกัดที่การสะท้อนกิจกรรมทางฝ่ายจิตวิญญาณเป็นหลัก การศึกษาศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในมิติทางด้านการพัฒนาชีวิตแบบองค์รวมในด้านอื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางสังคมและชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณคริสเตียน ภายใต้บริบทของสังคมและโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปอาจเป็นการออกแบบเพื่อนำเอาปัจจัยด้านสังคมมาปรับใช้กับรูปแบบกิจกรรม และศึกษาการตอบสนองต่อพัฒนาการทางชีวิตแบบองค์รวม และจิตวิญญาณคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน. (2565, 15 มีนาคม). *การให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาชีวิตจิตวิญญาณคริสเตียน*. สืบค้นจาก https://cop.theology.ac.th/forums/forum/advisor-counseling

ชาย โพธิสิตา. (2562). *ศาสตร์และศิลป์การวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

เนติ คู่โชติกุล. (2563). *พระธรรมสดุดีกับชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณ*. เชียงใหม่: ประชากรธุรกิจ.

ยุทธภัณฑ์ พินิจ, วิริยะ ทิพยวรการกูร, สิรพร วีระเศรษฐ์ศิริ และสาณุรักษ์ ฟ่องวาริน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมชีวิตคริสเตียนและผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณตามการรับรู้ของคริสเตียนไทยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8*(12), 244-259.

วรวรรณ จันทวีเมือง และทรงฤทธิ์ ทองมีขวัญ. (2559). นักศึกษาพยาบาลกับการพัฒนาสุขภาวะทางจิตวิญญาณ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 3(3), 208-219.

สกุณี เกรียงชัยพร และสาณุรักษ์ ฟ่องวาริน. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยฝ่ายวิญญาณกับความฉลาดทางจิตวิญญาณของนักศึกษาในสถาบันคริสต์ศาสนศาสตร์: กรณีศึกษา วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารีและสถาบันกรุงเทพคริสตศาสนศาสตร์. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม, 9*(2), 116-129.

สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2559). *พระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับมาตรฐาน 2011*. สมาคมพระคริสตธรรมไทย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2563). *การวิจัยการออกแบบทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน. (2565). ความปกติถัดไปและความท้าทายเชิงสร้างสรรค์ของสถาบันพระคริสตธรรมไทย : มุมมองเชิงสหสาขาวิทยาทางการศึกษา (ตอนที่ 1). *ข่าวคริสตจักร สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 90*(2), 21-23.

Brix, H. J. (2009). *Encyclopedia of Time: Science, Philosophy, Theology, & Culture*. California: Sage.

Brown, D. R., Carney, J. S., Parrish, M. S. & Klem, J. L. (2013). Assessing Spirituality: The Relationship Between Spirituality and Mental Health. *Journal of Spirituality in Mental Health, 15*(2), 107-122. https://doi.org/10.1080/19349637.2013.776442

Budziszewski, J. (2014). *How to stay Christian in college*. Colorado: Navpress.

Carter, J. L. (2019). The Predictors of Religious Struggle among Undergraduates Attending Evangelical Institutions, *Christian Higher Education*, 18(4), 236-259. https://doi.org/10.1080/15363759.2018.1517619

Crabb, L. (2013). *Effective Biblical Counseling* (2nd ed.). Michigan: Zondervan.

Chandler, K. C., Holden, M. J. & Kolander, A. C. (1992). Counseling for Spiritual Wellness: Theory and Practice. *Journal of Counseling & Development, 71*(2), 168-175.

D'Costa, G. (2009). *Christianity and World Religions: Disputed Questions in the Theology of Religions*. Singapore: Wiley-Blackwell.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Hawks, S. (2004). Spiritual Wellness, Holistic Health, and the Practice of Health Education. *American Journal of Health Education*, *35*(1), 11-16.

House, H. W. (2018). *The Evangelical Dictionary of World Religions*. Michigan : Baker Books.

Holder, A. (ed.). (2005). *The Blackwell Companion to Christian Spirituality*. Massachusetts: Blackwell.

Krueger, R. A., and Casey, M. A. (2000). *Focus groups: A Practical Guide for Applied Research* (3rd ed.). California: SAGE.

Krueger, R. A. (1998). *Developing Questions for Focus Groups.* California: SAGE.

Kowalczyk, O. et al. (2020). Religion and Faith Perception in a Pandemic of COVID-19. *The Religion and Health, 59*(1), 2671–2677.

LeBlanc, P. & Slaughter, P. (2012). Growing Thinking Christians: An Investigation of the Outcomes of Christian Education, *Journal of School Choice, 6*(1), 62-81. https://doi.org/10.1080/15582159.2012.650087

Ma, S. Y. (2003). The Christian College Experience and the Development of Spirituality Among Students. *Christian Higher Education, 2*(4), 321-339. https://doi.org/10.1080/15363750 390246097

MacDonald, G. (2003). *Ordering Your Private World* (3rd ed.). Tennessee: Nashville.

McMinn, M. R. (2011). *Psychology, Theology, and Spirituality in Christian Counseling*. Virginia: Tyndale House.

Mathis, D. & Parnell, J. (2014). *How to stay Christian in seminary*. Illinois: Crossway

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: an Expanded Sourcebook* (2nd ed.). California: SAGE.

Nelms, L. W., Hutchins, E., Hutchins, D. & Pursley, R. J. (2007). Spirituality and the Health of College Students. *Journal of Religion and Health, 46*, 249-265. https://doi.org/10.1007/s10943-006-9075-0

Vickery, P. B. & Vickery, S. B. (2021). Using Christian Counseling Techniques for Student and Peer Advising. *Christianity & Pharmacy, 24*(2). 13-15.

Walker, A. C., Hathcoat, J. D., Munoz, R. T., Ferguson, C. E. & Dean, T. G. (2021) Self-Determination Theory and Perceptions of Spiritual Growth. *Christian Higher Education, 20*(4), 240-256. https://doi.org/10.1080/15363759.2020.1806142

Walker, A. C. & Rhoades, M. G. (2022). An Examination of Religious Schemas through the Lens of Self-Determination Theory. *Christian Higher Education, 21*(3), 191-213. https://doi.org/10.1080/15363759.2021.1929565

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

White, J. E. (2017). *Meet Generation Z*: Understanding and Reaching the New Post-Christian World. Michigan: Baker Books.

Wright, N. T. (2020). *God and the Pandemic: A Christian Reflection on the Coronavirus and its Aftermath*. London: Zondervan.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับวิธีการสอนแบบปกติ

A Comparison of Reading Comprehension Ability of Grade 5 Students by Using OK5R Method with Normal Teaching Method

สุทธิพงษ์ อาจโต*
เด่นดาว ชลวิทย์**
ก่อพงศ์ นามวัฒน์***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R (3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม มีกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R (2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ (3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านจับใจความ; วิธีการสอนแบบ OK5R; วิธีการสอนแบบปกติ

---

*สุทธิพงษ์ อาจโต นักศึกษาปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**เด่นดาว ชลวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

***ก่อพงศ์ นามวัฒน์ อาจารย์ ดร. ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Corresponding author, E-mail: suttipongartto@gmail.com Tel. 090-974-5237

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The purposes of the study were 1) to compare reading comprehension ability of grade 5th experimental student group using OK5R method and control student group using normal teaching method 2) to compare reading comprehension ability of the experimental student group before and after using OK5R method and 3) to compare reading comprehension ability of control student group before and after using normal teaching method. The sample was carried out with 2 classes of grade 5th students of Wat Saiyai School in 2nd semester of academic year 2021. The sample was simple random sampling 30 students for experimental group and 30 students for control group. The research instruments employed in the study were 1) lesson plan of OK5R method 2) lesson plan of normal teaching method 3) reading comprehension ability test. Data was analyzed through the use of t-test [and standard deviation (S.D.)]

The findings were as follows ; 1) Reading comprehension ability of the experimental student group were significantly higher than the control group students at .01 level. 2) Reading comprehension ability of the experimental student group after using OK5R method was significantly higher than before at .01 level. 3) Reading comprehension ability of the control student group after using normal teaching method was significantly higher than before at .01 level.

Keywords : Reading comprehension ability; OK5R method; normal teaching method

บทนำ

โลกสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจ วัฒนธรรมการเมือง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในแต่ละด้าน ทำให้คนในสังคมต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งสำคัญที่จำเป็นทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตได้ คือ การศึกษา (กุลิสรา จิตรชญาวณิช, 2563, หน้า 1) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ ความคิดให้กับเยาวชนของประเทศ โดยเฉพาะในโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ การประกอบกิจธุระการงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไว้ว่าสามารถอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรง และโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายจากคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็น และข้อเท็จจริง จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน นำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 40 - 44)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การอ่านจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับซึ่งปัจจุบันการอ่านจับใจความนับว่ามีความสำคัญต่อการเรียนวิชาต่างๆ ทุกระดับต้องอาศัยความสามารถในการอ่านจับใจความ เพื่อเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน ดังที่ประทีป วาทิกทินกร (2555, หน้า 18) สายใจ ทองเนียม (2560, หน้า 100) และสถิตาภรณ์ ศรีหิรัญ (2560, หน้า 66) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้สอดคล้องกันว่า มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ หากผู้อ่านมีทักษะการอ่านจับใจความที่ดี ทำให้ผู้อ่านได้รับสาระของเรื่องราว และทราบความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ ได้ตรงตามเจตนาของผู้เขียนที่ต้องการสื่อสาร ดังนั้นการสอนอ่านจับใจความให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องเริ่มให้ผู้เรียนอ่านได้และอ่านเป็น จับใจความจากเรื่องที่อ่านด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อเป็นพื้นฐานการอ่านในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ถึงแม้การอ่านจับใจความจะมีความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่จำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จะก้าวสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น ผู้วิจัยได้สำรวจสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 วิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มีค่าเฉลี่ยจำแนกตามระดับโรงเรียนร้อยละ 60.80 ซึ่งผลการทดสอบยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่โรงเรียนกำหนด เพราะสถานศึกษามีเป้าหมายให้โรงเรียนมีผลคะแนน สูงถึงร้อยละ 70

สภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดความรู้ ความสามารถด้านการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านจับใจความที่เป็นพื้นฐานของการอ่านทุกระดับ และเป็นหัวใจของการอ่านงานทุกประเภท ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์สาเหตุเชิงลึกที่ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการอ่านจับใจความ สรุปได้ว่านักเรียนส่วนมากขาดความสามารถในการอ่านจับใจความ เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ จึงขาดความเข้าใจเรื่องย่อหน้า ไม่สามารถนำใจความที่สรุปจากการอ่านแต่ละย่อหน้ามาจัดเรียงความคิดให้เป็นระบบ สรุปเรียบเรียงใจความไม่ได้ ขาดหลักการสังเกตประโยคใจความ และขาดความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการอ่านจับใจความที่ถูกต้อง ส่วนหนึ่งมาจากการสอนของครูที่ไม่ใช้วิธีการสอนที่แปลกใหม่

ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา พบว่าวิธีการสอนแบบ OK5R มีความเหมาะสม เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้รวดเร็ว และจดจำได้ดี สามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจดบันทึกคำสำคัญ การสะท้อนความคิด ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ดังที่ Pauk (1984) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบ OK5R ไว้ว่าเป็นวิธีการสอนอ่านตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เน้นการจดบันทึกคำสำคัญลงบนกระดาษหรือบันทึก และการสะท้อนความคิดช่วยให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่เรียน โดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนเรื่องที่เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาการอ่านจับใจความที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากการอ่านจับใจความเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในทุกวิชา ดังนั้นจึงต้องเร่งฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R เพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับวิธีการสอนแบบปกติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

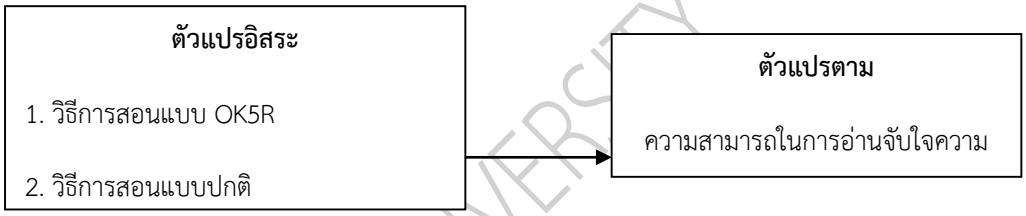
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับวิธีการสอนแบบปกติ ประกอบด้วยกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 179 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 60 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยจับสลากครั้งแรก เลือก 1 ห้อง เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R จับสลากครั้งที่ 2 เลือก 1 ห้อง เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยใช้แบบแผนการทดลอง Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) รายวิชาภาษาไทย และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R

2) กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาถึงความยากง่ายของเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R จำนวน 3 แผน แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย นำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (IOC) ผลการประเมินได้ค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

แผนที่ 1 การอ่านจับใจความจากนิทาน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

แผนที่ 2 การอ่านจับใจความจากข่าวฯ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

แผนที่ 3 การอ่านจับใจความจากบทความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

ทุกแผนผ่านเกณฑ์การประเมิน สามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) รายวิชาภาษาไทย และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

2) กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาถึงความยากง่ายของเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 3 แผน แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย นำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (IOC) ผลการประเมินได้ค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แผนที่ 1 การอ่านจับใจความจากนิทาน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

แผนที่ 2 การอ่านจับใจความจากข่าวฯ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

แผนที่ 3 การอ่านจับใจความจากบทความ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกแผนผ่านเกณฑ์การประเมิน สามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ใช้สำหรับการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) สาระที่ 1 การอ่าน จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดขอบเขตเนื้อหาจากนิทาน ข่าว และเหตุการณ์สำคัญ รวมถึงบทความ

2) สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (Test Blueprint) และสร้างข้อสอบ จำนวน 60 ข้อ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จึงนำข้อสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 แล้วนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR – 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.899

4) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำไปทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จากนั้นตรวจข้อสอบ และบันทึกคะแนนการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดสอบกลุ่มละ 1 ชั่วโมง

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นสำหรับกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ รวมใช้เวลาดำเนินการทดลอง กลุ่มละ 6 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำไปทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ เพื่อวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 รูปแบบ โดยใช้เวลาในการทดสอบกลุ่มละ 1 ชั่วโมง

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ โดยใช้สถิติการทดสอบ t-test แบบ Independent Sample

2. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R โดยใช้สถิติการทดสอบ t-test แบบ Dependent Sample

3. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ ใช้สถิติการทดสอบ t-test แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

กลุ่ม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
วิธีการสอนแบบแบบ OK5R	30	23.27	3.759	6.103**	.000
วิธีการสอนแบบปกติ	30	18.30	2.395		

**P<.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ($\bar{X}$= 23.27, S.D. = 3.759) และกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอบแบบปกติ ($\bar{X}$= 18.30, S.D. = 2.395) แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	16.93	3.362	-10.882**	.000
หลังเรียน	30	23.27	3.759		

**P<.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ก่อนเรียน ($\bar{x}$= 16.93, S.D. = 3.362) และหลังเรียน ($\bar{x}$= 23.27, S.D. = 3.759) แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	16.03	3.102	-8.500**	.000
หลังเรียน	30	18.30	2.395		

** P<.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ ก่อนเรียน ($\bar{x}$= 16.03, S.D. = 3.102) และ

หลังเรียน ($\bar{x}$= 18.30, S.D. = 2.395) แสดงให้เห็นว่าหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการสอนที่มีลำดับขั้นตอน และมีวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Pauk (1984, p.172) ที่กล่าวว่า วิธีการสอนแบบ OK5R มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ช่วยผู้เรียนเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนจดจำในสิ่งที่ได้อ่าน สามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R มีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้สังเกตจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ฝึกอ่านจับใจความตามลำดับขั้นตอนโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นก่อนการอ่าน (Before Reading) ในขั้นนี้ผู้เรียนได้อ่านอย่างคร่าวๆ (Overview) ประมาณ 3 - 5 นาที เพื่อดูภาพรวมของเรื่องที่อ่าน ในขั้นระหว่างอ่าน (During Reading) ผู้เรียนได้ฝึกหาแนวคิดหลัก (Key Ideas) ได้ลงมืออ่านในขั้นการอ่าน (Read) ด้วยการขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เป็นใจความหลักและใจความรอง แล้วบันทึกในขั้นการจดบันทึก (Record) จากนั้นขั้นตอนหลังการอ่าน (After Reading) ผู้เรียนจะได้เล่าเรื่อง (Recite) ตามที่ตนเองได้บันทึก ได้ทบทวนเรื่องที่อ่านอีกครั้งในขั้นการทบทวน (Review) และได้สะท้อนความคิดในขั้นการสะท้อนความคิด (Reflect) เพื่อเปรียบเทียบการบันทึกใจความสำคัญของตนเองกับเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับศิรินทร์ทิพย์ ถานะกอง (2556, หน้า 73) ที่เสนอไว้ว่า วิธีการสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีระบบและวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการอ่านจับใจความด้วยการฝึกให้ผู้เรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการขีดเส้นใต้คำ กลุ่มคำ หรือประโยคในข้อความจากเรื่องที่อ่าน ส่งผลให้ผู้เรียนจดจำเรื่องที่อ่านหรือข้อความที่อ่านได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา อัจนากิติ (2557) ที่วิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ และการอ่านแบบคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับวิธีการสอนแบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับวิธีสอนแบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ บุญฤทธิ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดนางลาด จังหวัดพัทลุง ผลวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความในรายวิชาภาษาไทยได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกความสามารถในการอ่านจับใจความที่นับว่าเป็นทักษะการอ่านที่สำคัญในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งในปัจจุบันการอ่านจับใจความนับว่ามีความจำเป็นต่อการเรียน และการดำรงชีวิตในยุคที่มีความหลากหลายทางข้อมูลสารสนเทศ หากผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความได้ดีจะสามารถจับประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน สามารถแยกข้อเท็จจริง ความคิดเห็นและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ได้แสดงออกทางพฤติกรรมการเรียนรู้ สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และมีความสามารถในการอ่านจับใจความที่สูงขึ้น ดังเห็นได้จากผลของการวิจัย

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R นั้นเหมาะสำหรับการสอนอ่านและพัฒนาความสามารถในการสอนอ่านของนักเรียนได้ ดังที่ ธนู ทดแทนคุณ (2552) กล่าวว่า กระบวนการสอนอ่านจับใจความควรเริ่มตั้งแต่การจับใจความจากชื่อเรื่อง เพราะชื่อเรื่องมักจะสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง แล้วหาใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า ทั้งนี้ใจความสำคัญมักจะอยู่ที่ต้นย่อหน้า หรือไม่ก็ท้ายย่อหน้า จากนั้นจึงนำใจความสำคัญของเรื่องมาเรียบเรียง เพื่อให้ได้เนื้อความที่สั้น ครบถ้วนและเนื้อหาสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปิยวรรณ บุญฤทธิ์ (2562) ที่อธิบายว่า วิธีการสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการสอนอ่านที่เป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอน สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินทร์ทิพย์ ถานะกอง (2556) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประไพ บุตรชัย (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ และความพึงพอใจต่อวิธีการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสะพานเลือกวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้สังเกตจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R เป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนได้ฝึกความสามารถในการอ่านจับใจความตามลำดับขั้นตอน ผู้เรียนได้ฝึกการค้นหาแนวคิดหลักหรือใจความจากเรื่องที่อ่าน นอกจากนี้ยังได้จดบันทึกสรุปใจความได้ทบทวน และพูดเล่าถึงสิ่งที่ได้บันทึก รวมถึงได้อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ดังที่ประไพ บุตรชัย (2560) ได้อธิบายถึงวิธีการสอนแบบ OK5R ว่าเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้อ่านเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ด้วยการจดบันทึกคำสำคัญ และการสะท้อนความคิด เป็นวิธีการอ่านที่เป็นระบบ มีขั้นตอนต่าง ๆ สามารถช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของผู้อ่านให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้

การอภิปรายผลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ เนื่องด้วยวิธีการสอนแบบ OK5R มีระบบขั้นตอนที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่สามารถพัฒนาและส่งเสริมการอ่านจับใจความ ซึ่งแต่ละขั้นตอนนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกการอ่าน การหาคำตอบจากการค้นพบ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้จากการอ่าน ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ด้วยการฝึกทำกิจกรรมการอ่านจับใจความจากนิทาน ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ รวมถึงบทความ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนได้เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R จึงมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ดังเห็นได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้

3. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ในข้อที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นผลจากแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญทุกแผน จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2563, หน้า 327) ที่กล่าวว่าการสอนแบบปกติเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการเตรียมเนื้อหาสาระแล้วบรรยาย คือ พูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระสิ่งที่ต้องการสอนแก่ผู้เรียน และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, หน้า17) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการพูดบอกเล่า อธิบายเนื้อหาเรื่องราวที่ผู้สอนได้เตรียมการศึกษาค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับฟัง อาจมีการจดบันทึกสาระสำคัญในขณะที่ฟังบรรยายหรืออาจมีโอกาสซักถามแสดงความคิดเห็นได้บ้างถ้าผู้สอนเปิดโอกาส ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโอภาส จอมสายศรี (2561) ที่ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรัญญา ปัญญะสุทธิ์ (2561) ที่ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แม้ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติซึ่งเป็นที่นิยมของครูโดยทั่วไปในการจัดการเรียนรู้และเป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ทั้งยังมีรูปแบบกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ก็ตาม แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบปกติ ครูผู้สอนจึงควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าวไปปรับใช้เพื่อพัฒนานักเรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินผลการวิจัยไปใช้

1. การนำวิธีการสอนแบบ OK5R ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนของการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เข้าใจ เตรียมใบงาน และสื่อการจัดกิจกรรมให้พร้อม และควรบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง เพื่อนำไปพัฒนาการสอนในชั่วโมงต่อไป

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R ครูผู้สอนควรเตรียมเนื้อเรื่องหรือข้อความที่นำมาให้นักเรียนอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัย และความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนควรคำนึงถึงระยะเวลาที่จัดการเรียนการสอน

3. ครูควรอธิบายวิธีการสอนแบบ OK5R ให้นักเรียนเข้าใจก่อนเริ่มการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนการสอนบางขั้นใช้ระยะเวลานาน อาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น และใช้วิธีการเสริมแรงเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้อยากเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้วิธีการสอนแบบ OK5R กับวิธีการสอนแบบอื่นๆ เช่น วิธีการสอนแบบ CIRC, KWL PLUS เป็นต้น เพื่อค้นหาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรนำวิธีการสอนแบบ OK5R ไปศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์, การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

3. ควรนำวิธีการสอนแบบ OK5R ไปต่อยอดพัฒนาความสามารถด้านการเขียน ทั้งในกลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กุลิสรา จิตรชญาวณิช. (2563). *วิธีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนู ทดแทนคุณ. (2552). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ประทีป วาทิกทินกร. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประไพ บุตรชัย. (2560). *ผลการใช้วิธีสอนอ่านแบบ OK5R ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและความพึงพอใจต่อวิธีการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสะพานเลือกวิทยาคม จังหวัดจันทบุรี.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, *นนทบุรี.*

ปัทมา อัจนากิตติ. (2557). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและการอ่านแบบคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับวิธีสอนแบบ OK5R ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก.* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, *สงขลา.*

ปิยวรรณ บุญฤทธิ์. (2561). *ผลการใช้วิธีการสอนอ่านแบบ OK5R ร่วมกับนิทานพื้นบ้านจังหวัดพัทลุง ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดนางลาด จังหวัดพัทลุง.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, *นนทบุรี.*

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ศิรินทร์ทิพย์ ถานะกอง. (2556). *การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยวิธีการสอนแบบ OK5R ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, *เชียงราย.*

สถิตาภรณ์ ศรีหิรัญ. (2560). *เทคนิคการอ่านเชิงวิชาการ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สรัญญา ปัญญะสุทธิ์. (2561). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, *กรุงเทพมหานคร*.

สายใจ ทองเนียน. (2560). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *19 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

โอภาส จอมสายศรี. (2561). *การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

Pauk, W. (1984). *How to study in college*. New York: Houghton Mifflin.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MATและวิธีสอนแบบปกติ

A Comparison of Thai Language Learning Achievement of Grade Two Students between Teaching by 4 MAT Method and Traditional Learning

ดวงใจ แมลงภู่*
เด่นดาว ชลวิทย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MATและวิธีสอนแบบปกติ (2)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุขเจริญผลแพรกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 60 คน การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น และการทดสอบทีแบบสองกลุ่มอิสระ ผลการศึกษาพบว่า (1)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MATและวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MATหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย, การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MAT, การจัดการเรียนรู้แบบปกติ

*นักศึกษาปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, e-mail: dungjaijai2515@gmail.com, Tel. 064-4351226

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objectives of this research are to 1) compare learning achievement from the subject of Thai language between teaching by 4 MAT method and traditional learning for second grade students, 2) compare learning achievement from the subject of Thai language before and after teaching by 4 MAT method for second grade students, and 3) compare learning achievement from the subject of Thai language before and after teaching by traditional learning for second grade students. The sample in this research is taken with second grade students with a total number of 60 students during 2nd semester of academic year 2021, of Sukcharoenphon Phraekkasa School. The data collection is carried out via learning management plan of 4 MAT method, learning management plan of traditional learning, Learning Achievement Tests for standard Thai language and dialects, and individual tests in each group. The research findings are as follows:1) The learning achievement from the subject of Thai language between teaching by 4 MAT method and traditional learning for second grade students is significantly different at statistical level of .05. 2) The learning achievement from the subject of Thai language before and after teaching by 4 MAT method for second grade students indicates that the post-test score is higher than that of pre-test, at statistical significance level of .05. 3)The learning achievement from the subject of Thai language before and after teaching by traditional learning for second grade students indicates that the post-test score is higher than that of pre-test, at statistical significance level of .05.

Keywords : Learning achievement in the subject of Thai language, 4 MAT teaching method, traditional learning

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพการงานจะมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน สิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารนั้นก็คือภาษา เพราะภาษาทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องราว ความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของแต่ละฝ่าย ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 37)

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้ให้ความสำคัญของหลักการใช้ภาษาไทยไว้ในสาระที่ 4 มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

รักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ ให้ผู้เรียนมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียงมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551:7)

ผู้วิจัยพบว่าการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพบปัญหามาก เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนมาก นักเรียนขาดทักษะในการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ไม่เข้าใจความหมายของคำ ประโยค และข้อความที่ใช้ในการสื่อสาร จนเกิดปัญหาการสื่อสารและเข้าใจความหมายของภาษาในทางที่ผิด นอกจากนี้แล้วครูต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากเป็นผู้บอกความรู้แต่ละครั้งที่เข้ามาสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน โดยการเป็นผู้กระตุ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด และศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง รักการอ่าน รักการเรียน รักการเขียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเป็นการช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความพร้อมและพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของหลักภาษารูปแบบหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาอาการทางสมอง ด้วยเหตุนี้จึงต้องจัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนนั้นเกิดการรับรู้ความเข้าใจ และมีความทรงจำที่คงทน โดยใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งส่งเสริมความถนัดของผู้เรียนและส่งเสริมการใช้สมอง 2 ซีกอย่างสมดุลกัน อันจะส่งผลให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ และผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 4 แบบ ได้แก่นักเรียนที่ถนัดจินตนาการ นักเรียนที่ถนัดการวิเคราะห์ นักเรียนที่ถนัดการลงมือทำ และนักเรียนที่ถนัดในการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบ 4 MAT มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MAT และวิธีสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

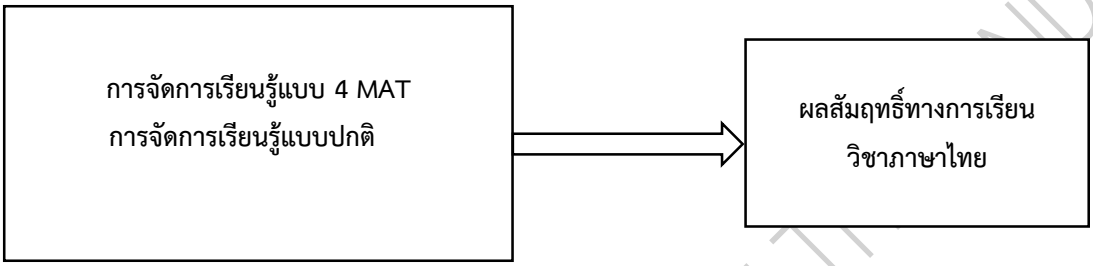
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MAT และวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดแบบของผู้เรียนตามแนวความคิดของแมคคาธีร์การใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT กับวิธีการสอนแบบปกติ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MATและวิธีสอนแบบปกติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง โดยการวัดก่อน-หลังการทดลอง (Pretest – Posttest Design)

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ให้สิ่งทดแทน	ทดสอบหลัง
E	O_1	x	O_2
C	O_1		O_2

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุขเจริญผลแพรกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 ห้องเรียน รวม 150 คน

2. กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุขเจริญผลแพรกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 60 คนที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มา 2 ห้องเรียน เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น โดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมงรวม 6 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น โดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีสอนแบบ 4 MAT จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัด การวัดผล การประเมินผล สื่อ และกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อตรวจสอบค่าความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) พบว่า มีเท่ากับ 0.66 -1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ .05 ขึ้นไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามวิธีสอนแบบปกติ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัด การวัดผล การประเมินผล สื่อ และกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อตรวจสอบค่าความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) พบว่า มีเท่ากับ 0.66 -1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ .05 ขึ้นไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบทดสอบให้ตรงกับเนื้อหาที่เรียน แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้าน การสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.26- 0.79 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 -1.00 จากนั้นคัดเลือกข้อที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมไปใช้จริง จำนวน 30 ข้อ และนำไปทดลองอีกครั้งและนำไปหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ช่วงระยะเวลาระหว่างเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจกับนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตาม และวิธีการสอนแบบปกติ

2. ดำเนินการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแผนที่ได้จัดทำไว้ จำนวน 3 แผน ใช้เวลา 6 ชั่วโมง

3. หลังจากเรียนครบทุกแผนนักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยจำนวน 30 ข้อ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องภาษาไทย และภาษาถิ่น ของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent)

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังทางการเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบวิธีสอน 4 MAT โดยใช้ (t-test Dependent)

2.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังทางการเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ โดยใช้ (t-test Dependent)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ 4 MAT และวิธีสอนแบบปกติมีรายละเอียดดังนี้

1.เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	n	$\bar{X}$	SD	df	t	sig
วิธีสอนแบบปกติ	30	20.33	2.309	58	-5.890*	0.043
วิธีสอนแบบ 4 MAT	30	24.13	2.675	56.793		

*p<.05

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT เรื่องภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	n	$\bar{X}$	SD	df	t	sig
ก่อนเรียน	30	18.57	2.675	29	-14.009**	0.00
หลังเรียน	30	24.13	3.766			

**p<.01

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตาราง 2 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทย กลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาไทยกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบปกติ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย	n	$\bar{X}$	SD	df	t	sig
ก่อนเรียน	30	16.27	2.309	29	-11.549**	0.00
หลังเรียน	30	20.33	2.82			

**p<.01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการเรียนด้วยวิธีสอน และวิธีสอนแบบปกติ รวมทั้งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติผู้วิจัยใช้การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) เรื่องภาษาไทยมาตรฐาน และภาษาถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 60 คน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบ 4 เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ กับการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เป็นวิธีการสอนที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเนื่องจากการสอนนักเรียนทุกคนให้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2541 : 347 อ้างถึงใน ธัญมา หลายพัฒน์. 2550 : 8) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่ไม่ได้รับวิธีการสอนแบบ 4 MAT พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับวิธีการสอนแบบ 4 MAT อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่า ผลของการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ธัญมา หลายพัฒน์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามวิธีการสอนแบบ 4 MAT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของนิศรา วงษ์สุบรรณ์ (2553) ที่ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองที่สอนโดย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ การวิจัยครั้งนี้อภิปรายได้ว่า วิธีการสอนแบบ 4 MAT เป็นวิธีการสอนที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากกว่าการสอนแบบปกติ เนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลายสามารถตอบสนองผู้เรียนแบบต่างๆได้มากกว่าการสอนแบบปกติที่มักอยู่ในรูปแบบของการบรรยาย และยังคำนึงถึงหลักจิตวิทยา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพในตัวให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ดังนั้นนักเรียนทั้งสองกลุ่มเมื่อได้รับวิธีสอนที่แตกต่างกัน จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันกล่าวคือ กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT ก่อนและหลังการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ได้จัดกิจกรรมที่มุ่งตอบสนองการเรียนรู้ ผู้เรียน 4 แบบซึ่งเป็นกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นกิจกรรมที่ได้พัฒนาสมองทั้ง 2 ซีกคือซีกซ้ายและขวาไปพร้อมกัน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ตนเองถนัด ตลอดจนการจัดกิจกรรมมีการใช้สื่อการสอนที่เร้าความสนใจจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ มุสิกะโรจน์ (2557) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ธัญมา หลายพัฒน์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษา หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาของนงนารถ ร่มเย็น (2561) เรื่อง ผลสัมฤทธิ์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง อาหารและการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านความคิดของนักเรียนในทางการเรียนได้ดีกว่าก่อนทดลองฉะนั้นสรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบ 4 MAT สามารถนำไปใช้เป็นรูปแบบหนึ่งของการสอนวิชาภาษาไทย มีประสิทธิผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นของนักเรียน ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงวิธีสอนที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลังจากได้รับการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ จากการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนทางการเรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้วิธีสอนแบบปกติสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นที่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูจะเป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาไปยังผู้เรียนด้วยการบรรยาย อธิบาย ซักถาม มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระของบทเรียน การใช้สื่อประกอบการสอน และร่วมกันสรุปเนื้อหาจากการเรียน เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจ วรรณี ภิรมย์คำ (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของการสอนแบบปกติว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้เตรียมการศึกษาหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสอนจากตำรา แบบเรียนหรือหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ แล้วรวบรวมเรื่องราวทั้งหมดมาถ่ายทอดให้นักเรียนโดยการบรรยายการบอก การใชสื่อประกอบการสอน ซึ่งครูและนักเรียนจะร่วมกันอภิปรายซักถามตลอดจนช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องตลอดจนสิ่งที่ได้จากการเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมแบบ 4 MATสามารถนำไปบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มสาระอื่นได้ตามความเหมาะสมและระดับชั้นการเรียนรู้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาทักษะการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียนควรนำไปใช้อย่างต่อเนื่องในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการของผู้เรียน มุ่งเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่ตนเองถนัด ทำให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการทางสมองได้อย่างสมดุลกัน

3. ควรเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างวิธีสอนแบบ 4 MATกับวิธีการสอนแบบอื่นๆก่อนการจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสอนแบบ 4 MATให้ละเอียด เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมในแต่ละขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบการใช้วิธีสอนแบบ 4 MATกับวิธีสอนอื่นๆ เช่น การคิดวิเคราะห์แบบโครงงาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หรือปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ

2. ควรเปรียบเทียบการใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT กับวิธีสอนแบบปกติเพื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับช่วงชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.

ธัญมา หลายพัฒน์. (2550). *วิธีการสอนแบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เพศศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาศรีนครินทรวิโรฒ, ประสานมิตร.

นงนารถ ร่มเย็น. (2561). *ผลสัมฤทธิ์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิศรา วงษ์สุบรรณ์. (2553). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งร้อยกรองประเภทโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปกร.

วรรณี ภิรมย์คำ. (2546). *การเปรียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องคำและความสัมพันธ์ของคำ.* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรัตน์ มุสิกะโรจน์. (2557). *ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนตะเครียะวิทยาคม จังหวัดสงขลา.* ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับวิธีการสอนแบบปกติ

A Comparison of learning achievement of the final consonant Of Prathomsueksa 3 level Learn how to Teaching learning Process with the CIPPA Model and normal teaching methods

ณัฐชยา อินทร์สุข*
เด่นดาว ชลวิทย์**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาและวิธีการสอนปกติ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา (3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคลองบางน้ำจืด อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้การทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาสูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา, วิธีการสอนแบบปกติ

---

* นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, e-mail: 6212610013@rumail.ru.ac.th, Tel. 098-1021474

Abstract

This research intends to (1) compare academic achievement of the final consonant of Prathomsueksa 3 level Learn how to Teaching learning Process with the CIPPA Model and normal teaching methods, (2) compare Teaching learning Process with the CIPPA Model pre-lesson result with post-lesson of the final consonant of Prathomsueksa 3 level (3) compare Teaching learning Process with normal teaching methods pre-lesson result with post-lesson of the final consonant of Prathomsueksa 3 level. The target informants were Prathomsueksa 3 students of Klongbangnamjued School including 2 classrooms. can be obtained from the simple random sampling. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation. And compare the differences using t-test.

The research results were found that (1) learning achievement of the final consonant of Prathomsueksa 3 level Learn how to Teaching learning Process with the CIPPA Model higher than normal teaching methods. Significantly at the .01 level. (2) learning achievement of the final consonant of Prathomsueksa 3 level Learn how to Teaching learning Process with the CIPPA Model after study higher than before study Significantly at the .01 level. (3) learning achievement of the final consonant of Prathomsueksa 3 were taught by normal teaching methods after study higher than before study Significantly at the .01 level.

Keywords : learning achievement, Teaching learning Process with the CIPPA Model, normal teaching methods

คำสำคัญของปัญหาการวิจัย

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่จำเป็นต้องมีการพูดคุยในการดำรงชีวิต ซึ่งการสื่อสารก็เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะใช้ในการติดต่อสื่อสารพูดคุยในชีวิตประจำวัน หรือแม้แต่การดำรงชีวิตในลักษณะต่างๆ ก็ต้องใช้การติดต่อสื่อสารดังนั้นภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ ที่จะนำไปสู่การติดต่อสื่อสารกันเพื่อที่จะทำให้มนุษย์ได้มีความเข้าใจที่ตรงกัน

ภาษาจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งประเทศไทยก็มีภาษาไทยที่พ่อขุนรามคำแหงเป็นคนคิดค้นขึ้นมาเป็นคนแรก จึงทำให้ประเทศไทยมีภาษาใช้เป็นของตัวเอง จึงทำให้ภาษาไทยมีลักษณะพิเศษที่ไม่เหมือนกับภาษาอื่นๆ เพราะในสมัยก่อนประเทศไทยได้มีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศซึ่งก็ทำให้ภาษาไทย มีคำภาษาต่างประเทศมากมาย บางครั้งคนไทยใช้จนคิดว่ามันเป็นคำไทยไปแล้ว ซึ่งการนำคำยืมจากภาษาต่างประเทศมาใช้นั้น คนไทยเราก็ยังคงรูปของภาษาเดิมไว้ แต่ปรับการอ่านออกเสียงเพื่อให้เหมาะสมกับคนไทยมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงทำให้ภาษาไทย จึงมีหลักภาษาเกิดขึ้นอย่างหนึ่งคือ คำเขียนกับคำที่ใช้ในการออกเสียงจึงมีความแตกต่างกัน ดังที่ วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และคณะ (2561, คำนำ) กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในสังคม การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารที่ถูกต้องและสมบูรณ์ ผู้ใช้จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักภาษา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ดังนั้นภาษาไทยจึงมีคำที่ใช้เขียนและพูดไม่เหมือนกัน จึงทำให้เกิดปัญหาในการใช้ภาษาไทย ซึ่งต้องเริ่มปลุกฝังให้กับนักเรียนให้ใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอน มักพบปัญหาที่ผู้เรียนอ่านออกเสียงพยัญชนะ สระ คำควบกล้ำไม่ชัด มีการใช้คำไม่ถูกต้องและใช้ภาษาถิ่นเป็นภาษาพูด ประสมพยัญชนะต้น สระตัวสะกด ไม่ค่อยได้ เป็นต้น กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ นั้นก็คือการการจัดการเรียนการสอนรูปแปบบซิปปา เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (construction of knowledge) ที่ยึดหลักการ 5 หลักการ คือการสร้างความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ และนำไปและทำให้เกิดทักษะการทำงานกลุ่มได้ดี

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เราต้องช่วยกันพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ เนื่องจากมาตราตัวสะกดเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาภาษาไทย ถ้าขาดความรู้ในส่วนนี้ก็จะไม่สามารถประสมคำและอ่านหนังสือได้ เป็นหลักการที่ต้องเรียนเริ่มต้นต่อจากการท่องพยัญชนะไทยและเสียงสระในภาษาไทยได้ อุปสรรคในการเรียนและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มากก็น้อยเพราะต้องนำไปต่อยอดในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นและยังส่งผลต่อการศึกษาวิชาอื่นๆ ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกดโดยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำความเข้าใจร่วมกัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาและวิธีการสอนปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

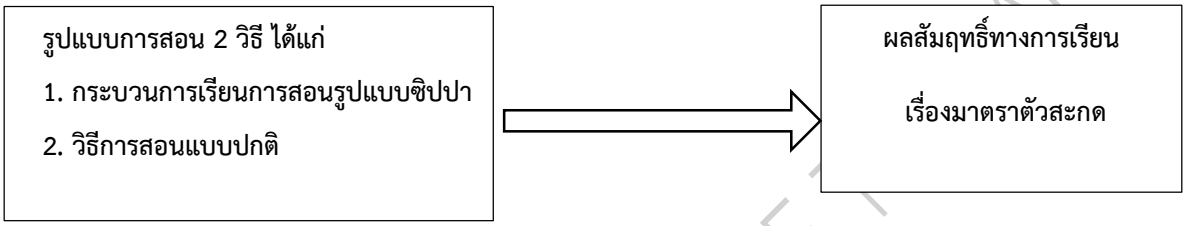
สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกด สูงกว่าการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดกระบวนการเรียนการสอนของ ทิศนา แขมมณี ได้พัฒนาขึ้นโดยอาศัยแนวคิด 5 แนวคิด คือ 1. แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ 2. แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ 3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ 4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และกระบวนการ และ 5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโยงการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับวิธีการสอนแบบปกติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ และด้านการนำไปใช้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด โดยวัดจากแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย

1.1 ด้านความรู้ความจำ ได้แก่ ความสามารถในการเขียนการอ่านออกเสียงคำในมาตราตัวสะกดได้ถูกต้อง

1.2 ด้านความเข้าใจ ได้แก่ ความสามารถบ่งบอกพยัญชนะใดเป็นตัวสะกดในมาตราตัวสะกด

1.3 ด้านการนำไปใช้ ได้แก่ ความสามารถในการนำหลักการ การเขียน การอ่าน การใช้พยัญชนะในมาตราตัวสะกดได้อย่างถูกต้อง

2. กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ มีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ

ขั้นที่ 1 การทบทวนความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียนเพื่อช่วยให้ ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตนซึ่งครูผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายเช่น ผู้สอนอาจใช้การสนทนาซักถามให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เดิมหรือให้ผู้เรียนแสดงโครงความรู้เดิม

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นการแสวงหาความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งผู้สอนอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียนหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ขั้นที่ 3 การศึกษาหาความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูลและความรู้ที่หามาได้ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูลและประส บการณ์ใหม่ๆ โดยใช้กระบวนการต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนรวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน ได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่นและได้รับประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมดทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่และสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติหรือการแสดงผลงานขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ตอกย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนเองและช่วยให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติและได้มีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ 7 การประยุกต์ใช้ความรู้ ขั้นนี้เป็นขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความจำในเรื่องนั้น ๆ หลังจากการประยุกต์ใช้ความรู้อาจจะมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้หรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ 6 แต่นำมารวมแสดงในขั้นตอนท้ายหลังขั้นการประยุกต์ใช้ก็ได้เช่นกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experiment Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองRandomized control Group Pretest posttest Design ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีการวัดหรือทดสอบก่อนและหลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2564 โรงเรียนคลองบางน้ำจืด อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 6 ห้องเรียนรวมนักเรียน 192 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนจากโรงเรียนคลองบางน้ำจืด อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่อยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 ห้องเรียน มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ANOVA พบว่ามีสองห้องเรียนที่มีคะแนนไม่แตกต่างกัน จึงทำวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากเพื่อเลือกกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ดังนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 32 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 32 คน เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับวิธีการสอนแบบปกติ รวมทั้งสิ้นจำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 64 คน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับวิธีการสอนแบบปกติ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มละ 6 แผน รวมเป็นจำนวน 12 แผน ใช้เวลาสอน แผนละ 1 ชั่วโมง ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง นำแผนการสอนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence :IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่าง.67-1.00

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง นำแผนการสอนเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence :IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้รู้อยู่ระหว่าง.67-1.00

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 1 ฉบับ ใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ โดยวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดทำตารางวิเคราะห์แบบทดสอบจำนวน 60 ข้อ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.00 คัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นำมาทดลองใช้ (Try Out) ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.70 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.71 ค่าความเชื่อมั่นตามสูตร KR-20 เท่ากับ 0.88 คัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ จำนวน 30 ข้อ นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นดำเนินการทดลอง

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด จำนวน 30 ข้อ เมื่อทดสอบแล้วนำมาตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการทดลอง เรื่องมาตราตัวสะกด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา กลุ่มควบคุมใช้แผนการจัดการเรียนรู้วิธีการสอนแบบปกติ คือ กลุ่มละ 6 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด จำนวน 30 ข้อ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่สอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา กับกลุ่มที่สอนวิธีการแบบปกติ ด้วยสถิติ t-test Independent

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา ด้วยสถิติ t-test Dependent

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนวิธีการแบบปกติ ด้วยสถิติ t-test Dependent

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาสูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาสูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ

วิธีการสอน	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา	32	24.06	2.49	6.22*	.000
วิธีการสอนแบบปกติ	32	20.69	2.01		

**p<.01

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด สูงกว่าวิธีสอนวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่สอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.06 คะแนน และกลุ่มที่สอนวิธีการสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.69 คะแนน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา

กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	32	10.49	2.64	62.24*	.000
หลังเรียน	32	24.06	2.49		

**p<.01

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตางราง 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.49 คะแนน และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.06 คะแนน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

วิธีการสอนแบบปกติ	N	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	32	16.65	3.17		
หลังเรียน	32	23.32	2.35	12.85*	.000

**p<.01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 16.65 คะแนน และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.32 คะแนน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับวิธีการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นการอภิปรายผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด สูงกว่าการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบทั่วไป เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองออกมาตามกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการคิด การสื่อสาร หรือแม้กระทั่งการเคลื่อนไหวร่างกายในการร่วมกิจกรรมสอดคล้องกับ วิลาวัณย์ คูนาเอก (2553 : 100) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบซิปปาจึงแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนปกติ ที่ไม่ได้มุ่งสร้างสรรค์ความรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการปฏิสัมพันธ์กับแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายและกิจกรรมที่หลากหลายยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอยู่เสมอทำให้เกิดการตื่นตัวไปกับการเรียนการได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ก็ทำให้เป็นประโยชน์ในการเรียนอันนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองต่อไป สอดคล้องกับ สุชาดา ขันเชื้อ (2550 : 61-62) ที่กล่าวว่า การสอนตามรูปแบบซิปปาที่ใช้กับกลุ่มทดลองเป็นการฝึกให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง เตรียมอุปกรณ์และใบงาน การเรียนรู้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับวัย เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว ปฏิบัติงานด้วยตนเอง มีการเรียนรู้จากเพื่อน การปฏิบัติงานเป็นกลุ่มมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ทำให้ผู้เรียนสนุกสนานเห็นประโยชน์ในการเรียนเกิดความภาคภูมิในในผลงานความสามารถของตนเอง และของกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมุ่งมั่นกระตือรือร้นในการเรียนของตนเองต่อไปสอดคล้องกับ สำเนียง กัญญาคำ (2556 : 124) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบซิปปาทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนมีความจดจ่อในการคิดสนุกที่จะคิด ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ทำให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายแก่ตนเอง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนให้มากที่สุด

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้นักเรียนพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์ ร่างกายและสติปัญญาผสมผสานกัน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีความมั่นใจกล้าแสดงออกเพื่อที่จะนำเสนอผลงานของตนเองต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรัชนีกร ผิวสว่าง (2555 : 102) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซิปปาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นและจูงในให้ผู้เรียนคิดวางแผน และลงมือปฏิบัติผ่านสถานการณ์ที่น่าสนใจ สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และใช้กิจกรรมที่มีกลุ่มผู้เรียนเข้าช่วย การเรียนเนื้อหาใหม่จะได้รับการออกแบบให้เชื่อมโยงต่อเนื่องกับความรู้และประสบการณ์เดิมภายใต้สถานการณ์และบรรยากาศที่ตื่นตัวตลอดเวลา ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการออกแบบและประยุกต์ใช้ความรู้ในบทเรียน ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ รวมทั้งใช้กิจกรรมการเรียนและเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในความคิดรวบยอดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้บทเรียนยังเหมาะกับศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งให้ความสำคัญกับกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ผ่านการสร้างองค์ความรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การปฏิบัติและการเคลื่อนไหวในสถานการณ์จริง และการประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดการถ่ายโอนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน พบว่าคะแนนก่อนเรียน ด้วยวิธีสอนแบบปกติ มีจำนวน (N) 32 คนมีค่าเฉลี่ย (X) เท่ากับ 16.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.17 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ หลังเรียน ของกลุ่มที่รับการสอนแบบแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย (X) เท่ากับ 23.32 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.35 ผลการทดลองความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียน ก่อนเรียน ด้วยการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์การเรียน สูงกว่าหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มควบคุมนักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติมากขึ้น ถึงแม้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะเป็นแค่สามขั้น ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป แต่ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาและครูได้ให้คำแนะนำในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง พร้อมทั้งสื่อการเรียนรู้มีความเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา ควรศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทครูและนักเรียนให้เข้าใจ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. การเลือกเนื้อหาเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีความเหมาะสมกับนักเรียนโดยพิจารณา ระดับความยากง่าย ความยาวของเนื้อหา ความหลากหลายของเนื้อหา และสอดคล้องกับความสนใจในแต่ละช่วงวัยของนักเรียน

3. ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรจัดบรรยากาศในการเรียนให้น่าสนใจ และ ครูจะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมและสะดวกต่อการจัดกิจกรรม และควบคุมปัจจัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นไม่ให้ต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับนักเรียนช่วงชั้นอื่น

2. ควรศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปากับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอื่น ๆ

3. ควรนำกระบวนการเรียนการสอนรูปแบบซิปปา ไปใช้กับหลักภาษาไทย เรื่องอื่นๆ เช่น อักษรนำ คำควบกล้ำ การผันวรรณยุกต์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

จิราภาญจน์ หงษ์ชูตา. (2546). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เศษส่วน โดยใช้โมเดลซิปปา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รัชนีกร ผิวสว่าง. (25550). *การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซิปปากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และคณะ. (2561). *หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทยเล่ม 3 : ชนิดของคำวลี ประโยค และสัมพันธสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.

วิลาวัณย์ คูนาเอก. (2553). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอักษรนำ ระหว่างการใช้รูปแบบการสอนแบบซิปปากับการสอนปกติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สำเนียง กัญญาคำ. (2556). *การประเมินความแตกต่างด้านประสบการณ์และผลการเรียน เรื่อง คำราชาศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

สุชาดา ขันเชื้อ. (2550). *การเปรียบเทียบผลการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนตามรูปแบบซิปปา(CIPPA MODEL)กับการสอนตามคู่มือการจัดการเรียนรู้* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4Rร่วมกับแผนผังกราฟิก กับวิธีการสอนแบบปกติ

Comparison of Analytical Reading Ability in Thai Language Subjectsof Students in Mathayomsuksa 4 by Learning Management Methodby Teaching Method SQ4R in Combination with a Graphic Schematic. and Normal Teaching Methods.

วาสนา ยอมิน*
เด่นดาว ชลวิทย์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างการวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถ ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กับวิธีการสอนแบบปกติกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยมภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 60 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 2 ห้องเรียน คือ (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 เป็นกลุ่มทดลอง (2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 เป็นกลุ่มควบคุม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้การทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกมีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย, การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R, แผนผังกราฟิก, การสอนแบบปกติ

---

*วาสนา ยอมิน นักศึกษาปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**เด่นดาว ชลวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, e-mail: koddis2557@gmail.com, Tel. 089-443-3944

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abtract

The objectives of this research to 1) to compare the students' analytical reading abilities. Mathayomsuksa 4, Ramkhamhaeng University Demonstration School (Secondary Division) during the learning management with the SQ4R teaching method together with the graphic map. 2) to compare the analytical reading ability of Mathayom Suksa 4 students at Ramkhamhaeng University Demonstration School (Secondary Division) between before and after learning the SQ4R teaching method together with a graphic map; 3) to compare reading ability Analysis of Mathayomsuksa 4 students at Ramkhamhaeng University Demonstration School (Secondary Division) during pre- school and after school with normal learning management. The sample group in this research was Mathayomsuksa 4 students, Demonstration School, Ramkhamhaeng University (Secondary Division), 2nd semester, Academic Year 2021, amounting to 2 classrooms, totaling 60 students, obtained by Simple Random Sampling from 2 classrooms, namely: (1) Mathayomsuksa 4/2 students were the experimental group. (2) Mathayomsuksa 4/1 students are a control group. The stats used in the data analysis were mean, standard deviation. and compare the differences using the t-test.

The results showed that (1) Mathayomsuksa 4 students with SQ4R teaching method combined with graphic mapping were capable of analytical reading in Thai language. higher than normal learning management Statistical significance at the .05 level (2) Mathayomsuksa 4 students who received the SQ4R teaching method together with a graphic map. The analytical reading ability of Thai subjects after school was significantly higher than before at the .05 level. (3) Mathayomsuksa 4 students who received normal learning management. The analytical reading ability of Thai subjects after studying was significantly higher than before at the .05 level.

Keywords : Analytical reading ability in Thai language, SQ4R Teaching Methodology, Graphic Schematic, normal teaching.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการสอนรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) จากผลการเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตามเนื้อหาของบทเรียน คือ เรื่องการส่งสารด้วยการอ่าน จะมีเนื้อเรื่องให้นักเรียนอ่านหลายประเภท ที่สำคัญมีการอ่านขั้นสูง คือการอ่าน เชิงวิเคราะห์จากบทเรียนและทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน ปรากฏว่านักเรียนอ่านแล้ว ไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาที่สำคัญจากการอ่านได้ ไม่สามารถวิเคราะห์ หรือแยกเยอะเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ ว่าส่วนใด คือข้อเท็จจริง ส่วนใด เป็นข้อคิดเห็น จึงจัดว่าเป็นปัญหาส่วนใหญ่ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือ แค่เพื่อ ความจำ และนำไปทำข้อสอบ แต่ไม่ได้อ่านเพื่อสร้างองค์ความรู้ สร้างความเข้าใจของเนื้อหาที่อ่าน จึงทำให้ ไม่สามารถอ่านและ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงประเมินค่าเนื้อหาของข้อสอบได้ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่ง มาจากการขาดทักษะการอ่านการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดเพื่อแยกแยะ

เนื้อหาออกเป็นส่วนๆ ซึ่งเป็น ปัญหาอย่างหนึ่งที่นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ทำให้มีผลการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เพราะขาดวิธีการแสวงหาความรู้ เนื้อหาสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านมาใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร

จากสภาพปัญหาดังกล่าวการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านขั้นสูงในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่นักเรียน จำเป็นต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ผู้วิจัยเห็นว่าครูเป็นบุคคลที่สำคัญ และจำเป็นจะต้องหาค้นคว้าวิธีการสอน อ่านที่ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในของการอ่าน และควรเป็นวิธีที่ดึงดูดเร้าความสนใจ นักเรียนโดยการนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่แปลกใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ของการอ่านเชิงวิเคราะห์จากการอ่าน สร้างความเข้าใจในการอ่าน และให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน ดังคำกล่าวของ (ธิติยา สัญญขันธ์, 20 กรกฎาคม 2559) ซึ่งมีความคิดเห็นว่า การที่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในสาระการเรียนรู้เรื่องการอ่านตกต่ำ เป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้สอนให้นักเรียนรู้จักการอ่านเชิงวิเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นในการจัดการเรียนการสอน หรือการออกข้อสอบโดยส่วนมากของครูก็จะเน้นวัดความรู้ของระดับความรู้ ความจำ หรือความเข้าใจ ดังนั้นเมื่อนักเรียนต้องทำข้อสอบ การอ่านที่มีลักษณะ ข้อคำถามค่อนข้างยาว และเน้นการวิเคราะห์ ทำให้นักเรียนไม่สามารถทำข้อสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (รัญจิตร แก้วจำปา, 2544, น.25.) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์จะช่วยฝึกให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิด สติปัญญา และรอบรู้ต่อสิ่งที่ได้อ่าน มีความรอบคอบต่อการตัดสินใจแก้ปัญหา ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกของยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน ตลอดจนนำไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดีของทักษะการอ่าน ผู้อ่านต้องรู้ส่วนของใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ เพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้เรียนที่มีทักษะทางการอ่าน ทำให้ได้ความรู้มาก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการอ่าน ผู้อ่านจำเป็นต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะการอ่านอย่างแท้จริง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ เสนีย์ วิลาวรรณ (2546 : 137) กล่าวไว้ว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์คือ การประเมินค่าของเรื่องที่อ่านว่าดี ไม่มี อย่างไร เพราะอะไรมีคุณค่าเพียงใด มีอคติหรือไม่มีความยุติธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ประสบการณ์ และใช้วิจารณญาณของตนเอง ในการตัดสินใจ เช่น การอ่านคำโฆษณา อ่านเรื่องสั้น อ่านข่าวหนังสือพิมพ์ทฤษฎีต่าง ๆ อ่านบทความและตำราเรียนเป็นต้น จึงสมควรที่จะต้องรู้หลักการอ่าน และควรหมั่นฝึกฝนการอ่านอยู่เสมอ

จากปัญหาหาอ่านเชิงวิเคราะห์ดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยได้เห็นว่าวิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีสอนที่น่าสนใจและเมื่อนำมาใช้ร่วมกับแผนผังกราฟิกนั้น จะทำให้เห็นภาพรวมทั้งหมด เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด ซึ่งทำให้ความคิดยืดหยุ่นและเห็นข้อเท็จจริงชัดเจนจึงมีความเหมาะสมสำหรับที่ครูจะนำมาพัฒนาในเรื่องของทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์มีการเน้นกระบวนการอ่านแบบซ้ำๆ อย่างมีระบบทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจต่อการวิเคราะห์ที่แสดงออกมาทางการเขียนเป็นเส้น สีต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจง่ายขึ้น และมีการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์นั้นในทางที่ดีขึ้น ดังคำกล่าวของ ธัญญา ผลอนันต์ และ ขวัญฤดี ผลอนันต์(2550 : 31-32) ได้กล่าวไว้ว่าแผนที่ความคิดนั้นเป็นเครื่องมือในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและเรียบง่ายที่สุด เป็นรูปแบบการจดบันทึกที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ สามารถแสดงให้เห็นความคิดได้ง่ายและชัดเจน โดยผู้เรียนถ่ายทอดความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสมองลงในกระดาษ โดยการใช้ภาพ สี เส้นและการโยงใย แทนการจดย่อแบบเดิมที่เป็นบรรทัดเรียงจากบนลงล่าง ซึ่งช่วยให้การนำข้อมูลจากภายนอกส่งเข้าสมอง ให้เก็บรักษาไว้ได้ดีกว่าเดิม ซ้ำยังช่วยให้เกิดการคิดเชิงวิเคราะห์ ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากเป็นการจดบันทึกที่มองเห็นการแยกแยะเรื่อง ข้อความหลักและข้อความสนับสนุน เชื่อมโยงเป็นภาพรวม และเปิดโอกาสให้สมองเชื่อมโยงข้อมูลหรือความคิดต่างๆ เข้าหากันได้ง่ายกว่า

จากเหตุผลข้างต้นดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นและถึงความสำคัญ ของการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่าเป็นการอ่านที่มีความสำคัญมากในระดับหนึ่ง เพราะต้องใช้ความคิดในการไตร่ตรองส่วนต่างๆ ของเนื้อหาที่อ่านผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสอนโดย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกเพื่อพัฒนาความสามารถ การอ่านเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของให้สูงขึ้นได้อย่างมีศักยภาพและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก กับกลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4Rร่วมกับแผนผังกราฟิก

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเชิงวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดของการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกกับวิธีการสอนแบบปกติเพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยค้นคว้า การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเห็นว่างานวิจัยของ นริศรา ชยธวัช (2563) การทำวิจัยเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสรุปผลการวิจัยว่าทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

1. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่า วิธีการสอนแบบปกติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การอ่านเชิงวิเคราะห์บทความ, การอ่านเชิงวิเคราะห์นิทาน, การอ่านเชิงวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครจากวรรณคดี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 60 คน ซึ่งได้มาจากการนำคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ANOVA ได้ทั้งหมด 10 ห้องเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

2.2 สุ่มห้องเรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก และการจัดการเรียนรู้แบบปกติโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คนเป็นกลุ่มทดลอง ที่สอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ 1. วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก
2. วิธีการสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง Experimental Research แบบ Randomized control group Pretest – Posttest Design การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกกับวิธีการสอนแบบปกติ ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิดได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ขั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเสนอต่ออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (OIC : Index of Item – Objective Congruence) ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้ คือมีค่าเท่ากับ 0.60 -1.00 ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง .05 ขึ้นไป

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติจำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปเสนอต่ออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงตามของเนื้อหา (content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้คือมีค่าเท่ากับ 0.67 -1.00 ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง .05 ขึ้นไป

2. แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้ตรงกับเนื้อหาที่เรียนรู้ จำนวนข้อสอบทั้งหมด 60 ข้อ เสนอแบบทดสอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2 นำแบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) และคัดเลือกคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ จากนั้นนำข้อสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน ที่เคยเรียนรู้เนื้อหามาแล้ว จากนั้นนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาประสิทธิภาพ รายข้อโดยหาค่า (p) ความยากง่าย และค่า (r) อำนาจจำแนก พิจารณาเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ มีค่า (p) ความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 และค่า (r) อำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.60 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตร KR – 20 คือแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ก่อนดำเนินการทำการทดลองวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ

2. ตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนเรียน และหาค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดความสามารถและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยแผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกจำนวน 3 แผน 6 ชั่วโมง

4. นักเรียนทำทดสอบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียน (Post - test) กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมนำมาสลับข้อจำนวน 30 ข้อ

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนใช้สูตร t-test (แบบ Dependent samples) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก กับวิธีการสอนแบบปกติ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถการเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนแบบปกติ

กลุ่มที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
กลุ่มที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก	30	28.13	1.613	21.007*	.000
กลุ่มที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ	30	16.13	1.547		

**P< .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอน แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ สูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอน แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก

การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	17.07	1.552	13.006*	.000
หลังเรียน	30	23.20	2.265		

**P < .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนกับวิธีการสอนแบบปกติ

การสอนแบบปกติ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	17.07	1.552	13.006*	000
หลังเรียน	30	23.20	2.265		

* *P< .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน ด้วยวิธีการสอนแบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยพบได้ดังนี้

ผลการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ผลเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก มีความสามารถด้าน การอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกมีความสามารถ ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. ผลเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผลของงานวิจัย

การอภิปรายผลของงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างการกลุ่มที่สอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก กับวิธีการสอนแบบปกติ พบว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกนั้น เป็นวิธีอ่านที่ส่งเสริมการอ่านในเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์การสรุปเนื้อหาหรือใจความสำคัญของ ทำให้เรื่องที่อ่านให้มีประสิทธิภาพ เพราะมีขั้นลำดับตอนการสอนอ่านที่ชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Sinthaphanon.2003) ที่กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ เอส คิว โฟร์ อาร์ นั้น มีประโยชน์คือ ทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านดีขึ้นมากกว่าการอ่านโดยที่ไม่ได้ตั้งคำถามไว้ ล่วงหน้า ซึ่งการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าจะทำการอ่านมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการอะไรหลังอ่านถ้ามีคำถามช่วยให้นักเรียนได้แนวคิดจากคำถาม และพยายามหาคำตอบเมื่อครูถาม ดังนั้นการใช้ คำถามจึงเป็นแนวทางที่จะทำให้นักเรียนอ่านอยู่ในขอบเขตที่ตั้งไว้ และเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับผลการวิจัยของมีความสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545: 290) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ซึ่งได้สรุปไว้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการอ่านที่ดีกว่าการอ่าน โดยไม่ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า ดังนั้นในขั้น Question (ขั้นตั้งคำถาม) ในขั้นนี้นับว่ามีความสำคัญเพราะผู้เรียนได้ใช้ความรู้เดิมภูมิหลังของการอ่าน การตั้งคำถามนี้ยังสามารถเปิดโอกาส ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการตอบคำถาม (Nangngam, 2012). พบว่าการเรียนรู้แบบเอส คิว โฟร์ อาร์ เสริมด้วยแผนผังความคิด มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 18.16 คิดเป็นร้อยละ 46.53 และคะแนน เฉลี่ยหลังเรียน 33.61 คิดเป็นร้อยละ 84.02ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ใจความครบถ้วน จากนั้นจึงแยกแยะให้ได้ว่าส่วนต่างๆ ของเรื่องที่อ่านนั้นมีความหมายและความสำคัญของแต่ละด้านสัมพันธ์ก็ยังเชื่อมโยงกับส่วนอื่นๆ ในการสอนวิธีอ่านเชิงวิเคราะห์นี้อาจมีการวิเคราะห์ คำ วลี รวมถึงวิเคราะห์ประโยคต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของบทอ่าน อาจรวมไปถึงสำนวน โวหาร ข้อคิดและจุดประสงค์ของผู้แต่งรวมถึงการตอบคำถามของเนื้อหาตามที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของ โกสินทร์ นะสีทะ (2555) ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิดพบว่านักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีความสามารถเพิ่ม ขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสอดคล้องกับ กานต์ชนก ด้วงตะกั่ว (2557) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่านเชิง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิเคราะห์จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การสอนแบบปกติ เป็นการจัดการการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้สอน มุ่งให้ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน จะใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่และมีสื่อใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้มีการวางแผนเรียนการสอน โดยครูจะมีการเตรียมเนื้อหาของ การเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ด้วยตนเอง ซึ่งในแต่ละขั้นตอน ประกอบไปด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ครูคอยให้คำแนะนำปรึกษาทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผล ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบปกติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังคำกล่าว ของขันธ์ชัย อธิเกียรติ (2556 : 107 - 113) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบปกติเป็นกิจกรรมโดยคำนึงถึงลำดับของการสอน มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ในแต่ละขั้นตอน ครูสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมในแต่ละขั้นโดยมีรายละเอียด ดังนี้ 1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของคาบเรียน 2. ขั้นดำเนินการสอนเป็นช่วงเวลาถัดจากการขั้นนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมในช่วงนี้ก็เพื่อตอบสนอง จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เป็นสำคัญ ซึ่งมีทั้งกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา เกิดทักษะ ปฏิบัติ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นช่วงท้ายคาบเรียนที่นักเรียนสรุปออกมาเป็น ความคิดรวบยอดหรือสรุปออกมาเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ หรือมีทักษะปฏิบัติ ในสิ่งที่ได้ในสิ่งที่เรียนรู้ไปและการสอนแบบปกตินี้เป็นขั้นตอนชัดเจนใช้การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นที่มีความสนใจ การเสริมแรงระหว่างดำเนินในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และให้ผู้เรียน มีบทบาทในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับพัชรินทร์ แจ่มจำรูญ (2547: 92) ได้กล่าวไว้ว่าการที่นักเรียนตั้งคำถามเป็นการสร้างแรงจูงใจในการอ่าน และเป็นจุดสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียน เกิดการค้นคว้าหาคำตอบจากการอ่านด้วย การเรียนการสอนแบบปกติ ครูจะเป็นผู้อธิบาย บรรยายและให้ผู้เรียน ได้ตั้งถาม ในเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนและให้นักเรียนจะมีบทบาทในการคิด เปิดโอกาสในการฝึกคิดอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ ครูควรเลือกบทอ่านที่มี ไม่ยากและยาวเกินไป เพราะการจัดกิจกรรมโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ซึ่งมีขั้นตอนในการอ่านแต่ละขั้นที่ต้องใช้เวลาและไม่สามารถปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการสอนแต่ละครั้งได้ทันเวลา ครูควรกำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสม

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรทบทวนถึงความหมายอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกใหม่ทุกครั้งเนื่องจากบางครั้งนักเรียนอาจจำรายละเอียดของการสอน โดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R แต่ละขั้นตอนไม่ได้ และลักษณะของแผนผังกราฟิกไม่ได้

3. การเสริมแรงให้นักผู้เรียนในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่อยากเรียนรู้มีความสนุก และพยายามแก้ปัญหาจากการเรียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิกใช้กับการอ่านประเภทอื่น ๆ เช่นประเภทบทร้อยกรอง บทอาขยาน วรรคทองของวรรณคดี เพื่อให้มีการพัฒนาการด้านการคิดตามขั้นตอน และเพื่อถ่ายทอดผลงานทางความคิดเป็นแผนผังความคิดแต่ละประเภทให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับแผนผังกราฟิก ไปจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิด และการฝึกตั้งคำถามจากเนื้อหาที่อ่านเพราะการฝึกตั้งคำถามนี้ จะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการปรับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับวิธีการสอนร่วมกับเทคนิคการสอนใหม่ๆ เพื่อความไม่ซ้ำซากจำเจ เพื่อจะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

เอกสารอ้างอิง

โกสินทร์ นะสีทะ. (2555). *“การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนผังความคิด”*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,มหาสารคาม.

กานต์ชนก ด้วงตะกั่ว. (2557). *“การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จาก การใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด”*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา,นครราชสีมา.

ขันธ์ชัย อธิเกียรติ. (2556). *“การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย Learning Activities in Thai Teaching”*. (พิมพ์ครั้งที่1) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์. (2550). *“Mind Map กับการศึกษาและการบริหารความรู้”*. (พิมพ์ครั้งที่1) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ขวัญข้าว.

ธิติยา สัญขันธ์. (2559).หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. *“บทสัมภาษณ์”*. 20 กรกฎาคม 2559. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. โรงเรียนคงคาราม,เพชรบุรี.

นริศรา ชยธวัช. (2563) *“การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2”*.(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

พัชรินทร์ แจ่มจำรูญ. (2547). *“การสอนอ่านด้วยวิธีการอ่านแบบปกติ”*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร,นครปฐม.

รัญจิตร แก้วจำปา. (2544) *“ภาษาไทย”*.กรุงเทพ: สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ. (2554). *“วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน”*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

เสนีย์ วิลาวรรณ.(2546). “หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย” (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Nangngam, M.(2012). “The learning result of Four R is supplemented by a mindmap. On Thai reading ability for understanding and analytical thinking of mathayom suksa twostudents” . Udonthani Rajabhat University. Program and Teaching Program Udonthani Rajabhat University, Udonthani.

Sinthaphanon, S.(2015). “*Learning management of Teacher for student in the 21stCentury*.” Bangkok: 9119 Technique printing. (In Thai).

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก กับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

The Comparison of Critical Reading Abilities of the Fourth Graders Learning through the SQ4R Technique with Graphic Organizers Instruction and Regular Instruction

ธีระพล แก้วคำจันทร์*
เด่นดาว ชลวิทย์**
ก่อพงศ์ นามวัฒน์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ (2) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และ (3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยมีกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก (2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก และ (3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การอ่านเชิงวิเคราะห์; การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R; ผังกราฟิก; การจัดการเรียนรู้แบบปกติ

---

*ธีระพล แก้วคำจันทร์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**เด่นดาว ชลวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
***ก่อพงศ์ นามวัฒน์ อาจารย์ ดร. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, E-mail : theeraphol.keaw@gmail.com Tel. 097-006-5677

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

This study aimed to (1) compare the critical reading abilities of fourth graders who participated in the SQ4R technique with graphic organizers instruction and those who participated in regular instruction, (2) compare the critical reading abilities of fourth graders before and after participating in the SQ4R technique with graphic organizers instruction, and (3) compare the critical reading abilities of fourth graders before and after participating in regular instruction. The samples were determined using cluster random sampling, and they were fourth graders studying in the second semester of the academic year 2021 at Wang Klai Kang Won School, which is under the Royal Patronage of His Majesty the King. The samples were divided into two groups: experimental (30 students) and controlled (30 students). (1) a 4-choice objective test of critical reading abilities, (2) lesson plans for the SQ4R technique with graphic organizers instruction, and (3) lesson plans for regular instruction were used as research instruments. To perform statistical analysis, the mean, standard deviation, and t-test were used.

The findings revealed that (1) the critical reading abilities of fourth graders who engaged in the SQ4R technique with graphic organizers instruction were higher than those engaged in regular instruction at the .01 statistical significance level, (2) the critical reading abilities of fourth graders after engaging in the SQ4R technique with graphic organizers instruction were higher than before the instruction at the .01 statistical significance level, and (3) the critical reading abilities of fourth graders after engaging in the SQ4R technique with graphic organizers instruction were higher than before at the .01 statistical significance level.

Keywords : Critical Reading; SQ4R Technique; Graphic Organizers; Regular Instruction

บทนำ

การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญได้แก่ Reading คือ สามารถอ่านออก Writing คือ สามารถเขียนได้ และ Arithmetic คือ ทักษะในการคำนวณ สมรรถนะที่กล่าวมาข้างต้นมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมาก และทักษะการอ่าน (Reading) คือหนึ่งทักษะที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนยุคปัจจุบัน วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 17) กล่าวว่าการอ่านออกเท่านั้นยังไม่เพียงพอ ผู้เรียนต้องเกิดนิสัยรักการอ่าน อ่านแล้วเกิดสุนทรียะ จับใจความเป็นและมีทักษะการอ่านหลาย ๆ แบบ โดยต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถอ่านและพิจารณาไตร่ตรองข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากผู้เรียนต้องใช้กระบวนการอ่านในการติดตามข่าวสารและรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่ก้าวกระโดดไปอย่างรวดเร็ว สามารถนำทักษะดังกล่าวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551, หน้า 3) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่าน ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน เมื่อผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วจะต้องมีคุณภาพด้านการอ่าน คือ อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่างๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าการอ่านเป็นทักษะสำคัญทั้งในบริบทของการศึกษาและการดำรงชีวิต โดยเฉพาะการอ่านเชิงวิเคราะห์เพื่อไตร่ตรองข้อมูลข่าวสาร ความน่าเชื่อถือของสาร และสาระสำคัญที่วิเคราะห์ได้จากการอ่าน ดังที่ วัชรา เล่าเรียนดี (2549, หน้า 57) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์ คือการแสดงออก คำพูด หรือพฤติกรรมการปฏิบัติที่บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ อย่างละเอียดทุกแง่มุม โดยบอกและอธิบายเหตุผลประกอบเรื่องที่รู้ ระบุความคิดรวบยอด ระบุปัญหา ระบุเชื่อมโยงของความคิดรวบยอดต่างๆ และรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ สามารถแจกแจง (Categorize) จำแนกแยกองค์ประกอบ ส่วนประกอบต่างๆ รวบรวมข้อมูลที่เป็นหลักฐานสำคัญ เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์การตัดสินใจ และประเมินผลเพื่อสรุปอย่างเหมาะสม

แม้ว่าการอ่านเชิงวิเคราะห์จะเป็นทักษะที่มีความสำคัญ แต่จากผลการประเมินสมรรถนะด้านการอ่านของนักเรียนไทยระดับนานาชาติหรือการสอบ PISA (Program for International Student Assessment : PISA) ในปี 2561 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนอายุ 15 ปี พบว่า ผลการประเมินด้านการอ่านของนักเรียนไทยมีคะแนน 393 คะแนน ซึ่งลดลงจากผลการประเมินในรอบปีที่ผ่านมาถึง 16 คะแนน การที่คะแนนมีแนวโน้มลดลงเพราะนักเรียนมีความสามารถในการอ่านไม่ถึงระดับ 2 มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 10 สรุปได้ว่านักเรียนไทยมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก (OECD) ในด้านการอ่าน (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561, หน้า 6-7) สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโดยเฉพาะด้านการอ่าน เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ แยกแยะส่วนประกอบของเหตุการณ์เรื่องราว เนื้อหาหรือส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน ค้นหาสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ และส่วนหนึ่งมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูไม่เหมาะสม จากปัญหาและสาเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้มีพื้นฐานในการอ่านที่สูงขึ้นและสามารถนำความรู้ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปใช้ในอนาคต โดยการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบแบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก

การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นวิธีการอ่านที่มีผู้นิยมใช้มากในปัจจุบัน ผู้ริเริ่มคือ Robinson ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านจาก Ohio University ซึ่งได้พัฒนาจากเทคนิค SQ3R เพื่อให้เกิดความเข้าใจจากการอ่านมากขึ้น สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2562, หน้า 164) กล่าวว่า วิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีสอนซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่เขาคาดว่าจะรู้จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดี และทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงจากการสอนแบบ SQ3R ของ Francis P. Robinson ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านแห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอ การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Survey) คือ การสำรวจภาพรวมของบทอ่านทั้งหมด ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และส่วนนำเรื่อง ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งคำถาม (Question) คือ การตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อพัฒนาความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ทบทวนบทอ่าน ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่าน (Read) คือ การอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ ขั้นที่ 4 ขั้นจดบันทึก (Record) คือ การจดบันทึกสาระสำคัญที่ได้จากการอ่าน ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป (Recite) คือ การสรุปใจความสำคัญจากการอ่านเรื่องทั้งหมดด้วยภาษาของตนเอง และขั้นที่ 6 ขั้นทบทวน (Reflect) คือ การวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน หรือแสดงความคิดเห็นเพื่อทบทวนเรื่องราวทั้งหมดที่ได้จากการอ่าน อย่างไรก็ดีการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงนำเทคนิคการใช้ผังกราฟิกมาร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ดังที่ทิศนา แขมมณี (2559, หน้า 386) อธิบายว่า ผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิด ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่ใช้เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้เนื้อหาสาระ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

นั้นๆ การใช้ผังกราฟิกเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมากเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้นและจดจำได้นาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R และการใช้ผังกราฟิก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ เนื่องจากมีกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิม ค้นหาจุดมุ่งหมายในการอ่าน สืบค้นข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาต่อยอดเป็นชิ้นงานเป็นการพัฒนาการอ่านที่ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการใช้ผังกราฟิกยังทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้เนื้อหาสาระนั้น ๆ เป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมาก เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาในการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ง่ายขึ้นและจดจำได้นาน ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านให้สอดคล้องตามสาระการเรียนรู้แกนกลางเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และพัฒนาทักษะการเรียนของนักเรียนเพื่อต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนในรายวิชาอื่นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ

2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์แตกต่างกัน

2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

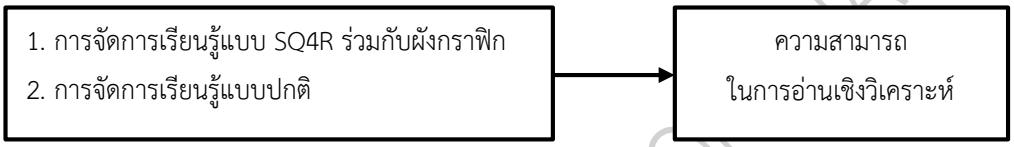
กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้นได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟิกในการนำเสนอความรู้และสรุปความรู้จากการอ่านประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นสำรวจ (Survey) การเตรียมพร้อมที่จะอ่านบทอ่าน โดยเริ่มต้นการสำรวจภาพรวมของบทอ่านทั้งหมด จากนั้นใช้เทคนิคผังกราฟิกโดยให้นักเรียนเขียนเป็นรูปแบบผังความคิด (2) ขั้นตั้งคำถาม (Question) นักเรียนตั้งคำถามโดยถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน (3) ขั้นการอ่าน (Read) นักเรียนต้องอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ในขั้นที่ 2 (4) ขั้นจดบันทึก (Record) นักเรียนต้องจดบันทึกสาระสำคัญที่ได้จากการอ่าน และ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จดบันทึกคำตอบที่ได้จากการอ่านในขั้นที่ 3 (5) ขั้นสรุป (Recite) นักเรียนนำสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านทั้งหมด รวมทั้งคำตอบจากการอ่านมาเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยภาษาของตนเอง โดยใช้ผังมโนทัศน์ และ (6) ขั้นทบทวน (Reflect) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนต้องวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน หรือแสดงความคิดเห็นจากการอ่าน 2) การจัดการเรียนรู้แบบปกติ ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนโดยครูทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้าสู่เนื้อหาใหม่ (2) ขั้นดำเนินการสอน เป็นขั้นที่ครูบรรยายความรู้ให้นักเรียนฟัง มีการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ (3) ขั้นสรุปบทเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการอ่านทั้งหมด และ (4) ขั้นประเมินผล มีการทำใบงานหรือแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ที่ได้รับจากจัดกิจกรรม

ตัวแปรตามได้แก่ ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ คือความสามารถในการพิจารณาเรื่องที่อ่านอย่างละเอียด โดยบอกรูปแบบและลักษณะของงานเขียน กลวิธีการนำเสนอ เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลและจัดหมวดหมู่ได้ถูกต้อง การหาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น สาระสำคัญ รวมทั้งการเรียงลำดับเหตุการณ์ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้จากประโยชน์ที่ได้จากการอ่าน เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 100 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง (Experimental research) แบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design (มาเรียม นิลพันธ์, 2557, หน้า 145)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก สำหรับทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้ข้อสอบฉบับเดียวกัน ผู้วิจัยออกข้อสอบจำนวน 60 ข้อ (ต้องการ 30 ข้อ) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมเบื้องต้น นำแบบทดสอบไปเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเรียนรู้ที่ต้องการวัด พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.97 และจากการนำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 30 คน จากนั้นนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ค่าสถิติรายข้อเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 ขึ้นไป ซึ่งค่าความยากง่าย (p) ของข้อสอบที่วิเคราะห์อยู่ที่ระหว่าง 0.43-0.83 และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบที่วิเคราะห์อยู่ที่ระหว่าง 0.07-0.80 สรุปได้ว่าข้อสอบมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์จำนวน 48 ข้อ และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 12 ข้อ แล้วผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 พบว่าแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง ที่จัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้นและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดเรียนรู้พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์นิทาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้น/บทอ่านเสริม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์บทความ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ข่าว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0

3.3 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มควบคุม ที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 4 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้แบบปกติและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้นและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดเรียนรู้พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์นิทาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้น/บทอ่านเสริม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์บทความ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ข่าว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เพื่อทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ใช้เวลา 1 ชั่วโมง จากนั้นตรวจข้อสอบและบันทึกคะแนนการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้นกลุ่มละ 8 ชั่วโมง

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้เวลาการทดสอบ 1 ชั่วโมง โดยดำเนินการจัดสอบพร้อมกัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบความสามารถในอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียน (Post-test) ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

5.2 เปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ที่จัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก

5.3 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

1) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

วิธีสอน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก	30	24.17	2.350	5.867**	0.000
การจัดการเรียนรู้แบบปกติ	30	20.53	2.446		

**p < .01

สรุปได้ว่า ผลการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เห็นได้จาก กลุ่มที่การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.350 และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.446 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent พบว่า t = 5.867, p = .000

2) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	12.93	1.837	32.279**	0.000
หลังเรียน	30	24.17	2.350		

**p < .01

สรุปได้ว่า ผลการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เห็นได้จาก ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.837 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.350 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent พบว่า t = 32.279, p = .000

3) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

CHRIST UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	30	12.13	2.097	25.944**	0.000
หลังเรียน	30	20.53	2.446		

**p < .01

สรุปได้ว่า ผลการทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เห็นได้จาก ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.097 และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.446 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent พบว่า t = 25.944, p = .000

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นวิธีการอ่านที่มีผู้นิยมใช้มากในปัจจุบัน ผู้ริเริ่มคือ Robinson ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านจาก Ohio University ซึ่งได้พัฒนาจากเทคนิค SQ3R เพื่อให้เกิดความเข้าใจจากการอ่านมากขึ้น ดังที่สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2562, หน้า 164) กล่าวว่า วิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีสอนซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่เขาคาดว่าจะรู้จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดี และทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสุนทร อุตมหาราช (2547, หน้า 48) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดี รวมทั้งยังสามารถตั้งคำถามที่มีส่วนช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่อง เนื่องจากคำถามที่ตั้งขึ้นช่วยให้ผู้อ่านมีจุดประสงค์ในการอ่าน มีเป้าหมายในการอ่านที่ชัดเจนไม่หลงประเด็น การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ทั้ง 6 ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำมาใช้ร่วมกับผังกราฟิกซึ่งนำมาสอดแทรกในการช่วยสรุปองค์ความรู้จากการสำรวจบทอ่านในขั้นตอนที่ 1 และสรุปความรู้จากการอ่านในขั้นตอนที่ 5 การนำเข้าสู่เนื้อหาในขั้นตอนแรกโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ประเภทผังความคิด เพื่อช่วยจัดระบบความคิดของนักเรียนก่อนอ่านบทอ่านที่ครูกำหนด เนื่องจากผังกราฟิกเป็นแผนผังทางความคิด ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลสำคัญๆ ที่ใช้เชื่อมโยงกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ทำให้เห็นโครงสร้างของความรู้เนื้อหาสาระนั้นๆ ผังกราฟิกจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนจัดข้อมูลนั้นให้เป็นระบบระเบียบ อยู่ในรูปแบบที่อธิบายให้เข้าและจดจำได้ง่าย นอกจากใช้ในการประมวลความรู้ หรือจัดความรู้ดังกล่าวแล้ว ในหลายกรณีที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มหรือสร้างความคิดขึ้น ผังกราฟิก เป็นเครื่องมือการคิดได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการสร้างความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมอยู่ในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ผังกราฟิกเป็นรูปของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจนและอย่างประหยัดเวลา (ทิศนา แขมมณี, 2559, หน้า 386) อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมในขั้นที่ 5 ขั้นสรุป (Recite) คือ การสรุปใจความสำคัญจากการอ่านเรื่องทั้งหมดด้วยภาษาของตนเองด้วยวิธีการใช้ผังมโนทัศน์ (Concept Map) เป็นผังที่แสดงมโนทัศน์ใหญ่ไว้ตรงกลาง และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ และมโนทัศน์ย่อยๆ เป็นลำดับขั้นด้วยเส้นเชื่อมโยง

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสอดคล้องกับการศึกษาของจรรยา ศรีบัวหลวง (2559) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด ผลการวิจัยพบว่า

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Wander and Cooper (1996) ซึ่งวิจัยผลการใช้กลวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการอ่านตำราเรียน โดยกระบวนการสอนด้วย SQ3R และ SQ4R ผลพบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันทั้ง 2 วิธี และยังพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R มีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ3R แต่ทั้งสองวิธีมีความเหมาะสมต่อการสอน นอกจากนั้นยังกล่าวได้ว่าผังกราฟิกยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อีกด้วย ดังที่ Ozturk (2012) ได้ศึกษาการใช้ผังกราฟิกในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาการใช้ผังกราฟิกในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง มีกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับกลาง (Intermediate Level) จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ใช้เวลา 12 สัปดาห์ ผลวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนรู้ด้วยผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้แบบดั้งเดิม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่าผังกราฟิกมีผลต่อการช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก มีความสามารถในการเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพ เมื่อนำมาพัฒนาร่วมกับการใช้ผังกราฟิกจึงมีส่วนส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ รัตนภัณฑ์ เลิศคำฟู (2547, หน้า 55) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R สรุปได้ว่า เป็นวิธีการสอนอ่านที่ดี มีขั้นตอน เป็นระบบชัดเจน เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ นอกจากนั้นในแต่ละขั้นตอนยังกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกคิดตลอดเวลา กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยเฉพาะการตั้งคำถามนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทำให้อ่านอย่างมีขอบเขต ซึ่งส่งผลให้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีกว่าการไม่ตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า อีกทั้งการใช้ร่วมกับผังกราฟิกจึงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกล่าวได้ว่าผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรียนรู้ มีหลายรูปแบบสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่สิ้นสุด การสอนแบบต่าง ๆ ของผังกราฟิกแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับกระบวนการคิดของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ เป็นกลวิธีที่ใช้ในการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, หน้า 251) จึงสอดคล้องกับชลธิดา หงษ์เหม (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยต่างประเทศของ Putranti (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังกราฟิกสำหรับนักเรียนเกรด 8 เพื่อเปรียบเทียบผลการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน พบว่า แผนผังกราฟิกช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้นักเรียนสนใจในการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 100

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติมีขั้นตอนที่สำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้และได้รับการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ เมื่อนำมาใช้กับนักเรียนกลุ่มควบคุมจึงส่งผลให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ดีขึ้น แต่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลถึงแม้คะแนนหลังเรียนจะสูงกว่าก่อนเรียน แต่คะแนนเฉลี่ยหลังของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบปกติต่ำกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบปกติเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เน้นกระบวนการอ่าน ดังที่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ทิศนา แขมมณี (2561, หน้า 13) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปกติเป็นการสอนแบบบรรยาย ซึ่งการสอนแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการพูด บอกเล่า อธิบาย ให้ผู้เรียนได้ซักถาม แล้วประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง เป็นการสอนที่ปรากฏอยู่โดยทั่วไป จากกระบวนการเรียนรู้จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเลือกเนื้อเรื่องหรือบทอ่านในการทำกิจกรรม ครูควรเลือกเรื่องที่คุ้นเคยหรืออยู่ในความสนใจของนักเรียน อาจให้นักเรียนช่วยกันเลือก เพราะจะทำให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้ ความคิด และสามารถสรุปเรื่องได้

2. ก่อนการสอนครูควรจัดเตรียมตัวอย่างการใช้ผังกราฟิกประเภทผังความคิดและผังมโนทัศน์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเห็นตัวอย่างหลากหลาย และสอนวิธีการเขียนผังกราฟิกที่ถูกต้อง

3. ครูควรจดบันทึกผลหลังจากการจัดการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R และการใช้ผังกราฟิก เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์กับวิธีจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC การใช้กลวิธี KWHLAQ การใช้กลวิธี KWL การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นต้น รวมทั้งจัดกิจกรรมในระดับชั้นอื่น ๆ

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก เพื่อพัฒนาความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น การอ่านจับใจความ การอ่านตีความ หรือการอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นต้น

3. ควรศึกษาความพึงพอใจ เจตคติต่อการเรียน หรือความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิก เพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

จรรยา ศรีบัวหลวง. (2559). *การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด.* (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

ชลธิดา หงษ์เหม. (2560). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด.* (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ทิศนา แขมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี. (2561). *14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). *การพัฒนาการคิด.* กรุงเทพฯ : เทคนิคพริ้นติ้ง.

มาเรียม นิลพันธ์. (2557). *วิธีวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัตนภัณฑ์ เลิศคำฟู. (2547). *การใช้วิธีการสอนแบบเอสคิวโฟร์อาร์ในการสอนอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.* (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพมหานคร: ส. เจริญการพิมพ์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัชรา เล่าเรียนดี. (2549). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2561). *ผลการประเมิน PISA 2018 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.* กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2562). *หลากหลายวิธีสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย.* กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุนทร อุตมหาราช. (2547). *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับการสอนตามคู่มือครู.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

Ozturk, O. (2012). *The Effect of Graphic Organizers on Reading comprehension Achievement of EFL Learning. (Master's thesis, Pamuk kale University) Retrieved from* https://www.researchgate .net/ publication/274122921.

Putranti, D. (2015). *Improving the students' reading comprehension skill by using the graphic organizers for grade VIII at SMP N1 Ber bah in the academic year of 2014/2015. (Master's thesis, Yogyakarta State University). Retrieved from* https://eprints.uny.ac.id/29562/1/ SKRIPSI%20DWI%20PUTRANTI%2009202241017.pdf.

Wander, D., & Cooper, J.D (1996). *The effectiveness of modified SQ3R studying content area text in upper elementary school. (Master's thesis, University of Miami). Retrieved from* http://www.proquest.umi.com.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนปกติ

A Comparison of Reading Judgment of Mathayomsuksa 5 Student Satit Panyapiwat Institute of Management Teaching by Learning Management in SQ5R and Traditional Method

กชพรรณ ณ สงขลา*
เด่นดาว ชลวิทย์**
ก่อพงศ์ นามวัฒน์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนปกติ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จาก 2 ห้องเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 จำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 30 คน และใช้วิธีการจับสลากเลือกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้แก่ กลุ่มทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 30 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R และกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 จำนวน 30 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test independent) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (t-test dependent)

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; วิธีการสอนแบบ SQ5R; วิธีสอนแบบปกติ

---

*กชพรรณ ณ สงขลา นักศึกษาปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
**เด่นดาว ชลวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
***ก่อพงศ์ นามวัฒน์ อาจารย์ ดร. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, E-mail: Luktaan.na@gmail.com Tel. 090-961-3045

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R สูงกว่าวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.) ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The objectives of this research are 1) compare the ability to read critically of Mathayomsuksa 5 students during learning management by SQ5R teaching method and normal teaching method 2) to compare the ability to read critically and 3) to compare the ability to read critically of Mathayomsuksa 5 students before and after learning management by using normal teaching methods. The samples used in the research is a Mathayomsuksa 5 student at Panyapiwat Institute of Management Demonstration School Which are studying in the second semester of the academic year 2021, 2 classrooms were obtained using a simple random sampling method using the classroom as a random unit from the 2 classrooms. They were 30 students in Mathayom 5/5 and 30 students in Mathayom 5/6 and using a lottery to select the experimental group and the control group. including the experimental group Thirty Mathayomsuksa 5/6 students were taught by using SQ5R teaching method and the control group consisted of 30 Mathayomsuksa 5/5 students were taught by the normal teaching method. The research instruments consisted of a learning management plan by SQ5R teaching method, a learning management plan by normal teaching method. and a statistical critical reading ability test used to analyze the data. These were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D), independent t-test, and t-test dependent.

The results showed that 1) The ability to read critically of Grade 5 students who learned by SQ5R teaching method was higher than the normal teaching method. 2) The ability to read critically. of students in Mathayom 5 who were taught by SQ5R teaching method after studying higher than before statistically significant level of .05 level 3.) The ability to read critically of students in Mathayom 5 who were taught by normal teaching methods after school is higher than before statistically significant at the level of .05

Keywords : Critical reading; SQ5R METHODS; Traditional teaching method

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, หน้า 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า "การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่างๆ รวมทั้งช่วยให้การดำเนินชีวิตพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุด" แต่เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคแห่งข่าวสารเทคโนโลยี และสื่อต่างๆ เข้ามามีบทบาทกับชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านการสื่อสารที่มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารกันได้แบบไร้พรหมแดน ดังนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ รู้เท่าทันการใช้สื่อเทคโนโลยี การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านที่สำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญาให้เกิดการคิดวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุและผลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งนำผลจากการอ่านมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด" เอมอร เนียมน้อย (2551) แม้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนถูกกำหนดให้เป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังพบนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ แยกแยะข้อเท็จจริง รวมไปถึงการประเมินคุณค่าจากสื่อที่อ่านได้ ซึ่งในปัจจุบันสภาพความเป็นจริงของการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยังประสบปัญหาในเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างมาก และพบว่าเกิดจาก 2 ปัจจัย คือผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู โดยปัจจัยแรกผู้เรียนขาดทักษะด้านการอ่านที่ถูกต้อง ไม่สามารถเลือกอ่านได้อย่างกว้างขวาง และขาดวิจารณญาณในการอ่าน ด้วยเหตุนี้ที่ผู้เรียนไม่ชอบอ่านและขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่สองคือการจัดการเรียนการสอนของครูพบว่าในปัจจุบันครูยังขาดเทคนิคในการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา สำหรับประเด็นนี้ วิไลลักษณ์ คีรินทร์ (2548, หน้า 16) กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาของการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า ครูขาดทักษะการสอน โดยเฉพาะวิชาการอ่าน ครูมักจะพยายามสอนทักษะและกลวิธีการอ่านให้จบทันหลักสูตรในหนึ่งภาคเรียน จึงไม่มีโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาอ่านมาก ๆ โดยมุ่งเพียงให้ผู้เรียนสอบผ่านวัตถุประสงค์ของการอ่านในลักษณะต่าง ๆ ตามความสามารถ ไม่ได้มุ่งให้ผู้เรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงไม่เกิดวิจารณญาณในการอ่านเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงค้นหาวิธีการสอนเพื่อใช้พัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น โดยพบว่าวิธีการสอน SQ5R ของ Pauk (2001, p 275-287) ซึ่งพัฒนาเพิ่มเติมจากวิธีการสอน SQ4R เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่น่าสนใจมีวิธีการสอนอ่านที่เป็นลำดับขั้นตอน และมีจุดมุ่งหมาย โดยประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอนคือ Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R1) คือ การอ่าน Record (R2) คือ การจดบันทึก Recite (R3) คือ การอ่านจำ Review (R4) คือ การทบทวน และ Reflect (R5) คือ การวิเคราะห์ เมื่อพิจารณาขั้นต่าง ๆ ของวิธีการสอนแบบ SQ5R ได้เพิ่ม การทบทวนReview (R4) จากวิธีการสอน SQ4R อย่างชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อ่านทบทวนอีกครั้งจึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการประมวลปัญหาและสาเหตุที่ทำให้นักเรียนบกพร่องในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สาเหตุจากครูผู้สอนและกลวิธีการสอนของครูมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นครูควรจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบ ใหม่ ๆ และน่าสนใจ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการสอนแบบ SQ5R โดยนำแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R ดังที่ อุษาวดี ชูกลิ่นหอม (2562, หน้า 306) ได้กล่าวถึง วิธีการสอนแบบ SQ5R ประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คือ Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R1) คือ การอ่าน Record (R2) คือ การจดบันทึก Recite (R3) คือ การอ่านจำ Review (R4) คือ การทบทวน และ Reflect (R5) คือ การวิเคราะห์ มาใช้ในการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อจะให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนแบบปกติ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

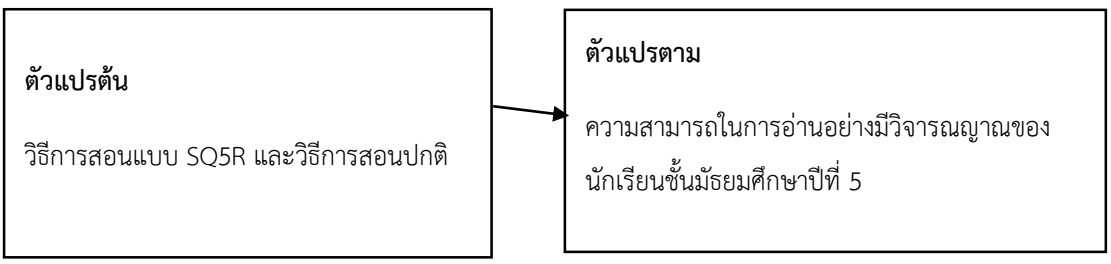
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ5R สูงกว่าวิธีการสอนปกติ
2. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ5R สูงกว่าก่อนเรียน
3. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ สูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนแบบปกติ มีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียน 210 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โดยได้มาจากการนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 ห้องเรียน มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ANOVA โดยเลือกจากห้องเรียนที่มีผลคะแนนไม่ต่างกัน มาจำนวน 2 ห้องเรียน จากนั้นมากำหนดวิธีการสอนของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม 2 ห้องเรียน แบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มทดลอง 1ห้องเรียน คือ ม.5/6 มีนักเรียนจำนวน 30 คน สอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธีการสอนแบบ SQ5R และกลุ่มควบคุม คือ ม.5/5 มีนักเรียนจำนวน 30 คน สอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธีสอนแบบปกติ

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experiment research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized control group Pretest Posttest Design

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอน SQ5R ตามระบบวิธีการสอน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ทั้ง 7 ขั้นตอนคือ Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R1) คือ การอ่าน Record (R2) คือ การจดบันทึก Recite (R3) คือ การอ่านจำ Review (R4) คือ การทบทวน และ Reflect (R5) คือ การวิเคราะห์ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ เมื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง จำนวน 3 แผน (Index of item objective congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.90 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้คือ 0.60 จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติจำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมงผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนปกติ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงตามคำแนะนำ เมื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วนำผลการพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้องจำนวน 3 แผน (Index of item objective congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.86 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้คือ 0.60 จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มทดลอง

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การสร้างแบบทดสอบนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบทดสอบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ให้ตรงกับเนื้อหาที่เรียน จำนวน 60 ข้อ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และการวัดผล โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25 - 0.80 จากนั้นคัดเลือกข้อที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมไปใช้จริงจำนวน 30 ข้อ และนำไปทดลองอีกครั้งแล้วจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน มีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง

2. ดำเนินการศึกษาโดยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบละ 60 นาที รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1. กลุ่มทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 ศึกษาด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอน SQ5R จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

2.2 กลุ่มควบคุม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 ศึกษาด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนปกติ จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมกับก่อนเรียน แต่ผู้วิจัยนำมาสลับข้อเพื่อใช้ในการสอบ โดยใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนแบบปกติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยหลังการทดลองของวิธีสอนทั้ง 2 วิธี โดยใช้ทดสอบค่า (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test Independent) เป็นอิสระต่อกัน

2. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน ที่สอนโดยวิธีการสอน SQ5R ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้ทดสอบค่า (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test Dependent) ไม่เป็นอิสระต่อกัน

3. เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียน ที่สอนโดยวิธีการสอนปกติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้ทดสอบค่า (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test Dependent) ไม่เป็นอิสระต่อกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

2. เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ในการช่วยแก้ไขปัญหาในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับ บทความ สารคดี และเรื่องสั้นครอบคลุมและครบถ้วน

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีการสอนแบบ SQ5R และวิธีการสอนปกติ มีดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการทดสอบหลังเรียนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	p
วิธีการสอนแบบ SQ5R	30	22.93	3.61	4.32	.000
วิธีสอนแบบปกติ	30	18.33	4.56		

**p < .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 1 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแปลว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R ($\bar{x}$ = 22.93, S.D. = 3.61) มีความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบปกติ ($\bar{x}$ = 18.33, S.D. = 4.56)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการสอนโดยวิธีการสอนแบบ SQ5R

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังสอนโดยวิธีการสอนแบบ SQ5R

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	14.00	4.37	-14.50	.000
หลังเรียน	30	22.93	3.61		

**p < .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 2 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแปลว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R หลังเรียน ($\bar{x}$ = 22.93, S.D. = 3.61) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 14.00, S.D. =4.37)

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	12.46	4.70	-11.90	.000
หลังเรียน	30	18.33	4.56		

**p < .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 3 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งแปลว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบปกติหลังเรียน ($\bar{x}$ = 18.33, S.D. =4.56) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ =12.46, S.D. = 4.70)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ได้นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R สูงกว่าวิธีการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่าการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นการจัดกิจกรรมอย่างเป็นลำดับขั้นตอน และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยเริ่มจาก 1) ขั้นเตรียม เป็นการเตรียมบทเรียน เตรียมการสอน นำเข้าสู่บทเรียน เร้าความสนใจของนักเรียน ทบทวนความรู้เดิมเพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยวิธีการใช้สื่อการอ่านที่หลากหลาย เช่น บทความ สารคดี และเรื่องสั้น ซึ่งนำมาสู่การตั้งคำถาม กระตุ้นซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น 2) ขั้นสอน ประกอบด้วย กระบวนการอ่าน 7 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1 S-Survey คือ ครูผู้สอนให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องจาก บทความ เรื่องสั้น และสารคดี จากเอกสารที่แจก ให้อย่างคร่าวๆ ด้วยเวลาอ่านไม่เกิน 5-10 นาที 2.2 Q-Question หมายถึง นักเรียนตั้งคำถามจำนวน 5-10 คำถาม จากเนื้อเรื่องที่อ่านโดย คำถามที่ตั้งขึ้นจะต้องมีความครอบคลุมเนื้อหาของเรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย 2.3 R1-Read หมายถึง นักเรียนอ่านเพื่อหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งไว้ โดยอ่านอย่างละเอียด 2.4 R2-Record หมายถึง นักเรียนจดบันทึกข้อมูลลงในใบงาน 2.5 R3-Recite หมายถึง นักเรียนสรุปใจความสำคัญโดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง และ 3) ขั้นสรุป นักเรียนทบทวนและสะท้อนสิ่งที่อ่าน R4-Review - R5-Reflect จากเรื่องที่อ่านหมายถึง นักเรียนวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นเพื่อสะท้อนว่านักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน และสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนดังกล่าว พบว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอน SQ5R สูงกว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติ และเมื่อนำผลการทดสอบก่อนเรียน เรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองที่ได้เรียนโดยวิธีการสอนแบบ SQ5R และกลุ่มควบคุมที่ได้เรียนได้เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ มาเปรียบเทียบกันพบว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนการเรียนรู้ทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าวิธีจัดการเรียนการสอนเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีการสอนแบบ SQ5R สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบปกติ อาจเนื่องมาจากวิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้เข้าใจถึงแนวคิดในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย มีขั้นตอนในการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน โดยนักเรียนได้ฝึกที่จะตั้งคำถาม (Q-Question) จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกค้นคว้าหาคำตอบ และช่วยให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นความคิดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุคนธ์ สินธนาพานนท์ และคณะ (2545, หน้า 289-290) ที่กล่าวว่า การตั้งคำถามจะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้เร็วขึ้น

สรุปได้ว่าการให้นักเรียนเป็นผู้ตั้งคำถามเองนั้นจะทำให้นักเรียนเกิดความท้าทายในตนเองในการคิดตั้งคำถามเพื่อเพิ่มความอยากรู้และต้องการหาคำตอบ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ครูจะตั้งคำถามเองเพื่อนักเรียนเป็นฝ่ายหาคำตอบ ซึ่งนักเรียนจะไม่เกิดความคิด และทำให้การค้นหาคำตอบไม่ได้รับการตั้งใจที่จะค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ขั้นตอนการจดบันทึก (R2-Record) หลังจากนักเรียนได้ศึกษาและอ่านด้วยตนเองนั้น เมื่อนักเรียนอ่านทบทวนแล้ว นักเรียนจะต้องจดบันทึกคำตอบจากคำถามที่นักเรียนได้ตั้งไว้ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะต้องอ่านอย่างมีสมาธิ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Coultas (2016, p. 31) ที่ว่า การจดบันทึกเป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องอ่านเนื้อหา โดยให้จดบันทึกในส่วนที่สำคัญ และพยายามทำความเข้าใจกับคำตอบโดยใช้ภาษาของตนเอง และสรุปใจความสำคัญ (R3-Recite) เป็นขั้นตอนสรุปใจความสำคัญโดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Elkins (2004 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2547, หน้า 55) ที่กล่าวว่าเมื่ออ่านทำความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านแล้วและจับใจความสำคัญของเรื่องแล้วบันทึกสั้น ๆ เพื่อใช้ในการทบทวนในเนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจน

นอกจากนี้ในขั้นการอ่านทบทวน (R4-Review) เป็นการอ่านทบทวนหัวข้อและประเด็นสำคัญหลังจากที่อ่านจบแล้ว และสรุปเป็นภาพรวมของเรื่องเพื่อทบทวนเนื้อเรื่องที่อ่าน โดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เช่น นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อความเชื่อของคนไทยที่มีต่อการใช้บายศรีในงานพิธีกรรมต่างๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการ Review จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ สิ่งที่อ่านได้ด้วยตนเองในแง่มุมต่าง ๆ สอดคล้องกับความเห็นของสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543, หน้า 8) ที่กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์พื้นฐานประกอบกับการประเมินค่าเรื่องราวที่เราอ่านอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถวิจารณ์เรื่อง แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ถ้อยคำ ประโยค วิเคราะห์ทัศนะของผู้เขียนและเนื้อหา

นอกจากนี้การวิเคราะห์ วิจารณ์บทอ่าน (R5-Reflect) อย่างเป็นขั้นตอนยังส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะการ คิด การคิดเชื่อมโยง และแสดงความคิดเห็น เพื่อสะท้อนว่านักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้มากน้อยเพียงใดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของ ฉวีวรรณ คูหาภินันทน์ (2542, หน้า 18) ที่กล่าวถึงความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า อ่านแล้วสามารถวิเคราะห์ (Analizing) แยกข้อคิดเห็น (Opinion) ออกจาก ข้อเท็จจริง (Fact) ได้จากข้อความที่มีข้อเท็จจริง และผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นไว้ด้วย อ่านแล้ว สามารถประเมินค่า (Evaluation) สิ่งที่อ่านได้อย่างเที่ยงธรรม สามารถวิจารณ์ (Criticism, Review) แสดงความคิดเห็นกลวิธีการเขียน แนวการเขียน เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ ตัวละครของงานเขียนนั้นได้อย่างถูกหลักวิชาการ และสามารถตีความ (Interpretation) ได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนการตีความ ระหว่างบรรทัด (Reading Between the Line) คือ อ่านแล้วสามารถเข้าใจความหมายที่ซ่อนเร้น ระหว่างบรรทัดได้

วิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนและมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน สามารถ ยังมีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ช่วยให้นักเรียนปฏิบัติตามได้ง่าย ไม่กินเวลาทำให้บรรลุเป้าหมายได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งนักเรียนจะสามารถเข้าใจแนวคิด ลำดับเหตุการณ์ สรุปสาระสำคัญ วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินค่า ตลอดจนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อุษาวดี ชูกลิ่นหอม (2562, หน้า 58) ซึ่งพบว่าการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบSQ5R สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรัญญู โพธิ์คีรี (2564, หน้า 88) ที่พบว่าความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้และมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้สูงขึ้น อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นตอนการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ ตีความ วิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการสอนที่เน้นในเรื่องของการอ่านอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิด ทำให้การอ่านสามารถบรรลุตามเป้าหมายตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 2) นอกจากนี้วิธีการสอนแบบ SQ5R ช่วยให้การอ่านของผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมากขึ้น และมีความสามารถในการอ่านมีประสิทธิภาพมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติกานต์ คำมะสอน (2558, หน้า 59) การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องงานวิจัยของ สัจจพร นิ่มนวลงาม (2560, หน้า 78) ที่พบว่าความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติเป็นวิธีการสอนที่ผู้สอนนิยมใช้กันเป็นส่วนมากมักเป็น การบรรยาย การอภิปราย การซักถาม โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการฝึกกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับ สุธาทิพย์ แป้นทองคำ (2545, หน้า 12) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบปกติโดยสรุปว่า ขั้นเตรียมการ มีการนำเข้าสู่บทเรียน ทบทวนความรู้เดิม แจ้งจุดประสงค์ในการเรียน ขั้นสอนเป็นขั้นนำเสนอเนื้อหา โดยใช้การบรรยาย สนทนา อธิบาย ซักถาม ทำแบบฝึกหัด และขั้นสรุปบทเรียน ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน และมีการวัดประเมินผลตามพฤติกรรม

จากผลการศึกษาทำให้พบว่า แม้การสอนแบบปกติจะสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้นได้ แต่ก็มีข้อจำกัดเนื่องจากรูปแบบการสอนแบบปกติไม่ได้มีการเน้นฝึกการอ่านอย่างเป็นระบบละมีการทวนย้ำก่อนการสรุปความรู้ จึงส่งผลให้วิธีการสอนอ่านด้วยวิธีการสอน SQ5R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้ดีกว่าวิธีการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมและขั้นตอนการสอนอ่านให้ถูกต้อง เตรียมสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งให้พร้อม และควรบันทึกปัญหาและแนวทางแก้ไขหลังแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด เพื่อทำให้กิจกรรมครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมโดยวิธีการสอน SQ5R ควรเลือกเรื่องให้ตรงกับความสนใจของนักเรียนและพิจารณาว่ามีเนื้อหาใดบ้าง และเนื้อหาใดเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. การจัดกิจกรรมโดยวิธีการสอน SQ5R ในขั้นแสดงความคิดเห็น ครูผู้สอนควรเตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยและต้องคำนึงถึงความรู้ของนักเรียน หากเนื้อหามีความยากจนเกินไปอาจทำนักเรียนไม่สามารถแสดงความเห็นได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการสอนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ5R ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงาน ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ควรมีการเปรียบเทียบการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ผังกราฟฟิก โดยผู้สอนต้องปรับให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิตติกานต์ คำมะสอน. (2558). *การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ฉวีวรรณ คูหาภินันทน์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.

วรัญญู โพธิ์คีรี. (2562). *การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ5R.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

วิไลลักษณ์ คีรินทร์. (2548). *การสอนและส่งเสริมการอ่าน.* นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สัจจพร นิ่มนวลงาม. (2560). *การเปรียบความสามารถการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R และวิธีการปกติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

สุคนธ์ สินธนานนท์ และคณะ. (2554). *วิธีการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน.* กรุงเทพฯ : หจก.9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุธาทิพย์ แป้นทองคำ. (2545). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการตลาดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มและวิธีสอนปกติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.) มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สุนันทา มั่นวิเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีการสอนอ่าน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนานิช.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์.* กรุงเทพฯ : ดวงกมล.

อุษาวดี ชูกลิ่นหอม. (2560). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม

เอมอร เนียมน้อย. (2551). *พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

Coultas, K (2016). *SQ5R READING METHOD.* Retrieved from http://www.maywoodacademy.ory/apps/pages/

Pauk, W (2001). *How to study in college.* Boston : Houghton Mifflin.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

The Effect of Using SQ4R Teaching Method on Literature Learning Achievement of Mathayom Suksa 5 Students

ธีรวัฒน์ ด้วงกรี*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพัฒนศึกษา (นามสมมติ) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้น 64 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 31 คน ซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R และกลุ่มควบคุม 33 คน ซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่านัยสำคัญโดยใช้สถิติทดสอบที ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : วิธีการสอนแบบ SQ4R, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี, นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5

---

*สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Corresponding author, e-mail: 6312610013@rumail.ru.ac.th, Tel. 088-301-2994

Abstract

The purposes of this study were to study the academic achievement regarding learning about Thai literature of Mathayom Suksa 5 students and to compare the academic achievement regarding learning about Thai literature of eleven grade students between two student groups, Experimental and Control. The target population consisted of 64 eleven grade students who studied in the second semester of the academic year 2021 at Pattana Sueksa School (pseudonym) in Rayong province, Thailand. The students

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

were divided into the two groups. 31 students within Experimental group were taught through lesson plans following the SQ4R approach and those 33 students within Control group were taught through lesson plans following conventional teaching methods. Prior to the experiment, both student groups were tested via a Thai literature test. The two groups were tested again after four weeks. Research data were examined by arithmetic means ($\bar{X}$) standard deviation (S.D.) and testing the significance of the difference with *t*-test. The findings showed that the Experimental group's average score of academic achievement regarding learning about Thai literature was higher than prior to the experiment at 0.05 level of significance. After the experiment, the Experimental group's average score of academic achievement regarding learning about Thai literature was higher than that of Control group at 0.05 level of significance.

Keywords : SQ4R Teaching Method, Academic Achievement regarding Learning about Thai Literature, Mathayom Suksa 5 students

บทนำ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีให้มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดความรักในวรรณคดีนั้น อิงอร สุพันธุ์วณิช และคณะ (2555) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการคิด เพื่อพัฒนาความคิดของตนเอง ครูผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดีไทย สอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล (2560) กล่าวถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด และคิดเป็น หากแต่ผู้เรียนจะรู้จักคิดได้นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับผู้สอนที่เป็นผู้เลือกและจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณคดีมาเป็นสื่อในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิด ทัศนคติในวรรณคดี เข้าสู่กับการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันโดยผ่านกระบวนการกลั่นกรองทางความคิดอย่างมีเหตุผลจนเกิดเป็นมโนทัศน์ได้ในที่สุด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย กำหนดให้วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจัดการเรียนรู้ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยได้อย่างเห็นคุณค่าและนำมาไปใช้ในชีวิตจริง และได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสาระที่ 5 ว่า "ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน และสามารถบูรณาการความรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ นำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน" (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) แต่เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนภายในโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจจะเกิดจากหลายปัจจัย คือ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณคดีได้ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวรรณคดี มีความเบื่อหน่ายในการเรียน รวมถึงวิธีการสอนของครูผู้สอนยังไม่สามารถสร้างความน่าสนใจ และไม่ค่อยมีความทันสมัย อีกทั้งยังสอนโดยใช้วิธีดั้งเดิม โดยให้นักเรียนถอดคำประพันธ์หรือท่องจำบทร้อยกรอง ซึ่งสอดคล้องกับพรรณรอง รัตนไชย (2555) กล่าวโดยสรุปว่า ครูมักใช้สื่อการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ไม่มีความหลากหลาย โดยยึดถือหนังสือเรียนมากเกินไป ใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย และไม่มีการบูรณาการกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของครูผู้สอน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

และสามารถทำให้นักเรียนสนใจการเรียนวรรณคดี สามารถวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าที่เกิดขึ้นในวรรณคดี ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญของวรรณคดี และสะท้อนให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีอย่างชัดเจน ผู้วิจัยได้นำวิธีการสอนแบบ SQ4R ตามแนวคิดของสุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ (2554) มาช่วยในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้น S (Survey) นักเรียนสำรวจเรื่องเพื่อให้รู้เนื้อหาอย่างคร่าวๆ 2) ขั้น Q (Question) นักเรียนต้องการรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน 3) ขั้น R (Read) นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียดอีกครั้ง 4) ขั้น R (Record) นักเรียนเขียนบันทึกคำตอบ 5) ขั้น R (Recite) นักเรียนเขียนคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ โดยสรุปเป็นสำนวนภาษาของตนเอง และ 6) ขั้น R (Reflect) นักเรียนตรวจสอบความเข้าใจ เพื่อสร้างความรู้และความคิดเป็นวิธีสอนอ่านที่มีประสิทธิภาพใน การสื่อสาร ส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ได้ดี และเข้าใจแนวคิดเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนที่จะสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนวรรคดีให้ได้มากที่สุด ถึงแม้ว่าวิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน เพื่อตีความ วิเคราะห์ วิจารณ์ แต่โดยส่วนใหญ่งานวิจัยจะนำวิธีการสอนแบบ SQ4R ไปใช้ในงานวิจัยที่เป็นการพัฒนาทักษะการอ่าน จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยต้องการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เนื่องจากการที่จะพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีให้สูงขึ้น ต้องอาศัยการทำความเข้าใจในเนื้อหา ซึ่งเกิดจากการอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาของวรรณคดี

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนแบบดั้งเดิม

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ก่อนและหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. การออกแบบการวิจัย งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบ Quasi-experimental research design ซึ่งประชากรกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R และกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิม โดยมีการเก็บข้อมูลทั้งสองกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง

2. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพัฒนศึกษา (นามสมมติ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้น 64 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 31 คน และกลุ่มควบคุม 33 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนแบบ SQ4R, วิธีสอนแบบดั้งเดิม และตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ซึ่งเป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไปทดลองใช้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กับนักเรียนที่กำลังเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อโดยเน้นความครอบคลุมเนื้อหาและตัวชี้วัด ซึ่งมีค่าความยากอยู่ประมาณ 0.2-0.8 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.2-1.0 และนำไปทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 หลังจากนั้นจึงนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบ หลังจากนั้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 3 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมงโดยให้นักเรียนเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัด การเรียนรู้ผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R สุดท้ายทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ชุดเดิมไปทดสอบกับนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละ (Percentage) และทดสอบค่านัยสำคัญโดยใช้สถิติทดสอบที (Dependent sample t-test และ Independent sample t-test) แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองโดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 1

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	31	16.42	4.12	8.00	.00*
หลังเรียน	31	23.10	3.29		

*p<.05

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีก่อนเรียนเท่ากับ 16.42 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.10 คะแนน

2. การวิเคราะห์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีการสอนแบบดั้งเดิม

ตารางที่ 2

ประชากร	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
วิธีการสอนแบบ SQ4R	31	23.10	3.29	-2.74	.00*
วิธีการสอนแบบดั้งเดิม	33	20.70	3.67		

*p<.05

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเท่ากับ 23.10 คะแนน และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.70 คะแนน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีก่อนเรียนเท่ากับ 16.42 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.10 คะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบดั้งเดิมมีค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองเท่ากับ 17.70 คะแนนและมีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 23.10 คะแนน จากผลการวิจัยโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนที่ใช้วิธีสอนแบบ SQ4R มีความรู้ ความเข้าใจในวรรณคดีที่สูงขึ้น เนื่องจากการเรียนวรรณคดีต้องมีการฝึกฝนทักษะต่างๆ ทั้งการอ่าน การการเขียน การฟัง การดูและการพูด อีกทั้งยังต้องฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และประเมินค่า ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ลักษณะของบทประพันธ์ แนวความคิดของผู้แต่ง และตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดี โดยวิธีสอนแบบ SQ4R เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะอ่านเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อเรื่อง สังเกตได้จากขั้น Question (Q) การตั้งคำถาม เป็นการฝึกให้นักเรียนกระตือรือร้นที่ต้องการอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่อง แล้วนำมาวิเคราะห์ วิจารณ์ ในขั้น Reflect (R) เพื่อนำเสนอความคิดเห็นต่อการเรียนวรรณคดี ดังที่ กานต์ธิดา แก้วกาม (2556) ได้กล่าวว่า วิธีสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีขั้นตอนการสอนที่ระบบชัดเจนที่สามารถช่วยฝึกกระบวนการคิด เนื่องจากในแต่ละขั้นตอนนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และให้ความสนใจในการเรียนและช่วยทำให้นักเรียน มีจุดมุ่งหมาย มีขอบเขตช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา สามารถเข้าใจสาระสำคัญ แนวคิดของเรื่องใจความสำคัญของเรื่องได้ ทำให้การอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ วิรงรอง ศรีพอ (2557) การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นการสอนอ่านที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้น เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้รวมทั้งเป็นการฝึกให้นักเรียนได้รู้จักวิธีการคิดวิเคราะห์ โดยให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R สามารถอธิบายและวิเคราะห์เนื้อหาได้อย่างเข้าใจละเอียด ชัดเจน สามารถกำหนดคำถามหรือปัญหาและหาคำตอบจากเรื่องได้ นอกจากนี้ยังสามารถสรุปความรู้ด้วยตนเองได้

ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม พบว่า สามารถอธิบายเนื้อหาได้ แต่ยังไม่สามารถวิเคราะห์เนื้อได้อย่างละเอียด ชัดเจนเท่าที่ควร อาจเกิดจากวิธีการสอนของครูผู้สอนที่ยังสอนในลักษณะเดิม โดยมุ่นเน้นให้นักเรียนแปลความหมายหรือถอดคำประพันธ์จากเนื้อเรื่อง หรือยึดถือหนังสือเรียนมากจนเกิดไป ซึ่งเป็นวิธีการสอนวรรณคดีแบบเดิมๆ ที่เคยสอนกันมาในอดีต

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเท่ากับ 23.10 คะแนน และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เท่ากับ 20.70 คะแนน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านให้มีประสิทธิภาพ เข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่อง รู้จักวิธีการคิดวิเคราะห์ จากการตั้งคำถาม รวมถึงทำให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองด้วย ด้วยกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้น Survey (S) อ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อหาประเด็นสำคัญของเรื่อง และอาจจะใช้เวลาไม่นานในการอ่าน 2. ขั้น Question (Q) การตั้งคำถาม จำให้ผู้อ่านมีความกระตือรือร้นในการเรียนใคร่ต้องการหาคำตอบ 3. ขั้น Read (R) เป็นการอ่านเนื้อเรื่องซ้ำอีกครั้ง แต่เป็นการอ่านอย่างละเอียด เพื่อเป็นการค้นหาคำถามจากคำถามที่กำหนดไว้ 4. ขั้น Record (R) นักเรียนจะต้องจดบันทึกความรู้ ความเข้าใจ หรือใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง เพื่อเป็นการทบทวน 5. ขั้น Recite (R) นักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ด้วยตนเอง และควรใช้ภาษาที่เกิดจากความเข้าใจของตนเองด้วย 6. ขั้น Reflect (R) เป็นการวิเคราะห์ วิจารณ์ เรื่องที่อ่าน แล้วแสดงความคิดเห็นว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ของเรื่องหรือไม่ (ศักดิ์ชัย มโรณีย์, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับกานต์ชนก ด้วงตะกั่ว (2557) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จรรยา ศรีบัวหลวง (2559) ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียน ซึ่งการอ่านวิเคราะห์ส่งผลถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีได้ เนื่องจากจะต้องอาศัยการอ่านเพื่อทำความเข้าใจและวิเคราะห์เนื้อหา โดยเกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ซึ่งมีขั้นตอนที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด แล้วนำมาวิเคราะห์ให้เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ และนำมาสรุปเป็นถ้อยคำด้วยภาษาของตนเองได้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลของการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ที่มีต่อผู้ที่ต้องการจะศึกษาในครั้งต่อไป ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติจริง และข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติจริง

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ซึ่งอาจจะทำให้ผู้เรียน เกิดความเบื่อหน่าย และเหนื่อยล้า เนื่องจากจะต้องทำตามขั้นตอนให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนด ดังนั้น ครูผู้สอนควรปรับกิจกรรม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน เช่น นำสื่อการสอนมาใช้ในแต่ละขั้นตอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เป็นการสร้างความน่าสนใจในการเรียน และอาจจะปรับเวลาให้เพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละขั้นตอน เพื่อความกระชับในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดเป็นกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันการเรียนรู้ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้แสดงออกในทักษะต่าง ๆ ทั้งทักษะการอ่าน การเขียน การพูด รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการคิดวิเคราะห์ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องคอยเป็นผู้ให้คำแนะนำกับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอยู่เสมอ โดยเปิดโอกาสให้แต่ละคนภายในกลุ่มได้แสดงทัศนะของตนเองให้กับเพื่อนในกลุ่มได้รับรู้และเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การทำงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ ดังนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวค่อนข้างมากในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามแผนการการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนจะต้องจัดเตรียมรูปแบบการจัดกิจกรรม ลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม โดยต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอน เนื่องจากผู้เรียนเรียนอยู่ที่พักอาศัยด้วยตนเอง ครูผู้สอนไม่สามารถดูแลได้อย่างเต็มที่ หรือแม้กระทั่งระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต ก็ต้องมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความสามารถในการอ่านจับใจความ ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น

2. ควรพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบอื่นๆ เช่น วิธีการสอนแบบแผนผังความคิด เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กานต์ชนก ด้วงตะกั่ว. (2557). *การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด*.(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

กานต์ธิดา แก้วกาม. (2557). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4R กับ วิธีสอนแบบปกติ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

กิ่งกาญจน์ บูรณสินวัฒนกูล. (2560). *จะสอนวรรณคดีอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดมโนทัศน์*. วารสารมจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 6 (4), 203-213.

จรรยา ศรีบัวหลวง. (2559*). การศึกษาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิด*. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน, 346-354.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ชมพูนุท จวบบุญ. (2555). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของบรูเนอร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรงเทพมหานคร.

ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ .(2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในระดับปริญญาโทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2554*. (รายงานผลการวิจัย). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

พรรณรอง รัตนไชย. (2555). *สภาพ ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

วิรงรอง ศรีพอ. (2557). *การเปรียบความสามรถด้านการอ่าน การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการใช้กิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค CIRC กับแบบ SQ4R* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ศักดิ์ชัย มะโรณีย์. (2555). *ผลการพัฒนาบทเรียนบนเว็บที่มีเทคนิคการสอนแบบ SQ4R วิชาการอ่านอังกฤษเพื่อความเข้าใจระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

อัจฉรา ชีวพันธ์. (2557). *ภาษาพาสอน : เรื่องน่ารู้ สำหรับครูภาษาไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิงอร สุพันธุ์วณิช และคณะ. (2555). *ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชุดฝึกอบรมครู*.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Effects of Using Synectics Instructional Model on Creative Writing Ability of Grade Third Students

ภาวิดา คงนาม*

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย (target population) คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบางเทา (นามสมมติ) จังหวัดภูเก็ต ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ และ2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม 3) แบบทดสอบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ชนิคอัตนัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่าที (t-test) ผลการศึกษาพบว่า 1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 80) และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบซิเนคติกส์ มีความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purposes of this research were to study the impacts of using the Synectics instructional model on the creative writing ability of grade third students and to compare the creative writing ability of grade third students between two group, Experimental and Control. The target population consisted of 60 students who studied in third year elementary education in the second semester of academic 2021 at Ban Bang Tao School (pseudonym) in Phuket province, Thailand. The students were divided

คำสำคัญ : รูปแบบการสอนซิเนคติกส์, ความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์

---

*นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

into the two groups, each of which comprised 30 students. Experimental group was taught through lesson plans following the Synectics instructional model and Control group was taught through lesson plans following conventional teaching methods. After the experiment, both student groups were tested via an essay test. Research data were examined by arithmetic mean, standard deviation, and t-test. The findings showed that Experimental group's average score of creative writing ability was at a good evaluation level (80 per cent). Experimental group's average score of creative writing ability was higher than that of Control group at 0.05 level of significance.

Keywords : Synectics Instructional Model, Creative Writing Ability

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่มีลักษณะความคิดริเริ่ม โดยผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน การเขียนที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะสื่อสารให้คนเข้าใจแล้ว ต้องแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นงานเขียนที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียน ไม่มีการลอกเลียนแบบผู้อื่น มีความคิดที่แปลกใหม่ การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เขียนสะท้อนความคิดและจินตนาการประสบการณ์ที่อยู่ในตัวผู้เขียน พร้อมกับกระตุ้นให้ผู้อ่านนำแนวคิดไปสร้างสรรค์ในงานต่างๆ เพื่อพัฒนางานเขียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพและดียิ่งขึ้น (นิจจันทร์มล, 2545)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน การเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในเรื่องการเขียน การคิด การแสดงออกทางความรู้สึก จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นครูผู้สอนต้องเรียนรู้วิธีการหรือเทคนิคใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดจินตนาการ และสร้างสรรค์งานเขียนของนักเรียนได้

อย่างไรก็ตามพัฒนาการด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในปัจจุบันช้าลง หรือลดลง เมื่อไม่ได้รับการกระตุ้นหรือฝึกฝนอย่างเพียงพอ ดังนั้นครูผู้สอนต้องหาวิธีสอน เทคนิคการสอน หรือกระบวนการสอนต่างๆ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่สร้างสรรค์และแปลกใหม่ นำไปสู่การสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (วนิดา กุลภัทร์แสงทอง, 2554) จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการสอนซิเนคติกส์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกัน หรือขัดแย้งเข้าด้วยกัน แนวคิดและกิจกรมดังกล่าว ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของGordon ที่ว่าบุคคลทั่วไปมักยึดติดกับวิธีแก้ปัญหาแบบเดิมๆ ของตนโดยไม่ค่อยคำนึงถึงความคิดของคนอื่น ทำให้ความคิดของตนเกิดความคับแคบและไม่สร้างสรรค์ บุคคลจะเกิดความคิดเห็นที่สร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิม หากมีโอกาสได้ลองคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ จากสภาพชั้นเรียนโดยทั่วไป พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชอบจินตนาการสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียน การสอน ดังนั้นถ้าครูผู้สอนสามารถนำจินตนาการและความเพ้อฝันของผู้เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน และธรรมชาติของผู้เรียน จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี Gordon (1972) ได้เสนอวิธีคิดเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยเพื่อใช้ในการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ ไว้ 3 แบบ คือ 1) การเปรียบเทียบแบบตรง เป็นการเปรียบเทียบแบบง่าย ๆ ระหว่างสิ่งสองสิ่งที่ไม่น่านำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ 2) การเปรียบเทียบแบบบุคคลกับสิ่งของ เป็นการเปรียบเทียบด้วยการให้นักเรียนสมมติตนองเป็นบางสิ่ง

บางอย่าง 3) การเปรียบเทียบแบบคำคู่ขัดแย้ง เป็นการเปรียบเทียบที่ใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกัน แต่ไม่ใช่คำตรงข้ามสองคำนำมาสร้างเป็นคำใหม่ อาจเพิ่มคำเชื่อมได้

ผู้วิจัยรับผิดชอบการสอนภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้พบปัญหาจากการจัดการเรียนการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือนักเรียนขาดทักษะในการเขียนลำดับเรื่องราว วกวนไปมา เขียนไม่ได้ใจความที่สมบูรณ์ (จงกล วจนะเสถียร, 2559) สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนขาดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวได้ ทำให้งานเขียนไม่สะท้อนความคิดที่แปลกใหม่ และความน่าสนใจ เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องหาวิธีพัฒนาการเขียนของนักเรียน โดยเฉพาะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้องตามขั้นตอนการเขียน ทำให้นักเรียนมีพื้นฐานในการเขียน เกิดความชำนาญ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ปรากฏว่ายังไม่ค่อยมีผู้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิเนคติกส์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น เช่นงานวิจัยของณัฐณิชา จิตตะคาม (2561) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ที่ปรากฏจะใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หรือชั้นมัธยม

ดังที่ Burns (1961) ได้สรุปผลการวิจัยว่า การจะพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้เรียนต้องฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นขั้นตอน มีการเปรียบเทียบ โดยสะท้อนผ่านความรู้สึกนึกคิดในรูปแบบของตนเอง ซึ่งต้องอาศัยทักษะหรือวิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ รวมไปถึงการเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องราว อีกทั้งส่งเสริมความคิดเชิงสร้างสรรค์โดยการให้อิสระในการคิดการแสดงออก จินตนาการและการเขียนของนักเรียน ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะส่งผลต่อความคิด จินตนาการ และทักษะในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่ารูปแบบการสอนซิเนคติกส์ มีจุดเด่นในการพัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ เพื่อเชื่อมโยงสู่ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจนำรูปแบบการสอนซิเนคติกส์มาใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ กับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม

สมมติฐานของการวิจัย

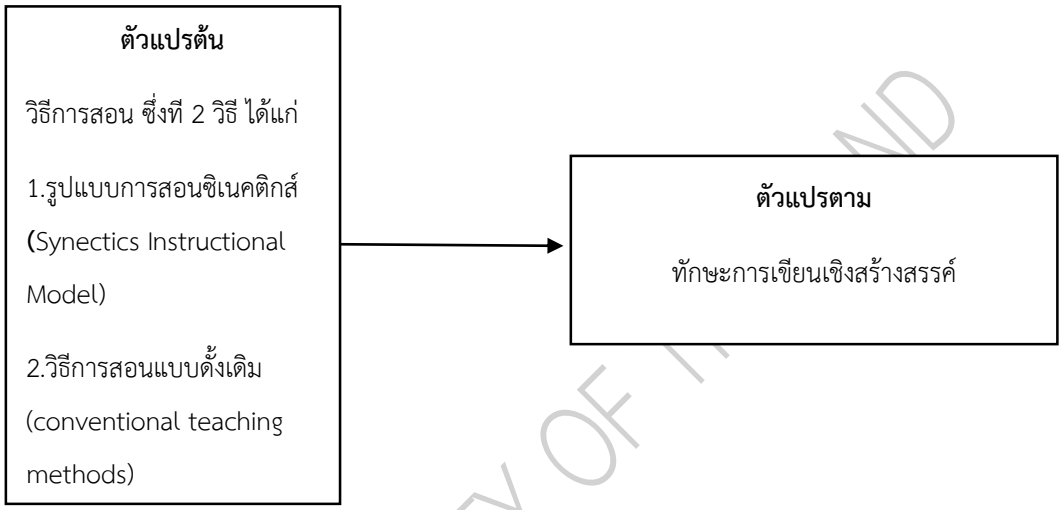
นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ และนักเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากความสำคัญของแนวคิดรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ ได้มีผู้สนใจนำรูปแบบการสอนซิเนคติกส์มาใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ จงกล วจนะเสถียร (2559) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิเนคติกส์ พบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แบบซิเนคติกส์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิเนคติกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า “การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ จะสามารถพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้หรือไม่” ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ (Synestics) ของทิศนา แขมมณี (2563) ซึ่งได้อธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน สามารถนำมาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อทำวิจัยในการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research design) มีรูปแบบการวิจัยแบบ nonequivalent control group posttest design แบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซิเนคติกส์และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม (conventional teaching methods) มีการจัดเก็บข้อมูลหลังการทดลอง (Post-test) ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านบางเทา (นามสมมติ) จำนวน 60 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อเลือก 1 ห้องเป็นกลุ่มทดลอง และ 1 ห้องเป็นกลุ่มควบคุม โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง จัดการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม จัดการเรียนโดยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่ มี 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) เป็นแบบทดสอบอัตนัย นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่น 0.84 และค่าความยากง่าย 0.78 จากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับข้อคำถามให้สั้น กระชับ จากนั้นนำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) นักเรียนที่ไม่ใช่ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนบ้านบางเทา จำนวน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

30 คน นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ (try out) มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555) และนำแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สมบูรณ์แล้วไปใช้กับประชากร

2) เครื่องมือในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ จำนวน 6 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบดั้งเดิม จำนวน 6 แผน รวมทั้งสิ้น 12 แผน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.98-1.00

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนที่เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายและนักเรียนกลุ่มดังกล่าวยินดีและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมของการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเก็บข้อมูลเตรียมความพร้อมนักเรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน (Post-test) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากคะแนนการเขียน เชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS for windows version 26) โดยดำเนินการวิเคราะห์คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์คุณภาพของวิธีการตรวจให้คะแนนแบบสอบอัตนัย คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการตรวจให้คะแนนแบบสอบอัตนัยด้วยวิธีการตรวจให้คะแนน จากผู้ตรวจจำนวน 3 คน มาวิเคราะห์หาความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนระหว่างผู้ตรวจจำนวน 3 คน (inter rater reliability) และวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการนำคะแนนมาหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยร้อยละ แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ค่าที แบบเป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test))

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ลำดับ	คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 20 คะแนน (เฉลี่ย)	S.D.	$\bar{x}$	แปลความ
กลุ่มทดลอง	16.33	1.493	80.00	ดี
กลุ่มควบคุม	14.57	1.357	75.00	พอใช้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์(กลุ่มทดลอง) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 16.33 คะแนน โดยรวมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 80) และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม(กลุ่มควบคุม) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.57 คะแนน โดยรวมความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 75)

ตารางที่ 2

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ (กลุ่มทดลอง) กับกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม (กลุ่มควบคุม) ซึ่งได้แสดงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการจัดการเรียนรู้	**จำนวนนักเรียน (N)**	**จำนวนข้อ**	$\bar{x}$	S.D.	**t-test** *t*	*df*	**Sig.**
กลุ่มทดลอง	30	20	16.33	1.493	4.796*	58	.000
กลุ่มควบคุม	30	20	14.57	1.357			

P < .01**

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ผลการใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์อยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์เป็นการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยผ่านการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (2006) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การเรียนรู้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ขึ้น องค์ประกอบด้านความรู้สึกสำคัญกว่าสติปัญญาและการไม่มีเหตุผลเท่ากับการใช้เหตุผล สำหรับทิศนา แขมมณี (2563) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ไว้ว่า การสอนด้วยรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ออกมาในรูปของการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้นำมาใช้กับกิจกรรมการเขียนความเรียงแบบสร้างสรรค์ ข้อดีในการจัดกิจกรรมรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ไว้ว่า ผู้เรียนจะเกิดความคิดแปลกใหม่ และนำความคิดใหม่ๆ มาใช้พัฒนางานของตน ทำให้งานมีความแปลกใหม่มากขึ้น อีกทั้งผู้เรียนจะตระหนักถึงคุณค่าในความคิดของตน และความคิด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ของผู้อื่นอีกด้วย เห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ จะมีกิจกรรมที่โดดเด่น เปรียบเทียบบทเรียนกับสิ่งอื่น ๆ ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นมุมมองที่ต่างจากเดิม เกิดการสร้างสรรค์งานในมิติที่น่าสนใจ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดได้หลากหลายรูปแบบ บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนสนุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ร่วมมือ และช่วยกันระดมความคิดเพื่อให้เกิดความคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ จากที่กล่าวมาข้างต้น รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ ถือเป็นรูปแบบที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเชื่อมโยงด้วยวิธีการที่ต่างกัน เป็นความคิดที่อิสระโดยใช้การเปรียบเทียบในลักษณะต่างๆ เพื่อสร้างเป็นชิ้นงานที่แปลกใหม่ รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ จะแก้ปัญหาการเขียนวกวนไปมา ไม่ได้ใจความที่สมบูรณ์ โดยการใช้อุปมาอุปไมย เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย ตลอดจนสามารถดัดแปลงสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยให้มีความแปลกใหม่ออกไป ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดี ดังจะเห็นได้จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซิเนคติกส์ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี โดยพิจารณาจากคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 16.33 คะแนน สอดคล้องกับงานวิจัยของเรืองเดช หนองแส (2555) ที่ศึกษาการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบซิเนคติกส์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังจากใช้รูปแบบการสอนแบบซิเนคติกส์สูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ Meador (1994) ที่ศึกษาผลของการฝึกแบบซิเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถของนักเรียนอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบซิเนคติกส์ มีความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบซิเนคติกส์ ได้รับการฝึกฝนด้วยกระบวนการทางความคิดทำให้เกิดความคิดที่แปลกใหม่ ตลอดจนทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีอิสระทางความคิดมากขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนรูปแบบซิเนคติกส์สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่นักเรียน โดยการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดผ่านกระบวนการเขียน ที่แปลกใหม่ และสร้างสรรค์งานอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการจัดกิจกรรมรูปแบบซิเนคติกส์เป็นการจัดกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยง จัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบ สังเกตจากผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้นำวิธีการเขียนตามรูปแบบซิเนคติกส์มาปรับปรุง และพัฒนางานเขียนให้มีความน่าสนใจ ลักษณะการถ่ายทอดความคิดเป็นลำดับขั้นตอน รวมถึงครูผู้สอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวาฤทธิ์ สร้อยเงิน (2553) ศึกษาการพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมซิเนคติกส์พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมซิเนคติกส์มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และณัฐณิชา จิตตะคาม (2561) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์รายวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิเนคติกส์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนชัดเจน ครูผู้สอนต้องอธิบายขั้นตอนให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจนก่อน เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความสับสนในการทำกิจกรรม บางกิจกรรมอาจจะใช้เวลามากบางกิจกรรมใช้เวลาน้อย ดังนั้นครูผู้สอนต้องคำนึงถึงข้อจำกัดในด้านเวลา เนื้อหา ความยากง่ายในการจัดกิจกรรม สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

1.2 การจัดการเรียนรู้รูปแบบซิเนคติกส์สามารถใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยตรง เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้ราบรื่น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป**

2.1 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซิเนคติกส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในวิชาอื่นๆ เช่น วิชาศิลปะ วิชาสังคม วิชาภาษาอังกฤษ

2.2 ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมรูปแบบซิเนคติกส์ ที่มีต่อตัวแปรตามอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น เจตคติต่อการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2554 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ

จงกล วจนะเสถียร. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบซีเนคติกส์.*วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชัยวาฤทธิ์ สร้อยเงิน. (2553). *การพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กิจกรรมซิเนคติกส์.* วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ณัฐณิชา จิตตะคาม. (2561). การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนซิเนคติกส์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคธัญบุรี

ทิศนา แขมมณี. (2563). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 24, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิจ จันทร์มล. (2545). *การใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *วิธีวิจัยทางการศึกษา.*นครปฐม:ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วนิดา กุลภัทร์แสงทอง. (2554). *การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรรณี โสมประยูร. (2539). *การสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

อัจฉรา ชีวพันธ์. (2547). *กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาจิยา หลิมกุล. (2556). *การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบซิเนคติกส์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Burns, T. and Stalker, G., M. (1961). *The Management of Innovation.* London : Tavistock.

Gordon, William J. (1972). *The Metaphorical Way of Learning and Knowing Synectics Education Press.* Cambridge: Learning and Massachusett.

Joyce, B R., Weil, and Calhoun, E., (2017). *Model of teaching.* 9th ed. London: Pearson Education.

Meador, Karen S. (1994). The effects of Synectics Trainyng on Gifted and Nongiftted Kingerden Students. Dissertation Abstracts International-A.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาเภสัชวิทยา ต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักศึกษาพยาบาล

Effects of Flipping Large Classroom Learning in Pharmacology on Learning Achievement for Nursing Students

รัตนา ช้อนทอง*

บทคัดย่อ

บทนำ การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเป็นการออกแบบสำหรับการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนถูกพัฒนาตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's taxonomy) และเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาแต่ผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับขนาดห้องเรียนและการใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา

ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยและด้านจิตพิสัยของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิม กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาพยาบาลที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาล จำนวน 164 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือประเมินด้านพุทธิพิสัยเป็นแบบทดสอบปรนัย และ 2) เครื่องมือประเมินด้านจิตพิสัยเป็นแบบสอบถามเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาล ตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องและคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีผลรวมคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญ ≥ 0.5 ทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร Bachelor of Nursing Science (International program) ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชา Pharmacology for Nurses ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบปรนัยด้วยวิธีของคูเดอร์ – ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.67 และแบบสอบถามเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาลค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.88 ประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยและด้านจิตพิสัยของกลุ่มตัวอย่าง แปลผลข้อมูลด้วยวิเคราะห์แบบทดสอบหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบข้อมูลทีละคู่ (Paired t- test) ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ > 0.7 และกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผลวิจัยครั้งนี้จำนวน 156 คนที่เข้าเรียนในวันที่ทำวิจัย การศึกษาครั้งนี้พบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยและด้านจิตพิสัยระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความจำระยะยาวมากกว่าระยะสั้นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความชอบรูปแบบห้องเรียนกลับด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X} = 0.13$, S.D. = 0.19) และแตกต่างกับรูปแบบห้องเรียนดั้งเดิมอย่างในนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะและข้อจำกัด ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการนำรูปแบบห้องเรียนกลับด้านมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับผู้สอนควรเลือกกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอนให้เหมาะสมกับขนาดห้องเรียน ข้อจำกัดการวิจัยคือไม่ได้กำหนดสัดส่วนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่ใช้ในห้องเรียนขนาดใหญ่

คำสำคัญ : ห้องเรียนกลับด้าน, ห้องเรียนขนาดใหญ่, นักศึกษาพยาบาล, ผลสัมฤทธิ์การเรียน

*อาจารย์ประจำหลักสูตรคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

Introduction : Flipping classroom Learning is a design for active learning. It can develop the learning achievement follow to Bloom's taxonomy learning theory. And it is appropriate for the university level, but Instructors should match a variety of learning activities with the classroom size and develop teaching materials fit for the learning content.

Methodology : This Quasi-experimental research purposed for compare the cognitive domain and the affective domain learning achievement of nursing students with the flipping classroom and the traditional classroom designs. The samples are 164 nursing students who enrolled Pharmacology for Nurses subject. Research tools consist of 1) the cognitive domain evaluation tool is the multiple-choice questionnaires, and 2) the affective domain evaluation tool is the attitude in learning designs of Pharmacology for Nurse subject questionnaires. Testing for the Index of Item Objective Congruence and specifically selected questionnaire items which are the mean of the professor's opinion scores ≥ 0.5. The reliability of tools test by pilot study with the nursing students in Bachelor of Nursing Science (International program) who enrolled Pharmacology for Nurses subject. the coefficient of the multiple-choice questionnaires was analyzed by method of Kuder – Richardson 20 (KR-20) is equal to 0.67, and the Cronbach's alpha-coefficient of the attitude in learning designs of Pharmacology for Nurse subject questionnaires is equal to 0.88. The samples are evaluated the cognitive domain and the affective domain learning achievement. The evaluation data are analyzed to Mean, Standard Deviation, Paired t- test. The variant relatives are tested with Correlation Coefficient > 0.7 and significant at $p < 0.05$.

Results : This research analyzed data from 156 samples who attended class on the study day. This study showed that both the cognitive and the affective learning achievements between flipping classroom group and traditional classroom group are insignificant. However, each group showed the recall memory scores compared with the short-term memory scores significantly improved, respectively. The samples attituded flipping classroom model are the mean of very good level ($\overline{X}$ =0.13, S.D. =0.19), and differenced from traditional classroom model significantly.

Discussion and limitation : The education's managers should determine the policy of flipping classroom model. Instructors should select learning activities and teaching materials are appropriated for the class size. The limitation of this study is not determent the appropriate ratio between instructors and learners for flipping classroom model

Keyword : Flipped Classroom, Large classroom, Nursing Students, Learning achievement

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาในยุคโลกหลังยุคใหม่ (Post-modernization era) ได้กำหนดสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะ 3Rs x 7Cs ประกอบด้วยทักษะ 3Rs (Reading, Writing, Arithmetic) และ 7Cs (Critical Thinking and Problem Solving, Creativity and Innovation, Cross-cultural Understanding, Collaboration and Teamwork and Leadership, Communications, Information, and Media Literacy, Computing and ICT Literacy, Career and Learning Skills) (Trilling & Fadel, 2015) และสภาการพยาบาลกำหนดสมรรถนะของพยาบาลศาสตรบัณฑิตด้านการปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพทำให้ผู้ป่วยปลอดภัย ซึ่งการบริหารยาเป็นหน้าที่โดยตรงของพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นความรู้ทางเภสัชวิทยาซึ่งเรียนในชั้นปริคลินิกจะเป็นการสร้างพื้นฐานประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติบริหารยาในชั้นปีที่สูงขึ้นต่อไป

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน นั้นได้นำมาพัฒนาใช้กับห้องเรียนขนาดใหญ่ซึ่งเป็นมีผู้เรียนพร้อมกันมากกว่า 50 คน เพื่อให้เกิดการจดจำบทเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's taxonomy) การจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท (David, Roger, & Karl, 1998) ได้แก่ การเรียนรู้เชิงรับ (Passive learning) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ความแตกต่างคือ การเรียนรู้เชิงรับ (Passive learning) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนป้อนความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ประเภทนี้ การเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมระหว่างอยู่ในห้องเรียน กิจกรรมระหว่างเรียน มีหลากหลายรูปแบบโดยใช้การร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม เช่น การวิเคราะห์องค์ความรู้จากหนังสือ การลงมือเขียนบันทึกเป็นกลุ่ม หรือการอภิปรายเป็นกลุ่มในการเรียนรู้เชิงรุกผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สองด้าน คือ ร่วมทำและร่วมคิด เลสลี (Leslie, 2016) ได้สรุประดับการเรียนรู้ถูกจัดลำดับขั้นของพัฒนาการด้านการเรียนรู้ออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ ระดับที่หนึ่งคือความรู้ ระดับที่สองคือความเข้าใจ ระดับที่สามคือการประยุกต์ใช้ ระดับที่สี่คือการวิเคราะห์ ระดับที่ห้าคือการประเมินค่า ระดับที่หกคือการสร้างคุณค่าความรู้ ปิรามิดการเรียนรู้ของบลูมฉบับประยุกต์แสดงรูปแบบการเรียนรู้และร้อยละของความทรงจำที่ได้จากวิธีการเรียนรู้ในแต่ละขั้นของปิรามิด ได้แก่ การฟังสร้างความทรงจำร้อยละ 5 การอ่านสร้างความทรงจำร้อยละ 10 การดูสร้างความทรงจำร้อยละ 20 การสาธิตสร้างความทรงจำร้อยละ 30 การอภิปรายสร้างความทรงจำร้อยละ 50 การฝึกปฏิบัติสร้างความทรงจำร้อยละ 75 การสอนผู้อื่นสร้างความทรงจำร้อยละ90 เมื่อเปรียบเทียบปิรามิดลำดับพัฒนาการเรียนรู้ของบลูมกับปิรามิดการเรียนรู้ ความรู้และความเข้าใจได้มาจากการฟังและอ่าน การประยุกต์ได้มาจากการดูและการสาธิต การวิเคราะห์ได้มาจากการอภิปราย การประเมินค่าได้มาจากการลงมือปฏิบัติ การสร้างคุณค่าความรู้ได้มาจากการสอนผู้อื่น

ธนวรรธ์ อิ่มสมบูรณ์ (2558) กล่าวถึงการสอนภาคทฤษฎีระดับอุดมศึกษาใช้วิธีเรียนรวมกันเป็นกลุ่มห้องเรียนขนาดใหญ่ ผู้เรียนจะต้องมีแรงจูงใจ ความสนใจ สมาธิ การสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ และการสะท้อนกลับการเรียนรู้ เทคนิคการสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่ได้แก่ การสร้างบรรยากาศผ่อนคลายและสนุกสนาน กำหนดสาระสำคัญชัดเจน เกริ่นนำและสรุปสาระที่ต้องรู้ในการเรียน สรุปเรื่องยากให้ง่ายต่อการเข้าใจ ใช้กลุ่ม สร้างเครือข่ายในชั้นเรียน สร้างแรงจูงใจและความศรัทธาในหัวข้อที่เรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกิจกรรมกลุ่ม ผสมผสานเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นต้น ตัวอย่างวิธีการจัดการเรียนรู้ของ School Drug Education and Road Aware (2013) จัดการเรียนเชิงรุกให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ใช้รูปแบบ "Think, Pair, Share" ตัวอย่างได้แก่ รูปแบบต่อจิ๊กซอว์ (Paired Jigsaw) วิธีการทำโดยผู้สอนกำหนดเนื้อหาเป็นสองส่วน และแบ่งผู้เรียนในชั้นออกอย่างละครึ่งผู้เรียนครึ่งแรกอ่านเนื้อหาส่วนที่หนึ่ง ครึ่งหลังอ่านเนื้อหาส่วนที่สอง เป็นการเรียนนอกห้องเรียนก่อนการเข้าชั้นเรียน เมื่อเรียนในชั้นเรียน ผู้เรียนจับคู่แลกเปลี่ยนประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่อ่านมา เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจับประเด็นสำคัญในเนื้อหาครบถ้วนควรจัดให้การบันทึกลงในใบงานที่จัดเตรียมไว้ให้

ขั้นตอนการพัฒนาความรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2021 (Revise Bloom's taxonomy 2001) ได้จัดลำดับชั้นพัฒนาการของกระบวนการเรียนรู้มี 3 โดเมนหลัก ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive domain) มี 6 ระดับ ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) มี 7 ระดับ และจิตพิสัย (Affective domain) มี 5 ระดับ การฟัง อ่าน ดู ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงรับที่ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมการเรียนรู้ (Passive learning) จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามทฤษฎีของบลูมได้เพียงสามลำดับแรกของพัฒนาการเท่านั้น ในขณะที่การเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมการเรียนรู้ (Active learning) ได้แก่การสาธิต การอภิปราย การลงมือปฏิบัติและการสอนผู้อื่นช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยในระดับชั้นสูงขึ้นจนสูงสุด (Leslie, 2016)

รายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาลเป็นวิชาในหมวดกลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพซึ่งเป็นการเรียน ปริคลินิกของชั้นปีที่ 2 องค์ความรู้ด้านกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา ชีวเคมี เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ต่อเนื่องในวิชาเภสัชวิทยา และเภสัชวิทยาเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับการประยุกต์การบริหารยาเมื่อการฝึกปฏิบัติทางคลินิกซึ่งจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้ยาอย่างสมเหตุผลมากยิ่งขึ้นหากผู้เรียนมีความทรงจำหลงเหลือจากวิชาเภสัชวิทยา อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนเภสัชวิทยาในชั้นปริคลินิก ได้แก่ ข้อมูลมีมากเกินไป จำนวนชั่วโมงบรรยายน้อยเกินไปสำหรับข้อมูลซึ่งใช้เวลาเพียง 2 ถึง 3 ชั่วโมงบรรยายต่อสัปดาห์ และผู้เรียนไม่เตรียมความพร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และพุทธิพิสัยไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้จริงเมื่อฝึกปฏิบัติในคลินิก ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นทั้งในคณะเภสัชศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์ อุปสรรคและกลยุทธ์ในการสอนเภสัชวิทยาสำหรับนักศึกษาพยาบาลระดับชั้นปริญญาตรี ซึ่งจัดกลยุทธการสอนใช้วิธีการบรรยาย จัดเนื้อหาสอนตามประเภทของยา มีการทบทวนกายวิภาคและสรีรวิทยา และใช้กรณีศึกษาในการบรรยาย ผลการประเมินโดยผู้เรียนให้ข้อมูลอย่างไม่มีนัยสำคัญว่า เนื้อหามีลักษณะเป็นรูปธรรมและรู้สึกว่าหนังสือไม่มีการจัดการทางการพยาบาลอย่างครบถ้วน (Victoria, Elicia, Han, Grace, & Laura, 2017) และควรจัดหลักสูตรการสอนเพื่อเพิ่มความรู้ด้านยาและการจัดการทางการพยาบาล และควรมีการสอนเรื่องยาในคลินิกอีกครั้ง (Karen, Lizy, Nadine, & Bryant, 2017)

อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) ในห้องเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาเภสัชวิทยาต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับนักศึกษาชั้นปริคลินิกจำเป็นต้องสร้างทักษะการนำความรู้พื้นฐานทางเภสัชวิทยาประยุกต์และสร้างความทรงจำระยะยาวให้นักศึกษานำความรู้ในชั้นปริคลินิกไปใช้ในการฝึกทางคลินิกและนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิม

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านจิตพิสัยของนักศึกษาพยาบาลที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental research design) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาเภสัชวิทยาของนักศึกษาพยาบาลในห้องเรียนขนาดใหญ่ (Large classroom) ระหว่างการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped classroom) และแบบห้องเรียนดั้งเดิม (Traditional classroom) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบศึกษามีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดผลหลังการเรียนรู้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain)

CHRISTIAN

วัดหลังการทดลอง 2 ระยะ โดยวัดเมื่อสิ้นสุดการทดลองและวัดซ้ำในสัปดาห์ที่ 4 หลังการทดลองและด้านจิตพิสัย (Affective domain) วัดเมื่อสิ้นสุดการทดลองสรุปรูปแบบการวิจัย ดังนี้

กลุ่มทดลอง : F ------- X ------- Q1,Q2 ------ Q3
กลุ่มควบคุม : T ------- X ------- Q1,Q2 ------ Q3

กำหนดให้ F หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ในห้องเรียนใหญ่รูปแบบกลับด้าน (Flipped class) ซึ่งเรียนรู้นอกห้องเรียน (Out-class learning) ก่อนเรียนในห้องเรียน (In-class learning), T หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ในห้องเรียนรูปแบบดั้งเดิม (Traditional class) ซึ่งเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียน (In-class learning), X หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนจำนวน 3 ชั่วโมง ประกอบด้วย สอนบรรยาย (Lecture) ร่วมกับจับคู่แก้ปัญหา (Problem-based with Think-Pair-Share learning), Q1 หมายถึง การทดสอบพุทธิพิสัยวัดความรู้และความทรงจำระยะสั้นด้วยข้อสอบปรนัย (MCQ) จำนวน 20 ข้อ, Q2 หมายถึง การทดสอบจิตพิสัยหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยแบบสอบถามเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ (Likert's scale questionnaire) จำนวน 23 ข้อ, Q3 หมายถึง การทดสอบพุทธิพิสัยวัดการระลึกความรู้ได้ (recall) หลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างน้อย 30 วัน ด้วยข้อสอบเดียวกันกับข้อสอบวัดความรู้และความทรงจำระยะสั้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์รายวิชาบังคับและลงทะเบียนเรียนรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาลในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 279 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 164 คน คำนวณตามวิธีของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยกำหนดขนาดตัวอย่างที่ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ p เท่ากับ 0.05

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยให้ประชากรทั้งหมดจับฉลากจำนวน 164 คน และให้ประชากรที่ถูกสุ่มเลือกสมัครในทำกิจกรรมในรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน จำนวน 82 คน และสุ่มคัดออกจำนวนที่เกินให้อยู่ในรูปแบบห้องเรียนดั้งเดิมจนได้จำนวน 82 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับนักศึกษาพยาบาลมีเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) วัดหลังการทดลอง 2 ระยะ โดยวัดเมื่อสิ้นสุดการทดลองและวัดซ้ำในสัปดาห์ที่ 4 หลังการทดลอง และด้านจิตพิสัย (Affective domain) วัดเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ได้แก่ 1) เครื่องมือประเมินด้านพุทธิพิสัย ใช้แบบทดสอบปรนัย (MCQ: Multiple Choice Questionnaire) เพื่อใช้ในการประเมินผล 2 ครั้ง ได้แก่ ประเมินความรู้และความจำระยะสั้นโดยวัดทันทีหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ และประเมินความแรงจำระยะยาวหรือการระลึกความรู้ได้ (Recall) วัดหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างน้อย 30 วัน โดยใช้ข้อสอบเดียวกันกับข้อสอบวัดความรู้และความทรงจำระยะสั้น เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยเลือกจากข้อสอบหัวข้อยาในระบบทางเดินอาหาร ซึ่งผ่านความเห็นชอบจาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และ Bachelor of Nursing Science (International program) คณะกรรมการประจำคณะพยาบาลศาสตร์ และคณะกรรมการกำกับมาตรฐานการศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยคริสเตียน ให้จัดเป็นข้อสอบกลางภาคของรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาลปีการศึกษา 2558 – 2559 และ 2) เครื่องมือประเมินด้านจิตพิสัย ประเมินหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยแบบสอบถามเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาล จำนวน 23 ข้อ ดัดแปลงมาจากแบบประเมินการเรียนรู้ทางเภสัชวิทยาด้วย Likert 's scale ของสุนีลและศศิกานต์ (Suneel & Shashikant, 2015) แบ่งเป็น ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ การเข้าชั้นเรียน สุขภาพระหว่างเรียน และผลการเรียนเฉลี่ย ตอนที่ 2 เจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับนักศึกษาพยาบาลเป็นเครื่องมือมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท (Likert rating scale) โดยให้แสดงความคิดเห็น 5 ระดับแบ่งประเมินผล 4 ด้านได้แก่ เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ในเรื่องยาในระบบทางเดินอาหาร เจตคติต่อผลลัพธ์ (ประโยชน์ที่ได้รับ) จากการจัดการเรียนรู้ เจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเฉพาะกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้งสองชุดที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence, IOC) ประเมินผลการทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบปรนัย เรื่องยาที่ออกฤทธิ์ต่อระบบทางเดินอาหาร ข้อคำถามที่มีผลรวมคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้จำนวน 20 ข้อจากจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ และแบบสอบถามเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาล ข้อคำถามที่มีผลรวมคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้จำนวน 23 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ ข้อคำถามที่ตัดออกเนื่องจากมีความซ้ำซ้อนและไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา นำเครื่องมือหลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร Bachelor of Nursing Science (International program) ซึ่งลงทะเบียนเรียนรายวิชา Pharmacology for Nurses จำนวน 30 คน วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบปรนัยโดยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.67 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรายวิชาเภสัชวิทยาสำหรับพยาบาลได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.88

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมการวิจัย การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการพิทักษ์ผู้วิจัยโดยได้ยื่นขอการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยประจำสถาบัน (Institutional Review Board: IRB) ก่อนดำเนินการวิจัย และได้รับอนุมัติรับรองการทำวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน เลขที่ บ. 05/2561 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยต่อประชากรก่อนสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงขั้นตอนการวิจัยและขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน และเซ็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ ผู้ร่วมวิจัยจะถอนตัวออกจากการวิจัยเมื่อไหร่ก็ได้และข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถูกพิทักษ์เป็นความลับ และไม่มีผลกระทบต่อการประเมินผลการเรียนของรายวิชา กลุ่มทดลองสมัครใจทำกิจกรรมรูปแบบห้องเรียนกลับด้าน และกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานในรูปแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยถูกเสนอในภาพรวมโดยไม่ระบุตัวบุคคลและใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติ SPSS และโปรแกรม Microsoft Excel ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, SD) และทดสอบข้อมูลทีละคู่ (Paired sample t- test) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนระหว่างผลลัพธ์ของการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยจากการวัดครั้งแรกและด้านจิตพิสัย ด้วยสถิติ t-test (Paired sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ p value = 0.05

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปและข้อมูลการเรียนของนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 20 – 22 ปี เข้าชั้นเรียนทุกครั้งและไม่เคยเจ็บป่วยระหว่างเรียน กลุ่มผู้เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยมากกว่า 3.00 ในขณะที่ผู้เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมมีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.51 – 3.00

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยความจำระยะสั้นและความจำระยะยาวตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

	Mean	Std. Deviation	Paired Differences	Std. Deviation Differences	t	p
กลุ่มห้องเรียนกลับด้าน						
วัดเมื่อจบบทเรียน	10.83	1.54				
			-0.94	1.13	-3.90**	0.00
วัดหลังเรียน 30 วัน	11.77	2.67				
กลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม						
วัดเมื่อจบบทเรียน	11.22	1.86				
			-1.32	1.10	-4.54**	0.00
วัดหลังเรียน 30 วัน	12.54	2.96				

**p < 0.01

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยความจำระยะสั้นและความจำระยะยาวของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า การวัดความทรงจำระยะยาวมีคะแนนมากกว่าการวัดความทรงจำระยะสั้นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p < 0.01 และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยความจำระยะสั้นและความจำระยะยาวของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ p < 0.01

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนแบบของห้องเรียนกลับด้านกับแบบห้องเรียนดั้งเดิม

	Mean	Std. Deviation	Paired Differences	Std. Deviation Differences	t	p
วัดเมื่อจบบทเรียน						
กลุ่มห้องเรียนกลับด้าน	10.83	1.54				
			-0.38	0.32	-1.39	0.17
กลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม	11.22	1.86				
วัดหลังเรียน 30 วัน						
กลุ่มห้องเรียนกลับด้าน	11.77	2.67				

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

	Mean	Std. Deviation	Paired Differences	Std. Deviation Differences	t	p
			-0.77	0.29	-1.78	0.08
กลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม	12.54	2.96				

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยความจำระยะสั้นกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยความจำระยะยาวของทั้งสองกลุ่มแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ พบว่า กลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน ในขณะที่กลุ่มห้องเรียนกลับด้านมีความแตกต่างจากกลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม คือ มีเกรดเฉลี่ยสูงกว่าและได้รับกิจกรรมก่อนเข้าเรียนในชั้นเรียนมากก่อนแต่กลับมีผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยทั้งความจำระยะสั้นและความจำระยะยาวระหว่างสองกลุ่มผู้เรียน ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าอาจเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยแทรกแซงที่ทำให้เกิดความแตกต่าง รวมถึงขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่มาก ดังนั้นหากทำวิจัยในกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ควรกำหนดวิธีการรัดกุมเพื่อลดอคติด้านการประเมินผล

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านจิตพิสัยของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิม

รายการประเมิน	**Mean**	**S.D.**	**แปลผล**	**Paired Differences**	**Std. Deviation Differences**	**t**	**p**
เจตคติด้านการจัดการเรียนรู้							
กลุ่มห้องเรียนกลับด้าน	4.08	0.58	ดีมาก				
				-0.48	0.06	-0.69	0.56
กลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม	4.13	0.52	ดีมาก				
เจตคติด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้							
กลุ่มห้องเรียนกลับด้าน	4.06	0.51	ดีมาก				
				0.80	0.03	0.87	0.39
กลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม	3.98	0.54	ดีมาก				
เจตคติด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้							
กลุ่มห้องเรียนกลับด้าน	3.73	0.59	ดีมาก				
				0.43	0.04	0.43	0.67
กลุ่มห้องเรียนดั้งเดิม	3.68	0.55	ดีมาก				
เจตคติด้านความชอบรูปแบบห้องเรียน							
ห้องเรียนแบบกลับด้าน	3.96	0.80	ดีมาก				
				0.13	0.12	4.70**	0.00

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

รายการประเมิน	Mean	S.D.	แปลผล	Paired Differences	Std. Deviation Differences	t	p
ห้องเรียนแบบดั้งเดิม	3.45	0.92	ปานกลาง				
เจตคติด้านความรู้สึกผ่อนคลายในการเรียน							
ห้องเรียนแบบกลับด้าน	3.92	0.62	ดีมาก				
				0.10	0.17	-0.75	0.10
ห้องเรียนแบบดั้งเดิม	3.93	0.79	ดีมาก				
เจตคติด้านความต้องการรูปแบบห้องเรียน							
ห้องเรียนแบบกลับด้าน	3.15	1.14	ปานกลาง				
				0.12	0.02	0.86	0.93
ห้องเรียนแบบดั้งเดิม	3.14	1.16	ปานกลาง				

**p < 0.01

จากตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านจิตพิสัยของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมประเมินผลเจตคติ 6 ด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านความรู้สึกผ่อนคลายในการเรียน ด้านความต้องการรูปแบบห้องเรียนในทั้งสองกลุ่มผู้เรียนมีแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เจตคติด้านความชอบรูปแบบห้องเรียนของกลุ่มห้องเรียนกลับด้านมีความชอบมากกว่าและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ p < 0.01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยระหว่างห้องเรียนกลับด้านและห้องเรียนแบบดั้งเดิมไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาในงานวิจัยอื่นที่พบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านมากกว่าแบบห้องเรียนดั้งเดิม เช่น การใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในระดับปริญญาตรี พบว่ามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยเกิดทักษะการเรียนรู้หลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน (กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี และเกียรติศักดิ์ พันธ์ลำเจียก, 2560; จิตราภรณ์ ชั่งกริส และนภดล พรามณี, 2560; พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ และปราณี หลำเบ็ญสะ, 2562; Bao-Zhu, et al., 2020) งานวิจัยดังกล่าวจัดทำในกลุ่มตัวอย่าง 40 – 72 คน แต่การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในห้องเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีผู้เข้าเรียนพร้อมกันมากกว่า 250 คนในหนึ่งครั้งการสอน ซึ่งจัดเป็นห้องเรียนประเภทห้องเรียนขนาดใหญ่มาก (Oversize class) (Flaherty, 2020) การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสำหรับห้องเรียนขนาดใหญ่มากนั้นต้องอาศัยความต่อเนื่องของการรูปแบบกิจกรรมในชั้นเรียน (In-Class learning activity) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการเรียนนอกห้องเรียนมาใช้ในห้องเรียน ซึ่งรูปแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์และฝึกทักษะการเรียนรู้นั้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อย ผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนให้ทำกิจกรรม และเป็นที่ปรึกษาระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม ดังนั้นการใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านจึงเห็นผลลัพธ์ที่แตกต่างไปในทางที่ดี เมื่อจัดในกลุ่มเล็กๆ หรือในห้องเรียนขนาดเล็ก การวิจัยครั้งนี้ได้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บรรยายสรุปสาระสำคัญ และให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อยกลุ่มละ 6 คน ฝึกวิเคราะห์แก้ปัญหาโดยใช้สถานการณ์ความผิดพลาดทางยาและการใช้ยาไม่สมเหตุผลที่พบบ่อยซึ่งเกี่ยวข้องกับยาในระบบทางเดินอาหาร และให้ตัวแทนอภิปรายหน้าชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนไม่มีอาจารย์ประจำกลุ่มให้คำปรึกษาระหว่างทำกิจกรรมกลุ่ม รวมทั้งการอภิปรายหน้าชั้นเรียน ผู้สอนสามารถให้ข้อเสนอแนะและสรุปประเด็นสำคัญในการเรียนรู้หัวข้อนั้นๆ อีกด้วย

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยเมื่อประเมินความรู้ซ้ำหลังจบการสอน 30 วัน คะแนนในกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านทั้งค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละครั้งของการทดสอบและร้อยละที่เพิ่มขึ้นมากกว่า ซึ่งเป็นข้อสังเกตของผู้วิจัยว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านเป็นกลุ่มที่ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิม แต่ผลคะแนนการประเมินความรู้ทั้งช่วงความจำระยะสั้นและความจำระยะยาวหรือการระลึก (Recall) ความรู้ได้ในกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมกลับสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์ (2560) ที่พบว่าการได้รับความรู้ไม่เพียงพอนอกห้องเรียนเป็นอุปสรรคของการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านและเตรียมความรู้อย่างเข้าใจก่อนมาเรียนด้วยกิจกรรมอื่นในห้องเรียน งานวิจัยดังกล่าวให้ข้อเสนอแนะควรมีการส่งเสริมแหล่งการศึกษาเรียนเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยเลือกใช้สื่อการสอนในรูปแบบเอกสารประกอบการสอนและ PowerPoint โดยไม่มีเสียงและภาพเคลื่อนไหวประกอบ รวมถึงการวัดความรู้เป็นแบบการสอบย่อยซึ่งกฎระเบียบการสอบไม่เข้มงวดเท่ากับการสอบใหญ่ เช่น การสอบกลางภาคหรือปลายภาค จึงไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนให้สอบวัดผลความรู้ด้วยตัวเองอย่างเข้มงวดโดยไม่ปรึกษากัน อีกทั้งการสอบวัดผลภายหลังใช้แบบทดสอบเดียวกันซึ่งนักศึกษาแต่ละคนมีโอกาสพัฒนาความรู้ในการค้นหาคำตอบด้วยตนเองหรือปรึกษาเพื่อนอีกครั้ง ดังนั้นกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านในการวิจัยนี้น่าจะได้รับความรู้ในห้องเรียนเป็นหลักเช่นเดียวกับกลุ่มควบคุมและความรู้นอกห้องเรียนที่ทำความเข้าใจไม่แตกฉานทำให้เกิดความสับสนในความจำมากกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งได้รับความรู้ในห้องเรียนทางเดียว

ผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยของการวัดผลในช่วงเวลาเดียวกันระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิม ให้ผลลัพธ์ไม่มีความแตกต่างกัน อภิปรายผลวิเคราะห์นี้น่าจะเกี่ยวข้องกับผู้เรียนมีการเรียนรู้ในห้องเรียนได้เท่าๆ กัน แม้ว่าในกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านซึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับมอบหมายจากผู้วิจัยให้ศึกษาเอกสารคำสอนเรื่องยาระบบทางเดินอาหารและเอกสารประกอบคำบรรยายด้วยโปรแกรม Power Points และสรุปสาระสำคัญที่ได้ส่งก่อนเข้าชั้นเรียน แต่ผู้เรียนยังไม่สามารถจับประเด็นสำคัญจากเอกสารที่ได้รับก่อนหน้านั้น จึงทำให้ผู้เรียนทั้งหมดมีระดับความรู้เรื่องยาในทางเดินอาหารไม่แตกต่างกันระหว่างผู้ศึกษามาก่อนกับผู้เรียนซึ่งรอเรียนในชั้นเรียนอย่างเดียว และสอดคล้องกับเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน (In-class learning) ซึ่งพบว่าเจตคติการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนของผู้เรียนกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านมีระดับคะแนนความคิดเห็นและสอดคล้องกันในทุกด้านและอยู่ในระดับเดียวกันโดยไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ได้แก่ เจตคติด้านการจัดการเรียนรู้ ให้คะแนนในหัวข้อการชี้แจงขั้นตอนวิธีการเรียนรู้อยู่ในระดับการมีส่วนรวมดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งยืนยันว่ารูปแบบห้องเรียนกลับด้านมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2562; รักถิ่น เหลาหา และนิพนธ์ เหลาหา, 2561; วณิชา พึ่งชมภู, 2559; Hamdoni et al., 2019) เจตคติด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ ผลคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมากและหัวข้อที่มีคะแนนสูงสุดคือหัวข้อผู้เรียนจะนำวิธีการเรียนรู้ที่ได้จากวิชานี้ไปใช้ในการเรียนรายวิชาอื่น และเจตคติด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนมีผลระดับคะแนนเฉลี่ยความเห็นในระดับดีมาก และในหัวข้อวิธีการเรียนแบบบรรยายในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นอันดับแรก แต่ในขณะเดียวกันผู้เรียนกลับ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ให้คะแนนความชอบและความต้องการให้จัดการเรียนในรูปแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวอยู่ในอันดับสุดท้าย การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความชอบ ความรู้สึกผ่อนคลาย และความต้องการให้จัดกิจกรรมในห้องเรียนด้วยรูปแบบบรรยายอย่างเดียว จัดกิจกรรมกลุ่มตามแนวคิดกิจกรรม Think-Pair-Share และอธิปรายหน้าชั้นเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มให้คะแนนความชอบกิจกรรมการเรียนแบบจับกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนมากกว่าการเรียนแบบบรรยาย ความผ่อนคลายในการเรียนให้ความคิดเห็นรู้สึกผ่อนคลายเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การเรียนแบบบรรยาย การเรียนแบบจับกลุ่มแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน และการอภิปรายหน้าชั้น และทั้งสองกลุ่มแสดงความเห็นต้องการให้จัดกิจกรรมอื่นในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนแบบบรรยายมากกว่าการเรียนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านจิตพิสัยด้วยรูปแบบห้องเรียนกลับด้านไม่แตกต่างจากห้องเรียนรูปแบบดั้งเดิม ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างจิตพิสัยของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิม พบว่า เจตคติด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมมีคะแนนความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน เจตคติด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้และเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียน พบว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านมีคะแนนความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิม แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องเรียนกลับด้านเชื่อมโยงห้องเรียนเสมือนจริง ผู้เรียนมีเจตคติในระดับดีมากต่อรูปแบบการเรียนแบบใหม่ (รักถิ่น เหลาหา และคณะ, 2561) ผลการวิจัยเจตคติระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิมของกลุ่มที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านซึ่งกลุ่มนี้มีคุ้นเคยกับการเรียนแบบห้องเรียนดั้งเดิมมาก่อนหน้าทำการทดลองครั้งนี้ พบว่าเจตคติความชอบรูปแบบการจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านมากกว่าแบบห้องเรียนดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ความรู้สึกผ่อนคลายระหว่างเรียนและความต้องการระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิมไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับการศึกษาเจตคติต่อการเรียนห้องเรียนกลับด้านในระดับอุดมศึกษาและการนำประสบการณ์ไปใช้ในการเรียนรู้อื่นและผู้สอนควรเปิดใจพัฒนารูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากรผู้เรียนในปัจจุบัน (ณัฐกานต์ เดียวตระกูล, 2560)

แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ทั้งแบบห้องเรียนกลับด้านและแบบห้องเรียนดั้งเดิมได้ผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยและสัมฤทธิ์การเรียนด้านจิตพิสัยไม่แตกต่างกันก็ตาม แต่แนวโน้มการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรได้รับการส่งเสริมให้เรียนรูปแบบในการเรียนรู้ชั้นปริคลินิก (Gupta & Singh, 2019; Kelly, Maitreyi, Michael, Kevin, & Sylvain, 2017) การพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์ของกลุ่มวิชาชั้นปริคลินิก (Viveka, Vijay, & Sudha, 2017) และรูปแบบห้องเรียนกลับด้านจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล (Hamdoni et al., 2019) ในทำนองเดียวกับการวิจัยซึ่งให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมจะทำให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนในรูปแบบกลับด้านได้ดีขึ้น (กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี และคณะ, 2560; จิตราภรณ์ ชั่งกริส และคณะ, 2554; พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ และคณะ, 2562) และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเครื่องมือการสอนแต่ละรูปแบบ (Doaa & Abeer, 2016; Emily & Kristin, 2019) การเลือกรูปแบบการนำเสนอในชั้นเรียนที่ดึงดูดความสนใจจะทำให้ผู้เรียนจดจำได้มากขึ้น เช่น การสอนรูปแบบห้องเรียนกลับด้านในวิชาพยาธิสรีรวิทยาแบบทำให้ตกใจ (Shock Pathophysiology) ทำให้ผู้เรียนจดจำพื้นฐานสรีรวิทยาและกลไกการเกิดโรคที่นำมาเป็นตัวอย่างนั้น (Rehman et al., 2021) ข้อเสนอแนะงานวิจัยซึ่งสอดคล้องกันกับการศึกษาครั้งนี้คือ การจัดการเรียน Anesthetist's non–technical skills ของนักศึกษาวิสัญญีพยาบาลในช่วงสถานการณ์โรคระบาด COVID-19 พบว่า ผู้สอนมีเวลาทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

มากกว่าการสอนแบบบรรยาย ข้อเสนอแนะเรื่องการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยทำให้อยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น การประเมินการเรียนรู้ควรเพิ่มการสังเกตพฤติกรรม (พัชรี โพธิ์สนธ์ และคณะ, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในห้องเรียนด้วยการระดมและแบ่งปันความคิดกับเพื่อนร่วมกับการสอนบรรยาย

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายกำหนดอัตราผู้ช่วยสอน (Teacher Assistant, TA) ต่อจำนวนผู้เรียน เพื่อให้การทำกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียนทุกขนาดโดยไม่จำกัดแค่เพียงกลุ่มเล็ก ๆ การใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านในชั้นเรียนขนาดใหญ่ให้ได้ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้สอนควรจัดรูปแบบห้องเรียนกลับด้านมาใช้ในการจัดการสอนในระดับอุดมศึกษาทุกขนาดห้องเรียนและจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับขนาดห้องเรียนและสื่อการสอนในการเรียนรู้นอกห้องเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาและพัฒนารูปแบบการวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนด้านพุทธิพิสัยด้วยการวัดและประเมินผลวิธีอื่น

การวิจัยและพัฒนาสื่อการสอนที่ใช้เทคนิคดิจิทัลที่ทันสมัยรวมถึงสื่อการสอนนอกห้องเรียน

การศึกษาปัจจัยทำนายการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาอื่น

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณี เจริญช่าง นุชมี และเกียรติศักดิ์ พันธ์ลำเจียก. (2560). การพัฒนาคอร์สแวร์เพื่อการเรียนรู้แบบยูบิควิตัส ตามแนวคิด Flipped Classroom เพื่อส่งเสริมทักษะปฏิบัติสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี, *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12*(1) : 111 – 122.

จิตราภรณ์ ชั่งกริส และนภดล พรามณี. (2560). การพัฒนาสื่อวิดีทัศน์เพื่อการเรียนรู้ตามแนวคิด Flipped Classroom เรื่องการตรวจร่างกาย รายวิชาการประเมินภาวะสุขภาพ, *วารสารมหาวิทยาลัยอีสเทริ์น เอเชีย, 7*(3) : 70 – 80.

ณัฐกานต์ เดียวตระกูล. (2560). การใช้รูปแบบห้องเรียนกลับทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา, *ศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 17*(2) : 137 – 145.

ธนวรรธน์ อิ่มสมบูรณ์. (2558). *เทคนิคการสอนในห้องเรียนขนาดใหญ่*. สืบค้นจาก http://research.nmc.ac.th/images/mainpage/km/km%20ph%20drtanawat.pdf

นิคม ถนอมเสียง. (2550). เอกสารประกอบการอบรม เรื่อง “การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม”. สืบค้นจาก https://home.kku.ac.th/nikom/item_relia_validity_2007_u1.pdf

พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ และปราณี หลำเบ็ญสะ. (2562). ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยการเรียนรู้ที่ใช้การวิจัยเป็นฐานของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 12*(1) : 1 - 10.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

พัชรี โพธิ์สนธ์, ธารินี บัวสุข, กษณา รักษมณี, และธัชวรรณ จิระติวานนท์. (2563). *การเรียนการสอน Non - technical skills ในนักศึกษาวิสัญญีพยาบาลทางรูปแบบสื่อออนไลน์.* สืบค้นจาก https://www.si.mahidol.ac.th/Th/department/ anesthesiology/anesthesia/form/covid19/19%20Online%20Learning%20ANT%20in%20Nurse%20Anesthetist%20Students.pdf

รักถิ่น เหลาหา และ นิพนธ์ เหลาหา. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนกลับทางและเรียนให้รู้จริงโดยใช้ทฤษฎีเชื่อมโยงการเรียนรู้บนห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา, *วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม, 5*(1) : 227 – 238.

วณิชา พึ่งชมภู. (2559). การถอดบทเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 : กระบวนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ, *วารสารพยาบาลสาร, 43* : 46 – 57.

สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์. (2560). การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม,*วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลา นครินทร์, 28*(1) : 100-108.

Bao-Zhu, L., Nv-Wei, C., Chun-Xia, R., Xiu-Jie, C., Hao-Yue, Z., & Biao, G. (2020). *Flipped Classroom Improves Nursing Students' Theoretical Learning in China: A Meta-analysis.* Retrieved from https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237926

David, T. J., Roger, T. J., & Karl, A. S. (1998). *Active Learning: Cooperation in the College Classroom*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/ 234568124

Doaa, A. Y. & Abeer, A. S. (2016). Nursing Students' Perceptions towards Flipped Classroom Educational Strategy. *Journal of American, 12*(2) : 62 – 75.

Emily, H. & Kristin C. K. (2019). Pre-Class Learning Methods for Flipped Classrooms. *American Journal of Pharmaceutical Education, 83* (1) Article 6922 : 40 -49.

Flaherty, C. (2020). *Study: Some things matter more than class size when it comes to student success.* Retrieved from https://www.insidehighered.com/print/news/2020/06/18/study-some-things-matter-more-class-size-when-it-comes-student-success

Gupta, V., Datta, P., Gupta, M., & Singh, M. (2019). Use of Flipped model classroom teaching on learning of Immunology in second professional Medical Students. *South-East Asian Journal of Medical Education, 13*(1): 39 – 45.

Hamdoni, K. P., Ritchel, P. B., Joy, H. L., Mona, L. E., Romanoff, M. R., Sittie, A. M., et al. (2019). Innovative Classroom Pedagogy in Nursing Education: A Systemic Review. International Journal of Health Medicine and Current Research, 4, (04) : 1543-1549.

Karen, F. P., Lizy, M., Nadine, A. & Bryant, C. (2017). Clinical education and student satisfaction: An integrative literature reviews. *International Journal of Nursing Science, 4* : 205 – 213.

Kelly, W. B., Maitreyi, R., Michael, P., Kevin, B., & Sylvain, C. (2017). A Mixed Methods Study on the Effect of Flipping the Undergraduate Medical Classroom. *Education Science, 7*(83) : doi : 10.3390/educsci7040083.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Leslie, O. W. (2016). *Anderson and Krathwohl: Bloom's Taxonomy Revised.* Retrieved from https://quincycollege.edu/content/uploads/Anderson-and-Krathwohl_Revised-Blooms-Taxonomy.pdf

Rehman, R., Hashmi, S., Akbar, R., & Fatima, S. (2020). *Teaching "Shock Pathophysiology" by Flipped Classroom: Views and Perspectives.* Retrieved from DOI: 10.1177/2382120520910853

School Drug Education and Road Aware. (2013). *Teaching and Learning Strategies.* Retrieved from https://www.sdera.wa.edu.au/media/1268/teaching-and-learning-strategies-yr-6.pdf

Suneel, I. M. & Shashikant, T. (2015). *Introduction of Designing of Problem in Problem Based Learning in Pharmacology for Under-Graduates*. Retrieved from http://www.imedpub.com/articles/introduction-of-designing-of-problem-in-problem-based-learning-in-pharmacology-for-undergraduates.pdf

Trilling, B. & Fadel, C. (2015). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times: Education Review.* Retrieved from www.edrev.info/ reviews/rev968.pdf

Victoria, F., Elicia, C., Han, D., Grace, N., & Laura, P., 2017. *Teaching Clinical Pharmacology to Undergraduate Nursing Students: Barriers and Strategies.* Retrieved from http:// doi: 10.4236/ojn.2017.78068

Viveka, S., Vijay, S., & Sudha, M. J. (2017). Effective of Flipped Classroom for Teaching Anatomy and Students' Perceptions. *National Journal of Clinical Anatomy, 6*(1): 71 – 81.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร

To Explore Factors That Cause Clutter in Small Houses in Bangkok

พีรบุณย์ บุษยะกนิษฐ์*

ธนา อนันต์อาชา**

ออมศิลป์ เอกธนิตวณิชย์***

บทคัดย่อ

การสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก ในกรุงเทพมหานคร ศึกษาข้อมูลทั่วไป แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด เปรียบเทียบสัดส่วนและความสัมพันธ์ ความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้า สินค้าที่ทำให้บ้านพักอาศัยไม่เป็นระเบียบ ระดับความไม่เป็นระเบียบพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวม ผู้พักอาศัยและจำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ จำนวนการอยู่อาศัยและจำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ โดยใช้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามร่วมกับการวิเคราะห์เชิงสถิติ ผลการศึกษาสามารถแบ่งกลุ่มข้อมูลทั่วไป รสนิยมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค นันทนาการ รายละเอียดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัย โดยแต่ละกลุ่มมีความต้องการ รสนิยมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค นันทนาการและรายละเอียดและระดับความไม่เป็นระเบียบของผู้พักอาศัยแตกต่างกัน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัย 400 คน พบว่า ผู้พักอาศัยกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง กว่าครึ่งมีสถานะแต่งงาน เกือบครึ่งหนึ่งมีอาชีพพนักงานบริษัท เกือบครึ่งหนึ่งมีรายได้ 20,001-30,000 บาท มีจำนวนสมาชิกภายในบ้านประมาณ 4 คน จำนวนครอบครัวประมาณ 1-2 ครอบครัว อายุบ้านพักอาศัยเฉลี่ย 8 ปี ส่วนใหญ่มีการซื้อสินค้าตามเทรนด์มากที่สุด ส่วนใหญ่มีกิจกรรมในร้านอาหาร กินดื่ม และกิจกรรมดนตรี-ภาพยนตร์ กีฬา ศิลปะ มากที่สุดเท่ากัน เกินกว่าครึ่งมีความนิยมการซื้อในรูปแบบออนไลน์ เกินกว่าครึ่งมีสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน ส่วนใหญ่รู้สึกถึงพื้นที่จอดรถมีความรกปานกลาง ผู้พักอาศัยที่รู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวเช่นห้องนอนที่ไม่เป็นระเบียบจะรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมไม่เป็นระเบียบเช่นกัน การซื้อสินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้านจะรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวไม่เป็นระเบียบและจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยและจำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัยไม่สัมพันธ์กับการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัย

คำสำคัญ : การสำรวจ, ความไม่เป็นระเบียบ, บ้านพักอาศัย

---

*นักศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

*** อาจารย์ ดร. ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

To explore factors that contribute to disorganization in small houses in Bangkok by examining averages, deviations, and the correlations of the purchases of popular products to the level of disorganization in the household. The levels of disorganization in both personal and common use spaces will be determined based on the inhabitants and their lifestyles by means of information and statistics collected from questionnaires. Different groups of people have different needs, desires, and tastes in consumer goods that can lead to different levels of clutter and disorganization in the households. Out of 400 participants, more than half are female and more than half are married; about half of the participants are company employees with an average income of 20,001-30,000 baht. The average household size of the participants is 4, with the average number of families per household being 1-2, and the average age of the building being around 8 years old. The results show that consumer goods purchased are mainly based on what is currently trendy, with the most popular categories being food and drinks, entertainment, sports, and art. Over half of the purchases are made by online, and more than half of the goods purchased are outdoor/exterior decorations or consumer goods. Overall, the level of disorganization in the parking spaces is around medium. Most people who feel that their personal space is cluttered will also feel that the common space is also cluttered. Purchasing interior decorations and goods will result in increased levels of the feeling of disorganization in the household. The amount of people and time spent in the house does not seem to contribute to the level of disorganization of the household.

Keywords : To Explore, Cause Clutter, Houses

บทนำ

ในปัจจุบัน การอยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร มีตัวเลือกอยู่หลายประเภท บ้านเดี่ยวเป็นตัวเลือกหนึ่งที่ได้รับความนิยมมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่คล่องตัวมีการปรับเปลี่ยนเพิ่มลดของสมาชิกในครอบครัวต่อรูปแบบในอนาคตซึ่งมีข้อจำกัดน้อยกว่าการพักอาศัยในที่อยู่อาศัยประเภทอื่น ผู้อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครจึงเลือกอาศัยในบ้านเดี่ยวเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเป็นโครงการเปิดขายใหม่เฉลี่ย 8-10% ต่อปี (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2563) แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไป ประชากรในกรุงเทพ เริ่มเปลี่ยนพฤติกรรมอาศัย (อุมาพร, 2541) เป็นการอาศัยแบบครอบครัวเดี่ยว แต่เป็นการอาศัยแบบครอบครัวขยาย โดยจำนวนประชากรของไทยที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆในกรุงเทพมหานคร มีประชากร 5.59 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) ดังนั้นการอาศัยของชาวกรุงเทพมหานครแบบครอบครัวขยายยังคงมีอยู่จำนวนมาก และการเลือกที่อยู่อาศัยเพื่อรอบรับกลุ่มครอบครัวประเภทนี้ บ้านเดี่ยวยังคงเป็นตัวเลือกที่ได้รับความนิยมอยู่เสมอ

เมื่อการอยู่อาศัยของครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คนขึ้นไป มาอาศัยอยู่รวมกัน มีความแตกต่างทางพฤติกรรมการใช้ชีวิต ทรรศนคติ ความรับผิดชอบ หรือรสนิยม ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการใช้บ้านพักอาศัยร่วมกัน อุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ รวมถึงของใช้ส่วนตัวและของใช้ส่วนรวมจากการซื้อออนไลน์ (สถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย, 2556)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จึงมีจำนวนเพิ่มขึ้นในบ้านพักอาศัย ซึ่งแปรผันตามปัจจัยของระยะเวลาการอยู่อาศัยในบ้านหลังนั้น ปัญหาความไร้ระเบียบที่เกิดขึ้นภายในสังคมไทยมีตั้งแต่ระดับรุนแรงตั้งแต่มากไปน้อย (P. Mahiwan and A. Dusadee, 2016) ความไร้ระเบียบสะท้อนให้เห็นถึงการที่สังคมขาดวินัย โดย Marvin E. Olsen, 1978 กล่าวถึงกระบวนการทางสังคมที่จัดขึ้นเพื่อควบคุมสมาชิกให้มีความสัมพันธ์กันภายใต้แบบแผนและกฎเกณฑ์เดียวกัน (พงษ์สวัสดิ์, 2547) ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในบ้านพักอาศัยประเภทบ้านเดี่ยว จึงสามารถเกิดขึ้น และอาจส่งผลกระทบกับการใช้ชีวิตประจำวันของผู้อยู่อาศัย รวมถึงคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนไปจากช่วงเวลาเริ่มต้นของการเข้าพักอาศัย

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็กในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมและสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาเพื่อให้สามารถนำข้อมูลนี้ ไปปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหา ความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก ในกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัย ความถี่ ร้อยละ ด้าน เพศ อายุ สถานะ อาชีพ และรายได้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของจำนวนสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย จำนวนครอบครัวและอายุบ้านพักอาศัย จำนวนการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคนันทนาการ
3. เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนและความสัมพันธ์ ความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้า สินค้าที่ทำให้บ้านพักอาศัยไม่เป็นระเบียบ ระดับความไม่เป็นระเบียบพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวม ผู้พักอาศัยและจำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ จำนวนการอยู่อาศัยและจำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือผู้พักอาศัยที่อาศัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยวิธีกำหนดช่วงอายุและแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามอายุออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 อายุระหว่าง 16-20 ปี กลุ่มที่ 2 อายุระหว่าง 21-30 ปี กลุ่มที่ 3 อายุระหว่าง 31-40 ปี กลุ่มที่ 4 อายุระหว่าง 41-50 ปี และ กลุ่มที่ 5 อายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเก็บข้อมูล กลุ่มละ 80 คน รวม 400 คน โดยแจกแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ทางอินเตอร์เน็ต

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป เรื่อง เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว อาชีพ รายได้ จำนวนผู้ที่อยู่อาศัย จำนวนครอบครัวที่อยู่อาศัย อายุของบ้านพักอาศัย ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านรสนิยมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค นันทนาการ ได้แก่ ความนิยม จำนวนการซื้อ ประเภท การนันทนาการ ส่วนที่ 3 ปัจจัย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้านรายละเอียดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัย ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัย สินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบ ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวม จำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ ระดับความไม่เป็นระเบียบภายในพื้นที่ของบ้านพักอาศัย

เป็นการวัดโดยใช้คำถามแบบปลายปิด (Close ended) ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นแบบคำตอบหลายตัวเลือก (Multiple Choice) และบางคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยข้อมูลทุติยภูมิ เก็บข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการหนังสือวารสาร สิ่งพิมพ์และข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเตอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ทำการวิจัยจะนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูล คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป เรื่อง เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว อาชีพ รายได้ จำนวนผู้ที่อยู่อาศัย จำนวนครอบครัวที่อยู่อาศัย อายุของบ้านพักอาศัย จะอธิบายลักษณะของข้อมูลโดยใช้การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติเชิงอนุมาน (inferential Statistics) ในส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านรสนิยมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค นันทนาการ ได้แก่ ความนิยม จำนวนการซื้อ ประเภท การนันทนาการ และส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านรายละเอียดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัย ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัย สินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบ ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวม จำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ ระดับความไม่เป็นระเบียบภายในพื้นที่ของบ้านพักอาศัย โดยใช้สถิติ การทดสอบสัดส่วนของตัวแปรคุณภาพ 1 ตัว (Chi-Square Goodness of Fit Test) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณภาพ 2 ตัว (Chi-Square Test of Independent) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Dependent Variable) และตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสัดส่วนของตัวแปรคุณภาพ 1 ตัว (Chi-Square Goodness of Fit Test) ทดสอบตัวแปรด้านอาชีพ โดยมีคำถามการวิจัยว่า สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีอาชีพแต่ละประเภทเท่ากันหรือไม่ วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้พักอาศัยในอาชีพแต่ละประเภท สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคต่อเดือนแต่ละประเภทเท่ากันหรือไม่วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคต่อเดือนแต่ละประเภท สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยเท่ากันหรือไม่วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของผู้พักอาศัยมีสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยแต่ละประเภท

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณภาพ 2 ตัว (Chi-Square Test of Independent) โดย ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวมหรือไม่ วัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวม โดยสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมีความสัมพันธ์กับความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนตัวหรือไม่ วัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง สินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยและความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนตัว

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) โดยจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านมีความสัมพันธ์กับจำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยในแต่ละเดือนหรือไม่ วัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านและจำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยในแต่ละเดือน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัย พบว่า ผู้พักอาศัยกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง ผู้พักอาศัยมีกลุ่มอายุ 16-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และ 51 ปีขึ้นไป เท่ากัน ผู้พักอาศัยกว่าครึ่งมีสถานะแต่งงาน ผู้พักอาศัยส่วนใหญ่เกือบครึ่งหนึ่งมีอาชีพพนักงานบริษัท ผู้พักอาศัยเกือบครึ่งหนึ่งมีรายได้ 20,001-30,000 บาท ผู้พักอาศัยมีจำนวนสมาชิกภายในบ้านประมาณ 4 คน จำนวนครอบครัว ประมาณ 1-2 ครอบครัว อายุบ้านพักอาศัยเฉลี่ย 8 ปี

2. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านรสนิยมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค นันทนาการ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัยทั้งหมด โดย กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 80 คน ในช่วงอายุ 16-20 ปี พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่ซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อมากที่สุด เฉลี่ย 6 ครั้ง/เดือน ในช่วงอายุ 21-30 ปี พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อมากที่สุด เฉลี่ย 5 ครั้ง/เดือน ในช่วงอายุ 31-40 ปี พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด เฉลี่ย 4 ครั้ง/เดือน ในช่วงอายุ 41-50 ปี พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด เฉลี่ย 12 ครั้ง/เดือน ในช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่นิยมซื้อสินค้าในตลาดมากที่สุด เฉลี่ย 4 ครั้ง/เดือน (ตารางที่ 1)

ตาราง 1 แสดงช่วงอายุของผู้พักอาศัยและจำนวนการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในรูปแบบต่างๆต่อเดือน (n=400)

ช่วงอายุของผู้พักอาศัยและจำนวนการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในรูปแบบต่างๆ ต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
16-20 ปี				
จำนวนการซื้อสินค้าออนไลน์	2.38	1.409	1	5
จำนวนการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ	5.55	2.650	1	12
จำนวนการซื้อสินค้าในตลาด	.77	.947	0	3
จำนวนการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า	.37	.586	0	2
จำนวนการซื้อสินค้าในแบบอื่นๆ	.30	.464	0	1

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

21-30 ปี				
จำนวนการซื้อสินค้าออนไลน์	2.98	1.561	1	5
จำนวนการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ	4.70	1.829	1	8
จำนวนการซื้อสินค้าในตลาด	.55	.846	0	3
จำนวนการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า	.45	.639	0	2
จำนวนการซื้อสินค้าในแบบอื่นๆ	.28	.452	0	1
31-40 ปี				
จำนวนการซื้อสินค้าออนไลน์	3.45	1.239	1	5
จำนวนการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ	1.87	.966	1	4
จำนวนการซื้อสินค้าในตลาด	1.33	.764	0	3
จำนวนการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า	.75	.630	0	2
จำนวนการซื้อสินค้าในแบบอื่นๆ	.35	.483	0	1
41-50 ปี				
จำนวนการซื้อสินค้าออนไลน์	12.43	5.486	2	22
จำนวนการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ	1.87	.966	1	4
จำนวนการซื้อสินค้าในตลาด	2.95	2.459	0	8
จำนวนการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า	.77	.698	0	2
จำนวนการซื้อสินค้าในแบบอื่นๆ	.38	.490	0	1
51 ปีขึ้นไป				
จำนวนการซื้อสินค้าออนไลน์	2.83	1.786	0	3
จำนวนการซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ	1.87	.966	1	4
จำนวนการซื้อสินค้าในตลาด	3.95	3.459	0	8
จำนวนการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า	.67	.678	0	2
จำนวนการซื้อสินค้าในแบบอื่นๆ	.28	.490	0	1

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัยทั้งหมดโดย จำนวนรายได้ของผู้พักอาศัยและจำนวนการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคในประเภทสินค้าต่างๆต่อเดือน พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่ซื้อสินค้าตามเทรนด์มากที่สุด เฉลี่ย 2 ครั้ง/เดือน รองลงมาคือซื้อของใช้ แฟชั่นผู้หญิง/ผู้ชาย เฉลี่ย 2 ครั้ง/เดือน โดยการซื้อประเภทเครื่องสำอาง/ เครื่องประดับ,ของเก่า ของหายาก ของสะสม, สินค้าไอที อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์, ของใช้แม่และเด็ก ของเล่นเด็กมีจำนวนเฉลี่ยเท่ากัน เฉลี่ย 1 ครั้ง/

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เดือน และการซื้อประเภท ขนม/ อาหาร/ อาหารเสริม, สินค้าภูมิปัญญาชาวบ้าน, อุปกรณ์สำหรับสุนัขและแมว, เฟอร์นิเจอร์/ ของแต่งบ้าน น้อยที่สุด เฉลี่ย 1 ครั้ง/เดือน (ตารางที่ 2)

ตาราง 2 แสดงรายได้ของผู้พักอาศัยและจำนวนการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในประเภทสินค้าต่างๆต่อเดือน (n=400)

รายได้ของผู้พักอาศัยและจำนวนการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคในประเภทสินค้าต่างๆต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
สินค้าตามเทรนด์	2.44	1.718	0	8
ขนม/ อาหาร/ อาหารเสริม	.42	.810	0	4
ของใช้ แฟชั่นผู้หญิง/ผู้ชาย	1.94	2.054	0	9
เครื่องสำอาง/ เครื่องประดับ	.70	.919	0	5
ของเก่า ของหายาก ของสะสม	1.07	1.503	0	10
สินค้าไอที อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	.82	.863	0	4
สินค้าภูมิปัญญาชาวบ้าน	.40	.665	0	3
ของใช้แม่และเด็ก ของเล่นเด็ก	.67	.886	0	4
อุปกรณ์สำหรับสุนัขและแมว	.33	.550	0	2
เฟอร์นิเจอร์/ ของแต่งบ้าน	.27	.508	0	2

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัยทั้งหมดโดยจำนวนรายได้ของผู้พักอาศัยและจำนวนนันทนาการในรูปแบบต่างๆต่อเดือน พบว่าผู้พักอาศัยส่วนใหญ่มีกิจกรรมในร้านอาหาร กินดื่ม และกิจกรรมดนตรี-ภาพยนตร์/ กีฬา/ศิลปะ มากที่สุดเท่ากัน เฉลี่ย 2 ครั้ง/เดือน รองลงมาคือกิจกรรมต่างประเทศ กิจกรรมทางธรรมชาติ และกิจกรรมทางศาสนสถานเท่ากัน เฉลี่ย 1 ครั้ง/เดือน โดยกิจกรรมอ่านหนังสือและกิจกรรมอื่นๆ น้อยที่สุด (ตารางที่ 3)

ตาราง 3 แสดงรายได้ของผู้พักอาศัยและจำนวนนันทนาการในรูปแบบต่างๆต่อเดือน (n=400)

รายได้ของผู้พักอาศัยและจำนวนนันทนาการในรูปแบบต่างๆต่อเดือน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
ร้านอาหาร กินดื่ม	2.44	1.718	0	8
ดนตรี-ภาพยนตร์/กีฬา/ศิลปะ	1.94	2.054	0	9
อ่านหนังสือ	.42	.810	0	4
ศาสนสถาน	.70	.919	0	5
ต่างประเทศ	1.07	1.503	0	10
ธรรมชาติ	.82	.863	0	4
อื่นๆ	.40	.665	0	3

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากการวิเคราะห์สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีอาชีพแต่ละประเภทได้ผลดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้พักอาศัย ผู้พักอาศัยร้อยละ 33 อาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 20 เป็นนักเรียน /นักศึกษา ร้อยละ 18 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 12 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 11 สถานะว่างงาน พ่อบ้าน แม่บ้าน เกษียณอายุ ร้อยละ 6 อาชีพข้าราชการ (ตารางที่ 4) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการ Chi-Square Goodness of Fit Test พบว่า สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง พนักงานบริษัท ข้าราชการ และ ว่างงาน/พ่อบ้าน แม่บ้าน/เกษียณอายุไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญ (χ^2 = 53.680, p = .000) จึงสรุปได้ว่า อาชีพพนักงานบริษัทมากที่สุด รองลงมามีสถานะเป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว สถานะว่างงาน พ่อบ้าน แม่บ้าน เกษียณอายุ ตามลำดับ ส่วนอาชีพที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือรับราชการ

ตาราง 4 แสดงสัดส่วนของผู้พักอาศัยที่อาชีพแต่ละประเภท (n = 400)

สัดส่วนของผู้พักอาศัยที่อาชีพแต่ละประเภท	ร้อยละ	จำนวน	Chi-Square (Sig.)
นักเรียน /นักศึกษา	20	80	53.680
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	12	48	(.000)
รับจ้าง	18	72	
พนักงานบริษัท	33	132	
ข้าราชการ	6	24	
ว่างงาน / พ่อบ้าน แม่บ้าน/เกษียณอายุ	11	44	

จากการวิเคราะห์สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคต่อเดือนแต่ละประเภทได้ผลดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้พักอาศัยทั้งหมด ผู้พักอาศัยร้อยละ 55 ซื้อออนไลน์ ร้อยละ 21 ซื้อในร้านสะดวกซื้อ ร้อยละ 12 ซื้อในตลาด ร้อยละ 7 ซื้อในห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 5 ซื้อในรูปแบบอื่นๆ (ตารางที่ 5) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการ Chi-Square Goodness of Fit Test พบว่า สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคต่อเดือนไม่เท่ากันอย่างมีนัยสำคัญ (χ^2 = 168.400, p = .000) จึงสรุปได้ว่า ผู้พักอาศัยเกินกว่าครึ่งมีความนิยมในรูปแบบออนไลน์ รองลงมานิยมซื้อในร้านสะดวกซื้อ ตลาด ห้างสรรพสินค้าตามลำดับ ส่วนผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบอื่นๆ น้อยที่สุด

ตาราง 5 แสดงสัดส่วนของผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่อเดือน (n = 400)

สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่อเดือน	ร้อยละ	จำนวน	Chi-Square (Sig.)
ออนไลน์	55	220	168.400
ร้านสะดวกซื้อ	21	84	(.000)
ตลาด	12	48	

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ห้างสรรพสินค้า	7	28	
อื่นๆ	5	20	

3. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านรายละเอียดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัย

ปัจจัยด้านรายละเอียดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัย ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัย สินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบ ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวม จำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ ระดับความไม่เป็นระเบียบภายในพื้นที่ของบ้านพักอาศัย โดยระดับความไม่เป็นระเบียบแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 เป็นระเบียบ (ไม่รก) คือ ของใช้จัดวางเป็นระเบียบ อยู่ในที่ตำแหน่งที่ควรอยู่ ไม่รบกวนสายตา ระดับที่ 2 ค่อนข้างเป็นระเบียบและค่อนข้างไม่เป็นระเบียบ (รกปานกลาง) คือ ของใช้จัดวางค่อนข้างเป็นระเบียบหรือค่อนข้างไม่เป็นระเบียบ อาจไม่อยู่ในที่ตำแหน่งที่ควรอยู่บ้าง รบกวนสายตาบ้าง ระดับที่ 3 ไม่เป็นระเบียบ (รกมาก) คือ ของใช้จัดวางไม่เป็นระเบียบ ไม่อยู่ในที่ตำแหน่งที่ควรอยู่ รบกวนสายตา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัยทั้งหมดโดย ผู้พักอาศัยส่วนใหญ่รู้สึกถึง จอดรถมีความรกปานกลาง เกือบครึ่งหนึ่งรู้สึกถึง ห้องเก็บของ ห้องรับแขก ห้องทานอาหาร ไม่รกและรกปานกลาง ใกล้เคียงกัน เกือบครึ่งหนึ่งรู้สึกถึง ห้องนอน รกปานกลางและรกมาก ใกล้เคียงกัน เกือบครึ่งหนึ่งรู้สึกถึง ห้องครัว ไม่รกและรกมาก ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 6)

ตาราง 6 แสดงระดับความไม่เป็นระเบียบ ภายในพื้นที่ของบ้านพักอาศัย (n=400)

ระดับความไม่เป็นระเบียบ ภายในพื้นที่ของบ้านพักอาศัย (ร้อยละ)	ไม่รก	รกปานกลาง	รกมาก
จอดรถ	8.5	64.5	27
ห้องเก็บของ	38	36	26
ห้องรับแขก	40	31	29
ห้องทานอาหาร	42	32.5	25.5
ห้องครัว	41.5	24	34.5
ห้องนอน	22	34.5	43.5

จากการวิเคราะห์สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัย ได้ผลดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้พักอาศัยทั้งหมด ผู้พักอาศัยร้อยละ 68.5 มีสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน ร้อยละ 68.5 มีสินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้าน ร้อยละ 31.5 (ตารางที่ 7) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการ Chi-Square Goodness of Fit Test พบว่า สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยไม่เท่ากัน (χ^2 = 27.380, p = .000) จึงสรุปได้ว่า ผู้พักอาศัยเกินกว่าครึ่งมีสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน ส่วนผู้พักอาศัยเกือบครึ่งหนึ่งมีสินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้าน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตาราง 7 แสดงสัดส่วนของผู้พักอาศัยมีสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัย (n = 400)

สัดส่วนของผู้พักอาศัยมีสินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัย	ร้อยละ	จำนวน	Chi-Square (Sig.)
สินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้าน	31.5	126	27.380
สินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน	68.5	274	(.000)

จากการวิเคราะห์ความไม่เป็นเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวมได้ผลดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าทั้งหมด ผู้พักอาศัยร้อยละ 52.5 มีพื้นที่ส่วนตัวเป็นระเบียบ ผู้พักอาศัยร้อยละ 29 รู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมเป็นระเบียบ (ตารางที่ 8) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการ Chi-Square Test of Independence พบว่า ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวสัมพันธ์กับความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญ (χ^2 = 37.218, p = .000) จึงสรุปได้ว่า ผู้พักอาศัยที่มีพื้นที่ส่วนตัวไม่เป็นระเบียบจะรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมก็ไม่เป็นระเบียบ ผู้พักอาศัยที่มีพื้นที่ส่วนตัวเป็นระเบียบจะรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมก็เป็นระเบียบ

ตาราง 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ความไม่เป็นเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวม (n = 400)

	ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัว		Chi Square
	ไม่เป็นระเบียบ (n =190)	เป็นระเบียบ (n =210)	(Sig.)
ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวม			
ไม่เป็นระเบียบ	43.5	27.5	37.218
เป็นระเบียบ	4.0	25.0	(.000)

จากการวิเคราะห์การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยและความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวได้ผลดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้พักอาศัยทั้งหมด ผู้พักอาศัยร้อยละ 68.5 ซื้อสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน ผู้พักอาศัยร้อยละ 52.5 รู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวเป็นระเบียบ (ตารางที่ 9) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการ Chi-Square Test of Independence พบว่า สินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยสัมพันธ์กับความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนตัวอย่างมีนัยสำคัญ (χ^2 = 68.117, p = .000) จึงสรุปได้ว่า ผู้พักอาศัยที่ซื้อสินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้านรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวไม่เป็นระเบียบ ผู้พักอาศัยที่ซื้อสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้านรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวเป็นระเบียบ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่าง สินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยและความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนตัว (n = 400)

	สินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัย		Chi Square
	สินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้าน (n =126)	สินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน (n =274)	(Sig.)
ความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนตัว			
ไม่เป็นระเบียบ	28.5	19.0	68.117
เป็นระเบียบ	3.0	49.5	(.000)

จากการวิเคราะห์การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยและความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนรวม ได้ผลดังนี้ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าทั้งหมด ผู้พักอาศัยร้อยละ 68.5 ซื้อสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน ผู้พักอาศัยร้อยละ 71 รู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมไม่เป็นระเบียบ (ตารางที่ 10) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการ Chi-Square Test of Independence พบว่า สินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยสัมพันธ์กับความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญ (χ^2 = 29.791, p = .000) จึงสรุปได้ว่า ผู้พักอาศัยที่สินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้านรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมเป็นระเบียบ ผู้พักอาศัยที่ซื้อสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้านรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมไม่เป็นระเบียบ

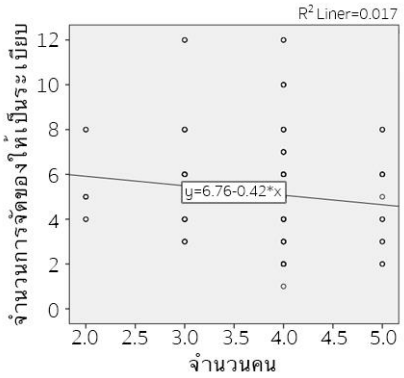
ตาราง 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยและความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนรวม (n = 400)

	สินค้าอุปโภคบริโภคที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัย		Chi Square
	สินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้าน (n =126)	สินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้าน (n =274)	(Sig.)
ความเป็นระเบียบในพื้นที่ส่วนรวม			
ไม่เป็นระเบียบ	30.5	40.5	29.791
เป็นระเบียบ	1.0	28.0	(.000)

จากการวิเคราะห์จำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านและจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือน ได้ผลดังนี้ จำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านโดยเฉลี่ย คือ 4 คน (M = 3.8, SD = .7, n = 400) จำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย คือ 5 ครั้งต่อเดือน (M = 5.2, SD = 2.3, n = 400) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการสหสัมพันธ์พบว่า จำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านและจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือนไม่มีความสัมพันธ์กัน (r= -.129, p = .07) จึงสรุป

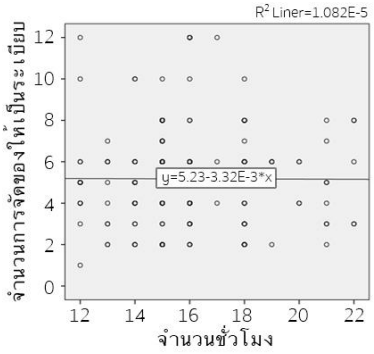
CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ได้ว่าจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านไม่สัมพันธ์กับการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยในแต่ละเดือน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงจำนวนผู้ที่อยู่อาศัยภายในบ้านต่อจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือน

จากการวิเคราะห์จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัยภายในบ้านต่อวันและจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือน ได้ผลดังนี้ จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัยภายในบ้านต่อวันโดยเฉลี่ย คือ 16 ชั่วโมง (M = 15.9, SD = 2.3, n = 400) จำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือนโดยเฉลี่ย คือ 5 ครั้งต่อเดือน (M = 5.2, SD = 2.3, n = 400) เมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการสหสัมพันธ์พบว่า จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัยภายในบ้านต่อวันและจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือนไม่มีความสัมพันธ์กัน (r= -.003, p = .963) จึงสรุปได้ว่าจำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัยภายในบ้านต่อวันไม่สัมพันธ์กับการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยในแต่ละเดือน ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงจำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัยภายในบ้านต่อวันต่อจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบภายในบ้านพักอาศัยมากครั้งในแต่ละเดือน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อภิปรายผล

จากสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก ในกรุงเทพมหานคร ในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้พักอาศัยเป็นไปตามการเก็บข้อมูลพื้นฐานของสถิติประชากรของกรุงเทพมหานคร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) จะเห็นได้ว่าจำนวนปีการอยู่อาศัยภายในบ้านที่มากขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการอยู่อาศัย โดยความแตกต่างความไม่เป็นระเบียบไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนอายุของบ้านพักอาศัยหรือจำนวนครั้งในการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ แต่มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมความนิยมในรูปแบบการซื้อสินค้าและการนันทนาการ โดยการซื้อแบบออนไลน์ส่งผลถึงจำนวนการซื้อต่อจำนวนผู้อยู่อาศัยภายในบ้านอย่างมีนัยสำคัญ พฤติกรรมของผู้พักอาศัยจะส่งผลในภาพรวมความเป็นระเบียบในการอยู่อาศัยโดย ผู้พักอาศัยที่มีพื้นที่ส่วนตัวไม่เป็นระเบียบจะรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมก็ไม่เป็นระเบียบ ทั้งนี้ผู้พักอาศัยที่มีพื้นที่ส่วนตัวเป็นระเบียบจะรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนรวมก็เป็นระเบียบ โดยความถี่ในการซื้อสินค้าส่งผลให้ผู้พักอาศัยที่ซื้อสินค้าเพื่อเก็บและโชว์ภายในบ้านรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวไม่เป็นระเบียบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันความถี่ในการซื้อสินค้าเพื่อใช้และโชว์ภายนอกบ้านรู้สึกว่าพื้นที่ส่วนตัวเป็นระเบียบเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

การสำรวจปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก ในกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยและเพื่อให้ผู้พักอาศัยสามารถทราบถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัยขนาดเล็กในกรุงเทพมหานครและเพื่อสามารถนำไปศึกษาต่อและพัฒนาการอยู่พักอาศัยอย่างยั่งยืนในอนาคต

จากทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป ปัจจัยด้านข้อมูลทั่วไป เรื่อง เพศ อายุ สถานภาพทางครอบครัว อาชีพ รายได้ จำนวนผู้ที่อยู่อาศัย จำนวนครอบครัวที่อยู่อาศัย อายุของบ้านพักอาศัย ทำให้ทราบว่าแต่ละบุคคลมีความชอบที่แตกต่างกัน ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่ช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านรสนิยมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค นันทนาการ ได้แก่ ความนิยม จำนวนการซื้อ ประเภท การนันทนาการ และปัจจัยด้านรายละเอียดและความไม่เป็นระเบียบของบ้านพักอาศัย ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการอยู่อาศัย สินค้าอุปโภคบริโภค ที่ทำให้ไม่เป็นระเบียบ ความเป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวม จำนวนการจัดเก็บของให้เป็นระเบียบ ระดับความไม่เป็นระเบียบภายในพื้นที่ของบ้านพักอาศัย ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคแต่ละบุคคลมีความชอบและมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ที่แตกต่างกันนอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจในการซื้อสินค้าทางอินเตอร์เน็ตแต่ละประเภทสินค้าแตกต่างกัน รวมถึงความสัมพันธ์ ของความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น มิได้ครอบคลุมจังหวัดอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมของผู้อาศัยจังหวัดอื่นที่มิใช่กรุงเทพมหานคร อาจมีพฤติกรรมที่ต่างกันออกไป สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาเพิ่มเติม การศึกษาเรื่องช่วงสภาวะปกติของสังคม เป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งเนื่องจากของงานวิจัยนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โควิด 19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. (2547). การจัดระเบียบทางสังคม : ความคิดพื้นฐานทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. (2563). สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยกรุงเทพฯ-ปริมณฑล ไตรมาส 4 ปี 2562 และแนวโน้มปี 2563 : ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). สถิติประชากรของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็คทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2556). สถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2558, จาก http://we.in.th/2014/05/21/social-network-managed-all-things

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2540). จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว Family therapy and family counseling.กรุงเทพฯ : เฟื่องฟ้า พริ้นติ้ง.

Piyakamon M., Dusadee A. (2018). Factors Associated with the Structural Violence to Self-development of Women in the Workplace: A Case of Khon Kaen Province, Thailand, Conference: The 2nd International Conference on the Humanities, Social Sciences and SustainabilityAt: Tokyo, Japan, pp. 1-6

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง

Increasing Efficiency of Loan Repayment The People's Bank to Avoid Doubtful Debt Government Savings Bank, Tha Song Yang Branch

ธนภัทร แจ่มตระกูล*
ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต**

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง ในด้านของธนาคารเป้าหมายในการอนุมัติสินเชื่อบุคคลเมื่อมีการอนุมัติสินเชื่อมากขึ้นปัญหาที่ตามมาจะเกิดขึ้นจากการผิดนัดชำระของลูกหนี้ธนาคารทำให้ธนาคารนั้นขาดรายได้จากการผิดนัดชำระของลูกหนี้รวมไปถึงส่งผลกระทบให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนเมื่อการค้างชำระจะทำให้ลูกค้านั้นไม่สามารถใช้บริการทางด้านการกู้ยืมเงินจากสถาบันอื่นได้ (Black list) เมื่อลูกค้าเกิดความจำเป็นที่ต้องใช้เงิน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้จัดการสาขา ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา เจ้าหน้าที่สินเชื่อของสาขาท่าสองยาง จำนวน 4 ราย ผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนเดิมที่ไม่มีการผิดนัดชำระจำนวน 10 ราย และผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนที่มียอดค้างชำระสินเชื่อตั้งแต่ขั้นกล่าวเป็นพิเศษจนไปถึงขั้นสงสัยจะสูญ จำนวน 10 ราย ประชากรที่ใช้ในการเก็บแบบสอบถามคือกลุ่มลูกค้าที่ผิดนัดชำระสินเชื่อธนาคารประชาชน ตั้งแต่กล่าวเป็นพิเศษ (ค้างเกิน1-3เดือน) จนถึง ขั้นสงสัยจะสูญ (ค้างเกิน 12เดือน) จำนวน 50 ราย เพื่อหาสาเหตุของปัญหาในการค้างชำระโดยจะใช้ ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาแบ่งสาเหตุออกเป็น 3 ปัจจัยดังต่อไปนี้ ปัจจัยภายนอกได้แก่ ผลกระทบจากโรคระบาด COVID-19 ผลกระทบจากการเมือง ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ปัจจัยจากตัวบุคคลได้แก่ ภาระหนี้สินของผู้กู้ที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น รายได้ประจำที่ลดลง ในด้านปัจจัยภายในได้แก่ วงเงินที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอต่อความต้องการ เงินงวดที่ต้องส่งชำระต่อเดือนสูงเกินไป และพนักงานอธิบายไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการชำระหนี้ เมื่อวิเคราะห์แล้วพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ แนวทางส่งเสริมให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนสาขาท่าสองยางให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้ทางการเงิน แนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างพนักงานสินเชื่อและลูกค้าในกำหนดเงินงวดและระยะเวลาในการผ่อนชำระ

คำสำคัญ : หนี้ค้างชำระ, สินเชื่อ, เพิ่มประสิทธิภาพการชำระสินเชื่อ

---

*บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
thanapat123456789@hotmail.com
**กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ถนนวิภาวดีรังสิต เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400, supasan_pre@utcc.ac.th

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

This independent study aims to Increasing efficiency of loan repayment The People's Bank to avoid doubtful debt Government Savings Bank, Tha Song Yang branch. Target bank for personal loan approval, more credit approval more problems will arise from the default of bank debtors were the bank lacks income from the debtor's default and affect customers who use the People's Bank loan service. Overdue payments will prevent customers from using loan services from other institutions (Black list), when customers need money. The sample group used study was in-depth interview from 4 staffs were branch manager, assistant branch manager, credit officer of Tha Song Yang branch, 10 former people's bank loan applicants with no default and 10 people's bank loan applicants with outstanding loans ranging from special mention to doubtful of loss. The population used to collect questionnaire was 50 people's group of customers who defaulted on the people's bank loans since specially mentioned (over 1-3 months overdue) to doubtful loss (over 12 months overdue). The statistics used for analysis data were mean and standard deviation.

The results of the study divided the causes into 3 factors as follows: 1) External factors include impact of the COVID-19 epidemic, impact of politics, impact of natural disasters 2) Individual factors include increased borrower debt, increased family expenses, lower fixed income and 3) Internal factors include approved limit is insufficient to meet demand, monthly remittance is too high, employee does not explain clearly about the repayment. The solution to the problem as follows: 1) Guidelines to encourage customers who come to use the People's Bank credit service, Tha Song Yang branch to knowledge and understanding about financial literacy and 2) Guidelines participation between credit staff and customers in determining annuity and installment period.

Keywords : Outstanding debt, Credit, Increasing efficiency of loan repayment

บทนำ

สินเชื่อธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน เป็นสินเชื่อบุคคลประเภทหนึ่งของธนาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าอุปโภค-บริโภคตามความต้องการของผู้กู้ เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษารวมไปถึงยังสามารถนำไปชำระหนี้สินได้ โดยให้กู้ได้ไม่เกินคนละ 200,000 บาท รวมกันไม่เกิน 2 สัญญาและผู้กู้ต้องเป็นลูกค้าที่มีประวัติการชำระดี

ธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง นั้นมี จำนวนบัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชน ในปี 2564 508 บัญชี จำนวนเงิน 38,970,575.84 บาท แบ่งเป็น จำนวนบัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชนชำระปกติ (ค้างไม่เกิน 1เดือน) จำนวน 469 บัญชี จำนวนเงิน 36,366,357.73 บาท บัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชนขั้นกล่าวเป็นพิเศษ (ค้างเกิน1-3เดือน) 28 บัญชี จำนวนเงิน 2,021,425.14บาท บัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชนขั้นต่ำกว่ามาตรฐาน (ค้างเกิน 3-6เดือน) 2 บัญชี จำนวนเงิน 116,028.47 บาท บัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชนขั้นสงสัย(ค้างเกิน 6-12เดือน) 2 บัญชี จำนวนเงิน 50,342.63 บาท จำนวนบัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชนขั้นสงสัยจะสูญ(ค้างเกิน 12เดือน) 6 บัญชี จำนวนเงิน 416,414.66 บาท

ธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง มีเป้าหมายจากธนาคารต้องควบคุมปริมาณหนี้ค้างชำระของสินเชื่อธนาคารประชาชนให้ลดลงซึ่ง ที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี 2560-2563 พบว่าจำนวนการเปิดบัญชีสินเชื่อธนาคารประชาชนช่วง 4 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง เป็นผลมาจากระบบการติดตามหนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ในช่วงเวลาต่างๆ รวมไปถึง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

มาตรการ การช่วยเหลือลูกหนี้ต่างๆที่ช่วยให้ลูกหนี้สามารถกลับมาชำระเป็นปกติได้ แต่การแก้ปัญญาการค้างชำระหลังจากที่ลูกค้ามีการค้างชำระแล้วนั้น ปัญหาดังกล่าวก็จะกลับมาอยู่ตลอด การเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชนให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยางนั้นจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อ จึงทำการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชน ธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาของลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อธนาคาร

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้นหาพฤติกรรมของผู้บริโภค 6Ws และ 1H

เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อและการใช้ของผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงลักษณะและความต้องการรวมไปถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค โดย ดลยา ไชยวงศ์ (2562) ได้อธิบายถึงคำถามจาก 6Ws และ 1H นี้จะนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคได้ดังนี้

Who วิเคราะห์ผู้มาขอกู้สินเชื่อธนาคารประชาชน ว่าผู้กู้นั้น อายุเท่าไหร่ มีระดับการศึกษาในระดับไหน สถานที่ทำงานของผู้กู้อยู่ที่ไหน รายได้ต่อเดือนอยู่ที่เท่าไหร่ และถิ่นที่อยู่ของผู้กู้นั้นอยู่ที่ไหน

What การวิเคราะห์ถึงความต้องการของลูกค้า วัตถุประสงค์ในการมายื่นกู้สินเชื่อนั้นผู้กู้ต้องการนำเงินที่ได้จากการกู้ไปทำอะไร

Why การวิเคราะห์ว่าทำไมลูกค้าถึงต้องมายื่นกู้สินเชื่อธนาคารประชาชน

Who บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลในหน่วยงานที่มีการแนะนำให้มาใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชน

When การวิเคราะห์ว่าเมื่อไหร่ที่ลูกค้าจะเข้ามากู้สินเชื่อธนาคารประชาชน

Where การวิเคราะห์ช่องทางการให้บริการลูกค้าว่าลูกค้าสะดวกช่องทางไหน

How การวิเคราะห์ว่าลูกค้าตัดสินใจเลือกกู้สินเชื่อธนาคารประชาชนเพราะอย่างไร

แนวคิดการประเมินและการพิจารณาสินเชื่อ 6 Cs

ญาโนทัย อนันตกุล (2558) กล่าวว่าปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว ประกอบด้วย 6C ดังนี้

1. อุปนิสัยของลูกค้า (CHARACTER) ลักษณะนิสัยของลูกค้าเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาตัวผู้กู้ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรมีความซื่อสัตย์สุจริตมากน้อยเพียงใดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้บริการสินเชื่อ

2. ความสามารถในการชำระหนี้ (CAPACITY) การชำระหนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้กู้เพราะพนักงานสินเชื่อต้องนำรายได้ของลูกค้ามาคำนวณถึงรายได้สุทธิที่ผ่านการหักค่าใช้จ่ายประจำเดือน รวมไปถึงภาระหนี้สินเดิมของผู้กู้เมื่อรวมกันแล้วจะยังสามารถยื่นกู้ได้หรือไม่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. เงินทุน (CAPITAL) โดยทั่วไปแล้วสถาบันการเงินจะให้สินเชื่อแก่ธุรกิจใดก็ตามต้องพิจารณาด้วยว่าผู้กู้ได้นำเงินทุนส่วนตัวมาลงทุนด้วยเท่าไรเพราะยิ่งผู้กู้นำเงินทุนส่วนตัวมาลงมากเท่าใดความเสี่ยงของธนาคารก็น้อยลงเท่านั้น

4. หลักประกัน (COLLATERALS) ในการวิเคราะห์สินเชื่อถึงแม้ว่าจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเป็นหัวใจสำคัญแล้วสิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือหลักประกันเพราะธุรกิจจะดีเพียงใดก็ตามอาจถูกสภาวะแวดล้อมหรือเหตุอันไม่คาดหมายทำให้ธุรกิจเกิดปัญหาได้เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่ธนาคารจะต้องได้รับ

5. สถานการณ์ (CONDITION) สถานการณ์เป็นสิ่งที่อยู่เหนือการควบคุมโดยจะมีปัจจัยหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากเศรษฐกิจทั้งในและนอกประเทศปัญหาของสภาวะโรคระบาดปัญหาทางด้านนโยบายของรัฐบาลการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

6.ประเทศ (COUNTRY) สิ่งที่วิเคราะห์ถึงเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ว่าเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นอย่างไรมองไปต่อถึงสภาวะการเมืองของประเทศ เจ้าหน้าที่สินเชื่อควรใช้วิเคราะห์ประกอบในการออกสินเชื่อพิจารณาสินเชื่อ 6 Cs

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กระบวนการติดตามหนี้ การแก้ไขหนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กระบวนการติดตามหนี้ การแก้ไขหนี้ ธนาคารออมสินได้ให้หลักเกณฑ์ในการจัดชั้นหนี้และรับรู้รายได้ตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยได้กำหนดชั้นลูกหนี้โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (ฝ่ายพัฒนาหนี้ลูกคาบุคคล , ธนาคารออมสิน)

กระบวนการติดตามหนี้ การแก้ไขหนี้ ซึ่งมีขั้นตอนดังตอไปนี้

1.กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาที่มียอดค้าง 1 งวดให้ติดตามโดยการโทรศัพท์สอบถาม หรือไปพบลูกหนี้หากไม่พบลูกหนี้จะติดต่อผู้ค้ำประกันแทน ยกเว้นมีการจ้างบุคคลภายนอกติดตามแล้ว

2.ในส่วนของกรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระตามสัญญาติดต่อกัน 2-3งวด ธนาคารจะดำเนินการออกหนังสือเตือน หรือติดตามด้วยวิธีต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ธนาคารออมสินได้มีการจำแนกวิธีปฏิบัติในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ของหนี้ค้างชำระ (NPLs) ซึ่งลูกหนี้ NPLs ของธนาคารสามารถแบงออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มลูกหนี้ที่ยังไม่ถูกดำเนินคดี ซึ่งจะประกอบด้วย ได้แก่ การลดดอกเบี้ยผิดค้างชำระ (Late charge) การขยายระยะเวลาชำระหนี้ การชำระดอกเบี้ยปกติกรณีลูกหนี้ไม่สามารถชำระดอกเบี้ยค้างชำระได้ทั้งหมด

กลุ่มลูกหนี้ที่ถูกดำเนินคดีแล้ว (หลังคำพิพากษาของศาล) ได้แก่ การผ่อนชำระหนี้ การแปลงหนี้ ชำระหนี้ปิดบัญชี การรับโอนทรัพย์สินชำระหนี้ การปลอดจำนอง การเปลี่ยนตัวลูกให้ผู้ค้ำประกัน การปลดภาระหนี้ ภาระค้ำประกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพัตรา ลักษณ์แสงวิไล (2564) ได้ศึกษาการลดความสูญเสียรายได้จากการผิดนัดชำระหนี้ และหนี้ NPLs ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 140 ราย พบว่าสาเหตุของการผิดนัดชำระหนี้นั้นมาจากสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

โควิด-19 และภัยธรรมชาติส่งผลให้เกิดรายได้ที่ลดลงค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่สูงขึ้น โดยแนวทางแก้ไขปัญหาในการผิดนัดชำระในระดับเบื้องต้นนั้นควรพิจารณาการปล่อยสินเชื่อโดยผ่านการวิเคราะห์จากแนวคิด 5C

นภัส สถิรพันธุ์ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้สินเชื่อบุคคล ธนาคารออมสิน ภาค 4 ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการผิดนัดชำระเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มลดลง ระบบการติดตามหนี้ที่มีความล่าช้า ไม่มีการคัดกรองผู้กู้ตามหลัก 5C ปัญหาด้านต่าง ๆในครอบครัวที่ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยให้ความสำคัญกับการปรับปรุงขั้นตอนการทำงานและระบบการติดตามหนี้เพราะการออกไปพบลูกหนี้เป็นประจำทำให้พนักงานได้ใกล้ชิดกับลูกหนี้ ได้มีการติดต่อสอบถามกับลูกหนี้อยู่ตลอดเวลาเมื่อลูกหนี้เกิดการค้างชำระหรือไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ พนักงานที่ออกไปให้บริการจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้กับลูกหนี้ได้

วาสิฏฐี สุดล้ำเลิศ (2564) ได้ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสินเชื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครปฐม ใช้การวิเคราะห์แบบ SWOT (SWOT Analysis) เข้ามาใช้ในการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร และยังนำโอกาส อุปสรรค จากปัจจัยภายนอกมาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่าการมีประติสัมพันธ์ที่ดีกับคนในพื้นที่ช่วยทำให้การประชาสัมพันธ์ต่างๆได้รับผลตอบรับที่ดี การเข้าถึงเกษตรกรส่งผลให้ การให้ความร่วมมือในการติดตามชำระหนี้นั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หทัยชนก เลี่ยวศิริชัย (2563) ได้ศึกษา การแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินเชื่อที่ค้างชำระหนี้ภายใน 1 ปีนับตั้งแต่วันเบิกจ่ายเงินกู้ของธนาคารออมสินสังกัดภาค 3 ปัจจัยที่ทำให้ลูกหนี้สินเชื่อมียอดค้างชำระตั้งแต่วันเบิกจ่ายเงินกู้มาจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โรคระบาดต่าง ๆ รวมไปถึงรายได้ที่ลดลงทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ โดยได้มีวิธีในการแก้ไขปัญหาการค้างชำระภายใน 1 ปีนับตั้งแต่วันเบิกจ่ายเงินกู้ได้โดยการสร้างบรรทัดฐานในการปล่อยสินเชื่อให้กับลูกหนี้โดยจะพิจารณาจากความหน้าเชื่อถือของสถานที่ทำงานและความมั่นคงของอาชีพของลูกหนี้และมีการสัมภาษณ์ในเชิงลึกเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาในการกู้สินเชื่อเพื่อไม่ให้เกิดหนี้ค้างชำระในอนาคต

ธนัชญา พชรเมฆา (2562) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินเชื่อไม่จ่ายชำระหนี้นับตั้งแต่งวดแรกหลังได้รับเงินกู้จากการปล่อยสินเชื่อของสาขาในสังกัดธนาคารออมสิน ภาค 1 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะมาจากรายได้ของลูกหนี้ไม่เพียงพอเพื่อมาชำระหนี้ เป็นผลมาจากธนาคารไม่สามารถตรวจสอบรายได้ที่แท้จริงของผู้กู้ได้ทำให้เมื่ออนุมัติสินเชื่อไปแล้วผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แนวทางในการแก้ปัญหาของลูกหนี้ที่ไม่ชำระสินเชื่อตั้งแต่งวดแรกโดยธนาคารต้องตรวจสอบรายได้ที่แท้จริงของผู้กู้ การให้ความรู้ทางด้านการเงินแก่ผู้มาใช้บริการด้านสินเชื่อ พนักงานธนาคารต้องมีความรัดกุมในการอนุมัติสินเชื่อเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้

จิราภรณ์ ศิริสุรักษ์ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการติดตามหนี้ของสินเชื่อธนาคารประชาชนธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เขตบางเขน ภาค 1 โดยได้นำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมา 2 แบบ คือ การใช้แบบสอบถาม และ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากปัจจัยต่างๆในการค้างชำระนั้นมาจากภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่สูง สภาวะเศรษฐกิจในประเทศชะลอตัวทำให้ขาดรายได้ ทำให้ลูกหนี้ขาดความสามารถในการชำระหนี้ แนวทางในการแก้ปัญหาในการติดตามหนี้นั้นวิธีการติดตามผ่านทางโทรศัพท์นั้นได้ผลตอบรับที่ดีลูกหนี้ที่ค้างชำระเข้ามาชำระสินเชื่อในปริมาณที่เพิ่มขึ้นเป็นวิธีการติดตามหนี้ที่ใช้เวลาในการเจรจาไม่นานและยังช่วยลดต้นทุนในการออกติดตามหนี้ได้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้เลือกสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สินเชื่อ รวมถึงผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการด้านสินเชื่อ จำนวน 4 ราย เนื่องด้วยบุคลากรดังกล่าวนั้นมีประสบการณ์ในการให้สินเชื่อแก่ลูกค้า และยังเป็นผู้ที่ออกติดตามหนี้ของลูกหนี้ที่มีการค้างชำระ

ด้านการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ขอสินเชื่อที่มียอดค้างและผู้ขอสินเชื่อเดิมที่ไม่มีประวัติการค้างชำระจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนที่มียอดค้างชำระสินเชื่อตั้งแต่ขั้นกล่าวเป็นพิเศษจนไปถึงขั้นสงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง จำนวน 10 รายผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนเดิมที่ไม่มีประวัติการค้างชำระของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง จำนวน 10 ราย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของปัจจัยที่ทำให้ผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนที่มียอดค้างว่าเกิดจากสาเหตุในด้านใดและปัจจัยอะไรที่ทำให้ผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนเดิมที่ไม่มีประวัติการค้าง

การเก็บแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้การเก็บแบบสอบถามคือกลุ่มลูกค้าที่ผิดนัดชำระสินเชื่อธนาคารประชาชนของสาขาท่าสองยางจำนวน 50 ราย เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของการค้างชำระ โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 5%

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

1. การเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ

การสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ผู้ช่วยผู้จัดการสินเชื่อ และผู้จัดการสาขา รวมถึงผู้กู้สินเชื่อธนาคารประชาชนเดิมที่มีประวัติการส่งชำระดีและลูกค้ามีไม่สามารถชำระสินเชื่อได้ ของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากลูกค้ามีไม่สามารถชำระสินเชื่อได้

2. การเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ

ทำการเก็บข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการชำระคืนสินเชื่อ ธนาคารออมสิน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ถูกจัดเก็บในรูปแบบต่างๆ เช่นงานวิจัย และ ผลิตภัณฑ์ของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร “สินเชื่อธุรกิจรายย่อย”

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามจากผู้ใช้บริการกับธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่สินเชื่อ และผู้บริหารสาขา และการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนที่มียอดค้างและมีการชำระปกติของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง นำข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) กล่าวคือ นำคำตอบจากผู้ตอบคำถามแต่ละคนมาสรุปถึงปัญหาที่พบของผู้ตอบคำถามรวมถึงข้อเสนอแนะของผู้ตอบคำถามมาจำแนกออกมาเป็นประเด็น เพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งจะต้องมีความโปร่งใส คือจะต้องไม่อคติหรือลำเอียง โดยนำข้อมูลต่างๆเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในเพิ่มประสิทธิภาพในการชำระสินเชื่อธนาคารประชาชน

- THAILAND

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพ โสด อายุส่วนใหญ่ 21-30 ปี ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000บาท

ส่วนที่ 2 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนพบว่าจำนวนร้อยละเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้ พบว่าพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนหากมีเงินไม่พอที่จะชำระเงินงวดผู้กู้จะหาเงินมาชำระให้เป็นปกติ ถึง 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 % ส่วนระยะเวลาการผ่อนชำระนั้นจะเลือกผ่อนชำระในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 % ในด้านของเงินงวดที่ลูกค้าสามารถเลือกผ่อนชำระได้ผู้ใช้บริการนั้นเลือกผ่อนชำระวงเงินผ่อนชำระปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 % ในสถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบกับการเงินนั้นพฤติกรรมผู้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชน ไม่ได้สำรองไว้ยามฉุกเฉิน ถึง 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 % การทำประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้พฤติกรรมผู้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนไม่ทำประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 % เมื่อใกล้ครบกำหนดที่ต้องชำระสินเชื่อพฤติกรรมผู้ใช้บริการสินเชื่อมีพฤติกรรมนำเงินเข้าบัญชีเงินฝากไว้เพื่อรอให้ระบบหักอัตโนมัติ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 60% ในด้านปัจจัยที่ทำให้ผู้กู้นั้นไม่สามารถมาชำระสินเชื่อได้ตรงตามเวลาที่กำหนด นั้นมาจากการถูกเลิกจ้าง ถึง 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 40% ในส่วนของการแนะนำให้มากู้สินเชื่อธนาคารประชาชนนั้น มีการแนะนำถึง 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 70%

ส่วนที่ 3 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อพบว่า ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสาเหตุของปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อ ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้

สาเหตุของปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อได้ ในระดับความสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหามากที่สุด ผลกระทบจากโรคระบาด COVID-19

สาเหตุของปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อได้ ในระดับความสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหามาก ผลกระทบจากการเมือง ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ รายได้ประจำที่ลดลง รายได้จากการประกอบอาชีพค้าขายลดลง ภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นและค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น

สาเหตุของปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อได้ ในระดับความสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหาปานกลาง วงเงินที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอต่อความต้องการ เงินงวดที่ต้องส่งชำระต่อเดือนสูงเกินไป กู้เงินโดยผิดวัตถุประสงค์ ระบบการติดตามหนี้ของธนาคารล่าช้า และ พนักงานอธิบายไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการชำระหนี้

สาเหตุของปัญหาที่ไม่สามารถชำระคืนสินเชื่อได้ ในระดับความสำคัญของสาเหตุที่เป็นปัญหาน้อย มีเจตนาที่จะไม่ชำระหนี้ และขาดความเข้าใจในการส่งชำระหนี้

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สินเชื่อและผู้บริหารสาขาท่าสองยาง สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาออกมาได้ดังนี้

1. การให้ความรู้ในด้านการชำระคืนสินเชื่อเพื่อให้ลูกค้ารู้ผลกระทบที่จะตามมาหากไม่ชำระคืนสินเชื่อ รู้วัตถุประสงค์ของการยื่นกู้เพื่อนำเงินที่ได้ไปใช้ตามเป้าหมายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ค้างในอนาคตได้

2. พื้นที่ตัวอำเภอท่าสองยางเป็นอุปสรรคในการติดตามลูกค้าที่ค้างชำระเป็นอย่างมากเนื่องจากพื้นที่เป็นภูเขา การเดินทางลำบาก และความเจริญยังไม่เข้าถึงในบางพื้นที่ (ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ทำให้ติดต่อลูกค้าไม่ได้)

CHRISTIAN UNIVERSITY

3. การเพิ่มประสิทธิภาพในการชำระคืนสินเชื่อนั้นจะเป็นส่วนช่วยลดปริมาณหนี้ค้างได้เพราะเพียงแค่การติดตามหนี้อย่างเดียวอาจจะทำให้ปริมาณหนี้ลดลงในระยะสั้น หากเราเพิ่มประสิทธิภาพในการมาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ได้ ลูกหนี้จะมีการสำรองเงินร่วมไปถึงความรู้ในการชำระสินเชื้อ

4. การกำหนดเงินงวดของลูกค้าให้มีความยืดหยุ่นนั้นจะช่วยให้ลูกค้ามีสภาพคล่องในการใช้เงินได้สูงถึงแม้จะต้องส่งชำระในระยะยาวก็ตาม

<u>จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ลูกค้าสินเชื่อประชาชนเดิมที่ไม่มีประวัติการค้างชำระของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาออกมาดังนี้</u>

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเงินงวดให้มีความยืดหยุ่น และมีระเบียบวินัยในการชำระหนี้

2. เงินงวดที่ธนาคารอนุมัติเหมาะสมเพราะพนักงานสินเชื่อได้อธิบายถึงข้อดีและข้อเสียในการกำหนดเงินงวดที่มีความยืดหยุ่น

3. การสำรองเงินไว้ในยามฉุกเฉินนั้นเป็นสิ่งสำคัญเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดขึ้นจะสามารถนำเงินส่วนนี้มาแก้ไขปัญหาได้

<u>จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์จากผู้ขอสินเชื่อธนาคารประชาชนที่มียอดค้างชำระสินเชื่อตั้งแต่ขั้นกล่าวเป็นพิเศษจนไปถึงขั้นสงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง สามารถวิเคราะห์ได้ออกมาดังนี้</u>

1. ตลาดปิด ค้าขายไม่ได้ ถูกไล่ออกจากงาน และโรคระบาด โควิด-19

2. เงินงวดน้อยจนเกินไปไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้ต้องไปกู้ยืมเพิ่ม

3. ไม่ทำประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อเนื่องจากวงเงินที่ธนาคารอนุมัติไม่เพียงพอต่อความต้องการ

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

<u>สรุปผลการศึกษา</u>

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง ผลจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 ราย พบกว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพโสด มีสมาชิกในครอบครัว 4 คนขึ้นไป ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท มีวัตถุประสงค์ในการขอกู้ เพื่อนำไปอุปโภค-บริโภค ซึ่งสาเหตุของปัญหาที่ทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระสินเชื่อได้มาจากปัจจัยหลักๆ 3 ปัจจัย ปัจจัยภายนอกได้แก่ ผลกระทบจากโรคระบาด COVID-19 ผลกระทบจากการเมือง ปัจจัยจากตัวบุคคลได้แก่ ภาระหนี้สินของผู้กู้ที่เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่เพิ่มขึ้น รายได้ประจำที่ลดลง ในด้านปัจจัยภายในได้แก่ วงเงินที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอต่อความต้องการ เงินงวดที่ต้องส่งชำระต่อเดือนสูง แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ แนวทางส่งเสริมให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนสาขาท่าสองยางให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้ทางการเงิน และแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างพนักงานสินเชื่อและลูกค้าในกำหนดเงินงวดและระยะเวลาในการผ่อนชำระ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง โดยสินเชื่อธนาคารประชาชนมีลักษณะใกล้เคียงกับสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร “สินเชื่อธุรกิจรายย่อย” โดยสินเชื่อสินเชื่อธุรกิจรายย่อย ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน ซึ่งจากการสอบถามพนักงานสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรนั้นพนักงานได้ให้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความเห็นว่า ด้วยความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรนั้นยังน้อยมีความรู้ในด้านการทำเกษตรเพียงอย่างเดียวและไม่มีการทำเกษตรหมุนเวียนทำให้มีรายได้แค่ช่วงเดียว หลังจากนั้นก็จะปล่อยที่ดินโดยที่ไม่เกิดประโยชน์ส่งผลให้เป็นหนี้ค้างชำระและยังมีปัจจัยด้าน ราคาผลผลิตที่ตกต่ำทำให้ไม่คุ้มแก่การลงทุน ถูกโกงราคาจากสถานที่รับซื้อ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้พืชผลทางการเกษตรล้มตายจากภัยแล้งในฤดูร้อนและฝนตกติดต่อกันนานจนเกินไปในช่วงฤดู

แนวทางเลือกที่เสนอสำหรับการการเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดเป็นหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารออมสินสาขาท่าสองยาง ที่มีสาเหตุมาจากลูกค้าขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้ทางการเงินเพื่อเป็นแนวทางให้ลูกค้ามีการสำรองเงินไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉินและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อเป็นแนวทางให้ลูกค้ามีความรับผิดชอบในเรื่องการเงิน เงินงวดและระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติจากธนาคารไม่เป็นที่น่าพอใจของลูกค้าเกิดจากเงินงวดสูงหรือน้อยจนเกินไป การให้ความรู้ความเข้าใจในการบริหารการใช้เงินนั้นจะเป็นตัวช่วยที่สำคัญที่จะทำให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อของสาขาท่าสองยางนั้นได้รู้ถึงข้อดีของการบริหารสถานะทางการเงิน และข้อเสียของการค้างชำระและผลที่จะตามมาในอนาคต เพื่อให้การชำระคืนสินเชื่อนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นพนักงานสินเชื่อและผู้กู้สินเชื่อต้องมามีส่วนร่วมในการช่วยกันกำหนดเงินงวดและระยะเวลาในการผ่อนชำระเพื่อให้ผู้กู้สามารถมีความยืดหยุ่นในด้านการเงิน แนวทางนี้จึงเป็นแนวทางที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อในระยะยาวได้ ขั้นตอนปฏิบัติ ในด้านการส่งเสริมให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อธนาคารประชาชนสาขาท่าสองยางให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้ทางการเงินนั้น ธนาคารออมสินจะเข้าไปในพื้นที่ตามหมู่บ้านต่าง ๆโดยจะให้ผู้ใหญ่บ้านนั้นนัดลูกค้าที่ใช้บริการด้านสินเชื่อธนาคารประชาชนรวมไปถึงลูกค้าที่สนใจในการให้ความรู้ด้านการเงิน รวมไปถึงการออกบูธตามเทศกาลต่าง ๆที่ทางอำเภอท่าสองยางจัดขึ้น และ ในด้านการมีส่วนร่วมระหว่างพนักงานสินเชื่อและลูกค้าในกำหนดเงินงวดและระยะเวลาในการผ่อนชำระโดยพนักงานสินเชื่อจะมีส่วนร่วมในการช่วยลูกค้ากำหนดระยะเวลาการผ่อนชำระและเงินงวดของลูกค้า เช่นลูกค้าคนแรกมีภาระหนี้ที่สูง รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายรวมถึงหนี้สินแล้วเหลือไม่มาก พนักงานสินเชื่อจะกำหนดเงินงวดให้ลูกค้าที่มีราคาต่ำแต่ระยะเวลาการผ่อนชำระจะสูง

อภิปรายผลการศึกษา

ความสอดคล้องของผลการศึกษากับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้นหาพฤติกรรมของผู้บริโภค 6Ws และ 1H นั้นมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเพราะการนำเอาทฤษฎีเกี่ยวกับการค้นหาพฤติกรรมของผู้บริโภคนั้นมาเป็นตัวช่วยให้การออกแบบ แบบสัมภาษณ์นั้นช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถจำแนกกลุ่มของพฤติกรรมของผู้บริโภคออกมาได้อย่างชัดเจน

แนวคิดการประเมินและการพิจารณาสินเชื่อ 6 Cs นั้น มีความขัดแย้งกันตรง เงินทุน (CAPITALทั่วไปแล้วสถาบันการเงินจะให้สินเชื่อแก่ธุรกิจใดก็ตามต้องพิจารณาด้วยว่าผู้กู้ได้นำเงินทุนส่วนตัวมาลงทุนด้วยความเสี่ยงของธนาคารก็น้อยลงเท่านั้น แต่สินเชื่อธนาคารประชาชนนั้น ผู้กู้ไม่จำเป็นต้องนำเงินทุนของตนมาเป็นหลักประกันในการยื่นกู้สินเชื่อธนาคารประชาชนเพราะวัตถุประสงค์หลักของสินเชื่อธนาคารประชาชนนั้นต้องการให้ผู้กู้นำเงินทุนที่ได้จากการกู้ไปหมุนเวียนในธุรกิจของตน

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กระบวนการติดตามหนี้ การแก้ไขหนี้ มีความขัดแย้งกัน กล่าวคือ หากพฤติกรรมการใช้เงินของผู้กู้และความรู้ความเข้าใจทางด้านการเงินของผู้กู้สินเชื่อธนาคารประชาชนยังมีพฤติกรรมที่เหมือนเดิมและยังไม่เปิดรับความรู้ความเข้าใจที่พนักงานธนาคารได้นำเสนอ ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ กระบวนการติดตามหนี้ การแก้ไขหนี้ นั้นสามารถแก้ไขปัญหาการค้างชำระได้ในระดับนึง แต่ปัญหาการค้างชำระของผู้กู้สินเชื่อธนาคารประชาชนจะไม่หมดไปจากสาขาท่าสองยาง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แนวคิดมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ ความสอดคล้องกับผลการศึกษา สุพัตรา ลักษณ์แสงวิไล (2564) ได้จำแนกปัจจัยออกเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายนอกเกิดจาก ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำซบเซาหรือเกิดการหดตัว ภัยธรรมชาติ โรคระบาดหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ปัจจัยภายใน เกิดจาก การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย การประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ไม่เหมาะสม ระบบการติดตามทวงหนี้และควบคุมหนี้ไม่มีประสิทธิภาพ เหตุที่เกิดจากตัวลูกหนี้ได้แก่ ลูกหนี้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม การย้ายถิ่นที่อยู่ ถูกเลิกจ้าง เปลี่ยนงานทำให้รับภาระที่มีอยู่ไม่ไหว ลูกหนี้ถึงแก่กรรม

ทฤษฎีแผนผังสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) หรือ แผนผังก้างปลา (Fish Bone Diagram) มีความสอดคล้องกับผลการศึกษากล่าวคือ แผนผังก้างปลา (Fish Bone Diagram)นั้นทำให้สามารถจำแนกสาเหตุของปัญหาหลักและปัญหาย่อยได้อย่างชัดเจน เพื่อนำปัญหาดังกล่าวมาวิเคราะห์หาสาเหตุ

ความสอดคล้องของผลการศึกษากับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพัตรา ลักษณ์แสงวิไล (2564) ได้ศึกษาการลดความสูญเสียรายได้จากการผิดนัดชำระหนี้ และหนี้ NPLs มีความสอดคล้องกับผลการวิจัย พบว่าสาเหตุของการค้างชำระจากปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการชำระหนี้เกิดจากสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจโควิด 19 และภัยธรรมชาติส่งผลให้เกิดรายได้ที่ลดลง

นภัส สถิรพันธุ์ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้สินเชื่อบุคคล มีความสอดคล้องกับผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีความสอดคล้องส่งผลต่อการผิดนัดชำระเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มลดลง ระบบการติดตามหนี้ที่มีความล่าช้า ไม่มีการคัดกรองผู้กู้ตามหลัก 5C ปัญหาด้านต่าง ๆในครอบครัวที่ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

วาสิฏฐี สุดล้ำเลิศ (2564) ได้ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสินเชื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขานครปฐม มีความสอดคล้องกับผลการวิจัย ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่าการมีประติสัมพันธ์ที่ดีกับคนในพื้นที่ทำให้การประชาสัมพันธ์ต่างๆได้รับผลตอบรับที่ดี ช่วยให้การติดตามหนี้นั้นได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หทัยชนก เลี่ยวศิริชัย (2563) ได้ศึกษา การแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินเชื่อที่ค้างชำระหนี้ภายใน 1 ปีนับตั้งแต่วันเบิกจ่ายเงินกู้ของธนาคารออมสินสังกัดภาค 3 มีความสอดคล้องกับผลการศึกษากล่าวคือ ปัจจัยที่ทำให้ลูกหนี้สินเชื่อมียอดค้างชำระตั้งแต่วันเบิกจ่ายเงินกู้มาจากเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โรคระบาดต่าง ๆ รวมไปถึงรายได้ที่ลดลงทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้

ธนัชญา พชรเมฆา (2562) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินเชื่อไม่จ่ายชำระหนี้นับตั้งแต่งวดแรกหลังได้รับเงินกู้จากการปล่อยสินเชื่อของสาขาในสังกัดธนาคารออมสิน ภาค 1 มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะมาจากรายได้ของลูกหนี้ไม่เพียงพอเพื่อมาชำระหนี้ เป็นผลมาจากธนาคารไม่สามารถตรวจสอบรายได้ที่แท้จริงของผู้กู้ได้ทำให้เมื่ออนุมัติสินเชื่อไปแล้วผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้

จิราภรณ์ ศิริสุรักษ์ (2562) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในการติดตามหนี้ของสินเชื่อธนาคารประชาชนธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เขตบางเขน ภาค 1 มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยต่างๆในการค้างชำระนั้นมาจากภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่สูง สภาวะเศรษฐกิจในประเทศชะลอตัวทำให้ขาดรายได้ ทำให้ลูกหนี้ขาดความสามารถในการชำระหนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในด้านการให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้ทางการเงิน การให้ความรู้ความเข้าใจในการบริหารการใช้เงินแก่ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการด้านสินเชื่อ จะเป็นตัวช่วยที่สำคัญที่จะทำให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อนั้นได้รู้ถึงข้อดีของการบริหารสถานะทางการเงิน และข้อเสียของการค้างชำระและผลที่จะตามมาในอนาคต และการมีส่วนร่วมระหว่างพนักงานสินเชื่อและลูกค้าในกำหนดเงินงวดและระยะเวลาในการผ่อนชำระเพื่อให้การชำระคืนสินเชื่อนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พนักงานสินเชื่อและผู้กู้สินเชื่อต้องมามีส่วนร่วมในการช่วยกันกำหนดเงินงวดและระยะเวลาในการผ่อนชำระเพื่อให้ผู้กู้สามารถมีความยืดหยุ่นในด้านการเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการชำระคืนสินเชื่อในระยะยาวได้ ปัญหา จึงควรนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอแก่ผู้บริหารและพนักงานในสาขาต่างๆ ได้นำไปแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม

<u>ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป</u>

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำสินเชื่อธนาคารประชาชนมาเพียงแค่ประเภทเดียว ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อของธนาคารออมสินยังมีอีกมากมายซึ่งมียอดค้างชำระไม่ต่างจากสินเชื่อธนาคารประชาชน ดังนั้นควรมีการศึกษาสินเชื่อในประเภทต่างๆด้วย เพื่อหาสาเหตุและนำสาเหตุมากำหนดแนวทางการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพและลดปัญหาหนี้ค้างในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

สุพัตรา ลักษณ์แสงวิไล. (2564). การลดความสูญเสียรายได้จากการผิดนัดชำระหนี้ และหนี้ NPLs. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริการธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

นภัส สถิรพันธุ์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สินเชื่อ บุคคล ธนาคารออมสิน ภาค 4 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริการธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วาสิฏฐี สุดล้ำเลิศ. (2564). แนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระของสินเชื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19 กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร สาขานครปฐม วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริการธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

หทัยชนก เลี่ยวศิริชัย. (2563). การแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินเชื่อที่ค้างชำระหนี้ภายใน 1 ปีนับตั้งแต่วันเบิกจ่ายเงินกู้ของธนาคารออมสินสังกัดภาค 3 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริการธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ธนัชญา พชรเมฆา. (2562). แนวทางการแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินเชื่อไม่จ่ายชำระหนี้นับตั้งแต่งวดแรกหลังได้รับเงินกู้จากการปล่อยสินเชื่อของสาขาในสังกัดธนาคารออมสินภาค 1 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริการธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จิราภรณ์ ศิริสุรักษ์. (2562). แนวทางการแก้ปัญหาในการติดตามหนี้ของสินเชื่อธนาคารประชาชนธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เขตบางเขน ภาค 1 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริการธุรกิจมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

สินเชื่อธุรกิจรายย่อย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก https://www.baac.or.th/th/contentproduct.php?content_id=13723&content_group_semi=0002&content_group_sub=2&content_group=4&inside=1

ประชาสรรณ์ แสนภักดี.ทฤษฎีแผนผังสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) หรือ แผนผังก้างปลา (Fish Bone Diagram). (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : http://www.prachasan.com/mindmapknowledge/fishbonemm.htm

แผนปฏิบัติการและงบประมาณธนาคารออมสิน ธนาคารออมสิน. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : https://www.gsb.or.th/about/organization-structure/

แผนภูมิโครงสร้างองค์กรธนาคารออมสิน ธนาคารออมสิน. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : https://www.gsb.or.th/media/2020/11.pdf

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

Satisfaction of people who using loans service from the People's Bank Project to resolve informal debt of Government Savings Bank - Big C Tak Branch

ภัทรนันท์ มั่นมณี*
ภูษิต วงศ์หล่อสายชล **

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่มีผลต่อจำนวนบัญชีที่อนุมัติสินเชื่อและศึกษาแนวทางการเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการสินเชื่อนโยบายรัฐโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 100 ราย จากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าปัจจุบันที่เป็นลูกหนี้ชั้นปกติของสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มลูกค้าปัจจุบันจำนวน 10 ราย และกลุ่มลูกค้าที่ไม่เคยขอกู้สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ จำนวน 10 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการในด้านสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการให้บริการของธนาคารและสามารถได้รับการบริการที่รวดเร็ว คือ ให้ความสำคัญด้านปัจจัยการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านกระบวนการ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, พฤติกรรม, การให้บริการด้านสินเชื่อ, หนี้นอกระบบ

---

*บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, aomptrn@hotmail.com
**บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, drphusit@gmail.com

Abstract

The research of satisfaction of people who using loans service from the People's Bank project to resolve informal debts. The purpose of this research was to study a behavior satisfaction of customers that affects a number of approved loans accounts and study the increased customer satisfaction loans service from the People's Bank project to resolve informal debt of Government Savings Bank - Big C Tak Branch. The instrument of this study was a questionnaire randomly from 100 current customers 10 interviewed and 10 customers who have never applied for a loan. Data were analyzed by statistical values, percentage, mean and standard deviation. Statistically significant at the 0.05 level. Analysis of data the 7Ps Marketing Mix (7Ps) effects with the customer satisfaction of customers who use the service. Tools and equipment to provide the Bank's services and be able to receive services quickly is Focus on marketing promotion Product customer and process statistically significant at the 0.05 level.

Keywords : satisfaction, behavior, loan service, informal debts

บทนำ

จากสถานการณ์สถานการณ์ในปัจจุบันนั้นเกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา – 19 ทำให้ผู้ประกอบการหรือประชาชนทั่วไปได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งส่งผลให้การหมุนเวียนค่าใช้จ่ายในภาคครัวเรือนที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการกู้สินเชื่อนอกระบบเป็นจำนวนมาก และผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารออมสินเป็นสินเชื่อนโยบายรัฐประเภทโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อการอุปโภคบริโภคโดยให้กู้ตามมูลหนี้นอกระบบจริงและพิจารณาตามความสามารถในการชำระหนี้ คุณสมบัติผู้กู้ คือ ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย พนักงานเอกชน รับจ้างทั่วไปและอาชีพอิสระ โดยใช้บุคคลค้ำประกันหรือบรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ค้ำประกันได้เพื่อเป็นสินเชื่อให้ผู้ขอกู้นำเงินไปชำระหนี้เดิมที่กู้หนี้นอกระบบและเสริมสภาพคล่องในการดำเนินชีวิต ซึ่งการดำเนินงานของสาขายังไม่สามารถทำตามเป้าหมายที่ธนาคารกำหนดได้ พิจารณาว่าปัญหาที่พบ คือ การบริการที่ล่าช้าของพนักงาน ขาดความกระตือรือร้นในการรับบริการลูกค้าจึงส่งผลต่อความประทับใจของลูกค้า และคุณภาพการบริการด้านการให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ธนาคารที่มีความคลาดเคลื่อน เกิดจากขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์เงื่อนไขของผลิตภัณฑ์ ทำให้ความเชื่อมั่นของลูกค้าลดลง ภาพลักษณ์การบริการสินเชื่อของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก โดยความพึงพอใจของลูกค้านั้นมีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของธนาคาร จึงเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับสาขาในการรักษาฐานลูกค้าเดิมและการขยายฐานลูกค้าใหม่ในอนาคต ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากรายงานการรับฟังเสียงลูกค้า ผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียนไตรมาสที่ 1 ปี 2564 สรุปผลช่องทางหน่วยงานภายนอก เช่น กระทรวงการคลัง ธปท. ศูนย์ดำรงธรรม พบว่า เรื่องร้องเรียนและข้อเสนอแนะส่วนใหญ่แบ่งเป็นสินเชื่อกองทุนหมู่บ้านและสินเชื่อมาตรการรัฐ 100 % (ฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ ส่วนบริหารช่องทางลูกค้าสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน : 2564) และรายงานการสำรวจประเมินผลการปรับปรุงคุณภาพการบริการของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก ครั้งที่ 1 (2564) หัวข้อการประเมินเคาน์เตอร์บริการสินเชื่อ ร้อยละของลูกค้าที่มีความประทับใจ (Delight) ต่อธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก คือ ร้อยละ 55.61 ของลูกค้ากลุ่มสินเชื่อที่มาขอใช้บริการสินเชื่อนโยบายรัฐ (โครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไข

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

หนี้นอกระบบ) สิ่งที่ควรปรับปรุง คือ การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานยังขาดความต่อเนื่องและล่าช้า ควรเปิดช่องทางการให้บริการที่มีอยู่ให้เพียงพอกับจำนวนลูกค้าในแต่ละช่วงเวลา

จึงเป็นที่มาของความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้านั้นเป็นเรื่องสำคัญในการแข่งขันสำหรับธุรกิจธนาคาร ส่งผลต่อตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสาขา การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าหาลูกค้าโดยการสร้างแรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้บริการสินเชื่อเกิดความประทับใจ และเมื่อลูกค้าเกิดความประทับใจ ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ทำให้ธนาคารสามารถรักษาฐานลูกค้าเก่าและสามารถขยายฐานลูกค้าใหม่ที่ยังไม่เคยใช้บริการสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะคุณภาพของการบริการนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่ง และเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของการบริการลูกค้าสินเชื่อของธนาคารออมสิน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่มีผลต่อจำนวนบัญชีที่อนุมัติสินเชื่อประเภทโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

3. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการสินเชื่อนโยบายรัฐโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

วิธีการศึกษา (ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล)

เก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ลูกค้าสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบที่เป็นลูกค้าปัจจุบันธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก โดยเป็นลูกหนี้ชั้นปกติ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane โดยสมการ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N คือ จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา e คือ ค่าคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 95 ได้ค่ากลุ่มตัวอย่าง 95 ราย ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลและลดความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้ทำวิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 100 ราย และการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) ของกลุ่มลูกค้าปัจจุบันจำนวน 10 รายและกลุ่มลูกค้าที่ไม่เคยขอกู้สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ จำนวน 10 ราย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้ลักษณะแบบสอบถาม (Google Forms) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกค้า

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยวิธีสัมภาษณ์แบบรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์มากขึ้น โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วน สำหรับลูกค้าสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบที่เป็นลูกค้าปัจจุบัน จำนวน 5 ข้อ และลูกค้าที่ไม่เคยใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ จำนวน 5 ข้อ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติด้วยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำแนวคิดผังก้างปลา (Fishbone diagram) มาใช้ในการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้มาขอใช้บริการขอสินเชื่อและบทสัมภาษณ์เชิงลึกลูกค้าปัจจุบันที่มีสินเชื่อประเภทโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบและลูกค้าที่ไม่เคยขอกู้สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ได้นำมาตรวจสอบเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ประเมินและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) เพื่อทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค และนำมาจับคู่เพื่อหากลยุทธ์ที่เหมาะสมโดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix และนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

ผลการศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าสินเชื่อปัจจุบันที่ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก และแบบสัมภาษณ์จำนวน 20 ชุด จากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าสินเชื่อปัจจุบันและที่ไม่ใช่ลูกค้าสินเชื่อปัจจุบันในสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	59	59
อายุระหว่าง 31 – 40 ปี	62	62
สถานภาพสมรส	38	38
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	46	46
อาชีพค้าขาย	37	37
รายได้ 20,000 – 30,000 บาท	72	72

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมจากแบบสอบถามของกลุ่มลูกค้าปัจจุบันที่ใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

พฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่ใช้บริการติดต่อสอบถามและยื่นเอกสารขอกู้		
2 – 3 ครั้ง	25	25
4 – 5 ครั้ง	56	56
มากกว่า 5 ครั้ง	19	19
รวม	100	100
วัตถุประสงค์ในการมาใช้บริการ		
เพื่อนำไปใช้จ่ายฉุกเฉิน	13	13
เพื่อนำไปจ่ายสินเชื่อหนี้นอกระบบ	47	47
เพื่อนำไปใช้จ่ายหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ	40	40
รวม	100	100
เหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ		
มีสินเชื่อที่ตอบสนองในหลากหลายอาชีพ	31	31
มีความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารออมสิน	38	38
กระบวนการการให้บริการสินเชื่อสะดวกและรวดเร็ว	11	11
ได้วงเงินขอกู้ที่ต้องการ	20	20
รวม	100	100
แหล่งข้อมูลที่ทำให้ตัดสินใจเลือกใช้บริการ		
ประสบการณ์ที่เคยใช้บริการเอง	19	19
คำแนะนำบอกกล่าวจากบุคคลอื่น	44	44
โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ต่างๆ	25	25
คำแนะนำจากพนักงานธนาคาร	12	12
รวม	100	100
ปัญหาที่พบในการใช้บริการ		
การบริการล่าช้า	32	32
พนักงานให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน	28	28
พนักงานที่ให้บริการผลัดเปลี่ยนสลับเวรทำงานแต่ละวัน	29	29
ช่องทางติดต่อ เช่น โทรศัพท์ Social media ฯ ได้รับการติดต่อกลับในระยะเวลาล่าช้า	11	11
รวม	100	100

RSU UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก โดยใช้มาตรวัดอัตราส่วน (Ratio Scale)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อความพึงพอใจลูกค้าสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์สินเชื่อ (Product)					
ความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้	3.00	5.00	3.95	0.83	มาก
ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมสินเชื่อ	3.00	5.00	3.97	0.77	มาก
อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับเป็นไปตามประกาศที่กำหนดของธนาคาร	3.00	5.00	4.04	0.79	มาก
ความเหมาะของอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์อื่นๆ	3.00	5.00	4.09	0.83	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/Channel Distribution)					
อยากให้มีที่นั่งรอใช้บริการเพิ่มมากขึ้น	4.00	5.00	4.49	0.50	มาก
อยากให้มีเครื่องดื่มให้บริการ	2.00	3.00	2.50	0.50	ปานกลาง
อยากให้มีเคาน์เตอร์ให้บริการเพิ่มมากขึ้น	4.00	5.00	4.42	0.50	มาก
อยากให้มีป้ายบอกรายละเอียดขั้นตอนการขอสินเชื่อ	4.00	5.00	4.55	0.50	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)					
อยากให้มีป้ายแนะนำการบริการเสริม/โปรโมชั่นปัจจุบัน/ผลิตภัณฑ์ต่างๆ	4.00	5.00	4.42	0.50	มาก
อยากให้พนักงานออกพื้นที่ประชาสัมพันธ์และบริการสินเชื่อนอกสถานที่	4.00	5.00	4.54	0.50	มากที่สุด
ด้านบุคคล (People)					
อยากให้พนักงานบริการให้รวดเร็วมากกว่านี้	4.00	5.00	4.41	0.49	มาก
อยากให้พนักงานสามารถตอบข้อสงสัย/ให้คำอธิบาย/แนะนำผลิตภัณฑ์สินเชื่อชัดเจน	4.00	5.00	4.49	0.50	มาก
อยากให้พนักงานบริการด้านหน้าเคาน์เตอร์เงินฝากสามารถตอบข้อสงสัยและข้อมูลผลิตภัณฑ์สินเชื่อเบื้องต้นได้	4.00	5.00	4.44	0.50	มาก
อยากให้พนักงานพนักงานมีกิริยาและพูดจาสุภาพมากกว่านี้	4.00	5.00	4.43	0.50	มาก
อยากให้มีการอบรมเรื่องการบริการของพนักงาน	3.00	5.00	4.06	0.85	มาก
ด้านกระบวนการ (Process)					
อยากให้มีการบริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสาขา	3.00	4.00	3.57	0.50	มาก
อยากให้พนักงานแจ้งความคืบหน้าของขั้นตอนการทำงาน	3.00	5.00	3.97	0.83	มาก
อยากให้พนักงานคนเดิมรับเรื่องตลอดจนถึงกระบวนการสุดท้ายของการอนุมัติสินเชื่อ	4.00	5.00	4.48	0.50	มาก

ASSUMPTION UNIVERSITY OF THAILAND

ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)					
อยากให้ธนาคารขยายเวลาปิดบริการให้ช้ากว่าเดิม	2.00	4.00	3.01	0.77	ปานกลาง
อยากให้เลื่อนเวลาเปิดทำการให้เร็วขึ้น	3.00	4.00	3.56	0.50	มาก
อยากให้ตกแต่งสถานที่ให้ดูสวยงามและทันสมัยมากขึ้น	2.00	3.00	2.51	0.50	ปานกลาง
อยากให้มีตู้รับฟังความคิดเห็นในการบริการสินเชื่อ	3.00	4.00	3.53	0.50	ปานกลาง
อยากให้ขยายขนาดของสาขาให้กว้างขวางกว่านี้	3.00	5.00	4.05	0.80	มาก

ผลการสัมภาษณ์ จากบทสัมภาษณ์เชิงลึกของลูกค้าปัจจุบันในการใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 10 ราย ประเด็นปัญหา คือ การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์สินเชื่อ พบว่ามีสาเหตุดังต่อไปนี้ พนักงานที่ให้บริการส่วนใหญ่ยังสอบถามกันเองในเรื่องของข้อมูลสินเชื่อ เมื่อลูกค้ากลับเข้ามายื่นอีกพบว่าพนักงานที่รับเรื่องไม่ใช่พนักงานคนเดิมที่ลูกค้าได้ติดต่อไว้ และพนักงานบริการหน้าเคาน์เตอร์เงินฝากไม่สามารถตอบปัญหาสินเชื่อและให้ข้อมูลลูกค้าเบื้องต้นได้ ในบางช่วงเวลาที่มีลูกค้ามาใช้บริการมาก ทำให้ช่องบริการติดต่อสินเชื่อนโยบายรัฐฯมีช่องทางการบริการเพียงช่องเดียว ทำให้ลูกค้ารอคิวนานและการแนะนำลูกค้าแต่ละรายใช้เวลานานในการพูดคุยให้คำปรึกษา รวมถึงพื้นที่ของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก มีความแออัด คับแคบ และสาขาตั้งอยู่ใกล้ศูนย์อาหารของห้างสรรพสินค้า มีผู้คนพลุกพล่าน จำนวนลูกค้าที่มาติดต่อต้องออกมารอนอกสาขา และจากการสัมภาษณ์ลูกค้าที่ไม่เคยใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก จำนวน 10 ราย ประเด็นปัญหา คือ การประชาสัมพันธ์นั้นไม่ค่อยพบเห็นพนักงานออกพื้นที่หาลูกค้าหรือประชาสัมพันธ์บอกกล่าวเรื่องสินเชื่อของนโยบายรัฐฯ และไม่เคยทราบว่าทางธนาคารออมสินมีสินเชื่อสำหรับลูกค้าประกอบอาชีพอิสระ สามารถยื่นกู้ได้ จึงทำให้ไปใช้บริการสินเชื่อจากผู้ให้สินเชื่อนอกระบบแทน และประเด็นปัญหาต่อมา คือ คำบอกกล่าวจากบุคคลอื่นพบว่าพนักงานธนาคารบางคนพูดจาห้วน ไม่สุภาพและดูไม่เป็นมิตร ทำให้ไม่กล้าสอบถามมากนัก จึงไปใช้บริการสินเชื่อของสาขาใกล้เคียงแทน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ส่งผลการเกิดตัวแปรตาม คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ซึ่งนำมาวิเคราะห์สาเหตุด้วยผังก้างปลา (Fishbone diagram) SWOT Analysis และ TOWS Matrix ทำให้ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้ามีผลต่อจำนวนบัญชีที่อนุมัติสินเชื่อและแนวทางการเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

จากการวิเคราะห์ปัญหาในรูปแบบผังก้างปลาและการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์มาเป็นข้อมูลประกอบการแก้ไขปัญหา ได้แนวทางการเลือกการแก้ปัญหา ดังนี้

1. การให้ข้อมูลด้านสินเชื่อ จากความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการให้พนักงานเชี่ยวชาญการให้ข้อมูลสินเชื่อมากกว่านี้และพนักงานที่บริการด้านอื่นควรให้ข้อมูลสินเชื่อในเบื้องต้นได้ แนวทางการแก้ไข คือ จัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร เพื่อทำให้พนักงานมีความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ธนาคารมากขึ้น สามารถตอบข้อสงสัยซักถามให้กับลูกค้าได้ และฝึกอบรมในด้านการบริการโดยให้พนักงานตระหนักถึงคุณภาพในการบริการมีทักษะและความพร้อมในการทำงานอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และบริการอย่างเท่าเทียม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อดี – ธนาคารมีการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคาร รวมถึงเข้าใจถึงขั้นตอนกระบวนการทำงานธนาคารก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงานจริงที่สาขา เพื่อทำให้พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ธนาคารมากขึ้น และสามารถตอบข้อสงสัย ซักถามให้กับลูกค้าได้

ข้อเสีย – ต้องใช้งบประมาณในการจัดอบรมการปฏิบัติงานค่อนข้างสูง เพราะต้องมีการจัดอบรมทุกสาขาทั่วประเทศที่มีพนักงานให้เข้าไปปฏิบัติงานเพื่อเป็นไปในทางทิศทางเดียวกัน ในบางครั้งเมื่อมีการจัดฝึกอบรมพนักงาน ผู้บริหารสาขาส่งพนักงานไปฝึกอบรมโดยไม่ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติงานอยู่ ทำให้พนักงานขาดความเข้าใจและไม่สามารถนำมาถ่ายทอดกับเพื่อนร่วมงานได้

2. การประชาสัมพันธ์ด้านการตลาด จากความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องการให้พนักงานนั้นออกพื้นที่ในแหล่งชุมชนหรือแหล่งประกอบอาชีพเพื่อประชาสัมพันธ์สินเชื่อที่เหมาะสมกับบางกลุ่มอาชีพ และได้ข้อมูลหลักเกณฑ์การยื่นกู้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว แนวทางการแก้ไข คือ ออกพื้นที่ตามแหล่งพื้นที่ชุมชน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความถูกต้องชัดเจน โดยมีโปรโมชั่นและของรางวัลต่างๆ นำเสนอการประชาสัมพันธ์ สามารถกระตุ้นถึงการจดจำของลูกค้าและเกิดการบอกต่อ ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในพื้นที่ห่างไกลได้

ข้อดี – ลูกค้าตามแหล่งพื้นที่ชุมชนต่างๆ ทราบถึงข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์สินเชื่อที่มีความถูกต้องชัดเจน ทราบถึงผลประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับจากผลิตภัณฑ์นั้นๆ และการประชาสัมพันธ์ที่สามารถกระตุ้นถึงการจดจำของลูกค้าได้และเกิดการบอกต่อ สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการบริการที่อำนวยต่อความสะดวกในการยื่นกู้ขอสินเชื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในพื้นที่ห่างไกล

ข้อเสีย – เมื่อมีการออกประชาสัมพันธ์ภายนอกตามแหล่งชุมชนต่างๆ ทำให้พนักงานภายในสาขาลดน้อยลง ในช่วงเวลาเร่งด่วนที่ลูกค้าเข้ามาใช้บริการจำนวนมาก ทำให้ลูกค้าภายในสาขาได้รับการบริการที่ไม่สะดวกและรอคิวนานจึงส่งผลกระทบต่อการทำงานภายในสาขาที่ไม่มีประสิทธิภาพ

3. สภาพแวดล้อมภายในสาขา จากความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง คือ ช่องทางในการบริการหน้าเคาน์เตอร์และพื้นที่ให้บริการสินเชื่อนโยบายรัฐฯ มีช่องทางการบริการเพียงช่องเดียวและภายในสาขาค่อนข้างแออัดคับแคบ แนวทางการแก้ไข คือ สร้างบรรยากาศที่ดีภายในสาขา เปิดโทรทัศน์ให้ลูกค้าที่รอรับบริการนานได้รู้สึกผ่อนคลาย นำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาทำธุรกรรมให้ลูกค้าทำให้เกิดความรวดเร็วหรือเพิ่มเคาน์เตอร์บริการช่องทางด่วนพิเศษสำหรับธุรกรรมที่มีลูกค้าเข้ามาติดต่อเป็นจำนวนมากในบางช่วงเวลา

ข้อดี – สร้างบรรยากาศที่ดีภายในสาขา เปิดโทรทัศน์ให้ลูกค้าที่รอรับบริการนานได้รู้สึกผ่อนคลาย และในกระบวนการทำงานของสาขานั้นนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาทำธุรกรรมให้ลูกค้าทำให้เกิดความรวดเร็วหรือเพิ่มเคาน์เตอร์บริการช่องทางด่วนพิเศษสำหรับธุรกรรมที่มีลูกค้าเข้ามาติดต่อเป็นจำนวนมากในบางช่วงเวลา ทำให้พนักงานสามารถบริการลูกค้าที่มาใช้บริการได้มากขึ้นและเต็มที่ และส่งผลในการขยายฐานลูกค้าใหม่ที่ต้องการใช้บริการ

ข้อเสีย – ความใกล้ชิดของลูกค้าลดน้อยลง เนื่องจากลูกค้าใช้บริการธุรกรรมทางการเงินดิจิทัลเองมากขึ้น เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการใช้ทำธุรกรรมทางการเงินแก่ลูกค้ามีค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่สูง และการเพิ่มช่องบริการด่วนนั้นทำให้ลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมอื่นไม่สามารถใช้ช่องทางด่วนนั้นได้ เกิดข้อข้องใจในการบริการที่ไม่ได้รับความเท่าเทียม และในการบริการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ช่องทางด่วนเพื่อรับคำปรึกษาในเรื่องเฉพาะนั้น ทำให้ลูกค้าเกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลในเรื่องอื่นๆ เพราะการบริการในช่องทางเร่งด่วนมีความเร่งรีบเพื่อรักษาเวลาในการบริหารการบริการลูกค้ารายอื่น

การอภิปรายผลการศึกษาและความสอดคล้องของผลการศึกษากับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นลูกค้าปัจจุบันของสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพค้าขายนั้นต้องการสินเชื่อด้านนโยบายรัฐฯ ของหลักเกณฑ์สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า – 19 นั้นทำให้ขาดสภาพคล่องในการใช้จ่าย จึงมีความต้องการในการใช้บริการที่รวดเร็ว เมื่อมีลูกค้าจำนวนมากทำให้การบริการติดขัด ล่าช้า และเกิดข้อร้องเรียน เพราะมีปริมาณงานเพิ่มขึ้นไม่สอดคล้องกับจำนวนพนักงานที่มีเท่าเดิม และการอนุมัติสินเชื่อล่าช้าส่งผลต่อตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสาขา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล บงกชการ (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความแตกต่างด้านความพึงพอใจและความภักดีต่อพฤติกรรมการใช้บริการ I-Banking และ M-Banking โดยผลการทดสอบสมสติฐานพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านส่วนประสมทางการตลาดของผู้มาใช้บริการ เหตุผลที่ใช้บริการ สถานที่ที่ใช้บริการ ช่วงเวลา ในการใช้บริการ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ด้านพฤติกรรมของลูกค้ามาใช้บริการให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ด้านสถานที่ ช่องทางการให้บริการ และสาขามีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ สถานที่เพียงพอให้กับผู้เข้าใช้บริการ มีความกว้างขวางสะดวกสบาย ไม่แออัด ไม่คับแคบ ส่วนหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใช้บริการที่อยากหรือตัดสินใจที่จะใช้เข้าใช้บริการ ให้สาขาและช่องทางในการให้บริการที่หลากหลายและเพียงพอ รวมถึงตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม สะดวกสบายในการเข้าใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิน ขนอม (2560) ได้ทำเรื่องส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) สำหรับธุรกิจบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขา เขาปีบ จังหวัดชุมพร โดยผลการทดสอบสมสติฐานพบว่า ความพึงพอใจ ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของธนาคาร และเครื่องมือและอุปกรณ์ในการให้บริการของธนาคารมีความทันสมัยและสามารถได้รับบริการที่รวดเร็ว ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านบุคคลตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปข้อมูลปฐมภูมิ การศึกษาครั้งนี้เพื่อทราบความถึงสาเหตุของพฤติกรรมความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการยื่นขอสินเชื่อ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก ผลการศึกษาด้านข้อมูลทั่วไปจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้ 20,000 – 30,000 บาท ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลนี้ทราบความถึงสาเหตุของพฤติกรรมความพึงพอใจของลูกค้าที่ส่งผลต่อการยื่นขอสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก และผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการยื่นขอสินเชื่อ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก พบว่า ประชากรที่ประกอบอาชีพค้าขายนั้นต้องการสินเชื่อที่มีวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท ของหลักเกณฑ์สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ โดยเงื่อนไขสินเชื่อเพื่อนำไปชะระหนี้สินนอกระบบและเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ในการประกอบอาชีพ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า – 19 นั้นทำให้ขาดสภาพคล่องในการใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จึงต้องการนำเงินกู้ไปใช้จ่ายในครัวเรือน จึงมีความต้องการ ในการใช้บริการที่รวดเร็วและได้วงเงินกู้ตามที่ต้องการ เมื่อมีผู้ใช้บริการมากนั้นทำให้การบริการล่าช้า ติดขัดและเกิดข้อร้องเรียน กระบวนการขั้นตอนในการอนุมัติสินเชื่อส่งผลต่อตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของสาขา และปริมาณงานไม่สอดคล้องกับจำนวนพนักงานที่มีเท่าเดิม

ข้อเสนอแนะด้านผู้บริหารและพนักงานผู้ให้บริการ คือ นำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการด้านการบริการโดยเฉพาะการให้บริการอย่างครบถ้วน เน้นประโยชน์สูงสุดแก่ลูกค้า การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานและพนักงาน โดยส่งเสริมและสนับสนุน การฝึกอบรม การสัมมนาสร้างแรงจูงใจในการให้บริการ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการให้บริการ เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถพัฒนาการให้บริการได้อย่างยั่งยืนเพื่อให้พนักงานเกิดค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงานและการทำงานเป็นทีม มีการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่ชัดเจนซึงเป็นปัจจัยความสำเร็จของแนวทางการป้องกันการเกิดปัญหาและอุปสรรค์ในการทำงานได้

สรุปข้อมูลทุติยภูมิ ธนาคารออมสิน มีนโยบายตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักการสำคัญมุ่งหมายให้ลูกค้าได้รับบริการอย่างเป็นธรรม เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคและเพื่อความปลอดภัยและความผาสุกของประชาชน ลูกค้าเชื่อมั่นได้ว่าผู้ให้บริการมุ่งเน้นการให้บริการอย่างเป็นธรรม บริการลูกค้าอย่างจริงใจและไม่เอาเปรียบ ได้รับคำแนะนำที่ตรงกับความประสงค์ โดยไม่รบกวนลูกค้าและได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ครบถ้วน เพียงพอในการตัดสินใจด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งก่อนระหว่างและหลังการขาย สามารถเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์หรือบริการระหว่างผู้ให้บริการได้อย่างสะดวก โดยได้รับผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นธรรมทั้งด้านราคาและเงื่อนไข ตรงกับ ความประสงค์และความสามารถของลูกค้าและเป็นไปตามความคาดหวังของลูกค้า รวมถึงข้อมูลและสินทรัพย์ของลูกค้าได้รับการดูแลไม่ให้นำไปใช้ในทางไม่เหมาะสม ลูกค้าสามารถดำเนินการต่างๆ ภายหลังการขายได้อย่างสะดวกและได้รับความเป็นธรรม เช่น เปลี่ยนผลิตภัณฑ์และบริการ เปลี่ยนผู้ให้บริการ แจ้งปัญหา ยื่นเรื่องร้องเรียน ได้รับการชดเชยเยียวยา ลูกค้ามีความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการใช้บริการทางการเงิน โดยผู้ให้บริการมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมทางด้านความรู้ทางการเงินและด้านความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคาร

การบริการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ลูกค้าถือเป็นผู้มีอุปการคุณที่ทำให้ธนาคารนั้นเติบโต สิ่งหนึ่งที่สามารถทำให้ลูกค้าเชื่อใจและไว้วางใจมาจากการวางแผนเรื่องของการตลาด และการบริหารขององค์กร คุณภาพของการบริการและรักษาความเชื่อมั่นต่อลูกค้ามี 7 ประการ คือ

1. บุคลากร ส่วนสำคัญของงานด้านบริการของแต่ละองค์กร ประกอบไปด้วยบุคลากร บุคคลที่คอยติดต่อและสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ไม่ว่าลูกค้ามีความประสงค์ต้องการสิ่งใด บุคลากรด้านบริการจะต้องพร้อมที่จะให้บริการหรือแนะนำพร้อมกับสามารถชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ลูกค้าสงสัย ดังนั้นบุคลากรด้านบริการ ต้องมีใจรักด้านบริการเป็นอันดับแรกและมั่นที่จะฝึกฝนเรียนรู้ในผลิตภัณฑ์ที่ตนเองนำเสนอได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความเข้าใจในสินค้าหรือบริการของตนเองจะส่งผลต่อการให้บริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. กลยุทธ์ ในเรื่องของเทคนิค ศิลปะของการให้บริการ ผู้ให้บริการจะต้องมีศิลปะในด้านของการสื่อสารทั้งวาจาและภาษากายที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่อยากจะให้บริการลูกค้านั้นๆ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. แนวคิด ลูกค้าพึงพอใจกับบริการหรือสินค้าที่เรานำเสนอนั้นเป็นสิ่งที่องค์กรจะต้องพึงระลึกอยู่เสมอ ไม่ใช่เพียงแค่ผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพ แต่การบริการหลังการขายเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญเช่นกัน เพราะจะทำให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการ การสร้างความประทับใจหลังการขายจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

4. รักษา คุณภาพการบริการ เมื่อลูกค้าเกิดความเชื่อมั่นในการบริการแล้ว ควรที่จะรักษาลูกค้าไว้ ด้วยการรักษาคุณภาพและพัฒนาการให้บริการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ เพราะการแข่งขันในด้านธุรกิจธนาคารมีการแข่งขันที่สูง

5. เข้าใจลูกค้า การเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าเป็นเรื่องที่สำคัญในงานด้านบริการ ผู้ให้บริการต้องเข้าใจว่าลูกค้าต้องการอะไร โดยเฉพาะลูกค้าประจำ และเมื่อเสนอขายผลิตภัณฑ์ต้องมีความจริงใจในการและพูดด้วยความจริง ไม่ผิดหลัก Market Conduct

6. กฎระเบียบและมารยาท การปฏิบัติต่อลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ การรักษากฎระเบียบทำให้การบริการเป็นไปตามทิศทางที่ได้กำหนด และเรื่องมารยาทถือเป็นเรื่องที่สำคัญ ผู้ให้บริการจะต้องมีความอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายลูกค้าเมื่อเดินทางมาถึง และส่งคำลาเมื่อลูกค้าเดินทางกลับ

7. เทคโนโลยี มีระบบการจัดการการบริหารงานที่ทันสมัย การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น การยืนยันตัวตนลูกค้าผ่านระบบ SUMO เพื่อตรวจสอบความเสี่ยงในการทำธุรกรรม และเสนอผลิตภัณฑ์แอพพลิเคชั่นในการทำธุรกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งนี้

1. ธนาคารควรให้ความสำคัญกับกระบวนการและเครื่องมืออุปกรณ์โดยควรมีการจัดการขั้นตอนการ บริการให้มีระเบียบ และเป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เนื่องจากพฤติกรรมการดำเนินชีวิตและเทคโนโลยีที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการนั้นมีความต้องการที่รวดเร็ว ทันใจ ไม่ล่าช้า และได้รับข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

2. การให้ข้อมูลสินเชื่อที่ถูกต้องและครบถ้วน รวมถึงกระบวนการทำงานที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มให้บริการส่งผลให้ลูกค้าประทับตั้งแต่เริ่มแรกที่มาขอใช้บริการ และทำให้กระบวนการทำงานในขั้นตอนต่อไปมีประสิทธิภาพส่งผลต่อตัวชี้วัดจำนวนบัญชีอนุมัติของสาขาและสามารถบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัดที่กำหนดไว้

3. ธนาคารควรจัดอบรมพนักงานให้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการทำงานอย่างเป็นทีม ปรับเปลี่ยนวิธีการบริการลูกค้าภายในสาขาให้เป็นทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการดำเนินงานที่มีส่วนสำคัญต่อตัวชี้วัดพนักงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลอย่างจำกัดเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า – 19 บวกกับจังหวัดและพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงอยู่ในควบคุมสีแดงเข้ม ทำให้การทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ไม่ตรงกับความต้องการตามเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนควรจะวางแผนในการเก็บข้อมูลที่รัดกุมมากขึ้น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของธนาคารอื่นๆ ที่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเดียวกันเพื่อจะได้ศึกษาถึงความแตกต่างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กิตติพัฒน์ มงคลสวัสดิ์. (2560). พฤติกรรมและความพึงพอใจของลูกค้าต่อการใช้บริการสินเชื่อตามนโยบายรัฐของธนาคารออมสินสาขาคำตากล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ชญานิน ขนอม. (2559). ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) สำหรับธุรกิจบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาเขาปีบ จังหวัดชุมพร. หลักสูตรทวิปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชนินทร์ อินทรพิน. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานเอกชนในอุตสาหกรรมค้าปลีกในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ทฤษฎีความพึงพอใจ. เข้าถึงจาก https://sites.google.com/site/423313researchsaeauideesorn/bththi2wrrnkrrmthi-keiywkhxng/-aua

ธนาคารแห่งประเทศไทย. การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Marketconduct) (ออนไลน์). เข้าถึงจาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Publications/DocLib_MarketConduct/Market_conduct_ConsultationPaper.pdf

ธนาคารออมสิน. (2564). สินเชื่อตามนโยบายรัฐ สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้นอกระบบ. เข้าถึงจาก https://www.gsb.or.th/gsb_govs/resolve-debt/

นฤมล บงกชการ. (2559). การศึกษาความแตกต่างด้านความพึงพอใจและความภักดีต่อพฤติกรรมการใช้บริการ I-Banking และ M-Banking กรณีศึกษาธนาคารออมสิน. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิตหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

เบญจมาศ ศรีอมรรัตนกุล. (2559). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ในเขต กรุงเทพมหานครด้วยแบบจำลอง ACSI มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

รังสรรค์ เลิศในสัตย์. (2563). การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการของร้านอาหารญี่ปุ่นในประเทศไทย : คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

สุนันทา พรมมาศ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

Quality of Auto Repair Service in Surat Thai Province

สุภาวดี ช่วยสถิต*

ภรณ์พิณ คงทอง**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 2.เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัด สุราษฎร์ธานี 3.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามความพึงพอใจของคุณภาพการให้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด โดยกลุ่มตัวอย่าง 100 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า $\overline{x}$

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด ประกอบด้วย คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพการให้บริการด้านราคา คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และคุณภาพการให้บริการด้านบุคคล 2. เพื่อปรับปรุงแก้ไขการให้บริการของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ประกอบด้วย คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพการให้บริการด้านราคา คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และคุณภาพการให้บริการด้านบุคคล 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจำนวน 100 ราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิจัย 1.ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการนำรถเข้าใช้บริการจากกิจการ 2.ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์

คำสำคัญ : คุณภาพ, บริการ, อู่ซ่อมรถยนต์,จังหวัดสุราษฎร์ธานี

---

*นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยตาปี

**อาจารย์คณะบัญชี มหาวิทยาลัยตาปี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The results showed that Quality of Auto Repair Service In Surat Thani Province, this time aims: 1. To study the satisfaction of those who use the service of Chicken Chicken Co., Ltd., consisting of the quality of product service. price service quality quality of service in distribution channels And the quality of human service. 2. To improve the service of those who use the service of Wu Kai Co., Ltd. by using a satisfaction questionnaire consisting of quality of product service. price service quality quality of service in distribution channels and quality of personnel services. 3. To study factors correlated with the satisfaction of people who use the U-Kai Company Limited using a questionnaire to collect data of 100 people.

The expected benefits of research 1. Know the factors that influence the decision of customers to bring the car into the service from the business. 2. Make aware of the market ingredient factors that affect the choice of car garage service.

Keywords : Quality, Service, Surat Thani, Auto Repair Shop

บทนำ

รถยนต์เป็นยานพาหนะที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ช่วยให้มีความสะดวกรวดเร็วและประหยัดเวลาในการเดินทาง ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น อย่างไรก็ตามรถยนต์เป็นสิ่งประดิษฐ์ด้านวิศวกรรมซึ่งมีการหมดอายุและเสื่อมสภาพ ดังนั้นจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการซ่อมแซมได้ โดยปกติแล้วรถยนต์เกือบทุกยี่ห้อจะมีการรับประกันคุณภาพภายในช่วงระยะเวลาหนึ่งจากบริษัทผู้ผลิตหรือศูนย์บริการของตัวแทนจำหน่ายรถยนต์เมื่อยังอยู่ในระยะเวลารับประกันคุณภาพ ผู้ใช้รถยนต์มักจะนำรถยนต์เข้ารับบริการตรวจสภาพและซ่อมบำรุงที่ศูนย์บริการ หากหมดระยะเวลารับประกันคุณภาพอาจเลือกใช้บริการจากศูนย์บริการเดิม หรือจากอู่ซ่อมรถยนต์ทั่วไป

สำหรับผู้ใช้รถยนต์ที่มีฐานะดีก็อาจนำรถยนต์ของตนเข้ารับบริการตรวจเช็คสภาพตามศูนย์บริการ ซึ่งมีการรับประกันคุณภาพการซ่อมแซมและอะไหล่แท้ที่มีคุณภาพและมีเครื่องมือที่ทันสมัย โดยลูกค้าจะไม่มีทางเลือกใช้อะไหล่ยี่ห้ออื่นและส่วนมากศูนย์บริการของตัวแทนจำหน่ายมักจะเน้นการแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนอะไหล่เพียงอย่างเดียวจึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงจากศูนย์บริการค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับอู่ซ่อมรถยนต์ทั่วไป

ส่วนการใช้บริการจากอู่ซ่อมรถยนต์ทั่วไปผู้ใช้บริการจะมีทางเลือกโดยไม่จำเป็นต้องใช้อะไหล่แท้เท่านั้น แต่สามารถเลือกอะไหล่ที่มีคุณภาพและราคาถูกกว่าอะไหล่แท้ได้ ถึงแม้ว่าการบริการของอู่ซ่อมรถยนต์ทั่วไปอาจจะไม่ครอบคลุมเหมือนศูนย์บริการของตัวแทนจำหน่ายจำหน่ายรถยนต์แต่อู่ซ่อมรถยนต์ส่วนมากจะมีช่างซ่อมที่ชำนาญและ รู้จุดบกพร่องสามารถซ่อมแซมและดัดแปลงในกรณีที่อะไหล่ของรถบางรุ่นไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด ซึ่งหากนำรถเข้าศูนย์บริการอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายที่สูงและรอคอยเป็นเวลานาน เพราะอะไหล่ต้องสั่งจากต่างประเทศ ดังนั้นอู่ซ่อมรถยนต์ทั่วไปจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้รถยนต์ได้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาถึงคุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้การให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบกิจการอู่ซ่อมรถยนต์ ในการวางแผนการตลาดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่สนใจในธุรกิจอู่ซ่อมรถยนต์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 73 หมู่ 2 ตำบลวัดประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

2. กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ทราบจำนวนของประชากรที่แน่นอน คือ 100 ราย ผู้วิจัยจึงทำการหาค่าเฉลี่ยประชากรแบบทราบจำนวน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่างได้ 5% คำนวณได้จากสูตร

สูตร $n = \frac{N}{1+N(e)^2}$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนของประชากรโดยต้องการระดับความมั่นใจ 95% และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5%

$$n = \frac{100}{1+100(0.0025)}$$
$$= 80$$

รวมเป็นขนาดตัวอย่างทั้งหมด 80 ราย เพื่อให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมจงใช้ประชากรทั้งหมด 100 ราย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามกรอบแนวคิดและสมมติฐานโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

3.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของบริษัท อู่ไก่ จำกัด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) มีข้อคำถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ และ 14 หัวข้อย่อย

ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิรท (likert) ได้ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ		ค่าน้ำหนักคะแนน
น้อยที่สุด	=	1
น้อย	=	2
ปานกลาง	=	3
มาก	=	4
มากที่สุด	=	5

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าคุณภาพการให้บริการกำหนดเป็นช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย		หมายความว่า
1.00 - 1.49	=	มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	=	มีคุณภาพการให้บริการน้อย
2.50 – 3.49	=	มีคุณภาพการให้บริการปานกลาง
3.50 – 4.49	=	มีคุณภาพการให้บริการมาก
4.50 – 5.00	=	มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์และจัดกระทำเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้อง กับการรับรู้ คุณภาพการบริการ และเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับ ทุติยภูมิ (Secondary data) ประเภทต่าง ๆ เพื่อตอบคำถามการวิจัยคุณภาพการให้บริการของบริษัท อู่ไก่ จำกัด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ โปรแกรม Microsoft Excel เป็นโปรแกรมประเภท Spreadsheet (สเปรดชีต) หรือโปรแกรมตารางงานซึ่งจะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ลงบนแผ่นตารางงาน คล้ายกับการเขียนข้อมูลลงไปในสมุดที่มีการตีช่องตารางทั้งแนวนอนและแนวตั้งซึ่งช่องตารางแต่ละช่องจะมีชื่อประจำแต่ละช่องทำให้ง่ายต่อการป้อนข้อมูลและการแก้ไขข้อมูล ทำให้สะดวกต่อการคำนวณและการนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้สามารถสร้างกราฟได้จากข้อมูลได้อย่างรวดเร็วได้อย่างเป็นหมวดหมู่ และเป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น

5. สถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล

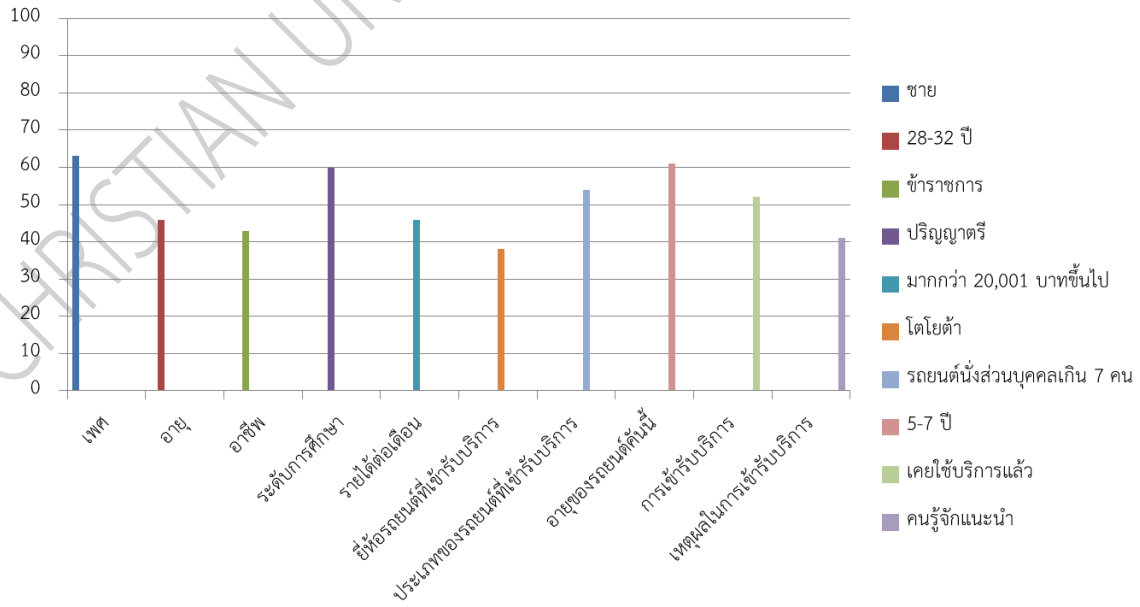
5.1 ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม สถิติแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่สามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มอื่นๆ ได้ สถิติที่อยู่ในประเภทนี้ เช่น ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัย ฯลฯ

2. สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) เป็นสถิติที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม แล้วสามารถอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรได้ โดยกลุ่มที่นำมาศึกษาจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ตัวแทนที่ดีของประชากรได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง และตัวแทนที่ดีของประชากรเรียกว่า กลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1.การวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด

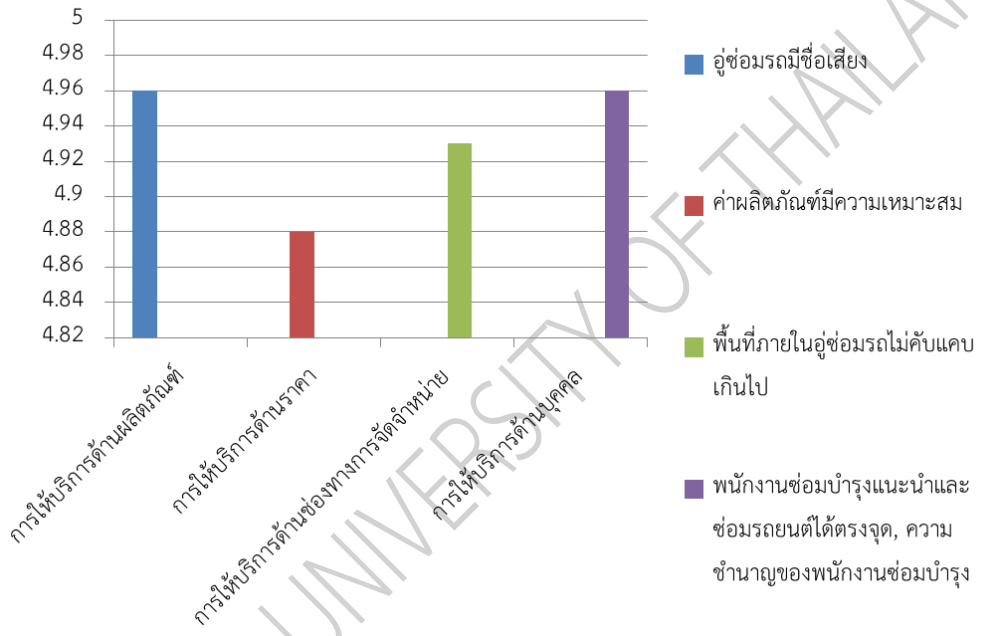

แผนภูมิที่ 1 แสดงค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 63.0 มีอายุระหว่าง 28 – 32 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีการประกอบอาชีพรับข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีระดับวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีรถยนต์ประเภทโตโยต้าเข้ารับการบริการ คิดเป็นร้อยละ 38.0 มีประเภทรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 มีอายุของรถยนต์ระหว่าง 5 – 7 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.0 เคยมีการเข้ารับบริการแล้ว คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีเหตุผลในการเข้ารับบริการจากคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 41.0

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด

แผนภูมิที่ 2 แสดงระดับค่าเฉลี่ยลักษณะความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด พบว่าระดับความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.88) จำแนกเป็นรายด้าน 4 ด้าน ได้ดังนี้

2.1 คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.92) และเมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ อู่ซ่อมรถมีชื่อเสียง ($\bar{X}$= 4.96) มีการให้บริการที่ตรงกับวัตถุประสงค์ ($\bar{X}$= 4.91) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของอู่ซ่อมรถ ($\bar{X}$= 4.90) และความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าและบริการ ($\bar{X}$= 4.89) ตามลำดับ

2.2 คุณภาพการให้บริการด้านราคา มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.87) และเมื่อแยกเป็นราย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ ค่าผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม ($\bar{X}$= 4.88) ค่าบริการมีความเหมาะสม ($\bar{X}$= 4.87) และราคายุติธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับอู่ซ่อมรถอื่น ($\bar{X}$= 4.85) ตามลำดับ

2.3 คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.83) และเมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ภายในอู่ซ่อมรถไม่คับแคบเกินไป ($\bar{X}$= 4.93) การเดินทางมาใช้บริการสะดวก ($\bar{X}$= 4.86) และมีที่นั่งระหว่างการเข้ารับบริการเป็นสัดส่วน ($\bar{X}$= 4.71) ตามลำดับ

2.4 คุณภาพการให้บริการด้านบุคคล มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.90) และเมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ พนักงานซ่อมบำรุงแนะนำและซ่อมรถยนต์ได้ตรงจุด ($\bar{X}$= 4.96) ความชำนาญของพนักงานซ่อมบำรุง ($\bar{X}$= 4.96) ความสะอาดของพนักงานซ่อมบำรุง ($\bar{X}$= 4.89) และความเพียงพอของพนักงานซ่อมบำรุง ($\bar{X}$= 4.79) ตามลำดับ

3.ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการการตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์

ส่วนผสมทางการตลาดในมุมธุรกิจ	ความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์
1. ผลิตภัณฑ์ (Product) 2. ราคา (Price) 3. ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4.การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) evidence) 5. บุคลากร (People) 6. กระบวนการให้บริการ (Process)	1. คุณค่าที่ลูกค้าจะได้รับ (Customer Value) 2. ต้นทุน (Cost to Customer) 3. ความสะดวก (Convenience) 4. การติดต่อสื่อสาร (Communication) 5. การดูแลเอาใจใส่ (Caring) 6. ความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการ Completion) 7. ความสบาย (Comfort)

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง คุณภาพการให้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด ประกอบด้วย คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพการให้บริการด้านราคา คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และคุณภาพการให้บริการด้านบุคคล 2. เพื่อปรับปรุงแก้ไขการให้บริการของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ประกอบด้วย คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพการให้บริการด้านราคา คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และคุณภาพการให้บริการด้านบุคคล 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจำนวน 100 รายและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าความ เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเชิงอนุมาน คือ Chi-square ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 28- 32 ปี มีอาชีพรับข้าราชการ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

มากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป รถที่นำเข้าซ่อมเป็นรถประเภทยี่ห้อโตโยต้า ประเภทของรถยนต์ที่เข้ารับการบริการเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน มีอายุของรถยนต์ระหว่าง 5-7 ปี มีการเคยเข้ารับบริการแล้ว เหตุผลในการเข้ารับบริการจากคนรู้จักแนะนำ ทั้งนี้มีระดับความพึงพอใจโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อจำแนก เป็นรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้งหมดโดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพการให้บริการด้านบุคคล คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และคุณภาพการให้บริการด้านราคา

สรุปผลการวิจัย

1. อภิปรายผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ยี่ห้อรถยนต์ที่เข้ามารับบริการ ประเภทของรถยนต์ที่เข้ามารับบริการ อายุของรถยนต์คันนี้ (เริ่มนับตั้งแต่จดทะเบียนรถยนต์) การเข้ารับบริการ และเหตุผลในการเข้ารับบริการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 28- 32 ปี มีอาชีพรับข้าราชการ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้มากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป รถที่นำเข้าซ่อมเป็นรถประเภทยี่ห้อโตโยต้า ประเภทของรถยนต์ที่เข้ารับการบริการเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน มีอายุของรถยนต์ระหว่าง 5-7 ปี มีการเคยเข้ารับบริการแล้ว มีเหตุผลในการเข้ารับบริการจากคนรู้จักแนะนำ

2. อภิปรายผลความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด

ระดับความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด พบว่าระดับความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อจำแนกเป็นรายได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1. คุณภาพการให้บริการด้านผลิตภัณฑ์ 2. คุณภาพการให้บริการด้านราคา 3. คุณภาพการให้บริการด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4. คุณภาพการให้บริการด้านบุคคล พบว่า ผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัด มีความพึงพอใจในระดับมากทั้งหมด

3. อภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับความพึงพอใจของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการอู่ซ่อม รถยนต์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจจะเกิดจากปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านความจงรักภักดีในการใช้บริการอู่ซ่อม ทางการตลาดในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มาใช้บริการบริษัท อู่ไก่ จำกัดและ ประโยชน์จากการนำผลการศึกษาไปใช้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้แยกเป็นประเด็นสำคัญสำหรับธุรกิจหรือผู้ประกอบการ บริษัท อู่ไก่ จำกัด ได้นำมาพิจารณาในการวางแผนการตลาดบริการเพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการ มีดังนี้

1.1 ลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากมีที่นั่งระหว่างการเข้ารับบริการพื้นที่น้อย ไม่เพียงพอต่อลูกค้าที่มาติดต่อเข้ารับการติดต่อเข้าซ่อม ทำให้เมื่อผู้มาใช้บริการบางท่านต้องยืนรอเป็นเวลานาน ดังนั้นทางบริษัท อู่ไก่ จำกัด จึงแบ่ง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

พนักงานออกเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายที่ 1 คือฝ่ายรับรถเข้าซ่อม และฝ่ายที่ 2 คือลูกค้าที่มาติดต่อเข้าซ่อม ทำให้รวดเร็วและลูกค้าบางท่านไม่ต้องยืนรอ

1.2 การตอบสนองลูกค้า เนื่องจากลูกค้าที่นำรถยนต์ของท่านเข้ามาจัดซ่อม ได้มีความพึงพอใจ จึงเกิดการแนะนำให้กับคนรู้จักท่านอื่น เป็นการบอกต่อ ทำให้สถานที่ บริษัท อู่ไก่ จำกัด เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น รวมทั้งในเว็บไซต์อินเทอร์เน็ตมีข้อมูลของบริษัท อู่ไก่ จำกัด ทำให้ลูกค้าติดต่อเราง่ายขึ้น หรือหากเป็นลูกค้าเดิม ทางบริษัท อู่ไก่ จำกัด ก็ยังมีแอพไลน์ที่ใช้ในการติดต่อ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อลูกค้าที่นำรถยนต์ของท่านเข้ามาจัดซ่อมอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

ตวงพร พึ่งจิตร. (2557). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์บริการซ่อมบำรุงรถยนต์. สืบค้น 24 เมษายน2565, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2014/TU2014_5602010018_669_309.pdf

ภูวเดช นิลพฤกษ์. (2564). การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการ อู่ซ่อมรถยนต์. สืบค้น 29 เมษายน 2565, จาก http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/4864/1/phuwadet_ninp.pdf

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ กรณีศึกษาธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี ตาก

Guidelines for Increasing of Happy Life Loan Case Study : Big C Tak Branch

พรพรรณ นิลพันธุ์*

ภูษิต วงศ์หล่อสายชล**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสาเหตุของปัญหาการลดลงของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการขอสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ รวมไปถึงเพื่อการกำหนดแนวทางการเพิ่มยอดของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ การสัมภาษณ์เชิงลึกคือ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ รวมถึงผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการด้านสินเชื่อ จำนวน 5 ราย ผู้ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์เดิมจำนวน 20 ราย ผู้ที่ไม่เคยขอสินเชื่อชีวิตสุขสันต์จำนวน 20 ราย ประชากรที่ใช้การเก็บแบบสอบถามคือผู้ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์เดิมของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก จำนวน 100 ราย โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งค้นพบสาเหตุดังต่อไปนี้ สลากออมสินมีไม่เพียงพอต่อความต้องการซื้อของลูกค้า ลูกค้าที่ไม่เคยกู้สินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ไม่ทราบว่าสลากออมสินสามารถนำมาเป็นหลักประกันในการกู้เงินได้ อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อชีวิตสุขสันต์สูงกว่าดอกเบี้ยการฝากสลากที่ลูกค้าจะได้รับ และ สลากออมสินครบอายุแต่ลูกค้าสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ที่นำสลากออมสินมาเป็นหลักประกันไม่ทราบ เมื่อวิเคราะห์แล้วพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ แนวทางการเตรียมความพร้อมในการจัดช่องบริการพิเศษสำหรับซื้อสลากออมสินโดยเฉพาะ

คำสำคัญ : สลากออมสิน, สินเชื่อ, การเพิ่มยอดสินเชื่อ

---

*บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, pr.onpan@hotmail.com

**บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, drphusit@gmail.com

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The goal of this research is to figure out what is causing the issues. To study the factors affecting the decision of customers in applying for the happy life loan. This includes figuring out how to increase the balance on your happy life loans Big C Tak branch of the Government Savings Bank. In-depth interviews with credit professionals are used in this study. There are 5 users and 20 users, including the branch manager and assistant manager. The population who used the questionnaire collection are users of Big C Tak Savings Bank's original happy Life Loan products, and consists of 20 persons who have never applied for a happy life loan. The average and standard deviation statistics were employed in the analysis.

According the result of this research, Government Savings Bank cannot be fulfilled a higher demand for a customer who do not have happy life loan. The interest rate on the happy life loan is higher than the interest on GSB premium saving certified tickets that customers will received, and the GSB premium saving certified has expired, but happy life loan customers who used the GSB premium saving certified as collateral are unaware of this. Finally, the process for resolving the issue. Guidelines for preparing special services A step-by-step guide to putting into action public relations activities.

Keywords : GSB premium saving certified, loan, increasing of loan

บทนำ

สินเชื่อชีวิตสุขสันต์ของธนาคารออมสิน เป็นสินเชื่อบุคคลประเภทหนึ่งของธนาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายอเนกประสงค์ตามความต้องการของผู้กู้ เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ค่าใช้จ่ายเพื่อการแต่งงาน โดยให้กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 95 ของจำนวนเงินฝากคงเหลือในสมุดฝากเงินออมสินหรือสลากออมสิน

ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก มีเป้าหมายจากธนาคารที่ต้องอนุมัติสินเชื่อ เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ซึ่ง ที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี 2561-2563 พบว่าจำนวนการเปิดบัญชีสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ และจำนวนเงิน ช่วง 3 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลง โดยที่ ในปี 2561 จำนวนบัญชีสินเชื่อชีวิตสุขสันต์มีจำนวนทั้งสิ้น 127 บัญชี จำนวนเงิน 26.65 ล้านบาท ในปี 2562 จำนวนสินเชื่อลดลงจากปี 2561 โดยมี จำนวนบัญชีทั้งสิ้น 122 บัญชี จำนวนเงิน 19.60 ล้านบาท และในปี 2563 จำนวนสินเชื่อลดลงจากปี 2562 โดยมีจำนวนบัญชีทั้งสิ้น 86 บัญชี จำนวน 12.33 ล้านบาท ถึงแม้ว่าสินเชื่อชีวิตสุขสันต์จะเป็นสินเชื่อที่มีหลักเกณฑ์ผ่อนปลนมากที่สุดและใช้ระยะเวลาในการอนุมัติและดำเนินการรวดเร็วกว่าสินเชื่ออื่นของธนาคารออมสิน แต่ยอดของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์กลับลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากปล่อยให้จำนวนสินเชื่อลดลงเช่นนี้ นอกจากจะส่งผลให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายแล้วนั้น การไม่แก้ไขปัญหา หาแนวทาง จะส่งผลทำให้ลูกค้าหันไปใช้บริการกับธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น และสาขาจะมีผลประกอบการที่ลดลงเนื่องจากธนาคารจะมีรายได้จากอัตราดอกเบี้ยที่ลดลงและค่าธรรมเนียมในการให้บริการที่สาขาจะ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ได้รับลดลงอีกด้วย จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ธนาคารออมสิน สาขาบิ๊กซีตาก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาองค์กรและเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการลดลงของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าในการขอสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก
3. เพื่อการกำหนดแนวทางการเพิ่มยอดของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์เชิงลึกคือ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ รวมถึงผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการด้านสินเชื่อ จำนวน 5 ราย ผู้ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์เดิมจำนวน 20 ราย ผู้ที่ไม่เคยขอสินเชื่อชีวิตสุขสันต์จำนวน 20 ราย ประชากรที่ใช้การเก็บแบบสอบถามคือ ผู้ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์เดิมของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก จำนวน 100 รายด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยมีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อน 5%

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำแนวคิด ผังก้างปลา (Fishbone diagram) มาใช้ในการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อที่จะใช้ในการต่อยอดการกำหนดแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ โดยที่จะทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งภายในและภายนอกด้วยการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อทำให้ทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค จากนั้นนำมาจับคู่เพื่อหากลยุทธ์ที่เหมาะสมด้วยการใช้เครื่องมือ TOWS Matrix เมื่อได้กลยุทธ์ทั้ง 4 รูปแบบแล้วนั้นจึงนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม

ระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ตัวแปรต้น

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน อาชีพ
2. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ
3. การประเมินและพิจารณาสินเชื่อ 6Cs ได้แก่ คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ ความสามารถในการชำระหนี้ เงินทุน หลักประกัน สภาพเศรษฐกิจ ประเทศ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบไปด้วย ความถี่ในการใช้บริการ แบบในการชำระ วิธีการเลือกชำระ เงินงวดที่เลือกชำระ ช่วงเวลาในการใช้บริการ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ตัวแปรต้นได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล เมื่อรวมกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการประเมินและพิจารณาสินเชื่อ 6Cs จะเกิดเป็นพฤติกรรมของผู้บริโภค และเมื่อนำทั้ง 2 ปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์ สาเหตุด้วยผังก้างปลา SWOT Analysis และ TOWS Matrix ทำให้เกิดเป็นแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ส่วนมากพบว่า

จำแนกตามข้อมูลด้านประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	56	56
อายุ 31-40 ปี	40	40
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	34	34
อาชีพพนักงานบริษัท	34	34
รายได้ 20,000-30,000 บาท	34	34

ส่วนที่ 2 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการพบว่าจำนวนร้อยละเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้

พฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการใช้บริการ		
ปีละ 1 ครั้ง	35	35.00
ใช้บริการ 2-6 ครั้งต่อปี	53	53.00
ใช้บริการ 7-12 ครั้งต่อปี	12	12.00
ลักษณะการชำระ		
ชำระแบบรายปี	35	35.00
ชำระแบบรายเดือน	65	65.00

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การชำระเงินงวด		
ชำระเฉพาะดอกเบี้ย	59	59.00
ชำระตามเงินงวด	41	41.00
วิธีการชำระ		
ชำระด้วยตนเอง	40	40.00
ชำระโดยหักผ่านบัญชีเงินฝาก	60	60.00
ช่วงเวลาในการใช้บริการ		
ช่วงเช้า 10.00-12.00 น.	10	10.00
ช่วงบ่าย 12.01-16.00 น.	42	42.00
ช่วงเย็น 16.01-18.30 น.	48	48.00

ส่วนที่ 3 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดพบว่า ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นดังนี้

ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์	**ความคิดเห็น**		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ระยะเวลาในการชำระสินเชื่อมีให้เลือกชำระทั้งรายปีและรายเดือน	4.32	0.65	มาก
สินเชื่อชีวิตสุขสันต์สามารถเลือกวิธีการชำระได้	4.27	0.72	มาก
สินเชื่อชีวิตสุขสันต์สามารถเลือกเงินงวดในการชำระได้	4.36	0.59	มาก
วงเงินที่อนุมัติเพียงพอ	4.59	0.74	มากที่สุด
สลากออมสินมีเพียงพอต่อความต้องการ	3.33	0.84	ปานกลาง
ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์			
อัตราค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสม	4.45	0.74	มาก
อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อชีวิตสุขสันต์มีความเหมาะสม	3.23	1.04	ปานกลาง
ส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย			
ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก มีการจัดสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม	4.47	0.66	มาก
ระยะเวลาเปิด ปิด ของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก มีความเหมาะสม	4.51	0.67	มากที่สุด
การเดินทางมาใช้บริการที่ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตากมีความสะดวก	4.62	0.53	มากที่สุด
ส่วนประสมทางการตลาดด้านการตลาด			
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย/โปรโมชั่นมีความน่าสนใจ	4.34	0.77	มาก
มีการประชาสัมพันธ์สินเชื่อชีวิตสุขสันต์อย่างสม่ำเสมอ	3.47	0.99	ปานกลาง
มีการแจกของกำนัลให้กับผู้ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์	3.95	0.82	มาก
สื่อโฆษณาของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์มีความน่าสนใจ	3.38	0.82	ปานกลาง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคล			
พนักงานของสาขาบิ๊กซีตากสามารถอธิบายและให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี	4.67	0.51	มากที่สุด
พนักงานของสาขาบิ๊กซีตากมีการบริการอย่างเป็นมิตร	4.79	0.42	มากที่สุด
พนักงานของสาขาบิ๊กซีตากแจ้งลูกค้าเมื่อสลากครบอายุ	3.14	1.03	ปานกลาง
พนักงานของสาขาบิ๊กซีตากให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.67	0.47	มากที่สุด
ส่วนประสมทางการตลาดด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ			
ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก มีความสะอาด น่าใช้บริการ	4.73	0.45	มากที่สุด
อุปกรณ์มีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน	4.65	0.48	มากที่สุด
จำนวนที่นั่งของสาขาบิ๊กซีตาก มีเพียงพอต่อการให้บริการ	4.14	0.79	มาก
ส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ			
พนักงานสินเชื่อของสาขาบิ๊กซีตากมีการให้บริการมีความรวดเร็ว	4.71	0.46	มากที่สุด
เอกสารที่ใช้ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.77	0.42	มากที่สุด
ขั้นตอนในการให้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ไม่ซับซ้อน	4.74	0.44	มากที่สุด

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สินเชื่อและผู้บริหารสาขาบิ๊กซีตาก สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาออกมาได้ดังนี้

1. การจำกัดการซื้อสลากออมสินของธนาคารออมสินทำให้ลูกค้าลดลง

2. จากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้สินเชื่อชีวิตสุขสันต์ลดลง เพราะลูกค้าหลีกเลี่ยงสถานที่แออัดเนื่องจากสาขาบิ๊กซีตาก ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า

3. การขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ทำให้ลูกค้าไม่ทราบว่าสลากออมสินสามารถนำมาเป็นหลักประกันในการกู้เงินได้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ลูกค้าสินเชื่อชีวิตสุขสันต์เดิมของธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก สามารถ

วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาออกมาดังนี้

1. ในบางครั้งลูกค้าไม่ทราบว่าสลากออมสินที่ใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อครบอายุ ในขณะที่สัญญากู้ยังไม่ครบอายุ ทำให้ไม่สามารถลุ้นรางวัลได้ จึงทำให้รู้สึกเสียผลประโยชน์

2.จากสถานการณ์โควิด-19 ธนาคารจำกัดวงเงินการซื้อสลาก ทำให้ซื้อสลากออมสินไม่ทัน และไม่ได้ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์

3.ปัจจุบันอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อชีวิตสุขสันต์สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสลากออมสินที่ลูกค้าจะได้รับจากการฝากสลาก ทำให้ลูกค้าไม่ต้องการที่จะกู้สลากออมสิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์จากบุคคลที่ไม่เคยใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีตาก สามารถวิเคราะห์ได้ออกมาดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1. ลูกค้าไม่รู้จักสินเชื่อชีวิตสุขสันต์

2. ลูกค้ามีความเห็นว่าการซื้อสลากออมสินแล้วนำไปเป็นหลักประกันในการกู้นั้น เปรียบเสมือนการกู้เงินตัวเองแล้วยังต้องชำระดอกเบี้ย ดังนั้นจึงไม่ใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์

การวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละแนวทางเลือก

แนวทางที่ 1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy)

ข้อดี เป็นกิจกรรมที่ใช้งบประมาณในการจัดทำโครงการน้อย และสามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่ายกว่าการรอให้ลูกค้ามาใช้บริการ อีกทั้งการออกเชิงรุกและตั้งบูธยังทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ได้อย่างทั่วถึงและถูกต้อง

ข้อเสีย ต้องใช้พนักงานมากกว่าปกติ ในการจัดสรรคนจะต้องแบ่งพนักงานบางส่วนออกไปทำกิจกรรมดังกล่าวซึ่งในบางครั้งจำนวนพนักงานอาจไม่เพียงพอ จะทำให้ผู้ใช้บริการภายในสาขาไม่ได้รับความสะดวกและการทำงานอาจไม่มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy)

ข้อดี ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์นั้นลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ได้สะดวก และรวดเร็ว และใช้งบประมาณและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานน้อย

ข้อเสีย ในบางครั้งหากลูกค้าใช้บริการจำนวนมาก พนักงานมีเวลาในการเชิญชวนและประชาสัมพันธ์เพียงระยะเวลาสั้นๆ

แนวทางที่ 3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy)

ข้อดี ในกรณีเตรียมความพร้อมนั้น เป็นกิจกรรมที่ใช้ต้นทุนน้อยและสามารถทำได้ง่าย

ข้อเสีย การเปิดช่องบริการพิเศษจะต้องใช้รหัสผู้ทำรายการซึ่งในบางครั้งอาจมีรหัสไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเปิดช่องพิเศษเพิ่มได้

แนวทางที่ 4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy)

ข้อดี ทำให้ลูกค้ารู้สึกไม่เสียผลประโยชน์ และประทับใจในการบริการ ซึ่งเป็นการดึงดูดลูกค้าให้ใช้บริการต่อไป และต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่ำ

ข้อเสีย ในระหว่างวันพนักงานต้องให้บริการลูกค้า หลังจากสาขาปิดให้ทำการมีกิจกรรมอื่นๆที่พนักงานต้องทำให้ทันก่อนทางห้างปิด และทั้งนี้ การโทรแจ้งลูกค้าหลังเวลาทำการ (หลัง 18.30 น.) ลูกค้าบางท่านอาจไม่สะดวก

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

พบสาเหตุของปัญหาการลดลงของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ คือ สลากออมสินมีไม่เพียงพอต่อความต้องการซื้อของลูกค้า ด้านการตลาด คือ ลูกค้าที่ไม่เคยกู้สินเชื่อชีวิตสุขสันต์ไม่ทราบว่าสลากออมสินสามารถนำมาเป็นหลักประกันในการกู้เงินได้ ด้านราคา คือ อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อชีวิตสุขสันต์สูงกว่าดอกเบี้ยการฝากสลากที่ลูกค้าจะได้รับ ด้าน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บุคคล คือ สลากออมสินครบอายุแต่ลูกค้าสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ที่นำสลากออมสินมาเป็นหลักประกันไม่ทราบ ซึ่งแนวทางเลือกที่ผู้ศึกษาเลือกใช้ในการแก้ปัญหาคือ จัดแบ่งทีมออกเชิงรุกเพื่อออกหาลูกค้านอกสถานที่ และ การเตรียมความพร้อมในการจัดช่องบริการพิเศษสำหรับซื้อสลากออมสินโดยเฉพาะในวันที่เปิดจำหน่ายในวันแรก

ความสอดคล้องของผลการศึกษากับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาคือ ผู้ใช้บริการจะเลือกใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ จากส่วนประสมทางการตลาดในแต่ละด้านทั้ง 7 ด้าน

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค มีความสอดคล้องกับผลการศึกษา เช่น จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใช้บริการบางคนใช้บริการสินเชื่อชีวิตสุขสันต์เนื่องจากมีความต้องการใช้เงินในขณะที่ก็มีพฤติกรรมชอบลุ้นรางวัล

แนวคิดการประเมินและพิจารณาสินเชื่อ 6 Cs มีความขัดแย้งในหัวข้อความสามารถในการชำระหนี้ ที่กล่าวว่าความสามารถในการชำระหนี้เป็นหัวใจสำคัญในการพิจารณาสินเชื่อ ซึ่งสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ไม่พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากเป็นสินเชื่อที่มีหลักประกันคุ้มมูลหนี้

ทฤษฎีแผนผังสาเหตุและผล มีความสอดคล้องกับผลการศึกษา เช่น สลากออมสินไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งมีสาเหตุมาจากธนาคารมีการจำกัดวงเงินการซื้อสลากออมสิน

ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาทำให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคขององค์กร และ สามารถนำ SWOT มาจับคู่เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการลดลงของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ต่อไป

ความสอดคล้องของผลการศึกษากับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก เชื้อทอง(2019) ที่ศึกษาแนวทางการเพิ่มยอดเงินสินเชื่อรายย่อยธนาคารออมสินสาขาบางสะพาน ซึ่งค้นพบแนวทางคือดูแลลูกค้าที่เป็นผู้ใช้บริการ พนักงานสร้างความสัมพันธ์ เพื่อเอาชนะอุปสรรค ร่วมกัน การรักษาฐานลูกค้าเดิม การเพิ่มฐานลูกค้าใหม่ และของ วรรณาพร เมฆขลา (2020) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการลดลงของปริมาณสินเชื่อที่มีหลักประกันของธนาคารออมสิน สาขาเตาปูน สาเหตุหลักคือการส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ แนวทางการแก้ไขคือกลยุทธ์เชิงรุกและเชิงรับด้านช่องทางการจัดจำหน่าย แก้ไขกระบวนการใช้บริการ และของวรกมล ณ ราช (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อเพิ่มยอดจ่ายสินเชื่อธนาคารประชาชน กรณีศึกษาธนาคารออมสินสาขาตลาดวงศกร สาเหตุหลักคือเงื่อนไขสินเชื่อมีความยุ่งยาก จุดให้บริการมีไม่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์น้อย ระยะเวลานาน จำนวนพนักงานไม่เพียงพอ แนวทางการแก้ปัญหาคือ การทำการตลาดเชิงรุกโดยเน้นเข้าชุมชน การเน้นการให้บริการนอกสถานที่ และของ พชรพร พิมพ์แพทย์ (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มยอดบริการสินเชื่อสวัสดิการสำหรับข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา ธนาคารออมสิน ภาค 2 สาเหตุหลักคือขาดการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสินเชื่อสวัสดิการ ซึ่งแนวทางในการแก้ไขคือ การจัดโครงการประชาสัมพันธ์ สินเชื่อสวัสดิการในหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาอภิปรายร่วมกับผลการวิจัยครั้งนี้ คือ โดยมากลูกค้าไม่ทราบถึงผลิตภัณฑ์ของธนาคาร ขาดการประชาสัมพันธ์ และนำเสนอผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการตลาด รวมไปถึงขาดความรู้และความเข้าใจผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคาร

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะองค์กร

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบสาเหตุของปัญหาคือ สลากออมสินมีไม่เพียงพอต่อความต้องการซื้อของลูกค้า ลูกค้าที่ไม่เคยกู้สินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ไม่ทราบว่าสลากออมสินสามารถนำมาเป็นหลักประกันในการกู้เงินได้ อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อชีวิตสุขสันต์สูงกว่าดอกเบี้ยการฝากสลากที่ลูกค้าจะได้รับ และ สลากออมสินครบอายุแต่ลูกค้าสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ที่นำสลากออมสินมาเป็นหลักประกันไม่ทราบ ดังนั้นผู้บริหารและพนักงานทุกคนในองค์กร จะต้องแก้ไขปัญหาการลดลงของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย คือ จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการจัดช่องบริการพิเศษสำหรับซื้อสลากออมสินโดยเฉพาะ จัดกิจกรรมเชิงรุกประชาสัมพันธ์สินเชื่อชีวิตสุขสันต์ โดยที่ผู้บริหารควรจัดทีมพนักงานด้านสินเชื่อออกไปประชาสัมพันธ์ เพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลลูกค้าได้อย่างครบถ้วนและถูกต้อง และในกรณีที่สลากออมสินครบอายุแต่ลูกค้าไม่ทราบนั้น ผู้บริหารควรมีการมอบหน้าที่ให้กับพนักงานคนใดคนนึง ในการหมั่นตรวจรายงานสลากออมสินที่ลูกค้านำมาเป็นหลักประกันในการกู้เงินว่าใกล้ครบอายุหรือไม่ และแจ้งลูกค้าก่อนที่สลากจะครบอายุ

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก เชื้อทอง. (2562). แนวทางการเพิ่มยอดเงินสินเชื่อรายย่อยธนาคารออมสินสาขาบางสะพาน. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ญาโณทัย อนันตกูล. (2558). หลักการให้สินเชื่อ6C (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : https://www.gotoknow.org/posts/584436

ธนาคารออมสิน. ประวัติธนาคารออมสิน (ออนไลน์). เข้าถึงจาก : https://www.bangkokbiznews.com /news/detail/936747

พชรพร พิมพ์แพทย์. (2564). การศึกษาแนวทางการเพิ่มยอดบริการสินเชื่อสวัสดิการสำหรับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจกรณีศึกษา ธนาคารออมสินภาค2. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ราช ศิริวัฒน์. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค (ออนไลน์). เข้าถึงจาก :https://doctemple.wordpress.com/

วรกมล ณ ราช. (2564). แนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อเพิ่มยอดจ่ายสินเชื่อธนาคารประชาชน กรณีศึกษา ธนาคารออมสินสาขาตลาดวงศกร. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

วรรณาพร เมฆขลา. (2563). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการลดลงของปริมาณสินเชื่อที่มีหลักประกันของธนาคารออมสินสาขาเตาปูน. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

TOWS (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: https://www.dailytech.in.th/tows-matrix-

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แนวทางการแก้ไขปัญหาขยะปนเปื้อน ของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศไทย) จำกัด

Guidelines for Solving the Contaminated Waste Problem of Ishizuka Chemical (Thailand) Co., Ltd

ณัฐกร สุรชาต*

ฐานิตา ฆ้องฤกษ์**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสาเหตุของปัญหา เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะปนเปื้อนของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย) จำกัด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 14 ราย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาสังเคราะห์และสรุปผล จากผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศไทย) จำกัด มี 5 สาเหตุ โดยพิจารณาจากปัจจัยการผลิต 4M1E พบว่า สาเหตุจากบุคลากร (Man) คือจากการไม่ใส่ใจ หละหลวม ขาดจิตสำนึกในการคัดแยก การทิ้งขยะของพนักงานขาดการอบรมเรื่องขยะภายในองค์กร สาเหตุจากเครื่องจักร (Machine) ได้แก่ มีปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นมีถังขยะไม่เพียงพอ วัสดุ (Material) การผลิตที่เพิ่มขึ้นทำให้ขยะปนเปื้อนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สาเหตุจากวิธีปฏิบัติงาน (Method) ได้แก่ ที่ถังขยะไม่มีอะไรบ่งชี้ว่าเป็นขยะประเภทไหน องค์กรและฝ่ายบริหารไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องการจัดการกับขยะไม่มีการจัดการที่ดี ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และสาเหตุจากสภาพแวดล้อม (Environment) บริเวณพื้นที่ของถังขยะมีสิ่งกีดขวาง ขาดการจัดการที่ดี ไม่มีผู้ดูแลโดยตรง แนวทางในการแก้ไขปัญหาขยะปนเปื้อนได้แก่ โดยการปรับใช้แนวคิด 7R ทำได้โดยการ Reduce ลดใช้ โดยการลดการใช้ถุงพลาสติก ใช้ถุงผ้า ปิ่นโตแทน การ Reuseใช้ซ้ำ ช่วยลดปริมาณขยะให้ลดลงได้ และประหยัดค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่ากำจัดขยะ ค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อบรรจุภัณฑ์ใหม่และค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นอื่นๆ Refill การเติม Return การส่งคืน Replace การแทนที่ Repair การซ่อมแซม และRecycle รีไซเคิล จะช่วยลดปริมาณขยะปนเปื้อนได้และใช้หลักการ 5 ส ในการพัฒนาพื้นที่

คำสำคัญ : ขยะปนเปื้อน, ขยะมูลฝอย,แนวทางการแก้ไขปัญหา

---

*บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการคณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

**กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The study aims to examine the current condition and grounds of Ishizuka Chemical (Thailand) Co., Ltd contamination waste problem to encounter the solution by gathering data from all 14 in-depth interviews. The collected data will be analyzed and synthesized, then summarized. The study found that the grounds of Ishizuka Chemical (Thailand) Co., Ltd.'s contaminated waste problem are based on the 4M1E production inputs. Hence, it leads to five reasons for contamination waste in this factor, including personnel, machine, factory waste operation, organization and administration sectors, and no directly responsible officers. Personnel found disregard, carelessness, and lack of conscience to separate waste before disposing. Additionally, there is also a lacks of in-house waste management training for personnel in the organization. In terms of machines, there is increased waste and insufficient waste containers. Material, production is increased to be waste increased. Method, the type of waste in the factory cannot be indicated. Further, the organization and administration sectors do not consider the importance of waste management. Additionally, there have not any directly responsible officers to waste management. Environment, There is an obstruction in the trash area. Guidelines for solving the contaminated waste problem are implementing the 7 R concept, which can be achieved by utilizing Reduce, Reuse, Refill, Repair, Return, Repair, Replace and Recycle process. First, Reduce, which can be done by reducing plastic bags and using woven bags, food carriers. Secondly, Reuse. This method can help reduce the amount of waste and save the cost of waste disposing, purchasing new packaging, and other unnecessary expenses. Third, Refill. Fourth, Return. Fifth, Repairing. Sixth, Replace. Last, Recycling. Recycling can help reduce the amount of contaminated waste and use the 5S principle to develop the area.

Keywords : contaminated waste, solid waste, solution

บทนำ

บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย) จำกัด ตั้งอยู่ ณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา และมีการส่งขยะปนเปื้อนออกไปกำจัดแล้วทั้งหมด 3 ครั้ง เมื่อ วันที่ 8 เมษายน 2563 จำนวน 720 kg. , วันที่ 24 ธันวาคม 2563 จำนวน 1180 kg. และวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 จำนวน 740 kg. รวมเป็นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 28,500 บาท (การส่งกำจัดแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่าย ครั้งละ 9,500 บาท) ตั้งแต่ก่อตั้ง วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ถึง 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 ระยะเวลา 20 เดือน มีขยะปนเปื้อนเกิดขึ้น 2640 kg. เฉลี่ยเดือนหนึ่ง จะมีขยะปนเปื้อนเกิดขึ้น ประมาณ 132 kg. ซึ่งโดยเฉลี่ยแต่ละเดือนจะทำงานประมาณ 25 วันต่อเดือน ซึ่งนั้นหมายถึงว่า วันหนึ่งจะมีขยะปนเปื้อน 5.28 kg. ต่อวัน ซึ่งปริมาณดังกล่าว เป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง เนื่องจาก ขยะปนเปื้อนที่ทิ้งนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะมีแค่ ถุงมือ เศษผ้า และถุงพลาสติก จากการเฝ้าสังเกตแล้ว พบว่าปริมาณขยะปนเปื้อนวันวันหนึ่งน่าจะไม่เกิน 1 kg. แสดงให้เห็นว่า มีการทิ้งขยะทั่วไปรวมกับขยะปนเปื้อนด้วย หากองค์กรมีการจัดการขยะปนเปื้อนที่ดีขึ้น จะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะปนเปื้อนได้ถึง 5 เท่าเลยทีเดียว หรือโดยเฉลี่ยจากอดีตที่ผ่านมาเดือนละ 1425 บาทต่อเดือน จะลดค่าใช้เหลือเพียง เดือนละ 285 บาทต่อเดือน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาขยะปนเปื้อนในองค์กร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาองค์กรและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุการไม่แยกขยะของบริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย)

เพื่อจัดการกับปัญหากับขยะภายในของบริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย)

เพื่อปรับปรุงแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อนในพื้นที่การปฏิบัติงานของบริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย)

วิธีการศึกษา

1. วิธีการเก็บข้อมูลการศึกษา

ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง ดำเนินการสัมภาษณ์โดยผู้ศึกษาค้นคว้า กลุ่มเป้าหมายจะได้รับการสัมภาษณ์ ครั้งละ 15-30 นาที ซึ่งจะมีการนัดหมายการสัมภาษณ์นอกเวลาการทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาค้นคว้าจะแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขออนุญาตในการจดบันทึก ผู้ค้นคว้ามีปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศ) จำกัด ทั้งหมด 17 ท่าน จะดำเนินการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงาน ที่ตำแหน่งระดับปฏิบัติการทุกคน จำนวนทั้งสิ้น 14 คน โดยจะเป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่หน้างานจริง ได้แก่ ฝ่ายผลิต จำนวน 6 คน ฝ่ายคุณภาพ จำนวน 3 คน และฝ่ายสำนักงานจำนวน 5 คน

3.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาค้นคว้ามุ่งศึกษาความจริงที่เกิดขึ้น ดังนั้น เครื่องมือที่สำคัญที่สุด คือ ตัวผู้ศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะต้องเตรียมตัว ทั้งความรู้ ระเบียบวิธีการ เทคนิคการรวบรวมข้อมูล เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก การจดบันทึก และการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้เตรียมเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าไว้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์ สำหรับการตอบคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าและสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการค้นคว้า

2. เตรียมคำถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยปัญหาและวัตถุประสงค์ของการค้นคว้าที่ได้จากสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา แล้วกำหนดเป็นประเด็นต่างๆ ขึ้นมาเป็นแนวคำถามแต่ละหัวข้อ อาจมีคำถามย่อยในแต่ละปัญหา เพื่อให้ได้ประเด็นครบถ้วนสมบูรณ์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. เมื่อได้แนวคำถามแบบเชิงลึก ผู้ค้นคว้าได้นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

4. ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ส่วนที 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 สาเหตุของการไม่แยกขยะปนเปื้อนขององค์กร (Fish Bone Diagram)(Ishigawa Kaoru,2486)

ส่วนที่ 3 จัดการกับปัญหาขยะภายในองค์กร (7R) (สุดใจ จันทร์เลื่อน ,2559)

ส่วนที่ 4 ปรับปรุงแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่การปฏิบัติงาน (5s) (ญาดารัตน์ บุญประดับ,2559)

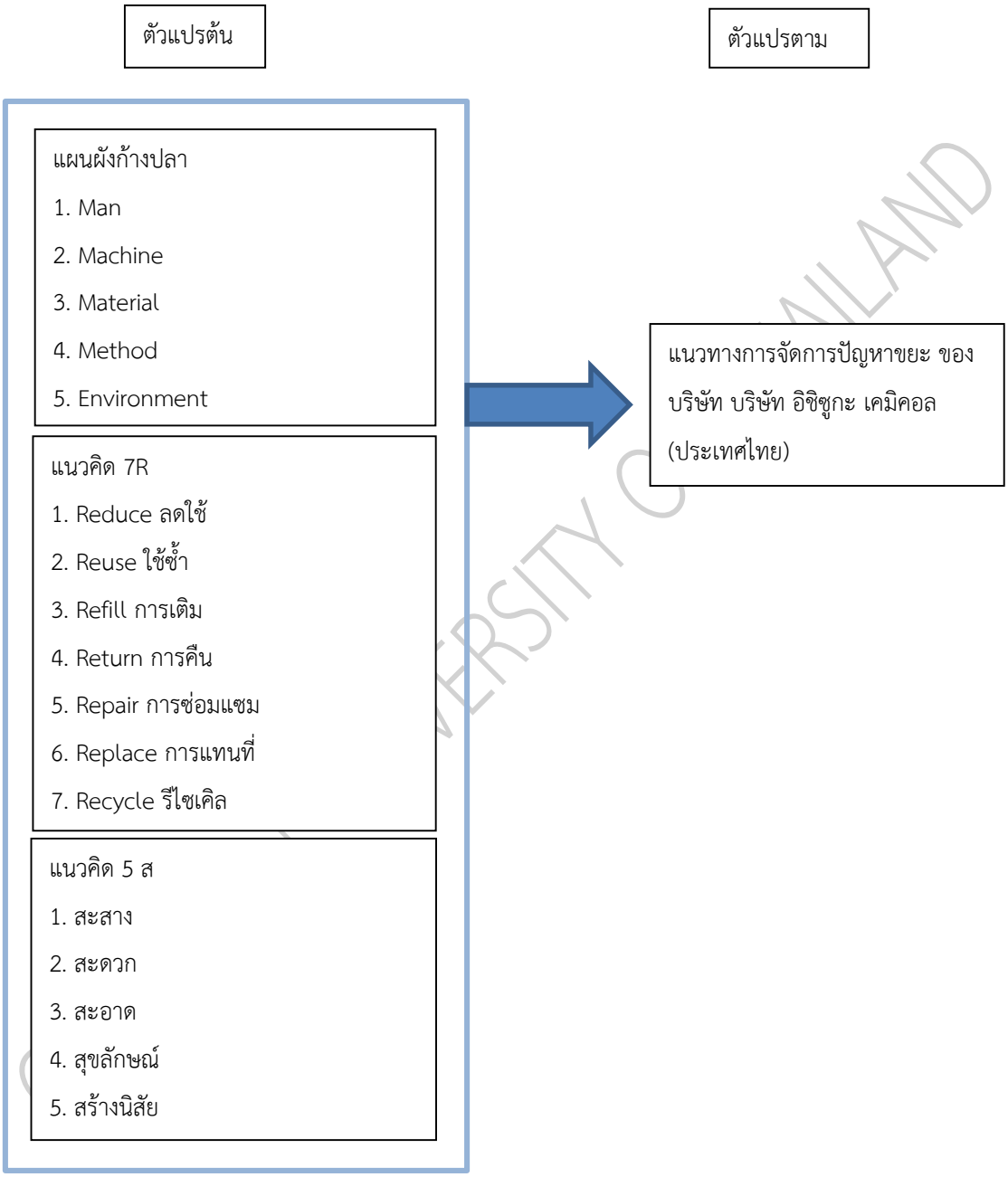
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงาน บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศไทย) จำกัด นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์จัดระบบจำแนกข้อความให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตัวแปรในการวิจัย พิจารณาเงื่อนไขแวดล้อม วิเคราะห์ความเชื่อมโยง และสรุปบรรยายข้อมูล (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2555) โดยการนำข้อความจากการสัมภาษณ์มากำหนดรหัสข้อความจัดแบ่งกลุ่มของข้อความเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย (Content Analysis)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กรอบแนวคิด (ภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรตาม)

กรอบแนวความคิด

ผลการศึกษา (ตามวัตถุประสงค์การวิจัย)

ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางแสดงรายละเอียดผู้สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ที่	แผนก	เพศ	ช่วงอายุ	ประสบการณ์ทำงานที่อื่น	อายุงาน ณ ICT	ระดับการศึกษา
1	Office	ญ.	26 - 30 ปี	1 - 3 ปี	น้อยกว่า 1 ปี	ป.ตรี
2	Office	ญ.	31 – 35 ปี	3 – 5 ปี	1 - 3 ปี	ปวส.
3	Office	ญ.	26 - 30 ปี	5 – 10 ปี	1 - 3 ปี	ป.ตรี
4	Office	ญ.	31 – 35 ปี	5 – 10 ปี	1 - 3 ปี	ป.ตรี
5	Office	ญ.	26 - 30 ปี	1 - 3 ปี	มากกว่า 5 ปี	ป.ตรี
6	QC	ช.	26 - 30 ปี	1 - 3 ปี	1 - 3 ปี	ม.ต้น
7	QC	ญ.	26 - 30 ปี	3 – 5 ปี	1 - 3 ปี	ปวส.
8	QC	ช.	26 - 30 ปี	1 - 3 ปี	3 – 5 ปี	ปวส.
9	PD	ช.	20 - 25 ปี	1 - 3 ปี	น้อยกว่า 1 ปี	ปวส.
10	PD	ช.	26 - 30 ปี	3 – 5 ปี	น้อยกว่า 1 ปี	ม.ต้น
11	PD	ช.	36 ปีขึ้นไป	มากกว่า 10 ปี	3 – 5 ปี	ป.ตรี
12	PD	ช.	36 ปีขึ้นไป	3 – 5 ปี	มากกว่า 5 ปี	ม.ต้น
13	PD	ช.	36 ปีขึ้นไป	มากกว่า 10 ปี	น้อยกว่า 1 ปี	ม.ปลาย
14	PD	ช.	20 - 25 ปี	3 – 5 ปี	น้อยกว่า 1 ปี	ม.ต้น

ระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

1. สรุปความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่แยกขยะปนเปื้อนขององค์กรนั้นพบว่าแบ่งการพิจารณาตามปัจจัยในการผลิต ได้แก่

ทรัพยากรมนุษย์ (Man) สาเหตุที่ไม่แยกขยะเนื่องจากเกิดจากพฤติกรรมความไม่ใส่ใจ และความหละหลวมของพนักงาน สาเหตุที่พนักงานไม่รู้เรื่องขยะเนื่องจากองค์กรไม่มีการจัดอบรมให้กับพนักงาน สาเหตุที่พนักงานไม่มีความรับผิดชอบ เนื่องจาก ขาดจิตสำนึก เป็นนิสัยและพฤติกรรมส่วนตัว

เครื่องจักร (Machine) สาเหตุที่ถังขยะไม่เพียงพอ เนื่องจากจำนวนขยะเพิ่มมากขึ้น สาเหตุที่ถังขยะมีหลายขนาดเนื่องจากเพื่อรองรับปริมาณขยะในแต่ละพื้นที่ไม่เท่ากัน สาเหตุที่ถังขยะไม่มีฝาปิดเนื่องจากชำรุดและสูญหาย

วัสดุ (Material) สาเหตุที่ขยะปนเปื้อนมีจำนวนมากเกิดจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณการผลิต ทำให้ขยะเพิ่มขึ้น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีปฏิบัติงาน (Method) สาเหตุที่มีการทิ้งขยะปนกัน ไม่แยกประเภท เนื่องจาก ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะ สาเหตุที่ไม่มีป้ายบ่งชี้ประเภทขยะ ไม่มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง สาเหตุที่ไม่มีการอบรมการทิ้งขยะ ผู้นำองค์กรไม่ให้ความสำคัญกับการแยกประเภทขยะ

สภาพแวดล้อม (Environment) สาเหตุที่พื้นที่ถังขยะมีสิ่งกีดขวาง เนื่องจากขาดการจัดการที่ดี ไม่มีผู้ดูแลโดยตรง สาเหตุที่พื้นที่ทิ้งขยะไม่ปิดมิดชิด เนื่องจาก ไม่มีการจัดการที่ดี ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ

2. สรุปความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาขยะภายในองค์กร

Reduce ลดใช้ สามารถลดขยะที่ไม่จำเป็น โดยการ ลดการใช้ถุงพลาสติก ใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการลดขยะที่ไม่จำเป็น จะช่วยประหยัดประหยัดค่าใช้จ่าย/งบประมาณที่ไม่จำเป็นอันเกิดจากการกำจัดขยะ

Reuse ใช้ซ้ำ พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสามารถนำบรรจุภัณฑ์กลับมาใช้ซ้ำได้โดยการรีไซเคิล พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการใช้ซ้ำจะช่วยลดปริมาณขยะให้ลดลงได้ พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่าการใช้ซ้ำ จะช่วยประหยัดในด้านค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่ากำจัดขยะ ค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อบรรจุภัณฑ์ใหม่ และค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นอื่นๆ

Refill การเติม พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คิดว่าอุปสรรคในการ Refill (การเติม) คือของเก่ายังไม่หมด มีการเติมของใหม่เพิ่ม ข้อดีของการ Refill (การเติม) คือ การลดปริมาณขยะและค่าใช้จ่าย

Return การคืน พนักงานมีความคิดเห็นว่าจะมีภาระที่เพิ่มขึ้น จากการส่งคือให้ผู้ขาย คือ จะเสียเวลาและค่าใช้จ่าย และอุปสรรคในการส่งคืนให้ผู้ขายได้แก่ ความล่าช้าของระยะเวลา เช่น การประสานงานล้าช้า การเตรียมของล้าช้า

Repair การซ่อมแซม พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการซ่อมแซมสามารถทำได้โดยประเมินและเปรียบเทียบราคาระหว่างค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและค่าใช้จ่ายในการซื้อของใหม่ ว่าแบบใดคุ้มค่ามากกว่ากัน สามารถนำวัสดุที่ชำรุดแล้ว กลับมาซ่อมแซมได้อย่างไร และสามารถทำได้โดยการเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างระหว่างการซ่อมแซมและการซื้อใหม่

Replace การแทนที่ พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่าการนำวัสดุ อุปกรณ์ชนิดอื่นมาใช้แทนจะเป็นการ ลดค่าใช้จ่ายขององค์กร

Recycle รีไซเคิล พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า องค์กรมีการแยกประเภทขยะรีไซเคิล โดยแยกประเภทตามสีถังขยะอย่างชัดเจน การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ใช้แล้วสามารถนำไปรีไซเคิลได้ โดยล้างแล้วใช้ใหม่ หากเป็นพลาสติกก็จะสามารถล้างแล้วนำไปบดแล้วขึ้นรูปใหม่ได้ พนักงานมีความรู้เกี่ยวกับการรีไซเคิล นำสิ่งของที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่อีก เรื่อย ๆ จนกว่าจะไม่สามารถใช้ได้อีก

3. สรุปความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับผลการศึกษาเกี่ยวกับปรับปรุงแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่การปฏิบัติงาน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5 ส สะสาง พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า จะแยกสิ่งของที่จำเป็นกับไม่จำเป็นโดยเรียงตามลำดับความสำคัญของสิ่งของ ตามการใช้งาน เช่น ของที่ใช้บ่อย ต้องวางให้สะดวกต่อการใช้งาน และจะจัดสิ่งของให้เป็นสัดส่วนโดย ทำป้ายบ่งชี้ฉลากติดอุปกรณ์ ทำชั้นวางของ

5 ส สะดวก พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความสะดวกคือการจะหยิบจับ ใช้งาน อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ได้ง่าย สามารถทำได้โดยการแยกตามประเภท เก็บเป็นหมวดหมู่ และมีป้ายบ่งชี้ และทำการบ่งชี้อุปกรณ์ได้โดยทำป้าย/Tag ชื่อติดอุปกรณ์

5 ส สะอาด พนักงานส่วนให้มีความคิดเห็นว่า การทำความสะอาดเป็นประจำทุกวัน วันละ 2 ครั้ง จะทำให้พื้นที่ปฏิบัติงานสะอาดอยู่สม่ำเสมอ พนักงานมีความคิดเห็นว่า จะจัดการดูแลรักษาเครื่องจักรอยู่เสมอได้โดย ตรวจเช็คเครื่องจักรเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่น ตามตารางการใช้งาน ทุกวัน ทุกสัปดาห์ หรือตามแผนซ่อมบำรุง

5 ส สุขลักษณ์ พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า จะทำให้พื้นที่การทำงานปลอดภัยโดย วางสิ่งของต่างๆให้เป็นระเบียบ และจะจัดทำพื้นที่ให้สะอาดเรียบร้อยเป็นระเบียบสม่ำเสมอจึงทำถูกสุขลักษณะ

5 ส สร้างนิสัย พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมทุกอย่างที่ดำเนินเกี่ยวกับกิจกรรม 5ส คือทำอยู่สม่ำเสมอ เป็นประจำ ทำจนเป็นนิสัย เช่น ทำความสะอาดทุกวัน ทุกเช้า รักษามาตรฐานของ 5ส โดยตลอด ทำเป็นประจำสม่ำเสมอ ทุกวันจนเป็นนิสัย

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุการไม่แยกขยะบริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศไทย) จำกัด

จากผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาขยะปนเปื้อนของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล (ประเทศไทย) จำกัด โดยพิจารณาจากปัจจัยการผลิต 4M1E พบว่า มี 5 สาเหตุ ได้แก่ สาเหตุจากบุคลากร (Man) คือจากการไม่ใส่ใจ หละหลวม ขาดจิตสำนึกในการคัดแยก การทิ้งขยะของพนักงานขาดการอบรมเรื่องขยะภายในองค์กร สาเหตุจากเครื่องจักร (Machine) ได้แก่ มีปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นมีถังขยะไม่เพียงพอ วัสดุ (Material) การผลิตที่เพิ่มขึ้นทำให้ขยะปนเปื้อนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สาเหตุจาก วิธีปฏิบัติงาน (Method) ได้แก่ ที่ถังขยะไม่มีอะไรบ่งชี้ว่าเป็นขยะประเภทไหน องค์กรและฝ่ายบริหารไม่เห็นถึงความสำคัญในเรื่องการจัดการกับขยะไม่มีการจัดการที่ดี ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และสาเหตุจากสภาพแวดล้อม (Environment)บริเวณพื้นที่ของถังขยะมีสิ่งกีดขวาง ขาดการจัดการที่ดี ไม่มีผู้ดูแลโดยตรง

เพื่อจัดการกับปัญหากับขยะภายในของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย) จำกัด

แนวทางการแก้ปัญหาขยะปนเปื้อนพิจารณาได้จากแนวคิด 7 R ทำได้โดยการReduce ลดใช้ โดยการ ลดการใช้ถุงพลาสติก ใช้ถุงผ้า ปิ่นโตแทนหรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การReuse ใช้ซ้ำ ช่วยลดปริมาณขยะให้ลดลงได้และประหยัดค่าใช้จ่ายได้แก่ ค่ากำจัดขยะ ค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อบรรจุภัณฑ์ใหม่ และค่าใช้จ่ายไม่จำเป็นอื่นๆ Refill การเติม Repair การซ่อมแซม และ Recycle รีไซเคิล จะช่วยลดปริมาณขยะปนเปื้อนได้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่การปฏิบัติงานของ บริษัท อิชิซูกะ เคมิคอล(ประเทศไทย) จำกัด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การใช้แนวคิด 5 ส. จะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมในพื้นทำงานให้ดีขึ้น ได้แก่ 5 ส สะสาง จากผลการศึกษาพบว่าจะต้องจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบ ลำดับสิ่งของที่สำคัญ 5 ส สะดวก สิ่งที่จำเป็นเอาไว้ที่สะดวก หยิบง่าย และเก็บไว้คนละพื้นที่ ทำป้ายบ่งชี้และจัดพื้นที่จัดเก็บเฉพาะส่วนขึ้นมา แบ่งความสำคัญจัดเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นประเภท จัดเก็บให้เป็นระเบียบ และมีป้ายบ่งชี้ จะต้องปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน ทั้งก่อนเริ่มงานและหลังเลิกงาน 5 ส สะอาด เครื่องจักรจะต้องมีการตรวจเช็คเป็นประจำ สม่ำเสมอ 5 ส สุขลักษณ์ โดยจะต้องวางสิ่งของต่างๆ ให้เป็นระเบียบไม่รกเกะกะพื้นที่นั้นๆ จะต้องสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ 5 ส สร้างนิสัย ทำความสะอาดเป็นประจำของแต่ละพื้นที่ ทำทุกวันให้เป็นนิสัย

อภิปรายผลการศึกษา

1. ประเด็นเรื่องสาเหตุการไม่แยกขยะขององค์กร

จากผลการศึกษาเรื่องสาเหตุการไม่แยกขยะขององค์กรนั้น ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีความคิดเห็นว่า สาเหตุการไม่แยกขยะ คือ องค์กรขาดการอบรมให้ความรู้ และการรณรงค์เรื่องขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกิจ หาญใจดี (2560) ที่มีการรณรงค์ให้ความรู้ผ่านบอร์ดประชาสัมพันธ์ แผ่นพับให้ความรู้ ถังขยะจำลอง และคลิปวีดีโอช่วยสอน ทำให้พนักงานกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้และมีพฤติกรรมในการคัดแยกของเสียที่ดีขึ้น หลังได้รับความรู้มีการแยกของเสียได้ถูกประเภทดีขึ้น ร้อยละ 55

2. ประเด็นเรื่องจัดการกับปัญหากับขยะภายในองค์กร

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการปัญหากับขยะในองค์กรนั้น มีหลาย ๆ อย่างที่สามารถนำมาทดแทนพลาสติกที่เป็นขยะในองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดใจ จันทร์เลื่อน (2559) เกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสิ่งรอบตัว และสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ตระหนักถึงขยะที่จะให้เกิดเป็นมลพิษกับสิ่งแวดล้อม

3. ประเด็นเรื่องการปรับปรุงแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่การปฏิบัติงาน

จากผลการศึกษาการปรับปรุงแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่การปฏิบัติงานนั้น พนักงานส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสะอาด และการจัดการกับขยะที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัค จันทรประทุม (2563) ที่กล่าวว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความรู้ ความตระหนัก ทัศนคติ ความคาดหวัง เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกค่อนข้างมาก

ข้อเสนอแนะ

ในการลงมือปฏิบัติจริงข้อมูลทั้งภายในและภายนอกอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาบทสัมภาษณ์ถือเป็นสิ่งที่สำคัญ จึงขอเสนอแนะให้ผู้ที่สนใจในศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ให้ความสำคัญกับเครื่องมือดังกล่าวเป็นอันดับแรก

ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร

ผู้บริหารควรจัดมีการอบรมให้ความรู้กับพนักงาน ให้ความสำคัญกับปัญหาต่าง ๆ ภายในองค์กรเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าปัญหานั้นจะใหญ่ น้อย เพียงใด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

องค์กรควรมีการรณรงค์ หรือมีกิจกรรมเกี่ยวกับการทิ้งขยะให้ถูกประเภท สร้างจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้กับพนักงาน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

พฤติกรรมแต่บุคคล วัฒนธรรมแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกัน ควรที่จะศึกษาเกี่ยวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ขององค์กรก่อน ก่อนนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะขององค์กรเท่านั้น ควรที่จะขยายการศึกษาไปยังองค์กรอื่น ๆ ด้วยเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

ควรศึกษาถึงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล แรงจูงใจต่างๆ เพื่อที่จะได้ชักจูงให้บุคลากรในองค์ ปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรได้กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

ญาดารัตน์ บุญประดับ. (2559). การบริหารงานอาคารสถานที่โดยใช้กิจกรรม 5 ส ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี : สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภัทรภร ศิลปะเจริญ. (2562). การจัดการขยะอันตรายจากชุมชน กรณีศึกษา เทศบาลนครปฐม. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นครปฐม : สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศุภกิจ หาญใจดี. (2560). การคัดแยกของเสียของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่ยานยนต์แห่งหนึ่ง จังหวัดสมุทรปราการ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). สมุทรปราการ : สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

สุดใจ จันทร์เลื่อน. (2559). อิทธิพล 7R มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ใส่อาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา บิ๊กซีซุปเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาติวานนท์. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ชลบุรี : สาขาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุภัค จันทรประทุม. (2563). แนวทางการจัดการขยะพลาสติก ยุควิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน กรณีศึกษา บุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของบุคลากร สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

Success in Work from Home Policy of The Officials of The Budget Bureau, The Prime Minister's Office

ชมพูรัศ ดังนิโรจน์*

ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ และปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณกับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ บุคลากรของสำนักงบประมาณ จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลของการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยภายในองค์กรในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .640$, $p = .000$) จากการวิจัยครั้งนี้สำนักงบประมาณสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายให้สอดคล้องกับโครงสร้างองค์กร เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ

คำสำคัญ : การนำนโยบายไปปฏิบัติ, การปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง, ความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ, สำนักงบประมาณ

---

*นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

Abstract

The objectives of this study were 1) to study level of success in the implementation of Work From Home policy and Internal factors of the officials of the Budget Bureau, The Prime Minister's Office, 2) to study the relationship between the internal factors of the Budget Bureau and the success in implementation of Work From Home policy of the officials of the Budget Bureau. Samples of the research comprised of 282 officers of the Budget Bureau. Tools employed for the data gathering were questionnaires. Statistics used for data analysis were of descriptive statistics and Pearson's correlation coefficient. The statistical level of significance was set at .05

The research results found that 1) level of success in implementation of Work From Home policy were at high level, and level of internal factors of the Budget Bureau contributing to the success in implementation of Work From Home policy was moderate, 2) the internal factors related to the success in implementation of Work From Home policy of the officials of the Budget Bureau at the statistical significance level (r = .640, p = .000). The findings of this research would be beneficial to determine the Budget Bureau policy for implement and apply to appropriate organizational structure. As the result, the officials can operate organization into achievement.

Keywords : Implementation, Work from Home policy, Success in the implementation, Budget Bureau

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบและก่อให้เกิดปัญหารุนแรงหลายด้าน ทั้งด้านสุขอนามัย ด้านระบบเศรษฐกิจ และด้านสังคมของประเทศไทย ทำให้รัฐบาลได้ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และกำหนดนโยบายรวมถึงมาตรการต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ และควบคุมโรคระบาดภายใต้วิกฤติการณ์นี้ รวมทั้งนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง (Work From Home) ที่กำหนดให้หน่วยงานราชการจัดรูปแบบการทำงานที่บ้านอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2563)

แนวคิดการทำงานในลักษณะ Work From Home เกิดขึ้นเพื่อสร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน โดยเกิดขึ้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกๆ (กานต์ บุญศิริ, 2563) และต่อมาได้เริ่มมีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังโดยนักเศรษฐศาสตร์ Nicholas Bloom จาก Stanford University ผลการวิจัยพบว่าบริษัทมีกำไรเพิ่มขึ้นจากกลุ่มพนักงานที่ปฏิบัติงานที่บ้าน รวมถึงพนักงานมีความพึงพอใจและมีความสุขจากการได้ปฏิบัติงานที่บ้าน (Nicholas Bloom, 2015) แต่ในประเทศไทยการทำงานในลักษณะ Work From Home ยังไม่แพร่หลายและส่วนใหญ่นำไปใช้ในหน่วยงานเอกชน ใน

หน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งนับเป็นเรื่องใหม่สำหรับบุคลากรภาครัฐ เนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานภายใต้รูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสลับการปฏิบัติงานที่หน่วยงานกับการปฏิบัติงานในที่พักอาศัย

สำนักงบประมาณเป็นหน่วยงานภาครัฐ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นหน่วยงานที่รับนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของรัฐบาลไปปฏิบัติ โดยผู้บริหารหน่วยงานออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับปฏิบัติตามนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของรัฐบาล (สำนักงบประมาณ, 2563) นอกจากนี้สำนักงบประมาณถือเป็นหน่วยงานกลางด้านการงบประมาณที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศผ่านการจัดสรรงบประมาณ (เฉลิมพล เพ็ญสูตร, 2565) โดยภารกิจสำคัญของสำนักงบประมาณคือการจัดทำงบประมาณของปีถัดไป ที่ต้องปฏิบัติงานตามปฏิทินงบประมาณที่กำหนดไว้เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณสามารถประกาศใช้ได้ทันภายในเดือนตุลาคมของทุกปี รวมถึงการบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกระทรวงต่างๆ ในประเทศไทย (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

การนำนโยบายไปปฏิบัติในสำนักงบประมาณอาจส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสังคมองค์กรรวมถึงบุคลากรที่ต้องปฏิบัติตามนโยบาย เนื่องจากเป็นนโยบายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานประจำของบุคลากรสำนักงบประมาณ และเป็นการปฏิบัติงานในรูปแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในหน่วยงานราชการ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาซึ่งผลกระทบต่อบุคลากรของรัฐและส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจขององค์กร ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ ของบุคลากรสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานนำไปใช้จัดทำแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของสำนักงบประมาณในอนาคต เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ และระดับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

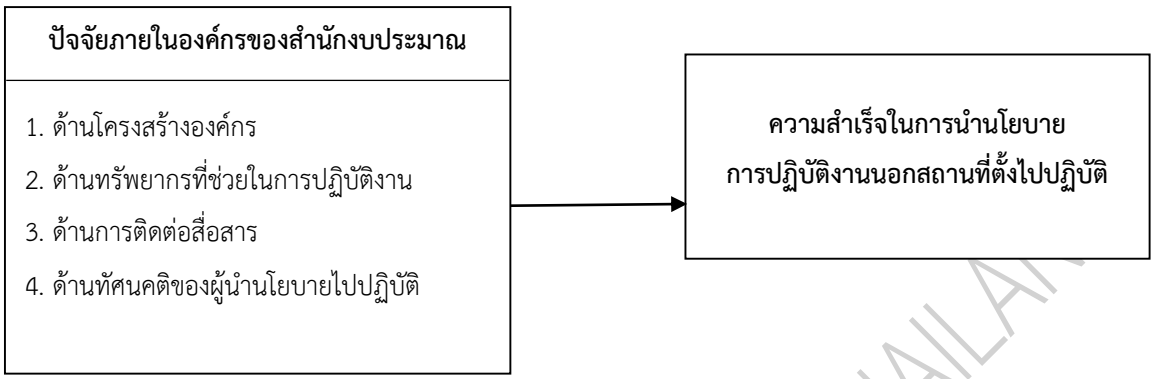
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณกับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ ตามความคิดเห็นของบุคลากรสำนักงบประมาณสำนักนายกรัฐมนตรี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากงานวิจัยของ ชนม์นิภา เขียนนอก (2562) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ลักษณะของนโยบาย ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร และทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และงานวิจัยของปรัชญา เพ็งถมยา (2563) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ทรัพยากร บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชา รูปแบบการปฏิบัติงาน เทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ของ Edwards (1980 อ้างถึงใน สัญญา เคณาภูมิ และบุรฉัตร จันทร์แดง, 2562, น. 106) กล่าวไว้ว่าปัจจัยภายในองค์การมีผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงตัวแบบการจัดการ ของ วรเดช จันทรศร (2551, น. 134) ที่กล่าวว่าสมรรถนะขององค์การที่เหมาะสมจะทำให้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบความสำเร็จ ประกอบกับแนวคิดการวัดผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ วรเดช จันทรศร (2551, น. 105-109) จึงสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

สมมุติฐานในการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรในภาพรวมสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

สมมุติฐานที่ 2 บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กรสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

สมมุติฐานที่ 3 บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

สมมุติฐานที่ 4 บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ด้านการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

สมมุติฐานที่ 5 บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักงบประมาณ ที่ตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 961 คน (ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2564 สำนักงบประมาณ, 2564) ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการของ Taro Yamane (สุพัตรา จุณณะปิยะ, 2551, น. 112) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 282 คน จากนั้นหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท จากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

(Proportion Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มบุคลากรออกเป็นกลุ่มย่อยตามหน่วยงานภายใน 28 หน่วยงาน และสุ่มตัวอย่างตามสูตรเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างแต่ละหน่วยงานตามสัดส่วนที่คำนวณได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์กร และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ โดยส่วนที่ 2 และ 3 ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ และแปลผลค่าเฉลี่ยในการวัดออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรคำนวณความกว้างอันตรภาคชั้น แปลผลได้ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 3.67 - 5.00 = กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก, ค่าเฉลี่ย 2.34 - 3.66 = กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 = กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับน้อย

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1. การหาความตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อ 2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาไปทำการทดสอบกับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงที่ต้องการศึกษาแต่ไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรกองจัดทำงบประมาณ เขตพื้นที่ของสำนักงบประมาณ จำนวน 30 คน โดยพบว่า ปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณในภาพรวมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และรายด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เท่ากับ 0.80 0.88 0.94 และ 0.83 ตามลำดับ และความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเองในเดือนมีนาคม – เมษายน 2565 และเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาได้ 282 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 นำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อายุงาน ประเภทการจ้างงาน ตำแหน่งปัจจุบัน รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่เคยปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายระดับปัจจัยภายในองค์กร และระดับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของบุคลากร

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Correlation Coefficient) (Hinkle, 1988, p. 118) ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรสำนักงบประมาณในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของบุคลากรสำนักงบประมาณ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่าง 282 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.6 อายุเฉลี่ย 38.40 ปี มีอายุน้อยที่สุด 23 ปี และอายุมากที่สุด 60 ปี มีสถานภาพสมรสโสด ร้อยละ 68.1 และจบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมากเป็นอันดับ 1 ร้อยละ 48.6 รองลงมาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 46.1 มีอายุงานเฉลี่ย 10.84 ปี โดยมีอายุงานน้อยที่สุด 1 ปี และมากที่สุด 39 ปี ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการของสำนักงบประมาณ ร้อยละ 74.8 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิเคราะห์งบประมาณ ร้อยละ 62.4 มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 27,354.70 บาท โดยมีรายได้น้อยที่สุด คือ 9,400 บาท และมากที่สุด คือ 65,500 บาท มีระยะเวลาที่เคยปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง 2 วันต่อสัปดาห์ มากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ 3 วันต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 30.5

2. ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์กรและความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์กรในภาพรวมและรายด้าน และความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยภายในองค์กรในภาพรวม	3.41	0.65	ปานกลาง
ปัจจัยภายในองค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร	3.45	0.90	ปานกลาง
ปัจจัยภายในองค์กร ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน	2.87	0.90	ปานกลาง
ปัจจัยภายในองค์กร ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.33	0.80	ปานกลาง
ปัจจัยภายในองค์กร ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	4.00	0.69	มาก
ความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ	3.83	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.41, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.69) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X}$= 3.45, S.D. = 0.83) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X}$= 3.33, S.D. = 0.80) และด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$= 2.87, S.D. = 0.90) ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.83, S.D. = 0.61)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3. การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณในภาพรวมและรายด้านกับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ	ความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ		
	r	p	ระดับ
ด้านโครงสร้างองค์กร	.580	.000*	ปานกลาง
ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน	.406	.000*	ต่ำ
ด้านการติดต่อสื่อสาร	.370	.000*	ต่ำ
ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	.773	.000*	สูง
รวม	.640	.000*	ปานกลาง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณในภาพรวมสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ	✓	
2. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ด้านโครงสร้างองค์กรสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ	✓	
3. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ	✓	
4. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ด้านการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ	✓	

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ	✓

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของบุคลากรสำนักงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากรเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่องความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของบุคลากร สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ศึกษาขอวิจารณ์ผลการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสำนักงบประมาณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 3.41, S.D. = 0.65) นั่นคือนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งเป็นนโยบายที่ทำให้รูปแบบการปฏิบัติงานมีการเปลี่ยนแปลงไปและไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในหน่วยงานราชการ รวมถึงคณะรัฐมนตรีมีมติให้นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติภายใต้สภาวการณ์ฉุกเฉิน ทำให้สำนักงบประมาณต้องวางแนวทางในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงาน โดยอาจไม่เคยวางแผนการเตรียมความพร้อมหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งเพื่อซักซ้อมความเข้าใจกับบุคลากรรองรับไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างองค์กร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 3.45, S.D. = 0.83) นั่นคือโครงสร้างองค์กรของสำนักงบประมาณมีโครงสร้างการทำงานตามสายการบังคับบัญชา มีการดำเนินงานแบบลำดับชั้น ทำให้บางขั้นตอนของการปฏิบัติงาน อาจต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ประกอบกับการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งเป็นการปฏิบัติงานรูปแบบใหม่ บุคลากรจึงต้องใช้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจและปรับตัวกับรูปแบบการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2 ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\overline{X}$= 2.87, S.D. = 0.90) นั่นคือการปฏิบัติตามนโยบายภายใต้สภาวการณ์ฉุกเฉินที่สำนักงบประมาณไม่ได้วางแผนการเตรียมความพร้อมรองรับไว้ แต่ได้กำหนดวางแนวทางสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของสำนักงบประมาณขั้นพื้นฐานให้บุคลากร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ได้แก่ การให้ยืมเครื่องคอมพิวเตอร์ (Notebook) และมีการมอบหมายให้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเตรียมความพร้อมเรื่องระบบ IT ที่ช่วยในการสนับสนุนการปฏิบัติงานนอกสถานที่ ได้แก่ ระบบ VPN, ระบบ Intranet ซึ่งเป็นระบบเครือข่ายภายในองค์กร, ระบบประชุมทางไกลออนไลน์ (Video Conference) และระบบ BBmail เพื่อรองรับกระบวนการทำงานของระบบสารบรรณ รวมถึงมีการจัดทำเป็นคู่มือออนไลน์สำหรับบุคลากรสำนักงบประมาณ และกำหนดให้บุคลากรรายงานความก้าวหน้า ของงานทุกวันผ่านแอปพลิเคชั่น (Application) หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ของสำนักงบประมาณ

1.3 ด้านการติดต่อสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 3.33, S.D. = 0.80) นั่นคือสำนักงบประมาณมีสายการบังคับบัญชาหลายชั้น ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้บริหารและบุคลากร มีความชัดเจนลดลง และต้องใช้ระยะเวลาเพิ่มขึ้นในการประสานงาน รวมถึงการประสานงานจากสถานที่พักมายังสำนักงบประมาณและการประสานงานไปยังส่วนราชการอื่น จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ช่วยในการปฏิบัติงานเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1.4 ด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.00, S.D. = 0.69) นั่นคือกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายในด้านบวก ทำให้บุคลากรมีความเข้าใจในนโยบายและแสดงออกมาในรูปแบบของการให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือและเต็มใจปฏิบัติงานตามคำสั่ง แนวทางและนโยบายของผู้บังคับบัญชา

2. ความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.83, S.D. = 0.61) นั่นคือสำนักงบประมาณมีการสนับสนุนปัจจัยภายในองค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งและทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เนื่องจากลักษณะงานของสำนักงบประมาณที่มีภารกิจหลักคือการจัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงานบริหารงบประมาณของส่วนราชการต่างๆ ซึ่งเป็นงานที่มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้บุคลากรสำนักงบประมาณรับผิดชอบในการทำงาน และปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ 3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ สามารถวิจารณ์ผลได้ดังนี้

3.1 สมมติฐานที่ 1 พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก อาจเป็นเพราะปัจจัยภายในองค์กรมีผลต่อการขับเคลื่อนองค์กร เป็นตัวกำหนดจุดแข็งจุดอ่อนและความสามารถขององค์กร มีอิทธิพลต่อการดำเนินการขององค์กร และมีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ Edwards, George C. (1980 อ้างถึงใน สัญญา เคณาภูมิ และบุรฉัตร จันทร์แดง, 2562) ที่กล่าวไว้ว่าปัจจัยภายในองค์การทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ มีผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับ วรเดช จันทรศร (2551) กล่าวถึงตัวแบบด้านการจัดการที่เน้นให้ความสนใจไปที่สมรรถนะขององค์การเพราะเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับคาดหวังเพียงใด โดยนโยบายที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัยโครงสร้างขององค์การที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์การจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและด้านเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้องค์การยังต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อม ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ และสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) กล่าวไว้ว่ากลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลำดับขั้นในการตัดสินใจ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวก ก็จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ ตรงกันข้ามหากไม่มีความสัมพันธ์อันดี การนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะประสบความล้มเหลว

3.2 สมมติฐานที่ 2 พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณด้านโครงสร้างองค์กร มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก อาจเป็นเพราะโครงสร้างองค์กรเป็นพื้นฐานในการกำหนดลักษณะงานและขั้นตอนในการปฏิบัติงานขององค์กร หากปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมสอดรับกับนโยบายก็จะทำให้แนวทางในการปฏิบัติงานมีความชัดเจนและสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายได้ สอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) ที่กล่าวถึงโครงสร้างของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

นโยบาย คือ ประเภทของหน่วยงาน หน่วยงานที่มีความพร้อมด้านกำลังคนและทรัพยากรอื่นๆ มีโอกาสที่นโยบายจะประสบความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติมากกว่าหน่วยงานที่ไม่พร้อม สำหรับโครงสร้างและลำดับขั้นการบังคับบัญชา หน่วยงานขนาดเล็กที่มีระดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้ใต้บังคับบัญชามากจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่าหน่วยงานขนาดใหญ่ ที่มีระดับชั้นและสายการบังคับบัญชามากแต่ผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย สอดคล้องกับแนวคิดสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2554) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จไว้ว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโครงสร้างการบริหารงานขององค์การ ดังนั้นผู้บริหารควรจะพิจารณาการบริหารนโยบายทั้งมิติแนวราบ และแนวดิ่งควบคู่กันไป ยิ่งมีจำนวนหน่วยงานหรือองค์การเข้ามาเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมากก็ยิ่งทำให้กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละหน่วยงานจะมีความคาดหวัง มีผลประโยชน์ และมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการใช้องค์การที่มีความซับซ้อนสูง หรือมีสายบังคับบัญชายาวเกินไป เนื่องจากลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการบิดเบือนวัตถุประสงค์ของนโยบาย และการใช้ดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบายจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพภัค จิตมั่นคงธรรม (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ พบว่าลักษณะและโครงสร้างของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ โดยพบว่าการมีโครงสร้างลำดับชั้น แบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานอย่างชัดเจนสอดรับกับการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพเป็นอย่างดีส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.3 สมมติฐานที่ 3 พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณด้านทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก อาจเป็นเพราะทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน ถือเป็นส่วนสำคัญต่อการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ เนื่องจากหากบุคลากรสำนักงบประมาณได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงานจากองค์กรอย่างเหมาะสมเพียงพอ ก็จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติตามนโยบายเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) กล่าวถึงความพอเพียงของทรัพยากรไว้ว่า การสนับสนุนทางทรัพยากร ทั้งด้านการเงิน คน และวัสดุอุปกรณ์ สามารถส่งผลกับประสิทธิภาพและความสำเร็จของนโยบาย สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2554) กล่าวไว้ว่าทรัพยากรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติควรตระหนักถึงผลประโยชน์หรือต้นทุน ดังนั้นการใช้ทรัพยากรที่ถูกต้องคือการคำนึงถึงการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการตลอดจนการพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิษณุ ปัญญายงค์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติในเทศบาลตำบลจังหวัดบุรีรัมย์

3.4 สมมติฐานที่ 4 พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณด้านการติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก อาจเป็นเพราะการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องอาศัยกระบวนการสื่อสารระหว่างหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อถ่ายทอดนโยบายที่กำหนดออกมาเป็นกิจกรรม ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจได้ถูกต้องตรงกัน ซึ่งการติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอดนโยบาย ตลอดจนการประสานงานที่ชัดเจน และรวดเร็ว จะช่วยให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และก่อให้เกิดผลสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) กล่าวไว้ว่า จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากมีมากอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการประสานงาน และหากไม่สามารถประสานงานได้โอกาสที่นโยบายจะล้มเหลวก็มีมากตามไปด้วย สำหรับลำดับขั้นในการตัดสินใจ หากมีมากก็จะทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติมาก และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติหากมีความสัมพันธ์อันดี ก่อให้เกิดการร่วมมือในการปฏิบัติ ก็ทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติผลสำเร็จได้ในทางตรงกันข้ามหากไม่มีความสัมพันธ์อันดี การนำนโยบายไปปฏิบัติก็จะประสบความล้มเหลว และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพภัค จิตมั่นคงธรรม (2562) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ พบว่าการสื่อสารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ เนื่องจากการสื่อสารแลกเปลี่ยนถ่ายทอดข้อมูลระหว่างกันภายในองค์กรเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ ทำให้การดำเนินงานสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้ และส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.5 สมมติฐานที่ 5 พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กรของสำนักงบประมาณด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก อาจเป็นเพราะบุคลากรสำนักงบประมาณมีทัศนคติด้านบวกต่อนโยบาย กล่าวคือมีความคิดเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อนโยบาย จึงทำให้บุคลากรสำนักงบประมาณมีการแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบของการกระทำในเชิงบวก ในลักษณะของความเต็มใจ การให้ความร่วมมือ รวมถึงให้ความสำคัญในการนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (2548) กล่าวถึงทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่า นโยบายอาจได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เต็มใจ หรือถูกคัดค้านจากผู้ปฏิบัติ หากนโยบายนั้นขัดกับความรู้สึกพื้นฐานหรือขัดแย้งกับผลประโยชน์ที่ผู้ปฏิบัติจะได้รับ โดยอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายได้ โดยนโยบายที่ผู้ปฏิบัติจะนำไปปฏิบัติได้ดีต้องเป็นนโยบายที่ผู้ปฏิบัติเข้าใจ เห็นด้วย และมีความผูกพัน สอดคล้องกับแนวคิดของวรเดช จันทรศร (2551) ที่กล่าวถึงแนวทางการวัดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถวัดได้จากระดับความร่วมมือที่ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้กำหนดนโยบาย หากระดับความร่วมมือมีสูงระดับความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติก็สูงตามไปด้วย และตรงกันข้ามหากระดับของความร่วมมือต่ำระดับของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีอยู่สูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณสุภา โพธิ์ย้อย (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำนโยบายสภาวัฒนธรรมไปปฏิบัติ กรณีศึกษาสภาวัฒนธรรมตำบล จังหวัดสมุทรสาคร และพบว่าบุคลากรที่นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสภาวัฒนธรรมไปปฏิบัติ เนื่องจากทัศนคติที่ดีและการยอมรับในนโยบายมีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย เนื่องจากทำให้ผู้ปฏิบัติมีความมุ่งมั่นและจริงใจในการดำเนินงาน ตลอดจนตระหนักในความสำคัญของงานวัฒนธรรม จึงทำให้ความสำเร็จในการนำนโยบายสภาวัฒนธรรมไปปฏิบัติเป็นไปได้สูง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงบประมาณควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรให้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างองค์กร รวมถึงลดลำดับขั้นการบังคับบัญชาเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน และทำให้การกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานตามภารกิจ การมอบหมายงาน และขั้นตอนการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งมีความชัดเจน เข้าใจได้ง่าย และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรสามารถนำไปปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายการทำงาน

2. สำนักงบประมาณควรสนับสนุนและจัดสรรทรัพยากรที่ช่วยในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และงบประมาณเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของบุคลากรเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น การสนับสนุนค่าบริการอินเทอร์เน็ต

3. สำนักงบประมาณควรมีการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งมีการสื่อสารที่ชัดเจน และรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติในลักษณะนโยบายและตัวชี้วัดของหน่วยงานเฉพาะด้าน รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงแนวทาง และพัฒนาส่งเสริมปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของสำนักงบประมาณ

2. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จในการนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไปปฏิบัติของสำนักงบประมาณ และใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2565. (6 พฤษภาคม 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนที่ 27 ก หน้า 1

กานต์ บุญศิริ. (2563). การทำงานที่บ้าน (Work From Home). สืบค้นจาก https://www.stou.ac.th/SchoolsWeb/commarts/UploadedFile/413311

เฉลิมพล เพ็ญสูตร, (2565). สารผู้อำนวยการสำนักงบประมาณเนื่องในโอกาสครบ 63 ปี ของสำนักงบประมาณ. สำนักงบประมาณ 63 ปี. สืบค้นจาก https://www.bb.go.th/topic-detail. php?id =14743&mid=984&catID=0

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ชนม์นิภา เขียนนอก. (2562). การนำนโยบาย Work From Home ไปปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษากองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. สืบค้นจาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/index.php/abstractData/viewIndex/313

นพภัค จิตมั่นคงธรรม. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://repository.nida.ac.th/handle/662723737/5137

ปรัชญา เพ็งถมยา. (2563). การนำนโยบายการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของส่วนราชการไปปฏิบัติภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): กรณีศึกษาส่วนมาตรฐานเออีโอ กรมศุลกากร. สืบค้นจาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/index.php/abstractData/viewIndex/397

พรรณสุภา โพธิ์ย้อย. (2561, กันยายน-ธันวาคม). การนำนโยบายสภาวัฒนธรรมไปปฏิบัติกรณีศึกษาสภาวัฒนธรรมตำบลจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารการเมืองการปกครอง, 8(3), 132-151.

วรเดช จันทรศร. (2551). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. (พิมพ์และปรับปรุงครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมนัก วิจัยมหาวิทยาลัยไทย (TURA).

วิษณุ ปัญญายงค์. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปปฏิบัติที่เทศบาลตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์. รมยสาร, 15(2), 265-272.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). นโยบายสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ ธำรงธัญญวงศ์. (2554). นโยบายสาธารณะ : แนวคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สัญญา เคณาภูมิ, และ บุรฉัตร จันทร์แดง. (2562, มกราคม-เมษายน). ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 3(1), 95-116.

สำนักงบประมาณ. (2563). ประกาศสำนักงบประมาณ เรื่อง แนวทางการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน กรณีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). 25 มีนาคม 2563. สืบค้นจาก https://bbstore.bb.go.th/cms/1585115161_4100.pdf

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2563). หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง แจ้งแนวทางการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งของส่วนราชการ กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (เลขที่ นร. 0505/ว116). กรุงเทพมหานคร.

สุพัตรา จุณณะปิยะ. (2551). คู่มือการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Hinkle, D. E. (1988). Applied Statistics for the Behavioral Science. Boston: Houghton Mifflin.

Nicholas Bloom. (2015). DOES WORKING FROM HOME WORK? EVIDENCE FROM A CHINESE EXPERIMENT. Retrieved from https://nbloom.people.stanford.edu/sites/g/files/sbiybj4746/f/wfh.pdf

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

Knowledge , Opinion and Preventive Behavior of COVID-19 among Residents in Muang Buriram District Buriram Province

ปิยพร ศาลางาม*

ลลิตา นิพิฐประศาสน์ สุนทรวิภาต**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับความรู้ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูล คือ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t – Test การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก 2) กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก 3) กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ และรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มตัวอย่างทีมีเพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อเสนอแนะควรจัดทำ สื่อองค์ความรู้ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, พฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, ความรู้, ความคิดเห็น

*นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

**อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The purposes of this research were 1) to study level preventive behavior of COVID-19, level of the knowledge, level of the opinion on COVID-19, 2) to compare the preventive behavior of COVID-19 according with their demographic, and 3) to study the relationship between the knowledge, the opinion on COVID-19 and the preventive behavior of COVID-19. The samples of the research were the 400 people living in Muang Buriram District, Buriram Province. Questionnaire were employed for data gathering. Data was analysed by statistical software. Statistics for data analysis were frequencies, percentage, mean, standard deviation, t –Test, One Way ANOVA, and the Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The level of significance was set at .05.

The results of the research study revealed as follows : 1) The sample has high level preventive behavior of COVID-19, 2) The knowledge on COVID-19 of the samples were high level, 3) The opinion on COVID-19 of the samples were high level. Hypothesis testing showed as follows : 1) The different of occupation and incomes of the samples affected the preventive behavior of COVID-19 at the significant level of .05., 2) gender, age, marital status, and education of the samples did not affect the preventive behavior of COVID-19, 3) the opinion on COVID-19 of the samples related to the preventive behavior of COVID-19 at the significant level of .05., 4) the knowledge on COVID-19 of the samples had no relationship with the preventive behavior of COVID-19. However, related agencies should create knowledge-based media and public relations preventive COVID-19 to change people's attitude and make people mor aware of the importance of preventive COVID-19.

Keywords : Coronavirus disease 2019, Preventive behavior of COVID-19, knowledge, Opinion

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลกอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว องค์การอนามัยโลกจึงประกาศให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ วันที่ 30 มกราคม 2563 และ แนะนำให้เฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุม อย่างเร่งด่วน ซึ่งทางกระทรวงสาธารณสุข ได้มอบหน้าที่ให้กรมควบคุมโรค ได้ดำเนินมาตรการเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง ในการป้องกัน สกัดกั้น ชะลอ และสร้างการรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ตามภารกิจในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยที่คุกคามสุขภาพ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ได้มีความรู้ในการปฏิบัติตน มุ่งเน้นให้บุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม มีศักยภาพในการป้องกันโรคได้ด้วยตนเอง (กรมควบคุมโรค, 2563, น. 5-11)

สำหรับประเทศไทยได้มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถึง 5 ระลอก โดยการระบาดระลอกแรก เกิดขึ้นในเดือนมีนาคมและเมษายน 2563 เกิดเริ่มต้นที่สถานบันเทิงทองหล่อและสนามมวย สายพันธุ์ที่ระบาดเป็นสายพัน S

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

หรืออู่ฮั่นดั้งเดิม ระลอก 2 เกิดที่ตลาดกลางกุ้ง จังหวัดสมุทรสาครในเดือนธันวาคม 2563 พบมากในแรงงานต่างด้าว การระบาดเป็นสายพันธุ์ G หรือ GH การระบาดระลอก 3 เกิดขึ้นที่สถานบันเทิงทองหล่อ เป็นการนำเข้าสายพันธุ์อังกฤษหรือแอลฟาในปลายเดือนมีนาคม 2564 การระบาดด้วยสายพันธุ์อังกฤษนี้ทำทีท่าจะดีขึ้นและเริ่มจะลดลง แต่เกิดการระบาดระลอก 4 ซ้อนขึ้นมา โดยสายพันธุ์เดลต้าพบในหมู่คนงานก่อสร้าง การระบาดครั้งนี้มีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม 2564 แล้วจึงค่อยๆลดจำนวนลง และเริ่มมีการระบาดอีกครั้งหลังเข้าสู่ปีใหม่ 2565 ด้วยสายพันธุ์โอมิครอน จึงถือเป็นการระบาดระลอกที่ 5 และในการระบาดครั้งนี้ เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว มากกว่าสายพันธุ์เดลต้า เพราะติดง่าย อัตราเพิ่มขึ้นเป็นหลักหมื่นต่อวัน (ยง ภู่วรวรรณ, 2565) (เอกสารจากเว็บไซต์)

สำหรับสถานการณ์การระบาดและการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในจังหวัดบุรีรัมย์นั้น จังหวัดบุรีรัมย์ได้มีมาตรการในการเฝ้าระวังติดตามผู้ที่เดินทางมาจากพื้นที่สีแดงและกลับมาจากประเทศกลุ่มเสี่ยงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตามรายงานของสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์ ได้เผยจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์เป็นยอดรวม ข้อมูล ณ 22 มีนาคม 2565 มีผู้ติดสะสม 10,748 คน เป็นยอดผู้ป่วยในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ และมียอดผู้เสียชีวิตสะสม 30 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์, 2565) (เอกสารจากเว็บไซต์)

พื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่ควรเฝ้าระวัง เนื่องจากภายในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมทางสังคมอาทิ กิจกรรมทางด้านกีฬา กิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงมีสถานบันเทิง และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่งทำให้มีคนต่างถิ่นเดินทางเข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก และเป็นพื้นที่รวมตัวของกลุ่มคนเพื่อมาทำกิจกรรมต่างๆ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ที่ควรศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงการศึกษาในเรื่องนี้ยังมีจำนวนน้อย และเพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปพัฒนาแผนหรือนโยบายที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับความรู้ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

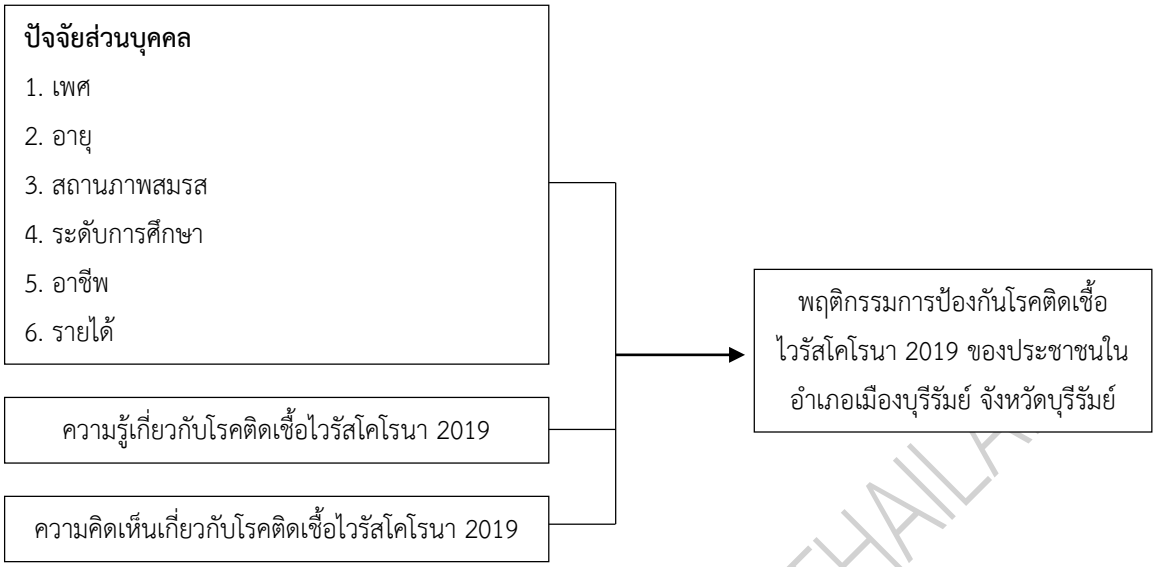
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรม ตามกรอบแนวคิดวิจัย ณัฏฐวรรณ คำแสน (2564) และได้กำหนดตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่ใช้กับงานวิจัย ดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตัวแปรต้น **ตัวแปรตาม**

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สมมติฐานที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 220,843 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการของ Taro Yamane (1973, น. 727-728) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบระบบ และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. ค่าสถิติ t – Test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านข้อมูลส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยตัวแปรอิสระจำแนกเป็น 2 กลุ่มย่อย

4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านข้อมูลส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยตัวแปรอิสระจำแนกเป็น 3 กลุ่มย่อยขึ้นไป

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 และเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 กลุ่มตัวอย่างอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาอายุ 26 - 35 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา พนักงานบริษัท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ ต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา รายได้ 9,001 - 15,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

2. ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(n = 400)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	0.86	0.15	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	4.12	0.50	มาก
พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	4.22	0.54	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 0.86 , S.D. = 0.15) มีความความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.12 , S.D. = 0.50) และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.22 , S.D. = 0.54)

3. การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามตามเพศ

(n = 400)

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ชาย	155	4.19	0.53	-.97	0.424
หญิง	245	4.24	0.54		

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 400)

ตัวแปร	Source of Variance	df	SS	MS	F	Sig
อายุ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	2.32	0.58	2.01	0.092
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	395	113.83	0.29		
	รวม	**399**	**116.15**			
สถานภาพการสมรส	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	0.14	0.07	0.24	0.788
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	397	116.01	0.29		
	รวม	**399**	**116.15**			
ระดับการศึกษา	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	1.47	0.37	1.26	0.284
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	395	114.69	0.29		
	รวม	**399**	**116.15**			
อาชีพ	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6	4.81	0.80	2.83	0.010*
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	393	111.34	0.28		
	รวม	**399**	**116.15**			
รายได้	ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	5	3.32	0.66	2.32	0.043*
	ความแตกต่างภายในกลุ่ม	394	112.83	0.29		
	รวม	**399**	**116.15**			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพ และรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ สถานภาพการสมรสและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(n = 400)

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	
	r	p
ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	0.071	0.155

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(n = 400)

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	
	r	p
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019	0.521	0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยขอวิจารณ์ผลการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นประจำโดยการสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ออกจากบ้าน หรือทำกิจกรรมต่างๆ และหมั่นสังเกตอาการตนเอง เมื่อมีอาการไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก จมูกไม่ได้กลิ่น และลิ้นไม่รับรส อาจเป็นเพราะว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคที่ถือกำเนิดใหม่ ซึ่งได้มีการแพร่กระจายและติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงทางภาครัฐได้มีการประชาสัมพันธ์ถึงผลกระทบจากการติดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงให้ประชาชนมีการตื่นตัว และมีการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด

2. ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างทราบว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่กระจายโดยการ ไอ จาม เป็นโรคติดเชื้อเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ และทราบว่าผู้ที่มีโรคประจำตัว ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง เป็นผู้ที่เสี่ยงที่จะมีอาการรุนแรงจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาจเป็นเพราะว่า ทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ประชาชนได้ทราบผ่านช่องทางต่างๆ รวมไปถึงมีการจัดทำสื่อให้เข้าใจง่าย ทำให้ประชาชนเข้าใจและทราบถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างทั่วถึง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ต้องปรับตัว และใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตใหม่ อาจเป็นเพราะว่า โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบทั้งทางด้านสาธารณะสุข ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เป็นวงกว้าง และส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ทำให้ต้องมีการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตใหม่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการวิจัยที่เป็นไปตามสมมติฐาน มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ อาชีพ รายได้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถวิจารณ์ผลได้ดังนี้

4.1 สมมติฐานที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกอบอาชีพต่างๆ มีบริบทในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน และพบเจอสภาพแวดล้อมในการทำงานที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นอาชีพทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันตามสายอาชีพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์ธมน สุขกระจ่าง, บุญชัย เพรามธุรส, เยาวลักษณ์ เพรามธุรส, ธนะรัตน์ รัตนกูล, และสารภี จุลแล้ว (2563) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันไข้เลือดออกของประชาชนในเขตรับผิดชอบของ รพ.สต. บ้านท่าไทร (หมู่ 5-9) ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา พบว่า อาชีพต่างกัน พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 สมมติฐานที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำอาจมีสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ที่อยู่อาศัย ที่ต้องอยู่รวมกันหลายคน บางบ้านอาจไม่มีห้องแบ่งแยก ทำให้ต้องมีการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มาก รวมไปถึงการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางไปสถานที่ต่างๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำอาจจะต้องใช้บริการรถสาธารณะร่วมกับผู้อื่น ทำให้มีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อไวรัสโคโรนาง่ายขึ้น จึงต้องปฏิบัติตามพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์ธมน สุขกระจ่าง, บุญชัย เพรามธุรส, เยาวลักษณ์ เพรามธุรส, ธนะรัตน์ รัตนกูล และสารภี จุลแล้ว (2563) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันไข้เลือดออกของประชาชนในเขตรับผิดชอบของ รพ.สต. บ้านท่าไทร (หมู่ 5-9) ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 สมมติฐานที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมองว่าโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคที่กำเนิดใหม่ และยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้ต้องมีการปรับตัวและดำเนินตามวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) เพื่อเป็นการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐวรรณ คำแสน (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนใน เขตอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใน การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

ในส่วนของผลการวิจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถวิจารณ์ผลได้ดังนี้

4.4 สมมติฐานที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถือเป็นโรคกำเนิดใหม่ ที่สามารถแพร่กระจาย และติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกเพศให้ความสำคัญในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดอกแก้ว ตามเดช, ภูวนารถ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ลิ้มประเสริฐ และณรงค์ ใจเที่ยง (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่าเพศต่างกัน ไม่ได้มีการปฏิบัติตัวในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกที่แตกต่างกัน

4.5 สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะรัฐบาลมีการประชาสัมพันธ์ และได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมาตการป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ประชาชนทุกช่วงวัยสามารถรับรู้ และปฏิบัติตามมาตการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อความปลอดภัยของตนเองและสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาวรรณ ใจแสน (2563) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่า อายุต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 โดยรวมไม่ต่างกัน

4.6 สมมติฐานที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในสถานภาพโสด แต่งงาน หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ ล้วนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นทุกคนจึงต้องปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด เพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ พรหมณี (2563) ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมตามแนวปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพนักงานส่งอาหาร (Food Delivery) ในจังหวัดนครนายก พบว่า ด้านสถานภาพสมรถต่างกัน มีพฤติกรรมในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รายด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.7 สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลการป้องกันโรค และปฏิบัติตามได้ง่าย โดยสามารถการรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น ประกาศตามวิทยุ ทีวี อินเทอร์เน็ต หรือการรับรู้ผ่านการพูดคุย ทำให้บุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาวรรณ ใจแสน (2563) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่า ด้านระดับการศึกษต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 โดยรวมไม่ต่างกัน

4.8 สมมติฐานที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อาจเป็นเพราะทุกคนสามารถรับรู้ถึงพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือมาจากกฎทางสังคมที่ต้องปฏิบัติตาม เช่น ออกจากบ้านต้องสวมหน้ากากอนามัย การเข้าสถานที่ต่างๆต้องวัดอุณหภูมิ ทำให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตวงพร กตัญญุตานนท์, ธนภรณ์ ทองศิริ, อารยา พิชิตชัยณรงค์, ธันยพร กิ่งดอกไม้, สุภาพ ธรรมกุล , ภาวลิน แสนคำราง และ ชัยนี่ บิลก่อเด็ม (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-10 ของนักศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ความรู้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. รัฐบาลควรส่งเสริมและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานต่างๆ และกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหา ทั้งในด้านการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่าประเทศไทยจะสามารถเอาชนะโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้

2. รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์ หรือจัดทำแนวทางในป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจทำให้ติดเชื้อ และแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา เพื่อให้ประชาชนได้ตะหนักถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่ได้มองข้าม เช่น ลดการสัมผัสใบหน้าระหว่างวัน หรือเมื่อกลับถึงบ้านควรอาบน้ำทันที เพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา

3. รัฐบาลควรจัดทำแนวทางในอนาคตที่ทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างปลอดภัยและเป็นปกติสุข

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะพฤติกรรมป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เท่านั้น ผลการวิจัยที่ออกมาจึงเป็นเพียงตัวแทนของประชาชนในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงควรมีการเก็บข้อมูลจากจังหวัดอื่น เพื่อทราบถึงพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และควรดำเนินการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. ควรศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ป่วยที่เคยติดเชื้อไวรัสโคโรนา และผู้ที่เคยใกล้ชิดกับผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา เพื่อให้ได้ข้อมูลและมุมมองเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ชัดเจนมากขึ้น

3. ควรเพิ่มตัวแปรในการวิจัย เช่น การรับรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2563). คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 สำหรับประชาชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : โรงพิมพ์ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กันต์ธมน สุขกระจ่าย, บุญชัย เพรามธุรส, เยาวลักษณ์ เพรามธุรส, ธนรัตน์ รัตนกูล, และสารภี จุลแล้ว. (2559, มิถุนายน). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตรับผิดชอบของ รพ.ส ต บ้านท่าไทร (หมู่ 5-9) ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 7 (1), 1286-1293.

จุฑาวรรณ ใจแสน. (2563). พฤติกรรมการป้องกันโรคCOVID-19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศษสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศษสตร์การแพทย์. สืบค้นจาก https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sat16/6114060102.pdf

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ณัฏฐวรรณ คำแสน. (2564, มกราคม-เมษายน). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 4(1), 33-48.

ดอกแก้ว ตามเดช, ภูวนารถ ลิ้มประเสริฐ, และณรงค์ ใจเที่ยง. (2564, กรกฎาคม-ธันวาคม). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน ตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 10(2), 97-107.

ตวงพร กตัญญุตานนท์, ธนภรณ์ ทองศิริ, อารยา พิชิตชัยณรงค์, ธันยพร กิ่งดอกไม้, สุภาพ ธรรมกุล, ภาวลิน แสนคำราง, และชัยนี่ บิลก่อเด็ม. (2564, มกราคม-มิถุนายน). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 7(1), 8-20.

ยง ภู่วรวรรณ. (2565). ไทยเข้าสู่การระบาดระลอก 5 ยากจะพยากรณ์จุดสูงสุดของจำนวนผู้ป่วย. สืบค้นจาก https://www.posttoday.com/social/general/672425

สมบัติ พรหมณี. (2565). ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมตามแนวปฏิบัติด้านสาธารณสุข เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของพนักงานส่งอาหาร (Food Delivery) ในจังหวัดนครนายก. สืบค้นจาก http://nayok.moph.go.th/web/wp-content/uploads/2021/12/web-2-1-2565-1-11.pdf

สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดบุรีรัมย์. (2565). สถานการณ์โควิด 19 บุรีรัมย์. สืบค้นจาก http://www.buriram.go.th/covid-19/situation.php

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ

Correlated Factors the Efficiency of Work from Home for Academic Personnel

ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์*
ณฐนนท ทวีสิน**
กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต***
สัญญา คำอิน****
อธิพงษ์ คิดดี*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยทองสุข 2) ศึกษาความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานที่บ้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสายวิชาการของวิทยาลัยทองสุข ปีการศึกษา 2564 จำนวน 67 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากจำนวนประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่างทางอีเมล์และการสแกนคิวอาร์โค้ด การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, F-test การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยทองสุข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน แตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานกับคุณภาพของงาน ระดับการศึกษากับความสอดคล้องของงานที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกและทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ปัจจัย, ความสัมพันธ์, ประสิทธิภาพ, การทำงานจากที่บ้าน, บุคลากร

---

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
***อาจารย์, ดร., สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
**** อาจารย์, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
***** อาจารย์, สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยทองสุข

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the efficiency of working from home of academic personnel in Thongsook College; 2) to study the differences of performance at home classified by personal factors and factors related to work and 3) to study the relationship of work-from-home performance, the respondents used in this research were 67 academic personnel in Thongsook College in the academic year 2021 by random sampling from the total respondents, the research tools were an online questionnaire sent via email and QR code scanning, the data were analyzed by descriptive statistics, hypothesis testing with t-test, F-test, LSD pairwise comparison test and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that: 1) the efficiency of working from home of academic personnel in Thongsook College overall, it's high level; 2) the results of the study on differences in work efficiency from home classified by personal factors and factors related to work were different, when testing the individual differences with the LSD it was found that experience in working with the quality of work level of education with consistency of work different were different statistically significant at level .05 and 3) the correlation coefficient of work from home performance of academic personnel there is positive correlation and the same direction which was statistically significant at level .05

Keywords : Factors, Correlated, Efficiency, Work from home, Personnel

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่มีต้นกำเนิดมาจากเมืองอู่ฮั่นของสาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อต้นปีที่ผ่านมา ความรุนแรงของการระบาดทำให้ทางองค์การอนามัยโลก ได้ประกาศให้การระบาดเป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ ต่อมายกระดับให้เป็นภาวะระบาดใหญ่ทั่วโลก (World Health Organization, 2020) เพื่อช่วยลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรคที่ได้แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในหลายประเทศนั้น จึงเกิดเป็นแนวทางการรักษาระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing ในหลายประเทศทั่วโลกเช่นเดียวกันกับประเทศไทยที่รัฐบาลได้ออกมาตรการรับมือใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) มาตรการด้านสาธารณสุข เช่น การป้องกันและสกัดกั้นการนำเชื้อโควิด-19 เข้าสู่ประเทศไทย การพัฒนาระบบกลไกการกักตัว รวมถึงการจัดหาและเพิ่มบุคลากร อุปกรณ์ทางการแพทย์ (2) มาตรการด้านเวชภัณฑ์ เช่น การเร่งการผลิตหน้ากากอนามัย (3) มาตรการด้านข้อมูล การสื่อสารต่างๆ โดยการเปิดศูนย์ข้อมูลโควิด-19 เพื่อแถลงภาพรวมของสถานการณ์ (4) มาตรการด้านต่างประเทศ สำหรับการดูแลคนไทยในต่างประเทศ (5) มาตรการด้านการป้องกัน ลดโอกาสการแพร่ระบาด โดยการปิดสถานที่ที่มีความเสี่ยงรวมถึงการให้หน่วยงานเริ่มพิจารณาการเหลื่อมของเวลาทำงาน เพื่อลดความแออัดและเปลี่ยนรูปแบบเป็นการทำงานจากบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมให้ใช้การประชุมระบบทางไกลแทนรูปแบบเดิมที่ต้องพบปะซึ่งก่อให้เกิดความเสี่ยง และ (6) มาตรการช่วยเหลือเยียวยาเพื่อช่วยเหลือองค์กรและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน (Royal Thai Government, 2020)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากมาตรการของภาครัฐทั้ง 6 ด้าน เป็นผลให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่งมีการออกนโยบายปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานเพื่อลดความเสี่ยงการแพร่ระบาด โดยกำหนดรูปแบบการทำงานใหม่ว่า “Work from home” หรือเข้าใจอย่างแพร่หลายว่า “การทำงานจากบ้าน” เนื่องจากไม่สามารถออกมาทำงานในสำนักงานได้ตามปกติ เพราะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ แม้ว่ารูปแบบการทำงานดังกล่าวจะไม่ได้เป็นเรื่องใหม่มาก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่ยังเป็นความท้าทายสำหรับหลายองค์กรที่ต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยแท้จริงรูปแบบการทำงานดังกล่าว ถูกเรียกในอีกหลายชื่อ เช่น Telework, Telecommuting, Remote work ซึ่งมีการใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและอีกหลายประเทศทั่วโลก (สรัญญา ซื่อสัตย์, 2564) ในส่วนของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือ อว. ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคลากร นิสิตนักศึกษา ประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของหน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษา จึงได้ประกาศให้สถาบันการศึกษางดจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและมีมาตรการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 เช่นเดียวกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563 เรื่องให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ มีผลตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนด้วยการไม่ต้องเข้าชั้นเรียนและใช้แอพพลิเคชั่นจากเทคโนโลยีสารสนเทศปรับการเรียนการสอนผ่านทางระบบออนไลน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

วิทยาลัยทองสุข เป็นสถาบันการศึกษาเอกชนในระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ดำเนินการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีองค์ความรู้ มีทักษะทางวิชาการและสร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศและประชาคมโลก การบริหารการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางสถานการณ์ทางสังคมและการเมือง รัฐประศาสนศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การบริหารธุรกิจและเศรษฐกิจ สังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ และการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่พูดภาษาอื่น ส่งเสริมการผลิตบุคลากรเข้าสู่สังคมที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภาษา การวิเคราะห์สถานการณ์ในสภาพปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดปีการศึกษา 2563 ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรจากการทำงานปกติเป็นรูปแบบการทำงานจากที่บ้าน และปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้ผ่านสื่อออนไลน์ โดยมีการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานที่ตามภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากปฏิบัติการสอนได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสมในทุกหลักสูตร (ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์ และคณะ, 2565) ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

หลังจากวิทยาลัยทองสุข ขานรับนโยบายและให้บุคลากรทำงานจากที่บ้าน จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในภารกิจอื่นๆ ผ่านระบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คณะผู้วิจัยมีความสนใจว่า การทำงานจากบ้าน (Work from home) จะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใด มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กัน อันจะทำให้บุคลากรสามารถ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ทำงานจากที่บ้านได้ตามปกติ เสมือนหนึ่งอยู่ในสถานที่ทำงานจริง จนนำไปสู่ประสิทธิภาพของการทำงานจากที่บ้านที่ดี โดยคาดหวังว่าจะสามารถนำผลวิจัยไปปรับปรุงพัฒนา สร้างกลยุทธ์ของสถานศึกษาหรือ
องค์กรให้มีการปรับใช้เป็นนโยบายการทำงานจากบ้าน (Work from home) ในอนาคต และสามารถนำข้อมูลไปสังเคราะห์ใช้ในการวางแผนกับสิ่งที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบันให้มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องหรือมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการปฏิบัติของบุคลากรต่อไป

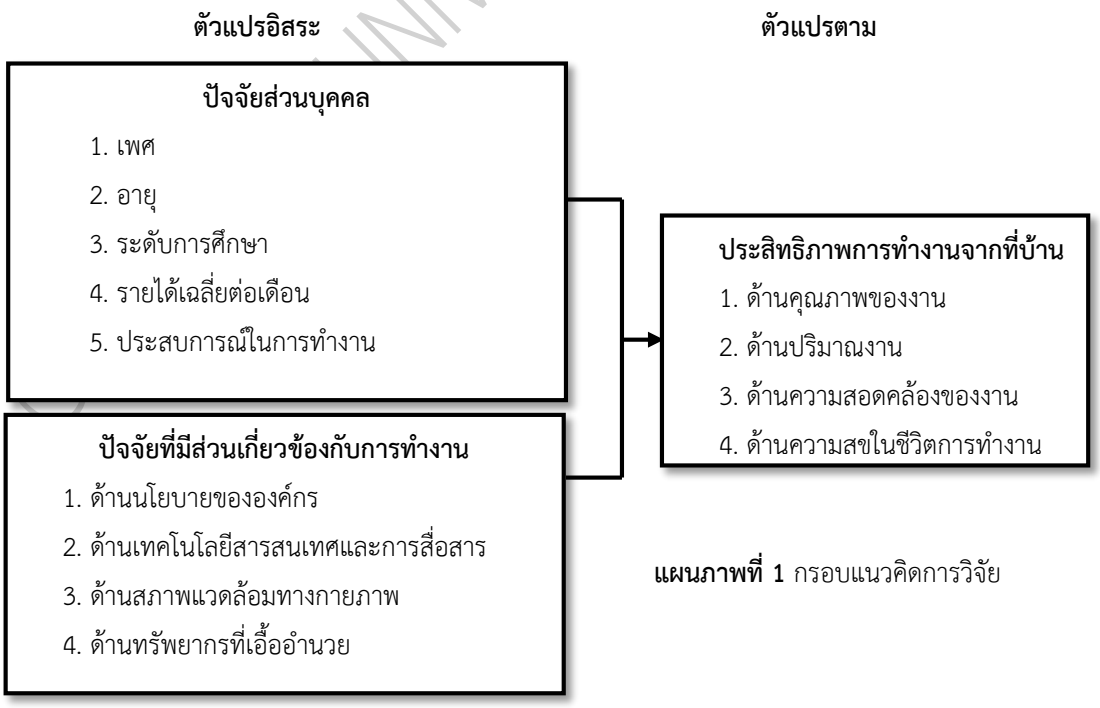
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยทองสุข
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานที่บ้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ แตกต่างกัน
2. ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสายวิชาการของวิทยาลัยทองสุข ปีการศึกษา 2564 จำนวน 67 คน (แผนปฏิบัติการประจำปี 2564, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่เป็นบุคลากรสายวิชาการของวิทยาลัยทองสุข ปีการศึกษา 2564 ได้กลุ่มตัวอย่าง 67 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่างทางอีเมล์และการสแกนคิวอาร์โค้ด แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน มีจำนวน 5 ข้อคำถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list), ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้แก่ ด้านนโยบายขององค์กร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านทรัพยากรที่เอื้ออำนวย มีจำนวน 24 ข้อคำถาม ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความสอดคล้องของงาน และด้านความสุขในชีวิตการทำงาน มีจำนวน 28 ข้อคำถาม และตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ รวมทั้งสิ้น 57 ข้อคำถาม

การตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาปรับปรุงตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละประเด็นที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตร-วัดประมาณค่า (Rating Scale) และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์พิเศษและบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 32 คน และนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับ ดังนี้ (1) ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน ได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับด้านนโยบายขององค์กร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .881 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .815 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .906 และด้านทรัพยากรที่เอื้ออำนวย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 864 (2) ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .991 ด้านปริมาณงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .811 ด้านความสอดคล้องของงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .827 และด้านความสุขในชีวิตการทำงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .912 เมื่อทดสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .893

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่างทางอีเมล์และการสแกนคิวอาร์โค้ด ได้อย่างสมบูรณ์ จำนวน 67 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, F-test การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุ 31- 40 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษาปริญญาโท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,000-35,000 บาท ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานเรียงลำดับค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ นโยบายขององค์กร ทรัพยากรที่เอื้ออำนวย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ยังมีประเด็นที่น่าสนใจและขอนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ วิทยาลัยทองสุข

(N=67)

ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านในภาพรวม	μ	σ	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านคุณภาพของงาน	4.09	0.84	มาก	3
2. ด้านปริมาณงาน	4.26	0.76	มาก	1
3. ด้านความสอดคล้องของงาน	3.94	0.44	มาก	4
4. ด้านความสุขในชีวิตการทำงาน	4.12	0.63	มาก	2
รวม	**4.11**	**0.67**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านปริมาณงาน ด้านความสุขในชีวิตการทำงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านความสอดคล้องของงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การทดสอบความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D	df	t	Sig.
1. ชาย	4.01	0.66	18.00	0.446	.000*
2. หญิง	3.96	0.51	632.31		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน จำแนกตามเพศที่ต่างกัน พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน							
	คุณภาพของงาน		ปริมาณงาน		ความสอดคล้องของงาน		ความสุขในชีวิตการทำงาน	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. อายุ	3.56	.000*	3.94	.000*	3.77	.000*	3.36	.000*
2. ระดับการศึกษา	3.11	.000*	3.62	.000*	**3.33**	**.116**	3.98	.000*
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	3.98	.000*	3.17	.002*	3.54	.000*	3.47	.000*
4. ประสบการณ์ในการทำงาน	**3.74**	**.014**	3.88	.001*	3.28	.000*	4.02	.000*
รวม	**3.61**	**.000***	**3.65**	**.000***	**3.48**	**.000***	**3.71**	**.000***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงาน ที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน แตกต่างกัน โดยมีตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานกับคุณภาพของงาน ระดับการศึกษากับความสอดคล้องของงานที่แตกต่างกัน เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การทดสอบความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามนโยบายขององค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และทรัพยากรที่เอื้ออำนวย

ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน	ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน							
	คุณภาพของงาน		ปริมาณงาน		ความสอดคล้องของงาน		ความสุขในชีวิตการทำงาน	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. นโยบายขององค์กร	4.12	.000*	3.88	.000*	3.93	.000*	3.98	.000*
2. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.86	.000*	4.04	.000*	4.00	.000*	4.02	.000*
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.01	.000*	4.00	.002*	4.07	.000*	4.02	.000*
4. ทรัพยากรที่เอื้ออำนวย	4.11	.000*	3.96	.001*	3.63	.000*	3.87	.000*
รวม	**4.03**	**.000***	**3.97**	**.000***	**3.91**	**.000***	**3.97**	**.000***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามนโยบายขององค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และทรัพยากรที่เอื้ออำนวยที่ต่างกัน พบว่า มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน

ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน	Pearson Correlation Coefficient			
	r	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	สมมติฐาน (H_1)
1. ด้านคุณภาพของงาน	0.912	.000*	เชิงบวก	ยอมรับ
2. ด้านปริมาณงาน	0.841	.000*	เชิงบวก	ยอมรับ
3. ด้านความสอดคล้องของงาน	0.902	.000*	เชิงบวก	ยอมรับ
4. ด้านความสุขในชีวิตการทำงาน	0.854	.000*	เชิงบวก	ยอมรับ
รวม	**0.877**	**.000***	**เชิงบวก**	**ยอมรับ**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน พบว่า r มีค่า 0.841, 0.854, 0.902, 0.912 และ Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 หมายความว่า ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน และมีทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะบุคลากรทุกคนมีความเข้าใจว่าหัวใจสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน คือ นโยบายขององค์กรที่ดีเพื่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และมีส่วนร่วมการวางแผนเรื่องงานที่ดีก่อนที่จะมอบหมายงานให้บุคลากรเริ่มทำงานจากที่บ้าน นโยบายและแผนทำให้เห็นภาพรวมของงานทั้งหมด ได้แก่ นโยบายการทำงานตามภารกิจ การวางแผนการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ การประชุมประจำเดือน การอบรมสัมมนาออนไลน์ การวิจัย องค์กรสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเลือกแอพพลิเคชั่นที่มีความเหมาะสม ได้แก่ Microsoft Team, Zoom, Line, Google Meet ที่สำคัญบุคลากรต้องมีทัศนคติที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองสูง จะทำให้การทำงานจากที่บ้านบรรลุผลสำเร็จทุกอย่างเป็นไปตามนโยบายขององค์กรกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของชนม์นิภา เขียนนอก (2563) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย Work from Home ไปปฏิบัติพบว่า มี 5 ปัจจัย คือ 1) ลักษณะของ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

นโยบาย 2) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 3) ทรัพยากร 4) การติดต่อสื่อสารและ 5) ทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ สอดคล้องกับบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2562) กล่าวว่า การกำหนดนโยบายที่ดีจะต้องคำนึงถึงความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของนโยบายและรายละเอียดที่เหมาะสม หากปรากฏว่านโยบายมีรายละเอียดมากเกินไปหรือน้อยเกินไป อาจทำให้ผู้ปฏิบัติตามนโยบายไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของนโยบาย และอาจทำให้เกิดการบิดเบือนนโยบายโดยการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงความสำคัญเกี่ยวกับความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยตั้งความมุ่งหมายไว้อย่างระมัดระวัง และควรจัดทำแผนเพื่อการประเมินผลนโยบาย และกำหนดกลยุทธ์การนำนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับวิวัฒน์ หิรัญรักษ์ (2560) กล่าวว่า หลังจากที่ได้รับมอบนโยบาย หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการนำนโยบายมาชี้แจง ให้ความรู้ ให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน รวมถึงการจัดคนที่มีความรู้ความสามารถให้ตรงกับงานที่รับผิดชอบย่อมจะส่งผลดีต่อความสำเร็จของงาน

2. ผลทดสอบความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 บุคลากรสายวิชาการที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะลักษณะการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของบุคลากรในสายวิชาการจะมีความคล้ายคลึงกันก็จริง แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบอาจมีความแตกต่างกันในรูปแบบของงานและทัศนคติที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าประสงค์ของบุคลากรในแต่ละเพศ จะส่งผลต่อความรู้สึกที่มีต่องานของตน เช่น เพศหญิงอาจให้ความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตความสุขสบายของครอบครัว แต่เพศชายอาจมุ่งเน้นประเด็นความสำเร็จในคุณภาพของงานหรือพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านที่มีเพศต่างกันมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ศรีประเสริฐสุข และคณะ (2560) กล่าวว่า บุคลากรสายวิชาการที่มีเพศ อายุ คณะที่สังกัด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับโอริสา ชุมพงศ์ และคณะ (2562) กล่าวว่า ระดับขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีให้ขีดความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 บุคลากรสายวิชาการที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะช่วงอายุมีความสำคัญกับการปฏิบัติงาน โดยบุคลากรที่มีอายุมากกว่าอาจมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลาที่ยาวนานมีประสบการณ์ในการทำงานที่ดี ระดับการศึกษาทำให้บุคลากรมีการพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ตลอดจนรายได้ที่เป็นค่าตอบแทนที่เหมาะสมและมีความพึงพอใจต่อความมั่นคงในชีวิตของตนเองและครอบครัว รวมถึงโอกาสการพัฒนาตนเองด้านการวิจัยเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ รายได้ และประสบการณ์น้อยกว่าอาจเป็นช่วงระยะเวลาเริ่มต้นการพัฒนาในการเรียนรู้การทำงาน แสวงหาประสบการณ์และเป้าหมายของชีวิตและเป็นจุดเริ่มต้นในความผูกพันต่อองค์กร จึงส่งผลให้บุคลากรสายวิชาการที่มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของปริฉัตร สระทองฮ่วม (2560) กล่าวว่า พนักงานสายสนับสนุนวิชาการ ที่มีอายุ คณะ/หน่วยงาน ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีการพัฒนาตนเองแตกต่างกัน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสุวรรณ พรมเขต (2563) กล่าวว่า บุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่มีสถานภาพสมรสและประสบการณ์ทำงานต่างกันมีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยแตกต่างกัน และสอดคล้องกับชัชากร คัชมาตย์ และคณะ (2563) กล่าวว่า ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง พบว่า บุคลากรที่มีอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จะมีความผูกพันต่อองค์การแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ผลการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการจำแนกตามปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะเมื่อมีนโยบายจากองค์กรให้บุคลากรทุกคนต้องปฏิบัติงานจากที่บ้าน สิ่งจำเป็นสูงสุดคือผู้บังคับบัญชาต้องสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อาทิ การใช้ทรัพยากรที่เอื้ออำนวยและมีอย่างจำกัด ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ทางฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่มีสมรรถนะสูงในการทำงาน การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วสูงและติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากร จึงมีความแตกต่างกันด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รวมถึงความเหมาะสมของบรรยากาศต่อการปฏิบัติจากที่บ้าน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่มีเกณฑ์ตัวชี้วัดตามคุณภาพของงาน ปริมาณงาน ความสอดคล้องของงานที่ให้เป็นตามเป้าประสงค์เดียวกันทั้งระบบและผู้ปฏิบัติงานยังต้องคำนึงถึงความสุขในชีวิตการทำงาน ความสุขของคนรอบข้างที่เกี่ยวข้องในครอบครัว จึงมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิจันทร์ ปัญจทวี (2560) กล่าวว่า ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศของบุคลากร สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตเชียงใหม่ พบว่ามี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการได้รับการสนับสนุนการใช้ระบบสารสนเทศจากผู้บังคับบัญชา ปัจจัยความคาดหวังจากประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ และปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ อรวรรณ สุขยานี (2558) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้ระบบด้านความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับ ปิยะนุช พรหมประเสริฐ และประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ (2562) กล่าวว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสิ่งตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านประชาธิปไตยในองค์การ ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านความเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรสายวิชาการ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน และมีทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะเมื่อบุคลากรทุกคนได้รับรู้ถึงความรุนแรงต่อวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 สูงขึ้น ทำให้ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านมากขึ้น คุณภาพของงานจะเป็นคุณภาพของกระบวนการดำเนินงานที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรที่สนับสนุนจากองค์กร เพื่อการดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณค่ามากที่สุด ปริมาณงานจะเป็นเวลาที่ใช้ในการทำงานของบุคลากร ซึ่งการปฏิบัติงานก็ถือเสมือนหนึ่งอยู่ในสถานที่ทำงานตามตามเวลากิจวัตรปกติ การแต่งกายก็แต่งชุดเหมือนการไปทำงานในทุกๆ วัน ตั้งเป้าหมายและแบ่งเวลาในแต่ละวัน ได้แก่ งานด้านการสอนผ่านระบบ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ออนไลน์ งานด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพทางองค์ความรู้ของตนเอง การประชุมออนไลน์และงานอื่นๆ ตามภารกิจสนับสนุนองค์กร และความสุขในชีวิตการทำงาน ยิ่งมีการรับรู้ถึงการใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ พักเป็นระยะๆ สื่อสารกับคนที่เกี่ยวข้องด้วยแอพพลิเคชั่นต่างๆ เช่น Microsoft Team, Zoom, Line, Google Meet และจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี จัดพื้นที่การทำงานให้เป็นสัดส่วน จะทำให้ยิ่งเพิ่มความพึงพอใจต่องาน ส่งผลให้ความสมดุลระหว่างงานและชีวิต จัดสรรเวลาให้กับครอบครัว ดูแลสุขภาพ ออกกำลังกายและชีวิตการทำงานจากที่บ้าน จะมีความรู้สึกผูกพันกับองค์กร ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติวัจน์ ทองแก้ว และประสพชัย พสุนนท์ (2560) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มีปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล 2) ด้านครอบครัว และ 3) ด้านองค์การส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานในเชิงบวกของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกและสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการได้ ร้อยละ 67.2 สอดคล้องกับธันยพร อริยะเศรณี และปาลิตา เอกอร (2560) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายวิชาการในมหาวิทยาลัยพื้นที่จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .810 และสอดคล้องกับเศรษฐศาสตร์ ไชยแสง (2553) พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับความผูกพันต่อองค์การ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า การทำงานจากที่บ้าน หรือ Work from home ให้มีประสิทธิภาพนั้น บุคลากรเองก็ต้องเตรียมพร้อมและระมัดระวังหลายอย่าง เช่น ความพร้อมของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่มีสิ่งรบกวน ความรับผิดชอบและสร้างวินัยที่เคร่งครัดให้กับตนเองเพิ่มขึ้น ผลลัพธ์ของงานออกมาจะต้องมีคุณภาพเหมือนกับที่ทำงานปกติ และต้องรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชาได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการเลือกใช้เทคโนโลยีหรือทรัพยากรที่เอื้ออำนวยที่เหมาะสมและมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ เพราะไม่ได้เจอหน้ากัน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น และการเลือกใช้ช่องทางในการสื่อสารที่สามารถพูดคุยกันได้อย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการประชุมประจำวันหรือประจำสัปดาห์ โดยการใช้โปรแกรมอื่น ๆ เข้ามาอำนวยความสะดวกในการทำงานตามความเหมาะสม อาทิ โปรแกรมสำหรับการสื่อสารและประชุมออนไลน์ เช่น Microsoft Team, Zoom, Line, Google Meet หรือโปรแกรมสำหรับจัดเก็บข้อมูลออนไลน์ที่สามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันได้ เช่น One Drive, Google Drive และ Dropbox ทั้งนี้เพื่อรายงานผลและสอบถามปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย และสิ่งที่บุคลากรควรคำนึง คือ การสร้างสมดุลระหว่างงานกับการใช้ชีวิตภายใต้ภาวะวิกฤต จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุดและครอบครัวก็มีความสุข

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัย วิทยาลัยทองสุขควรสนับสนุนการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเป็นแบบการทำงานจากที่บ้าน (Work from home) ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และศักยภาพขององค์กรโดยต้องเป็นที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่วนการปฏิบัติจริงองค์กรจะต้องสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจากที่บ้านของบุคลากรให้กันอย่างทั่วถึง มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม รวมถึงแอพพลิเคชั่นต่างๆ ที่ทันสมัยมาใช้

1.2 การทำงานจากที่บ้าน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในภาวะปกติใหม่ และควรสนับสนุนการจ่ายค่าตอบแทนให้บุคลากรในด้านต้นทุนที่เพิ่มขึ้น เช่น ค่าไฟ ค่าอินเตอร์เน็ต ค่าโทรศัพท์ เพื่อเสริมกำลังใจในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และทำงานอย่างมีความสุขด้วย

1.3 ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ควรจัดพื้นที่การทำงานให้เป็นสัดส่วน จัดพื้นที่ในการทำงานให้เป็นที่โล่ง มีอุปกรณ์หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับงาน เช่น คอมพิวเตอร์ สมุดโน้ต ปากกา จะช่วยให้สามารถโฟกัสกับงานได้เต็มที่ หลีกเลี่ยงการนั่งทำงานในบริเวณที่มีคนอื่นอยู่ เช่น ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น โดยเฉพาะกรณีที่ท่านอาศัยอยู่กับครอบครัวใหญ่ มีพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งอื่นรบกวนหรือดึงดูดความสนใจ เช่น ทีวี หรือเสียงคนพูดคุยกัน

1.4 บุคลากรสายวิชาการนอกจากทำงานแล้ว ควรจัดสรรเวลาให้กับครอบครัว ดูแลสุขภาพตนเอง ออกกำลังกาย ทำงานอดิเรกที่ชอบ ติดต่อสื่อสารกับคนที่เกี่ยวข้องเพราะชีวิตมีหลายองค์ประกอบ และควรใส่ใจด้านอื่นๆ หมั่นดูแลร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอและสภาพจิตใจดีมีความสุข สร้างความพร้อมสำหรับการทำงานในแบบที่เคยชิน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา Work from home ให้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพในการทำงานจากที่บ้านของบุคลากรในเชิงลึก โดยมีการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง

2.2 ควรศึกษาประเมินผลรูปแบบการทำงานที่บ้านของบุคลากรในช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒. ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๒๕ ง วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒. สืบค้นจาก https://www.acad.nu.ac.th/devcourse/docs

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ. สืบค้น 3 เมษายน 2564, จาก http://www.ptnpeo.moe.go.th/ptn2019/edupdate/4950/

ชนม์นิภา เขียนนอก. (2563). การนำนโยบาย Work from Home ไปปฏิบัติในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กรณีศึกษา กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. ค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชัชากร คัชมาตย์, เจน จันทรสุภาเสน และอำพล ชะโยมชัย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 10*(3), 27-40.

ฐิติวัจน์ ทองแก้ว และประสพชัย พสุนนท์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. *Veridian E-Journal Silpakorn University, 10*(1), 1943-1958.

ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, อธิพงษ์ คิดดี, ภัทรฤทัย เกณิกาสมานวรคุณ และ พรลภัส แผลงศร. (2565). ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 13*(1), 1-10.

ธันยพร อริยะเศรณี และปาลิตา เอกอร. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายวิชาการในมหาวิทยาลัยพื้นที่จังหวัดสงขลา. ค้นคว้าอิสระคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2562). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชาการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

ปริฉัตร สระทองอ่วม. (2560). การพัฒนาตนเองของพนักงานสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University, 4*(1), 84-96.

ปิยะนุช พรหมประเสริฐ และประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ. (2562). ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 30*(2), 133-147.

วิทยาลัยทองสุข. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี 2564 วิทยาลัยทองสุข. หน้า 10-12.

วิวัฒน์ หิรัญรักษ์. (2560). การนำนโยบายสาธารณสุขมูลฐานไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศศิจันทร์ ปัญจทวี. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้ระบบสารสนเทศกรณีศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

เศรษฐศาสตร์ไชยแสง. (2553). คุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรวิทยาลัยราชพฤกษ์. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยและพัฒนา วิทยาลัยราชพฤกษ์.

สรัญญา ซื่อสัตย์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการทำงานจากบ้านของพนักงานในบริษัทไทยในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19. สารนิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุวรรณ พรมเขต. (2563). แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 7(2), 68-79.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อรวรรณ สุขยานี. (2558). ความตั้งใจในการใช้ระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรบุคคลของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: การประยุกต์ใช้ตัวแบบการยอมรับเทคโนโลยี. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อัมพร ศรีประเสริฐสุข, พัศรินท์ ก่อเลิศวรพงศ์, พรเพ็ญ ไตรพงษ์ และยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล. (2560). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11*(3), 221-233.

โอริสา ชุมพงศ์, อนิวัช แก้วจำนงค์ และอรจันทร์ ศิริโชติ. (2562). ขีดความสามารถและความต้องการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. ปริญญานิพนธ์สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

Royal Thai Government. (2563). WHO ชมมาตรการ Social Distancing ไทย หากประชาชนร่วมมือจะส่งผลดีต่อการควบคุมป้องกันโรค. สืบค้น 20 มีนาคม 2564, จาก https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/27594

World Health Organization. (2020). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19, 11 March 2020. Retrieved 11 March 2021, from https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mediabriefing-on-covid-19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปักธงชัย ประเพณีที่มีความเชื่อในพิธีกรรมต่อชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

Pak Thong Chai Tradition to Belief of Ritual the People of Nakhon Thai District Phitsanulok Province

ธรรศพงศ์ วงษ์สวัสดิ์*
กิตติวัฒน์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต**
ณฐนนท ทวีสิน***
พรลภัส แผลงศร****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 2) ศึกษาความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอนครไทย มีจำนวน 11 ตำบล โดยเทียบขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยตารางเลขสุ่มกำหนดขึ้นจากคอมพิวเตอร์ที่ไม่ต้องจัดทำฉลาก ได้ตัวอย่าง 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, F-test การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการศึกษาความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า อายุกับการรับรู้และความเชื่อ ระดับการศึกษากับความศรัทธาในพิธีกรรม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของชาวอำเภอนครไทยที่มีต่อความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัย พบว่า r มีค่า .760, .812, .819 , .882 และ Sig. มีค่าเท่ากับ .000 หมายความว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกและทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ประเพณี, ปักธงชัย, ความเชื่อในพิธีกรรม, ชาวอำเภอนครไทย

---

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
**อาจารย์, ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
***ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข
****เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study belief in the Pak Thong Chai tradition of the people of Nakhon Thai District, Phitsanulok Province, 2) to compare the differences of beliefs in the Pak Thong Chai ritual of classified by personal factors, and 3) to determine the relationship of belief in the Pak Thong Chai ceremony of the people of Nakhon Thai District. The respondents used in the research were the people living in Nakhon Thai district from 11 sub-districts by comparing the sample size from Krejcie and Morgan tables using simple random sampling method using computer generated random number table that does not require labeling, the sample was 384 people, the research instrument used questionnaire and data were analyzed by descriptive statistics, hypothesis testing used t-test, F-test, LSD pairwise comparison test and Pearson's correlation coefficient.

The results of the research were as follows: 1) the belief in the Pak Thong Chai ritual of the people of Nakhon Thai District overall it is at high level, 2) the results of comparison of differences in beliefs in the Pak Thong Chai ritual of classified according to different personal factors, when testing the individual differences by the LSD method shows that the age and perceptions and beliefs Level of education and faith in rituals were different statistically significant at level .05 and 3) the finding correlation coefficient of the people Nakhon Thai District on their belief in the Pak Thong Chai rituals, overall and in each aspect, it was found that r was 0.760, 0.812, 0.819 , 0.882 and Sig. was 0.000 meaning that there was positive correlation and the same direction, statistically significant at level .05

Keywords : Tradition, Pak Thong Chai, Belief in Ritual, People of Nakhon Thai District.

บทนำ

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน มีหลักฐานร่องรอยของบรรพชนสืบทอดมาหลายยุคหลายสมัย ซึ่งเป็นผลจากการสั่งสมของวัฒนธรรมและประเพณี ที่ถือก่อกำเนิดเป็นรากฐานของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความงดงามและความหลากหลาย เป็นผลงานที่เกิดจากการคิดค้น การประดิษฐ์สร้างสรรค์ที่ถือว่าเป็นสิ่งดีงาม อาทิ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา วรรณกรรม ศิลปะการแสดงที่ยังคงมีหลักฐาน มีการสืบทอดเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา สิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ทางเทคนิค ภูมิปัญญา ความเชื่อทางศาสนา ความเข้าใจในสุนทรียภาพของศิลปกรรมและวิทยาการที่เจริญก้าวหน้ามาตามลำดับ เป็นเครื่องร้อยรัดผูกพันความรู้สึกร่วมในความเป็นคนกลุ่มเดียว เผ่าเดียว เชื้อชาติเดียวกันให้มีความมั่นคง ซึ่งเรียกว่าเป็น “มรดกทางศิลปวัฒนธรรม” ที่ดีงามและควรค่าแก่การอนุรักษ์ตลอดจนสืบทอด พัฒนาสร้างสรรค์ให้คงคุณค่าตลอดไป ชนชาติไทยเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณประเพณีต่างๆ ได้ถูกอบรมสั่งสอนและถูกบันทึกไว้ในภาพจิตรกรรมของไทยหลายเรื่อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่างๆ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ประเพณีก็ได้ถูก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ดัดแปลงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมสภาพเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการผสมผสานกลมกลืนที่เข้ากันระหว่างประเพณีดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากอดีต ความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนากับความเปลี่ยนแปลงตามสภาพความเจริญของสังคม การรู้จักปรับปรุงพัฒนาเพิ่มเติมให้ประณีตดีงามยิ่งขึ้นตามมาตรฐานที่เห็นว่า ควรบูรณาการให้เข้ากับองค์ความรู้และศาสตร์สมัยใหม่ แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย (Wanjing, 2018)

วัฒนธรรมและประเพณี บ่งบอกถึงวิถีชีวิตที่ชุมชนและท้องถิ่นที่ได้พัฒนาและสร้างสรรค์ขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินวิถีชีวิต ป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งเป็นศักยภาพและต้นทุนที่สำคัญยิ่งของชุมชน ตลอดจนเป็นสิ่งที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นมาอันยาวนานของชนชาตินั้นๆ ยิ่งมีวัฒนธรรมหรือประเพณีที่งดงามเท่าไหร่ก็ยิ่งสะท้อนถึงความเป็นมาและประวัติศาสตร์ของประเทศมากเท่านั้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้อธิบายว่า ประเพณีหรือสิ่งที่เป็นแบบแผนอันเกิดจากความเชื่อ ศีลธรรม ทัศนคติ คุณค่า ความรู้สึก วิธีคิดและวิธีกระทำ ซึ่งมีการประพฤติปฏิบัติ สั่งสม เลือกสรร ปรับใช้และสืบทอดมาจากอดีตหรือจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยมีความหมายและความสำคัญในเชิงสาระและคุณค่าต่อวิถีคิดและวิถีปฏิบัติของคนในสังคม ประเพณีนิยมเป็นสิ่งที่เป็นแบบแผนของคนในสังคมที่สืบทอดต่อกันมา และประเพณีนิยมส่วนใหญ่ที่ประพฤติปฏิบัติกัน ได้แก่ ประเพณีปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีบวช ประเพณีแต่งงาน ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีงานศพ และประเพณีทอดกฐิน ทั้งนี้ประเพณียอดนิยมบางประเพณีอาจจะนิยมประพฤติปฏิบัติกันอย่างฟุ่มเฟือยหรือเบี่ยงเบนไปจากสาระและคุณค่าเดิม (The National Culture Committee Office, 2007)

ประเพณีเป็นสิ่งที่นิยมถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นแบบแผน เช่น การแต่งกาย ศาสนา ความเชื่อ อันเป็นบ่อเกิดของสังคมในเชื้อชาติต่างๆ โดยเกิดจากการที่ได้รับการปลูกฝังกล่อมเกลาจิตใจ จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งที่มีการปรับปรุง พัฒนา ตามสภาพแวดล้อมและค่านิยม จนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนนั้น ๆ ในที่สุดกลายเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติตามกันมาที่เรียกว่า จารีตขนบธรรมเนียมประเพณี การเกิดขึ้นของประเพณีนั้น ไม่มีนักวิชาการหรือนักวิจัยท่านใดสามารถระบุลงได้อย่างแน่ชัดว่าเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อไร (Royal Society of Thailand, 2013) มีเพียงการอาศัยหลักฐานทางโบราณคดีมาประกอบ เช่น ภาพเขียนสีบนผนังถ้ำตาด้วง เขาวังกุลา บ้านปากคลอง ตำบลช่องสะเดา อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นภาพเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับขบวนแห่ในประเพณีการขอฝนเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของชุมชน หรือลวดลายบนกลองมโหระทึก เป็นรูปคนกำลังเป่าแคนและการฟ้อนรำ (Fine Arts Department, 1999) มีการยกตัวอย่างการแสดงในพิธีกรรมประเพณี ได้แก่ การฟ้อนผีฟ้า เพื่อรักษาหรือสะเดาะเคราะห์ในภาคอีสาน นอกจากนี้ยังมีการเชิงประกอบในขบวนแห่เทียนของจังหวัดอุบลราชธานีในประเพณีเข้าพรรษาและฟ้อนเล็บในขบวนแห่สรงน้ำพระพุทธสิหิงค์ประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ (Wirunrak, 2004)

ประเพณีปักธงชัย เป็นประเพณีที่สำคัญของชาวอำเภอนครไทยประเพณีหนึ่งที่ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากชาวอำเภอนครไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อและยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นอย่างมาก ประเพณีปักธงชัยที่ชาวนครไทยได้ร่วมกันทำในวันขึ้น 14-15 ค่ำ เดือน 12 ทุกปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชน ชาวบ้านนครไทยในอดีตที่ประกอบด้วย บ้านวัดหัวร้อง บ้านในเมือง บ้านวัดเหนือ บ้านหนองลาน และหมู่บ้านใกล้เคียงจะนำธงที่ชาวบ้านร่วมกันทอไปปักที่เขาช้างล้วง ซึ่งเป็นเทือกเขาที่ทอดตัวขนานไปกับถนนสายนครไทย-ชาติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตระการ ห่างจากตัวอำเภอนครไทยไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นประจำทุกปี โดยชาวนครไทยส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการนำธงไปปักบนยอดเขาช้างล้วงและด้วยความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีปักธง พอสรุปได้ คือ 1) เชื่อว่าการปักธงจะทำให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข กินดีอยู่ดี โดยมีความเชื่อว่าถ้าปีใดไม่ไปปักจะทำให้เกิดภัยพิบัติหรือเภทภัยต่างๆ ที่ทำให้ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อนหรือเสียชีวิต อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น นาคราชจะมาล้างบ้านล้างเมือง ยักษ์จะมากินคน หรือช้างจะมากินข้าวที่ชาวบ้าน ทำการเพาะปลูก จากคำบอกเล่าของพระครูประพัฒน์ธรรมคุณ เจ้าคณะอำเภอนครไทย และเจ้าอาวาสวัดเหนือได้กล่าวว่า ชาวบ้านได้ติดตามช้างไป พบว่ารอยเท้าช้างจะหายไปบริเวณเขาช้างล้วงทุกปี ความเชื่อในเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับและกล่าวถึงอยู่เสมอในหมู่ชาวนครไทย เพราะชาวบ้านหยิบยกเรื่องราวในปีหนึ่งชาวนครไทยไม่ได้ไปปักธง และในปีนั้นชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ เสียชีวิตไปหลายคน ตั้งแต่บ้านวัดเหนือจนถึงวัดหัวร้อง ซึ่งต่อมาชาวบ้านต้องขึ้นไปปักธง เหตุการณ์เหล่านั้นจึงสงบลง 2) การปักธงเพื่อระลึกถึงพ่อขุนบางกลางท่าว เมื่ออพยพมาอยู่ที่เมืองนครไทย (บางยาง) เป็นครั้งแรก ได้เกิดการสู้รบกับพวกเจ้าของถิ่นเดิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ มีการต่อสู้รุกไล่กันจนถึงเทือกเขาช้างล้วง ทัพของพ่อขุนบางกลางท่าวประสบชัยชนะ จึงเอาผ้าคาดเอวของพระองค์ผูกปลายผ้าปักบนยอดเขาช้างล้วงไว้เป็นอนุสรณ์ที่มีชัยชนะแก่ศัตรูและพระองค์ได้สั่งลูกหลานทั้งหลายไปปักธงจุดชนะศึก เพื่อรำลึกถึงชัยชนะของพระองค์ทุกปี ถ้าปีใดไม่ขึ้นไปปักก็ขอให้มีอันเป็นไป 3) ผู้ปกครองนครไทยคิดระบบการส่งข่าวสาร เนื่องจากสมัยก่อนพวกฮ่อมักจะยกพวกมารังแกชาวนครไทย จึงมีข้อตกลงกันระหว่างแม่ทัพนายกองว่า เมื่อใดเห็นผ้าขาวม้าชักขึ้นไปปักบนยอดเขาช้างล้วง ก็ให้เตรียมพลต่อสู้ศัตรูเพื่อป้องกันบ้านเมือง ปัจจุบันชาวบ้านในอำเภอนครไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องวีรกรรมของวีรบุรุษ คือ พ่อขุนบางกลางท่าว ซึ่งได้รับความสนใจและยอมรับในหมู่ชาวนครไทยมากกว่าเหตุผลอื่น จะเห็นได้จากการตั้งชื่อประเพณีอย่างเป็นทางการในปัจจุบัน คือ ประเพณีปักธงชัย จะด้วยเหตุผลใดก็ตามชาวนครไทยยังคงยึดถือและปฏิบัติโดยการไปปักธงบนยอดเขาช้างล้วงเป็นประเพณีจนถึงทุกวันนี้ (Ministry of Culture, 2022)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการนำเอาประเพณีที่สืบทอดภูมิปัญญาประจำถิ่น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ มีความเข้าใจและมีวรรณกรรมที่มีเนื้อหาในเชิงประจักษ์ได้ศึกษาค้นคว้าเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อการอนุรักษ์รักษาประเพณีอันทรงคุณค่าควรแก่การประพฤติปฏิบัติไว้ ผู้วิจัยเห็นว่าประเพณีปักธงชัยที่มีเพียงหนึ่งเดียว และเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานหลายร้อยปี มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย เป็นจุดเริ่มต้นแห่งพระปฐมบรมกษัตริย์ผู้ก่อกำเนิดธงผืนแรกในแผ่นดินสยาม และรักษาความเป็นเอกราชของชนชาติไทยมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนด้านความเชื่อและพิธีกรรมของประเพณียังไม่เป็นที่รู้จักกันมากนักในหมู่นักท่องเที่ยวและบุคคลต่างถิ่นทั่วไป ซึ่งในแต่ละปีที่มีการจัดประเพณีปักธงชัยและการเดินขึ้นไปปักธงบนยอดเขาช้างล้วง ยังคงมีแต่เฉพาะผู้คนในท้องถิ่นและหน่วยงานในอำเภอนครไทยเป็นส่วนมาก นักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอกเข้าร่วมเพียงจำนวนน้อย เป็นเพราะคนรุ่นใหม่ไม่สนใจในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัย ขาดการรับรู้และความเชื่อ ขาดความศรัทธาในพิธีกรรม การมีส่วนร่วมเป็นเพียงคนบางกลุ่ม และการอนุรักษ์และสืบสานขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากภาคเอกชน จึงส่งผลให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการประชาสัมพันธ์ขาดซึ่งข้อมูลสารสนเทศด้านข่าวสารเกี่ยวกับประเพณีปักธงชัยในเชิงประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลงานวิจัยนี้จะสร้างแรงกระตุ้นการเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิมจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถหลอมรวมกับการเปลี่ยนแปลงของประชาสังคมในสมัยใหม่ ที่ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องเล่าจากอดีตสืบต่อกันมา แต่เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และให้มีการสืบสานประเพณีปักธงชัย อันจะทำให้เกิดความรักความสมานสามัคคี ปลุก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี โดยมีวรรณกรรมเชิงเนื้อหาได้ศึกษาค้นคว้าและต่อยอดให้ยุวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ อีกทั้งได้ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ประเพณีปักธงชัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ประเพณีปักธงชัยที่มีต่อความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัย แตกต่างกัน
2. ประเพณีปักธงชัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเชื่อในพิธีกรรมชาวอำเภอนครไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับประเพณีปักธงชัย

Ruengchan (2010) กล่าวว่า ประเพณีปักธงชัย เป็นประเพณีสำคัญยิ่งในวิถีชีวิตของชาวนครไทย ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาอย่างเคร่งครัด ที่มีผู้เฒ่าประจำหมู่บ้านเล่าให้ฟังและปลูกฝังสืบต่อกันนับตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ชาวอำเภอนครไทยจัดประเพณีปักธงชัยในวันขึ้น 14-15 คำ เดือน 12 โดยมีคติความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีปักธงบนยอดเขาช้างล้วง ได้แก่ (1) ปักธงเพื่อระลึกถึง บรรพชนชาวนครไทย คือ พ่อขุนบางกลางท่าว เมื่ออพยพมาอยู่ที่เมืองนครไทย (บางยาง) ครั้งแรก ได้เกิดการสู้รบกับพวกเจ้าของถิ่นเดิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ มีการต่อสู้รุกไล่กันจนถึงเทือกเขาช้างล้วง ทัพของพ่อขุนบางกลางหาวประสบชัยชนะ จึงเอาผ้าคาดเอวของพระองค์ผูกปลายผ้าปักที่ยอดเขาช้างล้วงไว้เป็นอนุสรณ์ที่มีชัยชนะแก่ศัตรู และภายหลังจากทรงชนะขอมที่สุโขทัย เสด็จกลับนครไทย ดังจารึกสุโขทัย หลักที่ 1 บรรทัดที่ 36 วรรคสุดท้าย ที่ว่า “...ต่างคนต่างเมือ (กลับ) บ้านเมืองดังเดิม” เชื่อกันว่า เมื่อทรงกลับมาก่อนถึงเมืองบางยาง นครไทย ทรงปักธงที่เขาช้างล้วง เป็นธงชัยสัญลักษณ์แห่งการประกาศชัยชนะ ส่งสัญญาณสื่อสาร ส่งข่าวบอกให้ชาวบางยางที่อยู่ในเมืองพื้นที่ราบเบื้องล่างได้ทราบล่วงหน้า ถึงชัยชนะครั้งยิ่งใหญ่ต่อการขับไล่ขอมในครั้งนี้ และเชื่อกันว่า การทอธงแล้วนำไปปักธงจุดชนะศึก เพื่อรำลึกถึงชัยชนะของพระองค์ทุกปี ถ้าปีใดไม่ขึ้นไปปักก็จะมีเหตุการณ์พิบัติเกิดขึ้น (2) ผู้ปกครองนครไทยคิดระบบการส่งข่าวสาร เนื่องจากสมัยก่อนพวกฮ่อมักจะยกพลมาโจมตีรุกรานชาวนครไทย จึงใช้ธงเป็นสัญญาณแจ้งเหตุแก่แม่ทัพนายกองและประชาชน เมื่อใดเห็นผ้าขาวม้าชักหรือขึ้นไปปักบนยอดเขาช้างล้วง ซึ่งเป็นชัยภูมิจุดเดียวที่โดดเด่นเห็นตระหง่านเห็นได้ชัดจากเบื้องล่าง เนื่องจากเป็นยอดเขาหินโล้น ๆ ไม่มีต้นไม้บดบังหรือเทือกเขาสูงอื่น ๆ ซ้อนด้านหลังอาจทำให้กลมกลืนหรือมองเห็นธงได้สัญญาณได้ยาก จะได้เตรียมพลรับศึกต่อสู้ศัตรูได้ทัน (3) เชื่อว่าการปักธงจะทำให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข กินดีอยู่ดี โดยมีความเชื่อว่าถ้าปีใดไม่ไปจะทำให้เกิดภัยพิบัติหรือเภทภัยต่าง ๆ เนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น นาคราชจะมาล้างบ้านล้างเมือง ยักษ์จะมากินคน หรือช้างจะมากินข้าวที่ชาวบ้านทำการเพาะปลูก จากคำบอกเล่าของพระครูประพัฒน์ธรรมคุณ (หลวงพ่อกล่ำ) อดีตเจ้าคณะอำเภอนครไทยและ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เจ้าอาวาสวัดเหนือ ได้เล่าว่า ชาวบ้านได้ติดตามช้างไป พบรอยเท้าช้างและรอยจะหายไปบริเวณเขาช้างล้วงทุกปี ซึ่งความเชื่อในเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับและกล่าวถึงอยู่เสมอในหมู่ชาวนครไทย

เมื่อในปี พ.ศ. 2468 เป็นปีที่ชาวนครไทย ลืมทอธงและไม่ได้นำธงชัยไปปักที่ยอดเขาช้างล้วง จึงเกิดอาเพศมีผู้คนล้มตายไม่เว้นแต่ละวันเป็นจำนวนมาก จนชาวนครไทยต้องนิมนต์พระอาจารย์ละมูล อดีตเจ้าอาวาสวัดกลางศรีพุทธาราม ผู้มีอาคมนั่งเสลี่ยงภาวนาพระพุทธมนต์โปรยทรายเสกไปทั่วเมือง และจัดพิธีขอขมาโทษ ทำให้เหตุการณ์วิบัติอันเศร้าสลดใจจึงสงบ

ตำนานต้นจำปาขาว

ต้นจำปาขาว อยู่ในท้องที่อำเภอนครไทย บริเวณวัดกลาง เป็นต้นไม้ดอกประเภทไม้ยืนต้น มีขนาดลำต้นใหญ่วัดโดยรอบประมาณ 3 เมตรเศษ สูงประมาณ 9-10 เมตร ความแปลกที่แตกต่างจากต้นจำปาอื่นๆ คือ ต้นจำปาทั่วไปจะมีดอกเป็นสีเหลือง แต่ต้นจำปาต้นนี้ออกดอกเป็นสีขาวนวล มีกลิ่นหองฟุ้งทั่วบริเวณวัด และถ้านำกล้าจำปาขาวไปปลูกที่อื่น ก็จะมีดอกเป็นสีเหลืองเหมือนดอกจำปาทั่วไป ซึ่งชาวอำเภอนครไทยเชื่อกันว่า พ่อขุนบางกลางท่าวทรงปลูกไว้เมื่อครั้งครองเมืองบางยาง (นครไทย) ต้นจำปาขาวจึงมีอายุประมาณ 700 ปีเศษ

แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีกรรมการทอธง

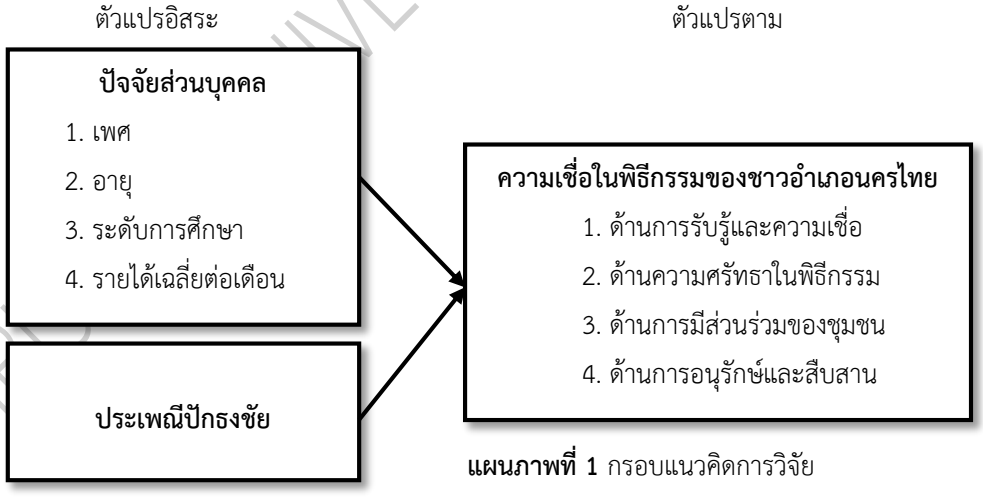
Nakorn Thai Culture Council Office (2002) กล่าวว่า การทำธงในอดีตเมื่อถึงเดือน 11 พระและผู้นำชุมชนจะตีฆ้องบอกเรี่ยไรฝ้ายจากชาวบ้านละแวกหมู่บ้านของตน และจะนัดหมายกันว่าจะทำธงที่บ้านใครคนใดคนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบ้านของผู้ที่มีความสามารถในการทอผ้าหรือบ้านของผู้นำหมู่บ้าน แต่ในการทอชาวบ้านจะมาช่วยกันทอ เพราะในอดีตผู้หญิงนครไทยสามารถทอผ้าได้ทุกคน โดยชาวบ้านจะนำฝ้ายที่ปลูกจากบ้านของตนเองมารวมกันเป็นกองกลาง บางส่วนจะนำเส้นด้ายมา แล้วมาช่วยกันทำการทอเป็นผืนธง ซึ่งลำดับขั้นตอนพอสรุปได้ดังนี้ (1) หีบฝ้าย โดยการนำฝ้ายมาหีบเพื่อเอาเมล็ดออก (2) ดีดฝ้าย คือการคือเอาฝ้ายที่หีบแล้วไปตีเป็นปุย โดยใช้กงดีฝ้าย เพื่อให้ฝ้ายขยายตัวเหมือนลำลี (3) ล้อฝ้าย คือการนำเอาฝ้ายที่ดีดแล้วไปทำการล้อให้เป็นท่อนกลมยาวด้วยไม้ล้อ (4) ปั่นด้าย นำฝ้ายที่ล้อแล้วมาทำการปั่นหรือเข็นด้วยหลาปั่นด้าย ซึ่งจะได้ด้ายที่เป็นเส้น (5) เปียด้ายเป็นการนำด้ายออกจากเมล็ดในด้ายไม้เปียเพื่อให้ด้ายเป็นระเบียบและเป็นใจ (6) ชุบ คือ การนำเอาเส้นด้ายไปทำการชุบน้ำข้าว แล้วทำการทุบให้เปียกเสมอกัน หลังจากนั้นจะนำเส้นฝ้ายไปต้มกับข้าวสารเพื่อให้ด้ายมีความเหนียว เมื่อนำไปทอเป็นผืนธงจะไม่ขาดง่าย (7) คั้นและหวี เมื่อต้มแล้วจะนำเส้นด้ายมาใส่ภาชนะทำการคั้น เมื่อคั้นเสร็จจึงนำไปตากให้แห้ง จากนั้นนำไปแช่น้ำและนำมาปั้นให้สะเด็ด จึงนำไปหวีโดยใช้แปรงหวีแล้วนำไปตากแดดให้แห้ง (8) เสาะ เมื่อเส้นด้ายแห้งแล้วชาวบ้านจะนำมาใส่ ระวิง เพื่อทำการเสาะ (สาว) เส้นด้ายใส่กรุบง (9) ค้นหรือขึงเครือหูก โดยการกวัดฝ้ายจากกงไปใส่กวักแล้วนำไปเกี่ยวกับหลักค้น เพื่อขึงเครือหูกทำเป็นเส้นยืน (10) ปั่นหลอด คือ การนำเส้นด้ายไปใส่กง แล้วแกว่งหลาดึงเส้นด้ายออกจากกงเข้าไปในหลอด เพื่อเอาไปใช้ทำเป็นเส้นพุ่งหรือเส้นดำ (11) สืบหูกและทอเป็นผืนธง

ผู้ทำการทอจะเป็นผู้หญิงในหมู่บ้าน ผืนธงจะมีความกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ยาวประมาณ 4 เมตร บริเวณชายธงจะสวยงามด้วยใบโพธิ์ที่ทำจากไม้ แล้วนำไม้ไผ่ที่มีความยาว 1 ฟุต มาใส่หัวท้ายของผืนธง เพื่อถ่วงให้ธงมีน้ำหนักจะได้ไม่ม้วนตัวเมื่อนำไปบนยอดเขา การทำธงจะร่วมมือของผู้คนจาก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหัวร้อง บ้านในเมือง และบ้านเหนือ ช่วงกลางคืนก่อนนำธงขึ้นไปปักบนยอดเขาช้างล้วง จะมีพิธีการฉลองธงในลักษณะจุลกฐิน มีงานเหล่ากาชาดระดับอำเภอ มีมโหรสพ การละเล่น และการประกวดธิดาพ่อขุนบางกลางท่าวด้วย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กล่าวสรุปได้ว่า ประเพณีถือเป็นองค์ประกอบทางวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมเป็นเสมือนโครงสร้างทั้งหมดของแต่ละสังคม ประเพณีเป็นเพียงแต่ส่วนย่อยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน จนเป็นระเบียบแบบแผนทางสังคม อาจแสดงออกมาในรูปของพิธีกรรม ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนะและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ถ้าใครในสังคมประพฤติออกนอกระเบียบแบบแผนถือว่าผิดจารีตประเพณี ส่วนประเพณีปักธงชัย มีวัตถุประสงค์หรือแก่นแท้ คือ การรำลึกพระคุณดวงวิญญาณของบรรพบุรุษในสมัยพ่อขุนบางกลางท่าว เจ้าเมืองบางยาง เพื่อสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้กับคนในสังคม สร้างความรักสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่กลุ่มคนของสังคม พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติมาโดยตลอด ทำให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ และต่อประเทศชาติที่ร่วมกันสร้างบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง ประเพณีปักธงชัยมีพิธีกรรมบวงสรวงตามความเชื่อที่ยิ่งใหญ่อันศักดิ์สิทธิ์ แสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตที่สอดประสานกับธรรมชาติอย่างชาญฉลาดของชาวบ้านในท้องถิ่นและความผูกพันกับความเชื่อ โดยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณีให้กับคนไทยในชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีและวัฒนธรรมว่าเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน รวมทั้งภาคเอกชนต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการบริการความรู้ในเชิงวิชาการและทุนทรัพย์สำหรับจัดกิจกรรมทางประเพณีปักธงชัยให้กับชุมชน เพราะประเพณีจะทำให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีความมั่นใจในการประกอบเลี้ยงชีพ สามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงจากวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่เข้ามาได้ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่สืบไปจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากคนไทยทุกคน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

CHIANG MAI UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอนครไทย มีจำนวน 11 ตำบล ได้แก่ ตำบลนครไทย ตำบลน้ำกุ่ม ตำบลหนองกะท้าว ตำบลยางโกลน ตำบลบ้านแยง ตำบลบ่อโพธิ์ ตำบลเนินเพิ่ม ตำบลบ้านพร้าว ตำบลนาบัว ตำบลห้วยเฮี้ย และตำบลนครชุม จำนวนทั้งสิ้น 87,772 คน (Nakorn Thai District Office (August 11th, 2021)

กลุ่มตัวอย่าง

ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Table of Random Numbers) กำหนดขึ้นจากคอมพิวเตอร์ที่ไม่ต้องจัดทำฉลาก ซึ่งเทียบขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 606-610) ได้ตัวอย่างจำนวน 384 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ มีจำนวน 5 ข้อคำถาม เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list), ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย ได้แก่ ด้านการรับรู้และความเชื่อ ด้านความศรัทธาในพิธีกรรม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการอนุรักษ์และสืบสาน มีจำนวน 48 ข้อคำถาม และตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ รวมคำถามทั้งฉบับ 53 ข้อคำถาม

การตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาปรับปรุงตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละประเด็นที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) และนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 40 คน และนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้านและรวมทั้งฉบับ ได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับด้านการรับรู้และความเชื่อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .815 ด้านความศรัทธาในพิธีกรรม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .885 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .841 ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .992 และเมื่อทดสอบแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ทั้งหมด 384 ชุด แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, F-test การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุสูงกว่า 50 ปี ขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และอาชีพเกษตรกร

เมื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจและขอนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 1 การศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก

(n=384)

ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น	อันดับที่
1. ด้านการรับรู้และความเชื่อ	4.06	0.50	มาก	1
2. ด้านความศรัทธาในพิธีกรรม	3.75	0.73	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.63	0.71	มาก	4
4. ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน	3.98	0.48	มาก	2
รวม	**3.68**	**0.57**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า ด้านการรับรู้และความเชื่อ ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน ด้านความศรัทธาในพิธีกรรม และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การทดสอบความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัย จำแนกตามเพศ

เพศ	$\bar{X}$	S.D	df	t	Sig.
1. ชาย	3.92	0.57	97.00	1.539	.000*
2. หญิง	3.85	0.72	411.36		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัย จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน พบว่า ความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 การทดสอบความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทย							
	การรับรู้และความเชื่อ		ความศรัทธาในพิธีกรรม		การมีส่วนร่วมของชุมชน		การอนุรักษ์และสืบสาน	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. อายุ	**3.41**	**.021**	3.45	.000	3.21	.000*	3.82	.000*
2. ระดับการศึกษา	3.75	.000*	**3.99**	**.051**	2.93	.002*	4.11	.000*
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	3.91	.000*	3.51	.002	2.88	.000*	4.01	.000*
4. อาชีพ	3.88	.000*	3.64	.001	3.18	.000*	3.91	.000*
รวม	**3.74**	**.000***	**3.65**	**.000***	**3.05**	**.000***	**3.96**	**.000***

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัย แตกต่างกัน โดยมีตัวแปรอายุกับการรับรู้และความเชื่อ ระดับการศึกษากับความศรัทธาในพิธีกรรมมีความแตกต่างกัน เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า มีความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประเพณีปักธงชัยที่มีต่อความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทย

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความเชื่อในพิธีกรรมของขาวอำเภอนครไทย	ประเพณีปักธงชัย (Pearson Correlation Coefficient)			
	r	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์	ทิศทาง
1. ด้านการรับรู้และความเชื่อ	0.882	.000*	เชิงบวก	เดียวกัน
2. ด้านความศรัทธาในพิธีกรรม	0.760	.000*	เชิงบวก	เดียวกัน
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	0.822	.000*	เชิงบวก	เดียวกัน
4. ด้านการอนุรักษ์และสืบสาน	0.812	.000*	เชิงบวก	เดียวกัน
รวม	**0.819**	**.000***	**เชิงบวก**	**เดียวกัน**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประเพณีปักธงชัยที่มีต่อความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทย พบว่า r มีค่า 0.760, 0.812, 0.819 , 0.882 และ Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 หมายความว่าประเพณีปักธงชัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเชื่อในพิธีกรรมชาวอำเภอนครไทย และมีทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความเชื่อในพิธีกรรมประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะชาวอำเภอนครไทยมีความเชื่อว่าการปักธงบนยอดเขาช้างล้วง จะทำให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข กินดีอยู่ดี หากปีใดไม่มีการปักธงจะทำให้เกิดภัยพิบัติหรือเภทภัยต่างๆ และเชื่อว่าการปักธงชัยเพื่อระลึกถึงพ่อขุนบางกลางท่าว เมื่ออพยพมาอยู่ที่เมืองนครไทยหรือนครบางยางเป็นครั้งแรก ผืนธงที่ใช้ คือ ผ้าคาดเอวของพ่อขุนบางกลางท่าวผูกปลายผ้าแล้วปักที่ยอดเขาช้างล้วง เป็นการแสดงถึงความเสียสละ การรักษาเกียรติ และการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ที่มีชัยชนะมีอำนาจเหนือศัตรูผู้รุกราน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nakpasong (2003) กล่าวว่า สถานการณ์และข้อจำกัดทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกกรุงศรีอยุธยาส่งผลให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงต้องใช้การสื่อสารในการตอบโต้สถานการณ์และข้อจำกัดทางการเมืองเหล่านั้น ได้แก่ การสื่อสารเพื่อจัดการ การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ การสื่อสารในเชิงสัญญะที่พบมากที่สูด คือ การสื่อสารโน้มน้าวใจโดยใช้จุดจูงใจในความเด็ดเดี่ยวของพระองค์ ผลของการสื่อสารทางการเมืองทำให้พระองค์ทรงสามารถกอบกู้เอกราชและรักษาไว้ซึ่งพระราชอำนาจและสอดคล้องกับ Saekin (2007) กล่าวว่า ก่อนที่สมเด็จพระนเรศวรจะกลายเป็นสัญลักษณ์ของกองทัพบกนั้นในอดีตเรื่องราวของพระองค์ถูกสร้างผลิตให้มีภาพลักษณ์สู่สังคมตามยุคสมัย โดยผู้ที่ครอบครองอำนาจการปกครองหรือชนชั้นนำจะเป็นผู้กำหนดและสอดแทรกคติคิดเข้าไปจวบจนยุคสมัยที่กองทัพบกขึ้นมามีอำนาจจากการปกครองประเทศแม้แต่ในยุคปัจจุบันก็ตาม

2. ผลการศึกษาความแตกต่างความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทยต่อประเพณีปักธงชัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ชาวอำเภอนครไทยที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเชื่อในพิธีกรรมต่อประเพณีปักธงชัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะชาวอำเภอนครไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง อาจมีความรู้ด้านความเป็นมาของประเพณีปักธงชัยต่างกันตามยุคสมัย มีความเข้าใจที่ต่างกันเกี่ยวกับพิธีกรรมการบวงสรวงรำลึกต่อดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ความศรัทธายึดมั่นในประเพณีปักธงชัยและเลื่อมใสต่อพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนาด้วยการนิมนต์พระสงฆ์ขึ้นไปฉันท์ภัตตาหารเพลที่ถ้ำฉันท์เพลบนเนินเขาช้างล้วง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Manvicha (2017) กล่าวว่า แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในพระพุทธศาสนา ชาวพุทธส่วนใหญ่ยังคงมีความเชื่อในเรื่องพิธีกรรมต่าง ๆ และสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือวัดวาอาราม รวมถึงวัตถุมงคลที่มีความเชื่อว่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้มีกำลังใจ จะทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิต และผลที่เกิดจากการปฏิบัติย่อมมีแก่ผู้ปฏิบัติเอง และเพื่อให้ชีวิตของชุมชนมีความสุขความเจริญในหน้าที่การงาน ความสงบสุขของครอบครัว เมื่อประสบความสำเร็จก็จะจุดบั้งไฟเพื่อเป็นการถวายแด่องค์พระศรีมหาธาตุ หรือบางกลุ่มก็มีความเชื่อว่า เพื่อบูชาพระยาแถนเพื่อให้ฟ้าฝนตกตามฤดูกาลในชุมชนนั้นๆ และสอดคล้องกับ Ponmanee

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

(2017) กล่าวว่า ลักษณะความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏต่างๆ นั้นล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากแต่ละความเชื่อของแต่ละศาสนาแตกต่างกัน ที่เข้ามาผลัดเปลี่ยนทับซ้อนกันในช่วงเวลาต่างๆ ส่งผลต่อพื้นที่โดยมีปราสาทวัดพูเป็นจุดเชื่อมโยงให้เห็นการผสมผสาน ความเชื่อก่อให้เกิดเป็นพิธีกรรมของชุมชนต่อปราสาทวัดพูที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและยังปรากฏให้เห็นสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน และสอดคล้องกับ Surinkaew, Promdee, & Namanee (2020) กล่าวว่า คุณค่าความเชื่อที่มีต่อคติความเชื่อสื่อสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาในสังคมล้านนา โดยมีคติความเชื่อสื่อสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา คือ (1) เป็นเครื่องเชื่อมประสานคนในชุมชนให้เกิดความรักความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียว (2) เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน ให้เริ่มต้นกระทำสิ่งต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน (3) ทำให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ทำให้สมาชิกชุมชนมีวิถีชีวิตเป็นไปตามครรลองของหมู่คณะ (4) เป็นเครื่องน้อมนำความเชื่อและศรัทธาให้เข้าสู่หลักธรรมในพระศาสนา มีความเกรงกลัวต่อบาป น้อมนำจิตใจให้เจริญในกุศลธรรม และ (5) เป็นรูปแบบการสื่อความหมายของคติความเชื่อของชุมชน เป็นจุดเริ่มต้นที่จะชักนำสมาชิกให้เข้าถึงเนื้อหาสาระในคติความเชื่อของชุมชนที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพชน

2.2 ชาวอำเภอนครไทยที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ มีความเชื่อในพิธีกรรมต่อประเพณีปักธงชัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะทุกคนต่างมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และต้องการปรับปรุงประเพณีปักธงชัยให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานผสมผสานกับการนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการสมัยใหม่ แต่ยังคงรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ทางประเพณีไว้ และการจัดกิจกรรมประเพณีปักธงชัยในทุกๆ ปี จะเป็นศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญที่สะท้อนถึงคุณค่าทางเอกลักษณ์ของประเพณีท้องถิ่นของชาวอำเภอนครไทย ช่วยกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งปลูกฝังให้คนรุ่นหลังรักท้องถิ่นของตนองและหวนแหนที่จะรักษามรดกภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าให้มีการได้ดำรงอยู่ได้สืบไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Malasam (2020) กล่าวว่า การเปรียบเทียบความเชื่อและการปฏิบัติพิธีกรรมทั้งสองกลุ่มตัวอย่างในด้านอายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและอาชีพ ทุกด้านมีอย่างน้อย 1 คู่ ที่มีความเชื่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Phamranon (2019) กล่าวว่า ระดับการศึกษา และรายได้ของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อการตัดสินใจแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ประเพณีปักธงชัยที่มีต่อความเชื่อในพิธีกรรมของชาวอำเภอนครไทย ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ประเพณีปักธงชัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเชื่อในพิธีกรรมชาวอำเภอนครไทยและมีทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะทุกชุมชนในอำเภอนครไทยมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้าชมงานประเพณีปักธงชัย โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดงานประเพณีปักธงชัย มุ่งเน้นให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์และสร้างรายได้จากการจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึกประจำท้องถิ่น และทุกชุมชนได้จัดขบวนเข้าร่วมเดินแห่ธง มีดนตรีประสานเสียงนำหน้าขบวน ชาวบ้านจะร่ายรำกันอย่างสนุกสนาน และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การบริการห้องน้ำ ที่พัก ที่จอดรถ และการให้ข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongsawad (2022) กล่าวว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นด้านประเพณีทำขวัญควาย กิ๋นข้าวใหม่ สามภาษาหัวใจเดียวกันของชุมชนบ้านกว้าว พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง มีทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้อง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กับ Aramparat (2013) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ สอดคล้องกับ Puaksanit (2020) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ อายุสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดฉะเชิงเทราแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญทางความเชื่อในการประกอบพิธีประเพณีปักธงชัยจากคนในท้องถิ่นอำเภอนครไทย และจากเอกสารสำคัญที่มีการบันทึกไว้เพียงบางส่วน เพื่อนำมาวิจัยและเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้เข้าใจถึงแก่นแท้ในเอกลักษณ์และคุณประโยชน์ทางพิธีกรรมในประเพณีปักธงชัย ซึ่งจะช่วยให้คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่เกิดการยอมรับและนำไปปรับใช้กับชีวิตในยุคปัจจุบัน มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์รักษาคุณค่าทางภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์และสืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง จากอดีตสู่ปัจจุบัน จากผลการวิจัยทำให้เห็นว่า ชาวอำเภอนครไทย รู้สึกหวงแหนและมีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมสืบสานประเพณีปักธงชัยไว้ต่อไปในอนาคต และวรรณกรรมจากการวิจัยที่ค้นพบนี้จะเป็นหลักฐานสำคัญ ที่จะไม่ทำให้พิธีปักธงชัยเป็นเพียงประวัติศาสตร์หรือเป็นเรื่องเล่าขานสืบต่อกันมาเท่านั้น แต่จะทำให้ประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย ได้จุดประกายเพิ่มความน่าเชื่อถือ เพิ่มความศรัทธาและเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นให้เข้ามาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมในงานประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทย สืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการศึกษาควรนำผลไปส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ประเพณีสู่การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงประวัติศาสตร์ และรณรงค์ให้ชุมชนมีความตระหนักในคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของตนร่วมกัน ส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันตามความถนัดในทักษะของแต่ละบุคคล รวมถึงปลุกจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีความเสียสละต่อส่วนรวมและร่วมกันดำรงรักษาเอกลักษณ์ในประเพณีปักธงชัยของชาวอำเภอนครไทยไว้ให้ยั่งยืน

1.2 ประเพณีปักธงชัยได้สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชน มีระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับท้องถิ่นจำนวนหนึ่ง ภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสินค้าพื้นเมืองประจำถิ่น ได้แก่ สินค้าทางการเกษตร และของที่ระลึกจากชุมชน ควรส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรม การปลูกจิตสำนึกความผูกพันในชาติกำเนิดและความภาคภูมิใจในประเพณีประจำถิ่น แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางจิตใจและเติมเต็มความสมบูรณ์ในฐานะมนุษย์

1.3 ชาวอำเภอนครไทยควรสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกเพศทุกวัย อันจะทำให้ทุกคนได้รับรู้และเห็นถึงความสำคัญและเข้าใจประเพณีปักธงชัย ที่เกิดขึ้นในถิ่นกำเนิดของชาวอำเภอนครไทยตั้งแต่อดีต เป็น

หน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษาไม่ให้เสื่อมสลายสูญหายไป และต้องสร้างความเข้าใจว่า ไม่ใช่หน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือไม่จำเป็นว่าคนที่มีหน้าที่ดูแลรักษาต้องเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่ทางสังคมในระดับใด เพราะแก่นแท้ความหมายของประเพณี คือ สิ่งดีงามที่มีประโยชน์อันเกิดขึ้นจากความคิดและการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมที่สั่งสมและสืบสานต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นเครื่องแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าของชาวนครไทย และเพื่อจรรโลงจิตใจแก่คนรุ่นหลัง สืบทอดผ่านประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ชาวนครไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาประเพณีปักธงชัยในฐานะที่เป็นผู้รับและจะกลายเป็นบรรพบุรุษผู้ส่งต่อ และสร้างความเป็นมนุษย์ให้กับลูกหลานได้สืบสานอนุรักษ์รักษาไว้ต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประเพณีประจำถิ่นที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน โดยการนำเอามิติทางประวัติศาสตร์มาใช้เพื่อการพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่รู้จัก และใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการวางแผนการจัดการศึกษาและรวมกลุ่มการพัฒนาอาชีพ

2.2 ควรศึกษาการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้ว มาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม

2.3 ควรศึกษาค้นคว้าแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาวัฒนธรรมประเพณีในบริบทอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบให้ได้องค์ความรู้หรือข้อค้นพบใหม่

References

Aramparat, P. (2013). Level of people participation to Buddhist activities: a case study in Taweewattana District, Bangkok. *Veridian E-Journal, SU 6*(1), 457-478.

Fine Arts Department. (1999). Culture, Civilization, Wisdom, and Technology. Bangkok: Academic Department.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), pp. 607-610.

Malasam, S. (2020). A comparison of the beliefs and practices of Buddhism rituals of Thai Lanna and Isan people on Mahajati Vessantara Jataka: A case study of Chiang Mai and Sakon Nakhon. *Journal of Graduate School. 17*(76). 35-46.

Manvicha K. (2017). Belief and rituals towards Bungfai Tradition of the Banthaed Community, Banthard Sub-district, Phen District, Udonthani Province. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts (Buddhist Studies). Bangkok: Graduate School. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Ministry of Culture. (2022). Origin of Flagging Tradition. Retrieved from https://www.m-culture.go.th/phitsanulok/ewt_news.php?nid=165&filename=index. Retrieved on 20 May 2022.

Nakorn Thai Culture Council Office. (2002). Project of cultural experts' defenses of Nakorn Thai District. Phitsanulok: Nakorn Thai Education Office and Nakorn Thai Culture Council Secretariat Office.

CHRISTIAN UNIVERSITY

Nakorn Thai District Office. (August 11th, 2021). Department of Civil Registration. Phitsanulok.

Nakpasong, K. (2003). Political Communication, King Naresuan the Great. Bangkok: Chulalongkorn University.

Phamranon, P. (2019). Factor Affecting to the Decision Making of Thai Tourists on Travailing to Historical and Cultural Attractions in Pranakorn Si Ayutthaya Province. Independent Studies of M.A. (Hospitality and Tourism Industry Management). Bangkok: Graduate School, Bangkok University.

Ponmanee, T. (2017). Beliefs and rites of community on Watphu, Champasak, Lao PDR. *Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University, 9*(1), 45-66.

Puaksanit, S. (2020). Behavior of Thai tourists in cultural tourism Chachoengsao Province. Thesis of MBA. Bangkok: Graduate School, Silpakorn University.

Royal Society of Thailand. (2013). Royal Society Mobile: Dictionary B.E. 2554. Bangkok: Royal Society of Thailand

Ruengchan, P. (2010). Si Inthrathit (Pho Khun Bang Klang Tao), The First King who Founded Thailand. Phitsanulok: Ratanasuwankarnpim Publisher.

Saekin, Ch. (2007). King Naraesuan : the transformation from the past discourse to the symbolic discourse in the Royal Thai Army. Thesis Report. Bangkok: Chulalongkorn University.

Surinkaew, A., Promdee, S., & Namanee, Ph. (2020). An Analytical of Ideology in Symbolic as a Belief of Buddhism in Lanna Community. *Journal of Buddhist Studies. 11*(2), 345-355.

The National Culture Committee Office. (2007). Annual Model Scheme of Thai Culture Promotion B.E. 2537. Bangkok: The National Culture Committee Office.

Wanjing, A. (2018). Glass mosaic mural on the south wall of the Vihara of Wat Ta Kam reflecting local community culture. *Journal of Fine Arts, 9*(2), 190-237.

Wirunrak, S. (2004). Principles of Thai dance. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Wongsawad, T. (2022). “Tham Khwan Khwai–Kin Khao Mai–Sam Pasa Huajai Diawkan” in Ban Kwaw, Ban Namphu, Khiri Mat, Sukhothai. *Journal of Cultural Approach*, *23*(43), 46-60.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การรับรู้ และ ทัศนคติ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Effecting of Perception and Attitudes to Behavior of Self-Defense Against COVID-19 Among Students from Faculty of Management Science in Silpakorn University

ดาวลอย กาญจนมณีเสถียร**
เมธาวี วุฒิทวีวัฒน์*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการรับรู้ และ ทัศนคติ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 365 คน ผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตามความสะดวก(Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression)

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 19 - 20 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 สาขาการจัดการโรงแรม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 3,001 - 6,000 บาท ขณะที่กำลังเรียนผ่านออนไลน์อยู่ส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งไม่ได้อยู่ในบริเวณที่มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 หรือผู้ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 และส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 ค่าเฉลี่ยการรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.55) ค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.31) และค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.26)

คำสำคัญ : การรับรู้, ทัศนคติ, พฤติกรรมการป้องกัน, นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, เชื้อไวรัสโควิด-19

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
*นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้ ทัศนคติ ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด, ปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด และปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูลโควิด ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาโดยรวม ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา

Abstract

This is quantitative research aimed to study effecting of perception and attitude to behavior of self-defense against COVID-19 infection by students of the Faculty of Management Science, Silpakorn University. The research tool was a questionnaire on general information, perceptions, attitudes, and behaviors in self-protection against COVID-19 infection. The sample was 365 undergraduate students, Faculty of Management Science, Silpakorn University. Analyzing descriptive statistics such as frequency, percentage, average, standard deviation, and testing hypotheses with multiple regression analysis

The results revealed that most students are females between the ages of 19 - 20, studying in the second year of hotel management, with average monthly incomes in the range of 3,001 - 6,000 baht, while studying online, most of them live with their parents or guardians. which were not in areas where people were infected with COVID-19, or who were at risk of contracting COVID-19, and mostly using social media to obtain information about COVID-19. The average perception of covid-19 infection among students is the highest level ($\bar{x}$ = 4.55). The average attitude of COVID-19 infection of students is high level ($\bar{x}$ = 4.31), and the average preventive behaviors of COVID-19 among students' infection is high level ($\bar{x}$ = 4.26).

The results of hypothesis testing revealed that perceptions and attitudes toward COVID-19 infection Affecting preventive Behaviors of COVID-19 among students. When considering preventive Behaviors of COVID-19 among students in each aspect, it was found that factors of perception of knowledge and information about COVID-19, factors of perception in practice to prevent COVID, and attitude factors about information COVID-19. It affects students' overall self-defense behavior from COVID-19 infection, while attitudes about how to prevent COVID-19 do not affect students' preventive behavior of COVID-19 infection in any way.

Keywords : Perception, Attitudes, Behaviors, Silpakorn Students, Covid-19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หรือ โควิด-19 (COVID-19, ย่อมาจาก Coronavirus disease 2019) เป็นโรคติดเชื้อทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนา ซึ่งมีชื่อทางการว่า SARS-CoV-2 โดยเชื้อสามารถติดต่อผ่านทางการไอ จาม การสัมผัสโดยตรงกับสารคัดหลั่งของคน ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงปอดอักเสบ (pneumonia) ที่มีอาการรุนแรง เริ่มพบผู้ป่วยครั้งแรกเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ที่เมืองอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ภาคกลางของประเทศจีน ซึ่งเป็นเมืองใหญ่มีผู้คนหนาแน่น จึงเกิดการระบาดใหญ่อย่างรวดเร็ว จนประเทศจีนต้องปิดเมืองสถานการณ์การระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและเจ็บป่วยเป็นจำนวนมาก โดยเชื้อไวรัสมีการแพร่อย่างรวดเร็วกว้างขวางไปหลายประเทศทั่วโลกและมีอัตราการเสียชีวิตสูงในกลุ่มของผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป รวมถึงคนที่มีโรคประจำตัวร่วมด้วย องค์การอนามัยโลก (WHO) จึงประกาศยกระดับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern)และแนะนำทุกประเทศให้เร่งรัดการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค

จากการติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย คาดว่าจะพบจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ แต่จำนวนผู้เสียชีวิตอาจเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยหรือคงที่ และจะมีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สายพันธุ์โอไมครอนอย่างต่อเนื่อง และอาจครอบคลุมทุกจังหวัดของประเทศ ทำให้อาจพบจำนวนผู้ติดเชื้อมากกว่า 10,000 ราย และอาจประสบกับปัญหาเดียวกันกับการระบาดของเชื้อในระลอกเดือนเมษายนที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความรุนแรงของเชื้ออาจไม่เท่ากับเชื้อสายพันธุ์เดลต้า แต่เพื่อเป็นการป้องกันจำนวนการรักษาพยาบาลที่มากเกินจำนวนที่รับได้ ประชาชนจึงยังคงต้องป้องกันการติดเชื้อโดยการปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด รวมถึงเข้ารับการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น เพื่อให้ประชากรมีภูมิคุ้มกันโดยเร็ว (กรมควบคุมโรค,2565)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส นักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร มีนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 4,138 คน รวม 10 สาขาวิชา มีนักศึกษาอาศัยอยู่ในหอพักทั้งในมหาวิทยาลัยและหอพักภายนอกมหาวิทยาลัย เนื่องจากเชื้อไวรัสโคโรนาสามารถแพร่กระจายเชื้อได้จากละอองฝอยจากระบบทางเดินหายใจของผู้ป่วย ซึ่งหากร่างกายสูดดมละอองฝอยของผู้ป่วย จะสามารถรับเชื้อไวรัสโคโรนาเข้าสู่ร่างกายได้ ผู้ติดเชื้อส่วนมากมักไม่มีอาการแสดง หรือแสดงอาการเพียงเล็กน้อยโดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกจึงไม่สามารถรู้ได้เลยว่าใครติดเชื้อไวรัสโคโรนาแล้วมายังสถานศึกษา และยิ่งมีการรวมตัวกันอย่างหนาแน่นในสถานศึกษาจึงทำให้มีความเสี่ยงมากขึ้นไปอีก เพราะผู้ป่วย 1 คนสามารถแพร่เชื้อให้คนอื่นได้เฉลี่ย 2 - 4 คน โดยขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากรทำให้ภาครัฐต้องออกมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ไปยังสถานศึกษา ส่งผลให้สถาบันการศึกษาหลายๆแห่งมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนไปเป็นการเรียนออนไลน์แทนการมาเรียนยังสถานศึกษา เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส นักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ต้องปรับเปลี่ยนการเรียนเป็นเรียนที่บ้าน หรือหอพักแทนการไปเรียนที่สถานศึกษาเพราะเกิดความกลัว และวิตกกังวลว่าหากออกไปแล้วจะทำให้ตนเองเสี่ยงที่จะติดเชื้อ COVID-19

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หน่วยงานต่างๆได้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องและหลายหลายช่องทาง เพื่อช่วยให้ผู้ที่รับรู้ข่าวสารสามารถเข้าใจ มีทัศนคติและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

โดยอาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ตามความรู้สึกนึกคิดของตน โดย นวลศิริ (2553) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการจัดการหรือตีความหมาย ของสิ่งที่บุคคลคนนั้นได้สัมผัสจากประสาทสัมผัสของตนเอง โดยการตีความจะอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ ทัศนคติ และค่านิยมของตน และเมื่อรับรู้เรื่องนั้นในลักษณะใดก็จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกไปในลักษณะนั้นด้วย (นวลศิริ เปาโรหิตย์ อ้างถึงใน มนัสพงศ์ พัฒนวิบูลย์, 2553, น.20)

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้นๆ โดยที่ทัศนคตินี้ สามารถเรียนรู้ หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้ หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น โดยกิ๊บสัน (Gibson, 2000) อธิบายว่า ทัศนคติ คือ ตัวตัดสินพฤติกรรม เป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลนั้นๆ ต่อบุคคลอื่นๆ ต่อวัตถุหรือต่อสถานการณ์โดยที่ทัศนคตินี้สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการที่จะศึกษา การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในช่วงที่ยังได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งนี้ข้อมูลจากงานวิจัยนี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักศึกษาได้นำข้อมูลส่วนนั้นมาวางแผนในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการป้องกันนักศึกษาจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ช่วยลดและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในกลุ่มของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากรและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้และ ทัศนคติ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

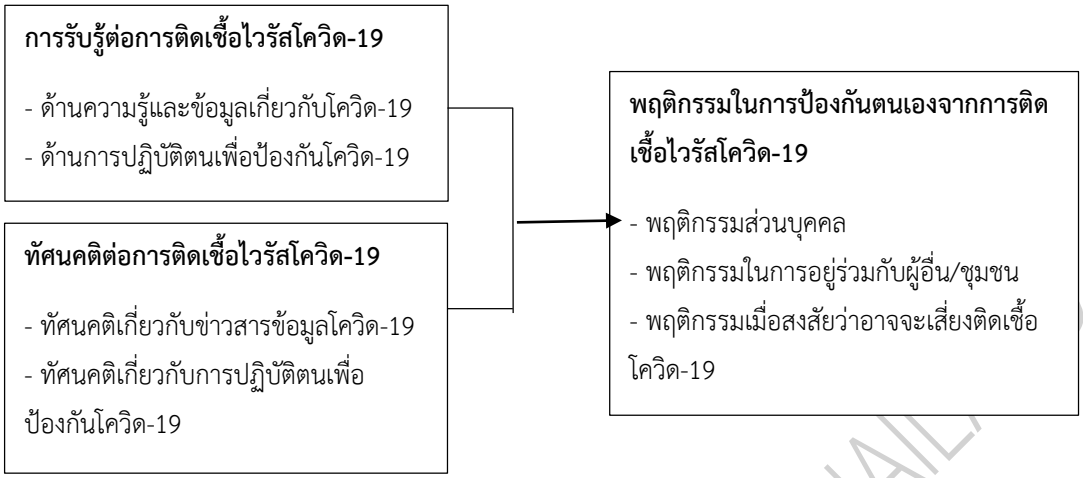
สมมุติฐานของการวิจัย

การรับรู้ และทัศนคติ ของนักศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตัวเอง มาทำการศึกษาร่วมกันจากการทบทวนวรรณกรรมและนำมากำหนดกรอบแนวคิดของงานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาการรับรู้ ทัศนคติ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร 10 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว สาขาวิชาการจัดการชุมชน สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สาขาวิชาการจัดการธุรกิจและภาษา สาขาวิชาการจัดการงานนิทรรศการและงานอีเว้นท์ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาบัญชี ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง รวมทั้งสิ้น 4,138 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีคำนวณกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane,1973) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 สามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 365 คน ผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชา รายได้ ที่พักอาศัย การอาศัยอยู่ใกล้บริเวณที่มีผู้ติดเชื้อหรือผู้ที่เสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 และช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ 1) แบบสอบถามด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด และ 2) แบบสอบถามด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ 1) แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลโควิด และ 2) แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด โดยส่วนที่ 2 และ 3 เป็นลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ พิจารณาตามเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) แบบสอบถามพฤติกรรมส่วนบุคคล 2) แบบสอบถามพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน และ 3) แบบสอบถามพฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด โดยลักษณะของคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ พิจารณาตามเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Likert Scale) ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ

ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอาจารย์ในคณะวิทยาการจัดการ 3 ท่านพิจารณา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งค่าที่ได้ไม่ควรต่ำกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547) จากการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Alpha Coefficient) ผลการคำนวณในภาพรวมค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927 เรียงตามลำดับกลุ่มตัวแปร คือ การรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 4.608 การรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 4.483 ทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลโควิด-19ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 4.276 ทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 4.345 พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 4.301 พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 4.405 พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ด้านพฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 4.077 ดังนั้นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ จึงสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 คนที่เป็นนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร เนื่องจากเหตุการณ์ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์แก่กลุ่มตัวอย่างและได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 ชุด หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

งานวิจัยนี้หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและทำการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4.1 การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 120-127)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์หาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่ ส่งผลต่อตัวแปรตาม ตามสมมติฐานของการวิจัย คือ การรับรู้ ทัศนคติ ของนักศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.4 มีอายุอยู่ในช่วง 19-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.1 ศึกษาอยู่อยู่ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 28.2 สาขาการจัดการโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 14.2 รายได้อยู่ในช่วง 3,001 – 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.4 อาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือ ผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 67.9 ไม่ได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีผู้ติดเชื้อ หรือเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 คิดเป็นร้อยละ 59.2 และใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Line, Instagram เป็นช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 คิดเป็นร้อยละ 94.5

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้และทัศนคติและพฤติกรรมในการป้องกันตนเองต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำแนกรายด้าน

n = 365

การรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ด้านที่ 1 ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด	4.61	0.54	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด	4.48	0.55	มาก
ทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลโควิด			
ด้านที่ 1 ทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลโควิด	4.28	0.63	มาก
ด้านที่ 2 ทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด	4.34	0.52	มาก
พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19			
ด้านที่ 1 พฤติกรรมส่วนบุคคล	4.30	0.80	มาก
ด้านที่ 2 พฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน	4.40	0.64	มาก
ด้านที่ 3 พฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด	4.08	0.83	มาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 1 พบว่า ในภาพรวมค่าเฉลี่ยการรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.61, SD = 0.54) ความรู้ด้านการปฏิบัติตนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.48, SD = 0.55)ทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาพบว่า ด้านทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลโควิด และทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.28, SD = 0.63) และ$\bar{X}$= 4.34, SD = 0.52 ตามลำดับ)

พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ด้านที่1 พฤติกรรมส่วนบุคคล ด้านที่ 2 พฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน และ ด้านที่ 3 พฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.30, SD = 0.80 ; ($\bar{X}$= 4.40, SD = 0.64 และ $\bar{X}$= 4.08, SD = 0.83ตามลำดับ)

ส่วนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน การรับรู้และ ทัศนคติ ของนักศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ อิทธิพลของการรับรู้ และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคลในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.657	.347		1.895	.059
	- การรับรู้ด้านความรู้และข้อมูล	.226	.066	.176	3.448	.001**
	- การรับรู้ด้านการปฏิบัติ	.568	.096	.416	5.890	.000**
	- ทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูล	.116	.091	.089	1.277	.203
	- ทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตน	-.102	.080	-.073	-1.279	.202

a. Dependent Variable: B1_all = พฤติกรรมส่วนบุคคลของนักศึกษา

Durbin-Watson = .769

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด และปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด ส่งผลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคลของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดส่งผลมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด โดยมีอำนาจการทำนายร้อยละ 76.90 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูลและทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคล

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ อิทธิพลของการรับรู้ และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.292	.314		4.115	.000
	- การรับรู้ด้านความรู้และข้อมูล	.529	.059	.438	8.900	.000**
	- การรับรู้ด้านการปฏิบัติ	.502	.087	.390	5.747	.000**
	- ทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูล	-.312	.082	-.254	-3.797	.000**
	- ทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตน	-.056	.072	-.043	-.774	.439

a. Dependent Variable: B2_all = พฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา

Durbin-Watson = .841

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด และปัจจัยด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด และ ปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูล ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดส่งผลมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด และทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูล โดยมีอำนาจการทำนายร้อยละ 84.10 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ อิทธิพลของการรับรู้ และทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของนักศึกษา

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.670	.429		1.562	.119
	- การรับรู้ด้านความรู้และข้อมูล	-.076	.081	-.049	-.940	.348
	- การรับรู้ด้านการปฏิบัติ	.972	.119	.582	8.152	.000**
	- ทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูล	.104	.112	.065	.924	.356
	- ทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตน	-.240	.098	-.141	-2.440	.015

a. Dependent Variable: B3_all = พฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของนักศึกษา

Durbin-Watson = 1.299

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยด้านอื่นๆไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของนักศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้ และ ทัศนคติ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ ทัศนคติ ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด ปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด และปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูลโควิด ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาโดยรวม ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 19 - 20 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 สาขาการจัดการโรงแรม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 3,001 - 6,000 บาท ขณะที่กำลังเรียนผ่านออนไลน์อยู่ส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ซึ่งบริเวณที่พักอาศัยไม่ได้อยู่ในบริเวณที่มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 หรือผู้ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 และส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Line, Instagram เป็นช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 อธิบายได้ว่า นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดโดยมาจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพราะเนื่องจากมาตราการของทางมหาวิทยาลัยทำให้ต้องเรียนออนไลน์เป็นหลักส่งผลให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตในการรับข้อมูลต่างๆเป็นส่วนใหญ่จึงได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

2. การรับรู้ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะว่า ผลจากการได้ข้อมูลข่าวสารจากศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 หรือข้อมูลจากการสืบค้นอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารในทุกช่องทางทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นในการให้ความรู้แก่นักศึกษาจึงควรเน้นย้ำในประเด็นที่มีความสำคัญและมีผลต่อการแพร่ระบาดของโรค เพื่อให้การป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรค และสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัคณัฐ วีรขจร ที่ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า พบว่ามีการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด (ภัคณัฐ, 2563)

3. ทัศนคติต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ด้านทัศนคติเกี่ยวกับข่าวสารข้อมูลโควิด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทัศนคติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะ มหาวิทยาลัยได้ให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักศึกษาครอบคลุม และได้เน้นย้ำกับนักศึกษาในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงทำ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ให้นักศึกษามีทัศนคติทางบวกต่อการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดรัญชนก พันธ์สุมา ที่ศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับโควิด-19 พบว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน (ดรัญชนก, 2564)

4. พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน อยู่ในระดับมาก และ ด้านพฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 นี้ ได้มีการกระจายข่าวสารและข้อมูลในทุกประเทศทั่วโลกซึ่งนับว่าเป็นพฤติกรรมใหม่ของทุกคนที่มีการดำเนินชีวิตในรูปแบบที่เปลี่ยนไป ซึ่งทุกคนได้ปฏิบัติจนติดเป็นนิสัย จึงทำให้พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปทุมมา ลิ้มศรีงาม ที่ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่ามีพฤติกรรมการป้องกันอยู่ในระดับมากด้วยเช่นกัน (ปทุมมา, 2564)

5. ผลการศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค พบว่า

5.1 ปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด และปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด-19 ส่งผลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคลของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดส่งผลมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด โดยมีอำนาจการทำนายร้อยละ 76.90 ส่วนปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูลโควิดและปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมส่วนบุคคล

5.2 ปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด และปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด-19 และ ปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูล ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิดส่งผลมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยการรับรู้ด้านความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับโควิด โดยมีอำนาจการทำนายร้อยละ 84.10 ส่วนปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชน ในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

5.3 ปัจจัยการรับรู้ด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโควิด ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยปัจจัยด้านอื่นๆไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อสงสัยว่าอาจจะเสี่ยงติดเชื้อโควิด-19 ของนักศึกษา

5.4 ปัจจัยทัศนคติเกี่ยวกับด้านข่าวสารข้อมูล ส่งผลต่อพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/ชุมชนในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับด้านการปฏิบัติตนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมทุกด้านในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19

อธิบายได้ว่า การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารจากศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน ที่ให้ข้อมูลทุกวันและมีการเน้นย้ำให้เห็นถึงความรุนแรงของโรคที่มีต่อสุขภาพและอาจส่งผลทำให้ถึงแก่ชีวิตได้ มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตัวจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ดังนั้นจากสมมติฐานการทดสอบสมมติฐาน การรับรู้ ทัศนคติ ต่อการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงมีส่วนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายตามแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของ Becker (1974) ได้ว่า เมื่อบุคคลรับรู้ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรค โดยมีความเชื่อว่าสิ่งที่จะปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ดีและมีความเหมาะสมในการป้องกันโรคได้จริง บุคคลจะเกิดแรงจูงใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อป้องกันโรค

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การรับรู้และทัศนคติมีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของนักศึกษา ซึ่งการรับรู้และทัศนคติของแต่ละบุคคล ที่ส่งผลทำให้พฤติกรรมการป้องกันของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ทั้งในเรื่องของการป้องกันโรค โอกาสเสี่ยงในการติดโรค อันตรายของโรค และความรุนแรงของการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ต่อไป

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรเท่านั้น ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น พนักงานในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและควรศึกษาลักษณะข้อมูลเชิงลึกมากขึ้นเพื่อจะได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียดและมีคุณภาพขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต ควบคู่ไปกับการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด และหน่วยงานต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ในการควบคุมและป้องกันโรค เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทัศนคติที่ดีอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติตนในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้อย่างครบถ้วนทุกประเด็น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย ที่กรุณาให้การสนับสนุนทุนเพื่อการนำเสนองานวิจัย และช่วยกรุณาส่งเสริมสนับสนุนชี้แนะให้ผู้วิจัยได้เสนอผลงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

จุฑาวรรณ ใจแสน. (2563). พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุขกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. *คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sat16/6114060102.pdf

ณัฏฐวรรณ คำแสน. (2564). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 4(1), 33-48.

ดรัญชนก พันธ์สุมา, พงษ์สิทธิ์ บุญรักษา. (2564). ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของประชาชนในตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *ศรีนครินทร์เวชสาร*, 36(5), 597-604.

ธานี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ, ทักษิกา ชัชวรัตน์. (2563). ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา*, 21(2), 29-39.

นภชา สิงห์วีรธรรม. (2563). การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของทันตาภิบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. *วารสารสถาบันบำราศนราดูร*, 14(2), 104-115.

นารีมะห์ แวปูเตะ, คันธมาทน์ กาญจนภูมิ, กัลยา ตันสกุล. (2564). พฤติกรรมการป้องกันโรคจากไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, 3(2), 31-39.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บงกช โมระสกุล, พรศิริ พันธสี. (2564). ความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 15(37), 179-195.

ปทุมมา ลิ้มศรีงาม. (2564). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์กับทัศนคติและพฤติกรรมการป้องกันโรค ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 8(9), 18-33.

ภัคณัฐ วีรขจร และคนอื่นๆ. (2563). การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์ จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 3(3), 106-117.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี การพิมพ์.

ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค. (2565). *รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019* (COVID-19). หน้า 3. สืบค้น 7 มกราคม 2565, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/situation/situation-no731-070165.pdf

สุภาภรณ์ วงธิ. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุโขทัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อภิวดี อินทเจริญ และคณะ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, 3(2), 19-30.

Becker, M.H. (1974). The Health Belief Model and Personal Health Behavior. Health Education Monographs, 2, 324- 508.

Gibson, J. (2000). *Organizations, Behavior, Structure, Processes*. 9th ed. New York: McGraw-Hill.

Likert, Rensis. (1967). “The Method of Constructing and Attitude Scale”. In Reading in Fishbeic. M (Ed.*), Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95) New York : Wiley & Son.

Orem, D.E. (1985). Concept of practice. 3rd ed. New York: Mc Grew Hill Book Company.

(1991). *Nursing: Concepts of practice*. 4th ed. St. Louis: Mosby Yearbook.

Taro Yamane (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York : Harper and Row.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แนวทางการแก้ไขปัญหารายได้จากค่าธรรมเนียมจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ที่ลดลงของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี

ภัทรพร พิมประสาร*

ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต**

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการแก้ปัญหารายได้จากค่าธรรมเนียมบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ที่ลดลงของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของจำนวนการใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อหาแนวทางการเพิ่มยอดการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) และเพื่อหาแนวทางการเพิ่มรายได้ค่าธรรมเนียมของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าผู้มีบัญชีเงินฝากเผื่อเรียกกับธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี จำนวน 415 รายและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 10 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาจากการตอบแบบสอบถามพบว่า สาเหตุหลักที่ทำให้จำนวนการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ได้แก่ ลูกค้าใช้บริการผ่านแอพพลิเคชั่นเป็นหลักไม่ต้องการเสียค่าธรรมเนียมรายปี คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาคือกระบวนการสมัครยาวนาน คิดเป็นร้อยละ 27.5 แนวทางการเพิ่มรายได้ค่าธรรมเนียม พิจารณาจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีระดับความสำคัญสูงมาก ได้แก่ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ มีบุคลิกภาพที่ดี และแนวทางที่ควรพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ค่าธรรมเนียม ได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่าย การพัฒนาแอพพลิเคชั่น MYMO เพื่อรองรับการสมัครบัตร และการทำการตลาดเชิงรุกเพื่อเข้าถึงลูกค้า

คำสำคัญ : บัตรอิเล็กทรอนิกส์, รายได้ค่าธรรมเนียมบัตร, ผลดำเนินงาน

---

*บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย Email : Earn_top2532@hotmail.com

**กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ถนนวิภาวดีรังสิต เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
Email : supasan_pre@utcc.ac.th

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

Researcher study about the guidelines to solve decreasing of electronic card fee income. Analyze the number of electronic card applications, that didn't reach the Performance. Researcher finding a way to Increase Electronic card fee income of Government Savings Bank Kabinburi Branch. Researcher collect information from the customers who have a saving deposit account 415 people and interview with 10 people. Data were analyzed using statistical values, percentages, mean, and standard deviation. The study found the number of electronic card services didn't reach the goal because mobile application is used instead of the card. People don't want to pay an annual fee accounted for 45.7% followed by long application process accounted for 27.5%. Researcher find the way increasing fee income from questionnaires and interviews. The high priority marketing mix factors is a good personality of the staff. The way to increase electronic card fee income is developing the distribution channel by develop MYMO application for support application and to reach a customers by aggressive marketing

Keywords : ATM Card, ATM fee revenue, Performance

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากโดยอยู่ในรูปแบบของแอพพลิเคชั่นบนมือถือในส่วนขององค์กรธนาคารเองก็ได้มีแอพพลิเคชั่นของธนาคารเพื่อมีบทบาทในการขับเคลื่อนสู่สังคมไร้เงินสด ดังนั้นทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบเป็นอย่างมากต่อการสมัครใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ทำให้ยอดการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ลดลงเป็นอย่างมาก โดยวัดได้จาก ผลการดำเนินงานปี 2561 ถึง ปี2563 ที่ผ่านมา และมีผลกระทบไปถึงรายได้ค่าธรรมเนียมที่ลดลงตามไปด้วย จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สนใจในการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี และศึกษาว่าปัจจุบัน บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) นั้นมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดและมีผลกระทบต่อกลุ่มลูกค้ากลุ่มใดบ้าง เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการการตลาด ควรปรับและนำเสนอผลิตภัณฑ์บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานบัตร ATM เปิดใหม่และ รายได้ค่าธรรมเนียม ปี 2561 - ปี 2563 ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี

ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี 2561	ผลการดำเนินงาน ม.ค. - ธ.ค. 2561	ร้อยละต่อเป้าหมาย
จำนวนบัตร ATM	2,451 ใบ	1,383 ใบ	56.43
รายได้ค่าธรรมเนียม	6.76 ล้านบาท	7.47 ล้านบาท	110.48
ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี 2562	ผลการดำเนินงาน ม.ค. - ธ.ค. 2562	ร้อยละต่อเป้าหมาย
จำนวนบัตร ATM	2,254 ใบ	1,461 ใบ	64.81
รายได้ค่าธรรมเนียม	7.42 ล้านบาท	7.07 ล้านบาท	95.31
ตัวชี้วัด	เป้าหมายปี 2563	ผลการดำเนินงาน ม.ค. - ธ.ค. 2563	ร้อยละต่อเป้าหมาย
จำนวนบัตร ATM	2,152 ใบ	1,470 ใบ	68.31
รายได้ค่าธรรมเนียม	5.65 ล้านบาท	6.51 ล้านบาท	115.17

ที่มา : ธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี

จากตารางที่ 1 แสดงเป้าหมายและผลการดำเนินงานบัตร ATM และรายได้ค่าธรรมเนียม ปี 2561 –ปี 2563 พบว่าเป้าจำนวนบัตรลดลงในปี 62 แต่เป้าหมายด้านรายได้ค่าธรรมเนียมกลับปรับสูงขึ้น เช่นเดียวกันกับ ปี มีการกำหนด 2563 เป้าหมายลดลงแต่ว่ารายได้ค่าธรรมเนียมได้เกินเป้าหมาย นั้น เนื่องจากธนาคารมีการให้ความสำคัญกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์แบบมีประกันมากขึ้น เนื่องจากบัตร ATM แบบมีประกันอุบัติเหตุนอกจากธนาคารจะได้ผลงานจำนวนบัตรเพิ่มขึ้น ธนาคารยังได้รับค่าธรรมเนียมจากการสมัครบัตรมากกว่า บัตร ATM ปกติ และยังได้รายได้ที่เป็นค่านายหน้าอันเกิดจากการขายประกันอุบัติเหตุจากบัตรประเภท นั้นๆ ด้วย อีกทั้งในปี าคารออมสินมีการเปิดตัวแอพพลิเคชั่นธน 2558MYMO ที่ให้บริการตรวจสอบยอดเงิน โอนเงิน และให้บริการแจ้งเตือนบัญชีเคลื่อนไหว แต่ในปี 2560 แอพพลิเคชั่น MYMO ของธนาคารออมสินมีฟังชั่นที่สามารถใช้บริการถอนเงินสดผ่านตู้ ATM ได้ และ มีบริการโอนเงินระหว่างธนาคารได้ ไม่เสียค่าใช้จ่ายเช่นกัน พร้อมกับความต้องการพัฒนาสู่ยุคดิจิทัล การให้บริการทางการเงินอย่างครบถ้วนภายในแอพพลิเคชั่นเดียว ทำให้มีปริมาณผู้สมัครใช้บริการแอพพลิเคชั่นและใช้ถอนเงินผ่านตู้ ATM มากขึ้น และเลือกการใช้แอพลิชันเพื่อถอนเงินมากขึ้นจึงมีการปรับเป้าหมายจำนวนบัตร ATM มีแนวโน้มลงลดตั้งแต่ปี 2561-2563

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เมื่อพิจารณาพบว่ารายได้ค่าธรรมเนียมที่สาขาได้รับลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นต้องศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่ทำให้ผู้ใช้บริการไม่สนใจในการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) สาเหตุที่แท้จริงของการที่ผู้ใช้บริการไม่สนใจที่จะสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) และแนวทางการเพิ่มยอดการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีแรงจูงใจ Maslow

บุษยมาศ แสงเงิน (2557) ให้ความหมายว่า จากทฤษฎีแรงจูงใจ ตามลำดับขั้นของ Maslow กล่าวว่า..."มนุษย์มีความต้องการ ความปรารถนาและได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง ความต้องการเหล่านี้จะเรียงลำดับขั้นของความต้องการตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความต้องการขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ" ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน ฯลฯ

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

3. ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (affiliation or acceptance needs) เป็นความต้องการส่วนหนึ่งของสังคมซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับคำชื่นชมจากผู้อื่น ฯลฯ

4. ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการการได้รับการยกย่อง นับถือและสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับการเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ ฯลฯ

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self - actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างให้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ฯลฯ

ทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค 6W 1H

6W 1H คือ เครื่องมือที่ใช้ช่วยในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด โดยประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้าจาก 6W และ 1H ได้แก่ Who, What, Why, When, Where, Who และ How ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นี้ จะถูกนำมาปรับใช้เพื่อวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ทั้งการตลาด offline และ Digital Marketing เพื่อให้ธุรกิจสามารถสื่อสารและทำการตลาดออกไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ช่วยเพิ่มยอดขายให้กับสินค้าและบริการ รวมถึงช่วยลดค่าใช้จ่ายทางการตลาด เนื่องจากสามารถทำการตลาดได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพนั่นเอง Donlaya C. (2562).พฤติกรรมผู้บริโภคมีอะไรบ้าง แบบไหนมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายในปัจจุบัน ปี 2020. สืบค้น 19 สิงหาคม 2564,จาก: https://www.moneywecan.com/consumer-behavior)

1. Who (ใคร) เป็นการกำหนดข้อมูลทั่วไปไม่ว่าจะเป็น เพศ, อายุ, ที่อยู่, พฤติกรรม, สังคม ของกลุ่มเป้าหมายที่คิดว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สินค้าหรือบริการของเราจะเข้าไปตอบสนองความต้องการของเขา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. What (อะไร) อะไร คือสิ่งที่ลูกค้าต้องการจากสินค้าหรือการบริการ และอะไรคือสิ่งที่แบรนด์ของเราจะสามารถดึงดูดให้ลูกค้าเขามาใช้บริการได้ อาทิเช่น ราคา, คุณภาพ, โปรโมชั่น, เรื่องราว, เอกลักษณ์ของแบรนด์ เป็นต้น เพื่อที่จะได้นำความต้องการเหล่านี้ไปปรับใช้กับแบรนด์จนเกิดเป็นแบรนด์ที่ตอบสนองความต้องการได้ตรงจุดมากขึ้น

3. Where (ที่ไหน) ในส่วนนี้เราต้องรู้ลูกค้าของเรามักจะใช้บริการผ่านช่องทางไหน จะเป็นหน้าร้านที่เป็น Offline หรือการเข้าถึงการบริการผ่าน Online เราจะต้องมีช่องทางที่สนับสนุนการเข้าถึงการใช้งานให้กับลูกค้า ในส่วนนี้เราต้องแบ่งสักส่วนให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้บริการของลูกค้า

4. When (เมื่อไหร่) เราต้องรู้ว่าลูกค้ามักจะใช้งานสินค้าหรือการบริการของเราตอนไหน ซื้อตอนไหน เข้ามาดูตอนไหน หากเราสามารถรู้ถึง Data ส่วนนี้ จะทำให้เราสามารถกำหนดการนำเสนอข้อมูลสินค้าหรือคอนเทนต์ส่งเสริมการขายได้ตรงกับช่วงเวลาที่ลูกค้ามีความต้องการ

5. Why (ทำไม) ทำไมลูกค้าถึงต้องซื้อสินค้าหรือใช้บริการของเรา ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลว่า ซื้อมาใช้งาน, ซื้อมาขายต่อ, ซื้อมาสะสม, ซื้อมาสำรอง เป็นต้น ทั้งนี้รวมไปถึงว่าแบรนด์ของเรามีจุดเด่นอะไรที่แตกต่างจากแบรนด์อื่นที่มีสินค้าคล้ายๆ กันด้วย หากเรารู้คำตอบตรงนี้จะยิ่งทำให้แบรนด์เรามีเอกลักษณ์และมีการบริการที่ตรงกับความต้องการมากขึ้นไปอีก

6. Whom (ใคร) การซื้อสินค้าหรือใช้บริการสักชิ้น ผู้ตัดสินใจอาจไม่ใช่ผู้ที่ทำการซื้อเสมอไป อาทิเช่น หากเราขายสินค้าเด็ก ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจซื้อก็คือพ่อแม่ เราจะทำการสื่อสารอย่างไรเพื่อให้พ่อแม่ยินยอมที่จะจ่ายให้กับสินค้านี้เพื่อลูกของพวกเขา หากเรารู้ว่าใครคือคนตัดสินใจมันจะทำให้เรารู้ว่าเราควรจะสื่อสารอย่างไรให้ตรงกับคนที่มีอำนาจตัดสินใจที่แท้จริง

7. How (อย่างไร) การที่ลูกค้าจะซื้ออะไรต่อให้เขามีความต้องการต่อสินค้าแล้ว เขาจะมีกระบวนการตัดสินใจก่อนจะซื้อเสมอ นี่คือส่วนสำคัญในการปิดการขาย เราต้องรู้ว่าก่อนการตัดสินใจซื้อลูกค้าคิดอะไร เปรียบเทียบอะไรอยู่รึเปล่า หรือเกิดความลังเลต่อสินค้าเพราะอะไร หากเรารู้ในส่วนนี้เราก็สามารถส่งคอนเทนต์หรือการสื่อสารที่ช่วยตอกย้ำให้ลูกค้าตัดสินใจในเรื่องที่คิดอยู่ได้ง่ายขึ้น

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดและบริการ

อรษา ทิพย์เที่ยงแท้ (2558) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาดบริการ (Service Marketing Mix) คือ เครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ ที่ธุรกิจต้องใช้ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความ ต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่ม ลูกค้า

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งซึ่งสนองความจำเป็นและความต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยทั่วไปแล้ว ผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจจับต้องได้ และ ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้

2. ด้านราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคาลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ต่างกัน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4. ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรม การใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

5. ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อ ให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างเหนือคู่แข่งขันเป็นความ สัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กร

6. ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) เป็นการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพให้กับลูกค้า โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวม ทั้งทางด้ายกายภาพและรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพออนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

7. ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการและงานปฏิบัติในด้านการบริการที่นำเสนอให้กับผู้ใช้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จารุวรรณ ละออประเสริฐสุข (2562) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มยอดสมัครบัตร ATM และบัตร VISA ของธนาคารออมสินเขตราชวัตร มีวัตถุประสงค์ในงานวิจัยคือ เพื่อศึกษาหาสาเหตุในการสมัครบัตร ATM และบัตร VISA ของธนาคารออมสินเขตราชวัตร ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายธนาคาร เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มยอดการสมัครบัตร ATM และ บัตร VISA ของธนาคารออมสินเขตราชวัตร เก็บรวบรามข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นลูกค้าเงินฝาก 100 คน และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการธนาคารออมสินเขตราชวัตร ผู้จัดการธนาคารออมสิน และพนักงานปฏิบัติงานด้านเงินฝาก จำนวน 11 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาด้วยแผนผังก้างปลา ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการสมัครบัตร ATM และ บัตร VISA ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยวิเคราะห์จากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลมากที่สุด คือ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย/สถานที่ และด้านกระบวนการการให้บริการ ตามลำดับ แนวทางแก้ไขปัญหาด้านราคา โดยการทดลองส่งข้อความและให้ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ถึงการเปลี่ยนแปลง และสอบถามการเคลื่อนไหวค่าธรรมเนียมของธนาคารได้ตลอดเวลา ลดค่าธรรมเนียมโอนและถอนเงินของลูกค้าชั้นดีที่เลือกใช้บริการบ่อยครั้ง และเลือกใช้บริการบัตรมากกว่า 1 บัตร

พุทธิกาญจน์ ศรีสะอาด (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการปรับปรุงการเพิ่มยอดใช้บัตร ATM ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซี วงศ์สว่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ลูกค้าไม่เลือกถือบัตรเดบิตของธนาคารออมสิน และเพื่อหาแนวทางปรับปรุงเพื่อเพิ่มยอดการเปิดบัตรเดบิตใหม่ของธนาคารออมสิน สาขาบิ๊กซี วงศ์สว่าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน และใช้แบบสัมภาษณ์ เชิงลึกกับพนักงาน จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือทางสถิติ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การถดถอยเชิงพหุนาม ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อายุระหว่าง 20-30 ปี ศึกษาระดับปริญญาตรี มีสถานภาพโสด อาชีพข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ รายได้ 10,000-20,000 บาท และพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกถือบัตรเดบิตธนาคารออมสินมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านต้นทุนทางธุรกรรม ด้านกระบวนการทำงาน และด้านกระบวนการทางกายภาพตามลำดับ ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้กลยุทธ์สร้างความแตกต่างในการแก้ไขปัญหาที่พบในทุกๆ ด้าน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธนาคารออมสินในด้านการนำเสนอบัตรเดบิต

ชนานันท์ พันธ์สมจิตร (2559) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิตธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน) ในการซื้อสินค้าและบริการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิตธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในการซื้อสินค้าและบริการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล และศึกษาปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านเพศ อายุ อาชีพและรายได้ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิตธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด(มหาชน) ในการซื้อสินค้าและบริการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 400 ตัวอย่างสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด(7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิตธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในการซื้อสินค้าและบริการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล มากที่สุดได้แก่กระบวนการทำงาน บุคลากร สถานที่ให้บริการและลักษณะของบัตรเดบิต ตามลำดับ ปัจจัยด้านราคาไม่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิต ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด (มหาชน) ในการซื้อสินค้าและบริการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านอายุ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิตธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) ในการซื้อสินค้าและบริการของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิภาสิริ สถิรเจริญกุล (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์บัตรเดบิตที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณภาพบริการและความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิต ธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน) วัตถุประสงค์ได้แก่ เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ บัตรเดบิตธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน) เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้าธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน) เพื่อศึกษาความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิตธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน) เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาพลักษณ์บัตรเดบิตที่มีต่อการรับรู้คุณภาพบริการ เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้คุณภาพของบริการที่มีต่อความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิตธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน) เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาพลักษณ์บัตรเดบิตและความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิตธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน) และเพื่อศึกษาลักษณะความเป็นตัวแปรกลางของการรับรู้บริการระหว่างภาพลักษณ์บัตรเดบิตและความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิตธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับลูกค้าผู้ถือบัตรเดบิต ธนาคารยูบี จำกัด(มหาชน) จำนวน 400 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยแบบอย่างง่ายและแบบพหุนาม ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์บัตรเดบิตธนาคารในด้านสิทธิประโยชน์ด้านความคุ้มครองค่ารักษาพยาบาลและความคุ้มครองชีวิตกรณีประสบอุบัติเหตุมีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้คุณภาพสูงสุด การให้บริการด้านข้อมูลอย่างถูกต้อง ตอบข้อซักถามอ ย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยระดับการรับรู้คุณภาพบริการอยู่ในระดับมาก ความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิตธนาคารอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมติฐาน ภาพลักษณ์เดบิตโดยรวมและภาพลักษณ์ในด้านความน่าเชื่อถือมีอิทธิพลทางบวกต่อการรับรู้คุณภาพบริการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ โดยเลือกกลุ่มลูกค้าที่มีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ทั้งที่มีและไม่มีการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสิน สาขาสี่แยกกบินทร์บุรี จำนวน 415 ราย และเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น 2 กลุ่ม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ

การเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มลูกค้าสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ทั้งที่มีบัญชีเงินฝากและที่ไม่มีการสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงจำนวน 415 ราย และสัมภาษณ์ผู้ที่เข้ามาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาสี่แยกกบินทร์บุรี จำนวน 10 ราย โดยเจาะจงผู้ใช้บริการที่มีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ จำนวน 415 ราย และกำหนดโควตาของผู้ตอบแบบสอบถามเป็น 2 กลุ่ม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง แสดงขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนผู้ใช้และไม่ใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์

จำนวนลูกค้าบัญชีเงินฝาก	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัตร(ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ไม่ใช้บัตร(ราย)
415	208	207

1.การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ

การเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Study) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงาน จำนวนบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ จำนวนผู้ถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) รายได้ค่าธรรมเนียมของธนาคารออมสิน สาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆ เช่น อินเตอร์เน็ต อินทราเน็ตของธนาคาร เพื่อนำมาเป็นแนวทางวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เป็นสถิติขั้นพื้นฐานที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การจำแนกความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อพิจารณาถึงลักษณะทั่วไปของข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราลำดับความสำคัญ (Rating scale) โดยจะกำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละตัวเลือกเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนพิจารณาค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ การแสดงระดับคะแนนเฉลี่ยจะพิจารณาจากคะแนนคำตอบโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ระดับสูงมาก ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์จัดระบบจำแนกข้อความให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตัวแปรในการวิจัย พิจารณาเงื่อนไขแวดล้อม วิเคราะห์ความเชื่อมโยง และสรุปบรรยายข้อมูล (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2555) โดยการนำข้อความจากการสัมภาษณ์มากำหนดรหัส ข้อความจัดแบ่งกลุ่มของข้อความเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4. ผลการศึกษา

4.1 ผลการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อศึกษา แนวทางการแก้ไขปัญหารายได้จากค่าธรรมเนียมจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ที่ลดลงของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี ผลการศึกษาด้านข้อมูลทั่วไปจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 415 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ซึ่งจำแนกเป็นผู้ใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินจำนวน 198 รายและไม่ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ของธนาคารออมสินจำนวน 217 ราย ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ของธนาคารออมสินจากจำนวนผู้ใช้บัตร 198 ราย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการใช้บัตรประเภท บัตรเดบิต ออมสินสมาร์ท ไลฟ์ โดยมีความถี่ในการใช้งานต่อเดือนต่ำกว่า 5 ครั้งต่อเดือน มียอดการใช้จ่ายผ่านบัตรฯ ต่อเดือน น้อยกว่า/เท่ากับ 5,000 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากพนักงานออมสิน

<u>ระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม</u>

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) กรณีผู้ที่ไม่ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ธนาคารออมสิน พบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มากที่สุด และมีสาเหตุที่ไม่ใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ธนาคารออมสินเนื่องจาก สามารถถอนเงินสดผ่านแอพพลิเคชั่น MYMO ของธนาคารออมสินได้

2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรีซึ่งสามารถอธิบายตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ธนาคารผู้ให้บริการบัตร ATM มีความน่าเชื่อถือ มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมาเป็น บัตรมีรูปลักษณ์สวยงาม สะดวกในการพกพา และความปลอดภัยจากการโจรกรรมเมื่อบัตรสูญหาย โดยมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือให้สิทธิประโยชน์ตรงกับความต้องการซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านราคา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าธรรมเนียมในการออกบัตรใหม่ทดแทนบัตรเดิมมีความเหมาะสม มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมาเป็น ค่าธรรมเนียมจากการถอน/โอน/จ่าย ผ่านบัตร ATM มีความเหมาะสม โดยมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือค่าธรรมเนียมรายปีมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีจำนวนสาขาให้บริการบัตร ATM มีเพียงพอ มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมาเป็น จำนวนร้านค้าที่รองรับการใช้บัตร ATM เพียงพอ โดยมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เท่ากับ 3.73 และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่ออย่างทั่วถึง และ จำนวนร้านค้าออนไลน์ที่รองรับการใช้งานบัตร ATM จำนวนมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ซึ่งมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการส่งเสริมการขาย เช่น การลดค่าธรรมเนียมแรกเข้า มี มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 รองลงมาเป็น มีการแจกของที่เมื่อมีการสมัคร โดยมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84

ด้านพนักงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ สูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พนักงานมีบุคลิกภาพดี แต่งกายเรียบร้อย มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 รองลงมาเป็น พนักงานสามารถให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดปัญหาจากการใช้งานบัตร โดยมีระดับความสำคัญสูงมาก

ด้านกระบวนการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความรวดเร็วของขั้นตอนการแก้ปัญหาจากการใช้บัตร เช่น บัตรหาย การกดเงิน ชำระสินค้า/บริการ มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาเป็น กระบวนการออกบัตรทดแทน สะดวกไม่ซับซ้อน โดยมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พื้นที่ให้บริการมีความกว้างขวาง เพียงพอต่อจำนวนผู้มาใช้บริการ มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ4.18 รองลงมาเป็น พื้นที่ให้บริการมีความสะอาดเรียบร้อยสวยงาม โดยมีระดับความสำคัญมาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการสัมภาษณ์

ประเด็นการสัมภาษณ์	สรุปข้อมูลสัมภาษณ์
1 ปัจจุบันท่านใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารใด	1.ใช้บัตร ATM ของธนาคารออมสินและไม่ได้ใช้บัตร ATM ของธนาคารใด 2.ใช้บัตร ATM ของธนาคาร ธ.ก.ส. 3..ใช้บัตร ATM ธนาคารไทยพาณิชย์ 4.ใช้บัตร ATM ธนาคารกรุงไทย 5.ใช้บัตร ATM ธนาคารกสิกร
2. อะไรเป็นสาเหตุที่ท่านเลือกสมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ธนาคารออมสิน	1. ต้องการบัตรที่คุ้มครองอุบัติเหตุและกดเงินสะดวก 2. ใช้สำหรับถอนเงินสดออกจากบัญชีผ่านตู้ ATM 3. บัตร ATM เดิมหมดอายุ ไม่สะดวกถอนผ่านแอพพลิเคชั่น โทรศัพท์ไม่รองรับ 4. มีการแจกของที่ระลึก ร่ม กระเป๋า กระปุกออมสินเป็นของที่ระลึก 5. ได้รับโปรโมชั่นส่วนลดค่าธรรมเนียมสินเชื่อและยังได้บัตรไว้สำหรับกดเงิน 6. สะดวกในการถอนเงินและไม่ต้องการถือเงินสด 7. ช่วยเพื่อนทำยอดบัตร ได้ของที่ระลึก

ประเด็นการสัมภาษณ์	สรุปข้อมูลสัมภาษณ์
3.ส่วนประสมการตลาดบริการของผลิตภัณฑ์บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ที่ธนาคารควรปรับปรุง	ด้านผลิตภัณฑ์ - ผลิตภัณฑ์ควรมีความหลากหลายมากกว่านี้ - บัตร ATM ไม่มีรูปลักษณ์น่าดึงดูด - สิทธิประโยชน์ที่มาพร้อมกับบัตรยังไม่ดึงดูดใจด้านราคา - ควรมีโปรโมชั่นส่วนลดค่าธรรมเนียมแรกเข้าบัตร ATM อย่างสม่ำเสมอ - ควรฟรีค่าธรรมเนียมโอน/ถอน ต่างธนาคาร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย - ควรสามารถสมัครบัตร ATM ผ่านแอพลิเคชั่น ของธนาคารได้เพื่อไม่ให้เสียเวลาในการเดินทางมาติดต่อและรอคิวที่สาขาธนาคารออมสิน - การประชาสัมพันธ์บัตร ATM ของธนาคารออมสินมีค่อนข้างน้อย ทำให้ไม่ค่อยมีคนรู้จักโดยเฉพาะบัตรที่มีประกัน - นอกจากการสมัครบัตร ATM ผ่านสำนักงานสาขา ควรสร้างช่องทางเพิ่มเติม ได้แก่ สมัครบัตรผ่านร้านกาแฟชั้นนำ หรือ สมัครผ่าน 7-11 และจัดส่งไปที่บ้านลูกค้า - พนักงานควรออกให้บริการนอกสถานที่เนื่องจากลูกค้าไม่สะดวกในการเดินทางมาติดต่อที่ธนาคารออมสิน บางคนต้องการสมัครเปิดบัญชี แต่บ้านอยู่ไกล เลยเปิดกับธนาคารใกล้บ้านแทน ด้านการส่งเสริมการตลาด - ควรมีโปรโมชั่นร่วมกับร้านค้าให้มากขึ้นเพื่อดึงดูดลูกค้าให้สมัครใช้บริการ ส่วนลดสั่งอาหารเดลิเวอรี เมื่อชำระผ่านบัตร หรือทำบัตรร่วมกับร้านค้าในชุมชน ให้เงินคืนเข้าบัตรเมื่อชำระค่าสินค้าผ่านบัตร /โชว์บัตรเพื่อรับส่วนลด - ควรทำบัตรร่วมกับพันธมิตร เช่น บัตรเดบิตร่วมการท่องเที่ยว บัตรร่วมสายการบิน หรือบัตรร่วมกับโรงหนัง ฯลฯ - บัตรควรมีของสมนาคุณที่น่าดึงดูดใจ เช่น แก้วร้อนเย็นลายลิขสิทธิ์ กระปุกออมสินลายลิขสิทธิ์ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ - พนักงานควรมีความรู้และสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน - พนักงานควรมีความเต็มใจในการให้บริการแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้า - ควรมีการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้กับพนักงาน - เวลาเกิดปัญหาพนักงานสามารถให้ความช่วยเหลือกับลูกค้าได้ ด้านกระบวนการ - ควรลดเอกสารประกอบการสมัครใช้บริการ - ขั้นตอนการยืนยันตัวตน/ถ่ายรูปเปิดบัญชี ทำบัตร ATM และสมัครแอพพลิเคชั่น ควรจบในขั้นตอนเดียวเพราะค่อนข้างซ้ำซ้อน ด้านลักษณะทางกายภาพ อุปกรณ์ให้บริการควรมีความพร้อมอยู่เสมอ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปข้อมูลปฐมภูมิ

จากแบบสอบถามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ลูกค้าให้ความสำคัญมากที่สุด ในระดับสูงได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงาน พนักงานผู้ให้บริการควรมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พนักงานสามารถให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดปัญหาจากการใช้งานบัตร ในกรณีที่เกิดปัญหาต่างๆจากการใช้บัตรและ พนักงานผู้ให้บริการมีความเต็มใจในการให้บริการ และจากผลการสัมภาษณ์ลูกค้าผู้ใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ธนาคารออมสิน พบว่าปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ควรปรับปรุงเพื่อเพิ่มค่าธรรมเนียมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ธนาคารออมสิน ได้แก่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรสมัครบัตร ATM ผ่านแอพพลิเคชั่นของธนาคารได้เพื่อให้ไม่เสียเวลาในการเดินทางมาติดต่อและรอคิวที่ธนาคารออมสินสาขา และเพิ่มการประชาสัมพันธ์บัตร ATM ของธนาคารออมสินเพื่อให้ลูกค้ารู้จักมากขึ้น

สรุปผลการศึกษาทุติยภูมิภูมิ

บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ของธนาคารออมสินมีปัจจุบันมี 4 รูปแบบ ได้แก่ บัตรออมสิน เดบิต อินสแตนท์, บัตรออมสิน เดบิต สมาร์ทไลฟ์, บัตรออมสิน เดบิต สมาร์ทแคร์ และบัตรออมสิน เดบิต แอคซิเดนท์ ผู้วิจัยเปรียบเทียบข้อมูลบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ธนาคารออมสินประเภทมีประกันอุบัติเหตุกับบัตร ATM ของธนาคารอื่นพบว่า บัตร ATM ของธนาคารออมสินให้สิทธิประโยชน์ด้านความคุ้มครองชีวิตและทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิงในวงเงินเอาประกันภัยสูงกว่าคู่แข่งขัน ให้วงเงินค่ารักษาพยาบาล สูงกว่าคู่แข่งขัน แต่ไม่มีการชดเชยรายได้กรณีรักษาตัวในโรงพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูลการกำหนดเป้าหมายและผลการดำเนินงานด้านบัตร ATM ของธนาคารออมสินสาขาสี่แยกกบินทร์บุรี มีการกำหนดเป้าหมายจำนวนบัตร ลดลงเนื่องจากธนาคารมีการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล มีการพัฒนาแอพพลิเคชั่นเพื่อมาใช้งาน ซึ่งสามารถใช้กดเงินสดจากตู้ ATM แทนบัตร ATM ได้แล้ว การสมัครแอพพลิเคชั่นไม่ต้องมีการชำระค่าแรกเข้าและค่ารายปีเช่นเดียวกับบัตร ATM ทำให้ลูกค้าสนใจสมัครแอพพลิเคชั่นมากกว่า ขณะเดียวกันธนาคารก็มีการกำหนดเป้าหมายจำนวนผู้สมัครใช้บริการแอพพลิเคชั่น MYMO เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นแนวโน้มการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) ในอนาคตมีแนวโน้มลดลง

เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายด้านค่าธรรมเนียมพบว่า ในปี 2562 มีการเพิ่มเป้าหมายด้านค่าธรรมเนียมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM) และลดลงในปี 2563 เนื่องจากในปี 2562 ธนาคารมีการเปิดตัวบัตรอิเล็กทรอนิกส์ BNK48 ซึ่งมีค่าธรรมเนียมบัตรเท่ากับ 1,000 บาท ทำให้ธนาคารคาดว่าจะได้รับรายได้ค่าธรรมเนียมสูงขึ้น เป็นเหตุให้มีการกำหนดเป้าหมายสูงขึ้น และลดเป้าหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ลงในปี 2563 สอดคล้องกับเป้าหมายจำนวนบัตรอิเล็กทรอนิกส์ (ATM)

อภิปรายผลการศึกษา

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ลูกค้าให้ความสำคัญมากที่สุด ในระดับสูงได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงาน พนักงานผู้ให้บริการควรมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนานันท์ พันธ์สมจิตร (2559) ซึ่งกล่าวว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิตธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) มากที่สุดได้แก่ กระบวนการทำงาน บุคลากร และสถานที่ การพัฒนาพนักงานผู้ให้บริการผลิตภัณฑ์ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งทางด้านความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ความรู้เทคนิคการขายและการจูงใจ ความรู้เกี่ยวกับบริการหลังการขาย เนื่องจากพนักงานธนาคารออมสิน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นธนาคารเพื่อสังคมต้องออกพบปะกับลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ การแต่งกายจึงต้องมีความคล่องตัวอาจทำให้ การแต่งกายดูไม่สุภาพเรียบร้อย ซึ่งธนาคารควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและพนักงานมีบุคลิกภาพที่ดีพร้อมให้บริการ ซึ่งต่างจากธนาคารกรุงเทพ ที่ให้ความสำคัญด้านกระบวนการทำงานเป็นหลักเพื่อให้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ธนาคารควรให้ความสำคัญกับการลดลงของรายได้ค่าธรรมเนียมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ การเพิ่มยอดจำหน่ายบัตรที่มีความคุ้มครอง ให้ความรู้ข้อดีของบัตรแบบมีประกัน เพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่าย เพิ่มพื้นที่ขายให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้มากขึ้นลูกค้า สมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น รายได้ค่าธรรมเนียมที่ธนาคารได้รับมากขึ้นตามลำดับ

2. เนื่องจากลูกค้าให้ความสำคัญกับพนักงานผู้ให้บริการมากที่สุด ควรมีการจัดอบรมให้พนักงานได้รับความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้นอย่างแท้จริง และเพิ่มหลักสูตรการเรียนรู้ขั้นตอนการแก้ปัญหา การรับมือกับลูกค้าในรูปแบบต่างๆเพื่อปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาข้อมูลครั้งต่อไป ควรมีการแบ่งชุดข้อมูลหรือกลุ่มลูกค้าตามแต่ละประเภทบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) และพิจารณาข้อมูลผู้ที่ยกเลิกการใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์(ATM) ของธนาคารออมสิน เพื่อพิจารณาสาเหตุที่ลูกค้ายกเลิกการใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ.(2561). BA Theory แนวคิดและทฤษฎี Maslow . สืบค้นวันที่ 15 กันยายน 2564, จาก https://www.iok2u.com/index.php/article/11-marketing/263-maslow-s-hierarchy-of-need-maslow

จารุวรรณ ลออประเสริฐสุข.(2562).แนวทางการเพิ่มยอดการสมัครบัตร ATM และ บัตร VISA ของธนาคารออมสิน เขตราชวัตร.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ชนานันท์ พันธ์สมจิตร.(2559).ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บัตรเดบิต ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บุษยมาศ แสงเงิน.(2557).ทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow+การทำงานในองค์กร สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2564, จาก https://www.gotoknow.org/posts/563294

พุทธิกาญจน์ ศรีสะอาด. (2562). แนวทางปรับปรุงการเพิ่มยอดใช้บัตร ATM ธนาคารออมสิน ธนาคารออมสินสาขาบิ๊กซีวงศ์สว่าง.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ธนาคารออมสิน.(2564).โครงสร้างองค์กรธนาคารออมสิน.สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2564, จาก https://www.gsb.or.th/

ทิวาพร ตนภู.(2562).ปัญหาแนวโน้มการลดลงของรายได้ค่าธรรมเนียมเอทีเอ็มของธนาคารออมสิน.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิภาสิริ เถิรเจริญกุล.(2558).ภาพลักษณ์บัตรเดบิตที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณภาพบริการและความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์บัตรเดบิตธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน), กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร

ฐิติลักษณ์ สมบุญ.(2558). การเลือกใช้บริการบัตรออมสินวีซ่าเดบิต สมาร์ทไลฟ์ ธนาคารออมสินภาค 3 dกรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร

Donlaya C .(2562).พฤติกรรมผู้บริโภคมีอะไรบ้าง แบบไหนที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายในปัจจุบัน ปี 2020. สืบค้น 25 กันยายน 2564. จากhttps://www.moneywecan.com/consumer-behavior/

Chuda.l. (2564) .อัพเดทกลยุทธ์การตลาดที่น่าสนใจในปี 2021. สืบค้น 25 กันยายน 2564. จาก https://fillgoods.co/online-biz/shop-orders-update-strategy-marketing-of-year)

ITY OF THAILAND

ผลการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ต่อสมรรถภาพการผลิต และคุณภาพไข่

Effect of Multi-Enzyme in Laying Hen Diet on Productive Performance and Egg Quality

รัชนี ศรีประสิทธิ์*
พินทุสร รอดผล*
อาภรณ์ ส่งแสง**

บทคัดย่อ

ศึกษาผลการเสริมเอนไซม์รวมทางการค้าในอาหารไก่ไข่ต่อสมรรถภาพการผลิต และคุณภาพไข่ ใช้ไก่ไข่พันธุ์ ISA Brown อายุ 37 สัปดาห์ จำนวน 192 ตัว วางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design : CRD) แบ่งไก่เป็น 4 กลุ่มๆ ละ 6 ซ้ำ ๆ ละ 8 ตัว โดยให้ไก่แต่ละกลุ่มได้รับอาหารทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มควบคุม (ไม่เสริมเอนไซม์) กลุ่มที่ 2 ได้รับอาหารควบคุมเสริมด้วยเอนไซม์ทางการค้าที่ระดับ 0.2 % น้ำหนักอาหาร กลุ่มที่ 3 ได้รับอาหารควบคุมเสริมด้วยเอนไซม์ทางการค้าที่ระดับ 0.3 % น้ำหนักอาหาร กลุ่มที่ 4 ได้รับอาหารควบคุมเสริมด้วยเอนไซม์ทางการค้าที่ระดับ 0.4 % น้ำหนักอาหาร เอนไซม์ทางการค้าประกอบด้วย เอนไซม์กลุ่มย่อยเยื่อใย (fibrolytic enzyme ประกอบด้วย xylanase, beta-glucanase, cellulase, pectinase, mannanase, alpha-Galactosidase) เอนไซม์ไฟเตส (phytase) เอนไซม์โปรตีเอส (protease) และเอนไซม์อะไมเลส (amylase) อาหารควบคุมเป็นอาหารสำเร็จรูปทางการค้าสำหรับไก่ระยะไข่ที่มีโปรตีน 18% ผลการศึกษาพบว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P>0.05$) ของสมรรถภาพผลิตได้แก่ ผลผลิตไข่ น้ำหนักไข่ มวลไข่ และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่ ระหว่างไก่กลุ่มที่ได้รับอาหารที่เสริมเอนไซม์รวมทุกระดับเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม และการเสริมเอนไซม์ไม่มีผลต่อคุณภาพไข่ได้แก่ น้ำหนักไข่แดง น้ำหนักไข่ขาว น้ำหนักเปลือกไข่ ความหนาเปลือกไข่ ความแข็งแรงของเปลือกไข่ รวมทั้งสีไข่แดงที่สัปดาห์ 6 และ 8 ของการทดลอง

คำสำคัญ : เอนไซม์รวม, สมรรถภาพการผลิตไข่ , คุณภาพไข่

---

*นิสิตหลักสูตรสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210
**อ. ดร. สาขาสัตวศาสตร์ คณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ พัทลุง 93210
**Corresponding author : Email: asongsang@hotmail.com

Abstract

A study was conducted to evaluate the effect of enzyme supplementation in laying hen diet on productive performance and egg quality. A total of 192 laying hens, 37 weeks old were used in a completely randomized design. The laying hens were randomly allocated to 4 groups consisting of 6 replications. The groups were assigned to receive the treatment diet for 10 weeks, as follows: Group 1. control diet (without enzyme supplementation), Group 2. control diet + 0.2 % multi-enzyme, and Group 3. control diet +0.3 % multi-enzyme, Group 4. control diet + 0.4 % multi-enzyme. The commercial enzyme consist of fibro lytic

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

enzyme (xylanase, beta-glucans, cellulase, pectinase, manganese, alpha-Galactosidase) phytase, protease and amylase. The commercial laying hen diet with 18% protein was use as a control diet. The result showed that there were no significant differences (P>0.05) in productive performance; feed intake, egg production, egg weight, egg mass and FCR between laying hen receiving multi-enzyme compared to control group. Multi-enzyme supplementation in diet had no effect on egg quality; yolk weight, albumen weight, shell weight, shell thickness, shell strength and yolk color at 6 and 8 weeks of experimental period.

Keywords : enzymes, Laying Hens, Egg Performance, Egg Quality

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ โดยอาหารที่สัตว์ได้รับเข้าสู่ร่างกายจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยอย่างไร ขึ้นกับการทำงานของเอนไซม์ย่อยอาหาร ที่จะทำการย่อยส่วนประกอบของอาหารให้อยู่ในรูปที่ร่างกายสัตว์สามารถดูดซึมและนำไปใช้ประโยชน์ได้ อาหารสัตว์ประกอบด้วยวัตถุดิบที่มีส่วนประกอบทางเคมีที่แตกต่างกันออกไป และสามารถถูกย่อยได้ด้วยเอนไซม์ที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตามส่วนประกอบทางเคมีของวัตถุดิบบางชนิดไม่สามารถถูกย่อยได้ด้วยเอนไซม์ที่หลั่งจากตัวสัตว์ หรือ ในบางสภาวะเอนไซม์ที่หลั่งจากตัวสัตว์อาจมีปริมาณไม่เพียงพอที่จะย่อยอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมเอนไซม์ในอาหารสัตว์อย่างเหมาะสม เป็นแนวทางหนึ่งที่อาจช่วยให้อาหารถูกย่อยและถูกนำไปใช้ประโยชน์ในร่างกายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการใช้อาหาร สมรรถภาพการผลิต ช่วยลดต้นทุนการผลิต และช่วยให้สามารถใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีเยื่อใยสูงได้มากขึ้น (สุทิศา และคณะ, 2554)

การเสริมเอนไซม์ในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์แบ่งได้ 2 ประเภทคือ 1) การเสริมเอนไซม์ในกลุ่มที่สัตว์สามารถผลิตได้แต่ไม่เพียงพอ และความหลากหลายของวัตถุดิบอาหารอาจส่งผลให้การย่อยได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ เอนไซม์ในกลุ่มนี้ เช่น เอนไซม์โปรตีเอส (protease) และเอนไซม์อะไมเลส (amylase) 2) การเสริมเอนไซม์ในกลุ่มที่สัตว์ไม่สามารถผลิตได้ เพื่อเพิ่มการย่อยได้และการใช้ประโยชน์ได้ของโภชนะ เช่น การเสริมเอนไซม์ไฟเตส (phytase) เพื่อย่อยฟอสฟอรัสในวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่อยู่ในรูปไฟเตท (phytate) เพื่อให้สัตว์สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น หรือการเสริมเอนไซม์ย่อยเยื่อใย (fibrolytic enzyme) ที่ช่วยย่อยคาร์โบไฮเดรต พวก non starch polysaccharide (สุทิศา และคณะ, 2554) เป็นส่วนที่เอนไซม์จากตัวสัตว์ไม่สามารถย่อยได้จะทำให้สัตว์สามารถใช้ประโยชน์จากคาร์โบไฮเดรตได้มากขึ้น

สุทิศา และคณะ (2554) รายงานว่าการเสริมเอนไซม์ย่อยเยื่อใยที่ประกอบด้วยเอนไซม์เซลลูเลส (cellulase) กลูคาเนส (glucanase) และ ไซลาเนส (xylanase) ในอาหารสามารถเพิ่มระดับการใช้กากมันสำปะหลังซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีเยื่อใยสูงในสูตรอาหารไก่ไข่จาก 20% เป็น 30% โดยไม่ส่งผลเสียต่อสมรรถภาพการผลิต นอกจากนี้ Meng และคณะ (2005) รายงานว่าการเสริมเอนไซม์ย่อยเยื่อใยรวมที่ประกอบไปด้วยเอนไซม์ เซลลูเลส เพคติเนส ไซแลนเนสผสมกับกลูคาเนส และแมนแนนเนสผสมกับเซลลูเลส สามารถเพิ่มการย่อยได้ของเยื่อใย แป้ง และการย่อยได้และใช้ประโยชน์ได้ของโปรตีนให้สูงขึ้นในไก่เนื้ออายุ 5-18 วัน และมีรายงานว่าการเสริมเอนไซม์กาแลคโตซิเดส (α-Galactosidase ในอาหารไก่ไข่ที่มีการลดระดับพลังงานใช้ประโยชน์ลง 88 กิโลแคลอรี/กิโลกรัม จากอาหารควบคุม ช่วยทำให้ผลผลิตไข่ มวลไข่ และอัตราการเปลี่ยนอาหารไปเป็นผลผลิตไข่ 1 กิโลกรัมไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับอาหารควบคุม (P>0.05) ในขณะที่ไก่ไข่กลุ่มที่ได้รับอาหารที่มีพลังงาน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ลดลง 88 กิโลแคลอรี/กิโลกรัม แต่ไม่มีการเสริมเอนไซม์ มีผลผลิตไข่ มวลไข่ และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นผลผลิตไข่ด้อยกว่าทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) (ชลลัดดา และคณะ, 2558) ในปัจจุบันมีการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่หลากหลายมากขึ้นส่งผลต่อส่วนประกอบทางเคมีรวมถึงความสามารถในการย่อยอาหารของสัตว์ การเสริมเอนไซม์รวมทางการค้าที่ประกอบด้วย เอนไซม์กลุ่มย่อยเยื่อใย (fibrolytic enzyme ประกอบด้วย xylanase, beta-glucanase, cellulase, pectinase, mannanase, alpha-Galactosidase) เอนไซม์ไฟเตส (phytase) เอนไซม์โปรตีเอส (protease) และเอนไซม์อะไมเลส (amylase) เป็นแนวทางหนึ่งจะช่วยให้สัตว์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการใช้อาหารเนื่องจากสัตว์สามารถย่อยอาหารและนำโภชนะไปใช้ประโยชน์มากขึ้น นำไปสู่การช่วยลดต้นทุนค่าอาหารภายใต้สภาวะที่ราคาอาหารสัตว์สูงขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังช่วยลดผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมอันเนื่องจากการขับของเสียจากสัตว์อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการเสริมเอนไซม์รวมทางการค้าในอาหารไก่ไข่ต่อสมรรถภาพการผลิต และคุณภาพไข่

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้ไก่ไข่ลูกผสมทางการค้า Isa Brown อายุ 37 สัปดาห์ จำนวน 192 ตัว วางแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด (Completely randomize design : CRD) แบ่งไก่ออกเป็น 4 กลุ่มทดลอง กลุ่มทดลองละ 6 ซ้ำๆ ละ 8 ตัว ไก่แต่ละกลุ่มได้รับอาหารดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มควบคุม (ได้รับอาหาร ไม่เสริมเอนไซม์) กลุ่มที่ 2 ได้รับอาหารควบคุมเสริมด้วยเอนไซม์ทางการค้าที่ระดับ 0.2 % กลุ่มที่ 3 ได้รับอาหารควบคุมเสริมด้วยเอนไซม์ทางการค้าที่ระดับ 0.3 % ได้รับอาหารควบคุมเสริมด้วยเอนไซม์ทางการค้าที่ระดับ 0.4 % เอนไซม์ทางการค้าประกอบด้วยเอนไซม์กลุ่มย่อยเยื่อใย (fibrolytic enzyme ประกอบด้วย xylanase, beta-glucanase, cellulase, pectinase, mannanase, alpha-Galactosidase) เอนไซม์ไฟเตส (phytase) เอนไซม์โปรตีเอส (protease) และเอนไซม์อะไมเลส (amylase) อาหารควบคุมเป็นอาหารสำเร็จรูปสำหรับไก่ระยะไข่ที่มีโปรตีน 18% เลี้ยงในโรงเรือนไก่ไข่ระบบเปิด ได้รับน้ำและอาหารอย่างเต็มที่ตลอดการทดลอง ทำการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์

บันทึกปริมาณอาหารที่ให้และปริมาณ อาหารที่เหลือทุกสัปดาห์เพื่อนำไปคำนวณปริมาณอาหารที่กิน บันทึกจำนวนไข่ น้ำหนักไข่ เพื่อคำนวณเปอร์เซ็นต์การให้ผลผลิต มวลไข่ อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่ โดยใช้สูตรดังนี้

เปอร์เซ็นต์การให้ผลผลิต

$$= \frac{\text{จำนวนไข่ (ฟอง)}}{\text{จำนวนวันของช่วงการทดลอง (วัน) x จำนวนไก่สิ้นที่สุดช่วงการทดลอง (ตัว)}} \times 100$$

มวลไข่

$$= \frac{\text{ผลผลิตไข่ (\%) x น้ำหนักไข่ (กรัม)}}{100}$$

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่

$$= \frac{\text{ปริมาณอาหารที่กิน (กรัม/ตัว/วัน}}{\text{มวลไข่ (กรัม/ตัว/วัน}}$$

ทำการสุ่มไข่จากแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 12 ฟอง รวม 36 ฟอง ในสัปดาห์ที่ 6 และ สัปดาห์ที่ 8 เพื่อศึกษาคุณภาพไข่และส่วนประกอบของฟองไข่ได้แก่ น้ำหนักไข่ขาว น้ำหนักไข่แดง น้ำหนักเปลือกไข่ ความหนาเปลือกไข่ ความแข็งแรงของเปลือกไข่โดยใช้เครื่อง Texture analyzer (TA.TX.plus texture analyzer, Stable Micro system) และวัดสีไข่แดงโดยใช้พัดสี (Yolk Colour fan) ที่มีสีเหลืองอ่อนถึงสีส้มแดง โดยมีระดับคะแนนตั้งแต่1-15 คะแนน

นำข้อมูลสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพไข่ ไปวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง โดยวิธี Duncan's new multiple range test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสมรรถภาพการผลิตของไก่ไข่ที่ได้รับเอนไซม์รวมที่ระดับ 0.2 0.3 และ 0.4 % แสดงในตารางที่ 1 และผลการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ต่อคุณภาพไข่ที่ 6 และ 8 สัปดาห์ หลังการทดลองแสดงในตารางที่ 2

จากตารางที่ 1 พบว่าสมรรถภาพการผลิตได้แก่ ผลผลิตไข่ น้ำหนักไข่ มวลไข่ อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P>0.05) โดยพบว่าไก่ไข่กลุ่มที่ได้รับอาหารเสริมเอนไซม์รวมที่ระดับ 0.4% มีแนวโน้มที่จะมีน้ำหนักไข่และมวลไข่สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ (P>0.05) โดยไก่กลุ่มควบคุมมีน้ำหนักไข่และมวลไข่ เท่ากับ 58.09 กรัม และ 54.77 กรัม ตามลำดับ และกลุ่มที่ได้รับอาหารเสริมเอนไซม์รวมที่ระดับ 0.4% น้ำหนักไข่และมวลไข่ เท่ากับ 59.17 กรัม และ 56.10 กรัม ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่พบว่ากลุ่มที่ได้รับอาหารเสริมเอนไซม์รวมที่ระดับ 0.4% มีแนวโน้มที่จะมีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่ (1.85) ดีกว่ากลุ่ม ที่ได้รับอาหารควบคุม (1.87) และกลุ่มที่ได้รับอาหารเสริมเอนไซม์รวมที่ระดับ 0.2% (1.87) และ 0.3% (1.89)

ตารางที่ 1 ผลการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ ที่ระดับ 0.2,0.3 และ 0.4% ต่อสมรรถภาพการผลิตไข่ (± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

สมรรถภาพการผลิต	กลุ่มทดลอง				P-value
	กลุ่มควบคุม	เสริมเอนไซม์ 0.2%	เสริมเอนไซม์ 0.3%	เสริมเอนไซม์ 0.4%	
ผลผลิตไข่	94.27±2.15	94.81±1.61	94.01±1.62	94.78±2.20	0.074
น้ำหนักไข่ (กรัม/ฟอง)	58.09±0.55	58.77±0.85	57.91±0.52	59.17±1.09	0.887
มวลไข่ (กรัม/ตัว/วัน)	54.77±1.54	55.74±1.62	54.45±1.37	56.10±2.30	0.415

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปริมาณอาหารที่กิน (กรัม/ตัว/วัน)	108.27±5.16	109.73±6.74	109.39±6.61	109.47±6.00	0.982
อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่	1.87±0.84	1.87±0.97	1.89±0.11	1.85±0.81	0.926

ผลการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ต่อคุณภาพไข่ที่ 6 และ 8 สัปดาห์ หลังการทดลอง(ตารางที่ 2) พบว่าการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ไม่มีผลต่อน้ำหนักไข่แดง น้ำหนักไข่ขาว น้ำหนักเปลือกไข่ ความหนาเปลือกไข่ ความแข็งแรงของเปลือกไข่ รวมทั้งสีไข่แดง (P>0.05) โดยน้ำหนักไข่ที่สุ่มเพื่อการศึกษาคุณภาพไข่ที่ 6 สัปดาห์ มีน้ำหนัก 57.56-58.38 กรัม และที่ 8 สัปดาห์ มีน้ำหนัก 56.78 และ 57.73 กรัม และน้ำหนักไข่ที่สุ่มมาแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 2 ผลการเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ ที่ระดับ 0.2,0.3 และ 0.4% ต่อคุณภาพไข่ (± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

คุณภาพไข่	กลุ่มทดลอง				P-value
	กลุ่มควบคุม	เสริมเอนไซม์ 0.2%	เสริมเอนไซม์ 0.3%	เสริมเอนไซม์ 0.4%	
สัปดาห์ที่ 6 หลังการทดลอง					
น้ำหนักฟองไข่ (กรัม)	58.02±0.75	56.88±1.42	58.38±1.41	57.56±1.56	0.267
น้ำหนักไข่แดง (กรัม)	14.82±0.99	15.39±1.01	14.77±1.48	14.76±0.87	0.729
น้ำหนักไข่ขาว (กรัม)	36.54±1.14	35.05±1.61	36.79±2.11	36.38±1.72	0.312
น้ำหนักเปลือกไข่ (กรัม)	6.65±0.37	6.43±0.36	6.81±0.71	6.41±0.34	0.432
สีไข่แดง (พัดสี)	9.16±0.40	8.83±0.40	8.83±0.40	9.00±0.00	0.328
ความแข็งแรงเปลือกไข่ (กิโลกรัม/ตารางเซนติเมตร)	4.56±0.87	4.78 ± 0.56	4.72 ± 0.45	4.58 ±0.74	0.759
สัปดาห์ที่ 8 หลังการทดลอง					
น้ำหนักฟองไข่ (กรัม)	56.76±1.52	57.33±1.23	57.38±0.76	57.73±1.34	0.614
น้ำหนักไข่แดง (กรัม)	15.50±1.61	15.46±0.97	15.84±1.41	15.25±1.40	0.732

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

น้ำหนักไข่ขาว (กรัม)	34.58±1.68	35.35±1.39	34.94±1.64	34.94±0.98	0.834
น้ำหนักเปลือกไข่ (กรัม)	6.68±0.37	6.50±0.45	6.59±0.17	6.59±0.17	0.800
สีไข่แดง (พัดสี)	9.66±0.51	9.50±0.83	9.66±0.51	9.33±0.51	0.749
ความแข็งแรงเปลือกไข่ (กิโลกรัม/ตารางเซนติเมตร)	4.75±0.56	4.38 ± 1.21	4.92 ± 0.65	5.23 ±0.55	0.255

อภิปรายผล

การเสริมเอนไซม์รวมในอาหารไก่ไข่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการใช้ประโยชน์ของโภชนะวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบอยู่ในอาหารให้สูงขึ้น เช่น การเสริม เอนไซม์ไฟเตส เพื่อย่อยฟอสฟอรัสที่อยู่ในรูปไฟเตต เพื่อให้ไก่ไข่สามารถใช้ประโยชน์ฟอสฟอรัสได้มากขึ้น ลดการขับถ่ายสู่สภาพแวดล้อม หรือการเสริมเอนไซม์ย่อยเยื่อใยเพื่อย่อยผนังเซลล์พืชทำให้ปลดปล่อยโภชนะที่เป็นส่วนประกอบของผนังเซลล์พืช (สุทิศา และคณะ, 2554) เช่น คาร์โบไฮเดรตที่ย่อยยากให้ได้เป็นน้ำตาลที่สัตว์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ Khan และคณะ (2011) พบว่าการเสริมเอนไซม์รวมที่ประกอบด้วย อะไมเลส ไซลาเนส กลูคาเนส โปรตีเอส ไฟเตส และไลเปส ในอาหารไก่ไข่สามารถเพิ่มสมรรถภาพการผลิตได้แก่ ผลผลิตไข่ น้ำหนักไข่ มวลไข่ และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ในขณะที่การทดลองครั้งนี้พบว่าการเสริมเอนไซม์รวมที่มีส่วนประกอบของเอนไซม์กลุ่มย่อยเยื่อใย เอนไซม์ไฟเตส เอนไซม์โปรตีเอส และเอนไซม์อะไมเลส ในอาหารไก่ไข่ที่ระดับ 0.2 0.3 และ 0.4% ไม่มีผลต่อผลผลิตไข่ น้ำหนักไข่ มวลไข่ และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่ อย่างไรก็ตามผลของการเสริมเอนไซม์รวมต่อปริมาณอาหารที่กิน น้ำหนักเปลือกไข่ และความหนาเปลือกไข่ ของการทดลองครั้งนี้สอดคล้องกับ Khan และคณะ (2011) ที่พบว่าไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่เสริมเอนไซม์กับกลุ่มควบคุม

ผลการทดลองครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานของ Salim de Sousa (2019) ที่รายงานว่าการเสริมเอนไซม์ ไซแลนเนส ในอาหารไก่ไข่ที่มีส่วนประกอบของรำข้าวสาลี เปลือกถั่วเหลือง หรือเปลือกเมล็ดกาแฟ ไม่มีผลต่อผลผลิตไข่ น้ำหนักไข่และอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นไข่ สัดส่วนไข่ขาว ไข่แดง เปลือกไข่ ความแข็งแรงของเปลือกไข่และสีไข่แดง และยังเป็นไปในทางเดียวกันกับการทดลองของ Mourao และคณะ (2006) ที่รายงานว่าไก่ไข่ที่ได้รับอาหารควบคุมที่มีข้าวไรย์และถั่วอัลฟัลฟ่าเป็นส่วนประกอบและอาหารควบคุมที่มีการเสริมเอนไซม์ไซแลนเนส และเอนไซม์กลูคาเนส ในอาหารไก่ไข่มีสมรรถภาพการผลิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P>0.05$) อย่างไรก็ตาม Abudabos (2011) รายงานว่าการเสริมเอนไซม์รวมที่ประกอบด้วยเอนไซม์ไซลาเนส เอนไซม์อะไมเลส และเอนไซม์โปรตีเอสในอาหารที่มีพลังงานต่ำกว่าระดับความต้องการสามารถปรับปรุงสมรรถภาพการผลิตไข่ให้เทียบเท่ากลุ่มควบคุมที่มีระดับพลังงานตามความต้องการได้ ($P>0.05$) สอดคล้องกับ ชลลัดดา และคณะ (2558) ที่พบว่าเสริมเอนไซม์อัลฟา-กาแลคโตซิเดส ในอาหารไก่ไข่ที่มีพลังงานใช้ประโยชน์ได้ต่ำกว่าระดับความต้องการของไก่ไข่ส่งผลให้สมรรถภาพการผลิตดีเทียบเท่ากับอาหารสูตรควบคุม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากการศึกษาผลเสริมเอนไซม์ในอาหารไก่ไข่ที่ผ่านมาโดยนักวิจัยหลายท่านพบว่ามีความแตกต่างกันของผลการทดลองอยู่ค่อนข้างสูงทั้งนี้อาจเนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในแต่ละงานทดลองมีความแตกต่างกันซึ่งส่งผลต่อส่วนประกอบทางเคมี ซึ่งเอนไซม์ที่ใช้ต้องมีความเหมาะสมกับชนิดของเยื่อใยหรือส่วนประกอบทางเคมีของวัตถุดิบ (สุทิศา และคณะ, 2554) นอกจากนี้ระดับโภชนะรวมถึงระดับพลังงาน และเยื่อใยในอาหารที่ใช้ในแต่ละการทดลอง รวมถึงอายุสัตว์หรือการพัฒนาของระบบทางเดินอาหารยังส่งผลถึงประสิทธิภาพของการเสริมเอนไซม์ในอาหารสัตว์ สำหรับการทดลองครั้งนี้ใช้อาหารทางการค้าสำหรับไก่ไข่ที่มีโภชนะเพียงพอตามความต้องการของสัตว์ดังนั้นอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเสริมเอนไซม์ในอาหารไก่ไข่

สรุปผลการวิจัย

การเสริมเอนไซม์รวมทางการค้าที่ประกอบด้วยประกอบด้วยเอนไซม์กลุ่มย่อยเยื่อใย เอนไซม์ไฟเตส เอนไซม์โปรตีเอส และเอนไซม์อะไมเลสที่ระดับ 0.2% 0.3% และ 0.4% ในอาหารไก่ไข่สำเร็จรูปทางการค้าไม่ส่งผลต่อสมรรถภาพการผลิตได้แก่ ผลผลิตไข่ น้ำหนักไข่ มวลไข่ อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นมวลไข่ และคุณภาพไข่ ได้แก่ น้ำหนักไข่ขาว น้ำหนักไข่แดง น้ำหนักเปลือกไข่ ความแข็งแรงของเปลือกไข่ และสีไข่แดง

ข้อเสนอแนะ

การเสริมเอนไซม์ในอาหารสัตว์ควรคำนึงถึงส่วนประกอบของวัตถุดิบในอาหารสัตว์เพื่อให้สามารถเลือกใช้เอนไซม์ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

ชลลัดดา หารแก้ว, ชัยภูมิ บัญชาศักดิ์, เชาว์วิทย์ ระฆังทอง และ ธีรวิทย์ เปี่ยคำภา. (2558). ผลของการเสริมเอนไซม์ Alpha-galactosidase ในอาหารต่อสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพไข่ของไก่ไข่ ” การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 53 :(808-814). วันที่ 3-6 กุมภาพันธุ์ 2558. ภาควิชาสัตวบาลคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทิศา เข็มผะกา, วิทธวัช โมฬี และ เฉลิมชัย หอมตา (2554). การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากกากมันสำปะหลังเพื่อเป็นแหล่งพลังงานทางเลือกสำหรับไก่ไข่. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 121 หน้า

Adubados, M. A. (2011). Effect of enzyme supplementation and wheat middlings as an alternative to corn on laying hens performance. Italian Journal of Animal Science, 10(37), 254-259

Khan, S. H., Atif, M., Mukhtar, N., Rehman, A., and Fareed, G. (2011). Effects of supplementation of multi-enzyme and multi-species probiotic on production performance, egg quality, cholesterol level and immune system in laying hens, Journal of Applied Animal Research, 39:4, 386-398

Meng, X., Slominski B.A., Nyachoti, C.M., Campbel, L.D. l., and Guenter, W. (2005). Degradation of cell wall polysaccharides by combinations of carbohydrase enzymes and their effect on nutrient utilization and broiler chicken performance. Poult. Sci. 84: 37-47

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Mourao. J.L., Ponte, P.I.P., Prates, J.A.M., Centeno, M.S.J, Ferreira, L.M.A, Soares, M.A.C., and Fontes, C.M.G.A. (2006). Use of β-glucanases and β-1,4 xylanases to supplement diets containing alfalfa and rye for laying hens: effects on bird performance and egg quality. J. Appl. Poult. Res. 15: 256–265

Salim de Sousa, L., Carvalho, T. S. M., Nogueira, F. A., Saldanha, M. M., Vaz, D. P., Bertechini, A. G., Baião, N. C., and Lara, L. J. C. (2019). Fiber source and xylanase on performance, egg quality, and gastrointestinal tract of laying hens. R. Bras. Zootec., 48:e20170286

การพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

Siam University Navigator Application Development

ธนาภรณ์ รอดชีวิต*
ปริวรรต องค์ศุลี**
คุณากร กล้าอาษา***
ภัทรพล คิ้วอำไพ****

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม 2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาเข้าใหม่ในสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 29 คน และผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางแบ่งกลุ่มผู้ใช้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้ดูแลระบบ 2. นักศึกษา พัฒนาแอปพลิเคชันแบบ Cross Platform สามารถทำงานได้ทั้งระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และไอโอเอส เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ Flutter และภาษา Dart ใช้โครงสร้างข้อมูลตามหลักการของ NoSQL Database โดยใช้ Firebase และพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางโดยใช้หลัก System Development Life Cycle (SDLC) ซึ่งจากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 4.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 จากผลการพัฒนาและศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่าการนำแอปพลิเคชันไปใช้งานนั้นสามารถช่วยทำให้การนำทางนักศึกษาที่เข้าใหม่สามารถเดินทางไปยังอาคารและสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง และยังทำให้นักศึกษาที่เข้าใหม่ได้ทราบถึงรายละเอียดข้อมูลอาคารสถานที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ : แอปพลิเคชันนำทาง, อาคาร, สถานที่, มหาวิทยาลัยสยาม

---

*อาจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
**อาจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
***นักศึกษา ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
****นักศึกษา ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objectives of this research are 1) Siam University Campus Navigator System 2) Survey the users' satisfactory for this application. Tools – Questionnaire. Research statistics are mean and standard deviation. The sample group are 30 Computer Science first year students and one system administrator. Results: The development of navigation applications is divided into 2 groups of users: 1. Administrator 2. Students. The cross-platform application that can be installed in both Android and iOS devices using Flutter as a tool, Dart as a development language and Firebase on a principle of NoSQL database management system. And Develop navigation applications using System Development Life Cycle (SDLC) principles. Users' satisfactory score: highly (mean 4.21, standard deviation 0.6). Overall, the application can be used to help assist new students to their destinations.

Keywords : *Navigator Application, building, location, siam university*

บทนำ

ในปัจจุบันนี้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น โดยเทคโนโลยีสารสนเทศแต่ละชนิดถูกพัฒนาและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทั้งการติดต่อสื่อสาร การประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงแอปพลิเคชันนำทางไปยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี GPS ที่ติดอยู่โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนเป็นตัวระบุตำแหน่งที่อยู่ของผู้ใช้ โดยผนวกกับแผนที่เพื่อนำทางไปยังสถานที่ต่างๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร สถานที่ราชการ ซึ่งช่วยให้การเดินทางสะดวกและง่ายขึ้นรวมถึงเป็นการประหยัดเวลาค้นหาเส้นทางที่ไม่คุ้นเคย (สุวนันท์ และคณะ, 2560)

โดยมหาวิทยาลัยสยามเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 1 ใน 5 สถาบันแรกของประเทศไทย ได้รับการริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2508 และได้สถาปนาอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2516 โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยสยามมีสถานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสยามมีนักศึกษารวมกว่า 10,000 คน มีนักศึกษานานาชาติกว่า 1,000 คนจากกว่า 40 ประเทศทั่วโลก เปิดดำเนินการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรนานาชาติ รวมทั้งสิ้นกว่า 50 หลักสูตร แบ่งออกเป็น 15 คณะ ซึ่งในแต่ละปีการศึกษาจะมีนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาใหม่และอาจยังไม่ทราบว่ามหาวิทยาลัยสยามมีประวัติและความเป็นมาอย่างไร อาคารต่างๆ อยู่ตรงจุดไหน ชื่ออาคาร ที่ตั้งโรงอาหาร หอประชุม โรงยิม เป็นต้น เนื่องจากแต่ละอาคารมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป ซึ่งนักศึกษาที่เข้ามาใหม่จะไม่ทราบชื่อเรียกของอาคารต่างๆ ซึ่งแต่ละอาคารก็จะมีชื่อเรียกแบบเต็ม และชื่อย่อ ทำให้บางครั้งเกิดการเข้าใจไม่ตรงกันในการบอกทางที่จะไปยังอาคารหรือสถานที่นั้นๆ จึงทำให้การหาเส้นทางไปยังอาคารสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยไม่ถูกตำแหน่งทำให้เสียเวลาในการเดินหา ถึงแม้ทางมหาวิทยาลัยสยาม จะมีป้ายบอกทางไปยังอาคารหรือสถานที่ต่างๆ เหล่านั้น แต่เนื่องจากป้ายดังกล่าวบอกเพียงทิศทางแต่ไม่ได้นำทางไปจนถึงจุดหมาย และในปัจจุบันถึงจะมีแอปพลิเคชัน Google Map แต่ยังไม่สามารถแสดงมาร์คเกอร์เป็นรูปอาคารนั้นๆ ได้และยังไม่สามารถนำทางไปยังอาคารสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยสยามได้ครบถ้วน

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม เพื่อแก้ปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพในการเดินทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยแอปพลิเคชันแบ่งการทำงานออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ 1)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ส่วนของผู้ดูแลระบบ สามารถเพิ่ม แก้ไข ลบ รายละเอียดต่างๆ ของแอปพลิเคชัน 2) ส่วนของนักศึกษา สามารถลงทะเบียนใช้งานระบบ ดูข้อมูลหน้าหลัก เว็บไซต์มหาวิทยาลัย แผนที่จำลองภายในมหาวิทยาลัย ใช้ระบบนำทางไปยังอาคารสถานที่ต่างๆ สแกนคิวอาร์โค้ดเพื่อเข้าดูเนื้อหาความเป็นมาแต่ละอาคารสถานที่ต่างๆ ได้ และยังสามารถทำแบบทดสอบเพื่อเก็บคะแนนของแต่ละสถานที่ และนำคะแนนไปแลกเป็นของรางวัล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม ผู้วิจัยอาศัยหลักวงจรชีวิตของการพัฒนาซอฟต์แวร์ หรือ System Development Life Cycle (SDLC) โดยใช้ Waterfall Model ในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ทำให้สามารถตรวจสอบการทำงาน มีการทวนซ้ำเพื่อกลับไปตรวจสอบแก้ไขขั้นตอนก่อนหน้าได้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดทั้งการพัฒนาระบบ (โอภาส, 2548, น. 50-57) ทำให้เกิดความแน่ใจว่าระบบในแต่ละส่วนสามารถทำงานร่วมกันได้ การพัฒนาระบบมีความถูกต้องสมบูรณ์ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาระบบงานปัจจุบันและรวบรวมข้อมูล

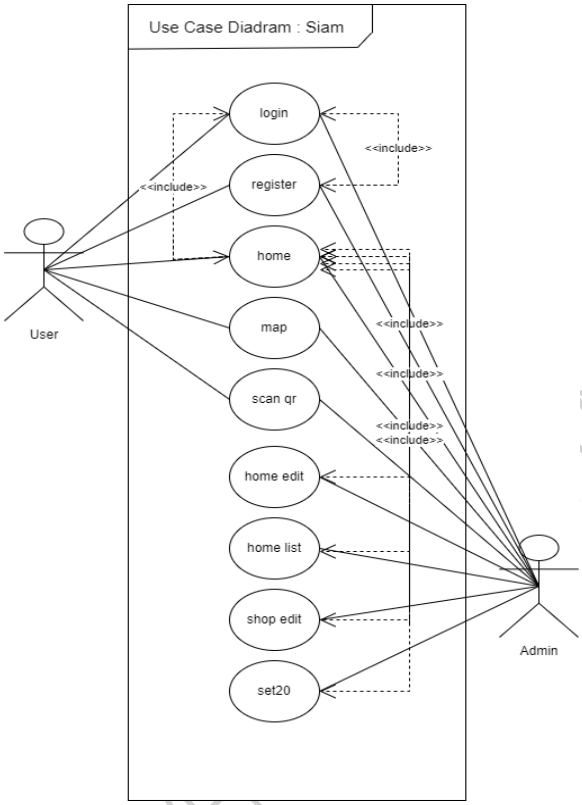
ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมความต้องการโดยการเก็บข้อมูลจากอาคารสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยการเก็บข้อมูลของรูปตึกอาคารต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบส่วนของแผนที่ พัฒนาโดยใช้ Google map API ซึ่งนำมาช่วยในการระบุตำแหน่งที่อยู่ปัจจุบันในการนำทาง และออกแบบรูปภาพของตัวโมเดลตึก 2 มิติมาช่วยให้มีความสวยงาม และเข้าใจได้ง่ายเพื่อนำมาแสดงบนแผนที่ของมหาวิทยาลัยสยาม ศึกษาข้อมูลในส่วนของข้อมูลที่ต้องการนำมาแสดงให้ความรู้เกี่ยวกับผู้ใช้งานแก่นักศึกษาใหม่ รวมถึงการศึกษาทฤษฎี และเครื่องมือที่นำมาใช้ในการพัฒนาระบบ โดย 1) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยี เครื่องมือที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน ได้แก่ การพัฒนาโปรแกรมแบบ Cross Platform สำหรับใช้งานได้ทั้งระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และไอโอเอส 2) ศึกษาวิธีการออกแบบหน้าแอปพลิเคชันให้สามารถปรับแต่ง UI (User Interface) ที่มีความยืดหยุ่น แยกการออกแบบเพื่อเน้นไปที่ประสบการณ์ของผู้ใช้งาน UX (User Experience) รวมถึงการออกแบบเมนูต่าง ๆ ให้มีขนาดพอดีสามารถอ่านได้ง่าย และคลิกง่ายในการใช้งาน การใช้สีในแอปพลิเคชันเน้นให้เข้ากับสีหลักมหาวิทยาลัยสยาม การใช้ตัวอักษรมีสีที่ตัดกับฉากพื้นหลังให้ดูสบายตาต่อการใช้งานของผู้ใช้ 3) ศึกษาภาษาที่ใช้ในการพัฒนาระบบ โดยผู้วิจัยเลือกใช้ภาษา Dart 4) ศึกษาเกี่ยวกับระบบฐานข้อมูล (Database System) ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูล และช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ โดยใช้รูปแบบ NoSQL Database ที่ทำงานบนคลาวด์ โดยใช้ Firebase เพื่อจัดเก็บข้อมูลของผู้ใช้งาน ข้อมูลแผนที่ และข้อมูลรายละเอียดของมหาวิทยาลัยสยาม และเนื้อหาข้อมูลของอาคารต่างๆ

2. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ได้นำข้อมูลความต้องการที่ได้ มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความต้องการที่แท้จริง รายละเอียดการทำงานของแอปพลิเคชัน เพื่อทำการออกแบบแอปพลิเคชันให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่าง

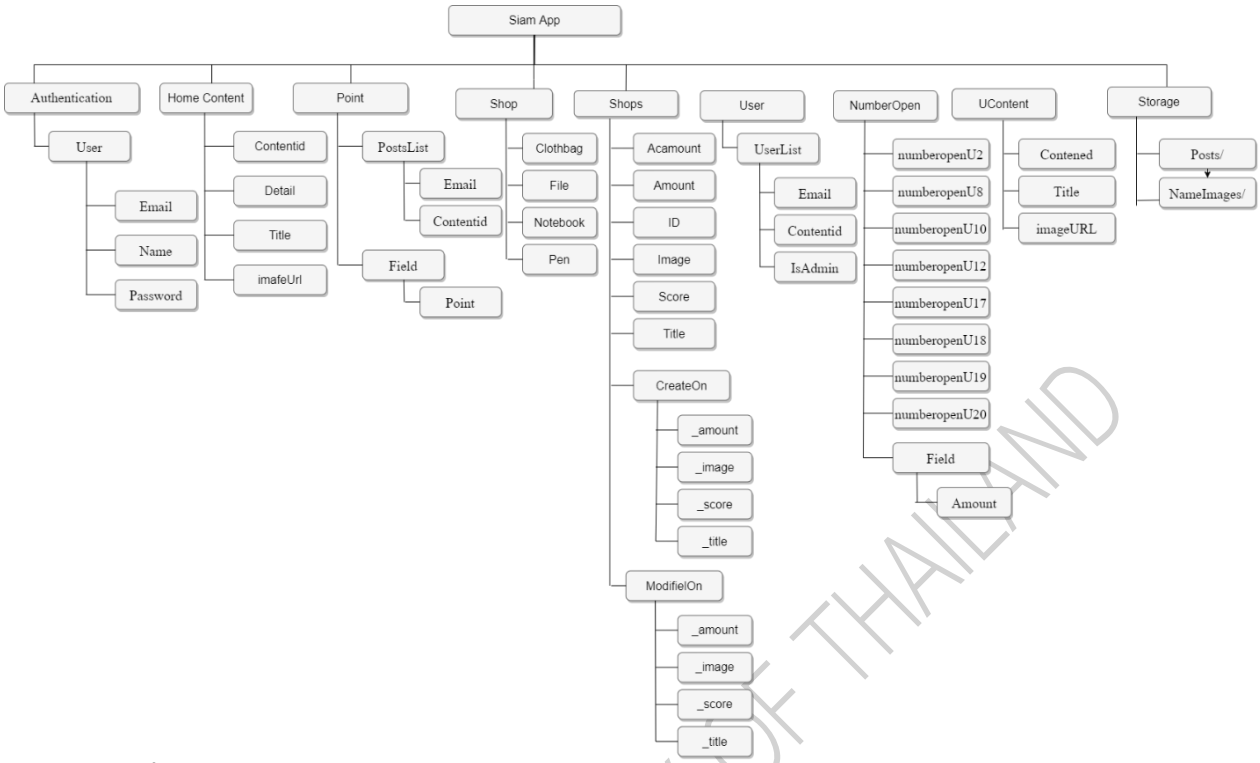
CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สมบูรณ์ ครบถ้วน และนำเสนอภาพรวมของระบบต่าง ๆ โดยในการวิเคราะห์จะนำเสนอด้วย Use Case Diagram เพื่อแสดงภาพรวมฟังก์ชันการทำงานทั้งหมด และ Data Structure Tree แสดงโครงสร้างของฐานข้อมูล NoSQL

ภาพที่ 1 Use Case Diagram ของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

CHRISTIAN UNIVERSITY IN THAILAND

ภาพที่ 2 โครงสร้างของฐานข้อมูล (NoSQL Structure) ของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

และได้ทำการออกแบบแอปพลิเคชันตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ โดยทำการออกแบบสถาปัตยกรรมแบบ Cross Platform Mobile Application โดยสามารถทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์มือถือ เขียนชุดคำสั่งเพียงครั้งเดียวแต่สามารถทำงานได้ทั้งบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android OS) และไอโอเอส (iOS) โดยเครื่องมือและภาษาที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ Flutter และภาษา Dart พัฒนาซอฟต์แวร์ตามหลักการของ MVC (Model View Controller) และทำการออกแบบโครงสร้างข้อมูลตามหลักการของ NoSQL Database ซึ่งไม่จำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบของตารางเดียวที่จะต้องมีข้อมูลเหมือนกันทั้งหมดในหนึ่งตาราง แต่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้หลายรูปแบบ และมีโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ทำให้การใช้งานมีความรวดเร็ว และง่ายต่อการขยายฐานข้อมูล มีการทำงานบนคลาวด์ ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้ Firebase เพื่อให้ง่ายต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข้ามระบบหรือข้ามแพลตฟอร์ม ในส่วนการออกแบบหน้าจอติดต่อกับผู้ใช้ (UI) ได้ทำการออกแบบภาพแผนที่ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งใช้ Google map API นำมาช่วยในการระบุตำแหน่งที่อยู่ปัจจุบันในการนำทาง และออกแบบรูปภาพของตัวโมเดลตึก 2 มิติมาช่วยให้มีความสวยงาม และเข้าใจได้ง่ายเพื่อนำมาแสดงบนแผนที่ของมหาวิทยาลัยสยาม โดยการออกแบบมุ่งเน้นให้ใช้งานได้จริง โดยคำนึง User Experience (UX) เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ใช้ใช้งานได้ง่าย สามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง และไม่ว่าผู้ใช้จะใช้แอปพลิเคชันบนแพลตฟอร์มใดก็จะเห็นหน้าจอเดียวกัน และยังออกแบบโดยเน้นความเรียบง่าย และโทนสีที่สุภาพเข้ากับสีหลักของมหาวิทยาลัยสยาม

3. การพัฒนาระบบ

หลังจากที่ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นทำการพัฒนาระบบ โดยนำรายละเอียดที่ได้ออกแบบไว้มาพัฒนาโดยเขียนชุดคำสั่งสำหรับแอปพลิเคชันในส่วนของนักศึกษาและผู้ดูแลระบบรวมถึงการสร้างส่วนติดต่อกับผู้ใช้ หรือ UI และสร้างฟังก์ชันต่างๆ ด้วยภาษา Dart โดยใช้โปรแกรม Microsoft Visual Studio Code และเรียกใช้ API ต่างๆ ของ Flutter Framework รวมถึงการนำ API ของ Google Map มาใช้ ในการจัดทำระบบนำทางเพื่อ

แสดงแผนที่ของมหาวิทยาลัยสยาม และแสดงจุดมาร์คเกอร์ (Marker) กำหนดตำแหน่ง (Position) ของแต่ละอาคาร นำระบบ Scan QR Code มาเรียกใช้งานในการสแกนเพื่อดูข้อมูล (Data) ของแต่ละตำแหน่ง (Position) และจัดทำระบบแบบทดสอบ (Question Quiz) เพื่อทดสอบและเก็บค่าคะแนน (Point) ของผู้ใช้เพื่อนำไปแลกของรางวัล และในส่วนของการบริหารจัดการข้อมูลพัฒนาตามหลักการของ NoSQL Database โดยใช้ Firebase ในการจัดเก็บข้อมูล

4. การทดสอบการทำงานของระบบ

ผู้วิจัยได้ออกแบบและทำการพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม และได้มีการทดสอบการทำงานของระบบ โดยการทดสอบนี้จะดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบ เป็นการทดสอบการทำงานฟังก์ชันย่อย (Unit Testing) ทำการทดสอบการทำงานของโปรแกรมในแต่ละส่วน ทดสอบการแสดงผล เพื่อประเมินหาข้อผิดพลาด ถ้าฟังก์ชันไม่สามารถทำงานได้ตามที่กำหนดจะทำการปรับแก้ทันทีให้สามารถทำงานได้ถูกต้องตามความต้องการของผู้ใช้ระบบ และทดสอบการทำงานร่วมกันระหว่างฟังก์ชันแต่ละฟังก์ชัน (Integration Testing) ว่าสามารถทำงานร่วมกัน สามารถสื่อสารถึงกันได้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าพบข้อผิดพลาดจะทำการปรับแก้ทันทีและมีการทดสอบเพื่อการยอมรับ (Acceptance Testing) (น้ำฝน, 2558) เป็นการทดสอบการใช้แอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้เพื่อแก้ไขและปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง (กัลยา, 2549) โดยระดับความพอใจของผู้ใช้งานในแบบประเมินแบ่งได้ 5 ระดับสร้างตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (Likert, 1932) คือ

ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานมากที่สุดมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 5 คะแนน
ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานมากมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 4 คะแนน
ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานปานกลางมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 3 คะแนน
ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานน้อยมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 2 คะแนน
ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานน้อยที่สุดมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้งานในการทดลองใช้แอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยใช้เกณฑ์แบ่งเป็นช่วง และมีเกณฑ์การแปลผล (Best & Kahn, 2006) ดังนี้

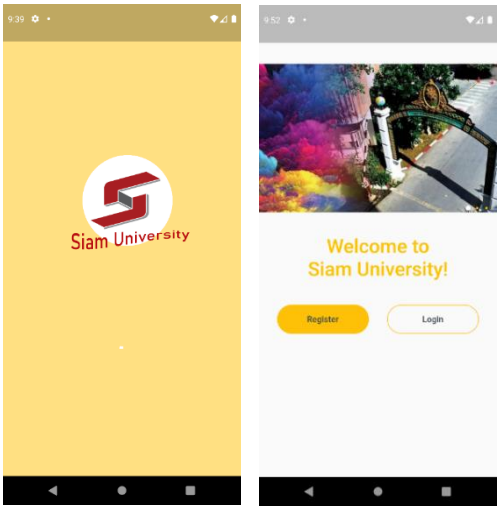
ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

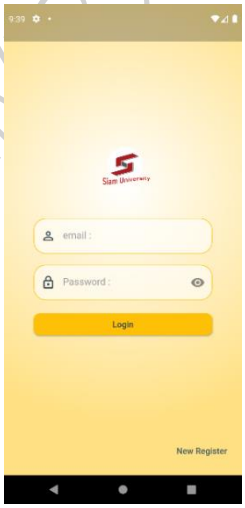
ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม ตามขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์และออกแบบ มาพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม แสดงดังภาพต่อไปนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 3 หน้าแรกของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

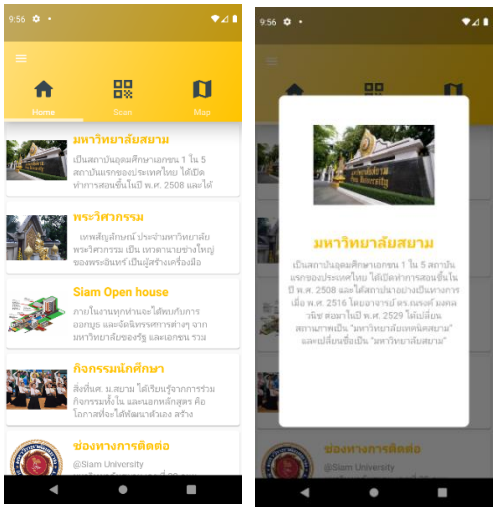
จากภาพที่ 3 แสดงหน้าแรกเมื่อผู้ใช้เข้าใช้งานแอปพลิเคชัน ในหน้าจอนี้จะแสดงข้อความต้อนรับผู้ใช้ และปุ่ม Login (เข้าสู่ระบบ) สำหรับทำการลงชื่อเข้าใช้งานซึ่งผู้ใช้จะต้องมีบัญชีรายชื่ออยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นผู้ใช้รายใหม่จะมีปุ่ม Register (ลงทะเบียน) สำหรับทำการสร้างบัญชีใหม่

ภาพที่ 4 หน้าจอเข้าสู่ระบบ

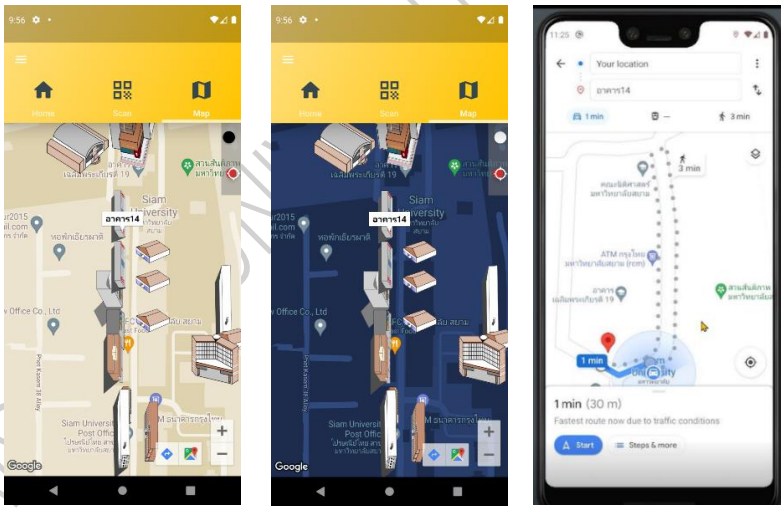
จากภาพที่ 4 แสดงหน้าเข้าสู่ระบบแอปพลิเคชัน โดยจะแสดงช่องสำหรับป้อนข้อมูล อีเมล และรหัสผ่าน จากนั้นคลิกปุ่ม Login (เข้าสู่ระบบ) สำหรับเข้าใช้งาน นอกจากนั้นยังมีส่วนของ New Register ที่มุมขวาล่างของหน้าจอให้สำหรับผู้ใช้ที่ยังไม่ได้ทำการลงทะเบียนอีกด้วย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 5 หน้าหลักของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

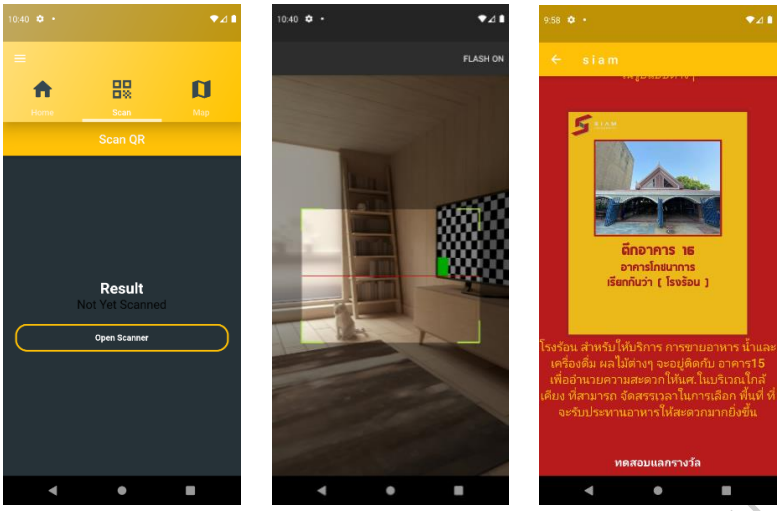
จากภาพที่ 5 แสดงหน้าหลัก (Home) ของแอปพลิเคชัน โดยจะแสดงข้อมูลของมหาวิทยาลัยสยาม โดยสามารถคลิกเข้าไปจะแสดงป๊อบอัพข้อมูลแต่ละส่วนของข้อมูลที่ทำการคลิกเข้าไป

ภาพที่ 6 หน้าจอแสดงแผนที่ภายในมหาวิทยาลัยสยาม

จากภาพที่ 6 แสดงหน้าจอแผนที่ (Map) ภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยแสดงรูปอาคารภายในมหาวิทยาลัยสยามและมาคเกอร์คอยเดินตามจุดที่ผู้ใช้งานยืนอยู่ และยังสามารถปรับโหมดของแผนให้เป็นกลางคืนได้ พร้อมสามารถเลือกที่อาคารสถานที่ที่อยู่บนแผนที่ให้นำทางไปยังอาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยเมื่อผู้ใช้คลิกปุ่มสีแดงเพื่อนำทางบนหน้าจอแผนที่ ระบบจะทำการนำทางไปยังสถานที่นั้น โดยใช้ Google Map API เชื่อมในการนำทางไปยังจุดหมาย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 7 หน้าจอสแกน QR Code และหน้าจอข้อมูลหลังจากสแกน

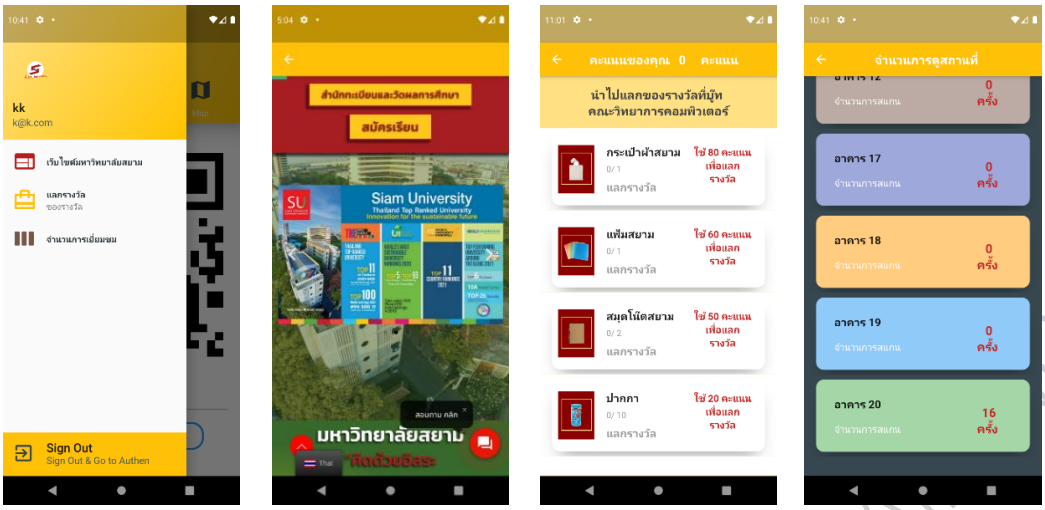
จากภาพที่ 7 แสดงหน้าสแกน QR code เพื่อเข้าไปดูข้อมูลอาคารสถานที่ต่างๆ โดยคลิกปุ่ม Open Scanner เพื่อทำการสแกน จากนั้นจะแสดงหน้าข้อมูลหลังจากทำการสแกน QR code โดยจะแสดงข้อมูลอาคารต่างๆ ถัดลงมาจะมีปุ่มทดสอบแลกของรางวัลเพื่อเข้าไปทำแบบทดสอบสะสมคะแนน และสามารถนำคะแนนไปแลกของรางวัลได้

ภาพที่ 8 หน้าจอแบบทดสอบเก็บคะแนน

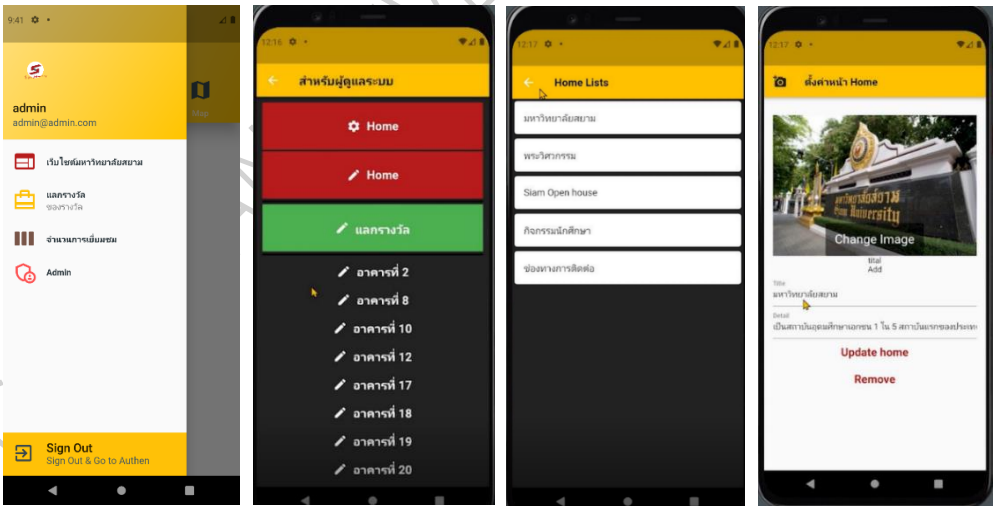
จากภาพที่ 8 แสดงหน้าแบบทดสอบ โดยผู้ใช้สามารถทำการตอบคำถามในแบบทดสอบจำนวน 10 ข้อเพื่อเก็บคะแนนเมื่อผู้เล่นตอบถูกจะมีการสะสมคะแนน และสามารถนำคะแนนไปแลกของรางวัลได้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

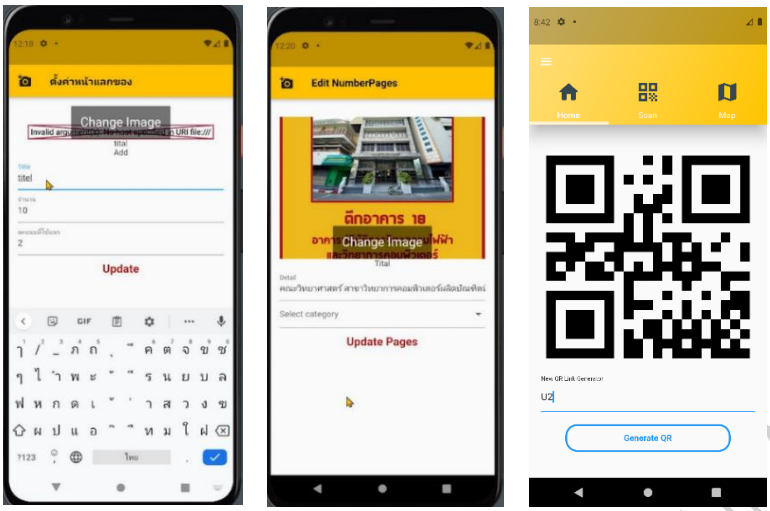
ภาพที่ 9 หน้าจอเมนูภายในแอปพลิเคชัน

จากภาพที่ 9 แสดงหน้าจอเมนู โดยจะแสดง ชื่อ อีเมล ของผู้ใช้ที่เข้าสู่ระบบ โดยเมนูประกอบด้วย 3 ส่วน คือ เข้าชมเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยสยาม เมนูแลกของรางวัล สามารถเข้าไปเพื่อดูคะแนนที่สะสมและสามารถนำคะแนนไปแลกของรางวัล และเมนูการเยี่ยมชมจะแสดงจำนวนการสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยจำนวนคนที่เข้ามาใช้งานคลิกสแกน QR Code เพื่อดูข้อมูลซึ่งแอปพลิเคชันจะเก็บจำนวนครั้งที่มีคนเข้าชมไว้ รวมถึงสามารถออกจากระบบ (Sign Out) ได้

ภาพที่ 10 หน้าจอสำหรับผู้ดูแลระบบ

จากภาพที่ 10 แสดงหน้าจอสำหรับผู้ดูแลระบบ โดยผู้ดูแลระบบสามารถเข้าแก้ไขข้อมูลหลักต่างๆ ของแอปพลิเคชันได้ เช่น หน้า Home ข้อมูลของรางวัล และข้อมูลของอาคารต่าง ๆ

ภาพที่ 11 หน้าจอสำหรับผู้ดูแลระบบ (ต่อ)

จากภาพที่ 11 แสดงหน้าจอสำหรับผู้ดูแลระบบ สามารถแก้ไขของรางวัล โดยสามารถแก้ไขชื่อ จำนวนของรางวัล และจำนวนคะแนนที่จะใช้ในการแลกของรางวัลนั้นๆ สามารถแก้ไขข้อมูลอาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยสามารถแก้ไขรูปภาพของอาคาร รายละเอียดเนื้อหาได้ และสามารถแก้ไข QR Code ได้

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม

จากการวิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจผลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อประสิทธิภาพของระบบจากกลุ่มผู้ใช้งาน 4 ด้าน โดยได้จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ในสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ ได้แก่ นักศึกษาใหม่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 29 คน และผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน เพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้งาน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเปรียบเทียบกับเกณฑ์และสรุปผล แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ความสามารถในการแสดงข้อมูลแผนที่จำลองภายในมหาวิทยาลัยสยาม	4.43	0.50	มาก
2	ความสามารถในการแสดงตำแหน่งปัจจุบันบอกตำแหน่งจุดที่ยืนอยู่	4.37	0.49	มาก
3	ความสามารถในนำทางไปยังอาคารสถานที่ต่างๆ ที่ต้องการไปได้	4.50	0.57	มาก
4	ความสามารถในดูข้อมูลหน้าหลักได้	4.33	0.48	มาก
5	ความสามารถในการสแกนคิวอาร์โค้ดดูข้อมูลอาคารต่าง ๆ	4.20	0.66	มาก
6	ความสามารถในการทำแบบทดสอบใบความรู้ได้	4.27	0.58	มาก
7	ความสามารถในการบันทึกคะแนนแลกของรางวัล	4.23	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.33**	**0.56**	**มาก**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน คือ ความสามารถในนำทางไปยังอาคารสถานที่ต่างๆ ที่ต้องการไปได้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการแสดงข้อมูลแผนที่จำลองภายในมหาวิทยาลัยสยาม ความสามารถในการแสดงตำแหน่งปัจจุบันบอกตำแหน่งจุดที่ยืนอยู่ ความสามารถในดูข้อมูลหน้าหลักได้ ความสามารถในการทำแบบทดสอบใบความรู้ได้ ความสามารถในการบันทึกคะแนนแลกของรางวัล และความสามารถในการสแกนคิวอาร์โค้ดดูข้อมูลอาคารต่างๆ

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันของแอปพลิเคชัน

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	การใช้คำสั่งต่างๆ ในส่วนของเมนูมีความสะดวก	4.23	0.43	มาก
2	แอปพลิเคชันมีความครอบคลุมกับการใช้งานจริง	4.33	0.66	มาก
3	ความถูกต้องในการแสดงข้อมูลและสารสนเทศของแอปพลิเคชัน	4.20	0.61	มาก
4	ความถูกต้องของผลลัพธ์ที่ได้จากการนำทางไปอาคารสถานที่	4.30	0.60	มาก
5	ความรวดเร็วในการประมวลผลของแอปพลิเคชัน	4.07	0.64	มาก
6	ความน่าเชื่อถือของแอปพลิเคชัน	4.27	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.23**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันของแอปพลิเคชัน คือ แอปพลิเคชันมีความครอบคลุมกับการใช้งานจริงมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความถูกต้องของผลลัพธ์ที่ได้จากการนำทางไปอาคารสถานที่ ความน่าเชื่อถือของแอปพลิเคชัน การใช้คำสั่งต่างๆ ในส่วนของเมนูมีความสะดวก ความถูกต้องในการแสดงข้อมูลและสารสนเทศของแอปพลิเคชัน และความรวดเร็วในการประมวลผลของแอปพลิเคชัน

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านความง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ความเหมาะสมในการแสดงรูปแบบ สี และขนาดของตัวอักษรบนหน้าจอ	4.17	0.59	มาก
2	ความเหมาะสมในการใช้ข้อความหรือรูปภาพในการสื่อความหมาย	4.03	0.56	มาก
3	ความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการออกแบบหน้าจอ	4.00	0.64	มาก
4	ความเหมาะสมในการแสดงผลโต้ตอบกับผู้ใช้	4.10	0.71	มาก
5	คำศัพท์ที่ใช้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและจดจำ	4.07	0.58	มาก
6	การออกแบบหน้าจอช่วยในการเรียนรู้การใช้งาน	4.13	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.08**	**0.61**	**มาก**

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านความง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน คือ ความเหมาะสมในการแสดงรูปแบบ สี และขนาดของตัวอักษรบนหน้าจอมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การออกแบบหน้าจอช่วยในการเรียนรู้การใช้งาน ความเหมาะสมในการแสดงผลโต้ตอบกับผู้ใช้ คำศัพท์ที่ใช้ง่ายต่อการทำ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความเข้าใจและจดจำ ความเหมาะสมในการใช้ข้อความหรือรูปภาพในการสื่อความหมาย และความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการออกแบบหน้าจอ

ตารางที่ 4 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบ

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	การกำหนดรหัสผู้ใช้ และรหัสผ่านในการตรวจสอบผู้เข้าใช้ระบบ	4.13	0.63	มาก
2	การพิสูจน์ตัวตนก่อนเข้าสู่แอปพลิเคชัน	4.07	0.69	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.10**	**0.66**	**มาก**

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบ คือ การกำหนดรหัสผู้ใช้ และรหัสผ่านในการตรวจสอบผู้เข้าใช้ระบบมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การพิสูจน์ตัวตนก่อนเข้าสู่แอปพลิเคชัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยามในครั้งนี้ สรุปได้ว่าการพัฒนาแอปพลิเคชันสามารถทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยสามารถพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ในการให้ข้อมูล แนะนำชื่อที่ตั้งของอาคารสถานที่ และสามารถนำทางไปยังจุดหมายให้กับผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาที่เข้าใหม่ และยังช่วยให้นักศึกษาได้ความรู้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสยามและอาคารสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งยังสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย อีกทั้งผู้ใช้ยังสามารถทำแบบทดสอบตอบคำถามเพื่อเก็บคะแนนสามารถนำคะแนนที่ได้นำไปแลกของรางวัลเพื่อให้ผู้ใช้ได้มีส่วนร่วมสนุกในการใช้งานแอปพลิเคชัน โดยจากการพัฒนาแอปพลิเคชันนั้นมีฟังก์ชันการทำงานและให้สารสนเทศตามที่ผู้ใช้ต้องการได้ และในส่วนของผู้ดูแลระบบ สามารถเข้าสู่ระบบด้วยชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่าน กำหนดสิทธิ์และจัดการข้อมูลผู้ใช้งาน จัดการข้อมูลหลักทั้งหมดของแอปพลิเคชัน ในด้านการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันจำนวน 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม 1) ผู้ดูแลระบบ จำนวน 1 คน 2) นักศึกษาเข้าใหม่ชั้นปีที่ 1 สาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 29 คน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.21 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวนันท์ บังคม หทัยรัตน์ วรรณขาม และพนิดาพานิชกุล (พ.ศ. 2560) ในการพัฒนาระบบนำทางไปยังอาคารในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสามารถนำทางไปยังอาคารที่ต้องการได้จริง มีข้อมูลอาคารชื่ออาคาร การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งและนำทางไปยังอาคารต่างๆ ด้วยเส้นทางที่ใกล้ที่สุด มีความสวยงาม มีความสะดวกในการใช้งาน และระบบตอบสนองผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18, S.D. = 0.71$) วรวิทย์ สังฆทิพย์ และจรัญเจิมแหล่ (พ.ศ. 2557) ในการพัฒนาระบบแนะนำเส้นทางการเดินทางโดยใช้ระบบนำทางผ่านดาวเทียมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าแอปพลิเคชันจะแสดงตำแหน่งปัจจุบันของผู้ใช้งานร่วมกับบริการของกูเกิลแมพ เอพีไอ ที่ให้บริการแสดงแผนที่ แอปพลิเคชันจะแสดงข้อมูลอาคารสถานที่ของหน่วยงาน และสามารถแนะนำเส้นทางการเดินทางจากตำแหน่งของผู้ใช้ไปยังตำแหน่งของอาคารสถานที่ที่ต้องการ สามารถลดข้อผิดพลาดในการหาเส้นทางการเดินและระยะเวลาการเดินทางได้เป็นอย่างมาก โดยมีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

($\bar{x} = 4.16, S.D. = 0.64$) และ จารุวรรณ กาฬภักดี พินันทา ฉัตรวัฒนา และปณิตา วรรณพิรุณ (พ.ศ. 2562) ในการพัฒนาระบบนำทางอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสมือนแบบโลเคชันเบสผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบพกพา ผลการวิจับพบว่า ผลการพัฒนาระบบเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และความพึงพอใจในการใช้ระบบนำทางอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสมือนแบบโลเคชันเบสผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบพกกา ในภาพรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S.D. = 0.58$)

ข้อเสนอแนะ

1) จากผลการพัฒนาและศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่าในการนำแอปพลิเคชันไปใช้งานนั้นสามารถใช้งานทั้งโทรศัพท์มือถือระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ และไอโอเอส ซึ่งในการนำแอปพลิเคชันไปใช้ทำให้การนำทางนักศึกษาที่เข้าใหม่สามารถเดินทางไปยังอาคารสถานที่ต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง และยังทำให้นักศึกษาที่เข้าใหม่ได้ทราบถึงรายละเอียดข้อมูลอาคารสถานที่ต่างๆ เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

2) การพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาระบบต่อไปในอนาคต ดังนี้

2.1 พัฒนาให้รองรับการเข้าสู่ระบบด้วย Facebook และให้สามารถแชร์ข้อมูลผ่าน Facebook (กดไลค์ กดแชร์)

2.2 พัฒนาให้มีการรีวิวสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เช่น โรงอาหาร ห้องเรียน ห้องสมุด เป็นต้น

2.3 พัฒนาระบบสมาชิกให้มีการกรอกข้อมูลส่วนตัว เช่น อาหารที่ชอบ วิชาเรียน สถานที่ในมหาวิทยาลัยที่ชอบ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงภายในมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ กาฬภักดี, พินันทา ฉัตรวัฒนา, ปณิตา วรรณพิรุณ. (2562). *การพัฒนาระบบนำทางอัจฉริยะโดยใช้ เทคโนโลยีความจริงเสมือนแบบโลเคชันเบสผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบพกพา.* กรุงเทพฯ : วารสารวิชาการครุศาสตริอุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปีที่ 10 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2562 หน้า 121-130

น้ำฝน อัศวเมฆิน. (2558). หลักการพื้นฐานของวิศวกรรมซอฟต์แวร์ (Fundamentals of Software Engineering). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น

เน็กโฟลว์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมแบบ Cross Platform.* สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก https://nextflow.in.th/2016/10-year-cross-platform-application-development-thai/

บริษัท โฟร์เอ็กตรีมซ์ จำกัด. (2563). *Firebase คืออะไร.* สืบค้น 10 สิงหาคม 2564, จาก https://www.4xtreme.com/2020/11/20/firebase-

มายด์พีเอชพีดอทคอม. (2561). *Cross Platform คืออะไร.* สืบค้น 15 สิงหาคม 2564, จาก https://www.mindphp.com/บทความ/31-ความรู้ทั่วไป/4635-what-is-cross-platform.html

วรวิทย์ สังฆทิพย์, จรัญ เจิมแหล่. (2557). *การพัฒนาระบบแนะนำเส้นทางการเดินทางโดยใช้ระบบนำทางผ่านดาวเทียมภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (รายงานผลการวิจัย).* มหาสารคาม : คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วิกิพีเดีย. (มป.ป.). มหาวิทยาลัยสยาม. วันที่สืบค้น 5 เมษายน256 5, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยสยาม

สมาคมโปรแกรมเมอร์ไทย. (2562). *Flutter Framework เครื่องมือที่ประสิทธิภาพในการสร้างnative app แบบหลาย platform*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2564, จาก https://www.thaiprogrammer.org/2019/11/flutter-framework/

สุวนันท์ บังคม, หทัยรัตน์ วรรณขาม, พนิดา พานิชกุล. (2560). *ระบบนำทางไปยังอาคารในมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ : คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
วารสารโครงงานวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ Vol 3 No.2 July – June December 2017 หน้า 48-55

อเมซอน) .2564). *NoSQL คืออะไร*. สืบค้น 8 สิงหาคม 2564, จาก https://aws.amazon.com/th/nosql/

Best & Kahn, (2006). *Research in Education*. (5th ed). New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Likert, R., (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. New York: Archives of Psychology.

OF THAILAND

ประสบการณ์พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน : การศึกษาเบื้องต้น

Experience Regarding Strategic Leaders Behavior in Nursing Organization in COVID-19 Pandemic Situation of Head Nurses in Community Hospitals : Preliminary Study

สมบัติ ประทักษ์กุลวงศา*

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย**

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาล ในสถานการณ์COVID -19 ตามประสบการณ์ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงคือ หัวหน้าฝ่ายการโรงพยาบาลชุมชนจำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลของโคไลซี (Colaizzi) ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลใช้วิธีการแบบสามเส้า

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาล สรุปความหมายได้ 7 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้ 1. การวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อม 2.การคาดการณ์วิเคราะห์แนวโน้ม 3. การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค 4. การมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ 5. การมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรการพยาบาล 6. การสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ COVID-19 และ 7. การใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย สรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนในการวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อม การคาดการณ์วิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ การมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรพยาบาล การสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์และการใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในสถานการณ์ COVID-19

การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID -19 ตามประสบการณ์ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนเป็นเรื่องใหม่จึงจำเป็นต้องมีการขยายความรู้ต่อด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนสำหรับศาสตร์การบริหารทางการพยาบาล

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสบการณ์, หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล, โรงพยาบาลชุมชน

*อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร

**ศาสตราจารย์ ดร. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The objective of this phenomenological qualitative research was to describe meanings of strategic leaders' behavior in nursing organization in COVID-19 pandemic situation of Head Nurses in Community Hospitals. Purposive sampling was used to select 10 head nurses into community hospitals who had experience in nursing administration and strategic leaders' behavior in nursing organization. Data was collected through in-depth interviews, and then analyzed using Colizzi's method. Triangulation method was used to verify the qualitative data.

The results showed that the strategic leadership behaviors in the management of nursing organization the meaning can be summarized as follows: 7 main issues: 1. Strategic planning and preparation. 2. Anticipating trend analysis. 3. Weaknesses, Strengths, Problems and Obstacles. 4.Participation in all situations. 5.Having nursing organization management skills. 6.Risk communication under circumstances COVID-19. 7.Using technology and having up-to-date information. It can be concluded that Strategic Leadership Behavior in Nursing Organization Management in the COVID-19 Situation of the Head of Community Hospital Nursing refers to the behavior of the Head of Community Hospital Nursing in the expression of strategic planning and preparation. forecast, trend analysis, weak point analysis Problems and barriers to participation in all situations, having skills in managing nursing organizations, communicating risks under situations, using technology and having up-to-date information in the COVID-19 situation.

This research indicates that strategic leadership behaviors in managing nursing organizations in the COVID-19 situation based on the experience of the Head of Community Hospital Nursing are new and therefore need to expand knowledge in both qualitative and quantitative research in order to create a clear understanding of the science of nursing administration.

Keywords : strategic leaders' behavior, Leadership, Experience, Head Nurse, Community Hospital

ความสำคัญของที่มาของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 (COVID - 19) มีจำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกจำนวน 284,872,634 คน ผู้เสียชีวิตจำนวน 5,438,306 คน (WHO, 2022) สำหรับในประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อจำนวน 2,235,576 คน เสียชีวิต 21,750 ราย จากสถานการณ์ดังกล่าวพบผู้ติดเชื้อที่เป็นบุคคลากรทางการแพทย์ มีทั้งหมด 4,270 ราย (กรมควบคุมโรค, 2565) โดยพบพยาบาลมีการติดเชื้อมากที่สุด เนื่องจากพยาบาลต้องให้การพยาบาลผู้ป่วยและสัมผัสผู้ป่วยมากที่สุดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต้องมีการวางแผนและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากสภาพปัญหาดังกล่าวสภาการพยาบาลจึงได้ประกาศแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมและป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การผดุงครรภ์ เพื่อเป็นการป้องกันหรือยับยั้งการแพร่กระจายเชื้อโรคอย่างเคร่งครัด โดยยึดมาตรฐานการปฏิบัติเพื่อป้องการแพร่กระจายของเชื้อโรค

ในระบบบริการสุขภาพที่มีการเปลี่ยนแปลง การให้บริการสุขภาพตามระบบสุขภาพใหม่ จึงเป็นการให้บริการสุขภาพเชิงรุก ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพทุกระดับที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กรการพยาบาลมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารงานด้านให้การพยาบาลที่มีคุณภาพ การพัฒนาบุคลากร การจัดทรัพยากรบุคคลเพื่อให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร รับผิดชอบการบริหารองค์กรโดยรวมให้สามารถดำเนินงานไปได้ดี ทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งต้องเป็นผู้วางแผนและคาดการณ์สถานการณ์จากการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่อง การนำองค์กรพยาบาลให้ก้าวหน้าก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง หัวหน้าพยาบาลต้องปรับตัวและพลิกโฉมระบบงานแบบมืออาชีพ ผู้นำหรือหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องมีคุณลักษณะเพิ่มขึ้นไม่เพียงเฉพาะเป็นผู้นำองค์กรที่มีผู้ปฏิบัติตามเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้ที่สร้างให้ผู้อื่นมีพลังในตัวเอง ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ทางการพยาบาล ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ประสบผลสำเร็จ ความสามารถเหล่านี้ ผู้นำในอนาคตต้องคำนึงถึง องค์กรการพยาบาลจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการนำองค์กรหรือภาวะผู้นำของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดในองค์กรพยาบาล และเพื่อการพัฒนาระบบบริหารงาน บริการการพยาบาลที่พึงประสงค์ให้เกิดในระบบสุขภาพใหม่ อย่างไรก็ตามปัจจุบันผู้บริหารการพยาบาลทุกระดับยังต้องการพัฒนาสมรรถนะทุกด้านอย่างเร่งด่วนโดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการองค์กรด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ

องค์กรการพยาบาล (Nursing Organization) มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ และการ กำกับดูแล วิชาชีพด้านการพยาบาล จึงต้องมีการพัฒนาระบบบริหารการพยาบาล ที่ต้องรับผิดชอบต่อการจัดบริการ พยาบาลที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและคุณภาพเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรการพยาบาล (Marquis, & Huston, 2012) ในยุคการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ ผู้บริหารในองค์กรการพยาบาลต้องมีภาวะผู้นำด้านนวัตกรรม ต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารแนวใหม่ เช่น ใช้วิธีการบริหารการเปลี่ยนแปลงแนวใหม่รวมทั้งสร้างกระบวนการเพื่อให้ได้ผลลัพธ์การบริหารที่เพิ่มคุณค่ากับองค์กรการพยาบาล และการตอบสนองให้ผู้รับบริการเกิดความพึงใจสำหรับการบริหารจัดการการการเปลี่ยนแปลง (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย,2562)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic leadership) Adair (2010) ได้อธิบายขอบเขตหน้าที่ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร (Chief Executive Officer) ไว้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคิดและวางแผนเชิงกลยุทธ์อย่างมีนวัตกรรม (Strategic-innovative thinking and planning) 2) ความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนในองค์กร (Relation the part to the whole) 3) การพัฒนาผู้นำของปัจจุบันและอนาคต (Developing today' and tomorrow' s leader) 4) การดำเนินงานให้สำเร็จ (Making it happen) 5) การสร้างพันธมิตร (Building partnerships) 6) การสร้างจิตวิญญาณการเป็นสมาชิกขององค์กร (Corporate spirit) และ 7) การกำหนดทิศทาง (Giving direction) จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะส่งผลให้เกิดทั้งผลลัพธ์ด้านการดูแลรักษาพยาบาลและของกระบวนการและผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะส่งเสริมให้เกิดผลการดำเนินงานในสถานการณ์ COVID-19 ขององค์กรการพยาบาลได้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยเชิงคุณภาพในต่างประเทศจำนวน 10 เรื่องเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 และข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสบการณ์ภาวะผู้นำทางการพยาบาลในการจัดการในสถานการณ์ COVID-19 จากการศึกษาพบว่ายังไม่มีการศึกษาในส่วนของผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลและพบว่ามีการศึกษาที่ยังไม่ชัดเจน จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่ามีการศึกษาของจันทร์จิรา วงษ์ขมทอง และคณะ (2556) ทำการศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลสังกัดโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งยังไม่พบการศึกษาในบริบทของโรงพยาบาลชุมชนในสถานการณ์ COVID-19 จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ครั้งนี้ยังไม่พบการให้ความหมายในบริบทของโรงพยาบาลชุมชนในสถานการณ์ COVID-19 ดังนั้นการแสวงหาองค์ความรู้ที่ยังไม่ปรากฏในบริบทดังกล่าวนี้มาก่อน จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการหาความรู้เบื้องต้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นจริงตามบริบทนั้น โดยเริ่มต้นจากการหาความหมายพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ในโรงพยาบาลชุมชน จากประสบการณ์ของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับสูง ในโรงพยาบาลชุมชน โดยผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้องค์ความรู้เพื่อต่อยอดในการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงพยาบาลชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง ประสบการณ์พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน ผลที่ได้จะใช้เป็นแนวทางให้หัวหน้าพยาบาลและได้สร้างเสริมพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลให้ดียิ่งขึ้นโดยเฉพาะในสังคมโลกาภิวัฒน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อการตอบสนองนโยบายแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความหมายพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาล ในสถานการณ์ COVID -19 ตามประสบการณ์ ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา(Phenomenological Qualitative research) เพื่อศึกษาประสบการณ์พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาลของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูลโดยทำการศึกษาในเดือนกุมภาพันธ์ 2565

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของAdair (2010) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดตั้งต้นในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร (Chief executive officer) มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคิดและวางแผนเชิงกลยุทธ์อย่างมีนวัตกรรม (Strategic-innovative thinking and planning) 2) ความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนในองค์กร (Relation the part to the whole) 3) การพัฒนาผู้นำของปัจจุบันและอนาคต (Developing today' and tomorrow' s leader) 4) การดำเนินงานให้สำเร็จ (Making it happen) 5) การสร้างพันธมิตร (Building partnerships) 6) การสร้างจิตวิญญาณการเป็นสมาชิกขององค์กร (Corporate spirit) และ 7) การกำหนดทิศทาง (Giving direction) ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อค้นพบจาก การวิจัย โดยมิได้นำมาใช้เพื่อการจำกัดข้อมูล และประสบการณ์ที่จะได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกในสถานการณ์จริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา(Phenomenological Qualitative research)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล (informants) คือ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งเป็นผู้บริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาล การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วยโรงพยาบาลในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 10 โรงพยาบาล ซึ่งเป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด F1- F3 ขนาด 60-120 เตียง โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ 1. โรงพยาบาลด่านมะขามเตี้ย 2. โรงพยาบาลทองผาภูมิ 3. โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ ๑๙ 4. โรงพยาบาลบ่อพลอย 5. โรงพยาบาลเจ้าคุณไพบูลย์พนมทวน 6. โรงพยาบาลท่ากระดาน 7. โรงพยาบาลไทรโยค 8. โรงพยาบาลศุกร์ศิริศรีสวัสดิ์ 9. โรงพยาบาลเลาขวัญ 10. โรงพยาบาลสังขละบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่วิจัยที่มีคุณสมบัติและมีความพร้อมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi-Structured interview)ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้ประเด็นคำถามที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับ ตามประสบการณ์ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล 2) แบบสัมภาษณ์ความหมายพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาล 3) ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์จำนวน 1ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นจะมีการทำ Pilot interview ก่อนสัมภาษณ์จริงและได้รับการปรับข้อคำถามให้เหมาะสมและแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นแบบสัมภาษณ์ได้รับการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพและด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาล จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยได้ปรับแนวคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล(Denzin, 2011อ้างในเพชรน้อย สิงห์ช่างชัย,2552)จากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation Method) เพื่อความถูกต้องโดยการตรวจสอบข้อมูลให้ตรงกัน (Data Triangulation) โดยนัดสัมภาษณ์ในสถานที่และเวลาที่แตกต่างกัน และใช้คำถามเดิมแต่เปลี่ยนผู้ให้ข้อมูลซึ่งในการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์จนข้อมูลอิ่มตัวพร้อมทั้งตรวจสอบด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล Methodology Triangulation)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ร่วมกับการบันทึกเทปเป็นหลัก ในการเก็บข้อมูลใช้ เวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละ 40-60 นาที สัมภาษณ์ติดตามอีกรายละประมาณ 2-3 ครั้ง จนข้อมูลที่ได้มีความอิ่มตัว ไม่มีข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มเติม สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ครอบคลุม วัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นดำเนินการพร้อมกับการสัมภาษณ์ โดยถอดคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำภายหลังการสัมภาษณ์แต่ละครั้งและตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทปบันทึกซึ่งร่วมกับอ่านบทสนทนาทำเช่นนี้จนกระทั่งเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการโคไลซี่ (Colizzi,1978 อ้างในเพชรน้อย สิงห์ช่างชัย,2552) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แบบ Phenomenology Analysis ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) อ่านพรรณนาข้อมูลเพื่อต้องการความ เข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลของหัวหน้าพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนที่แท้จริง 2) สกัดประโยคที่น่าเชื่อถือนำมาเป็นนิยามให้ตรงความหมายของพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน ตามปรากฏการณ์ในบริบทของผู้บริหารการพยาบาลระดับสูง 3) อธิบายความหมายของแต่ละประโยคพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนเพื่อเทียบเคียงกับแนวคิดทฤษฎีผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาล 4) จัดกลุ่มคำและประเด็นจากข้อสรุป ความหมายของพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน 5) เปรียบเทียบประเด็นจากข้อมูลที่ได้เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของความหมายของพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน 6) การพัฒนาการพรรณนาทางปรากฏการณ์อย่างละเอียดโดยผสมผสานผลกับทฤษฎี 7) การทบทวนข้อมูลอย่างละเอียดสำหรับการตรวจสอบความตรงกับผู้มีประสบการณ์ตรง(ผู้ให้ข้อมูล) 8) การย้อนกลับดูอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของการพรรณนา 9) ถ้าข้อมูลใหม่ปรากฏขึ้นระหว่างการตรวจสอบความสมบูรณ์ต้องรวมไว้กับการพรรณาอย่างละเอียด

การพิทักษ์สิทธ์ผู้เข้าร่วมการวิจัย

1. จริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยส่งเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยคริสเตียน ผู้วิจัยขออนุญาตทำการวิจัยในมนุษย์ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เลขที่โครงร่างวิจัย น.17/2564 วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2565 พร้อมแบบฟอร์มขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงพยาบาลของผู้ให้ข้อมูลก่อนทำการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยชี้แจงเรื่องการพิทักษ์สิทธ์ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรในหน้าแรกของแบบสอบถามการวิจัย โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ การดำเนินการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเฉพาะกลุ่มที่ยินยอมซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถหยุดหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยได้ทุกเวลา

3. การนำเสนอข้อมูลในลักษณะภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะนำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลและความหมายพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยเพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ระดับการศึกษา ด้านการอบรมด้านการบริหารองค์กร คณะกรรมการด้านการบริหารกลยุทธ์โดยแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
1. ชาย	-	-
2. หญิง	10	100
2. อายุ เฉลี่ย 54.4 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
1. ระดับปริญญาตรี	8	80
2. ระดับปริญญาโท	2	20
4. อายุราชการ เฉลี่ย 35.2 ปี		
5. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เฉลี่ย 11.4 ปี		
6. การอบรมด้านการบริหารองค์กร		
1. เคยอบรม	9	90
2. ไม่เคยอบรม	1	10
7. คณะกรรมการด้านการบริหารกลยุทธ์		
1. เคยเป็นคณะกรรมการ	10	100
2. ไม่เคยเป็นคณะกรรมการ	-	-

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 อายุเฉลี่ย 54.4 ปี อายุราชการเฉลี่ย 35.2 ปี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลเฉลี่ย 11.4 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80 ระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 20 ด้านการอบรมด้านการบริหารองค์กร ส่วนใหญ่เคยอบรม คิดเป็นร้อยละ 90 และไม่เคยอบรมคิดเป็นร้อยละ 10 คณะกรรมการด้านการบริหารกลยุทธ์ เคยเป็นคณะกรรมการ คิดเป็นร้อยละ 100

ส่วนที่ 2 ความหมายของพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนสามารถสรุปความหมายได้ 7 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้ ประเด็นที่ 1. การวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อม ประเด็นที่ 2.การคาดการณ์วิเคราะห์แนวโน้ม ประเด็นที่ 3.การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค ประเด็นที่ 4. การมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ ประเด็นที่ 5.การมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรพยาบาล ประเด็นที่ 6.การสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ประเด็นที่ 7.การใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1. การวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อม

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อมซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ต้องมีลักษณะความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยต้องมีการวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ COVID-19 เพื่อส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 2.การคาดการณ์และวิเคราะห์แนวโน้ม

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการคาดการณ์วิเคราะห์แนวโน้มซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ ในสถานการณ์ COVID-19 หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ควรมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยการคาดการณ์และวิเคราะห์แนวโน้มในสถานการณ์ COVID-19 เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้และเป็นแนวทางในการจัดการและดำเนินงานได้ถูกต้อง

ประเด็นที่ 3.การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรคในสถานการณ์ COVID-19 เพื่อจะได้เห็นปัญหาได้ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 4. การมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีการมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ COVID-19 เพื่อการทำงานแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จได้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ประเด็นที่ 5.การมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรพยาบาล

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรพยาบาลซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 เพื่อให้สามารถมีระบบการบริหารจัดการ การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 6.การสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ COVID-19

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์COVID-19 ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีการสื่อสารความเสี่ยง ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 การสื่อสารความเสี่ยงและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งผลต่อการสื่อสารและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ

ประเด็นที่ 7.การใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพออกมาเป็นประเด็นของการใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อย(Sub-Themes) คือ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีการใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในสถานการณ์ COVID-19 การใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเพื่อให้การใช้ข้อมูลและวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์และส่งผลต่อการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว

การอภิปรายผล

ความหมายของพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนในการแสดงออกถึงการวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อม การคาดการณ์วิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ การมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรการพยาบาล การสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ การใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทิพย์สุดา ดวงแก้ว และ สุชาดา รัชชุกูล (2553) ให้ความหมายว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้ที่มองการณ์ไกลในอนาคตถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในองค์กรในระยะยาวข้างหน้าเช่น 5-10 ปี ข้างหน้า และกำหนดวิสัยทัศน์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมภายนอก กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างความได้เปรียบต่อคู่แข่งขันสามารถเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติได้จริงในระดับปฏิบัติการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจันทร์จิรา วงษ์ขมทอง และคณะ(2556) ทำการศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลสังกัดโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร อธิบายไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกหรือคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีบทบาทในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย การสร้างและคงไวซึ่งการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาบุคคลากรของแต่ละบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอแดร์ (Adair,2010) ที่กล่าวไว้ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่มีการคิดและวางแผนเชิงกลยุทธ์อย่างมีนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนในองค์กรมีการพัฒนาผู้นำของปัจจุบันและอนาคตมีการดำเนินงานให้สำเร็จมีการสร้างพันธมิตรมีการสร้างจิตวิญญาณการเป็นสมาชิกขององค์กรและมีการกำหนดทิศทางขององค์กร ซึ่ง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สอดคล้องกับแนวคิดของดูบริน (DuBrin,2012) ที่กล่าวไว้ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่มีความเข้าใจระดับสูง มีความสามารถในการนำปัจจัยเข้ามากำหนดกลยุทธ์ การมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต มีวิธีคิดเชิงปฏิบัติและการกำหนดวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับการศึกษาของเดวีสและเดวีส (Davis& Davis,2004) ซึ่งกล่าวไว้ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการในการกำหนดทิศทางขององค์กร ความสามารถในการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ความสามารถในการปรับสมาชิกขององค์ให้เข้ากับองค์กร ความสามารถในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ด้านคุณลักษณะเฉพาะเป็นผู้ที่ไม่พอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีความสามารถในการดูดซับความรู้ใหม่มีความสามารถในการปรับตัวและการมีภาวะผู้นำ ฉลาดและมีสติปัญญา

บทสรุป

พฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลในสถานการณ์ COVID-19 ของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนในการแสดงออกถึงการวางแผนกลยุทธ์และการเตรียมความพร้อม การคาดการณ์วิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมในทุกสถานการณ์ การมีทักษะการบริหารจัดการองค์กรการพยาบาล การสื่อสารความเสี่ยงภายใต้สถานการณ์ การใช้เทคโนโลยีและการมีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในสถานการณ์ COVID-19

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสำหรับพัฒนาสมรรถนะด้านผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โดยคำนึงถึงบริบทของหน่วยงานในการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของผู้บริหารการพยาบาล

2. สามารถใช้ในการประเมินสมรรถนะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลและเพื่อเตรียมผู้บริหารทางการพยาบาลเข้าสู่ตำแหน่ง

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณด้านพฤติกรรมผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารองค์กรการพยาบาลของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในผู้บริหารทางการพยาบาลในระดับกลางและระดับต้นในสังกัดโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ ในกระทรวงสาธารณสุขเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ขององค์กรการพยาบาล

ข้อจำกัดการวิจัย

1. การสัมภาษณ์ Online ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการสื่อสารและข้อมูลในการสัมภาษณ์ยังไม่อิ่มตัว

2. การนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม

3. การมีเครือข่ายจะส่งผลต่อการมีสร้างสัมพันธภาพที่ดี ลดปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

4. ผู้วิจัยควรมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ COVID-19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2565). สถิติผู้ติดเชื้อ COVID-19. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2565, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php

จันทร์จิรา วงษ์ขมทอง, เนตรชนก ศรีทุมมา และนงลักษณ์ จินตนาดิลก. (2556). สมรรถนะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล สังกัดโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน. 20(1), 1-15.

ฐิติมา จำนงค์เลิศ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยบรรยากาศองค์การกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ.วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณิชาภา ยนจอหอ,สุจิตรา เหลืองอมรเลิศและนงลักษณ์ จินตนาดิลก. (2561).การพัฒนาเครื่องมือวัดการดำเนินการบริหารกลยุทธ์ขององค์การพยาบาลในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.วารสารพยาบาลทหารบก, 19(ฉบับพิเศษ), 82-91.

ทิพย์สุดา ดวงแก้ว และสุชาดา รัชชุกูล. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยการมีส่วนร่วมในงานของพยาบาลประจำการ กับประสิทธิผลของหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคเหนือ. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ,4(1), 41-51.

เนตรชนก ศรีทุมมา, จันทร์จิรา วงษ์ขมทองและนงลักษณ์ จินตนาดิลก. (2558). คุณลักษณะเฉพาะบุคคลที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล สังกัดโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารมหาวิทยาลัยคริสตียน, 21(3), 440-455.

บุญใจ ศรีสถิตย์นรากูร. (2550).ภาวะผู้นำและกลยุทธ์การจัดการองค์การพยาบาลในศตวรรษ 21. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราณี มีหาญพงษ์, สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ และ ศากุล ช่างไม้. (2557). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลการดำเนินงานในหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.วารสารพยาบาลทหารบก, 16(1), 78-86.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2562). ภาวะผู้นำด้านนวัตกรรมสำหรับการบริหารการพยาบาล Innovative Leadership in Nursing Management. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 6(1), 260-267.

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2550). หลักการและการใช้วิจัยเชิงคุณภาพสำหรับทางการพยาบาลและสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

ลักขณา ศรีบุญวงศ์, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, พัชราภรณ์ อารีย์, นฤมล ปทุมารักษ์, และ กรรณิการ์ ฉัตรดอกไม้ไพร. (2564). ภาวะผู้นำและพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมในการทำงานในองค์กรภาครัฐ:การทบทวนอย่างเป็นระบบ. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 8(1), 1-11.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วรนุช วงค์เจริญ. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างของภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยในตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพและความผูกพันในงานกบัผลการปฏิบตัิงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยคริสเตียน, นครปฐม.

วรนุช วงค์เจริญ, เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และ จันทร์จิรา วงษ์ขมทอง. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างของภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยในตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ และความผูกพันในงานกับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน. วารสารพยาบาลทหารบก, 19(3), 97-106.

สุนีย์พร แคล้วปลอดทุกข์ และสุชาดา รัชชุกูล. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยการบริหารผลการปฏิบัติงานของกลุ่มการพยาบาลกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลทั่วไป. วารสารกองการพยาบาล, 23 (2), 15 -28.

อารีย์ อุณหสุทธิยานนท์ .(2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าหอผู้ป่วยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วย โรงพยาบาลทั่วไป เขต 6 และ 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Adair, J. (2010). Strategic leadership: How to think and plan strategically and provide direction. London: Kogan Page.

Catania, G., Zanini, M., Hayter, M., Timmins, F., Dasso, N., Ottonello, G., Aleo, G., Sasso, L.,& Bagnasco, A. (2020). Lessons from Italian front-line nurses' experiences during the COVID-19 pandemic: A qualitative descriptive study. J Nurs Manag, 29, 404–411.

Dias, A., Scavarda,A ., Reis, A., Silveira, H., Ebecken, F.F.N. (2020).Managerial Strategies for Long-Term Care Organization Professionals: COVID-19 Pandemic Impacts. Sustainability, 12, 2-19.

Davies, B. J. & Davies, B. (2004). Strategic Leadership. School Leadership & Management, 23(1), 29-38.

DuBrin, A. J. (2012). Leadership: Research Findings Practice and Skill (7th ed). South-Western College Pub.

Hughes, L., Vindrola-Padros, C., Petrella, A., Fern, A. L., Panel-Coates, F.,& Taylor, M.R. (2021). The impact of leadership on the nursing workforce during the COVID-10 pandemic Short heading: Leadership during a pandemic Natasha Phillips. https://doi.org/10.1101/2021.05.18.21256802.

Marquis, B. L., & Huston, C. J. (2012). Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application, (7 th ed). Wolters Kluwer Healthy Lippincott Williams & Wilkin.

Mollahadi, M., Nouri, J. M., & Moradian, S.T. (2021). Role model nursing leaders in COVID-19 crisis. BMJ Leader, 5, 258–263.

Monjazebi, F.,Dolabi, E. S., Tabarestani, D. N., Moradian, G., Jamaati, H., Peiman, M. (2021). Journeyof Nursing in COVID-19 Crisis: A Qualitative Study. Journal of Patient Experience, 8, 1-7.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Moyo, I., Mgolozeli, S.E., Risenga, P.R., Mboweni, S.H.,Tshivhase, L., Mudau, T.S., Ndou, N.D., & Mavhandu-Mudzusi. A.H. (2022). Experiences of Nurse Managers during the COVID-19 Outbreak in a Selected District Hospital in Limpopo Province, South Africa. Healthcare,10, (76).

Poortaghi, S., Shahmari, M., & Ghobadi, A. (2021). Exploring nursing managers' perceptions of nursing workforce management during the outbreak of COVID-19: a content analysis study. BMC Nursing, 20(27),1-10.

Schneider, N. L.(2020) Strategic management as adaptation to changes in the ecosystems of public hospitals in Israel. Israel Journal of Health Policy Research, 9(65),2-11.

Sezgin, D., & Esin, M.N. (2021). Experiences and perceptions of Turkish intensive care nurses providing care to Covid-19 patients: A qualitative study. International Nursing Review,1–13.

Vazquez-Calatayud, M.,Regaira-Martínez, E., Rumeu-Casares, C., Paloma-Mora, B., Esain, A., & Oroviogoicoechea, C. (2021). Experiences of frontline nurse managers during the COVID-19: A qualitative study. Journal of Nursing Management, 30(1), 79–89.

World Health Organization. (2022). สถิติผู้ติดเชื้อ COVID-19. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2565, จาก https://covid19.who.int/region/amro/country/us

SITY OF THAILAND

แนวทางการเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันภัย ไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสินสาขา สังกัดภาค 1

Researcher Study about Guidelines for Increasing Sales of COVID-19 Insurance Policies of the Government Savings Bank Branches Region1

กฤษตพล พลเดช*

ศุภสัณห์ ปรีดาวิภาต**

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องแนวทางการเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสินสาขาสังกัดภาค 1 มี วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่ยอดขายกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มยอดจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยของธนาคาร ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลลูกค้าที่ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 จำนวนทั้งสิ้น 588 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างจนได้ตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 250 รายและทำการสัมภาษณ์ลูกค้าจำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ยอดขายกรมธรรมประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสินเขตสะพานใหม่ กรุงเทพมหานคร ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายเนื่องจากช่องทางการให้บริการมีน้อย ด้านพนักงานผู้ให้บริการ เนื่องจากพนักงานไม่สามารถตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน และด้านลักษณะทางกายภาพ คือ พื้นที่ให้บริการรองรับลูกค้าไม่เพียงพอ แนวทางในการเพิ่มจำนวนลูกค้าที่มาซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสินเขตสะพานใหม่ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ แนวทางด้านการพัฒนาส่วนประสมทางการตลาด ด้านพนักงาน

คำสำคัญ : กรมธรรม์ประภัย, การเพิ่มยอดขาย, ไวรัสโคโรนา

---

*บัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ,คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,Email : Bmd9000@gmail.com

**กลุ่มวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,Email : supasan_pre@utcc.ac.th

Abstract

Researcher study about guidelines for increasing sales of COVID-19 insurance policies of the Government Savings Bank branches Region1. Researcher analyze cause of COVID-19 insurance policies performance, it is not reach the goal and Find a way to increase the number of insurance policies sale performance. Research collect the database of 250 customers, who bought COVID-19 insurance policies and Interview about 10 customers. Researcher analyzed by using statistical values, percentage, mean, standard deviation. The results showed that the cause of COVID-19 insurance policies performance didn't reach the goal. There is few service channels unclear answer from service staff

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

and sservice area to support customers is not enough. The way to Increase the number of insurance policies customers is employee development.

Keywords : Insurance Policy, Sales Increasing, Coronavirus

บทนำ

ปี 2563 เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19 ซึ่งยังคงมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลสถานการณ์การติดเชื้อในประเทศ พบว่าผู้ป่วยสะสม 249,853 ราย ผู้ติดเชื้อรายใหม่ 5,406 ราย ติดเชื้อรุนแรง 1,806 ราย เสียชีวิต 1,934 ราย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับในสังคมไทยในปัจจุบันมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของประกันและเห็นคุณค่าของการทำประกันมากยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องการแบ่งเบาค่าใช้จ่าย และสวัสดิการต่างๆที่ได้รับจากความคุ้มครอง ส่งผลให้ธนาคารมีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา Covid-19 ให้มีความสอดคล้องเหมาะสม ตรงตามความต้องการของผู้สมัครใช้บริการมากขึ้นไทย

ออมสินเปิดจำหน่ายกรมธรรมประกันภัยไวรัสโคโรนา Covid-19 ร่วมกับ บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน) ปี 2563 ซึ่งเปิดจำหน่ายผ่านช่องทางธนาคารออมสินสาขา ซึ่งในระยะแรกของการเปิดจำหน่ายมีผู้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก แต่พบว่าผลดำเนินงานยอดจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวจากเบี้ยประกันภัยรับ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ธนาคารกำหนด จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาถึงสาเหตุและแนวเพิ่มยอดจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา Covid-19 ของธนาคารออมสิน กรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลที่ศึกษาไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดในการเพิ่มจำนวนลูกค้าที่ซื้อกรมธรรม์ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ธนาคารกำหนดไว้ และใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรมธรรม์ประกันภัยเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค

(วุฒิ สุขเจริญ, 2559) พฤติกรรมผู้บริโภคมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ซึ่งมีความครอบคลุมที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของพฤติกรรมผู้บริโภคซึ่งสัมพันธ์กับศาสตร์ทางด้านการตลาดสรุปได้ว่า พฤติกรรม ในเชิงการตลาดหมายถึง การแสดงออกในเชิงกิจกรรม คำว่าผู้บริโภค ในเชิงการตลาด หมายถึง การบริโภคในเชิงเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น จึงให้ความพฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคใดเชิงเศรษฐศาสตร์

1. ปัจจัยภายนอก (External factors) คือปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความตอบสนอง และเป็นตัวกำหนดความแตกต่างและระดับของการตอบสนอง

2. ปัจจัยภายใน (Internal factor) คือปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมในผู้บริโภค เป็นตัวกำหนดรูปแบบการตอบสนองของผู้บริโภคแต่ละคน การรับรู้ การเรียนรู้ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติ ค่านิยม

1. กล่องดำของผู้ซื้อ (Buyer's Black box) หลังจากที่ผู้บริโภคเกิดความต้องการ สินค้าหรือบริการ จะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจซื้อ ภายในกล่องดำ ประกอบด้วยปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อ ได้แก่ บุคลิกภาพ (วัฒนธรรม, บริบททางสังคม, ค่านิยมครอบครัว และรูปแบบทางจิตวิทยา สภาพแวดล้อมส่วนบุคคล (ตำแหน่งทางสังคมและเศรษฐศาสตร์ ช่วงอายุ รูปแบบ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การดำเนินชีวิต และการเข้าถึงความไว้วางใจ) ทำให้ผู้บริโภคมีการศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์ เปรียบเทียบ ประเมินทางเลือก เกิดกิจกรรมการซื้อสินค้าและรับรู้บริการหลังการขาย

2. ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นรายละเอียดจากการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ยี่ห้อสินค้า รูปแบบสินค้า ช่องทางการซื้อสินค้า รูปแบบการชำระเงิน ช่วงเวลาที่ซื้อ

แผนผังก้างปลา (Fish Bone Diagram)

นพาถวิล โพธิ์สละ (2564) แผนผังก้างปลาจัดทำขึ้นเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่ออกแบบผลิตภัณฑ์ช่วยแก้ปัญหาที่ผ่านมาในอดีตและป้องกันข้อบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต กำหนดให้ ปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการแก้ไข เป็นส่วนหัวปลา หลังจากนั้น สาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหาแต่ละส่วนที่ยังไม่มีแนวทางชัดเจนเป็นก้างปลา ซึ่งสามารถนำมาใช้วิเคราะห์กับอุตสาหกรรมของประเภทต่างๆ

แผนผังก้างปลาใช้เมื่อ

1. ต้องการค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. เมื่อต้องการทำการศึกษากระบวนการทำงานของแผนกอื่นๆ หรือหน่วยงานอื่น
3. เมื่อต้องการระดมสมองซึ่งทุกคนจะให้ความสนใจกับปัญญาของกลุ่มที่แสดงอยู่บนหัวปลา

กลยุทธ์ TOWS Matrix

1. กลยุทธ์เชิงรุก (จุดแข็ง+โอกาส)

เป็นกลยุทธ์เกิดจากการจับคู่ระหว่างจุดแข็ง (S) ที่พิจารณาจากสภาพแวดล้อมภายในทางบวก และโอกาส (O) ของธุรกิจคุณที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกเชิงบวก นำทั้ง 2 สิ่งมาปรับให้เข้ากันจนกลายเป็นกลยุทธ์เชิงรุก

2.กลยุทธ์เชิงรับ (จุดอ่อน+อุปสรรค)

เป็นรูปแบบกลยุทธ์ที่เกิดจากการจับคู่ระหว่าง จุดอ่อน(W) ของสภาพแวดล้อมภายในและอุปสรรค (T) ของธุรกิจ ที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่ดี มาปิดจุดอ่อนกลายเป็นกลยุทธ์เชิงรับ

3. กลยุทธ์เชิงป้องกัน (จุดแข็ง+อุปสรรค)

เป็นรูปแบบกลยุทธ์ที่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในทางบวก คือจุดแข็ง (S) และสภาพแวดล้อมภายนอกเชิงลบ คือ อุปสรรค (T) ของธุรกิจ นำทั้ง 2 สิ่งมาปรับใช้ให้เข้ากันจนกลายเป็นกลยุทธ์เชิงป้องกัน

4. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (จุดอ่อน+โอกาส) รูปแบบกลยุทธ์เกิดจากการจับคู่ระหว่าง จุดอ่อน (W) และโอกาส (O) ของธุรกิจ นำทั้ง 2 สิ่งมาปรับใช้ให้เข้ากันจนกลายเป็นกลยุทธ์เชิงแก้ไขสำหรับลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม เป้าหมายหลักของกลยุทธ์นั้น เป็นการป้องกันความเสี่ยงขององค์กร หรือลดความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นจากภัยคุกคามนั้น

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix)

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2556) กล่าวว่าส่วนประสมทางการตลาด เป็นเครื่องมือที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดที่ธุรกิจนำมาใช้ ซึ่งในตลาดสินค้า เครื่องมือทางการตลาดนี้เรียกว่า 4Ps อันได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ในแง่ของบริการ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้นั้น ให้ความสำคัญกับพนักงาน กระบวนการและ สิ่งแวดล้อมในการให้บริการ เพิ่มเติม ดังนั้น ส่วนประสมทางการตลาดของตลาดบริการจึงประกอบด้วย 7Ps ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลิตภัณฑ์บริการ ในที่นี้คือผลิตภัณฑ์ที่ ไม่สามารถจับต้องได้ มีลักษณะการให้ความรู้สึกแก่ผู้มาใช้บริการ ได้แก่ เป็นความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว ความรู้ เป็นคนสำคัญ ความปลอดภัย เป็นต้น แต่คุณภาพของบริการมีความละเอียดอ่อนกว่าสินค้า นอกจากมาจากบริการหลักแล้ว จะต้องประกอบมาจากหลากหลายปัจจัยประกอบกัน ความรู้ความสามารถของพนักงาน ความเอาใจใส่ และรักงานบริการ ความทันสมัยของเครื่องมือเครื่องใช้ ความเป็นมืออาชีพในการส่งมอบบริการ ความสวยงามและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกของผู้รับบริการทั้งสิ้น

ราคา ราคาคือรายได้ของธุรกิจ กล่าวคือ การกำหนดราคาสูงจะส่งผลให้ธุรกิจมีรายได้สูงขึ้น กำหนดราคาต่ำก็จะทำให้รายได้ของธุรกิจนั้นต่ำเช่นกัน อย่างไรก็ตามก็มิได้หมายความว่าธุรกิจหนึ่งจะสามารถกำหนดราคาได้ตามใจชอบ เนื่องจากธุรกิจจะต้องอยู่ในตลาดที่มีคู่แข่ง การกำหนดราคาเป็นจะไปตามกลไกลทางการตลาด หากกำหนดราคาสูงกว่าคู่แข่งมาก แต่บริการนั้นไม่มีคุณภาพเมื่อเทียบกับคู่แข่ง ย่อมทำให้ลูกค้าไม่มาใช้บริการกับธุรกิจนั้นต่อไป

ช่องทางการจัดจำหน่าย การให้บริการผ่านร้าน เป็นการให้บริการจากการมีหน้าร้านให้บริการ ซึ่งเป็นแบบที่ทำกันมานาน เช่น ร้านตัดผม ร้านซักรีด มีการเปิดร้านตามตึกแถว ตลาด ห้างสรรพสินค้า

การให้บริการถึงที่บ้านลูกค้าหรือสถานที่ที่ลูกค้าต้องการ เป็นการส่งพนักงานไปให้บริการถึงที่บ้านหรือสถานที่อื่นตามที่ตกลงกัน เช่น การบริการจัดส่งสินค้า จัดส่งอาหารเดลิเวอรี่ การให้บริการส่งพยาบาลไปดูแลผู้ป่วยการ

การให้บริการผ่านตัวแทนการให้บริการแบบนี้เป็นการขยายธุรกิจด้วยการขายแฟรนไชน์ หรือการตั้งตัวแทนในการให้บริการ

การส่งเสริมการตลาด การส่งเสริมการตลาดของธุรกิจบริการสามารถทำได้ในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา การประชาสัมพันธ์การให้ข่าว การลดแลกแจกแถม การตลาดผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งการบริการที่ต้องการเจาะลูกค้าระดับสูง ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างชื่อเสียง ภาพลักษณ์ ส่วนบริการที่ต้องการเจาะลูกค้าระดับกลางและระดับล่างซึ่งเน้นราคาค่อนข้างต่ำ โปรโมชั่นแจกและแถม เป็นต้น

พนักงาน พนักงาน คือบุคคลในองค์กรที่ให้บริการ เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร พนักงานในทุกระดับ ซึ่งล้วนมีผลต่อคุณภาพของการให้บริการ เจ้าของและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างมากในการกำหนดนโยบายการให้บริการ การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของพนักงานในทุกระดับรวมทั้งกำหนดกระบวนการในการให้บริการ การประเมินและการแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นจากการให้บริการ พนักงานผู้ให้บริการเป็นบุคคลที่มีต้องพบปะและให้บริการกับลูกค้าโดยตรง และพนักงานในส่วนสนับสนุนก็จะทำหน้าที่ให้การสนับสนุนงานด้านต่างๆ ที่จะทำให้การบริการนั้นราบรื่น ครบถ้วนสมบูรณ์

กระบวนการให้บริการ กระบวนการให้บริการเป็นส่วนสำคัญมาก พนักงานที่ให้บริการต้องดำเนินงานอย่างเป็นมืออาชีพ มีประสิทธิภาพ มีอุปกรณ์เครื่องมือทันสมัย ในการทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพได้ การให้บริการโดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การต้อนรับ การสอบถามข้อมูลเบื้องต้น การให้บริการตามความต้องการ การชำระเงิน เป็นต้นซึ่งการดำเนินงานตามกระบวนการในแต่ละขั้นตอนควรมีความต่อเนื่องกัน

CHRISTIAN UNIV. OF THAILAND

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สถานที่ให้บริการของบริการนั้นๆ อาคารของธุรกิจบริการ เครื่องมือ และอุปกรณ์เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เคาน์เตอร์ให้บริการ ซึ่งถูกประเมินจากลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ การตกแต่งสถานที่สวยงาม ล็อบบี้สวยงาม ลานจอดรถเพียงพอและกว้างขวาง ห้องน้ำสะอาดและมีกลิ่นหอม การตกแต่งป้ายประชาสัมพันธ์ แบบฟอร์มต่างๆ สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งที่ลูกค้าใช้เป็นเครื่องหมายแทนคุณภาพของการให้บริการ กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ลูกค้าเลือกใช้บริการ ยิ่งดูหรูหราและสวยงามเพียงใด บริการที่ได้รับน่าจะมีคุณภาพตามด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐิติวรรณ หาจันดา (2563) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพ กรณีศึกษาแบบประกันสุขภาพของ บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด(มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพและเป็นการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มาจัดทำเป็นกรอบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันสุขภาพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Chi-Square และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way-ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพคือด้านพนักงานและด้านบริการ เช่น พนักงานมีความรับผิดชอบ รวมถึงการรักษาผลประโยชน์สูงสุดให้กับลูกค้า มีความซื่อสัตย์ น่าไว้วางใจ เชื่อถือได้และการเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนที่ไม่ยุ่งยากและรวดเร็วเป็นต้น

วัชระ ศิริโอวัฒนะ (2559) ทำการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและสถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์ค่า Chi-Square และ สถิติ Pearson Product Moment Correlation ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทีมีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 คือ ผลิตภัณฑ์ ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ ประเภท 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อบุคคลที่มีอายุแตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันภัยที่แตกต่างกันและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 พบว่าปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ ด้านผลิตภัณฑ์ ระดับราคาค่าใช้จ่าย ในการซื้อและประเภทของรถยนต์ ด้านกระบวนการ เรื่องประเภทของรถยนต์

ธัญสุดา เชี่ยวยืนยง (2563) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า บริษัท เมืองไทยประกันภัย จากัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า บริษัท เมืองไทยประกันภัย จากัด (มหาชน) ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ปัจจัยที่ 1 คือ ปัจจัยทางด้านกระบวนการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า ปัจจัยที่ 2 คือ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล กรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของ บริษัท

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) เก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าจำนวน 400 คน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลจากงานวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า บริษัทเมืองไทยประกันภัย จากัด (มหาชน) ได้ศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า บริษัท เมืองไทยประกันภัย จากัด (มหาชน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก

วิธีการศึกษา

<u>กลุ่มตัวอย่าง</u> (จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง)

ผู้วิจัยโดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เริ่มจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยติดต่อลูกค้าผู้ซื้อกรมธรรม์จากฐานข้อมูลเดิม จำนวน 5 สาขาที่มีจำนวนผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา มากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สาขาสะพานใหม่ สาขาบิ๊กซีแจ้งวัฒนะ สาขาตลาดยิ่งเจริญ สาขาดอนเมือง สาขาอนุสรณ์สถานแห่งชาติ และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบโควตาเพื่อกำหนดสัดส่วนผู้สมัครกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่จะตอบแบบสอบถามตามจำนวนกรมธรรม์ของแต่ละสาขา ได้จำนวนประชากรทั้งสิ้น 588 ราย จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 250 ราย ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเท่าที่จะหาได้ครบตามช่วงเวลา ให้กลุ่มตัวอย่างตอบข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง

เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีเฉพาะเจาะจง จากจำนวน 5 สาขาที่มีจำนวนผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนามากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สาขาสะพานใหม่ สาขาบิ๊กซีแจ้งวัฒนะ สาขาตลาดยิ่งเจริญ สาขาดอนเมือง สาขาอนุสรณ์สถานแห่งชาติเก็บข้อมูลจากลูกค้าจำนวน สาขาละ 2 ราย รวมสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 10 ราย

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

1. เก็บรวบรวมข้อมูล จากการสำรวจโดยการแจกแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มตัวอย่างเจาะจง โดยติดต่อลูกค้าผู้ซื้อกรมธรรม์จากฐานข้อมูลเดิม จำนวน 5 สาขาที่มีจำนวนผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนามากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สาขาสะพานใหม่ สาขาบิ๊กซีแจ้งวัฒนะ สาขาตลาดยิ่งเจริญ สาขาดอนเมือง สาขาอนุสรณ์สถานแห่งชาติ
2. เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยวิธีเฉพาะเจาะจงโดยสัมภาษณ์ลูกค้าผู้ซื้อกรมธรรม์จากฐานข้อมูลลูกค้าเลือกลูกค้าตามความสะดวกในการตอบแบบสอบถามและมีเวลาในการให้ข้อมูล จาก จำนวน 5 สาขาที่มีจำนวนผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนามากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สาขาสะพานใหม่ สาขาบิ๊กซีแจ้งวัฒนะ สาขาตลาดยิ่งเจริญ สาขาดอนเมือง สาขาอนุสรณ์สถานแห่งชาติเก็บข้อมูลจากลูกค้าจำนวน สาขาละ 2 ราย

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราลำดับความสำคัญ (Rating scale) โดยจะกำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละตัวเลือก ดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ระดับความคิดเห็น (แบ่งเป็น 5 ระดับ)	ค่าคะแนนเท่ากับ
1. ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	5
2. ระดับความคิดเห็นด้วยมาก	4
3. ระดับความคิดเห็นปานกลาง	3
4. ระดับความคิดเห็นน้อย	2
5. ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	1

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนพิจารณาค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ การแสดงระดับคะแนนเฉลี่ยจะพิจารณาจากคะแนนคำตอบโดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ระดับสูงมาก ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สัมภาษณ์ลูกค้าผู้ซื้อกรมธรรม์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์จัดระบบจำแนกข้อความให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตัวแปรในการวิจัย พิจารณาเงื่อนไขแวดล้อมวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสรุปบรรยายข้อมูล (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2555) โดยการนำข้อความจากการสัมภาษณ์มากำหนดรหัสข้อความจัดแบ่งกลุ่มของข้อความเป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สร้างแผนผังก้างปลาที่แสดงให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหา

3. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ใช้ทฤษฎี SWOT Analysis และนำมาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือตาราง TOWS Matrix เพื่อแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันภัย ไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสินสาขาสังกัด ภาค 1 กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษา

<u>การวิเคราะห์แบบสอบถาม</u>

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม

ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 56 และเป็นผู้ชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 44

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมามีอายุ 21-30 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และอายุ 41-50 ปี จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8

ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 229 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลงมาเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าจำนวน 21 รายคิดเป็นร้อยละ 8.4

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้านอาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.2 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ด้านรายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 105 ราย คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมามีรายได้ 30,001-40,000 บาท จำนวน 83 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.2 มีรายได้ 40,001-50,000 บาทและ น้อยกว่า 20,001 บาท จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 และมีรายได้ต่อเดือน 50,000 บาทขึ้นไป จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 8

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการพฤติกรรมการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรันโคโรนา COVID-19 ของผู้บริโภคธนาคารออมสิน

สัดส่วนของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ บุคคลที่มีอิทธิพลหลักในการในการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือบิดา/มารดา จำนวน 124 ราย คิดเป็น ร้อยละ 49.6 รองลงมาคือตัวแทน/นายหน้าประกันภัย จำนวนทั้งสิ้น 63 รายคิดเป็นร้อยละ 25.2 คู่สมรส จำนวน 42 ราย หรือร้อยละ 16.8 และ อื่นๆ ได้แก่ ตนเอง จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4

สัดส่วนของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่ซื้อ จำนวนกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือ 1 กรมธรรม์ จำนวน 187 ราย คิดเป็น ร้อยละ 74.8 รองลงมาคือ2 กรมธรรม์ จำนวนทั้งสิ้น 63 รายคิดเป็นร้อยละ 25

สัดส่วนของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนประกันภัยที่ซื้อ แผนกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่มีสัดส่วนมากที่สุดคือแผนที่ 3 จำนวน 104 ราย คิดเป็น ร้อยละ 41.6 รองลงมาคือแผนที่ 4 จำนวนทั้งสิ้น 63 รายคิดเป็นร้อยละ 25.2 แผนที่ 2 จำนวน 42 ราย หรือร้อยละ 16.8 และ แผนที่ 1 จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.4

สัดส่วนของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแหล่งที่มาของข้อมูล ผู้ซื้อกรมธรรม์ได้รับข้อมูลประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 จากอินเตอร์เนทมีสัดส่วนมากที่สุด จำนวน 103 ราย คิดเป็น ร้อยละ 41.2 รองลงมาคือตัวแทน/นายหน้าประกัน จำนวนทั้งสิ้น 63 รายคิดเป็นร้อยละ 25.2 จากโทรทัศน์ จำนวน 42 ราย หรือร้อยละ 16.8 และ จากอีเมลล์/จดหมาย และ เพื่อน (ปากต่อปาก) มีจำนวนเท่ากัน เท่ากับ 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4

สัดส่วนของผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามช่องทางการชำระเบี้ยประกันภัย ผู้ซื้อกรมธรรม์ได้รับชำระเบี้ยประกันภัยผ่านช่องทาง Mobile Banking มีสัดส่วนมากที่สุด จำนวน 124 ราย คิดเป็น ร้อยละ 49.6 รองลงมาคือCredit Card จำนวนทั้งสิ้น 84 รายคิดเป็นร้อยละ 33.6 และชำระผ่านเคาน์เตอร์ธนาคารออมสิน จำนวน 42 ราย หรือร้อยละ 16.8

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านระดับความสำคัญของส่วนประสมการตลาดบริการในการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญสูงมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเงื่อนไขการจ่ายผลประโยชน์จากกรมธรรม์เหมาะสม มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 รองลงมาเป็นความน่าเชื่อถือของบริษัทประกันภัย ความหลากหลายของแบบประกันภัยและค่ารักษาพยาบาลมีความเหมาะสม มีระดับความสำคัญสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือระยะเวลารอคอย 14 วัน ในการได้รับความคุ้มครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านราคา (Price) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญสูงมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความคุ้มค่าของค่าเบี้ยประกันและความคุ้มครอง มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และเบี้ยประกันเหมาะสมกับวงเงินค่ารักษาพยาบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีช่องทางในการชำระเงินค่าเบี้ยประกันภัยที่หลากหลาย อาทิ 7-Eleven เคาน์เตอร์เซอร์วิส ธนาคาร ตู้ ATM มีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ในระดับ มาก รองลงมามีสาขา/ศูนย์ให้บริการเพียงพอ และ มีช่องทางการซื้อกรมธรรม์ประกันภัยผ่านแอพลิเคชั่นและอินเทอร์เนท มีระดับความสำคัญมากเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย 4.08 ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการประชาสัมพันธ์โดยพนักงาน/ตัวแทนบอกกล่าว มีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ในระดับ มาก รองลงมาการโฆษณาผ่านสื่อประชาสัมพันธ์เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อออนไลน์ มีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 ตามลำดับ และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือการแจกของที่ระลึก เช่นกระเป๋าเดินทาง กระเป๋าผ้า เป็นต้น เพื่อซื้อกรมธรรม์ มีระดับความสำคัญมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ตามลำดับ

ด้านพนักงาน (People) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญสูงมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพนักงานผู้ให้บริการสามารถอธิบายได้อย่างครบถ้วนชัดเจน มีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ในระดับ สูงมาก รองลงมาพนักงานสามารถให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือได้เมื่อมีปัญหา มีระดับความสำคัญสูงมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 Call center สามารถให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ มีระดับความสำคัญสูงมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34ตามลำดับ และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือพนักงานผู้ให้บริการมีความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์ประกันภัย มีระดับความสำคัญสูงมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ (Process) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญสูงมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากรมธรรม์มีความถูกต้องครบถ้วน มีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ในระดับ สูงมาก รองลงมาความสะดวกในการเรียกร้องค่าในไหมทดแทน การมีการแจ้งเตือนเพื่อต่ออายุกรมธรรม์ มีระดับความสำคัญสูงมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.25 และปัจจัยที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยสามารถสอบถามพนักงานได้อย่างสะดวก ขั้นตอนให้บริการไม่ยุ่งยากลูกค้าได้รับกรมธรรม์อย่างรวดเร็วมีระดับความสำคัญมากค่าเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 4.17 ตามลำดับ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ด้านลักษณะทางกายภาพ (Process) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีระดับความสำคัญมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสถานที่ให้บริการสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีที่จอดรถเพียงพอกับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ มีระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

<u>การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์</u>

ประเด็นปัญหา	สรุปข้อมูลสัมภาษณ์
ปัจจุบันท่านมีประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของบริษัทประกันภัยใด นอกจาก บริษัท ทิยพประกันภัย จำกัด (มหาชน)	1.TQM 2.ประกันสุขภาพ AIA, TQM 3.บมจ. เอฟดับบลิวดีประกันภัย 4. Cigna ประกันภัย 5.เมืองไทยประกันภัย 6.กรุงศรี ออโต้ โบรคเกอร์
สาเหตุที่ทำให้ท่านเลือกประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสิน	1. เป็นประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 แรกๆที่นำเสนอขาย ได้ยินโฆษณาแล้วสนใจ ค้นหาข้อมูลแล้วยังไม่มีที่ไหนเปิดจำหน่ายนอกจากธนาคารออมสิน 2. กลัวและกังวลเกี่ยวกับการติดเชื้อแล้วไม่มีค่ารักษา กลัวไม่มีสถานพยาบาลรองรับ 3. ไม่รู้รายละเอียดค่ารักษาพยาบาล ว่ามากหรือน้อย ไม่อยากเป็นภาระให้กับครอบครัว 4. สมัครตั้งแต่ เชื้อไวรัสแพร่กระจายตั้งแต่ช่วงแรก ยังไม่เห็นมีประกันของที่อื่นออกมา ค่าเบี้ยประกันไม่แพงเมื่อเทียบกับความคุ้มครอง และจ่ายเพียงครั้งเดียวคุ้มครองทั้งปี 5. มีค่ารักษาพยาบาลเมื่อพบว่าติดเชื้อ ธนาคารมีความน่าเชื่อถือ 6.เนื่องพบว่าเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ติดเชื้อ จึงมีคามวิตกกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย จากการรักษาตัว 7. มีเพื่อนให้คำแนะนำ และเล็งเห็นว่าค่าเบี้ยประกันไม่แพง 8. ลูกหลานไม่ต้องหาเงินมากรักษา เกิดอะไรขึ้นเป็นมรดกให้ลูกให้ลูกหลานได้
จุดเด่นของกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสิน	1. เปิดขายกรมธรรม์แบบนี้เป็นที่แรกๆ 2. ค่าเบี้ยประกันไม่แพงมากนัก เมื่อเทียบกับความคุ้มครองที่ได้รับ 3. มีค่ารักษาพยาบาลกรณีเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล 4. มีค่าชดเชยรายวันกรณีไม่เบิกค่ารักษาพยาบาล 5. ธนาคารออมสินเป็นตัวแทนทำให้มีความน่าเชื่อถือ
จุดอ่อนของกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ของธนาคารออมสิน	1. ไม่มีการชดเชยรายได้กรณีอยู่ระหว่างการรักษาตัว 2. เป็นเบี้ยทิ้ง ไม่มีเงินออม หรือเงินคืนกรณีไม่มีการเคลมประกัน 3. ไม่มีแผนประกันภัย แบบ เจอ จ่าย จบ ค่ารักษาอาจไม่คลอบคลุม เมื่อเลือกแผนประกันภัยที่จ่ายเบี้ยถูก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

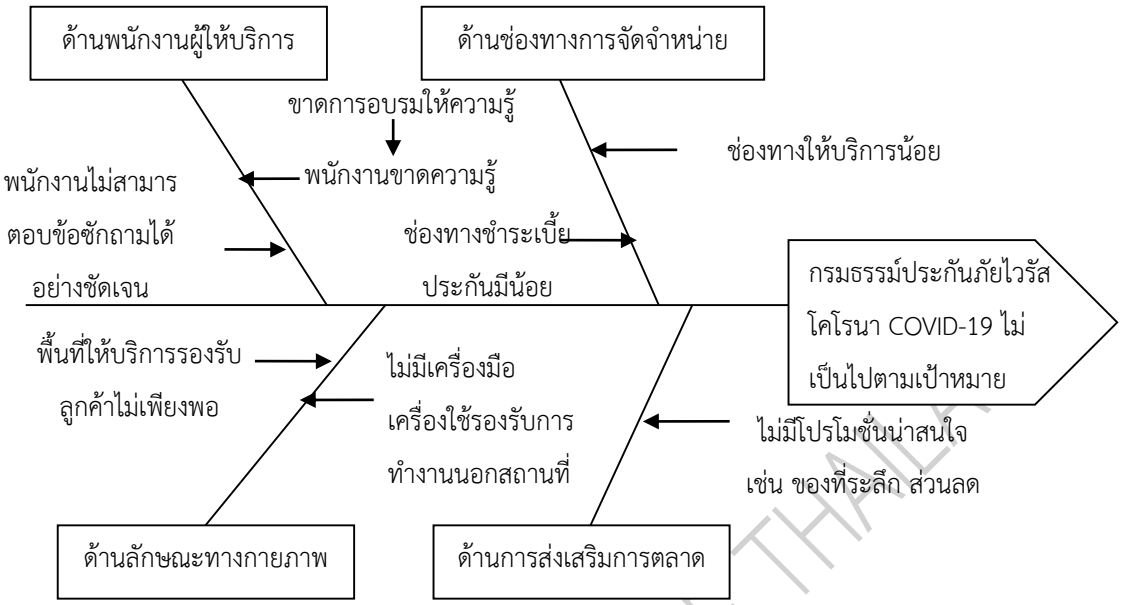
	4. ไม่คุ้มครองโรคร้ายอื่นๆ คุ้มครองโรคเดียว ซึ่งอาจมีโรคแทรกซ้อนระหว่างการรักษา
สภาพแวดล้อมภายนอกด้านใดเป็นโอกาสให้ให้ธนาคารออมสินสามารถเพิ่มยอดกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19	1.การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 เป็นโอกาสเพิ่มยอดขายประกัน 2.บริษัทประกันภัยคู่แข่ง ไม่มีความคุ้มครองค่ารักษาพยาบาล 3.สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ลูกค้ารับรู้ข่าวสาร และเห็นความสำคัญของประกันมากขึ้น 4.การเพิ่มขึ้นของผู้ติดเชื้อทำให้ ลูกค้าเกิดความวิตกกังวลมากขึ้น 5.ระบบชำระเงินออนไลน์ของแต่ละตัวแทนทำให้สะดวกให้การซื้อกรมธรรม์ประกันภัย 6. ค่านิยมเกี่ยวกับการทำประกันภัยได้รับการยอมรับมากขึ้นว่าลดความเสี่ยงต่างๆ ได้จริง
เป็นปัญหา/อุปสรรคของธนาคารออมสินในการเพิ่มเพิ่มยอดกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 กรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19	1.สภาวะการติดเชื้อทำให้ธนาคารต้องรักษาระยะห่าง งดการออกบูทประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว 2.ธนาคารจำกัดการทำธุรกรรมต่างๆภายในสาขาเพื่อลดความแออัด ลดความเสียงการติดเชื้อ 3.สภาวะทางเศรษฐกิจที่ถดถอย รายได้ประชากรลดลง คนจึงไม่สนใจซื้อกรมธรรม์เนื่องจากนำเงินไปใช้ในชีวิตประจำวัน
ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ควรปรับปรุง - ด้านผลิตภัณฑ์ - ด้านราคา - ด้านการจัดจำหน่าย - ด้านการส่งเสริมการขาย - ด้านพนักงาน - ด้านกระบวนการ - ด้านหลักฐานทางกายภาพ	1.ด้านผลิตภัณฑ์ - ควรมีการเพิ่มค่าชดเชยรายได้ต่อวันกรณีต้องพักรักษาตัว ทำให้ระหว่างการพักรักษาตัว ผู้ที่ทำอาชีพอิสระ ย่อมขาดรายได้ แผนการประกันควรให้เลือกเพิ่มมากขึ้น - ควรมีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่านี้ เช่น เจอ จ่าย จบ หรือ อาจเป็นประกันสุขภาพแถมประกันโรคไวรัสโคโรนา - ควรมีประกันเมื่อไม่มีการเคลมอาจแปลงเป็นเงินสะสมทรัพย์ เบี้ยประกันได้ไม่ทิ้งเปล่า - ควรมีประกันแบบเหมาจ่ายจะได้ไม่กังวลเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล กลัวไม่พอจ่ายค่ารักษา 2. ด้านราคา - ควรลดราคาค่าเบี้ยเมื่อมีการต่ออายุประกันภัย - ไม่ต้องปรับปรุง ราคาเหมาะสม 3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย - ช่องทางจัดจำหน่ายไม่มากนัก เมื่อต้องการซื้อกรมธรรม์ผ่านธนาคารออมสินต้องไปติดต่อที่สาขา เกิดความเสี่ยงในการเข้าไปติดต่อที่ธนาคาร ควรมีการจำหน่ายผ่านแอพพลิเคชันออมสิน เว็บไซต์ และมีระบบชำระเงินออนไลน์รองรับ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

	- พบโฆษณาผ่านโทรทัศน์และวิทยุบ่อยครั้ง แต่ไม่เจอในสื่อสังคมออนไลน์ ควรให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น 4. ด้านการส่งเสริมการขาย - อาจมีการให้ของที่ระลึกกับผู้ซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัส เช่น กระปุก ร่ม กระเป๋า หรือ สเปรย์แอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย เป็นต้น - จัดโปรโมชั่นสำหรับซื้อกรมธรรม์ภายในช่วงเวลาโปรโมชั่น จะแถมประกันคุ้มครองการฉีดวัคซีน - โปรโมชั่นส่วนลดค่าเบี้ยประกันภัยไวรัสโคโรนา Covid-19 5.ด้านพนักงานผู้ให้บริการ - พนักงานควรมีความเข้าในผลิตภัณฑ์ให้ - พนักงานควรมีทักษะในการสื่อสารสามารถอธิบายได้อย่างถูกต้องชัดเจน - พนักงานควรเน้นส่วนสำคัญของกรมธรรม์และชี้แจงเงื่อนไขความคุ้มครองให้ลูกค้าเข้าใจชัดเจนเพื่อลดข้อร้องเรียน - เพื่อเกิดปัญหาพนักงานควรให้ความสำคัญและสามารถหาทางแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว - พนักงานควรแต่งกายเรียบร้อยสุภาพ น่าเชื่อถือ พูดจาสุภาพ 6.ด้านกระบวนการ - ตัวกรมธรรม์ไม่ค่อยเรียบร้อยสวยงาม เป็นกระดาษ เย็บมุม ควรมีแฟ้มใสให้สวยงามมากกว่านี้ - ควรมีการพัฒนาระบบงานออมสินเพื่อรองรับการนำเสนอลูกค้าแบบออนไลน์ เพื่อนำเสนอขายกรมธรรม์นอกสถานที่ และส่งมอบกรมธรรม์ผ่านอีเมลล์ได้รวดเร็วขึ้น 7. ด้านลักษณะทางกายภาพ - พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ให้ดูทันสมัยมากขึ้น เช่นการใช้ Ipad หรือ Tablet ในการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์แทน กระดาษ - จัดพื้นที่ให้เพียงพอกับลูกค้าที่เข้ามารับบริการ เนื่องจากธนาคารแต่ละสาขามีลูกค้ามาใช้บริการมาก - ที่จอดรถควรเพียงพอต่อการเข้ามาใช้บริการสาขา

เมื่อพิจารณาสาเหตุของปัญหากรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย สามารถสรุปสาระสำคัญตามผังก้างปลาได้ดังต่อไปนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพแสดงแผนภูมิก้างปลาแสดงการวิเคราะห์ปัญหา

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาแนวทางเลือกในการแก้ปัญหา

จุดแข็ง(S) จุดอ่อน (W) โอกาส (O) อุปสรรค (T)	**จุดแข็ง (S)**	**จุดอ่อน (W)**
	S1 เปิดตัวก่อนบริษัทประกันภัยอื่นๆ S2 ค่าเบี้ยประกันไม่แพงมากนัก เมื่อเทียบกับความคุ้มครองที่ได้รับ S3 มีค่ารักษาพยาบาลกรณีเข้ารักษาตัวในสถานพยาบาล S4. มีค่าชดเชยรายวันกรณีไม่เบิกค่ารักษาพยาบาล S5 พนักงานมีชำนาญด้านงานขายและผลิตภัณฑ์ประกันภัย	W1 ในระยะแรกซื้อกรมธรรม์ผ่านสาขาของธนาคารออมสินเท่านั้น W2 ไม่มีการชดเชยรายได้กรณีอยู่ระหว่างการรักษาตัว W3 เป็นเบี้ยทิ้ง ไม่มีเงินออม หรือเงินคืนกรณีไม่มีการเคลมประกัน W4 ไม่มีแผนประกันภัย แบบ เจอ จ่าย จบ
โอกาส (O) O1 การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 O2 บริษัทประกันภัยคู่แข่ง ไม่มีความคุ้มครองค่ารักษาพยาบาล O3 สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ลูกค้ารับรู้ข่าวสาร และเห็นความสำคัญของประกันมากขึ้น O4 การเพิ่มขึ้นของผู้ติดเชื้อ O5 ระบบชำระเงินออนไลน์	**แนวทางเชิงรุก (SO Strategy)** SO1 ใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัย SO2 เน้นการเข้าหาลูกค้าโดยการใช้ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มากขึ้น SO3 ออกบูทประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเข้าถึงลูกค้า	**แนวทางเชิงแก้ไข (WO Strategy)** WO1 ใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7P เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อันได้ แก่ พัฒนาแอพพลิเคชั่นของธนาคารให้รองรับการสมัครประกันได้ตลอด 24 ชั่วโมง
อุปสรรค์ (T) . T1 นโยบายการรักษาระยะห่างของรัฐบาล T2 นโยบายการจำกัดการทำธุรกรรมต่างๆในสาขา T3 ภาวะเศรษฐกิจถดถอย คนไม่มีเงินซื้อประกัน	**แนวทางเชิงป้องกัน (ST Strategy)** ST1 ใช้กลยุทธ์พัฒนาส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านพนักงาน อบรมให้ความรู้กับพนักงาน ST2 แจ้งกิจกรรมส่งเสริมการขายให้กับลูกค้าประกันภัยเดิมในปีต่อกรมธรรม์ เช่น ส่วนลดค่าเบี้ยต่ออายุ หรือแถมประกันวัคซีน	**แนวทางเชิงรับ (WT Strategy)** WT1 การสำรวจความต้องการของลูกค้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 ให้สอดคล้องกับความต้องการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปข้อมูลปฐมภูมิ

จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิด้านลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาทต่อเดือน

พฤติกรรมการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 พบว่า บุคคลผู้ที่อิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์มากที่สุดคือบิดา/มารดาส่วนใหญ่จะซื้อเพียงคนละ 1 กรมธรรม์ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ มาจากอินเตอร์เน็ทและช่องทางการชำระเบี้ยประกันภัย ส่วนใหญ่ชำระผ่าน Mobile Bank ของแต่ละธนาคารจากแบบสอบถามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านพนักงาน ได้แก่ พนักงานผู้ให้บริการสามารถอธิบายได้อย่างครบถ้วนชัดเจน และพนักงานสามารถให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือได้เมื่อเกิดปัญหาในทางเดียวกัน จากแบบสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่ธนาคารควรปรับปรุงด้านพนักงานเช่น การให้ความสำคัญกับพนักงานผู้ให้บริการโดยการพัฒนาบุคลากรหรือพนักงาน จะเป็นแนวทางในการเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนาCOVID-19 ได้ต่อไป

สรุปข้อมูลทุติยภูมิ

ธนาคารออมสินร่วมกับบริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด(มหาชน) ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากติดเชื้อไวรัส ได้แก่ ความเสี่ยงจากการสูญเสียชีวิต การทุพลภาพถาวร ความเสียงอันเกิดจากค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นจากการติดเชื้อ และความเสี่ยงจาก จากการสูญเสียรายได้ระหว่างการเข้ารับการรักษา แผนกรมธรรม์ประกันภัย มี 4 รูปแบบซึ่งเงินค่าเบี้ยประกัน จะแตกต่างกันตามวงเงินผลประโยชน์และวงเงินค่ารักษาพยาบาลซึ่งเป็นทางเลือกให้กับลูกค้าที่สนใจซื้อกรมธรรม์

<u>อภิปรายผลการศึกษา</u>

จากผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 มากที่สุดพบว่าเป็น ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ซึ่งระดับความสำคัญในระดับสูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลุบล เดชพละ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันชีวิต ธนาคารกรุงไทย สาขาประทายจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดด้านภาพลักษณ์องค์กรมีผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุดคือด้านบุคลากร รองลงมาคือด้านภาพลักษณ์องค์กรและด้านผลิตภัณฑ์ตามลำดับ

เนื่องจากประกันภัยไวรัสโคโรนาเป็นประกันวินาศภัยประเภทหนึ่งที่คุ้มครองค่ารักษาพยาบาลจากการติเชื่อไวรัสโคโรนา COVID-19 เท่านั้น และคุ้มครองชีวิตเฉพาะโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 เท่านั้น ซื่อเพื่อลดความเสี่ยงที่ไม่คาดฝันอันเกิดจากการติดเชื้อไวรัสซึ่งเปิดจำหน่าย ณ ช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่รวมการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นๆ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของนิลุบล เดชพละ(2561) เนื่องจากเป็นประกันประเภทประกันชีวิตมีจำหน่ายตลอดเพื่อ เป็นมรดกแก่ลูกหลานหรือคุ้มครองกรณีเสียชีวิตทุกกรณี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ข้อเสนอแนะ

ธนาคารจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับพนักงาน ได้แก่ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการขาย และการอบรมพัฒนาทรัพยากรบุคคลเกี่ยวกับบริการหลังการขาย ให้ความช่วยเหลือ ตอบข้อซักถามแก่ลูกค้า

ควรมีการส่งเสริมการขายสำหรับให้กับลูกค้า ทั้งที่เป็นลูกใหม่และลูกค้าเดิมต่ออายุกรมธรรม์ เช่น การสนับสนุนของที่ระลึกให้กับลูกค้าสมัครกรมธรรม์ใหม่ และ การให้ส่วนลดค่าเบี้ยประกันภัย ในกรณีไม่มีการเคลมประกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลกรมธรรม์ประกันภัยไวรัสโคโรนา COVID-19 จากสาขาที่ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่สีแดง และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ถือกรมธรรม์ที่เคยเป็นผู้ติดเชื้อเพื่อสอบถามความพึงพอใจอันเกิดจากขั้นตอนการรับบริการ อันได้แก่ ความสะดวกรวดเร็วในขั้นตอนการเรียกรองค่าสินไหมทดแทน การตอบข้อซักถาม ให้คำแนะนำ หรือบริการหลังการขายต่างๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย. (2563) .บทวิเคราะห์ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ของธุรกิจประกันภัย, ปีที่1 (ฉบับที่1), หน้าที่ 1-3. https://www.oic.or.th/th/consumer/90774.

ธัญสุดา เชี่ยวยืนยง. (2563) .ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อกรมธรรม์ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลของลูกค้า บริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด (มหาชน) .กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชุติญา จิรกฤตยากุล. (2559) . ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพของ บริษัท เอไอเอ จำกัด ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ประดิษฐ์เพ็ชร แซ่ตั้ง. (2558) .ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นิลุบล เดชพละ. (2561) .กลยุทธ์การเพิ่มยอดขายกรมธรรม์ประกันชีวิต ธนาคารกรุงไทย สาขาประทาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เรืองพร หนูเจริญ. (2562) .กลยุทธ์ในการขายกระกันชีวิตให้ประสบความสำเร็จ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัชระ ศิริโอวัฒนะ. (2559) .ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื่อประกันภัยรถยนต์ประเภท 1 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ฐิติวรรณ หาจันดา. (2563) . ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันสุขภาพ กรณีศึกษาแบบประกันสุขภาพของบริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด(มหาชน) . กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

วุฒิ สุขเจริญ. (2559) .พฤติกรรมผู้บริโภค (CONSUMER BEHAVIOR) (พิมพ์ครั้งที่ 3) .กรุงเทพฯ: จี.พี.ไซเบอร์พรินท์.

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2556) . การตลาดบริการ(พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น

วิลาสิณี แผลงพาลี. (2561) . แนวทางการเพิ่มยอดบัตรเครดิต: กรณีศึกษาธนาคารออมสินเขตสะพานใหม่.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ธนาคารออมสิน. (2564) .โครงสร้างองค์กรธนาคารออมสิน.สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม 2564, จาก https://www.gsb.or.th/

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความต้องการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชน

Requirements of the Secondary Students for Human Rights Teaching and Learning

ศิรินทร์ อินทรวิชะ*

ขนิษฐา วารีนิล**

บทคัดย่อ

การนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ศึกษาความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษา โดยงานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งได้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในพื้นที่ 8 จังหวัด เป็นจำนวน 73 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1.สำหรับเรื่องการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ร้อยละ 94.52 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.สำหรับเรื่องความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่ามีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.35) โดยความต้องการลำดับแรกคือเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง ($\bar{x}$=4.66)

3.สำหรับเรื่องความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.42) โดยความต้องการลำดับแรกคือเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง ($\bar{x}$=4.60)

อนึ่ง ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสิทธิมนุษยชนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน

คำสำคัญ : ความต้องการ/ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา/ การจัดการเรียนการสอน/ สิทธิมนุษยชน

---

*อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

**เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The quantitative research aimed at studying 1) human rights teaching and learning at the lower secondary level, 2) requirements of the student for human rights teaching and learning at the lower secondary level, 3) requirements of the student for human rights teaching and learning at the upper secondary level. There was a questionnaire as the tool for collecting data. This study was carried out with

73 secondary students in 8 provinces. The data were analyzed using descriptive statistics. The data were collected and analyzed for frequency distribution, percentage, mean, standard deviation.

The research found that

1. Human Rights Teaching and Learning, there was found that 94.52% of the respondents had studied human rights at the lower secondary level.

2. Overall, the upper secondary students required for human rights teaching and learning at the lower secondary level. ($\bar{x}$=4.35). Most of the requirements was rights of the child ($\bar{x}$=4.66).

3. Overall, the upper secondary students required for human rights teaching and learning at the upper secondary level. ($\bar{x}$=4.42). Most of the requirements was rights of the child ($\bar{x}$=4.60).

Incidentally, the results of the research can be used as a guideline for human rights teaching and learning to requirements of the student.

Keyword : requirements/ the secondary students/ teaching and learning/ human rights

บทนำ

สิทธิมนุษยชน หรือ Human Rights เป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนบนโลก โดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ สัญชาติ แหล่งกำเนิด เพศ อายุ สีผิว ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ สติปัญญา ทัศนคติ โดยสิทธิมนุษยชนนี้ถือเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวทุกคนมาตั้งแต่เกิด ไร้ซึ่งพรมแดน และไม่สามารถถ่ายโอนให้ผู้อื่นได้ ด้วยเหตุนี้ สิทธิมนุษยชนจึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนควรมีความรู้ แต่เมื่อพิจารณาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบและทิศทางในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 3) ได้มีการกำหนดกรอบเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนสอดแทรกอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ที่กำหนดสาระสำคัญว่าได้แก่ ระบบการเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 132) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข โดยมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสิทธิมนุษยชนดังนี้ ตัวชี้วัดสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลและแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ตัวชี้วัดสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตนตามสถานภาพบทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ตัวชี้วัดสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน และตัวชี้วัดสำหรับชั้นช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้แก่ ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและเสนอแนวทางพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 147)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แต่อย่างไรก็ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนไว้แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และภาคีเครือข่ายอันประกอบด้วยคณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน ผู้ชำนาญการ ตรวจทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้าน สิทธิมนุษยชนศึกษา คณะครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ อาจารย์จากสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และบุคลากรจากมูลนิธิฟรีดริช เนามัน ประเทศไทย ร่วมกันดำเนินการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านสิทธิมนุษยชน โดยยึดโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563, น. 5) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนศึกษา ตลอดจนการนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2564)

ทั้งนี้ในปัจจุบัน ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าได้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาอย่างสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นไปตามแนวทางในคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะต้องดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งผลของการวิจัยจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสิทธิมนุษยชนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

- นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนในภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคใต้ตอนบน

ตัวแปรตาม

- การสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ความต้องการต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ความต้องการต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิจัยนำไปสู่

การจัดการเรียนการสอนที่ตรงตามความต้องการของนักเรียน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1.เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขต ดังต่อไปนี้

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษาการจัดการเรียนการสอน สิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีตัวแปรต้นคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สมัครใจให้ข้อมูลจากโรงเรียนในภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคใต้ตอนบน โดยคัดเลือกพื้นที่เก็บข้อมูล 8 จังหวัด ได้แก่จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง

3.ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 4 เดือน ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2564 - มีนาคม 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการวิจัยนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนในภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคใต้ตอนบน โดยกระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) แบ่งออกเป็นสองขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ให้จังหวัดในภาคเดียวกันอยู่ในกลุ่มเดียวกันจากนั้นทำการเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ผลที่ได้ ภาคกลางได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดอ่างทอง ภาคตะวันตกได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และภาคใต้ตอนบน ได้แก่จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) จากโรงเรียนในเขตจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนองโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) จากประชากรเป้าหมายโดยวิธีเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามปลายปิด (Close-Ended Questions) โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยวิธีการตรวจสอบความ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัย (Objectivity) ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ (Item Objective Congruence Index – IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งผลจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อคำถามล้วนมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทั้งสิ้น ต่อจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งได้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลจากการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.956

3.การเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้มีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยวิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเป็นปรนัย (Objectivity) ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและประเด็นที่ต้องการทราบ (Item Objective Congruence Index – IOC) ไปแจกให้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 ชุด และได้รับตอบกลับมาจำนวน 30 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75 ของแบบสอบถามที่ได้แจกไป แล้วนำข้อมูลที่ได้รับไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในเขตจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดอ่างทอง จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง สมัครเข้าร่วมตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ แล้วจึงนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ไปแจกให้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม จำนวน 140 ชุด โดยแจ้งให้นักเรียนที่ได้รับแบบสอบถามทราบว่าหากไม่ประสงค์จะตอบแบบสอบถามสามารถยกเลิกการให้ความยินยอมที่จะตอบแบบสอบถามได้โดยวิธีไม่ตอบแบบสอบถาม จึงได้รับตอบกลับมาจำนวน 76 ชุด คิดเป็นร้อยละ 54.29 ของแบบสอบถามที่ได้แจกไป

3.ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนนำไปลงรหัสในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่ามีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และครบถ้วนจำนวน 73 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.05 ของแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม (Questionnaire) มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

1.การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแปลผลโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ตามแนวทางของเบสท์ (Best)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 73 คน แบ่งเป็นเพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 31.51 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และเพศหญิง 50 คน คิดเป็นร้อยละ 68.49 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 14-16 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.88 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และมีอายุระหว่าง 17-19 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 67.12 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 15.07 ของผู้ตอบแบบสอบถาม กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 36.99 ของผู้ตอบแบบสอบถาม และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 47.94 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากภาคกลาง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 15.07 ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น จังหวัดสมุทรสงคราม 2 คน จังหวัดสมุทรสาคร 7 คน และจังหวัดอ่างทองจำนวน 2 คน เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากภาคตะวันตก จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 79.45 ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น จังหวัดราชบุรี จำนวน 7 คน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 32 คน และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 16 คน และเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากภาคใต้ตอนบน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48 ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น จังหวัดชุมพร จำนวน 2 คน และจังหวัดระนอง จำนวน 2 คน ซึ่งได้ผลการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1.การจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการเก็บข้อมูลพบว่ามีนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาต้อนต้น และมีนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 94.52 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เคยเรียนในเนื้อหาตามรายละเอียดดังปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขอบเขตของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ตามสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาต้อนต้น	**ความถี่**	**ร้อยละ**
ความหมายของสิทธิมนุษยชน	59	85.51
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	40	57.97
ความเสมอภาค	46	66.67
สิทธิพลเมือง	49	71.01
สิทธิทางการเมือง	29	42.03
สิทธิทางเศรษฐกิจ	14	20.29
สิทธิทางสังคม	41	59.42
สิทธิทางวัฒนธรรม	22	31.88

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ตามสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาต้อนต้น	ความถี่	ร้อยละ
สิทธิเด็ก	46	66.67
สิทธิสตรี	24	34.78
สิทธิคนพิการ	12	17.39
สิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศ	12	17.39
สิทธิแรงงาน	20	28.99
สิทธิกลุ่มชาติพันธุ์	6	8.70
สิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา	7	10.14
สิทธิชุมชน	15	21.73
ประวัติศาสตร์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	8	11.59
การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ	25	36.23
การคุ้มครองสิทธิตามตราสารระหว่างประเทศ	3	4.35
บทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	11	15.94

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกินกว่าครึ่งของผู้เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้เคยศึกษาในเนื้อหาความหมายของสิทธิมนุษยชน สูงถึงร้อยละ 80.82 ของผู้เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาเคยเรียนเนื้อหาสิทธิพลเมือง ถึงร้อยละ 71.01 ของผู้เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้เคยเรียนเนื้อหาความเสมอภาคและสิทธิเด็ก ถึงร้อยละ 66.67 ของผู้เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเคยเรียนเนื้อหาสิทธิทางสังคม ถึงร้อยละ 59.42 ของผู้เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการเก็บข้อมูลพบว่าความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ผลการศึกษาตามรายละเอียดดังปรากฏตามตารางที่ 2

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 2 ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับความความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของสิทธิมนุษยชน	4.38	0.49	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.42	0.58	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับความเสมอภาค	4.56	0.52	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง	4.37	0.54	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง	4.15	0.72	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจ	4.18	0.63	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางสังคม	4.47	0.55	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางวัฒนธรรม	4.32	0.60	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	4.66	0.48	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิสตรี	4.63	0.54	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิคนพิการ	4.34	0.58	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศ	4.42	0.60	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิแรงงาน	4.26	0.69	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์	4.11	0.68	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา	4.19	0.72	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิชุมชน	4.33	0.65	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	4.33	0.65	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ	4.53	0.58	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิตามตราสารระหว่างประเทศ	4.12	0.71	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	4.32	0.68	ต้องการ
รวม	**4.35**	**0.61**	**ต้องการ**

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.35) โดยมีเนื้อหาที่จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง จำนวน 4 เนื้อหา ดังนี้ ลำดับแรกได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ($\bar{x}$=4.66) ลำดับที่สองได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิสตรี ($\bar{x}$=4.63) ลำดับที่สามได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับความเสมอภาค ($\bar{x}$=4.56) และลำดับที่สี่ได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ ($\bar{x}$=4.53)

3.ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการเก็บข้อมูลพบว่าความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ผลการศึกษาตามรายละเอียดดังปรากฏตามตารางที่ 3

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 3 ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับความความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของสิทธิมนุษยชน	4.51	0.50	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	4.51	0.53	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับความเสมอภาค	4.56	0.53	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง	4.56	0.50	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง	4.45	0.60	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจ	4.41	0.57	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางสังคม	4.49	0.53	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิทางวัฒนธรรม	4.41	0.52	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	4.60	0.49	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิสตรี	4.52	0.56	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิคนพิการ	4.33	0.69	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศ	4.40	0.64	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิแรงงาน	4.30	0.62	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์	4.21	0.67	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา	4.27	0.67	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิชุมชน	4.38	0.57	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	4.38	0.62	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ	4.55	0.53	ต้องการอย่างยิ่ง
เนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิตามตราสารระหว่างประเทศ	4.26	0.55	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	4.38	0.62	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประชาคมโลก	4.26	0.65	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประชาคมอาเซียน	4.41	0.57	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย	4.47	0.60	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)	4.34	0.61	ต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน	4.47	0.60	ต้องการ
รวม	**4.42**	**0.58**	**ต้องการ**

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.42) โดยมีเนื้อหาที่จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง จำนวน 7 เนื้อหา ดังนี้ ลำดับแรกได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ($\bar{x}$=4.60) ลำดับที่สองได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับความเสมอภาคและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง ($\bar{x}$=4.56) ลำดับที่สามได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

มนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ ($\bar{x}$=4.55) ลำดับที่สี่ได้แก่เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิสตรี ($\bar{x}$=4.52) และลำดับที่ห้าเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของสิทธิมนุษยชนและเนื้อหาเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ($\bar{x}$=4.51)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สำหรับเรื่องการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ร้อยละ 94.52 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเคยเรียนในเนื้อหาความหมายของสิทธิมนุษยชนมากที่สุดถึงถึงร้อยละ 80.82 ของผู้เคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. สำหรับเรื่องความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.35) โดยความต้องการลำดับแรกคือเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็กจัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง ($\bar{x}$=4.66)

3. สำหรับเรื่องความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า พบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.42) โดยความต้องการลำดับแรกคือเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง ($\bar{x}$=4.60)

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1.ในจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเคยเรียนเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สูงถึงร้อยละ 94.52 ของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.จากภาพรวมของความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.35) และจากภาพรวมของความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับต้องการ ($\bar{x}$=4.42) สอดคล้องกับพระเอกรัตน์ มหามงฺคโล (มาพะดุง) พระเรืองเดช โชติธมฺโม และกิตติคุณ ด้วงสงค์ (2561) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง เทคนิคการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองดี ที่พบว่าการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กเพื่อให้ตระหนักถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่นเพื่อที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ และการเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นที่ต้องการของเด็กและเยาวชน แต่การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนซึ่งผู้สอนควรเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ในเนื้อหาของบทเรียน ความสามารถ ความสนใจ ตามวัยของผู้เรียน เวลา และสถานที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆของการเรียน และสอดคล้องกับธวัชชัย กิจรัตนะกุล (2558) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง สิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาของไทย ที่พบว่าควรพัฒนาหลักสูตรและโครงสร้างทางการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน บริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อสิทธิในการศึกษาของคนกลุ่มเฉพาะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และวัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่จะปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าของสิทธิมนุษยชนผ่านการประยุกต์ใช้ในบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และวิถีชีวิตประจำวัน (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563, น. 4)

3. ความต้องการลำดับแรกของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และความต้องการลำดับแรกของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เหมือนกันคือ เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก โดยความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง ($\bar{x}$=4.66) และความต้องการของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดอยู่ในระดับต้องการอย่างยิ่ง ($\bar{x}$=4.60) แสดงให้เห็นว่านักเรียนให้ความสนใจเกี่ยวกับสิทธิของตนเอง สอดคล้องกับตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับถวัลย์ สุนทรา และสุวัฒน์ จุนสุวรรณ์ (2562) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง การส่งเสริมสิทธิเด็กในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่าควรมีการส่งเสริมสิทธิเด็กในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ทั้งในด้านสิทธิในการมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย (Survival rights) ด้านสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection rights) ด้านสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา(Development rights) และด้านสิทธิในการมีส่วนร่วม (Participation rights) และควรจัดให้มีการเรียนการสอนและกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ตามความเหมาะสมและความต้องการของนักเรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงเคยเรียนเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม มามากน้อยแตกต่างกันตามระดับชั้นเรียน การศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงไม่อาจได้ผลของการวิจัยที่ถูกต้องเพราะกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับชั้นเรียนที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเฉพาะเรื่องการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ผ่านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาสิทธิมนุษยชนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน โดยควรใช้วิธีการนำเหตุการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวันมาให้ฝึกคิดวิเคราะห์ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียนเป็นสำคัญ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรศึกษาความต้องการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนจากโรงเรียนทั่วประเทศ และควรศึกษาเจาะลึกถึงรูปแบบและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาสิทธิมนุษยชนในแต่ละเรื่อง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ถวัลย์ สุนทรา และสุวัฒน์ จุนสุวรรณ์ (2562). การส่งเสริมสิทธิเด็กในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16*(1), 430-437

ธวัชชัย กิจรัตนะกุล. (2558). *สิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาของไทย*. (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, กรุงเทพมหานคร). สืบค้นจาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1489

พระเอกรัตน์ มหามงฺคโล (มาพะดุง) พระเรืองเดช โชติธมฺโม และกิตติคุณ ด้วงสงค์. (2561). เทคนิคการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองดี.*รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืนในยุค Thailand 4.0*, 152-167 สืบค้นจาก http://www.qasurin.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/02-เทคนิคการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นพลเมืองดี.pdf

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2564). *สำนักงาน กสม. จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชน*. สืบค้นจาก https://www.nhrc.or.th/News/ Information-News/สำนักงาน-กสม-จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวน.aspx

TIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการหลังโควิด 19 ของผู้บริโภคร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จังหวัดนครพนม

Personal and Marketing Mix Factors That Affect the Repurchase of the Customers of the Baan Pleng Wan-Wan Restaurant in Nakhon Phanom Province after Covid-19

ธิดาเทพ พรหมจันทร์*
อนุฉัตร ช่ำชอง**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่จะทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการหลังโควิด 19 ร้านอาหารบ้านเพลงวันวานเป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด 19 มีแนวทางการแก้ไขปัญหาคือกลยุทธ์ความเป็นผู้นำด้านต้นทุน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างการศึกษาจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน และใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-50 ปี มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นข้าราชการ พนักงานราชการ หรือพนักงานหน่วยงานรัฐ ผลการศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดพบว่า ปัจจัยที่มีผลด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุดคือเรื่องรสชาติ สาเหตุส่วนใหญ่ที่ลูกค้ากลับมาใช้บริการร้านอาหารเป็นเพราะเรื่องของรสชาติอาหารที่มีความสำคัญมากที่สุด และระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปปรับใช้ในธุรกิจร้านอาหารที่ต้องรองรับความต้องการของลูกค้า ให้มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ ปรับตามพฤติกรรมผู้บริโภคและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, ร้านอาหาร, โควิด – 19, ปัจจัยส่วนบุคคล, กลยุทธ์ความเป็นผู้นำด้านต้นทุน

Abstract

The objective of this research is to study personal and marketing mix factors that affect the repurchase of the customers of the Baan Pleng Wan-Wan Restaurant after Covid-19. The Baan Pleng Wan-Wan Restaurant is a business that has been affected by the Covid-19 situation and the cost leadership strategy is the solution to this problem. This research used 200 people for the sample size which is a

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

** อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

formula by Taro Yamane. Furthermore, online questionnaires were being used to collect information; information was analyzed using statistical values, percentages, mean and standard deviations.

In this research, the study of personal factors showed that most of the consumers are male, aged between 41-50 years, earning between 10,001-20,000 baht, have bachelor's degrees, and have careers as civil servants, government employees, or government officials. For the results of the study on the marketing mix factors, the most influencing factor that affects the consumption decision of the customers is the taste. The main reason customers come back to use the restaurant is because of the taste of the food. Moreover, the level of restaurant customers' satisfaction concerning the marketing mix factors that have a significant effect on the repurchase of restaurant customers was at the level of 0.05. The results of the author's study could be applied to other restaurant businesses that might want to adjust their business operations to support the needs of customers and the rapidly changing environment.

Keyword : Marketing Mix , Restaurant , COVID-19 , Personal Factors , Cost Leadership Strategy

บทนำ

ช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ได้เกิดสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้มีการใช้มาตรการล็อกดาวน์ เพื่อเป็นการยับยั้งและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 การระบาดส่งผลกระทบต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น โรงแรม ร้านอาหาร บริษัททัวร์ และร้านขายของที่ระลึก (ศฐิฒฎา ธารารัตนสุวรรณ, 2563) ร้านอาหารบ้านเพลงวันวานเป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการที่ทางภาครัฐกำหนด เช่นการห้ามรับประทานอาหารภายในร้าน ซึ่งจุดเด่นของร้านคือการนำเสนอภายในร้านที่ประดับด้วยไม้สักทั้งหลัง โทนร้านที่ใช้สีที่ดูอบอุ่นและดูร่วมสมัย ดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่มากันทั้งครอบครัว ดังนั้นเมื่อลูกค้าไม่สามารถนั่งรับประทานอาหารที่ร้านได้ จึงทำให้ร้านมีจำนวนลูกค้าที่ลดน้อยลง ธุรกิจร้านอาหารจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้เห็นถึงความใส่ใจของผู้ประกอบการ การปรับตัวของร้านอาหารสามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสได้ เช่น เพิ่มช่องทางการขาย ผู้ประกอบการจำเป็นต้องหาช่องทางการขายอื่นๆ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงธุรกิจของตนได้ อาทิเช่น การสั่งสินค้าผ่านทางออนไลน์ เป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่จะทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการหลังโควิด – 19 และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่จะทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการหลังโควิด – 19 ประโยชน์ที่ได้รับคือ 1.ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่จะทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังโควิด – 19 2.สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังสถานการณ์โควิด – 19 และ 3.เป็นแนวทางในการปรับตัวของร้านอาหารให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่จะทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังโควิด – 19

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่จะทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังโควิด – 19

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังโควิด – 19 แตกต่างกัน

2. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการที่ร้านอาหารของผู้บริโภคแตกต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีวิกฤตสถานการณ์ COVID-19

วิกฤตครั้งนี้ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงสำคัญหลายอย่างทั้งในระยะสั้นและระยะยาว จนอาจทำให้ธุรกิจหลายประเภทไม่สามารถแข่งขันหรืออยู่รอดได้หากยังยึดติดกับโมเดลธุรกิจรูปแบบเดิมเพราะในภาวะปกติใหม่ที่มีสภาพการแข่งขันและความต้องการของผู้บริโภค เปลี่ยนแปลงไปมาก กลยุทธ์ทางธุรกิจในลักษณะเดิม เช่น การทุ่มงบการตลาด การพัฒนาสินค้าและบริการ หรือกระทั่งการลดต้นทุน อาจไม่สามารถช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้ ดังนั้น ภาคธุรกิจจึงต้องเข้าใจบริบทของโลกใหม่เพื่อปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ในหลายกรณีธุรกิจจำเป็นต้องสร้างการเปลี่ยนแปลงในลักษณะพลิกโฉม(Transformative) เพื่อเพิ่มศักยภาพของธุรกิจให้มีความโดดเด่นและมีภูมิคุ้มกันต่อการถูกทำลาย (Disrupt) (ปัญจพัฒน์ ประสิทธิ์เดชสกุล, 2563)

แนวคิดและทฤษฎีประชากรศาสตร์

เป็นกระบวนการศึกษาเกี่ยวกับประชากรและการเปลี่ยนแปลงของประชากร ช่วยให้ทราบจำนวนคนหรือพฤติกรรมของคนในแต่ละสังคมและภูมิภาค ลักษณะประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยภายในส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เช่น อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ตลาด ส่วนแบ่งทางตลาดและการวางกลยุทธ์ทางการตลาด ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่นักการตลาดต้องการให้ได้มากที่สุด เป็นลักษณะสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการตลาด มีความเกี่ยวพันกับอุปสงค์ (Demand) ของสินค้าหรือบริการ สามารถจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้จากลักษณะและพฤติกรรมเพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (ปภัค อุดมธรรมกุล และคณะ, 2563)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด เกิดจากการวิเคราะห์ผู้บริโภคในตลาด โดยส่วนประสมการตลาดเป็นแนวคิดหลักที่ใช้ในการพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญในการตอบสนองต่อตลาดได้อย่างเหมาะสม โดยเริ่มต้นที่ธุรกิจต้องมีสิ่งที่จะนำเสนอต่อลูกค้าหรือผลิตภัณฑ์ ทำการตั้งราคาที่เหมาะสมหาวิธีการนำส่งถึงลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบริหารช่องทางการจัดจำหน่าย และหาวิธีการสื่อสารเพื่อที่จะแจ้งข่าวสารและกระตุ้นให้เกิดการซื้อด้วยการทำการส่งเสริมการตลาด (ฉัตราพร เสมอใจ, 2547)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกลับมาใช้บริการซ้ำ

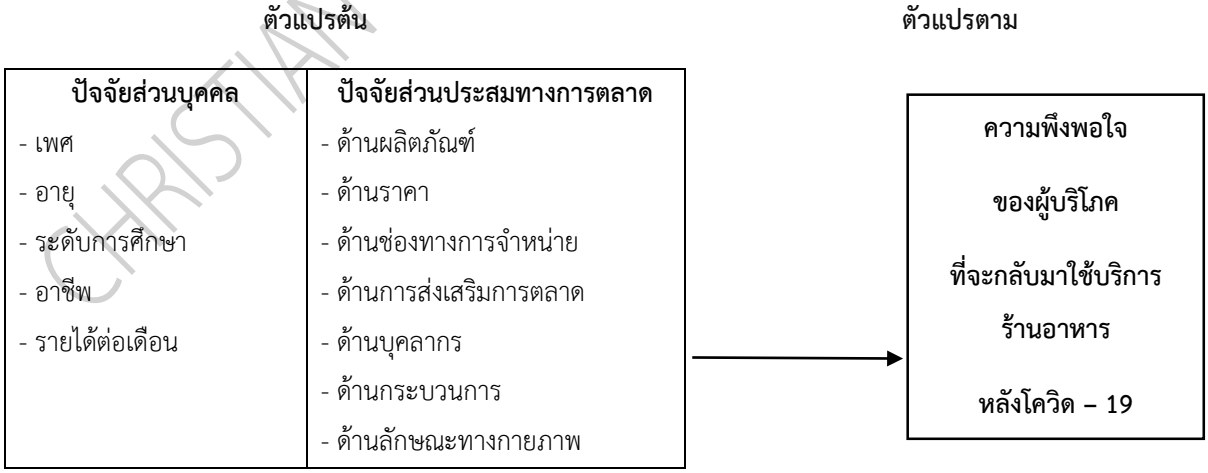
เป็นการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือการรับบริการจากผู้ให้บริการรายเดิมที่มีผลมาจากความพึงพอใจในตัวผลิตภัณฑ์และการรับบริการดังกล่าวในตั้งแต่ครั้งแรกที่ใช้บริการ การตัดสินใจของผู้บริโภคที่จะทำการซื้อหรือรับบริการกับผู้ให้บริการหรือผู้ผลิตรายเดิม ซึ่งเป็นผลมาจากที่ผู้บริโภคนั้นเกิดความพึงพอใจในตัวสินค้าหรือการบริการ การกลับมาใช้บริการซ้ำเป็นการวัดพฤติกรรมของผู้บริโภคในการกลับมาใช้บริการซ้ำโดยใช้ตัวชี้วัด คือ ความตั้งใจซื้อซ้ำ และการกลับมาซื้อซ้ำ (ณิชาภัทร แสงนิล, 2557)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คมสัน โรจนาวิไลวุฒิ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวานคริสพีเครป (Crispy Crepes) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7 Ps) และปัจจัยประชากรศาสตร์ ที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวานคริสพีเครป (Crispy Crepes) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวานคริสพีเครป (Crispy Crepes) ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านกายภาพและการนำเสนอ ปัจจัยด้านความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารและความแปลกใหม่ของเมนู ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และการโฆษณา รวมถึงปัจจัยด้านกระบวนการดำเนินงานและความสะอาดของร้านขนมหวาน ในส่วนของลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่าระดับการศึกษา และด้านระดับรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวานคริสพีเครป (Crispy Crepes)

ณัฐเกียรติ พุทธจง (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารญี่ปุ่นประเภทราเมนในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารญี่ปุ่นประเภทราเมนในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้น (Independent Variables) ประกอบด้วย 1.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน 2.ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ และตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่จะกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังโควิด – 19

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดและกำหนดแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องตลอดจนสถิติต่างๆเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและทฤษฎีรวมทั้งการสร้างเครื่องมือโดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ หนังสือ บทความ งานวิจัย วารสาร อินเตอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

2. การศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่มาใช้บริการร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จำนวน 200 คน เพื่อให้ข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์และมีความถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งกระทำไปพร้อมกับการจัดรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่ ตามที่ได้กำหนดไว้ในคำถามการวิจัย ท้ายที่สุดจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในเชิงพรรณนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่มาใช้บริการร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จังหวัดนครพนม จำนวน 385 คน ระหว่างเดือน สิงหาคม – ตุลาคม พ.ศ.2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่มาใช้บริการร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จังหวัดนครพนม โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษา ซึ่งการเปิดตารางหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจะเปิดตารางที่ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ 0.05 หรือคิดเป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผลที่ได้คือขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามตามจำนวนที่กำหนดจึงได้กำหนดให้มีการทำแบบสอบถามเพิ่มเติมเป็น 200 ราย เพื่อความสะดวกต่อการวิเคราะห์และประมวลผล โดยอาศัยความสะดวกของผู้วิจัยเป็นหลัก

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey) โดยเก็บข้อมูล ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Study) ซึ่งประกอบด้วยชุดคำถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) และชุดคำถามชนิดปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) และคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยและสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

และผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัย มีการออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตัวแปรที่ศึกษา กรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิดมีตัวเลือกคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตอบเพียงแค่ 1 คำตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด แบ่งเป็นคำถามด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ จำนวนด้านละ 3 ข้อ รวมเป็น 21 ข้อ เป็นลักษณะคำถามที่มีตัวเลือกคำตอบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตอบเพียงแค่ 1 คำตอบ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการกลับมาใช้บริการร้านอาหารบ้านเพลงวันวานของผู้บริโภคหลังโควิด – 19 จำนวน 7 ข้อ ในแต่ละคำถามจะเป็นเลือกตอบ

ซึ่งส่วนที่ 2-3 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้เกณฑ์การกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับจากน้อยไปมาก ตามวิธีของลิเคิร์ท (Five-Point Likert Scales)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกรายละเอียดเพื่อเสนอต่อผู้วิจัย

การทดสอบแบบสอบถาม

1) ความถูกต้องในเนื้อหาเครื่องมือ นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยการพิจารณาให้ความเห็นจากแบบสอบถามนำมาประมวลเพื่อสรุปความคิดเห็น ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อมาตรฐาน และตัวชี้วัดแต่ละข้อ นำไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) โดยผลการคำนวณพบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ 1

3) การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ นำแบบสอบถามไปสอบถามกับบุคคลที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีสัมประสิทธิอัลฟาของ ครอนบัค (Cronbach’s Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8

4) สร้างแบบสอบถามฉบับจริงที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการหลังโควิด 19 ของผู้บริโภคร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จังหวัดนครพนม โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1. การเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ (primary data) ได้จากการใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน และดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มาใช้บริการร้านอาหารบ้านเพลงวันวาน จากนั้นมาตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

2. การเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (secondary data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร งานวิจัย บทความ เอกสารอื่น ๆ และอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ทั้งในด้านประชากรศาสตร์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด การกลับมาใช้บริการร้านอาหารของผู้บริโภค และข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจร้านอาหาร ข้อมูลต่าง ๆ ของร้าน เช่น ยอดขาย และจำนวนลูกค้า เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามวิธีการทางสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและข้อมูลด้านปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistic) สำหรับการอธิบายผลการศึกษา วิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติ Independent t – test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA; F – test) และวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ในลักษณะของการส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวของปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 57 มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38 มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 46 ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 59 และมีอาชีพข้าราชการ/พนักงานราชการ/พนักงานหน่วยงานรัฐ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 31

2. จากการศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด สามารถแยกเป็นรายด้าน ได้ดังตารางต่อไปนี้

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด

ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	ความสำคัญ
1. ด้านผลิตภัณฑ์ อาหารและเครื่องดื่มมีรสชาติดี	4.41	0.71	มาก
2. ด้านราคา อาหารและเครื่องดื่มมีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ	3.98	0.78	มาก
3. ด้านช่องทางการจำหน่าย การเดินทางมาร้านมีความสะดวก	3.93	1.00	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด มีการจัดโปรโมชันส่วนลดในเทศกาลต่าง ๆ	3.89	1.04	มาก
5. ด้านบุคลากร พนักงานมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ลูกค้า	4.31	0.81	มาก
6. ด้านกระบวนการ มีการบริการที่รวดเร็ว	3.85	0.86	มาก
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ มีสาธารณูปโภค เช่นห้องน้ำ ถังขยะที่สะอาดและเพียงพอ	3.68	1.17	มาก

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ให้ความสำคัญเรื่องรสชาติมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.71 รองลงมา ให้ความสำคัญเรื่องความหลากหลายและความสะอาด อยู่ในระดับเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.79 และ 0.81 ตามลำดับ

2. ด้านราคา ให้ความสำคัญกับราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย เลขคณิตอยู่ที่ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.78 รองลงมา ให้ความสำคัญกับราคาที่เหมาะสมกับปริมาณที่ได้รับค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.85 ลำดับสุดท้าย การแสดงราคาอาหารและเครื่องดื่มชัดเจน ค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ที่ 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.85

3. ด้านช่องทางการจำหน่าย ให้ความสำคัญกับการเดินทางมาร้านอาหารที่มีความสะดวก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.00 รองลงมา ให้ความสำคัญเรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทาง โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.05 ลำดับสุดท้าย การสั่งอาหารผ่านทาง Food Delivery ได้ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.16

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด เลือกการจัดโปรโมชันส่วนลดในเทศกาลต่างๆ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.04 รองลงมา ให้ความสำคัญเรื่องการจัดชุดเซตอาหารในราคาที่ถูกลง โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.08 ลำดับสุดท้าย เลือกการจัดทำระบบสมาชิกเพื่อมอบสิทธิพิเศษให้กับลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.08

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. ด้านบุคลากร เลือกพนักงานของร้านมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ลูกค้า มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.31 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.81 รองมา ให้ความสำคัญเรื่องพนักงานของร้านมีการแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.86 ลำดับสุดท้าย เลือกพนักงานของร้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.92

6. ด้านกระบวนการ เลือกการบริการที่รวดเร็ว มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.86 รองมา ให้ความสำคัญเรื่องการบริการที่ถูกต้อง ได้อาหารและเครื่องดื่มครบถ้วนตามที่สั่ง โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.83 ลำดับสุดท้าย เลือกความพร้อมในการให้บริการและสามารถแก้ไขได้ทันทีเมื่อมีความผิดพลาด มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.85

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ เลือกการมีสาธารณูปโภค เช่น ห้องน้ำ ถังขยะที่สะอาดและเพียงพอมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.17 รองมา ให้ความสำคัญเรื่องภาชนะอาหารและเครื่องดื่มของร้านมีความสะอาด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.22 ลำดับสุดท้ายเลือกการตกแต่งภายในร้านมีความสวยงาม มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.17 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.27

อภิปรายผลการวิจัย

จากสมมุติฐานของการวิจัยว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่จะกลับมาใช้บริการร้านอาหารหลังโควิด – 19 แตกต่างกัน พบว่า เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐาน เนื่องจาก เรื่องรสชาติของอาหารและความสะอาดในบริเวณร้านส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยที่มีผลด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุดคือเรื่องรสชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 4.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.71 (X=4.41 , S.D.=0.71) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐเกียรติ พุทธจง (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารญี่ปุ่นประเภทราเมนในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต โดยผลการวิจัยพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ที่ลูกค้ากลับมาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นประเภทราเมนนั้น เป็นเพราะเรื่องของรสชาติอาหารที่มีความสำคัญมากที่สุด และระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารญี่ปุ่นประเภทราเมนในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ปัจจัยที่มีผลด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกการมีสาธารณูปโภค เช่น ห้องน้ำ ถังขยะที่สะอาดและเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต 3.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.17 (X=3.68 , S.D.=1.17) สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสัน โรจนาวิไลวุฒิ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวานคริสพีเครป ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวาน คริสพีเครป ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านกายภาพและการนำเสนอ ปัจจัยด้านความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารและความแปลกใหม่ของเมนู ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และการโฆษณา รวมถึงปัจจัยด้าน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กระบวนการดำเนินงานและความสะอาดของร้านขนมหวาน และในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าระดับการศึกษาและด้านระดับรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวาน คริสพีเครป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สามารถนำผลของการวิจัยนี้ไปปรับใช้ในองค์กรได้ ในส่วนโมเดลธุรกิจที่ต้องรองรับความต้องการของลูกค้า ให้มีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ ปรับตามตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภค และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้

2. ผลการศึกษาด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ควรปรับปรุงคุณภาพเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับลูกค้าช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยการนำเสนอแหล่งที่มาของวัตถุดิบในการทำอาหาร ที่มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัย และถูกหลักอนามัย การคัดสรรวัตถุดิบที่สะอาดและปลอดภัย มีการ ควบคุม การผลิตทุกขั้นตอน ด้านราคา ควรมีการตั้งราคาอาหารให้สอดคล้องกับช่วง สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพ เพื่อให้ได้ประโยชน์ทั้งผู้ประกอบการและลูกค้า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ๆ ให้สอดคล้อง กับช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และต้องควบคุมกระบวนการบริการ ในช่องทางต่าง ๆ ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรเข้าร่วมโครงการของรัฐบาล เพื่อเพิ่มการตัดสินใจซื้อให้ลูกค้ามากขึ้น เช่น โครงการคนละครึ่ง เป็นต้น และต้องควบคุมการส่งเสริมการขายต่าง ๆ เหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ ด้านบุคลากร ควรฝึกอบรมพนักงานในการให้บริการ การตรวจสอบความสะอาดต่าง ๆ ภายในร้านและ ตนเอง และการปฏิบัติต่อลูกค้าตามมาตรการโรคระบาดช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ด้านกระบวนการให้บริการ ควรจัดหาอุปกรณ์ทำความสะอาดและคัดกรองตามมาตรการโรค ระบาดช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจในความสะอาดและปลอดภัย ทั้งกระบวนการบริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรมีการจัดร้านให้อากาศถ่ายเทสะดวก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัย สามารถขยายให้ครอบคลุมในระดับจังหวัดได้ เพื่อให้ได้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่มีความหลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น เนื่องจากข้อมูลปฐมภูมิที่มีขอบเขตระดับจังหวัดหรือระดับภูมิภาคสามารถสะท้อนสภาพตลาดจริงและกลุ่มลูกค้าจริงมากยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ในการใช้วิเคราะห์และศึกษาวิจัยการนำเสนอกลยุทธ์ความเป็นผู้นำด้านต้นทุน แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาควรต้องคำนึงถึงระยะเวลาและวิธีการที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลด้วยเช่นกัน

2. ควรเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความหลากหลายไม่จำกัด ควรเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารที่ดูแลรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผน การตลาด และส่วนที่รับผิดชอบในการให้บริการแก่ลูกค้า โดยเฉพาะส่วนพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมในหลายๆมิติและเป็นประโยชน์ในการวางแผนกลยุทธ์ของธุรกิจต่อไป

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

คมสัน โรจนาวิไลวุฒิ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการร้านขนมหวานคริสพีเครป(Crispy Crepes). การศึกษาค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชาย โพธิสิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ณัฐเกียรติ พุทธจง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการซ้ำของลูกค้าร้านอาหารญี่ปุ่น ประเภทราเมนในห้างสรรพสินต้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. ศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย กรุงเทพ.

ณิชาภัทร แสงนิล. (2557). อิทธิพลของส่วนประสมทางการตลาดต่อความไว้เนื้อเชื่อใจ ความพึงพอใจ การบอกต่อและการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้าห้างสรรพสินค้าสุขอนันต์ ปาร์ค. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปภัค อุดมธรรมกุล และคณะ. (2563). ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางสังคม และส่วนประสมทางการตลาด 7PS ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์ออกกำลังกายของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด – 19. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน - ธันวาคม 2563. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.

ปัญจพัฒน์ ประสิทธิ์เดชสกุล. (2563) พลิกโฉมธุรกิจหลังวิกฤตโควิด-19. จาก https:// www.krungsri.com.

Macmillan, T. (1 9 7 1). The Delphi Technique. Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development. Monterey: California.

Taro Yamane (1967). Sample Size Determination.

Yin, R. K. (2 0 0 8) . Case Study Research: Design and Methods Thousand Oaks. CA : Sage Publications

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การสร้างและการสิ้นสุดบทบาทตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

The Creation and the Termination of the Function of Ugly Characters in Thai Literature of the Early Rattanakosin Era.

อาภากร หนักไหล่*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างและการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยศึกษาจากตัวละครอัปลักษณ์ จำนวน 15 ตัว ได้แก่ นางสำมนักขา นางค่อมกุจจี ขุนช้าง หมื่นหาญ จรกา เจ้าเงาะ ท้าวสันนุราช นางคันธมาลี ชูชก นางแก้ว นางผีเสื้อสมุทร ชีเปลือย นางวาลี เจ้าละมาน และย่องตอด จากการศึกษาพบว่า การสร้างตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทย กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์โดยมีบทบาทในเรื่อง 4 ลักษณะ ได้แก่ การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อสร้างอุปสรรคให้กับตัวละครเอก การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อช่วยเหลือตัวละครเอก การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อเป็นตัวละครคู่ตรงข้าม และการสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อปกปิดตัวตนของตัวละครเอก และการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ กวีจะกำหนดให้ตัวละครอัปลักษณ์ไม่มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง 3 ลักษณะ ได้แก่ การไม่กล่าวถึงในเหตุการณ์ในเรื่องต่อไป การตาย และการให้ความอัปลักษณ์สูญหายไป

Abstract

This article aims studying the creation and the termination of the function of ugly characters. 15 ugly characters in Thai literature of the early Rattanakosin era are analyzed, namely, Nang Samma Nag Khar, Nang Kom Kudji, Khun Charng, Muen Harn, Chorrakar, Chao Ngor, Thaw Sannurat, Nang Khantha Mar Lee, Chu Chok, Nang Kaew Nar Mar, Nang Phee Suea Samut, Chee Plueai, Nang Walee, Chaw Lamarn, and Yong Tord. The result show that the creation of the function of ugly characters there are 4 types: to created obstacles for the protagonist, to help the protagonist, the ugly characters are created as opposite hero character and hide the identity of the protagonist. As for the termination of the function of ugly characters there are 3 types: No mention of ugly characters in the plot, death and the ugliness lost from the protagonist.

คำสำคัญ : บทบาทของตัวละคร, ตัวละครอัปลักษณ์, วรรณคดีไทย

Keywords : function of characters, ugly characters, Thai literature.

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทนำ

ตัวละคร คือ ผู้ดำเนินเรื่องตามบทบาทในเรื่อง กวีทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดว่า ตัวละครจะได้รับบทบาทและทำหน้าที่ใด ตัวละครเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างสีสันและความน่าสนใจให้กับวรรณคดีไทย และยังทำให้วรรณคดีเป็นน่าจดจำสำหรับผู้อ่านด้วย ตัวละครที่ทำให้วรรณคดีเกิดความน่าสนใจไม่ใช่เพียงตัวละครพระเอกหรือนางเอก แต่ตัวละครที่รูปลักษณ์ไม่งดงามก็ทำให้วรรณคดีไทยเป็นน่าสนใจและเป็นที่จดจำเสมอ เช่น บทละครนอกเรื่อง “สังข์ทอง” มีเจ้าเงาะ หรือพระสังข์ที่สวมรูปเงาะเป็นตัวละครอัปลักษณ์ วรรณคดีเรื่องนี้ได้รับการผลิตซ้ำอย่างแพร่หลาย ซึ่งสังข์ทองได้ถูก ขยับขยายไปสู่ความบันเทิงด้านละครร้อง ละครรำ และการแสดงสดผ่านเวทีมหรสพและสื่อโทรทัศน์ อนึ่ง สื่อโทรทัศน์ได้นำนิทานพื้นบ้านเรื่อง “สังข์ทอง” มาผลิตแล้วถึง 4 ครั้ง คือ พ.ศ.2527 บริษัท ดาราวิดีโอ จำกัด ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 พ.ศ.2543 บริษัท เมืองละคร จำกัด ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 จากนั้นพ.ศ.2545 บริษัท บรอดคาซ์ ไทย เทเลวิชั่น จำกัด ผลิตการ์ตูนพื้นบ้าน “สังข์ทอง” ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และพ.ศ.2550 บริษัท สามเศียร จำกัด ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 อีกครั้ง (พรรษา รอดอาตม์, 2555: 49) และพ.ศ.2561 บริษัท สามเศียร ดีด้า วิดีโอ โปรดักชั่น ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ก็ได้นำกลับมาผลิตซ้ำในรูปแบบละครจักรๆ วงศ์ๆ จากการผลิตซ้ำดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นว่าได้ว่า ตัวละครอัปลักษณ์ ส่งผลให้วรรณคดีมีความน่าสนใจได้เป็นอย่างยิ่ง

ตัวละครอัปลักษณ์ คือ ตัวละครที่ตัวบทในวรรณคดีอธิบายถึงรูปลักษณ์ภายนอกว่า ไม่งดงาม ไม่ดี น่าเกลียด หรือส่งผลให้ตัวละครในเรื่องเกลียด กลัว รังเกียจ สมเพช และตลกขบขัน เช่น

ในมหาเวสสันดรชาดก กวีกำหนดให้ชูชกมีรูปลักษณ์ที่ไม่งดงามเป็นลักษณะของบุรุษโทษ 18 ประการ ความว่า

> เทว กุมารา ส่วนพระท้องร้อยชั่งทั้งคู่ พิศดูเห็น**บุรุษโทษสิบแปดประการ** เกิดมลในสันดาน เฒ่าบัดสี...

(มหาเวสสันดรชาดก, 2513: 225-226)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า ชูชก มีลักษณะบุรุษโทษ 18 ประการ ได้แก่ ร่างกายคนค่อมทั้งที่คอ หลัง และเอวหลังหักค่อม เนื้อตัวมีปุ่มป่ำด้วยเส้นเอ็น ท้องป่องเป็นกระเปาะใหญ่ ผิวตกกระ มีขี้แมลงวันดังโรยงา ขนยาวและหยาบผมเหลืองและบาง ตาลึกและทั้งสองข้างไม่เท่ากัน ตาเหล่เหลือกและมีสีเหลืองเหมือนตาแมว ริมฝีปากบนยาวปิดริมฝีปากล่าง น้ำลายไหลออกเป็นยางยืด เขี้ยวงอกออกมาพ้นปาก หนวดเคราแดงปละแข็งเหมือนลวด จมูกหักฟุบ เล็บคุด ปลีน่องทู่และยานลงส่วนล่าง เท้าใหญ่และคด เท้าบิดออกจากกัน (กาญจนา นาคสกุล, 2552: 14)

อย่างไรก็ดีตัวละครอัปลักษณ์บทบาทสำคัญต่อการสร้างสรรค์วรรณคดีไทย 3 ลักษณะ ได้แก่ บทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ที่มีต่อโครงเรื่อง บทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ที่มีต่อตัวละคร และบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ในการถ่ายทอดทัศนคติต่อความอัปลักษณ์ (อาภากร หนักไหล่, 2559: 141) การกำหนดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์แสดงให้เห็นว่า กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์ขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญหรือมีจุดมุ่งหมายสำคัญบางประการ กล่าวคือ เมื่อพิจารณาตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยก็จะพบว่า กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์ให้เกิดขึ้น เพื่อให้ดำเนินเรื่องไปตามจุดมุ่งหมายในแต่ละตอน เมื่อการดำเนินเรื่องในแต่ละตอนบรรลุเป้าหมาย บทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ก็จะสิ้นสุดลง เช่นตัวละครจรกา ในบทละครเรื่องอิเหนา กวีสร้างตัวละครจรกาให้มีบทบาทสำคัญคือ เป็นตัวละครคู่ตรงข้ามที่ทำหน้าที่ขับเน้นคุณสมบัติของตัวละครอิเหนา ทั้งด้านความสูงศักดิ์ รูปลักษณ์ที่งดงาม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

และเก่งกล้าและความสามารถให้เด่นชัดขึ้น ดังนั้น จรกาจึงมีลักษณะตรงข้ามกับอิเหนาทุกประการ กล่าวคือ จรกาเป็นระตู คือ เจ้าเมืองเล็ก ๆ รูปลักษณ์อัปลักษณ์ และไม่เฉลียวฉลาด และเมื่อเรื่องดำเนินไปจนบทบาทของจรกาในการขับเน้นคุณสมบัติของอิเหนาสิ้นสุดลง ตัวละครจรกาก็จะหายไปจากเรื่อง

ตัวละครอัปลักษณ์มักพบในวรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งมีการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ และการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ได้อย่างน่าสนใจ ดังนั้น ผู้วิจัยจะศึกษาจุดมุ่งหมายของการสร้างและการสิ้นสุด ตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ให้มีบทบาทต่อเรื่องในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

2. เพื่อศึกษาการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3) โดยไม่ศึกษาจากวรรณกรรมแปลและวรรณกรรมล้อเลียน วรรณคดี จำนวน 8 เรื่อง มีตัวละครอัปลักษณ์ จำนวน 15 ตัว ดังนี้

- นางสำมนักขา และนางค่อมกุจี ในบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
- ขุนช้าง และหมื่นหาญ ในเสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- จรกา ในบทละครเรื่อง อิเหนา พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- เจ้าเงาะ ในบทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- ท้าวสันนุราช และนางคันธมาลี ในบทละครนอกเรื่อง คาวี พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- ชูชก ในมหาเวสสันดรชาดก พระนิพนธ์ของสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส
- นางแก้วหน้าม้า ในบทละครนอกเรื่อง แก้วหน้าม้า พระนิพนธ์ของกรมหลวงภูวเนตรนรินทรฤทธิ์
- นางผีเสื้อสมุทร ชีเปลือย นางวาลี เจ้าละมาน และย่องตอด ในนิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี นิพนธ์ของสุนทรภู่

2. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาการสร้างและการสิ้นสุดตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า

1. การสร้างตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การสร้างตัวละครอัปลักษณ์ คือ การเกิดขึ้นหรือการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายหรือสาเหตุสำคัญต่อองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์วรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากการศึกษาการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยพบว่า กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์ขึ้นมาโดยมีมีบทบาทในเรื่อง 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1.1 การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อสร้างอุปสรรคให้กับตัวละครเอกในเรื่อง คือ กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์ที่ไม่ใช่ตัวละครเอกขึ้น โดยกำหนดหน้าที่ในการสร้างอุปสรรคและปัญหาให้เกิดความขัดแย้งขึ้นทั้งภายในจิตใจและความขัดแย้งระหว่างตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องทั้งหมด หรือเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งของวรรณคดีของวรรณคดี พบตัวละครอัปลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างอุปสรรคให้กับตัวละครในเรื่อง จำนวน 8 ตัว ได้แก่ ชูชก นางสำมนักขา นางค่อมกุจจี ขุนช้าง หมื่นหาญ ท้าวสันนุราช นางคันธมาลี และชีเปลือย ตัวอย่างเช่น

ตัวละครชูชก ในมหาเวสสันดรชาดก กวีสร้างให้มีรูปลักษณ์อัปลักษณ์ 18 ประการ ชูชกได้สร้างอุปสรรคให้กับตัวละครพระเวสสันดรที่เป็นตัวละครเอกของเรื่อง โดยชูชกขอชาลีและกัณหาไปเป็นทาสรับใช้ ความว่า

> ...ส่วนพระทองร้อยช่างทั้งคู่ พิศดูเห็นบุราโทษสิบแปดประการ เกิดในสันดานเฒ่าบัดสี พ่อชาลีก็นิ่งไว้ในพระทัย **ส่วนเฒ่าจัญไรตะแกได้ช่อง ตะแกก็เหยาะย่องยอบกายหมายภิมุขหมอบมือประนม ถวายบังคมพระเวสสันดร** เอื้อนโอษฐ์ถวายพระพร...
>
> (มหาเวสสันดรชาดก, 2513: 225-226)

จากตัวอย่างข้างต้น ตอนชูชกเข้าไปกราบพระเวสสันดรโดยมีจุดมุ่งหมายคือ ขอพระชาลีและพระกัณหาไปเป็นทาสรับใช้ แสดงถึงการสร้างตัวละครชูชกให้เป็นอุปสรรคสำคัญในวรรณคดีเรื่องพระเวสสันดรชาดก กล่าวคือ ตัวละครพระเวสสันดร (ตัวละครเอกของเรื่อง) จะต้องให้ทานบารมีและเป็นการให้ทานที่ยากและยิ่งใหญ่ที่สุด คือ การยอมมอบลูกผู้เป็นที่รักที่สุดในชีวิตเป็นทาน ตัวละครชูชกจึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นปมปัญหาสำคัญและสร้างความขัดแย้งให้กับ พระเวสสันดรว่าจะยอมยกลูกเพื่อเป็นทานบารมีหรือไม่

ตัวละครนางสำมนักขา ในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ กวีสร้างเหตุการณ์ให้ชิวหาผู้เป็นสามีของนางสำมนักขาตาย นางเสียใจจึงออกเที่ยวป่าและพบพระรามจึงเกิดหลงรักพระรามแล้วได้เข้าไปถวายตัว แต่พระรามปฏิเสธ นางจึงเข้าทุบตีนางสีดา พระลักษณมณ์เข้าช่วยและได้ตัดมือนางสำมนักขา ด้วยความแค้นนางสำมนักขาจึงได้ออกอุบายไปบอกทศกัณฐ์ลักพานางสีดา ความว่า

> เมื่อนั้น **นางสำมนักขาดวงสมร**
>
> ได้ฟังบัญชาพระภูธร **ประนมกรทูลเป็นมารยา**
>
> **เดิมทีน้องนี้ไม่สบายใจ** **จึ่งลาพระองค์ไปเล่นป่า**
>
> **พบพระรามพระลักษณ์นางสีดา** **บวชอยู่โคทาวารี**
>
> ...

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ขอเชิญพระองค์ไปชิงชัย **ฆ่าให้สิ้นชีพสังขาร์**

แล้วจึงพาองค์นางสีดา **มาไว้เป็นศรีเมืองมารฯ**

(รามเกียรติ์ เล่ม 1, 2558: 630)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า นางสำมนักขาเป็นตัวละครอัปลักษณ์ที่กวีกำหนดบทบาทขึ้นเพื่อนำพาอุปสรรคให้เกิดขึ้นกับตัวละครเอกของเรื่องคือ พระรามและนางสีดาให้พลัดพรากจากกัน

ตัวละครท้าวสันนุราช ในบทละครนอกเรื่อง คาวี กวีสร้างให้ท้าวสันนุราชเป็นชายชราอายุ 64 ปี มีรูปลักษณ์ภายนอกที่ไม่ดี คือ ฟันหัก ผิวหน้าเหี่ยวย่น ผมน้อย และรูปร่างค่อนข้างอ้วน ทั้งลักษณะนิสัยก็ยังคงพึงพอใจเรื่องความรักใคร่เหมือนหนุ่มสาว ความว่า

มาจะกล่าวบทไป ถึงท้าวสันนุราชจอมกษัตริย์

...

อยู่ด้วยกันแต่หนุ่มคุ้มชรา **ชันษาหกสิบสี่ปีปลาย**

หน้าพระทนต์บนล่างห่างหัก **ดวงพระพักตร์เหี่ยวเห็นเส้นสาย**

เกศาพึ่งจะประปราย **รูปกายชายพีจะมีเนื้อ**

พระเสวยมื้อละชามสามเวลา ทรงกำลังวังชาประหลาดเหลือ

พอใจเกี่ยวผู้หญิงริงเรือ ผูกพันฟั่นเฟือนไม่เบื่อใจ

(คาวี, 2540: 31)

รูปลักษณ์และลักษณะนิสัยของท้าวสันนุราชที่กวีกำหนดขึ้นเพื่อสร้างอุปสรรคให้กับตัวละครคาวีกับ นางผมหอมให้ต้องพลัดพรากจากกัน นอกจากนี้ความอัปลักษณ์ยังสร้างความขัดแย้งระหว่างตัวละครนางผมหอมกับ ท้าวสันนุราช เพื่อใช้ในการดำเนินเรื่องในเหตุการณ์ต่อไป กล่าวคือ นางผมหอมไม่พึงพอใจในตัวของท้าวสันนุราช ทำให้ท้าวสันนุราชต้องชุบตัวให้มีรูปลักษณ์ที่ดีขึ้นซึ่งเป็นเหตุการณ์ต่อไปของเรื่อง

1.1.2 การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อช่วยเหลือตัวละครเอก คือ กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์ขึ้นโดยกำหนดหน้าที่ให้ช่วยเหลือตัวละครเอกที่กำลังเผชิญอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ในเรื่อง พบตัวละครอัปลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยเหลือตัวละครเอกจำนวน 4 ตัว ได้แก่ นางแก้ว นางผีเสื้อสมุทร นางวาลี และย่องตอด ตัวอย่างเช่น

ตัวละครนางแก้ว ในบทละครนอกเรื่อง แก้วหน้าม้า กวีสร้างนางแก้วช่วยเหลือพระพินทองในเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น ในตอนพระพินทองเข้าเมืองยักษ์ของท้าวพาลราช พระฤๅษีแจ้งความให้นางแก้วทราบ นางก็รีบแปลงกายเป็นมาณพเพื่อเข้าช่วยเหลือพระพินทองให้พ้นจากอันตราย ความว่า

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ยกพร้าอาจารย์ขึ้นทูลเกล้า ค่อยคลายความร้อนเร้าหม่นหมอง

ชูพลางทางนึกตรึกตรอง **แปลงรูปนวลละอองทันใด**

ร่างกายกลายเป็นมาณพน้อย แช่มช้อยโสภาจะหาไหน

กราบบาทดาบสยศไกร แล้วคลาไคลมายังนาวา

(แก้วหน้าม้า, 2544: 115)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า กวีสร้างนางแก้วให้เป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงของเรื่อง โดยกำหนดหน้าที่ขึ้นเพื่อช่วยเหลือตัวละครเอกฝ่ายชายคือ พระพินทองที่กำลังได้รับอันตรายจากการเข้าเมืองของท้าวพาลราชผู้เป็นยักษ์ ซึ่งนางแก้วได้แปลงกายเป็นมาณพ

ตัวละครเจ้าละมาน ในนิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี กวีกำหนดบทบาทของเจ้าละมานให้เป็นตัวละครช่วยเหลือและสนับสนุนให้พระอภัยมณี (ตัวละครเอกฝ่ายชาย) ได้พบกับนางละเวงวัณฬา เช่น ตอนเจ้าละมานตีเมืองผลึก ความว่า

พระถาม**ท้าวเจ้าละมาน**ยังหาญฮึก หรือรู้สึกโทษกรณ์พอผ่อนผัน

...

แล้วนบนอบมอบเมียงเข้าเคียงอาสน์ คลี่กระดาษออกถวายลายเลขา

พวกข้าเฝ้าเหล่าอำมาตย์มาตยา ต่างต้องตาต้องจิตให้ติดใจ

พระอภัยได้ยลวิมลโฉม งามประโลมหลงแลดังแขไข

ต้องเสน่ห์เลขาคิดอาลัย ด้วยแจ้งใจว่าลูกสาวเจ้าลังกา

(พระอภัยมณี, 2558: 462)

จากตัวอย่างจะเห็นว่า กวีกำหนดสถานการณ์ในตอนนี้ โดยให้เจ้าละมานหลงรูปนางละเวงและยกทัพเข้ามาช่วยเหลือ แต่เจ้าละมานแพ้ศึก โดนพระอภัยมณีจับตัวได้จึงนำรูปนางละเวงวัณฬาให้กับพระอภัยมณี ส่งผลให้พระอภัยมณีได้พบรูปนางละเวงวัณฬาและเกิดความหลงใหล

ในนิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี ยังมีการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ขึ้นเพื่อช่วยเหลือตัวละครเอกของเรื่องอีกหลายตัว ได้แก่ นางผีเสื้อสมุทร และนางวาลี เช่น ตัวละครนางผีเสื้อ ทำหน้าที่ช่วยเหลือพระอภัยมณีด้วยการมอบสิ่งวิเศษคือ “สินสมุทร” ให้กับพระอภัยมณีเพื่อช่วยเหลือในเหตุการณ์ต่าง ๆ ของเรื่อง กล่าวคือ เมื่อพระอภัยมณีพบนางผีเสื้อสมุทร แม้ไม่ได้รักแต่ก็จำใจที่จะสังวาสกับนางผีเสื้อสมุทรจนให้กำเนิดสินสมุทร ซึ่งสินสมุทรก็เป็นตัวช่วย พระอภัยมณีในเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น การพาพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร การช่วยพระอภัยมณีทำศึกกับเมืองต่าง ๆ เป็นต้น หรือตัวละครนางวาลีที่เข้ามาถวายตัวเพื่อช่วยพระภัยมณีทำศึกกับอุศเรน จนพระอภัยมณีสามารถเอาชนะอุศเรนได้สำเร็จ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1.1.3 การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อเป็นตัวละครคู่ตรงข้ามกับตัวละครเอก คือ กวีสร้างตัวละครอัปลักษณ์ขึ้น โดยมีการกำหนดคุณสมบัติให้ตรงข้ามกับตัวละครเอก เพื่อขับเน้นคุณสมบัติของตัวละครเอกมีความโดดเด่นยิ่งขึ้น พบตัวละครอัปลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวละครคู่ตรงข้าม จำนวน 2 ตัว ได้แก่ จรกา และขุนช้าง ตัวอย่างเช่น

ตัวละครจรกา ในบทละครเรื่อง อิเหนา กวีได้กำหนดลักษณะของจรกาให้แตกต่างจากอิเหนา จุดสังเกตประการแรกคือรูปลักษณ์ กวีอธิบายรูปลักษณ์ของจรกาว่าไม่มีส่วนใดของร่างกายที่งดงามจนถือว่าอัปลักษณ์เป็นอย่างมาก ความว่า

มาจะกล่าวบทไป ถึง**ระตูจรกา**เป็นใหญ่

...

ระตูรำพึงถึงองค์ **ด้วยรูปทรงอัปลักษณ์หนักหนา**

ดูไหน**มิได้งามทั้งกายา** **ลักษณาผมหยักพักตร์เพรียง**

จมูกใหญ่ไม่สง่าราศี **จะพาทีแห้งแหบแสบเสียง**

(อิเหนา, 2557: 230-231)

ส่วนตัวละครอิเหนา (ตัวละครเอกฝ่ายชาย) กวีได้อธิบายรูปลักษณ์ว่า มีความงดงามทุกสัดส่วนของร่างกายและงดงามมากกว่าเทวดาบนสวรรค์ ความว่า

เมื่อนั้น ฝ่าย**อิเหนากุเรปันโอรสา**

...

งามรับสรรพสิ้นสรรพางค์ **ยิ่งอย่างเทวาในราศี**

(อิเหนา, 2557: 65)

จากตัวอย่างเนื้อความทั้ง 2 ข้างต้นจะเห็นว่า จรกามีลักษณะภายนอกทุกส่วนอัปลักษณ์ ตรงข้ามกับอิเหนาที่มีความงดงาม สามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ตรงข้ามกันของตัวละครเอกกับตัวละครอัปลักษณ์

นอกจากนี้ตัวละครจรกายังมีคุณสมบัติที่แตกต่างจากตัวละครอิเหนา เช่น ด้านสถานภาพทางสังคมที่อิเหนาเป็นเชื้อสวงศ์เทวัญ แต่จรกาเป็นเจ้าเมืองเล็ก ๆ ด้านความเฉลียวฉลาด อิเหนามีความเฉลียวฉลาด ส่วนจรกาขาดความเฉลียวฉลาด และด้านความสามารถในการรบอิเหนามีความสามารถแต่จรกาไม่ได้แสดงออกถึงความสามารถในการรบ ดังตัวอย่างเนื้อความในตอนจรกาพบอิเหนา แสดงถึงลักษณะของการขาดความเฉลียวฉลาดของจรกา ความว่า

เมื่อนั้น **จรกาเศร้าสร้อยโศกศัลย์**

จึงบังคมทูลพระทรงธรรม์ **รำพันแจ้งคดีซึ่งมีมา**

...

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เมื่อนั้น ระเด่นมนตรีเรืองศรี
ทำตกใจใส่กลพาที ใครอาจหาญดังนี้พี่หลากนัก

...

เมื่อนั้น สองระตูได้ยินสิ้นสงสัย
แม้นพระลักกัลยามาไว้ ที่ไหนจะทรงโศกา

...

อันองค์เชษฐากับข้านี้ เดิมทีก็คิดสงสัย
ต่อมาพบองค์พระทรงชัย ก็สิ้นแคลงแหนงในพระภูมี

(อิเหนา, 2557: 503-504)

เหตุการณ์ในตอนนี้เป็นช่วงที่จรกาออกตามหานางบุษบาแล้วได้พบกับอิเหนาจึงเล่าเรื่องนางลักพาตัวให้อิเหนาฟัง อิเหนาแสร้งว่าไม่รู้เรื่องและแสดงท่าทีเสียใจจรกาก็หลงเชื่อคำพูดของอิเหนา โดยขาดการใช้ปัญญาวิเคราะห์พิจารณาคำพูดและท่าทางของอิเหนา

ตัวละครขุนช้าง ในเสภาขุนช้างขุนแผน กวีสร้างเป็นตัวละครอัปลักษณ์ที่มีคุณสมบัติตรงข้ามกับ ตัวละครขุนแผน ซึ่งเป็นตัวละครเอกฝ่ายชายของเรื่องหลายประการ เช่น ขาดความสามารถในการรบ บริวารที่ไม่เก่งกล้าเท่าบริวารของขุนแผน หรือการใช้เล่ห์กลอุบายแทนความสามารถ ตัวอย่างเนื้อความที่แสดงถึงการขาดความสามารถในการรบ ดังตอนขุนช้างหนีขุนแผน ความว่า

ขุนช้างร้องเอาละวาอย่าละลด ถอยช้างกระถดออกยืนไกล
ขุนแผนครั้นเห็นพวกละว้า เกลื่อนกลุ้มกันมาเป็นหมู่ใหญ่
จึงเรียกหุ่นพลันทันใด ให้ไล่พลขุนช้างที่กลางรบ

...

ขุนแผนขับขี่สีหมอกไล่ จะไสช้างไปไหนไอ้ชาติข้า
ขุนช้างร้องไปทำไมวา ไสช้างเข้าป่าสวบสวบไป
หนามเหนี่ยวเกี่ยวสัปคับยวบ หักกรวบตกช้างข้างไถล
ศรพระยาโดดปุกวิ่งซุกไป ราทยาอยู่ไม่ได้ก็โดดตาม
ขุนช้างตกช้างลงต้ำผลุง หลังกุ้งวิ่งตรงเข้าดงหนาม
เกี่ยวเนื้อปอกไปเลือดไหมซาม อารามกลัวมุดไปไม่หยุดเลย

(เสภาขุนช้าง ขุนแผน, 2555: 324)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากตัวอย่างเนื้อความข้างต้นจะเห็นว่า ขุนช้างให้บริวารเข้าสู่กับขุนแผนแต่ตนเองถอยช้างหนี และเมื่อขุนแผนขับม้าสีหมอกไล่ทัพของขุนช้าง ขุนช้างไม่เข้าสู้และขับช้างหนีเข้าป่าไป รวมถึงบริวารของขุนช้างก็ขาดไม่ให้ความช่วยเหลือในการรบต่างพากันหนีเข้าป่าไป ซึ่งเหตุการณ์ในตอนนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงการขาดความสามารถในการรบของ ขุนช้าง และการขาดบริวารหรือผู้ช่วยเหลือที่ดีที่จะทำให้ขุนช้างแสดงอำนาจและความสามารถออกมาได้

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของตัวละครอัปลักษณ์ที่เป็นตัวละครคู่ตรงข้ามกับตัวละครเอกในวรรณคดีแต่ละเรื่อง จะพบว่าตัวละครทั้ง 2 ลักษณะ มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน โดยตัวละครเอกมีรูปลักษณ์งดงาม เกิดในตระกูลที่ดี มีสติปัญญาดี และมีความสามารถ ส่วนตัวละครอัปลักษณ์จะมีรูปลักษณ์ที่ไม่งดาม ขาดสติปัญญาพิจารณาไตร่ตรองหรือใช้สติปัญญาในการทำเรื่องที่ไม่ดี และไร้ความสามารถ

1.1.4 การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อปกปิดตัวตนของตัวละครเอก คือ กวีสร้างให้ตัวละครเอกมีรูปลักษณ์ที่อัปลักษณ์ตั้งแต่กำเนิด หรือให้สวมหน้ากากวิเศษที่อัปลักษณ์มาปกปิดตัวตน เพื่อพิสูจน์ความรักของตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีต่อกัน พบตัวละครอัปลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อปกปิดตัวตนของตัวละครเอก จำนวน 2 ตัว ได้แก่ นางแก้ว และเจ้าเงาะ ดังนี้

ตัวละครเจ้าเงาะ ในบทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง กวีสร้างรูปเงาะขึ้นเป็นหน้ากากเพื่อสวมใส่ รูปเงาะก็คือสัญลักษณ์ซึ่งใช้แทนสิ่งหน้าเกลียดที่ปิดบังความดีงามไว้ (กรมศิลปากร, 2513: คำนำ, อ้างถึงในบทละครนอก สังข์ทอง, 2540: 9) ในเนื้อเรื่องพระสังข์ต้องสวมรูปเงาะอันอัปลักษณ์ในการปกปิดตัวตน เพื่อตามหาคู่ครอง ความว่า

ยิ้มพลางทางทูลพ่อตา **ตัวข้านี้ชื่อพระสังข์ทอง**
เป็นโอรสท้าวยศวิมล แจ้งความตามต้นที่หม่นหมอง
ซึ่งแปลงมาจะหาคู่ครอง จงทราบฝ่าละอองบทมาลย์

(สังข์ทอง, 2540: 267)

ตัวละครนางแก้ว กวีสร้างให้มีรูปอัปลักษณ์ตั้งแต่กำเนิด ซึ่งความอัปลักษณ์เกิดขึ้นเพื่อปกปิดตัวตนไม่ให้ใครมายุ่งเกี่ยวกับตน เพราะนางมีความรักที่แท้จริงต่อพระพินทองผู้เดียว ความว่า

รูปนี้เกิดกับสำหรับกาย จึงมีความเสียดายเป็นพ้นไป
ซึ่งข้อคิดปิดบังครั้งนี้ **เพราะมีความสมัครรักใคร่**
ลูกจึ่งไม่ผูกโพยภัย **ชีวิตอยู่ใต้พระบาทา** (แก้วหน้าม้า, 2544: 186)

ในการสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อปกปิดตัวตนของตัวละครเอกก็มักจะสร้างขึ้นสำหรับตัวละครเอก ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยให้ความอัปลักษณ์ซ่อนคุณลักษณะที่ดีเพื่อนำเสนอลักษณะที่ไม่ดี ทั้งนี้ก็เพื่อใช้เป็นอุปสรรคในการดำเนินเรื่อง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. การสิ้นสุดบทบาทตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การสิ้นสุดบทบาทตัวละครอัปลักษณ์ คือ การสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ กวีจะกำหนดให้ ตัวละครอัปลักษณ์ไม่มีบทบาทในการดำเนินเรื่องต่อ พบ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1.1 การไม่กล่าวถึงตัวละครอัปลักษณ์ในเหตุการณ์ต่อไปของเรื่อง คือ กวีกำหนดให้ตัวละครสิ้นสุดบทบาทในการดำเนินเรื่องด้วยการไม่กล่าวถึงในเหตุการณ์หรือในตอนต่อไปของเรื่องอีก ตัวละครอัปลักษณ์ที่สิ้นสุดบทบาทในลักษณะนี้พบจำนวน 7 ตัว ได้แก่ นางสำมนักขา นางค่อมกุจจี ขุนช้าง หมื่นหาญ จรกา ชีเปลือย และย่องตอด ตัวอย่างเช่น

ตัวละครขุนช้าง ในเสภาขุนช้างขุนแผน การสิ้นสุดบทบาทของขุนช้างในเรื่องเกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ประหารนางวันทอง กวีให้ขุนช้างสิ้นสุดบทบาทด้วยการบวชเณรจนครบสามเดือนแล้วกลับสุพรรณ ถือเป็นการจบเหตุการณ์ความรักสามเส้าของขุนแผน ขุนช้าง และนางวันทอง ความว่า

ขุนช้างได้ไตรแล้วปลงผม มือประณมอุ้มไตรแล้วไปหา

...

จบแล้วห่มดองครองผ้า **รับศีลออกมาหาช้าไม่**

นอนค้างอยู่กุฏิที่วัดตะไกร **ครบสามเดือนคืนสึกไปเมืองสุพรรณ**

(เสภาขุนช้าง ขุนแผน, 2555: 695)

ตัวละครจรกา ในบทละครเรื่อง อิเหนา กวีกำหนดให้สิ้นสุดบทบาทด้วยการให้จรกาได้นางจินดาส่าหรี ธิดาเมืองสิงหัดสาหรีมาเป็นคู่ครอง เพื่อตัดบทบาทของตัวละครจรกาออก และเริ่มดำเนินเรื่องในตอนต่อไปโดยไม่มี ตัวละครจรกามาเกี่ยวข้องอีก ความว่า

อันธิดาสิงหัดสาหรีนั้น ตุนาหงันก็ยังไม่มี

พี่จะขอจินดาส่าหรีมา **แทนองค์บุษบามารศรี**

ให้แก่จรกาธิบดี **ไมตรีอย่าให้สูญไป**

(อิเหนา, 2557: 514)

จากเนื้อความข้างต้นเป็นตอนอิเหนาเฝ้าท้าวกุเรปัน เหตุการณ์ในตอนนี้ท้าวกุเรปันได้ไต่ถามอิเหนา เรื่องการลักพาตัวนางบุษบา เมื่ออิเหนาตอบว่าตนไม่รู้เห็นเหตุการณ์ท้าวกุเรปันจึงให้นางจินดาส่าหรีเป็นคู่ครองแทน นางบุษบา ซึ่งตอนนี้มีการกล่าวถึงจรกาเป็นตอนสุดท้ายของเรื่อง และเหตุการณ์ในตอนต่อไปเริ่มเป็นตอนอิเหนาและ นางบุษบาพลัดพรากกัน กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของตัวละครเอกที่ต้องดำเนินต่อไป ดังนั้นตัวละครอัปลักษณ์อย่างจรกาจึงสิ้นสุดบทบาทลง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2.2.2 การสิ้นสุดบทบาทตัวละครอัปลักษณ์ด้วยการตาย คือ กวีกำหนดให้ตัวละครหมดบทบาทในการดำเนินเรื่องด้วยการตาย กวีมักใช้กลวิธีสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ด้วยการตาย พบตัวละครอัปลักษณ์ที่ สิ้นสุดบทบาทด้วยการตาย จำนวน 6 ตัว ได้แก่ ชูชก ท้าวสันนุราช นางคันธมาลี นางผีเสื้อสมุทร นางวาลี และเจ้าละมาน ตัวอย่างเช่น

ตัวละครชูชก ในมหาเวสสันดรชาดก กวีกำหนดการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครชูชกด้วยการตาย อันมีสาเหตุจากการบริโภคอาหารจนท้องไส้ปั่นป่วนไม่สามารถย่อยอาหารได้ ความว่า

> ...**ส่วนว่าเฒ่าทลิททกชูชกพฤฒาจารย์ บริโภคโภชากระยาหารเหลือขนาด เตโชธาตมิอาจจะเผาผลาญ เฒ่าก็ถึงกาลกิริยา** ท้าวเธอก็ให้กระทำฌาปนกิจแล้วบพิตรก็ตีกลองร้องป่าวหาพงศ์เผ่าของพราหมณ์...
>
> (มหาเวสสันดรชาดก, 2513: 350)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ในกัณฑ์มหาราช ชูชกพาพระชาลีและพระกัณหาเดินทางมายัง เมืองสญชัย เจ้ากรุงสญชัยผู้เป็นพระอัยกาของพระชาลีและพระกัณหาได้พระราชทานทรัพย์และอาหารเป็นจำนวนมากให้กับชูชกเพื่อไถ่ตัว 2 กุมารคืนมา แต่ด้วยความโลภ ชูชกจึงกินอาหารจนไม่สามารถย่อยอาหารได้จึงตาย ซึ่งการตายของตัวละครชูชกเป็นการสิ้นสุดบทบาทในการสร้างอุปสรรคให้กับเรื่องและตัวละคร เพื่อเข้าสู่จุดคลี่คลายเหตุการณ์ของเรื่อง

ตัวละครท้าวสันนุราช ในบทละครนอกเรื่อง คาวี กวีกำหนดให้ท้าวสันนุราชสิ้นสุดบทบาทในเรื่องด้วยการตาย ดังในตอนท้าวสันนุราชชุบตัวใหม่ ความว่า

> **ได้ทีผลักท้าวเจ้ากรุงไกร** **คะมำม้วนลงไปในอัคคี**
>
> **เห็นม้วยมุดคุดคู้อยู่ในหลุม** เอาฝืนสุมใส่เข้าเหมือนเข้าผี
>
> จึงให้น้องแต่งองค์ทรงเครื่อง **แทนท้าวเจ้าเมืองที่ม้วยไหม้**
>
> (คาวี, 2540: 68)

การสิ้นสุดบทบาทด้วยการตายของตัวละครท้าวสันนุราชเกิดจากความต้องการมีรูปลักษณ์ที่ดี เพื่อให้ตนเป็นที่พึงพอใจและได้รับความรักจากนางผมหอม จึงหลงเชื่อกลอุบายของหลวิชัยที่มาช่วยคลี่คลายอุปสรรคให้กับ นางผมหอมและคาวีได้กลับมาพบกัน ส่วนการสิ้นสุดบทบาทของนางคันธมาลีผู้เป็นมเหสีของท้าวสันนุราชก็จบลงด้วยการตายจากการโดนลงโทษประหารชีวิต

ตัวละครนางผีเสื้อสมุทร ในนิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี กวีกำหนดให้นางผีเสื้อสมุทรขาดใจตายเพราะเสียงปี่พระอภัยมณี ความว่า

> **แล้วทรงเป่าปี่แก้วให้แจ้วเสียง** สอดสำเนียงนิ้วเอกวิเวกหวาน
>
> พวกโยคีผีสางทั้งนางมาร ให้เสียวซ่านซับซาบวาบหัวใจ
>
> แต่เพลินฟังนั่งโงกจนโหงกหงุบ ลงหมอบซุบซวนซบสลบไสล
>
> พอเสียงปี่ที่แหบหายลงไป **ก็ขาดใจยักษ์รายวายชีวา** (พระอภัยมณี, 2558: 259)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

นอกจากตัวละครนางผีเสื้อสมุทรแล้ว ในนิทานคำกลอนเรื่อง พระอภัยมณี ตัวละครอัปลักษณ์มักจะมีจุดสิ้นสุดบทบาทการดำเนินเรื่องด้วยความตาย ได้แก่ นางวาลี และเจ้าละมาน ซึ่งลักษณะการตายของตัวละครทั้ง 2 จะแตกต่างกัน กล่าวคือ นางวาลีตายเพราะถูกผีอุศเรนเข้าสิงซึ่งเกิดขึ้นเพื่อจบตอนอุศเรนตีเมืองผลึก ส่วนเจ้าละมานตายจากการอดอาหารและกลายเป็นผีเข้าสิงรูปนางละเวงวัณฬา เพื่อโยงเข้าสู่เหตุการณ์ของเรื่องในตอนต่อไปคือ สุดสาครพบพระอภัยมณีและมาช่วยแก้เสน่ห์รูปนางละเวงวัณฬา

2.2.3 การให้ความอัปลักษณ์สูญหายไปจากตัวละคร คือ กวีกำหนดให้ความอัปลักษณ์ของ ตัวละครอัปลักษณ์สูญหายไปด้วยการถอดหน้ากาก หรือใช้ความอัปลักษณ์ที่มีมาตั้งแต่กำเนิดเป็นหน้ากากที่สามารถถอดออกได้ การสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ในลักษณะดังกล่าวจะปรากฏเฉพาะตัวละครเอกฝ่ายชายและตัวละครเอกฝ่ายหญิง คือ เจ้าเงาะ ตัวละครเอกฝ่ายชายในบทละครนอกเรื่องสังข์ทอง และนางแก้ว ดังนี้

ตัวละครเจ้าเงาะ ในบทละครนอกเรื่อง สังข์ทอง กวีให้ความอัปลักษณ์เป็นหน้ากากสวมเพื่อปกปิดตัวตนของพระสังข์ให้กลายเป็นเจ้าเงาะที่อัปลักษณ์ทั้งรูปลักษณ์และกิริยาท่าทาง การสูญหายไปของความอัปลักษณ์ที่เป็นหน้ากากเจ้าเงาะจะสูญหายไปเมื่อความขัดแย้งของเรื่องเริ่มคลี่คลายลง เช่น ในตอนพระสังข์ตีคลีก็จะถอดรูปเงาะออกไว้ให้กับนางรจนาเพื่อเปิดเผยความสามารถของตนเอง ความว่า

บัดนั้น เจ้าเงาะเกษมสันต์หรรษา
ได้เครื่องพระอินทร์ดังจินดา จึงเดินเข้ามายังห้องใน
รจนายกพานเครื่องทรง ตามมาคอยส่งให้สอดใส่
พระถอดรูปเงาะพลันทันใด มอบให้รจนานงเยาว์

(สังข์ทอง, 2540: 264)

เหตุการณ์หลังจากพระสังข์ถอดรูปเงาะอันอัปลักษณ์เพื่อตีคลีแล้ว เหตุการณ์ในตอนต่อไปของเรื่องก็จะไม่ปรากฏการสวมรูปเงาะอันอัปลักษณ์อีก

ตัวละครนางแก้ว ในบทละครนอกเรื่อง แก้วหน้าม้า ความอัปลักษณ์ที่มีมาตั้งแต่กำเนิดสามารถสูญหายไปได้เสมือนเป็นหน้ากากที่สวมไว้ ความว่า

บัดนั้น นางแก้วห้ามปรามตามที่
เพราะเราคิดเมตตาปราณี **จะถอดครั้งนี้ครั้งเดียวให้ชม**
...
แล้วดำเนินเดินไปให้ลับองค์ แล้วถอดรูปโฉมยงทันที

(แก้วหน้าม้า, 2544: 175)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความอัปลักษณ์ของนางแก้ว ในบทละครเรื่องแก้วหน้าม้า ได้สูญหายไปด้วยการเผาทำลายทิ้ง ผู้ทำลายคือพระพินทองตัวละครเอกฝ่ายชายของเรื่อง ความว่า

ตรงเข้าอุตลุดฉุดชิง พระวางวิ่งหนีนางไปข้างหน้า

ทิ้งเข้าเพลิงพลันมิทันช้า รูปนางหน้าม้าก็สูญไป

(แก้วหน้าม้า, 2544: 176)

การให้ความอัปลักษณ์สูญหายไปเพื่อทำให้สิ้นสุดบทบาทของตัวละครนางแก้วผู้อัปลักษณ์ แต่ดำเนินเรื่องด้วยบทบาทของนางมณีผู้งดงามแทน

ความอัปลักษณ์ของตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิงสามารถถอดออกได้และสูญหายไป เมื่อการ ดำเนินเรื่องไปสู่จุดคลี่คลายความขัดแย้ง ตัวละครเอกต้องเปิดเผยตัวตนและความอัปลักษณ์นั้นจะไม่ปรากฏขึ้นอีก เนื่องจากตัวละครอัปลักษณ์ได้ดำเนินบทบาทของตนเองตามจุดมุ่งหมายของกวีที่กำหนดให้พิสูจน์ความรักได้สำเร็จ

อภิปรายผล

การนำความอัปลักษณ์มาใช้กำหนดรูปลักษณ์กับตัวละคร จนเกิดเป็นตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยขึ้นนั้นก็สามารถนำตัวละครอัปลักษณ์ใช้ได้หลายบทบาท ทั้งตัวละครสร้างอุปสรรคในเรื่อง ตัวละครสนับสนุน หรือตัวละครคู่ตรงข้าม แต่ทว่าการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ให้เกิดขึ้นแล้วก็มักจะทำให้ตัวละครอัปลักษณ์สิ้นสุดบทบาทลงด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ ตัวละครอัปลักษณ์ที่เป็นตัวละครเอก เช่น นางแก้ว จากบทละครนอกเรื่อง แก้วหน้าม้า มีหน้าม้ามาตั้งแต่กำเนิด แต่เมื่อเป็นตัวละครเอกหน้าม้าอันอัปลักษณ์นั้นสามารถถอดออกได้ จากผู้หญิงอัปลักษณ์กลายเป็นนางมณีผู้หญิงที่มีความงดงาม สาเหตุของหน้าม้าที่สามารถถอดออกได้เสมือนกับหน้ากาก อาจเกิดจากคตินิยมทางการประพันธ์ที่ตัวละครเอกฝ่ายหญิงต้องเป็นบุคคลในอุดมคติ คือจะต้องมีความงดงามทั้งภายนอกและภายในจิตใจ สอดคล้องกับรื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2534:495) ที่กล่าวถึงตัวละครหญิงในวรรณคดีไว้ว่า “ตัวละครหญิงในวรรณคดีนิทานและการแสดงอาจกล่าวได้ว่ากวีใช้ลักษณะอุดมคติของผู้หญิงไทยเป็นพื้นฐานการสร้างตัวละคร”

นอกจากนี้ตัวละครอัปลักษณ์ที่มีบทบาทเป็นตัวละครสนับสนุนตัวละครเอก เช่น นางวาลี ในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี เป็นตัวละครอัปลักษณ์ที่มีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถ และมีฐานะเป็นภรรยาอีกคนของ พระอภัยมณี แต่ตัวละครนางวาลีต้องสิ้นสุดบทบาทลงด้วยความตาย ลักษณะของตัวละครฝ่ายหญิง ทั้ง 2 ตัว สามารถสันนิษฐานได้ว่า ตัวละครฝ่ายหญิงถ้ามีคุณสมบัติพิเศษ เช่น ความเฉลียวฉลาด หรือความสามารถจะต้องมีรูปลักษณ์ที่งดงามด้วย ตัวละครฝ่ายหญิงที่ได้รับบทบาทในเรื่องเป็นตัวละครเอกหรือตัวละครสนับสนุนจึงไม่ควรมีรูปร่างอัปลักษณ์ ดังนั้นจุดสิ้นสุดความอัปลักษณ์ก็ต้องจบลงด้วยการถอดความอัปลักษณ์ทิ้ง หรือทำให้ความอัปลักษณ์หายไปด้วยการตาย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการสร้างและการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พบว่า ในวรรณคดีไทยจะมีการสร้างตัวละครอัปลักษณ์ให้โดยมีบทบาทต่อเรื่อง 4 ลักษณะ ได้แก่ การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อสร้างอุปสรรค

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ให้กับตัวละครเอก การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อช่วยเหลือตัวละครเอก การสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อเป็นตัวละครคู่ตรงข้าม และการสร้างตัวละครอัปลักษณ์เพื่อปกปิดตัวตนของตัวละครเอก ในการสร้างตัวละครอัปลักษณ์โดยมีบทบาทต่อเรื่อง 4 ลักษณะดังกล่าว ส่งผลต่อโครงเรื่องและตัวละครในเรื่อง เพื่อส่งเสริมให้เหตุการณ์ในเรื่องดำเนินไปได้ เช่น ตัวละครขุนช้าง เป็นตัวละครคู่ตรงข้ามที่เข้ามาสนับสนุนคุณสมบัติของตัวละครขุนแผนที่เป็นตัวละครเอกให้โดดเด่นขึ้น ผู้อ่านสามารถเห็นรูปลักษณ์อันงดงาม และความสามารถของขุนแผนได้ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ตัวละครขุนช้างยังมีบทบาทในการสร้างความขัดแย้งให้กับเสภาขุนช้างขุนแผนด้วย กล่าวคือ ขุนช้างอัปลักษณ์ไปรักนางวันทอง แต่นางรักและแต่งงานกับขุนแผน ขุนช้างจึงใช้กลอุบายเพื่อแย่งนางได้สำเร็จ ซึ่งเป็นปมปัญหาสำคัญของเรื่องที่ทำให้เรื่องราวดำเนินไป

ในการกำหนดให้ตัวละครตัวละครอัปลักษณ์สิ้นสุดบทบาทในการดำเนินเรื่อง พบ 3 ลักษณะ ได้แก่ การไม่กล่าวถึงในเหตุการณ์ในเรื่องต่อไป การตาย และการให้ความอัปลักษณ์สูญหายไป การสิ้นสุดบทบาทของตัวละครอัปลักษณ์ดังกล่าวมักจะปรากฏในตอนจบของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งในเรื่อง เพื่อเริ่มต้นเหตุการณ์ใหม่ เช่น เจ้าเงาะ ในบทละครนอกเรื่องสังข์ทอง ซึ่งเดิมเป็นพระสังข์ที่มีรูปลักษณ์งดงาม แต่เมื่อพร้อมจะมีคู่ครองพระสังข์ก็ได้พบรูปเงาะอันอัปลักษณ์ และสวมรูปเงาะกลายเป็นเจ้าเงาะเพื่อใช้ดำเนินเรื่องในตอนนางรจนาหาคู่ต่อไป และเมื่อเหตุการณ์ในตอนนี้จบลงพระสังข์ถอดรูปเงาะและรูปเงาะนั้นหายไป เพื่อดำเนินเหตุการณ์ใหม่ในเรื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ในงานเขียนประเภทเรื่องเล่าเชิงจิตนาการมีการสร้างตัวละครหลายประเภทที่มีบทบาทสำคัญเกิดขึ้นและสิ้นสุดไป สามารถนำการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการศึกษาตัวละครประเภทอื่น ๆ ได้

2. ในวรรณกรรมปัจจุบันจะมีการสร้างตัวละครให้มีรูปลักษณ์ที่ไม่งดงาม หรือเป็นตัวละครอัปลักษณ์ สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบการสร้างและการสิ้นสุดบทบาทของตัวละครในวรรณคดีกับวรรณกรรมปัจจุบันได้ว่ามีความคล้ายคลึง หรือความแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา นาคสกุล. (2552). *ภาษาไทย ชุดคำไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย.

ปรมานุชิตชิโนรส, สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระ. (2513). *มหาเวสสันดรชาดก 13 กัณฑ์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. พระนคร: สำนักพิมพ์องค์การค้าของคุรุสภา.

พรรษา รอดอาตม์. (2555). สัมพันธบทจากนิทานพื้นบ้านสู่การ์ตูนและละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์ : ศึกษากรณีนิทานเรื่องสังข์ทอง. *JC Journal, 4 (2),* 46-72. สืบค้นจากhttp://opac01.rbru.ac.th/multim/journal/02311.pdf

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. (2558). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์ เล่ม 1-เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แสงดาว.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. (2540). *บทละครนอกสังข์ทอง*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2540). *บทละครนอก คาวี*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

_____. (2555). *เสภาขุนช้างขุนแผน.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. (2557). *อิเหนา.* พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

ภูวเนตรนรินทรฤทธิ์, กรมหลวง. (2544). *บทละครนอกเรื่อง แก้วหน้าม้า.* กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม: ภาพพจน์ โวหาร และกลการประพันธ์.* กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2534). *ตัวละครหญิงในวรรณคดีไทยสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น พ.ศ. 1893-2394*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

สุนทรภู่. (2558). *พระอภัยมณี ตอนที่ 1- ตอนที่ 64 ของสุนทรภู่.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

อาภากร หนักไหล่. (2559). *ตัวละครอัปลักษณ์ในวรรณคดีไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

OF THAILAND

การสร้างแอปพลิเคชันสื่อกลางสำหรับคนรักกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์และคลาวด์คอมพิวติ้ง

Developing an Application for Activity Lovers by Applying Social Network and Cloud Computing Technology

จรรยา แหยมเจริญ*
สายยาใจ พึ่งประชา**
พชระ กันทา***
นันทภรณ์ ภุมรินทร์****

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ที่ชื่นชอบทำกิจกรรม และหาเพื่อนร่วมทำกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์และคลาวด์คอมพิวติ้ง และมีระบบแนะนำกิจกรรมตามความชอบส่วนบุคคล แบ่งระบบออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1. ส่วนเบื้องหน้า (Front-End) เป็นโมบายแอปพลิเคชันแบบครอสแพลทฟอร์ม สามารถทำงานได้ทั้งบนแพลทฟอร์มแอนดรอยด์และไอโอเอส พัฒนาด้วยภาษา Dart และ Flutter Framework 2. ส่วนเบื้องหลัง (Back-End) เป็นการบริการจัดการข้อมูล ใช้เทคโนโลยีฐานข้อมูลแบบ NoSQL ด้วย Firebase และอัลกอริทึมการแนะนำกิจกรรมตามความชอบส่วนบุคคลโดยใช้หลักการของภาษา SQL ในการคิวรี่ข้อมูลตามประเภทกิจกรรมที่ชื่นชอบและความถี่ (Frequency) ของการกดถูกใจกิจกรรม ทดสอบการใช้งานระบบจากกลุ่มผู้ใช้โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า ฟังก์ชันการทำงานของแอปพลิเคชันสามารถทำงานได้ตามที่กำหนด ระดับความพึงพอใจในประสิทธิภาพของระบบอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.11, S.D. เท่ากับ 0.25 และระบบแนะนำกิจกรรมตามความชอบส่วนบุคคลมีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ระบบที่พัฒนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยสยามได้ ทำให้เกิดศูนย์กลางกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์แหล่งใหม่

คำสำคัญ : สังคมออนไลน์, ครอสแพลทฟอร์มแอปพลิเคชัน, ระบบแนะนำส่วนบุคคลอัจฉริยะ

*อาจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
**อาจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
***นักศึกษา ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
****นักศึกษา ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

Abstract

The purpose of this research was to develop a mobile application a medium for activist and seek friends to join the activity by utilizing social media technology and cloud computing. And has a personalized recommendation system. The system consists of 2 parts: 1. Front-end is a cross-platform mobile application that can work on both Android and iOS platforms developed with Dart and Flutter Frameworks. 2. Back-end is data management by using Firebase is NoSQL database technology and a personalized recommendation algorithm using the SQL language to retrieve the activity by the activity types and frequency of activity liked. Testing the system by a group of users that have been simple random sampling from senior students of the computer science program, Siam University, a total of 10 people. The result was the application works according to the specification. The satisfaction with the performance of the system was at a good level with an average score of 4.11, S.D. 0.25 and the accuracy of the personalized recommendation system was at a good level with an average score of 4.60. The developed system can be applied to activities within the university and make a new online activity hub.

Keywords : Social, Cross-Platform Application, Personalized Recommendation System

บทนำ

Social Network เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ เน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีความสนใจร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรม เหตุการณ์ เรื่องราว ภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายสังคมหรือความสัมพันธ์ในสังคมระหว่างผู้ใช้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดังนั้นสังคมปัจจุบันจึงมีเครือข่ายสังคมที่เชื่อมโยงข้อมูลกัน โดยมีบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือทางเทคโนโลยี

ปัจจุบันการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นความชอบส่วนบุคคล เช่น การออกกำลังกาย การดูหนัง การท่องเที่ยว การทานอาหาร บางครั้งกิจกรรมที่ชอบทำ เพื่อนหรือครอบครัวอาจจะปฏิเสธหรือไม่ชอบทำกิจกรรมนั้นด้วย จึงเป็นสาเหตุที่ต้องไปทำกิจกรรมคนเดียว ซึ่งบางกิจกรรมไม่สามารถทำคนเดียวได้ เช่น การตีแบต การเล่นฟุตบอล เป็นต้น หรือทำคนเดียวแล้วไม่สนุก แต่ถ้าหากมีแอปพลิเคชั่นหรือสื่อที่สามารถเป็นตัวกลางเชื่อมโยงผู้คนมาสร้างกิจกรรมหรือเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ชื่นชอบของแต่ละคน เช่น อยากทำกิจกรรมอะไร ที่ไหน วันที่และเวลาในกิจกรรมนั้นๆ เป็นต้น สื่อกลางจะสร้างโอกาสให้ผู้ที่ชอบทำกิจกรรมเหมือนกันหรือมีความต้องการเหมือนกันหรือคล้ายกันมาพบกันและทำความรู้จักกันได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์ (Social Network) และเทคโนโลยีคลาวด์ มาสร้างสื่อกลางสำหรับคนรักหรือชอบทำกิจกรรมเดียวกัน โดยพัฒนาเป็นโมบายแอปพลิเคชันแบบข้ามแพลทฟอร์ม (Cross-Platform Mobile Application) สามารถทำงานได้ทั้งบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) และไอโอเอส (iOS) สำหรับเป็นสื่อกลางให้ค้นหาเพื่อนที่ชอบทำกิจกรรมเหมือนกัน รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำกิจกรรมระหว่างกัน เกิดเป็นสังคมออนไลน์แหล่งใหม่ หรือเป็นการสร้างโอกาสให้ได้ค้นพบกิจกรรมใหม่ๆ ให้พบประเพื่อนใหม่ที่มีไลฟ์สไตล์เดียวกัน และได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นที่สนใจร่วมกัน เกี่ยวกับกิจกรรม เรื่องราว ภาพ เพื่อสร้างมิตรภาพใหม่ ผู้ใช้สามารถเป็นได้ทั้งผู้สร้างกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ร่วมถึงแสดงความคิดเห็น โพสต์เรื่องราวและรูปภาพกิจกรรม นอกจากนี้ระบบยังแนะนำกิจกรรมตามความชื่นชอบของผู้ใช้แต่ละคน (Personalize Recommendation) และจากจำนวนกิจกรรมที่ถูกกดไลก์ (Frequency) ได้อีกด้วย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับเป็นสื่อกลางสำหรับผู้ที่ชื่นชอบทำกิจกรรม และหาเพื่อนร่วมทำกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์และคลาวด์คอมพิวติ้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. **ศึกษาและรวบรวมข้อมูล**

1.1 ศึกษาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แอปพลิเคชันทางด้านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) การพัฒนาแอปพลิเคชันข้ามแพลทฟอร์ม (Cross-Platform Development) และเทคโนโลยีฐานข้อมูลโนเอสคิวแอล (NoSQL Database System) เพื่อศึกษากระบวนการทำงาน จุดเด่น ความสามารถ สำหรับนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบ

1.2 ศึกษาระบบแนะนำอัจฉริยะ (Recommendation System) ถึงหลักการทำงาน อัลกอริทึมที่ใช้ ตัวแปรที่จะนำมาใช้เป็นตัวกำหนดความชอบของแต่ละคน

2. **วิเคราะห์และออกแบบระบบ**

2.1 นำความรู้ที่ได้ศึกษาและข้อมูลที่ได้รวบรวมมา มาทำการวิเคราะห์เพื่อทำการกำหนดฟังก์ชันการทำงานของโมบายแอปพลิเคชัน และโครงสร้างของข้อมูลที่จำเป็นต่อระบบ

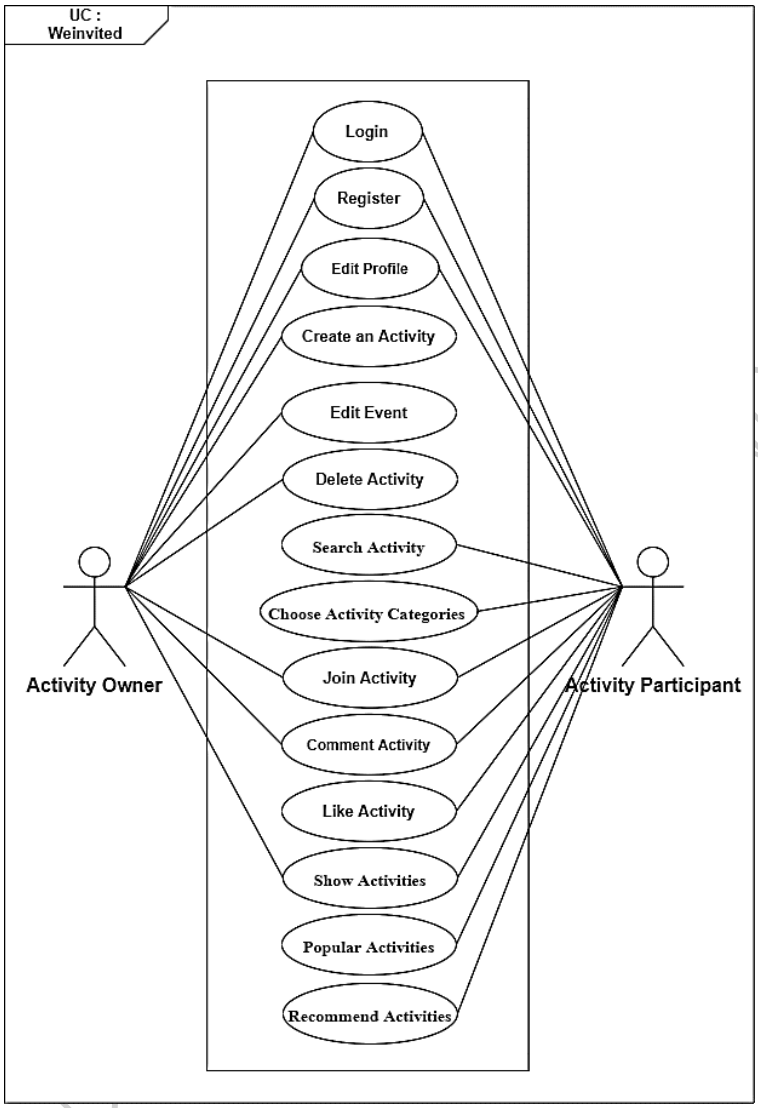
2.2 วิเคราะห์อัลกอริทึมที่จะนำมาใช้ในระบบแนะนำตามความชอบของแต่ละบุคคล โดยได้กำหนดให้ผู้ใช้กำหนดประเภทของกิจกรรมที่ตนเองชอบจำนวน 5 รายการ ตั้งแต่การลงทะเบียนเข้าใช้งานระบบครั้งแรก เพื่อใช้เป็นตัวแปรในการแนะนำกิจกรรมให้ตรงกับความชอบของแต่ละบุคคล และเพื่อเป็นการแนะนำประสบการณ์ใหม่ผู้วิจัยได้ใช้ความถี่ (Frequency) จากการนับจำนวนการกดถูกใจในกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้ใช้แต่ละคนคลิกเข้าไปดูหรือกดถูกใจ สำหรับการแนะนำกิจกรรมที่ได้รับความนิยมแก่ผู้ใช้ ทำให้ผู้ใช้ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.3 ออกแบบสถาปัตยกรรมในการพัฒนาซอฟต์แวร์ เป็น โมบายแอปพลิเคชันทำงานข้ามแพลทฟอร์ม (Cross-Platform Mobile Application) โดยเป็นแอปพลิเคชันที่ทำงานบนอุปกร์เคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต และเขียนชุดคำสั่งเพียงครั้งเดียวแต่สามารถทำงานได้ทั้งบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android) และไอโอเอส (iOS) รวมถึงผ่านโปรแกรมเว็บบราวเซอร์ (Web Browser) ได้อีกด้วย เครื่องมือและภาษาที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ Flutter Framework, ภาษา Dart และเขียนชุดคำสั่งด้วยโปรแกรม Microsoft Visual Studio Code โดยพัฒนาซอฟต์แวร์ตามหลักการของ MVC (Model-View-Controller)

2.4 ออกแบบฐานข้อมูลโดยเลือกใช้สถาปัตยกรรมฐานข้อมูล NoSQL เนื่องจากสามารถสร้างและใช้งานได้เลย ไม่จำเป็นต้องติดตั้งระบบจัดการฐานข้อมูลทำให้เริ่มการใช้งานได้รวดเร็ว (Availability) รองรับการขยายขนาดของข้อมูลได้ดี (Scale Out) โดยใช้ผลิตภัณฑ์ของ Firebase ที่ทำงานผ่านระบบคลาวด์ ทำให้ลดภาระเรื่องการติดตั้งและบริหารจัดการในส่วนของระบบ

2.5 ออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface Design) คำนึงถึง User Experience (UX) เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ใช้ใช้งานได้ง่าย สามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง และไม่ว่าผู้ใช้จะใช้แอปพลิเคชันบนแพลตฟอร์มใดก็จะเห็นหน้าจอเดียวกัน และเพื่อให้การโต้ตอบกับผู้ใช้มีความรวดเร็ว ผู้ใช้ไม่รู้สึกว่าต้องรอนาน ได้รับส่งข้อมูลระหว่างฝั่งแอปพลิเคชันและฝั่งแม่ข่ายแบบ Asynchronous

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 1 แสดงฟังก์ชันการทำงานของระบบด้วย Use Case Diagram

3. พัฒนาระบบ

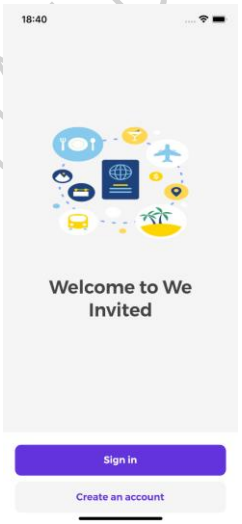
3.1 พัฒนาระบบแนะนำกิจกรรมตามความชอบของแต่ละบุคคล (Personalized Recommendation) โดยการแนะนำกิจกรรมต่อผู้ใช้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย 1. แนะนำตามประเภทของกิจกรรมที่ผู้ใช้ชื่นชอบ หลักการทำงานเมื่อผู้ใช้ลงทะเบียนเข้าใช้งานในครั้งแรก ผู้ใช้จะต้องกำหนดประเภทกิจกรรมที่ตนชื่นชอบจำนวน 5 ประเภท จากที่มีให้เลือกทั้งหมด 10 ประเภท ได้แก่ Sport, Education, Food & Drinks, Game, Nature & Park, Party, Shopping, Healthy, Business และ Others โดยในกลุ่ม Others จะถูกนำไปสร้างเป็นประเภทกิจกรรมให้ผู้ใช้เลือกต่อไปในอนาคต สำหรับการแนะนำส่วนแรกนี้จะใช้หลักการของภาษา SQL ในการดึงข้อมูลกิจกรรมที่ผู้ใช้อื่นๆ เผยแพร่ตามประเภทของกิจกรรมที่ผู้ใช้แต่ละคนชื่นชอบและเป็นกิจกรรมที่มีการเผยแพร่ล่าสุด โดยจะทำการดึงข้อมูลจาก Firebase จำนวน 5 กิจกรรมต่อการแสดงแต่ละครั้ง 2. แนะนำกิจกรรมที่ได้รับความนิยม (Popularity) โดยจะมีการเก็บสถิติความถี่ของการกดถูกใจและการคลิกเข้าดูกิจกรรมต่างๆ แล้วทำการเรียงลำดับจากมากไปน้อย และดึงข้อมูลกิจกรรมที่มีความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก มาแนะนำเพื่อให้ผู้ใช้ได้รับประสบการณ์อื่นๆ ที่แตกต่าง

3.2 พัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน สำหรับเป็นสื่อกลางในการค้นหาผู้ร่วมกิจกรรม เผยแพร่ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ จนเป็นสังคมออนไลน์สำหรับคนรักกิจกรรม โดยผู้ใช้แต่ละคนจะต้องลงทะเบียนเพื่อให้สามารถใช้งานระบบได้ โดยผู้ใช้แต่ละคนเป็นได้ทั้งผู้สร้างกิจกรรม (Activity Owner) และผู้ร่วมกิจกรรม (Activity Participation) ประกอบด้วยฟังก์ชันการทำงานหลัก ดังนี้

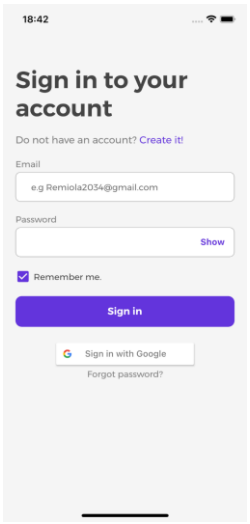
1. ลงทะเบียนใช้งานครั้งแรกด้วยอีเมล์ (Email Address) และรหัสผ่าน (Password)
2. สามารถจัดการข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ชื่อผู้ใช้ เบอร์โทรศัพท์ วันที่เกิด เพศ ได้
3. ในการเข้าสู่ระบบครั้งแรก จะต้องเลือกประเภทของกิจกรรมที่ชื่นชอบจำนวน 5 ประเภท เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำกิจกรรมแก่ผู้ใช้แต่ละคน
4. สามารถค้นหากิจกรรมที่ต้องการได้ จากชื่อกิจกรรม หรือประเภทของกิจกรรม
5. สามารถสร้างและจัดการข้อมูลกิจกรรมได้โดย ระบุชื่อกิจกรรม ประเภทกิจกรรม วันที่เริ่มกิจกรรม วันที่สิ้นสุดกิจกรรม ช่วงเวลา รูปภาพกิจกรรม สถานที่จัดกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมที่ต้องการ ช่วงอายุและเพศของผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรม
6. สามารถกดเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้ รวมถึงยกเลิกการเข้าร่วมกิจกรรมที่เลือกได้ โดยระบบจะส่งการแจ้งเตือน (Notification) คำขอเข้าร่วมกิจกรรมไปยังผู้สร้างกิจกรรม
7. สามารถตอบรับหรือปฏิเสธผู้ขอเข้าร่วมกิจกรรมได้
8. สามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ตนเข้าร่วมได้
9. สามารถกดถูกใจกิจกรรมได้ โดยระบบจะทำการบันทึกสถิติการคลิกลงระบบ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับเป็นสื่อกลางในสังคมออนไลน์ของคนรักกิจกรรม ตามขั้นตอนวิธีดำเนินงานการวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์และออกแบบ มาสร้างแอปพลิเคชัน We Invited สำหรับผู้ใช้ แสดงดังภาพที่ 2 - ภาพที่ 11

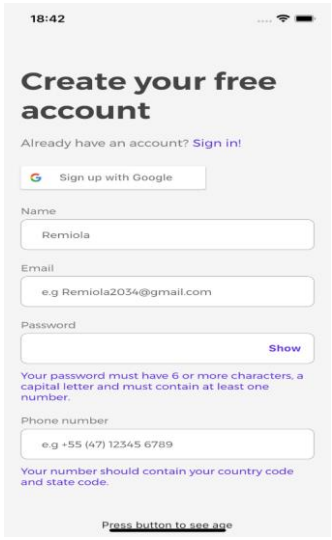

ภาพที่ 2 หน้าแรกของแอปพลิเคชัน

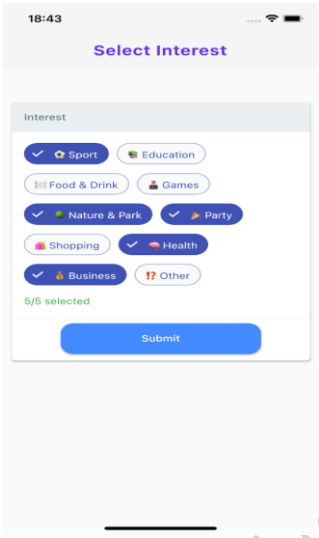

ภาพที่ 3 หน้าเข้าสู่ระบบสำหรับผู้ที่ลงทะเบียนแล้ว

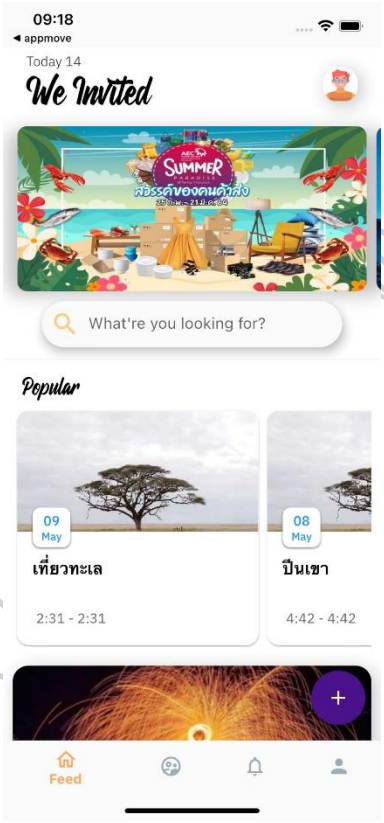
CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 4 หน้าลงทะเบียนสำหรับผู้ใช้รายใหม่

ภาพที่ 5 หน้าระบุประเภทของกิจกรรมที่ชื่นชอบ

ภาพที่ 6 หน้าหลักของแอปพลิเคชัน We Invited ที่แสดงข้อมูลกิจกรรมต่างๆ รวมถึงกิจกรรมที่แนะนำด้วยระบบแนะนำตามความชอบส่วนบุคคล

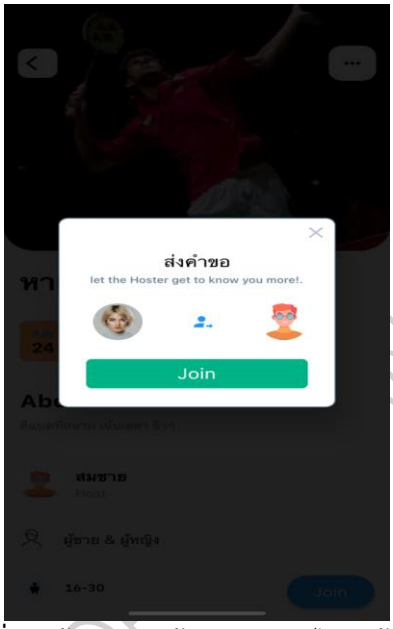

ภาพที่ 7 หน้าสร้างกิจกรรม

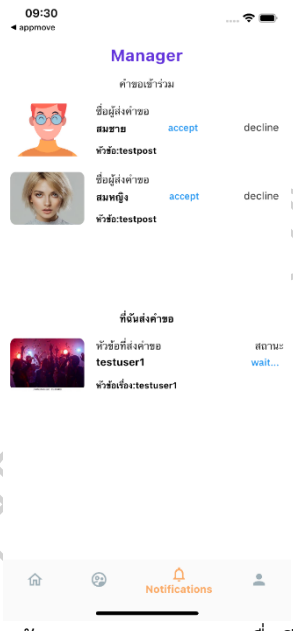
UNIVERSITY OF THAILAND

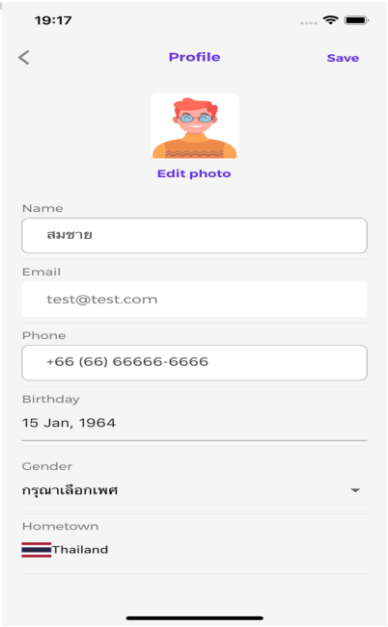
ภาพที่ 8 หน้าแสดงรายละเอียดของกิจกรรม และมีปุ่มกดถูกใจ

ภาพที่ 9 หน้าส่งคำขอเข้าร่วมกิจกรรมไปยังเจ้าของกิจกรรม

ภาพที่ 10 หน้าแสดง Notification เมื่อมีผู้ส่งคำขอเข้าร่วมกิจกรรม

ภาพที่ 11 หน้าแสดงและจัดการข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้

แอปพลิเคชัน We Invited สามารถใช้งานได้ทั้งบนแพลทฟอร์มของแอนดรอยด์ (Android Platform) และแพลทฟอร์มของไอโอเอส (iOS Platform) โดยทั้ง 2 แพลทฟอร์มจะได้ประสบการณ์ในการใช้งานแอปพลิเคชันเหมือนกัน ทั้งในส่วนของหน้าจอแอปพลิเคชันที่ทำหน้าที่เป็นส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface) และฟังก์ชันการทำงานต่างๆ ที่ใช้งานได้ทุกฟังก์ชันเหมือนกัน จากภาพที่ 5 ข้อมูลประเภทของกิจกรรมที่ผู้ใช้ชื่นชอบจะถูกนำไปใช้ในการคัดเลือกกิจกรรมเพื่อนำมาแนะนำดังในภาพที่ 6 ซึ่งผู้ใช้แต่ละคนจะได้การแนะนำกิจกรรมที่แตกต่างกันตามข้อมูลที่ได้ให้ไว้ในเบื้องต้น และเมื่อผู้ใช้กดถูกใจกิจกรรมใด ค่าดังกล่าวจะถูกบันทึกลงในอีเลเมนท์ likes ที่อยู่ใน POSTS โดยจะเป็นการเพิ่มค่าครั้งละ 1 เมื่อมีการกดถูกใจกิจกรรม และจะลบออกครั้งละ 1 เมื่อมีการยกเลิกการถูกใจกิจกรรมนั้น เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องแม่นยำที่สุด และถูกนำไปใช้ในการคัดเลือกกิจกรรมที่ได้รับความนิยม

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับเป็นสังคมออนไลน์สำหรับผู้ที่ชื่นชอบทำกิจกรรม และหาเพื่อนร่วมทำกิจกรรม เมื่อนำแอปพลิเคชัน We Invited ไปให้กลุ่มทดลองใช้งาน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสยาม จำนวน 10 คน จากนักศึกษาทั้งหมด 25 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) พบว่าฟังก์ชันต่างๆ สามารถทำงานได้ตามหน้าที่ที่กำหนด หน้าจอมีความสวยงาม ตัวอักษรอ่านง่าย ผู้ใช้สามารถเรียนรู้การใช้งานได้ด้วยตนเอง แต่การแสดงผลยังมีความล่าช้าอยู่บ้างเนื่องจากขนาดของรูปภาพที่มีขนาดใหญ่และการแสดงผลยังไม่เป็นเรียลไทม์ (Real Time) เมื่อมีผู้ใช้เผยแพร่กิจกรรมใหม่ ผู้ใช้คนอื่นจะเห็นข้อมูลกิจกรรมใหม่ๆ นั้นจะต้องทำการรีเฟรช (Refresh) หน้าจอจึงจะเห็นข้อมูลกิจกรรมใหม่ เนื่องจากการกำหนดโหมดการใช้งานบน Firebase เป็นแบบออฟไลน์ (Offline) และยังไม่รองรับการนำเสนอในรูปแบบของคลิปวิดีโอและการไลฟ์สดอย่างเช่น Facebook ในส่วนของการแนะนำกิจกรรมตามความชอบของแต่ละบุคคลนั้นมีความถูกต้องตรงตามประเภทของกิจกรรมที่ผู้ใช้แต่ละคนชื่นชอบ จากข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการลงทะเบียน การเก็บค่าสถิติความถี่ (Frequency) การกดถูกใจกิจกรรมมีความถูกต้อง โดยเมื่อมีผู้ใช้กดถูกใจจะทำการเพิ่มค่าเข้าไปอีก 1 และเมื่อผู้ใช้คนเดิมกดยกเลิกการถูกใจในกิจกรรมที่ได้เคยกดถูกใจไว้ จะทำการลบค่าออก 1 เช่นกัน

ตารางที่ 1 แสดงผลการประมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	**ด้านการตรงตามความต้องการของผู้ใช้ระบบ**			
1.1	ฟังก์ชันการทำงานครบถ้วนตรงความต้องการ	3.70	0.75	มาก
1.2	รูปแบบของสารสนเทศที่นำเสนอ	4.20	0.52	มาก
1.3	ความครบถ้วนของสารสนเทศ	4.00	0.00	มาก
2	**ด้านการแนะนำกิจกรรมตามความชอบส่วนบุคคล**			
2.1	กิจกรรมที่แนะนำตรงกับความชื่นชอบส่วนตัว	4.60	0.52	มากที่สุด
3	**ด้านการทำงานได้ตามฟังก์ชันงานของระบบ**			
3.1	ความถูกต้องในการแสดงข้อมูลและสารสนเทศ	4.50	0.52	มาก
3.2	ความรวดเร็วในการประมวลผลของระบบ	3.60	0.55	มาก
3.3	การนำเสนอข้อมูลมีการอัปเดทแบบทันทีทันใด	3.70	0.55	มาก
3.4	การป้องกันข้อมูลผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น	4.30	0.52	มาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4	**ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ**			
4.1	ความง่ายต่อการใช้งานระบบ	4.30	0.55	มาก
4.2	ความเหมาะสมในการเลือกใช้ชนิดตัวอักษร	4.00	0.00	มาก
4.3	ความเหมาะสมในการเลือกใช้ขนาดของตัวอักษร	4.20	0.00	มาก
4.4	ความเหมาะสมในการใช้ข้อความเพื่ออธิบายสื่อความหมาย ความเหมาะสมของการเลือกใช้ธีมและสี	4.00 .	0.00	มาก
4.5	ความเหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้ใช้	4.30	0.55	มาก
4.6		4.20	0.41	มาก
	รวม	**4.11**	**0.25**	**มาก**

จากผลการประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน ความพึงพอใจในประสิทธิภาพของระบบอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.11, S.D. เท่ากับ 0.25 โดยในด้านการแนะนำกิจกรรมตามความชอบส่วนบุคคล มีผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60, S.D. เท่ากับ 0.52 แสดงว่าแอปพลิเคชันสามารถแนะนำเกมได้ตรงกับความชื่นชอบส่วนบุคลได้แม่นยำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่าโมบายแอปพลิเคชันสำหรับเป็นสังคมออนไลน์ระหว่างผู้ที่ชื่นชอบทำกิจกรรม และหาเพื่อนร่วมทำกิจกรรม We Invited ยังมีบางฟังก์ชันที่เป็นต้องการของผู้ใช้และควรพัฒนาเพิ่มเติม ได้แก่ การเผยแพร่ในรูปแบบของคลิปวิดีโอ และการนำเสนอข้อมูลกิจกรรมใหม่ๆ ให้เป็นแบบเรียลไทม์ โดยการไปปรับโหมดการใช้งานของ Firebase ให้เป็นแบบเรียลไทม์ และมีการใช้อัลกอริทึมการแนะนำอัจฉริยะอื่นๆ ที่ทำให้ผู้ใช้ได้รับประสบการณ์ใหม่และตรงตามความชอบมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การใช้มาตรวัดการหาค่าความเหมือน (Similarity) การหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Correlation)

งานวิจัยที่พัฒนานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานหรือกิจกรรมภายในภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ และมหาวิทยาลัยสยามได้ โดยใช้เป็นระบบกลางในการรวบรวมกิจกรรมหรือการดำเนินงานต่างๆ ที่ต้องการผู้ร่วมดำเนินการ ทำให้เกิดเป็นศูนย์กลางกิจกรรมสำหรับอาจารย์ นักศึกษา และบุคคลากร ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในองค์กร สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในองค์กร และโดยเฉพาะสถานการณ์การการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้รูปแบบการทำกิจกรรมเปลี่ยนไประบบที่พัฒนารองรับกิจกรรมในรูปแบบของออนไลน์ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความปลอดภัยจากไวรัสโควิด-19 รวมถึงหน่วยงานต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานได้ การติดตั้งเพื่อใช้งานระบบทำได้ง่าย เนื่องจากมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง

เอกสารอ้างอิง

พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์. (2559). *สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต*. เข้าถึงได้จาก https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_11/pdf/aw016.pd

Chatzopoulou, G., Eirinaki, M., & Polyzotis, N. (2009, June). Query recommendations for interactive database exploration. In *International Conference on Scientific and Statistical Database Management* (pp. 3-18). Springer, Berlin, Heidelberg.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Flutter. (2021). *Build apps for any screen.* Retrieve from https://flutter.dev/

Firebase. (2021). *Enabling Offline Capabilities on Android*. Retrieve from https://firebase.google.com/docs/database/android/offline-capabilities

Sarwat, M., Moraffah, R., Mokbel, M. F., & Avery, J. L. (2017, April). Database system support for personalized recommendation applications. In *2017 IEEE 33rd International Conference on Data Engineering (ICDE)* (pp. 1320-1331). IEEE.

Sameeha Rahman. (2019). *A simplified introduction to Dart and Flutter.* Retrieve from https://www.freecodecamp.org/news/https-medium-com-rahman-sameeha-whats-flutter-an-intro-to-dart-6fc42ba7c4a3/

Sydney Paul. (2021). *How to build a personalized recommender using data science.* Retrieve from https://nealanalytics.com/blog/how-to-build-a-personalized-recommender-using-data-science/

ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

The Relationship between Health Literacy and Behavior 3Aor 2Sor Students of The Faculty Public Health and Environment in A Private University

ดวงหทัย แสงสว่าง* ,วิภาวรรณ เพ็งพานิช* ,ดรุณวรรณ สมใจ* ,ภาสกรณ์ กลิ่นขวัญ*
พิมพกานต์ ศรีอำพันธ์**,ชลิดา ลุนระบุตร**,ขวัญฤทัย อยู่เย็น**,นุชวรา สืบสุนทร**,
จันทิมา ลี้ตี๋**,เพ็ญนภา แสงชมภู** ,สุธาวัลย์ สุพรัตน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณา (Descriptive research) ชนิดการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ (Correlational research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม จำนวน 181 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และ พฤติกรรมสุขภาพ 3อ.2ส. ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทุกชุดมากกว่า 0.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรม 3อ.2ส. โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.30, S.D. = 0.32) ความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษาด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสารสุขภาพ และการจัดการตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับพฤติกรรม 3อ.2ส. (r=0.175, 0.277, 0.285 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดกิจกรรม การให้ความรู้และกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเพิ่มพูนความรอบรู้ด้านสุขภาพให้นักศึกษามีพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ, พฤติกรรม 3อ.2ส.

---

*อาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
**นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

Descriptive research was used in conjunction with correlational research. The objective is to study the relationship between health literacy and behavior 3Aor 2Sor (food, exercise, emotion, non-smoking, alcohol) cessation of students faculty of public and environmental health. The sample consists of 181 students in the faculty public health and environment by simple sampling method. This research used questionnaires was created consist of personal factor Health literacy and health behaviors behavior of food, exercise, emotion, non-smoking, alcohol cessation or passed the content validity check. The confidence value of opinion questionnaire on health literacy and behavior 3Aor 2Sor. had confidence values more than 0.7. The data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, minimum and maximum value, and tested by Pearson Correction Coefficient statistics. The results showed that students of the faculty of public health and environment had the behavior of 3Aor 2Sor overall at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.30, S.D. = 0.32). The health literacy includes access to information and health services, health communication skills and self-management There was a low level of positive correlation with the behavior of 3Aor 2Sor (r=0.175, 0.277, 0.285 respectively.) at the statistical significance level 0.05. The results of this research can be used as a guideline for the design of activities knowledge and teaching and learning activities so that students of the Faculty of Public Health and the Environment are aware of and understand how to practice according to the behavioral principles of 3Aor 2Sor better health.

Keyword : Health literacy, Behavior.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ยุคทุนนิยม และ เทคโนโลยี สภาพสังคมและวิถีชีวิตประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิม จากจำนวนประชากรไทยตามทะเบียนราษฎรทั่วราชอาณาจักรมีทั้งสิ้น 66.17 ล้านคน ในปี พ.ศ.2564 พบว่า มีประชากรกลุ่มวัยรุ่น อายุ 15-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.73 หรือคิดเป็นจำนวน 8,422,564 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2564) โดยกลุ่มวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยเฉพาะโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง มะเร็ง โรคหัวใจและหลอดเลือด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีสาเหตุสำคัญจากการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงร่วม 3อ.2ส. (พฤติกรรมการออกกำลังกาย อาหาร อารมณ์ สูบบุหรี่และสุรา) ซึ่งเป็นพฤติกรรมสุขภาพในการดำเนินชีวิตที่เสี่ยงต่อสุขภาพ (กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2561)

จากพฤติกรรมสุขภาพดังกล่าวนั้น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน วัยรุ่นจึงควรมีการรับผิดชอบต่อตนเองเป็นอย่างมากในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักพฤติกรรม 3อ.2ส. เพื่อการป้องกันการเกิดโรคและเพื่อให้มีสุขภาพดี เพราะวัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีปัญหาด้านสุขภาพ จากการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การใช้สารเสพติดและการมีพฤติกรรมก้าวร้าว วัยรุ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่บั่นทอนสุขภาพ นอนดึก กินอาหารจานด่วน ใช้ช้อนและหลอดน้ำร่วมกับผู้อื่น และพบว่ามีปัญหาความเครียดและดื่มแอลกอฮอล์ จากการสำรวจพบว่าในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 51.2 ล้านคน พบว่า เป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 14.9 ล้านคน (ผ่องศรี อิ่มสอน และนันทนา น้ำฝน, 2556)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

และจากข้อมูลของระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติในกลุ่มช่วงอายุ อายุ 15-59 ปี จำนวน 15,278 คน พบว่า ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก3อ.2ส. ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับไม่ดี (49.0) และระดับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 อ. 2 ส. ส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่ดี (56.7) (กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2561)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นการดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีของแต่ละบุคคล ตลอดช่วงอายุ โดยอาศัยทักษะในการรับรู้ เข้าใจ และตัดสินใจในข้อมูลสารสนเทศ และบริการด้านสุขภาพที่ได้รับตลอดจนสามารถ เข้าถึงข้อมูลต่างๆเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง ความรอบรู้ด้านสุขภาพแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน ระดับที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นปฏิสัมพันธ์ และระดับที่ 3 ความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นวิจารณญาณ ซึ่งการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานระดับต่ำจะมีผลต่อการเพิ่มอัตราการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลบ่อยขึ้นโดยเฉพาะการใช้บริการ ฉุกเฉิน และมีอัตราตายเพิ่มสูงขึ้น แต่ถ้าหากมีความรอบรู้ด้านสุขภาพขั้นพื้นฐานระดับสูงหรือเพียงพอ (adequate) จะทำให้เกิดผลลัพธ์ทางด้านสุขภาพที่ดี (พิทยา ไพบูลย์ศิริ, 2561) โดยองค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ คือ คุณลักษณะสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง ทักษะการตัดสินใจ การรู้เท่าทันสื่อ (กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข , 2561)

นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับความรอบรู้ด้านสุขภาพ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่อยู่ในกลุ่มอายุที่มีปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ ดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข้อมูลด้านสุขภาพในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพในอนาคต ซึ่งจากการสำรวจลักษณะพฤติกรรมของนักศึกษา พบว่า พฤติกรรมด้านการรับประทานอาหาร คือ ไม่รับประทานอาหารมื้อเช้าเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากไม่มีเวลาในการรับประทานอาหารเช้า และจะเน้นรับประทานอาหารในช่วงก่อนนอน พฤติกรรมด้านการออกกำลังกาย คือ ไม่ชอบออกกำลังกายเพราะรู้สึกเหนื่อยล้า และไม่มีเวลาในการออกกำลังกาย หรือบางคนที่ออกกำลังกายก็จะออกกำลังกายแค่ 1-2 วันต่อสัปดาห์ พฤติกรรมด้านอารมณ์ คือ หากมีความเครียดเกิดขึ้นก็จะมีการแก้ไขปัญหาด้วยการ ฟังเพลง นอนพักผ่อน และขับรถเล่น พฤติกรรมด้านการดื่มสุรา คือ ส่วนใหญ่จะดื่มสุราในช่วงโอกาสที่สำคัญ เช่น งานเลี้ยงวันเกิด และพฤติกรรมด้านการสูบบุหรี่ คือ ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ เนื่องจากเหม็นกลิ่นควันบุหรี่ ซึ่งจากการสำรวจเบื้องต้นนี้พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ เช่น พฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ผิดหลักโภชนาการ พฤติกรรมการออกกำลังกายที่ไม่สม่ำเสมอ พฤติกรรมทางด้านอารมณ์ พฤติกรรมการดื่มสุรา และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปวางแผนและกำหนดกิจกรรมด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพตามหลัก 3อ.2ส. ให้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและนำไปสู่การปฏิบัติตนทางด้านสุขภาพที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

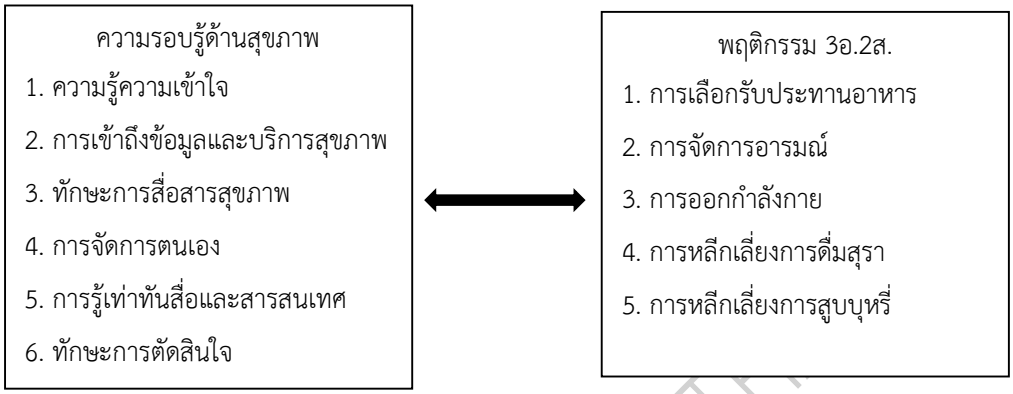
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม 3อ. 2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สมมติฐานของการวิจัย

ความรอบรู้ด้านสุขภาพประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม 3อ.2ส.

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 342 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ (Krejcie & Morgan, 1970: สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2554) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 181 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ซึ่งจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นปีที่ 1-4 และสาขาวิชา แล้วเลือกตัวอย่างจากประชากรแต่ละชั้นด้วยวิธีแบบจับฉลากจากรหัสนักศึกษาแบบไม่คืนกลับ โดยการหยิบฉลากจากกระดาษที่มีรหัสนักศึกษาชั้นปีที่ 1–4 คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และรายรับของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ความรู้ความเข้าใจ ทางสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปฏิบัติตนตาม 3อ.2ส. เป็นแบบสอบถามวัดความรู้แบบเลือกตอบ ดังนี้

ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทางสุขภาพที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักปฏิบัติตนตาม 3อ.2ส. เป็นแบบสอบถามวัดความรู้แบบเลือกตอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนน 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.80 - 6.00	รู้และเข้าใจใน 3อ.2ส. อย่างถูกต้องเพียงพอต่อการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพที่ดี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

4.20 - 4.79 รู้และเข้าใจใน 3อ.2ส. ถูกต้องเป็นส่วนมากเพียงต่อการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพที่ดี

3.60 - 4.19 รู้และเข้าใจใน 3อ.2ส. ถูกต้องเป็นส่วนน้อยไม่ๆเพียงพอต่อการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพที่ดี

0 - 3.59 รู้และเข้าใจใน 3อ.2ส. น้อยมากไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพที่ดี

ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ด้านการสื่อสารสุขภาพ ด้านการจัดการตนเองและด้านการรู้เท่าทันสื่อตามหลัก 3อ.2ส. เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบมาตราส่วน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน		หมายถึง
5	มากที่สุด	ท่านเห็นด้วยกับข้อความมากที่สุด
4	มาก	ท่านเห็นด้วยกับข้อความมาก
3	ปานกลาง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความปานกลาง
2	น้อย	ท่านเห็นด้วยกับข้อความน้อย
1	น้อยที่สุด	ท่านเห็นด้วยกับข้อความน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21–5.00	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด
3.41–4.20	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก
2.61–3.40	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง
1.81–2.60	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อย
1.00-1.80	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องตาม 3อ.2ส. โดยเป็นคำถามการปฏิบัติเชิงลบและเชิงบวก ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ซึ่งใช้เป็นการวัดแบบมาตราส่วน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	หมายถึง
4	สามารถปฏิเสธการชักชวนได้
3	สามารถปฏิเสธการชักชวนได้ปานกลาง
2	สามารถปฏิเสธการชักชวนได้บางครั้ง
1	ไม่สามารถปฏิเสธการชักชวนได้เลย

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
>3.26	การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง อยู่ในระดับมาก
2.52 –3.25	การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง อยู่ในระดับปานกลาง
1.76–2.51	การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง อยู่ในระดับน้อย
<1.76	การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมตามหลัก 3อ.2ส.ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	คะแนนข้อความเชิงบวก	คะแนนข้อความเชิงลบ
ท่านปฏิบัติกิจกรรมในข้อความเป็นประจำสม่ำเสมอทุกวัน	5	1
ท่านปฏิบัติกิจกรรมในข้อความ มากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์	4	2
ท่านปฏิบัติกิจกรรมในข้อความเป็นบางครั้ง 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	3	3
ท่านปฏิบัติกิจกรรมในข้อความ 1 ครั้งต่อสัปดาห์	2	4
ท่านไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมในข้อความเลย	1	5

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.21–5.00	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด
3.41–4.20	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก
2.61–3.40	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง
1.81–2.60	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อย
1.00-1.80	การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง และการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามรายข้อทุกข้ออยู่ในระหว่าง 0.60-1.00 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียง คือ นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน ส่วนความรอบรู้สุขภาพ ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะการจัดการตนเอง และด้านการรู้เท่าทันสื่อ มีค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟ่าของคอนบราค (Cronbach' s Alpha coefficient) อยู่ที่ 0.791 และด้านทักษะการตัดสินใจ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.770 โดยแบบสอบถามด้านความรู้ใช้วิธี Kuder Richardson (KR-20) มีค่าอยู่ที่ 0.71 และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมตามหลัก 3อ.2ส. เท่ากับ 0.80

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่รับรอง อ. 1006/2563 รวมถึงชี้แจงเรื่องการพิทักษ์สิทธิอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรให้กลุ่มตัวอย่างลงนามให้คำยินยอมในการตอบแบบสอบถามการวิจัย ผู้วิจัยให้แบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย การพิทักษ์สิทธิและการตอบแบบสอบถามในเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัยและเอกสารชี้แจงการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามไว้เป็นความลับอยู่ในที่ปลอดภัยและทำลายทิ้งเมื่อสิ้นสุดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในลักษณะภาพรวม การรายงานผลการวิเคราะห์ในลักษณะที่ไม่สามารถเชื่อมโยงถึงตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรม 3อ.2ส.นำเสนอโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าเฉลี่ย (Mean)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพ 3อ.2ส.

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 186 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 90.1 มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 20-21 ปี ร้อยละ 50.8 รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 51.9 ระดับชั้นปีที่ศึกษาเฉลี่ยอยู่ปีที่ 4 ร้อยละ 37.6 เป็นนักศึกษาสาขาวิชาอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 47.5

ตารางที่ 1 พฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษา (n=186)

พฤติกรรม 3อ.2ส.	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. การเลือกรับประทานอาหาร	3.24	0.44	ปานกลาง
2. การจัดการอารมณ์	3.36	0.57	ปานกลาง
3. การออกกำลังกาย	2.91	0.68	ปานกลาง
4. การหลีกเลี่ยงการดื่มสุรา	3.49	0.81	มาก

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. การหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่	3.51	0.82	มาก
โดยภาพรวม	3.30	0.32	ปานกลาง

นักศึกษามีการปฏิบัติตามพฤติกรรม 3อ.2ส. อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.30, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51, S.D. = 0.82) รองลงมาคือ การหลีกเลี่ยงการดื่มสุรา ($\overline{X}$ = 3.49, S.D. = 0.81) พฤติกรรมด้าน 3อ.2ส. ที่อยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การจัดการอารมณ์ ($\overline{X}$ = 3.36, S.D. = 0.57) การเลือกรับประทานอาหาร ($\overline{X}$ = 3.24, S.D. = 0.44) และการออกกำลังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\overline{X}$ = 2.91, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรม 3อ. 2ส.

ตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	พฤติกรรม 3อ. 2ส.		
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ความรู้ความเข้าใจ	0.014	0.856	ไม่มีความสัมพันธ์
การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	0.175	0.018*	ต่ำ
ทักษะการสื่อสารสุขภาพ	0.277	0.000*	ต่ำ
การจัดการตนเอง	0.285	0.000*	ต่ำ
การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	0.125	0.094	ไม่มีความสัมพันธ์
ทักษะการตัดสินใจ	0.145	0.052	ไม่มีความสัมพันธ์

*p-value < .05

ความรอบรู้ทางด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่าความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ (r= 0.175) ทักษะการสื่อสารสุขภาพ (r=0.277) และทักษะการจัดการตนเอง (r=0.285) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม 3อ.2ส. อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจด้านการรู้เท่าทันสื่อ ด้านทักษะการตัดสินใจ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม 3อ.2ส.

อภิปรายผล

พฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่าการปฏิบัติตนตามพฤติกรรม 3อ.2ส.ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม โดยรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.30 , S.D. = 0.32) และการปฏิบัติตนในด้านการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51 , S.D. = 0.82) หมายถึง นักศึกษาสามารถดูแลตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สามารถปฏิเสธเพื่อนเมื่อชักชวนให้สูบบุหรี่ได้เป็นอย่างดี ($\overline{X}$ = 3.92 , S.D. = 1.50) และนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยสูบบุหรี่ร้อยละ 91.7 สอดคล้องกับทักษิกา ชัชวรัตน์และคณะ (2561) ที่ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น พบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารพฤติกรรมการออกกำลังกายและ พฤติกรรมอารมณ์ของวัยรุ่นในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภมร ดรุณและประกันชัย ไกรรัตน์ (2562) ปัจจัยความรอบรู้ด้านสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนจังหวัดบึงกาฬ ผลพบว่า พฤติกรรมสุขภาพตาม 3อ2ส ของ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.11 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมไม่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีระดับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด

ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพด้านความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ และทักษะการตัดสินใจกับพฤติกรรม 3อ.2ส.

ผลการศึกษาพบว่า ความรอบรู้ทางสุขภาพ ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม (r = 0.175) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากการศึกษาข้อมูลกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษามีการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ อยู่ในระดับ มาก ($\overline{X}$ = 4.06 , S.D. = 0.58) นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถค้นหาข้อมูลสุขภาพที่เข้าถึงง่าย สามารถตรวจสอบข้อมูลด้านสุขภาพ และปฏิบัติตนตาม3อ.2ส. ได้ถูกต้อง สอดคล้องกับการศึกษาของปาจรา โพธิหัง (2564) ว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกผลลัพธ์พฤติกรรมสุขภาพการส่งเสริมและป้องกันโรค ในเรื่องของ 3อ2ส การป้องโรคไข้เลือดออก โรคความดันโลหิตสูง โรคอ้วน โรคไข้เลือดออก และโรคพยาธิใบไม้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ สะท้อนให้เห็นความสามารถการใช้ข้อมูลข่าวสารสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของทฤษฎีมีส่วนร่วมในกิจกรรม อันนำซึ่งผลของภาวะสุขภาพดีขึ้น สามารถเลือกใช้บริการสาธารณสุข มีแบบแผนชีวิตที่ดี พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคที่สำคัญๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติตัว ทำให้ผลลัพธ์สุขภาพดี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นพมาศ โกศลและคณะ (2562) ว่าความรู้ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการสื่อสารสุขภาพ ด้านการจัดการตนเองด้านการรู้เท่าทันสื่อ และความรอบรู้ทางด้านสุขภาพโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ2ส ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยที่มีการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพได้ จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดการรับรู้หรือนำข้อมูลเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนเพื่อการดูแลตนเองมากขึ้น

ความรอบรู้ทางสุขภาพ ด้านทักษะการสื่อสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม (r=0.277) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จากการศึกษาข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อมมีทักษะในการสื่อสารข้อมูลด้านสุขภาพอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.63, S.D.=0.73) เช่น นักศึกษาสามารถอ่านข้อมูลด้านสุขภาพด้วยตนเองหรือขอคำแนะนำเรื่องการปฏิบัติตนตาม 3อ.2ส. จากผู้อื่นได้ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสุขภาพกับผู้อื่น และสามารถชักชวนให้บุคคลอื่นรับฟังข้อมูลด้านสุขภาพที่ถูกต้อง และจากข้อมูลพฤติกรรม 3อ.2ส. พบว่านักศึกษามีการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.51, S.D. = 0.82) ซึ่งนักศึกษามีการให้คำแนะนำ และตักเตือนเพื่อน ครอบครัว ให้เลิกสูบบุหรี่และให้รู้จักโทษของการสูบบุหรี่ได้ สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ นพมาศ โกศลและคณะ (2562) ปัจจัยด้านการสื่อสารสุขภาพมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ.2ส. ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ ไม่เคยสูบบุหรี่ ร้อยละ 91 อธิบายได้ว่า การที่บุคคลสามารถปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพตนเองและหลีกเลี่ยงสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ก็จะสามารถให้คำแนะนำหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นได้ เช่น การให้คำแนะนำกับคนในครอบครัวเพื่อให้รู้ถึงโทษหรืออันตรายที่เกิดจากการปฏิบัติตนไม่เหมาะสมทางสุขภาพ เป็นต้น

ความรอบรู้ทางสุขภาพ ด้านการจัดการตนเอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำกับพฤติกรรม 3อ.2ส. ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม (r=0.285) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 อธิบายได้ว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีการจัดการตนเองในด้านภาวะอารมณ์ มีการวางแผนชีวิตและจัดสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภมร ดรุณและประกันชัย ไกรรัตน์ (2562) ปัจจัยความรอบรู้ด้านสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนจังหวัดบึงกาฬ ผลพบว่า ปัจจัยความรอบรู้ทางสุขภาพ ด้านการจัดการตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับพฤติกรรมสุขภาพ 3อ.2ส. และสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริวรรณ ชอบธรรมสกุล (2561) การศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพพฤติกรรมการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ป้องกันโรคอ้วนและความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคอ้วนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการศึกษาพบว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคอ้วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการศึกษาข้อมูลนักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระดับการศึกษาชั้นปีที่ 4 ถึงร้อยละ 68 และได้ผ่านการเรียนการสอนในระดับวิชาชีพจึงทำให้มีความรู้ความเข้าในการจัดการตนเองด้านสุขภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัชราพร เชยสุวรรณ (2560) กล่าวว่าระดับพื้นฐานของความรอบรู้ด้านสุขภาพในการจัดการตนเองตาม คือ บุคคลเหล่านั้นมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการปฏิบัติตน เพื่อให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรมีการวางแผน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ 3อ.2ส.ให้กับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้นโดยเน้นในเรื่องของการออกกำลังกาย การเลือกรับประทานอาหาร การจัดการอารมณ์เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการความรอบรู้ทางด้านสุขภาพ ให้กับนักศึกษาสายสุขภาพเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้นักศึกษามีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพและทักษะในการปฏิบัติตนในด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้นเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่วิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในรูปแบบวิธีการวิจัย การเก็บข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้ทราบรายละเอียดของปัจจัยด้านอื่นๆที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม 3อ.2ส.กับกลุ่มนักศึกษาทั้งในสายสุขภาพและสายอื่นๆเพื่อใช้ในการกำหนดวางแผนการจัดกิจกรรมในระดับนโยบายของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านสุขภาพต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเชิงทดลองหรือวิจัยในห้องเรียนหลังจากการนำผลวิจัยไปใช้ คือการศึกษาถึงผลที่ได้จากการบูรณาการความรอบรู้ทางด้านสุขภาพกับรายวิชาทางด้านสุขภาพ เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

กองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *กลยุทธ์การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท สามเจริญพานิช(กรุงเทพ) จำกัด.

ทักษิกา ชัชวรัตน์และคณะ. (2561). พฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา, 9*(3), 107-120.

นพมาศ โกศลและคณะ. (2562). *ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ 3อ.2ส. ของกลุ่มวัยทำงาน สำหรับหมู่บ้านจัดการสุขภาพ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านวังหิน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช.* ใน สำนักวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (บ.ก.), *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 10* (น. 1600-1611). สงขลา, ประเทศไทย.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปาจรา โพธิหัง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในประเทศไทย: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 29*(3), 117-130.

ผ่องศรี อิ่มสอน และนันทนา น้ำฝน. (2556). ภาวะสุขภาพของวัยรุ่นตอนปลายในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร*, *21*(1), 64-71.

พิทยา ไพบูลย์ศิริ. (2561). ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ 3อ 2ส ของผู้บริหารภาครัฐ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย, 8*(1), 97-107.

ภมร ดรุณ และประกันชัย ไกรรัตน์. (2562). ปัจจัยความรอบรู้ด้านสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนจังหวัดบึงกาฬ. *วารสารวิชาการ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ*, *15*(3), 1-12.

วัชราพร เชยสุวรรณ. (2560). ความรอบรู้ด้านสุขภาพ : แนวคิดและการประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาล. *วารสารแพทย์นาวี , 44*(3), 183-197.

ศิริวรรณ ชอบธรรมสกุล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกัน โรคอ้วนของนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 8*(1), 116-123.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2564). *ข้อมูลทั่วไปด้านประชากร.* สืบค้นจาก https://www.boi.go.th/index.php?page=demographic.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน

Workout at home Application Development

เอก บำรุงศรี*

ณัฏฐพงศ์ พรหมศร**

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน โดยมี 2 ฟังก์ชันหลัก คือ (1) สอนวิธีการและท่าออกกำลังกายสร้างมัดกล้ามส่วนต่างๆ (2) กำหนดตารางการออกกำลังกายที่ถูกต้องเพื่อให้ได้ผลตรงตามเป้าหมายการออกกำลังกาย พัฒนาในรูปแบบ Cross Platform ทำงานได้ทั้งบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์และไอโอเอส เขียนคำสั่งด้วยภาษา Dart ด้วยเครื่องมือ Flutter และใช้ Firebase จัดการข้อมูลตามหลักการของ NoSQL Database 2) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน โดยกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาสาขาวิทยาการคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (***S.D.***) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ใช้สามารถใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับการออกกาลังกายได้ด้วยตนเองตามคำแนะนำต่างๆ ที่มีในแอปพลิเคชัน และ 2) ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30, ***S.D.*** = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจด้านการทดสอบการใช้งานมากสุด ($\overline{X}$ = 4.39, ***S.D.*** = 0.52)

Abstract

The objectives of this research are 1) Workout at Home Application Development is one of the goals of this study. The app has two primary functions: (1) muscle-building techniques and exercises (2) Create a workout regimen that will help you achieve your fitness goals. Developed in a cross-platform format, it operates on both Android and iOS operating systems, uses Flutter to write instructions in Dart, and uses Firebase to manage data according to NoSQL Database principles. 2) Examine how satisfied users are with the application's performance. The participants in this study were computer science students. Stratified random sampling was used to acquire a sample of 30 persons. The Application Performance

คำสำคัญ : แอปพลิเคชัน, ออกกำลังกายที่บ้าน, ท่าออกกำลังกาย

Keywords : Application, home workout, exercise posture

---

*อาจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

**อาจารย์ ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Satisfaction Questionnaire was used as a research technique. The arithmetic mean ($\overline{X}$) and standard deviation (***S.D.***) were the statistics utilized to analyze the data. The study's findings found that: 1) users can use the workout app on their own by following the app's instructions; and 2) users had a high level of overall satisfaction with the app ($\overline{X}$ = 4.30, ***S.D.*** = 0.57). Satisfaction with the most functional testing was discovered after considering each area ($\overline{X}$ = 4.39, ***S.D.*** = 0.52).

บทนำ

มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องใส่ใจดูแล บำรุงรักษาร่างกายของตน เพื่อให้ร่างกายสามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตลอดเวลา การดูแลรักษาร่างกายของตนเองอย่างสม่ำเสมอนั้น จะทำให้ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย ร่างกายสามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ มีคำกล่าวไว้ว่า "ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ" หมายความว่า การไม่มีโรคภัยนั้น เป็นความสุขของชีวิต ดังนั้นเราควรใส่ใจกับการดูแลรักษาสุขภาพ เพื่อให้ชีวิตมีความสุข

การดูแลรักษาสุขภาพของมนุษย์นั้นมีหลายประการ การออกกำลังกายเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการดูแลรักษาสุขภาพ แต่คนที่ทำงานและมีภาระงานต้องรับผิดชอบนั้น ทำให้มีเวลาในการออกกำลังกายน้อยหรือไม่มีเวลาฝึกซ้อมกีฬาต่างๆ ทำให้ปัจจุบัน การออกกำลังกายที่เป็นที่นิยมกันมาก คือการออกกำลังกล้ามเนื้อ และการบริหารกล้ามเนื้ออย่างง่าย หรือการเข้า Fitness ซึ่งเป็นสถานที่สำหรับออกกำลังกาย มีเครื่องสำหรับช่วยในการออกกำลังกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นกระแสนิยมในกลุ่มคนที่มีภาระงาน หรือมีเวลาในการออกกำลังกายน้อย และการออกกำลังกายแบบ Fitness นี้ยังง่ายต่อการฝึก ทำให้ผู้เล่นมีรูปร่างที่สวยงาม แข็งแรง ซึ่งเป็นเหตุจูงใจหนึ่งที่ทำให้คนอยากออกกำลังกาย

แต่จากสถานการณ์ปัจจุบัน การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) อาจทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ปรับตัวเลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านให้มากขึ้น และออกไปข้างนอกให้น้อยลง กิจกรรมที่ทำนอกบ้านต้องหยุดไว้ก่อน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสนี้ กิจกรรมด้านออกกำลังกาย เช่น เล่นฟุตบอล เล่นแบตมินตัน วิ่ง ปั่นจักรยาน ออกกำลังกายที่ยิมหรือ Fitness เป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องงดเช่นกัน ทำให้การขยับร่างกายมีน้อยลงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามเพื่อสุขภาพที่ดีและร่างกายที่แข็งแรงอยู่เสมอ จึงควรมีกิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายให้ได้ใช้พลังงาน เพื่อรักษาสุขภาพและรูปร่างให้สมบูรณ์แข็งแรง เสริมสร้างภูมิต้านทานให้ห่างไกลโรค เมื่อคนรักสุขภาพและการออกกำลังกายต้องการจะรักษาสุขภาพและรูปร่างตลอดเวลา การออกกำลังกายจากที่บ้าน (workout at home) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ตอบโจทย์ที่สุดในเวลานี้ และเป็นการออกกำลังกายที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นมาอย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น โดยเทคโนโลยีสารสนเทศแต่ละชนิดถูกพัฒนาและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทั้งการติดต่อสื่อสาร การประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงแอปพลิเคชัน (Application) ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยการทำงานของผู้ใช้ให้เราสามารถใช้งานด้านต่างๆ ของเทคโนโลยีได้อย่างเป็นระบบ และสะดวกมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาและพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้านขึ้น เพื่อเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นตัวช่วยให้กับผู้ที่ต้องการดูแลสุขภาพในเรื่องของการออกกำลังกาย ให้มีการออกกำลังกายที่บ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัยในการออกกำลังกายมากขึ้น อีกทั้งยังรู้ว่าในแต่ละวัน ต้องออกกำลังกายด้วยท่าไหน เพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายของการออกกำลังกายที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกาย ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบตามแนวคิดในการพัฒนาวัฏจักรการพัฒนาระบบงาน (System Development Life Cycle หรือ SDLC) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้ แบบจำลองน้ำตก (Waterfall Model) ในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน สามารถแบ่งกิจกรรมการดำนินงานตามลำดับ สามารถย้อนกลับเพื่อปรับปรุงกิจกรรมก่อนหน้าในรอบต่อไปได้ (โอภาส, 2548, น. 50-57) ทำให้เกิดความแน่ใจว่าระบบในแต่ละส่วนสามารถทำงานร่วมกันได้ การพัฒนาระบบมีความถูกต้องสมบูรณ์ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด โดยมีรายละเอียดลำดับขั้นตอน ดังนี้

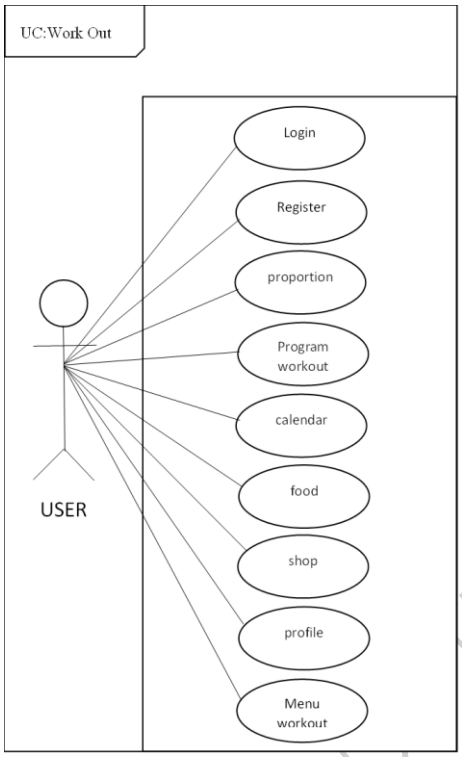
1. การศึกษาระบบงานปัจจุบันและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความต้องการในการใช้งานแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้านโดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่มีกิจกรรมออกกำลังกายในสถานออกกำลังกาย (Fitness Center) รวมถึงศึกษาภาพแบบบริการของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่มีความใกล้เคียงกัน เช่น adidas Training by Runtastic, Fitbit Coach, MyFitnessPal, Keep Trainer เป็นต้น แล้วทำการหาจุดเด่นและจุดด้อยของระบบดังกล่าว รวมถึงศึกษาภาพแบบการออกกำลังกาย จากนั้นทำการวิเคราะห์รูปแบบแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้านที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ และทำการศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบรวมถึงข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสถาปัตยกรรม เทคโนโลยี และเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน ได้แนวทางการการพัฒนาแอปพลิเคชั่นเป็นแบบ Cross Platform เพื่อให้รองรับการทำงานบนระบบปฏิบัติการไอโอเอส และแอนดรอยด์ การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้แอปพลิเคชัน UI (User Interface) ที่มีความยืดหยุ่น โดยมุ่งเน้นการออกแบบให้ตรงกับประสบการณ์ของผู้ใช้งาน UX (User Experience) รวมถึงการออกแบบเมนูต่างๆ ให้มีความเหมาะสมในการใช้งาน ผู้วิจัยเลือกพัฒนาแอปพลิเคชันด้วยภาษา Dart โดยใช้ Flutter เป็นเครื่องมือในการสร้างโปรแกรม สำหรับระบบฐานข้อมูล (Database System) ผู้วิจัยเลือกใช้รูปแบบ NoSQL Database ที่ทำงานบนคลาวด์ โดยใช้ Firebase ในการจัดการข้อมูลของระบบ ได้แก่ ข้อมูลผู้ใช้งาน ข้อมูลการออกกำลังกาย และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบ

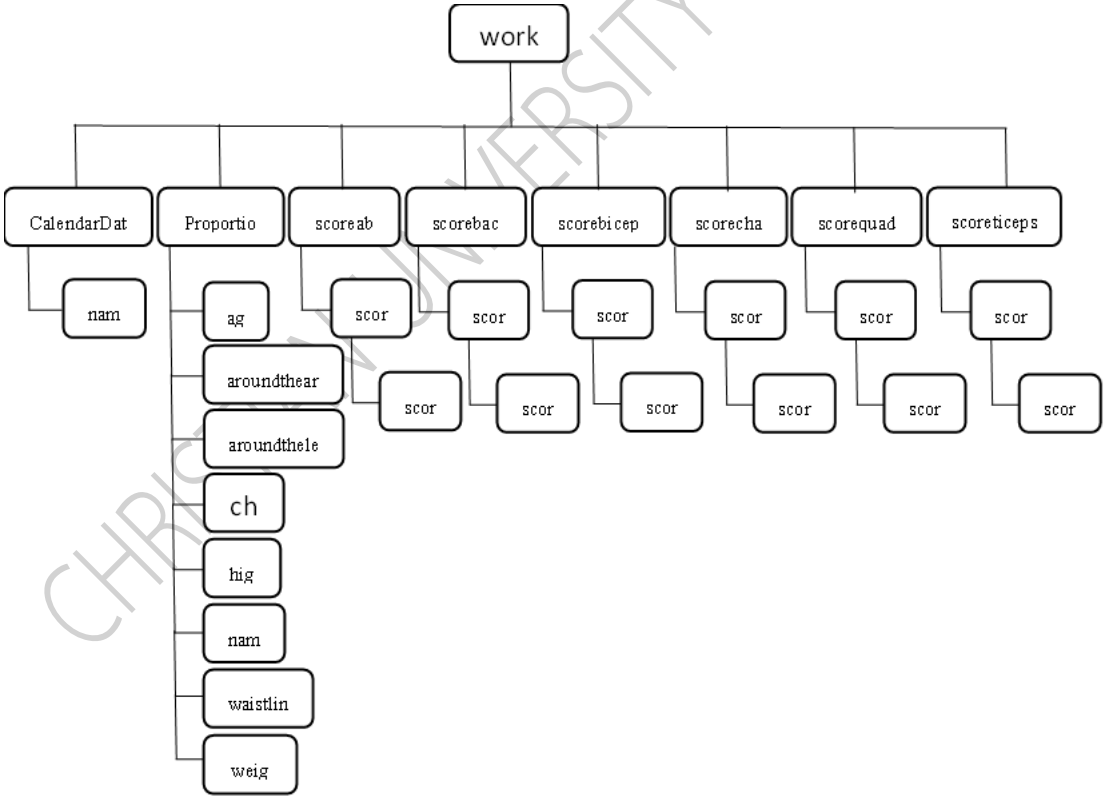
2. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงฟังก์ชั่นการทำงานของระบบ โครงสร้างของฐานข้อมูล และนำเสนอด้วยแผนภาพต่างๆ ประกอบด้วย Use Case Diagram เพื่อทราบถึงขอบเขตของระบบโดยรวมและฟังก์ชั่นการทำงานของระบบ Class Diagram เพื่อทราบถึงองค์ประกอบคลาสและความสัมพันธ์ระหว่างคลาส และ Entity Relationship Diagram เพื่อทราบถึงโครงสร้างของข้อมูลที่ใช้ในระบบโดยใช้สถาปัตยกรรมฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database Architecture)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภาพที่ 1 Use Case Diagram ของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน

ภาพที่ 2 โครงสร้างของฐานข้อมูล (NoSQL Structure) ของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน

และดำเนินการออกแบบแอปพลิเคชันตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ โดยทำการออกแบบแอปพลิเคชันด้วยสถาปัตยกรรมแบบ Cross Platform Mobile Application เพื่อให้ทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ทั้งบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ (Android OS) และไอ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

โอเอส (iOS) โดยการเขียนชุดคำสั่งเพียงครั้งเดียว โดยใช้ภาษา Dart ด้วยเครื่องมือ Flutter ในการพัฒนาแอปพลิเคชันตามหลักการ pattern การเขียนโค้ดรูปแบบของ MVC (Model View Controller) และทำการออกแบบโครงสร้างข้อมูลตามหลักการของ NoSQL Database ซึ่งเป็นกลุ่มระบบฐานข้อมูลที่ไม่ได้จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบตารางที่มี data model ถูกกำหนดไว้ชัดเจนล่วงหน้าเหมือนอย่างระบบ RDBMS แต่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้หลายรูปแบบ และมีโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น ทำให้การใช้งานมีความรวดเร็ว และง่ายต่อการขยายฐานข้อมูล มีการทำงานบนคลาวด์ เพื่อให้มีการออกแบบฐานข้อมูลทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้ Firebase เป็น API และ Cloud Storage สำหรับพัฒนาเนื่องจากรองรับหลายแพลตฟอร์ม ทั้ง IOS App, Android App, Web App เพื่อให้ง่ายต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข้ามระบบหรือข้ามแพลตฟอร์ม ในส่วนการออกแบบหน้าจอการทำงานของระบบ (UI) ผู้วิจัยออกแบบตามการหลักการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้(UI) โดยมุ่งเน้นให้ใช้งานได้จริง โดยคำนึง User Experience (UX) เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ใช้ใช้งานได้ง่าย สามารถเรียนรู้การใช้งานได้ด้วยตนเอง และมีความเป็นมาตรฐานไม่ว่าผู้ใช้จะใช้แอปพลิเคชันบนแพลตฟอร์มใดก็จะเห็นหน้าแสดงผลแบบเดียวกัน และยังออกแบบโดยเน้นความเรียบง่ายดูทันสมัยน่าสนใจ ผู้วิจัยออกแบบแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้านให้เป็นแอปพลิเคชันช่วยออกกำลังกายสำหรับคนที่คิดจะออกกำลังกายสร้างมัดกล้ามเอง สามารถใช้แอปพลิเคชันช่วยสอนท่าออกกำลังกายอย่างถูกต้องและทำตามตารางการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ใช้สามารถลงทะเบียนใช้งานแอปพลิเคชันได้ โดยผู้ใช้จะต้องกรอกสัดส่วนก่อนเริ่มออกกำลังกาย และกรอกสัดส่วนเป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้ใช้สามารถดูตารางการออกกำลังกาย อาหารที่ควรรับประทานสำหรับสร้างมัดกล้าม และหมวดการออกกำลังกายแต่ละส่วนได้ และหลังออกกำลังกายไประยะหนึ่งผู้ใช้สามารถไปกรอกสัดส่วนอัพเดทได้เพื่อเทียบกับสัดส่วนก่อนและหลังออกกำลังกายว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

3. การพัฒนาระบบ

ผู้วิจัยนำรายละเอียดที่ได้ออกแบบไว้มาพัฒนาแอปพลิเคชัน โดยเขียนชุดคำสั่งด้วยภาษา Dart ด้วยเครื่องมือคือ Microsoft Visual Studio Code ใช้ Flutter ในการสร้าง Native Interface สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์และไอโอเอส จัดการข้อมูลของผู้ใช้งานและระบบด้วย Firebase

4. การทดสอบการทำงานของระบบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบการทำงานของระบบควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบ เริ่มจากการทดสอบการทำงานฟังก์ชันย่อย (Unit Testing) เป็นการทดสอบการทำงานของโปรแกรมในแต่ละโมดูล ทั้ง Functional testing (Black box testing) และ Structural (White box testing) เพื่อประเมินหาข้อผิดพลาด ถ้าโมดูลใดไม่สามารถทำงานได้อย่างถูกต้องจะทำการปรับแก้ทันทีให้สามารถทำงานได้ถูกต้องและตรงตามความต้องการของระบบ จากนั้นทำการทดสอบการทำงานร่วมกันระหว่างโมดูล (Integration Testing) ว่าโมดูลที่มีความสัมพันธ์กันทำงานร่วมกัน สามารถสื่อสารถึงกันได้ถูกต้องหรือไม่ ถ้าพบข้อผิดพลาดจะทำการปรับแก้ทันทีและการทดสอบเพื่อการยอมรับ (Acceptance Testing) (สุวรรณี, 2561) เป็นการทดสอบการใช้แอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้เพื่อแก้ไขและปรับปรุงแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทุกชั้นปีจำนวน 30 คน เพื่อประเมินความพึงพอใจในการใช้งาน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเปรียบเทียบกับเกณฑ์และสรุปผล

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง (กัลยา, 2561) โดยระดับความพอใจของผู้ใช้งานในแบบประเมินแบ่งได้ 5 ระดับ สร้างตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (Likert, 1932) คือ

ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระดับมากที่สุดมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 5 คะแนน
ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระดับมากมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 4 คะแนน
ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระดับปานกลางมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 3 คะแนน
ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระดับน้อยมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 2 คะแนน
ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระดับน้อยที่สุดมีช่วงเกณฑ์เฉลี่ย 1 คะแนน

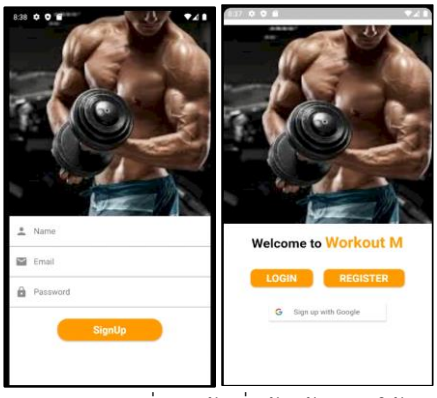
เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ใช้งานในการทดลองใช้แอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน โดยใช้เกณฑ์แบ่งเป็นช่วง และมีเกณฑ์การแปลผล (Kahn, 1986) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน

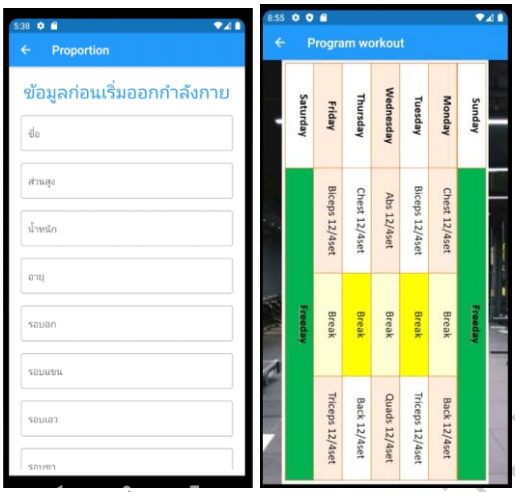
ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน ตามขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ทำการวิเคราะห์ออกแบบระบบการทำงาน และพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้านเป็นแอปพลิเคชันช่วยออกกำลังกายสำหรับคนที่คิดจะออกกำลังกายสร้างกล้ามด้วยตนเอง โดยผู้ใช้กรอกสัดส่วนปัจจุบันก่อนเริ่มออกกำลังกาย และกรอกสัดส่วนเป้าหมายที่ต้องการ แอปพลิเคชันประมวลผลแนะนำตารางการออกกำลังกายและสอนท่าออกกำลังกายที่ถูกต้อง ผู้ใช้สามารถดูตารางการออกกำลังกาย อาหารที่ควรทานสำหรับสร้างกล้าม และการอธิบายท่าออกกำลังการายตามหมวดการออกกำลังการแต่ละส่วนได้ และหลังออกกำลังกายไประยะหนึ่งผู้ใช้สามารถกรอกสัดส่วนอัพเดทได้เพื่อเทียบสัดส่วนก่อนและหลังออกกำลังกายว่ามีการเป็นเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการทำงาน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 หน้าเริ่มต้นเข้าสู่การใช้งาน

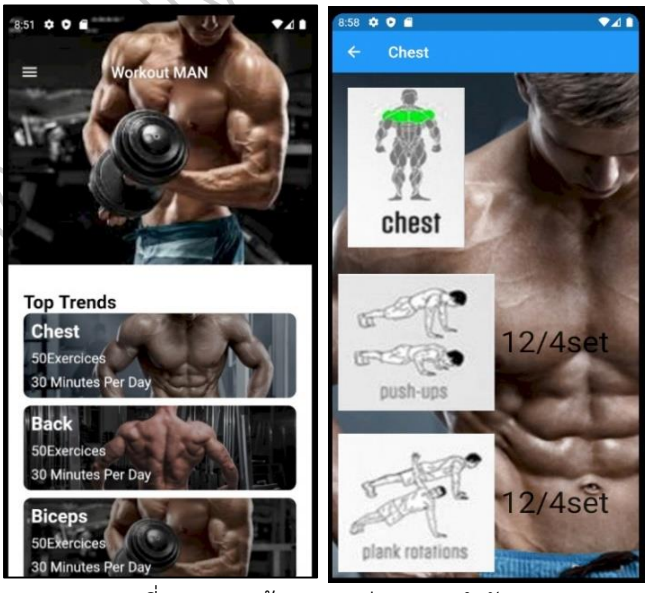
CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

จากภาพที่ 3 แสดงหน้า Welcome โดยให้ผู้ใช้งานเลือก Login เพื่อเข้าสู่ระบบแอปพลิเคชัน หรือเลือก Register สำหรับการลงทะเบียนผู้ใช้ใหม่ โดยใช้เพียงอีเมล (Email Address) และกำหนดรหัสผ่าน (Password)

ภาพที่ 4 แสดงหน้าลงทะเบียนผู้ใช้ใหม่

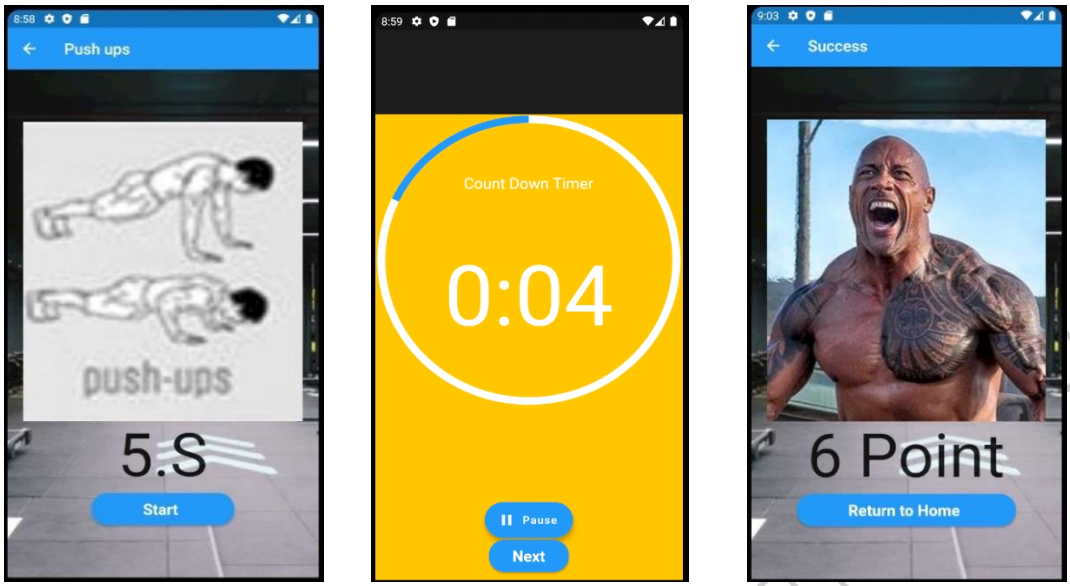
จากภาพที่ 4 สำหรับครั้งแรกของการเข้าใช้งานแอปพลิเคชัน เมื่อผู้ใช้ทำการ login เข้าสู่ระบบ ผู้ใช้จะต้องทำการกรอกข้อมูลสัดส่วนร่างกายก่อนออกกำลังกาย และกรอกสัดส่วนเป้าหมายที่ต้องการ กดปุ่ม Next Step เพื่อไปยังหน้าแสดงตารางการออกกำลังกายเพื่อให้ได้ตามเป้าหมายการออกกำลังกายของผู้ใช้ เมื่อผู้ใช้งานรู้ว่าต้องออกกำลังกายส่วนไหนถึงจะไปเลือกหมวดการออกกำลังกายตามที่ระบุในตาราง เพื่อเรียนรู้ท่าออกกำลังกายที่ถูกต้องและออกกำลังกายตามที่ระบุในตารางการออกกำลังกาย

ภาพที่ 5 แสดงหน้าหมวดหมู่การออกกำลังกาย

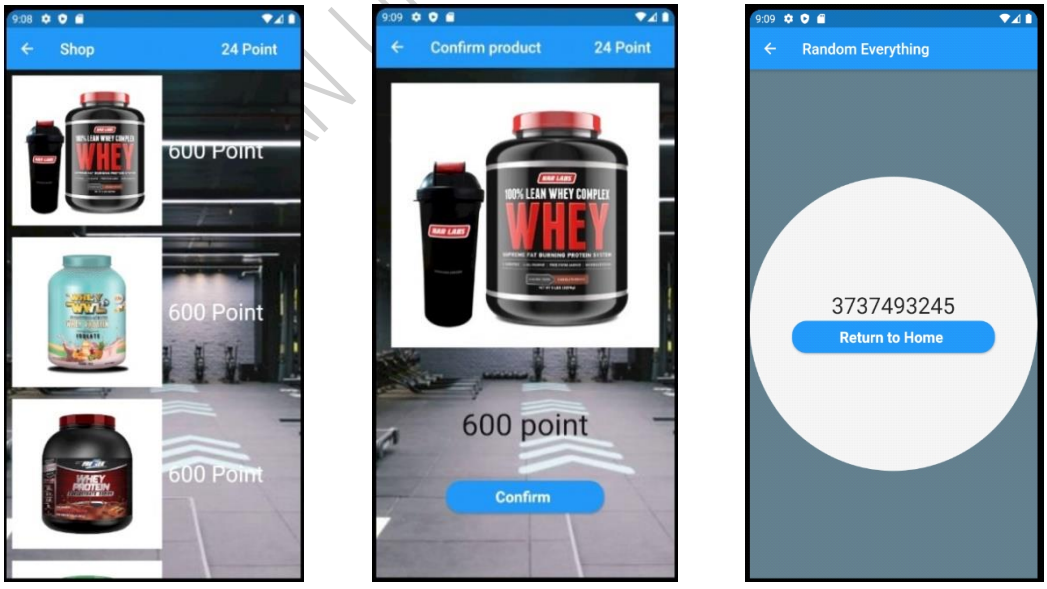
จากภาพที่ 5 เมื่อผู้ใช้คลิ๊กรายการออกกำลังกายที่ระบุไว้ในตารางการออกกำลังกาย ระบบจะนำไปสู่หน้าจอหมวดการออกกำลังกาย ผู้ใช้ดำเนินการคลิ๊กเข้าสู่หน้าการออกกำลังกายในหมวดนั้นๆ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

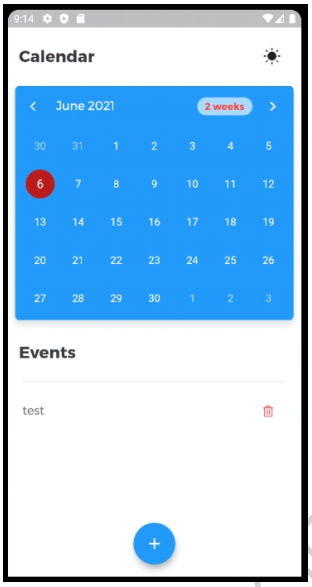
ภาพที่ 6 แสดงหน้าการสอนออกกำลังกาย

จากภาพที่ 6 แสดงหน้าแสดงผลการสอนออกกำลังกาย เวลาพักและหน้าสรุปคะแนนที่ได้จากการออกกำลังกาย คะแนนที่ได้สามารถสะสมเพื่อนำไปแลกสินค้า (กิจกรรมจูงใจให้ออกกำลังกาย) ได้ตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 แสดงหน้าการนำคะแนนมาแลกสินค้า

จากภาพที่ 7 แสดงหน้าตัวอย่างการนำคะแนนสะสมมาแลกสินค้าที่ต้องการ โดยการแลกเป็นโค้ดรหัสเพื่อนำไปแลกสินค้า (ในกรณีที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกาย)

ภาพที่ 8 แสดงหน้าปฏิทินและกิจกรรม

จากภาพที่ 8 ส่วนแสดงหน้าปฏิทินและกิจกรรม ผู้ใช้งานสามารถเพิ่มกิจกรรมออกกำลังกายเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน

จากการวิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจผลประเมินความพึงพอใจที่มีต่อประสิทธิภาพของระบบจากกลุ่มผู้ใช้งาน 3 ด้าน

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านความสามารถในการทำงานของระบบ

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	การนำเสนอข้อมูลและเนื้อหา	4.13	0.63	มาก
2	การนำเสนอข้อมูลทางมัลติมีเดีย	4.07	0.69	มาก
3	การจัดการข้อมูลของระบบ	4.23	0.43	มาก
4	การทำงานกับอุปกรณ์ที่หลากหลาย	4.33	0.66	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.19**	**0.61**	**มาก**

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านความสามารถในการทำงานของระบบ คือ ความสามารถในการทำงานกับอุปกรณ์ที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.33, ***S.D.*** = 0.66) รองลงมา ได้แก่

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความสามารถในการจัดการข้อมูลของระบบ ($\overline{X}$ = 4.23, ***S.D.*** = 0.43) การนำเสนอข้อมูลและเนื้อหา ($\overline{X}$ = 4.13, ***S.D.*** = 0.63) และการนำเสนอข้อมูลทางมัลติมีเดีย ($\overline{X}$ = 4.07, ***S.D.*** = 0.69) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (UI)

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร สีที่นำเสนอ	4.27	0.58	มาก
2	ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและการสื่อสาร	4.23	0.63	มาก
3	ความสวยงาม และการออกแบบหน้าจอ	4.20	0.61	มาก
4	ความเป็นมาตรฐานเดียวกัน	4.50	0.57	มาก
5	ความง่ายในการใช้งานระบบ	4.37	0.49	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.31**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านการออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (UI) คือ แอปพลิเคชันมีความเป็นมาตรฐานเดียวกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4,50, ***S.D.*** = 0.57) รองลงมา ได้แก่ ความง่ายในการใช้งานระบบ ($\overline{X}$ = 4.37, ***S.D.*** = 0.49) ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร สีที่นำเสนอ ($\overline{X}$ = 4.27, ***S.D.*** = 0.58) ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและการสื่อสาร ($\overline{X}$ = 4.23, ***S.D.*** = 0.63) และความสวยงาม และการออกแบบหน้าจอ ($\overline{X}$ = 4.20, ***S.D.*** = 0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน ด้านประสิทธิภาพด้านการทดสอบการใช้งาน

ข้อที่	รายการ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ความเร็วในการประมวลผลของระบบ	4.17	0.59	มาก
2	ความถูกต้องในการประมวลผลของระบบ	4.33	0.48	มาก
3	ความปลอดภัยและสิทธิ์การเข้าใช้งานระบบ	4.67	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**4.39**	**0.52**	**มาก**

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ด้านประสิทธิภาพด้านการทดสอบการใช้งาน คือ ความปลอดภัยและสิทธิ์การเข้าใช้งานระบบค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67, ***S.D.*** = 0.49) รองลงมา ได้แก่ ความถูกต้องในการประมวลผลของระบบ ($\overline{X}$ = 4.33, ***S.D.*** = 0.48) และความเร็วในการประมวลผลของระบบ ($\overline{X}$ = 4.17, ***S.D.*** = 0.59) ตามลำดับ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้านในครั้งนี้ สรุปได้ว่าการพัฒนาแอปพลิเคชันสามารถทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ แอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน เป็นแอปพลิเคชันช่วยออกกำลังกายสำหรับคนที่คิดจะออกกำลังกายสร้างมัดกล้ามเอง โดยสามารถใช้แอปพลิเคชันช่วยสอนท่าออกกำลังกายอย่างถูกต้องและทำตามตารางการออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ใช้ต้องลงทะเบียนใช้งานแอปพลิเคชันก่อนเข้าใช้งาน โดยผู้ใช้จะต้องกรอกสัดส่วนก่อนเริ่มออกกำลังกาย และกรอกสัดส่วนที่ต้องการให้เพิ่มขึ้น โดยผู้ใช้สามารถดูตารางการออกกำลังกาย อาหารที่ควรกินสำหรับสร้างมัดกล้าม และหมวดการออกกำลังการแต่ละส่วนได้ และหลังออกกำลังกายไประยะหนึ่ง ผู้ใช้สามารถไปกรอกสัดส่วนอัพเดทได้เพื่อเทียบสัดส่วนก่อนและหลังออกกำลังกายว่ามีการเป็นแปรงหรือไม่ ในด้านการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทุกชั้นปี จำนวน 30 คน นักศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.30 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.57 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chantem, Chuathong and Supinanont (2019) พบว่า การพัฒนาแอปพลิเคชันโดยใช้การเรียนรู้ เรื่อง การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหาและสื่อเทคโนโลยี ทำให้มีความเหมาะสม นาสนใจและทันสมัย สามารถเรียนรู้จากสื่อแอปพลิเคชันได้ทุกททุกเวลา ใช้งานง่ายสะดวกตอการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1) การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 พัฒนาแอปพลิเคชันให้สามารถแนะนำการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้ใช้ทุกกลุ่มเพศหรือช่วงอายุ

1.2 พัฒนาแอปพลิเคชันให้มีส่วนให้คำแนะนำโภชนาการที่เหมาะสมกับการออกกำลังกายของผู้ใช้

2) การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำการออกกำลังกายที่บ้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาระบบต่อไปในอนาคต ดังนี้

2.1 พัฒนาความสามารถในการทำงานของระบบ เช่น การนำเสนอข้อมูลและเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอด้วยมัลติมีเดีย ความถูกต้องในการประมวลผลของระบบ เป็นต้น

2.2 พัฒนาให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน เพื่อสร้างเครือข่ายกระตุ้นการออกกำลังกาย

2.3 พัฒนาให้มีระบบติดตามและแจ้งเตือนการออกกำลังกายตามตารางที่กำหนดเพื่อช่วยให้ผู้ใช้บรรลุเป้าหมายการออกกำลังกายที่ตั้งไว้

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา25) .61 .(*สถิติสำหรับงานวิจัย* พิมพ์ครั้งที่) .12(. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไทยมองโกดอทคอม.) 2564). *ทำความรู้จัก NoSQL คืออะไร*. สืบค้น สิงหาคม 2564 8, จาก

http://www.thaimongo.com /บทความ-mongodb/37-ทำความรู้จัก-nosql-คืออะไร.html

มายด์พีเอชพีดอทคอม. (2563). *Firebase (ไฟร์เบส) คืออะไร*. สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก

https://www.mindphp.com/คู่มือ/73-คืออะไร/3921-what-is-firebase-backend.html

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สกุล มนธา. (2562). *Dart + Flutter is?.* สืบค้น 18 สิงหาคม 2564, จาก https://iamgique.medium.com/dart-flutter-is-f61778caa6a0

สปริงนิวส์. (2564). *Workout from home ออกกำลังกายที่บ้านยังไงให้ ภูมิต้านทานฟิต แถมหุ่นไม่พัง.* สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564, จาก https://www.springnews.co.th/spring-life/808871

สมาคมโปรแกรมเมอร์ไทย. (2562). *Flutter Framework เครื่องมือที่ประสิทธิภาพในการสร้าง native app แบบหลาย platform*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2564, จากhttps://www.thaiprogrammer.org/2019/11/flutter-framework/

สุวรรณี อัศวกุลชัย. (2561). *วิศวกรรมซอฟต์แวร์ (Software Engineering)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกรินทร์ วทัญญูเลิศสกุล. (2563). *การพัฒนาแอ็ปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบข้ามแพลตฟอร์ม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์.)2560 .*(การออกแบบและวิเคราะห์ระบบ. .(ฉบับปรุงปรุงเพิ่มเติม)* กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Chantem, A. Chuathong, S. and Supinanont, P. (2019). The Development of Application using collaborative learning on the topic Healthy Exercise for the Elderly. *Veridian E-Journal, Silpakorn University of Humanities, Social Sciences and Arts*, 11(1), 1371-1385. (in Thai)

Kahn, J.V. And Best, J.W., (1986). *Research in Education*. (5th ed). New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Likert, R., (1932). *A Technique for the Measurement of Attitudes*. New York: Archives of Psychology.

UNIVERSITY OF THAI AND

“Relationship of student nurses' competencies in midwifery practice at a private university in Thailand”

Louela V. Cordova-Acedera*

Rattana Chonthong*

Abstract

This descriptive study aimed to determine the competencies of the junior and senior student nurses in performing midwifery practice functions in relation to their performance during their clinical practicum at a private university in Thailand. A convenience sample data were obtained from 150 undergraduate junior and senior year students pursuing Bachelor of Nursing Science degree (International Program) who were enrolled in Midwifery as well as Practicum in Midwifery, Mother and Infant nursing courses at a private university in Thailand during the academic year 2018. Mean and standard deviation scores indicated that most of student nurses are “*incompetent*” (x = 2.42, SD = 0.87) in performing their midwifery functions during their clinical practicum in terms of knowledge and ability in the nursing process, knowledge and ability in providing continuity of care and knowledge and ability in midwifery role. Furthermore, these findings support the results of other previous studies indicating the level of competence among third and fourth year student nurses in performing midwifery practice functions most particularly in knowledge and ability of the nursing process and knowledge and ability in providing continuity of care was significantly different (ρ*=.042).* Therefore, nurse educators can develop a training module parallel with the nursing curriculum to boost competency and proficiency of student nurses in providing safe and quality patient care within the nursing unit of the related hospital the students are exposed to throughout their clinical practicum. In addition, nurse educators’ strategies may be adjusted to enhance students’ interest in nursing, encourage their developing career plans and encourage greater participation in classroom discussions as a way to improve core professional competencies. Likewise, a follow-up study can be proposed which shall focus on the students’ knowledge and ability of the nursing process, knowledge and ability in providing continuity of care, and giving special attention to knowledge and ability in midwifery role.

Keywords : Clinical competencies, midwifery practice functions, student nurses

---

*Instructors, College of Nursing, Christian University of Thailand

Corresponding author’s email: louela.vc.acedera@christian.ac.th Tel. #: 062-435-077

Introduction

Nurses today face many knowledge gaps in providing safe and efficient patient care. Learning, rehearsing and perfecting the abilities required to qualify as a nurse could be a complex and challenging task. Most significantly, these skills extend well beyond the power to perform physical tasks. With higher patient acuities, more complex chronic care populations, and new technology surfacing each day, a way to assist nurses adapt seamlessly to new practices is to supply thoughtfully prepared education so as to be prepared for the exciting and ever-changing world of health care, nurses shall start a journey of personal, professional and academic discovery. Achieving clinical competency requires an adequate knowledge basis for safe practice likewise as mastery of a range of skills.

Childbirth has become steadily safer for both the mother and the baby over the last 50 years. Much of this has been because of rigorous reporting and investigation of adverse events and therefore the development of improved guidelines and care pathways. Mistakes still occur but they do not happen in childbirth any more commonly than in other areas of medicine. The consequences of those errors in terms of mortality, morbidity and litigation cost are, however, high. Additionally, situations and conditions affecting students enrolled in international programs with English as an additional language experience levels of culture shock, frustration and stress (Owen, Day, & Yang, 2017).

In a related instance, the standard and safety of nursing practice are major concerns in nursing educational and clinical practice settings (Fentianah, 2012). Schools of nursing are battling problems with access and availability of adequate clinical experiences for student learning. Nursing faculty has been challenged in their efforts to boost the patient safety culture of students. In fact, teaching strategies positively affects nursing student attitudes toward patient safety (Burke, 2014).

Relatively, Smith (2016) reported that around 44,000 to 98,000 people died annually as a result of medical errors. Similarly, medical errors may occur in all areas of health care and thus affect a massive number of individuals. Majority of medical errors or adverse events are preventable occurrence (Burke, 2014).

Utilizing the prototype curriculum that integrated nursing and midwifery competency-based skills for the African Region reported by the World Health Organization in 2016, strategize to scale up education and training of health workers. As assessed, there was a great lack of clinical course descriptions and related clinical competencies to be achieved with no clear linkages between content and program goals and

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

learning outcomes. Likewise, there was insufficient teaching and learning materials in most educational institutions which affects delivery methods that don't seem to be specifically linked to achieving specific competencies. Even with developments that have occurred over time, most training used traditional methods. Because of inadequate standardized tools and also lack of clarity of what specific competencies have to be assessed during each clinical placement, the assessments are focused on pass or fail grades and not necessarily mastery of desired competencies.

Competency, as defined by Thailand Nursing and Midwifery Council (2021) can be categorized into many levels consistent with the difficulties and complexities of practice settings and clients' problems. Nurses must be able to respond autonomously and confidently to planned and uncertain situations, managing themselves and others effectively. They need to create and maximize opportunities to improve services (Webster, 2014). The urgency of adequate nursing competencies is changing and improving care is obvious (Fan, J.Y., 2015).

Health care professionals generally, and student nurses specifically, are recognized as a distinct group of learners, striving to amass the knowledge, skills and attributes needed for professional practice (Webster, 2014). Clinical placement experiences are an integral aspect of practice development for undergraduate nursing students undertaking a Bachelor of Nursing degree to acquire competencies and abilities to learn independently, make decisions, and express ethical commitments (Khatiban M., 2014). Nursing students require highly specialized competencies to accurately determine patients' states and to predict and deal with problems that may occur during nursing care.

Moreover, competency reflects knowledge, understanding and judgment, a variety of skills, and a range of individual attitudes and attributes (Park YI, et. al., 2013). Furthermore, in health care settings, it's important to assess the competencies that are essential for the professional role of nursing students to arrange them for future professional duties (Forsberg E, et. al., 2014). However, limited studies has been done to identify the most salient contributors to undergraduate student nurses' competency levels particularly in midwifery practice during their practicum and nursing internship in clinical areas.

Statement of the Research Problem

Generally, this study aimed to determine the competency of the student nurses from a private university in Thailand in performing midwifery practice functions during clinical practicum. Specifically, it sought to answer the subsequent questions:

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

1. What was the demographic profile of junior and senior student nurses at a private university in Thailand in terms of gender and year level?

2. What were the junior and senior student nurses' competencies in performing their midwifery practice functions during their clinical practicum in terms of?

    2.1. Nursing process,

    2.2. Continuity of care, and

    2.3. Midwifery roles?

4. Was there a significant relationship between the competencies of junior and senior student nurses in performing their midwifery practice during their clinical practicum?

Hypothesis of the study

There is a significant relationship in the competencies of junior and senior student nurses in performing their midwifery practice functions during their clinical practicum.

Conceptual Framework

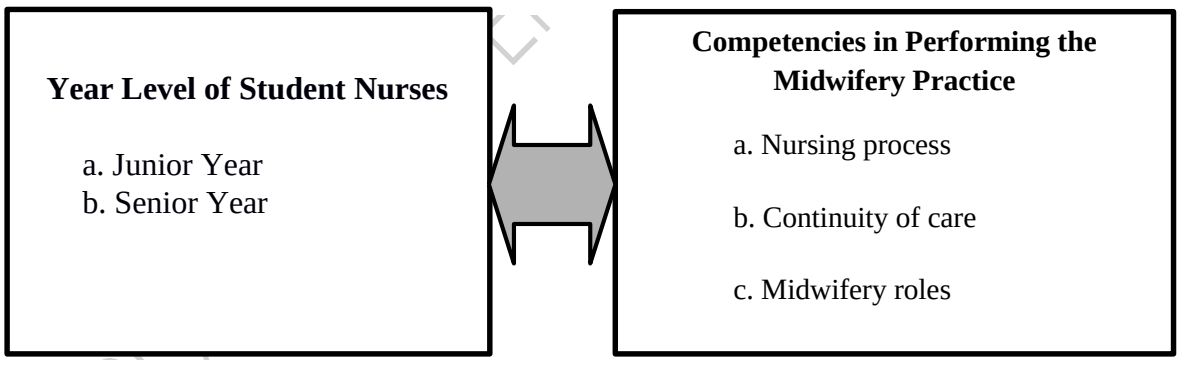

Figure 1. A diagram depicting the relationship in student nurses' competencies in performing their midwifery practice functions during their clinical practicum

As gleaned within the conceptual framework, the primary box on the left was inspired from Self-Determination Theory (SDT) of Edward L. Deci and Richard M. Ryan (Gagne, 2014). First, the need for competence means the desire to control and master the environment and outcome. The researchers would want to know how things will turn out and what the results are based on the student nurses' actions. This self-determination theory revolves around the degree to which learners believe they have choice and

control over their actions, they are competent to complete a task (in this case, their competency on nursing and midwifery practice particularly nursing process, continuity of care and midwifery roles). When the students have choice and control, they are more likely to select activities that are both interesting and doable (thus reflecting value and expectancy respectively), which increases motivation. Because they have chosen the task or some part of it, they are likely to select things they feel competent in, which increases motivation. And because the students feel they are part of being competent in a task, they are empowered to act, which is an increase in their motivation. The nursing process is also one that can easily be adapted to different patients with different problems, and can be stopped at any time, depending on the patient's progress or health. Nursing care has to be flexible. Not only does a nursing care plan depend on the needs of the patient at the time of admittance, but it also needs to be able to change when and if any complications come up during the treatment and recovery process.

Meanwhile, the left and right arrow depicts the need for relatedness which deals with the desire to "interact with, be connected to, and experience caring for other people". Student nurses' actions through competency in midwifery practice involve goals to deliver comfort and safety to the patients. Meta-cognitive engagement or mindful learning enables the students to transfer what they have learned if they are aware of the need to transfer, "meta-cognitive engaged" or "mindful" (Langer, 2016). Early research on transfer indicated that learners do NOT automatically transfer even mildly complex skills to new situations; they have to be "set" to look for transfer and sometimes even that doesn't happen. However, if the learners are cognitive engaged (looking for the possibility of transfer) they might recognize the patterns present in the new situation and attempt to apply what they have learned. It would mean to say that it is possible for a learner to direct his or her own thinking and learning. Part of it is being aware of what the student is doing cognitively and the other part is having alternative ways of solving problems they are trying to address. In mindful transfer, the learner extracts and transfers the larger rule that the initial learning situation is an example of. It is understanding the rule rather than recognizing the exact situation that enables transfer (Langer, 2016).

Furthermore, on the second box on the far right denotes the competency in the performance of midwifery practice. Thailand Nursing and Midwifery Council (2021) assumes that when a student nurse becomes a professional registered nurse, they must be knowledgeable and able to provide care of all age groups in every state of health as well as to appropriately promote health and prevent or resolve illnesses that are major problems of the country; knowledgeable and able to provide continuity of care implies that

professional nurses are capable of implementing nursing therapeutic principles in providing the continuity of care to patients in acute, emergency, critical or chronic states which are uncomplicated until they are capable of self-care or transferred to an appropriate care unit, or in the case of death. And lastly, being knowledgeable and have the midwifery role ability meant that professional nurses are capable of providing pre-natal care services, risk condition screening, normal delivery, care of mother, newborn and family during post-natal period, and being an advocate for breastfeeding and family planning services.

Ida Jean Orlando's Deliberative Nursing Process is a nursing theory that allows nurses to create an effective nursing care plan that can also be easily adapted when and if any complications arise with the patient. The goal of this model is for a nurse to act deliberately rather than automatically. This way, a nurse will have a meaning behind the action which means the patient gets care geared specifically toward his or her needs at that time. According to Orlando, nursing is responsive to individuals who suffer, or who anticipate a sense of helplessness. It is focused on the process of care in an immediate experience, and is concerned with providing direct assistance to a patient in whatever setting they are found in for the purpose of avoiding, relieving, diminishing, or curing the sense of helplessness in the patient (© Petiprin, 2016).

The solid line in the paradigm represents the semantic relationship between the variables. The square figure on the left connotes the attributes of self-determined junior and senior year student nurses. Moreover on the square figure on the right, it conveys the competencies should have in performing their midwifery practice functions in terms of knowledge in nursing process, knowledge in continuity of care and knowledge of midwifery role that are clinically meaningful in during their clinical practice in the area.

Scope and Limitation of the Research Study

The scope of the study was limited only to the junior and senior year student nurses' competencies in midwifery practice during their clinical practicum. The study was only limited to the midwifery practice functions of the nursing students in the core competency developed by Thailand Nursing and Midwifery Council. Specifically, the research was done to assess the level of competencies of student nurses in performing their functions like nursing process, continuity of care and midwifery roles. However, the researchers did not focus on other seven core competencies of Thailand nurses because it was outside or beyond the scope of the study. Such competencies include ethics, professional character, research, leadership and management, communication, information technology and social competencies. The

researchers focused only on midwifery practices because this made the study more feasible, concentrated, and more specific.

Research Methodology

Relationship of student nurses' competencies in midwifery practice was conducted at a private university in Nakhon Pathom, Thailand among junior and senior year Bachelor of Nursing Science (BNS) students enrolled during the academic year of 2018 in Midwifery as well as Practicum in Midwifery and Mother and Infant Nursing courses from the International Program of the college who had their clinical practicum in affiliated hospitals. Data was collected from January to February 2019.

Design

The study utilized descriptive research design. Edmonds and Kennedy (2017) specified that descriptive design allows the researcher to collect data at one point in time. Nevertheless, this design is one of the most common designs to gather opinions or attitudes from one specific group.

In application to the study, this tested the presence of significant relationship between the student nurses' competencies in midwifery practice functions during their clinical practicum.

Setting and Respondents of the study

This descriptive study about relationship of competencies among junior and senior student nurses in performing their midwifery functions had 150 respondents. Majority of the student nurses were female represented from both level 3 and level 4 of the Bachelor of Nursing Science enrolled in International Program curriculum of a private university in Nakhon Pathom. Thailand.

Sample

In a finite population, when the original sample collected is more than 5% of the population size, the corrected sample size is determined by using the Yamane's formula.

BNS Students enrolled in the International Program where the population size is 227. Therefore, the Yamane formula for determining the sample size is appropriately used in this study.

In identifying the sample size of this study, the Yamane's formula $n = N / (1 + Ne^2)$ was used. Where:

n = corrected sample size,

N = population size, and

e = Margin of error (MoE),

e = 0.05 based on the research condition

Given that the population is 227. At 5% MoE, the sample size would be: 227 / (1 + 227 (0.05^2) = 227 / 1.5675 = 144 ~ 150. For that reason, a total of 150 nursing students participated in the survey.

Sampling technique and sample

The researchers utilized convenience sampling to recruit respondents for the study. Edmonds and Kennedy (2017) explained that a convenience sampling (also known as availability sampling) is a specific type of non-probability sampling method that relies on data collection from population members who are conveniently available to participate in study. The following pre-defined inclusion and exclusion criteria was used in qualifying the student nurses to be a respondent in the study.

The inclusion criteria specified the population characteristics that made the respondents to eligibly participate in the study (Polit, 2014). In this study, the inclusion criteria included: (a) junior and senior nursing students, (b) students currently enrolled in Midwifery professional theory course, (c) students currently enrolled on the professional practicum in Midwifery course, and (c) demonstrated willingness to participate in the study.

On the other hand, exclusion criteria specified the population characteristics that made the respondents not eligible to participate in the study (Polit, 2014). In this study, the exclusion criteria included: (a) part-time and irregular nursing students, (b) students not currently enrolled in Midwifery professional theory course, (c) students not currently enrolled on the professional practicum in Midwifery course, and (c) unwilling to participate in the study. The participants were informed of the objectives of the study and their anonymity was observed. Relationship of student nurses' competencies in midwifery practice at a private university in Thailand was approved by the Institutional Review Board of the Christian University of Thailand with IRB No.: P.11/2019.

Research Analysis

The data were analyzed using SPSS version 23. Descriptive statistics included frequency, percentage and mean. Percentage and frequency were applied to determine the socio-demographic characteristics of the respondents to answer research questions.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

The researchers utilized weighted mean and standard deviation for statement of the problem 2 for the statistical treatment of data. Mean and standard deviation were explored to determine the distribution of competency scores in nursing and midwifery practice between third and fourth year student nurses. In this study, the standard deviation as a statistical tool assessed the student nurses' competencies in performing their midwifery practice functions in terms of nursing process, continuity of care, and midwifery roles.

Moreover, to further explore problem 3, Levene's test particularly t-test was applied to assess the relationship of the competencies among junior and senior level student nurses in performing their midwifery practice functions during their clinical practicum. The level of significance in this study was determined by the *p*-value of 0.5 which was the basis on whether the hypothesis was accepted or rejected.

Research Results

Through these gathered data, the study determined the competencies of the junior and senior student nurses from a private university in Thailand in performing midwifery practice functions in relation to their performance during their clinical practicum.

Likewise, the data analyses are presented as follows: 1) demographic profile of the participants, 2) student nurses' competencies in performing their midwifery practice functions during their clinical practicum in terms of nursing process, continuity of care and midwifery roles. Lastly, this study 3) highlighted the relationship of the competencies of junior and senior student nurses in performing their midwifery practice during their clinical practicum.

Table 1

Frequency and Percentage Distribution of Sample Socio-demographic Characteristics, N=150

	Demographic Variable	*f*	%
1.	**Year level**		
	Level 3	84	56.0
	Level 4	66	44.0
2.	**Gender**		
	Male	2	1.3
	Female	148	98.7

Demographic and background information of the respondents

Descriptive statistics regarding frequencies and percentage were used to describe year level and gender in Table 1. The total respondents of the study were 150 Bachelor of Nursing Science enrolled in international program represented from the level 3 (56%) and level 4 (44%). Most of the respondents were in their third year (56%) and currently enrolled in Midwifery subject as one of their major professional course. Meanwhile, 44% of the respondents were in their fourth year of BNS degree and already passed the Midwifery 1 & 2 subjects as their major professional course. Majority of the respondents were female (98.7%). A large number of students enrolled in this private university are taking up Bachelor of Nursing Science, and most of them were females.

Table 2

Student Nurses' Competency in Performing Their Midwifery Practice Functions during Their Clinical Practicum, N = 150

	Student Nurses' competency in midwifery practice	$\bar{x}$	*SD*	Verbal Interpretation
1.	Knowledge of, and ability in the nursing process	2.47	.84	Incompetent
2.	Knowledge and ability in providing continuity of care	2.41	.92	Incompetent
3.	Knowledge and ability in midwifery role	2.38	.84	Incompetent
	Overall competency	**2.42**	**.87**	**Incompetent**

It can be seen in Table 2 the student nurses' competency in performing their midwifery practice functions during their clinical practicum. Results showed that student nurses are "*incompetent*" in performing their midwifery functions during their clinical practicum in terms of knowledge and ability in the nursing process, knowledge and ability in providing continuity of care and knowledge and ability in midwifery role. Among the list of competencies, the knowledge of and ability in the nursing process practice revealed the highest mean (x = 2.47, *SD* = 0.84).

ISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Table 2.1

Student Nurses' Competency in Performing their Midwifery Practice Functions during Their Clinical Practicum in terms of Knowledge and ability in the nursing process, N = 150

	Knowledge of and ability in the nursing process	$\bar{x}$	*SD*	Verbal Interpretation
1.	I assess a patient's condition by utilizing assessment techniques such as physical assessment and developmental milestone	2.34	1.18	Incompetent
2.	I assess risk factors affecting health outcomes like environment, socio-cultural and individual factors	2.47	.98	Incompetent
3.	I develop nursing diagnosis based from the assessed data and diagnostic findings	2.45	1.09	Incompetent
4.	I plan nursing care based on the priority needs of patient and by S-M-A-R-T goals	2.47	.97	Incompetent
5.	I perform nursing intervention that is supported by evidence-based nursing practice and scientific rationale	2.57	.93	Competent
6.	I evaluate nursing care based from attainment of planned goals / outcomes	2.56	.99	Competent
7.	I record and document rendered nursing care clearly, accurately and completely	2.43	1.01	Incompetent
	Overall competency	**2.47**	**.84**	**Incompetent**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

In terms of knowledge in nursing process, seven abilities were included. Among these are: assessment techniques, assessing risk factors that affects the health outcomes, developing nursing diagnosis, planning nursing care based on the priority needs of the patient, performing nursing interventions that are supported by evidence – based nursing practice and scientific rationale, evaluating nursing care based from attainment of planned goals / outcomes and recording and documentation of rendered nursing care clearly, accurately and completely. Student nurses are *"competent"* in performing nursing interventions that is supported by evidence-based nursing practice and scientific rationale (x = 2.57, *SD* = 0.93). In the same manner, they are also *"competent"* in evaluating nursing care based from attainment of planned

goals/outcomes (*x* = 2.56, *SD* = 0.99). However, student nurses are *"incompetent"* in assessing a patient's condition by utilizing assessment techniques such as physical assessment and developmental milestone (*x* = 2.34, *SD* = 1.18).

Table 2.2

Student Nurses' Competency in Performing their Midwifery Practice Functions during Their Clinical Practicum in terms of Knowledge and ability in providing continuity of care, N = 150

	Knowledge and ability in providing continuity of care	$\bar{x}$	*SD*	Verbal Interpretation
1.	I assess health status, risk factors and self-care abilities of the clients. I provide safe nursing care for clients in acute, emergency, critical and chronic states	2.49	1.05	Incompetent
2.	I implement individualized nursing therapeutic principles in alleviating symptoms, providing comfort and preventing disease complications.	2.44	1.08	Incompetent
3.	I apply continuity of care health principles in promoting self-care	2.35	1.10	Incompetent
4.	I provide palliative nursing care principles for terminally-ill patients so that he or she can pass away peacefully and with dignity	2.39	1.10	Incompetent
5.	I provided social support when giving nursing care to my patients	2.41	1.03	Incompetent
	Overall competency	**2.41**	**.92**	**Incompetent**

Five abilities in providing continuity of care were explored in assessing the student nurses' competency in performing their midwifery practice functions. Among these are: providing safe nursing care, implementing individualized nursing therapeutic principles, applying health care principles in promoting self – care, providing palliative nursing care principles for terminally – ill patients and providing social support

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

when giving nursing care. All competencies regarding knowledge and ability in providing continuity of care revealed that students are *"incompetent"* most specifically in applying continuity of care health principles in promoting self-care as well (x = 2.35, *SD* = 1.10).

Table 2.3

Student Nurses' Competency in Performing their Midwifery Practice Functions during Their Clinical Practicum in terms of Knowledge and ability in midwifery role, N = 150

	Knowledge and ability in midwifery role	$\bar{x}$	*SD*	Verbal Interpretation
1.	I utilize the nursing process in providing antenatal nursing care	2.38	1.08	Incompetent
2.	I apply my knowledge in caring of women during pregnancy, delivery and post-natal period	2.35	1.04	Incompetent
3.	I identify pregnant mothers and newborns that experiences high-risk complication	2.39	1.00	Incompetent
4.	I provide pre-natal care by screening for health risk conditions or labor complications, and make a referral appropriately	2.41	1.02	Incompetent
5.	I am able to assist in normal delivery and know how to perform episiotomy and repair	2.49	.90	Incompetent
6.	I promote breastfeeding effectively	2.37	1.10	Incompetent
7.	I provide assistance to physicians in performing obstetric procedures	2.41	.95	Incompetent
8.	I provide health teaching about family planning services within the scope of the profession	2.27	1.03	Incompetent
9.	I give consultation and health teachings about safe sex practices, family planning methods, responsible parenthood, safe childbirth and neonatal care practices	2.33	1.06	Incompetent
10.	I encourage bonding among family members (father, mothers, newborns) during the pregnancy, childbirth and postnatal period	2.38	1.06	Incompetent
	Overall competency	**2.38**	**.84**	**Incompetent**

In applying knowledge and abilities of midwifery roles in performing their competency in midwifery practice functions, ten components were assessed. Among these are: utilizing the nursing process in

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

providing antenatal nursing care, applying the knowledge in caring for women during pregnancy, delivery and post-natal period, identifying pregnant mothers and newborns that experiences high-risk complication, providing pre-natal care by screening for health risk conditions or labor complications, assisting in normal delivery and knowing how to perform episiotomy and repair, promoting breastfeeding effectively, providing assistance to physicians in performing obstetric procedures, providing health teaching about family planning services within the scope of the profession, giving consultation and health teachings about safe sex practices, family planning methods, responsible parenthood, safe childbirth and neonatal care practices, and encouraging bonding among family members during pregnancy, childbirth and post-natal period. All competencies regarding knowledge and ability in midwifery role revealed that students are *"incompetent"* most specifically in providing health teaching about family planning services within the scope of the profession (x = 2.27, SD = 1.03).

Table 3

Over-all relationship among the Study Variables, N = 150

VARIABLES	3rd N=84 *X(SD)*	4th N=66 *X(SD)*	*t*	*ρ*
1. Nursing Process	18.20(5.09)	16.12(6.71)	2.09	.039
2. Continuity of care	12.81(4.06)	11.12(5.10)	2.19	.030
3. Midwifery roles	24.83(7.43)	22.43(9.39)	1.69	.093
OVERALL	55.84(15.26)	49.68(20.23)	2.06	.042

**df 117.63

On the significant relationship between the competencies of student nurses in performing their midwifery functions, majority of the results in Table 4 revealed that there is enough evidence that significant relationship existed among the variables in the population *(**ρ**=.042)*.

It can be gleaned that moderate relationship existed between competencies of nursing process (**ρ**=.039) and continuity of care (**ρ**=*.030).* However, midwifery roles competency (**ρ**=*.093)* did not signify that there is a relationship among the variable that existed.

From the results of the relationship of student nurses' competencies in midwifery practice at a private university in Thailand which was derived from the questionnaires, it could be drawn that student nurses were *"incompetent"* in performing their midwifery functions during their clinical practicum in terms

of knowledge and ability in the nursing process, providing continuity of care and knowledge and abilities in midwifery role.

The study revealed that competencies of student nurses particularly in knowledge and ability in nursing process and midwifery role functions significantly relates to their functions during their clinical practicum.

It can be gleaned that moderate relationship existed between competencies of nursing process (ρ=.039) and continuity of care (ρ=*.030).* However, midwifery roles competency (ρ=*.093)* did not signify that there is a relationship among the variable that existed.

Recommendations

The competencies of a student nurse in midwifery practice function shed some light on how student nurses should be required in acquiring highly specialized clinical competency skills. It is also the crucial issue to spot student's clinical learning challenges and actions to get rid of or modify them because it will produce additional learning opportunities for the scholars, improve the action of instructional goals, offer development educational program to nursing students with the required competencies to satisfy the complicated demands of caring and for application of theories in practice, and eventually improve the quality of healthcare services.

The recommendations for the nursing education are based on the results of this study :

1. Nurse educators can develop a training module parallel with the nursing curriculum to boost the competency and proficiency of student nurses in providing safe and quality patient care within the nursing unit of the related hospital the students are exposed to throughout their clinical practicum.

2. Nurse educators' strategies may be adjusted to enhance students' interest in nursing, encourage their developing career plans and encourage greater participation in classroom discussions as a way to improve core professional competencies.

3. A follow-up study can be proposed which shall focus on the students' knowledge and ability of the nursing process, knowledge and ability in providing continuity of care and knowledge and ability in midwifery role.

Conclusions

Competency during this study has general attributes that indicates having ability to be able successful in performing one thing. In the same manner, this study unconcealed the competencies of student nurses notably in knowledge and ability in nursing process and midwifery role functions among third and fourth year student nurses significantly related. Therefore, if a student and soon-to-be nurse is incompetent within the attributes of being competent, the less probably he or she is going to be effective in midwifery practice function. Thus, the hypothesis was accepted.

REFERENCES

Burke, D. M. 2014. *Enhancing the patient safety culture of ABSN students through instruction on medical error recovery.* Capella University: ProQuest Dissertations Publishing.

Edmonds, W., & Kennedy, T. D. (2017). *An Applied Guide to Research Designs*. USA, California: Sage Publications.

Fan J-Y, Wang YH, Chao LF, Jane S-W, Hsu L-L. Performance evaluation of nursing students following competency-based education. Nurse Educ Today. 2015; 35(1):97-103.

Fentianah. N.A. 2012. *Impact of nursing competence on quality of nursing care and safety of nursing practice*. Phoenix: ProQuest Dissertations Publishing.

Forsberg E, Ziegert K, Hult H, Fors U. Clinical reasoning in nursing, a think-aloud study using virtual patients–A base for an innovative assessment. Nurse Educ Today. 2014; 34(4):538-42.

Gagne, Marylene. *The Oxford Handbook of Work Engagement, Motivation, and Self-Determination Theory (2014).* Oxford Library of Psychology. Oxford University Press. ISBN: 019979491X, 9780199794911

Khatiban M, Sangestani G. The effects of using problem-based learning in the clinical nursing education on the students' outcomes in Iran: A quasi-experimental study. Nurse Educ Pract. 2014; 14(6):698-703.

Langer, Ellen J. *The Power of Mindful Learning (2016).* A Merloyd Lawrence Book. Da Capo Lifelong Books. ISBN: 0738219088, 9780738219080

Owen, K., Day, L., & Yang, D. (2017). Promoting Well-Being for Chinese International Students in an Undergraduate Nursing Programme: Reducing Culture Shock. *Whitireia Nursing & Health Journal*, *24*, 13–20.

Park YI, Kim JA, Ko J-K, Chung MS, Bang K-S, Choe M, et al. An identification study on core nursing competency. The Journal of Korean Academic Society of Nursing Education. 2013; 19(4):663-74.

Rogan, F., & San Miguel, C. (2013). Improving clinical communication of students with English as a second language (ESL) using online technology: A small scale evaluation study. *Nurse Education in Practice*, *13*(5), 400–406. https://doi.org/10.1016/j.nepr.2012.12.003

Thailand Nursing and Midwifery Council https://www.tnmc.or.th/index.php/news/en/588

Webster, Brian; Reading, Sheila. *Achieving Competencies for Nursing Practice: A Handbook for Student Nurses (2014).* McGraw-Hill Education, Open University Press. ISBN: 978-0-335-24675-5, 978-0-335-24674-8, 0-335-24674-5, 0335246753, 9781306299770, 1306299772

World Health Organization. Regional Office for Africa. (2016). Four-year, integrated nursing and midwifery competency-based, prototype curriculum for the African Region 2016. World Health Organization. Regional Office for Africa. https://apps.who.int/iris/handle/10665/331471. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO

http://nursing-theory.org/nursing-theorists/Ida-Jean-Orlando.php © 2016 Alice Petiprin, Nursing-Theory.org

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

THE FACTORS RELATED TO THE DEVELOPMENT OF COMPETITIVENESS IN USING THE FOOD DELIVERY APPLICATION LINE MAN DURIN G THE COVID-19

ณิชกานต์ แย้มชุติ*
อนุฉัตร ช่ำชอง**

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness development) โดยนำแนวคิดเรื่องการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี การตัดสินใจใช้บริการ สั่งอาหารออนไลน์แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 มาวิเคราะห์ เป็นวิจัยแบบผสานวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 155 คน และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 5 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT) จุดแข็ง LINE MAN มีการเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชันไลน์เป็นสื่อกลางในการช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และไม่จำกัดพื้นที่ในบริการสั่งอาหาร จุดอ่อน ผู้บริโภคต้องรับผิดชอบค่าบริการส่งอาหารเอง อยู่ในระหว่าง 50-100 บาท ในระยะทาง 3-6 กิโลเมตร เพื่อเป็นค่าส่งแก่ผู้ขับ โอกาส ธุรกิจสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ (New Gen) ที่ต้องการความรวดเร็วความสะดวกสบายและมีทางเลือกที่หลากหลาย และมีโอกาสในการเข้าถึงร้านอาหารใหม่ ๆ ได้ง่าย อุปสรรค การแข่งขันในธุรกิจสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ธุรกิจลักษณะนี้มีกำไรต่อหน่วยต่ำ รวมถึงปัญหาการจราจรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯและปริมณฑล เป็นอุปสรรคต่อการจัดสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชัน โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ความคิดเห็น แอพพลิเคชั่น LINE MAN มีการจัดโปรโมชันร่วมกับร้านอาหาร ไม่ว่าจะเป็นส่วนลดค่าอาหาร ส่วนลดค่าจัดส่งสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียงกับร้านอาหาร หรือการจัดชุดเมนูในราคาพิเศษ LINE MAN ได้มีการร่วมมือกับ Wongnai มีฐานข้อมูลร้านอาหารจำนวน 600,000 ร้านทั่วไทย (ศูนย์ข้อมูลวิจัยกสิกรไทย, 2563) ถือเป็นฐานข้อมูลร้านอาหารที่ใหญ่ที่สุดและมีข้อมูลครบถ้วนที่สุดของประเทศไทย

คำสำคัญ : การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน, แอปพลิเคชัน, ฟู้ดเดลิเวอรี่, LINE MAN

---

*นิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
**อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
Corresponding author, E-mail: Nichbtf@hotmail.com

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The purpose of the study was to study the factors related to the development of competitiveness. (Competitiveness development) by applying the concept of Strength and Weakness Analysis (SWOT) factor of marketing mix. Technology adoption factor service decision Order food online through the food delivery application LINE MAN during the COVID-19 situation. It is analyzed as an integrated research method. Data were collected by means of a questionnaire of 155 people and a semi-structured interview of 5 people. Convenient sampling was used. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the study showed that 1) Strengths and Weaknesses Analysis (SWOT) LINE MAN was connected with LINE application as a medium to help reach target groups. and does not limit the area in the food ordering service. Weaknesses: Consumers are responsible for food delivery services themselves. In the range of 50-100 baht for a distance of 3-6 kilometers as a delivery fee for drivers Opportunity The business of ordering food through the application corresponds to the behavior and needs of new generation consumers (New Gen) who need speed. Convenience and choice and have an opportunity to easily access new restaurants This type of business has low unit profits. including traffic problems in many areas, especially in Bangkok and its vicinities It is an obstacle to ordering food through the application. 2) Marketing mix factors Overall, there was a high average score. 3) Application technology adoption factor. Overall, the average score is at a high level. 4) Comments LINE MAN application has a joint promotion with restaurants. whether it is a discount on food Discounted shipping for residents in neighborhoods with restaurants. LINE MAN has collaborated with Wongnai to have a database of 600,000 restaurants across Thailand (Kasikorn Research Information Center, 2020), which is considered the largest and most complete restaurant database. Thailand

Keywords : Competitiveness development, Applications, Food delivery, LINE MAN

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ได้สร้างภาวะวิกฤติทุกด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบเป็นอย่างมาก สถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา หรือ COVID-19 ส่งผลให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้นเพื่อควบคุมการระบาด ส่งผลให้เศรษฐกิจหยุดชะงัก ซึ่งมาตรการต่างๆนอกจากจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตแล้ว ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างหนัก คือ ธุรกิจร้านอาหาร คาดว่าจำนวนผู้ประกอบการร้านอาหารที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 39 จากช่วงก่อนมีการระบาด (สมประวิณ มันประเสริฐ, 2563) จากผลกระทบดังกล่าวทำให้ธุรกิจร้านอาหารต้องปรับตัวมาใช้วิธีการส่งแบบฟู้ดเดลิเวอรี่เพื่อพยุงยอดขายให้อยู่รอดได้ ทำให้เกิดธุรกิจที่ได้รับความนิยมคือ ธุรกิจส่งอาหารหรือฟู้ดเดลิเวอรี่เนื่องจากเทคโนโลยีมีความรวดเร็ว และผู้บริโภคใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น สมาร์ทโฟน (Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้บริโภคสามารถสั่งอาหารออนไลน์ได้ง่าย สะดวกในการสั่งอาหาร รับอาหาร รวมไปถึงการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ชำระเงิน สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม ได้สำรวจพฤติกรรมทางออนไลน์ เรื่อง “การใช้บริการ Online Food Delivery ของคนไทย” ระหว่าง วันที่ 5 – 15 มีนาคม 2563 เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรม ช่องทาง เหตุผล ในการสั่งอาหารทางออนไลน์ของคนไทยว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร และท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีผลต่อการใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ หรือไม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สนับสนุนข้อมูลในการวางแผนและนโยบายด้านอีคอมเมิร์ซและธุรกรรมออนไลน์ จากการสำรวจที่มีผู้ตอบทางออนไลน์รวม 376 คน เป็นผู้ใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ถึงร้อยละ 85 และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า • กลุ่ม Gen Y (อายุ 19-38 ปี) ใช้บริการมากที่สุดถึง 51.09% • รองลงมาคือกลุ่ม Gen X (อายุ 39-54 ปี) • กลุ่ม Baby Boomer (อายุ 55-73 ปี) และ • กลุ่ม Gen Z (อายุต่ำกว่า 19 ปี) ถ้าพูดถึงชื่อ Food panda, Line Man, Grab food หรือ Get food คงไม่มีใครไม่รู้จักผู้ให้บริการฟู้ดเดลิเวอรี่ (Food Delivery) ผ่านแอปพลิเคชันเหล่านี้ นอกจากนี้ก็ยังมีผู้ให้บริการรายใหม่เข้ามาเล่นในตลาดนี้อย่างจริงจัง โดยผู้บริการเหล่านี้จะไปติดต่อธุรกิจร้านอาหารและเสนอให้เข้ามาอยู่บนแพลตฟอร์ม และทำการจัดส่งอาหารให้กับลูกค้าของร้านอีกทีหนึ่ง ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ร้านอาหารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมถึงร้านอาหารทุกประเภทตั้งแต่ร้านข้าวแกงทั่วไปริมทาง จนถึงร้านอาหารหรูหราในห้างสรรพสินค้า ถึงแม้ว่าร้านของผู้ให้บริการบางรายจะไม่อยู่บนแพลตฟอร์ม แต่ถ้าลูกค้าต้องการก็สามารถสั่งให้พนักงานไปสั่งและรับอาหารมาส่งให้ได้ ธุรกิจประเภทนี้นับว่ามีแนวโน้มการเติบโตสูงมาก พบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจนี้มีการขยายตัวต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ 10% ซึ่งเติบโตสูงกว่าธุรกิจร้านอาหารเองที่เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3-4% ต่อปี การเติบโตของธุรกิจบริการจัดส่งอาหาร สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรที่มีขนาดครัวเรือนที่เล็กลง พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เน้นความสะดวกสบาย และประหยัดเวลามากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการร้านอาหารขนาดกลางและเล็ก สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้ง่ายดายมากขึ้น (โพสทูเดย์, กันยายน 2562)

LINE MAN เป็นหนึ่งในแอปพลิเคชันที่สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันที่ครอบคลุมไลฟ์สไตล์รอบด้าน พบว่า มียอดลูกค้าที่ใช้บริการมากกว่า 1.5 ล้านคนต่อเดือน ผ่าน 4 บริการหลัก สั่งซื้ออาหาร บริการรับ-ส่ง สิ่งของ บริการสั่งซื้อสินค้าผ่านร้านสะดวกซื้อ และบริการใหม่ คือ การรับส่งสิ่งของผ่านไปรษณีย์ ในช่วงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 คนไทยมีการใช้งานอินเตอร์เน็ตในสมาร์ทโฟนมากถึง 69 ล้านคน มี ผู้ใช้ LINE จำนวนถึง 45 ล้านบัญชี และใช้เวลาด้วยมากที่สุดต่อวัน โดยเฉลี่ยประมาณ 63 นาที เทียบกับ เวลาที่คนไทยใช้เวลาบนสมาร์ทโฟน ทั้งหมดที่ 216 นาทีต่อวัน แสดงให้เห็นพฤติกรรมการใช้งาน ตลอดจนการบริโภคการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารของคนส่วนใหญ่ถูกย้ายมาใช้งานบนสมาร์ทโฟนเป็นหลัก ธุรกิจหรือบริการที่ต้องการที่จะเติบโตจึงต้องอิงอยู่กับการใช้งานหรือเข้าถึงบริการผ่านสมาร์ทโฟน จากพฤติกรรมของคนไทยที่มีภาวะความเร่งรีบและข้อจำกัดด้านเวลาที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน อาจจะส่งผลทำให้ไม่มีเวลาในการซื้อสินค้าบริโภคจากสถานที่ร้านค้า ห้างร้าน รวมถึงคนไทยมีแนวโน้มเลือกใช้บริการจัดส่งอาหาร (Delivery) เพิ่มมากขึ้น เพราะทุกคนต้องรับประทานอาหารทุกวัน แต่เดิมการบริการจัดส่งอาหาร มีเฉพาะเชนร้านอาหาร (Food Chain) ที่มีบริการนี้ เช่น Pizza Company และ KFC ซึ่งเป็นธุรกิจฟาสต์ฟู้ด และมีการให้บริการส่งถึงบ้าน (Home Delivery) ซึ่งเป็นบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่ แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึง พฤติกรรมการตัดสินใจและความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลในการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ในช่วงโควิด ค.ศ. 2021 เป็นแนวทางให้แก่ผู้ประกอบการบริการรับส่งอาหาร (Food Delivery) หรือ ผู้ประกอบการร้านอาหารสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางพัฒนาธุรกิจ ไปปรับปรุงพัฒนาสินค้าและบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง รวมถึงการพัฒนาเพิ่มช่องทางการสั่ง และการจัดส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทั่วถึง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (SWOT) การใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีการใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร การวิเคราะห์ SWOT เป็นเทคนิคที่มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของ องค์กร เพื่อการระบุโอกาสที่เปิดให้และอุปสรรคที่องค์กรต้องประสบ การนำ SWOT มาใช้ในเชิงธุรกิจเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานะขององค์กร เพื่อหาจุดเด่นที่สามารถอยู่อย่างยั่งยืนได้ในตลาด การวิเคราะห์ SWOT สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ 1) จุดแข็งและโอกาส (SO) — วิธีที่สามารถใช้จุดแข็ง เพื่อหาประโยชน์ที่ได้เปรียบ เพื่อสร้างเป็นโอกาส 2) จุดแข็งและอุปสรรค (ST) — วิธีที่สามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงภัย คุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นจริง 3) จุดอ่อนและโอกาส (WO) — วิธีการใช้โอกาสที่มีเพื่อเอาชนะจุดอ่อน 4) จุดอ่อนและอุปสรรค (WT) — วิธีที่สามารถลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาด ส่วนประสมการตลาด (Marketing mix) หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจนำมาใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด เครื่องมือทางการตลาดนี้เรียกว่า 4Ps 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ คุณภาพ การออกแบบ รูปทรง ตรายี่ห้อ บรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อ การรับประกัน ขนาดและรูปร่างการบริการ 2) ราคา (Price) ราคาสินค้า ส่วนลด การรับรู้ราคาสินค้าของผู้บริโภคระยะเวลาการจ่ายเงิน เป็นต้น 3) สถานที่จำหน่าย (Place) ช่องทางการจำหน่าย สถานที่จำหน่ายสินค้า สินค้าคงคลัง การขนส่ง 4) การส่งเสริมการขาย (Promotion) การส่งเสริมการขาย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายตรง การส่งเสริมการขายโดยผ่านตัวแทนจำหน่าย

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยี แบบจำลองการผนวกทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี (The Unified Theory of Acceptance and Use of Technology Model: UTAUT) 1) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) กล่าวถึงการกระทำด้วยเหตุผลว่าบุคคลจะตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมตามข้อมูลที่มีอยู่ 2) ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้งาน Technology Acceptance Model (TAM) ทฤษฎีของ Technology Model (TAM) ดัดแปลงและประยุกต์มาจากทฤษฎีของการกระทำตามหลักเหตุและผล

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กัญสพัฒน์ นับถือตรง (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ ในจังหวัด สุรินทร์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลประชากรศาสตร์ เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ใช้บริการสั่งอาหาร 2) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหาร 3) ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่เคยใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถาม ค่าคุณภาพของเครื่องมือ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ค่าถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) จากข้อมูลประชากรศาสตร์ พบว่า อายุ รายได้ มีการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแตกต่างกัน และเพศ การศึกษา อาชีพ มีการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารไม่แตกต่างกัน 2) ด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหาร และผลิตภัณฑ์ บุคคล สิ่งแวดล้อม กระบวนการ ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหาร 3) พฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการ ส่วนใหญ่จะใช้บริการสั่งอาหาร แอปพลิเคชัน Foodpanda ความถี่ในการซื้อสินค้า 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ประเภทอาหารที่สั่งเป็นอาหารตามสั่ง วัตถุประสงค์หลักในการใช้บริการเพราะไม่มีเวลา เพียงพอในการเดินทาง มักซื้อสินค้าช่วงมื้อเที่ยง สั่งอาหารเมื่ออยากรับประทาน ตัดสินใจใช้บริการตามสื่อทางโทรทัศน์

ชลธิชา พาชู, น้ำตาล จำรัสลาภ, ปริยฉัตร ปิยะไทยเสรี, และพิมพ์ลภัส ถิ่นผาสุวรรณ (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ของผู้ใช้บริการฟู้ดเดลิเวอรี : กรณีศึกษา แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านภาพลักษณ์องค์กร ด้านคุณภาพบริการ ด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) และด้านพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ของผู้ใช้บริการฟู้ดเดลิเวอรีในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Grab Food ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน รูปแบบงานวิจัยเป็นแบบเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสำรวจออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่าภาพลักษณ์องค์กรโดยรวม ส่วนประสมทางการตลาดบริการโดยรวม (7Ps) และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการโดยรวมส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ของผู้ใช้บริการ Grab Food อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ตัวแปรด้านคุณภาพบริการโดยรวมไม่ส่งผลต่อตัวแปรตาม ดังนั้น ธุรกิจจึงควรมุ่งเน้นสร้างภาพลักษณ์โดยการใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การออกแบบส่วนประสมทางการตลาดที่สอดคล้องกับตลาดเป้าหมาย การสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ต้องการของลูกค้า และทำให้ลูกค้ารู้สึกยินดีและเพลิดเพลินในการใช้บริการ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยเสริมความจงรักภักดีต่อ แบรนด์

กิตติศักดิ์ พรสิทธิศักดิ์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่ (Delivery) ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่ ซึ่งจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ นักวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม Google Form จากกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่ในพื้นที่เขตกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่มตามช่วงอายุดังนี้ กลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี กลุ่มอายุ 20-35 ปี กลุ่มอายุ 36-50 ปี และกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป ในการวิเคราะห์ผลโดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยเครื่องมือทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผลทางสถิติ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมใช้บริการสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่ผ่านแอปพลิเคชัน Grab Food มากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ใช้บริการ คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ที่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยที่ 20,001-30,000 บาท ซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านของโปรโมชันที่มีหลากหลายของแต่ละแอปพลิเคชันมากที่สุด

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

($\bar{X}$=4.60, S.D.=0.05) รองลงมาเป็นค่าบริการส่งอาหารเหมาะสม ($\bar{X}$=4.52, S.D.=0.06) วิธีการชำระเงินหลากหลาย ($\bar{X}$=4.43, S.D.=0.06) พื้นที่การให้บริการ ($\bar{X}$=4.29, S.D.=0.07) ระยะเวลาการให้บริการรวดเร็ว ($\bar{X}$=4.24, S.D.=0.06) ยิ่งไปกว่านั้นการจัดเรียงเมนูใช้งานได้ง่าย ($\bar{X}$=4.24, S.D.=0.06) และวิธีการสมัครเข้าใช้งานง่าย ($\bar{X}$=4.02, S.D.=0.07) ก็ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่อีกด้วย

ฐานทัศน์ ชมพูพล (2563) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลออนไลน์ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการสั่งอาหารผ่านทางแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ก่อนช่วงสถานการณ์โควิด-19 ส่วนใหญ่ใช้บริการสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง มากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ส่วนพฤติกรรมการสั่งอาหารผ่านทางแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่หลังช่วงสถานการณ์โควิด-19 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้บริการสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง มากที่สุด จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 กลุ่มตัวอย่างเลือกสั่งอาหารผ่านทางแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ในมื้อกลางวันมากที่สุด จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 แอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่ที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักและใช้งานมากที่สุด คือ Grab Food จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 โซเชียลมีเดียที่กลุ่มตัวอย่างเข้าถึงโฆษณาแอปพลิเคชันฟูดเดลิเวอรี่มากที่สุดคือ เฟซบุ๊ก จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และเหตุผลในการสั่งอาหารผ่านทางแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลในเรื่องความสะดวกรวดเร็ว จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.81 (เห็นด้วย) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประเด็น “ได้รับการบริการ ที่น่าพอใจจากพนักงานส่งอาหาร” มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) และ “ในช่วง สถานการณ์โควิด-19 ใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่เพราะมีกระแสข่าวผ่านสื่อต่าง ๆ” น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (เห็นด้วย)

ณัธภัชร เฉลิมแดน (2563) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมผู้บริโภคในการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านโมบายแอปพลิเคชันช่วงเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลและพฤติกรรมผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครที่เคยสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านโมบายแอปพลิเคชันช่วงเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้บริโภคที่เคยใช้โมบายแอปพลิเคชันในการสั่งอาหาร จำนวน 386 ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20-35 ค.ศ. การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท แอปพลิเคชันที่ใช้บ่อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ LINE MAN รองลงไป ได้แก่ Grab food และ Food Panda ตามลำดับ สำหรับประเภทอาหารที่สั่งมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ฟาสต์ฟู้ด รองลงไป คือ อาหารตามสั่ง และเครื่องดื่ม ตามลำดับ ทำการสั่งอาหารในช่วงเวลา 12.01-14.00 น. โดยที่วัย Gen X สั่งอาหารในจำนวนเงินที่มากกว่าวัยอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การสัมภาษณ์ไรเดอร์หรือ ผู้ให้บริการขับรถส่งอาหารของ LINE MAN

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

หากลุ่มตัวอย่าง ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ซึ่งเป็นโปรแกรมที่สร้างจากสูตรของ Cohen (1977) มาคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีตามความสะดวก โดยใช้วิธีการสร้างแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) ไปยังสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ Facebook, Line, Twitter

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการถอดความบทสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ วิเคราะห์สถานะขององค์กร หาจุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงโอกาสและภัยคุกคามที่บริษัทจะต้องเจอ ซึ่งจะช่วยลดการคุกคามจากภายนอก และจากการวิเคราะห์ 4 องค์ประกอบ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ หรือเพิ่มช่องทางการขยายธุรกิจ 2) ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำผลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลผู้ถูกสัมภาษณ์

เพศชาย จำนวน 5 คน อายุ 20-35 ปี ประสบการณ์ในการขับรถส่งอาหารเดลิเวอรี่ LINE MAN ประมาณ 1-3 ปี

1. การวิเคราะห์ Brand Analysis จากการสัมภาษณ์

จุดแข็ง LINE MAN มีการเชื่อมต่อกับแอปพลิเคชันไลน์เป็นสื่อกลางในการช่วยให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และด้วยแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย ทำให้คนไทยส่วนใหญ่เข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกโดยมีผู้ใช้ 70 ล้านบัญชี ส่งผลให้ LINE MAN ได้เปรียบด้านข้อมูล ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี มีลักษณะเป็น super app จากการเป็นแอปพลิเคชันศูนย์รวมของบริการในชีวิตประจำวันที่หลากหลาย หมายความว่าผู้ใช้สามารถใช้เวลาอยู่กับแอปพลิเคชันเดียวได้ตลอดทั้งวัน และสามารถใช้บริการ LINE MAN โดยเชื่อมกับแอปพลิเคชันแชทที่ใช้อยู่ได้ทันที โดยไม่ต้องดาวน์โหลดใหม่ ไลน์ใช้ระบบพาร์ทเนอร์เข้ามาขับเคลื่อนธุรกิจ จึงใช้งบลงทุนไม่สูง เช่น “ลาล่า มูฟ” จัดการด้านรถจักรยานยนต์สำหรับจัดส่งหรือร้านอาหารต่างๆโดยเฉพาะสตรีทฟู้ด และจุดแข็งอีกประการหนึ่งของ LINE MAN คือ ไม่จำกัดพื้นที่ในการบริการสั่งอาหาร ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกสูง ขณะเดียวกันทำให้จำนวนพันธมิตรร้านอาหารบนแพลตฟอร์มของ LINE MAN มีมากกว่าคู่แข่งขัน การควบรวมธุรกิจกับ“วงใน”ทำให้ LINE MAN ได้เปรียบเนื่องจากการมีฐานข้อมูลผู้ใช้งานจากแอปฯ ไลน์ที่มียอดแอคทีฟยูสเซอร์ต่อเดือนประมาณ 70 ล้านราย ขณะที่วงในมีฐานข้อมูลจากร้านอาหารประมาณ 620,000 ร้าน ราคาอาหารคิดเท่ากับราคาหน้าร้านเนื่องจากไม่เก็บค่าคอมมิชชั่นจากร้านอาหารและมีระดับรายได้เติบโตอย่างต่อเนื่อง

จุดอ่อน ผู้บริโภคต้องรับผิดชอบค่าบริการส่งอาหารเอง อยู่ในระหว่าง 50-100 บาท ในระยะทาง 3-6 กิโลเมตร เพื่อเป็นค่าส่งแก่ผู้ขับ การบริหารจัดการต้องอาศัยเทคโนโลยีสูง ทั้งในด้านระบบหลังบ้าน หรือการสร้างสมดุลระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายที่ต้องสมดุลเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ มีการเลือกเจาะกลุ่มร้านอาหารประเภทสตรีทฟู้ดจำนวนมาก ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อย จึงมีโอกาสเสี่ยงด้านมาตรฐาน คุณภาพและการให้บริการที่สูง การให้บริการของ LINE MAN ครอบคลุมพื้นที่น้อยกว่าคู่แข่งขันรายสำคัญในตลาด ยังไม่มีบริการชำระเงินผ่านบัตรเครดิต บัตรเดบิต

โอกาส ธุรกิจสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันมีระดับการเติบโตที่สูงขึ้น โดยค.ศ. 2563 มีมูลค่าตลาดราว 68,000 ล้านบาท และมีโอกาสที่จะเพิ่มสูงขึ้นเป็น 74,000 ล้านบาท ในค.ศ. 2564 เนื่องจากจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ที่มี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความรุนแรงมากขึ้น และเนื่องด้วยสังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุค Mobile First โดยสมบูรณ์แบบ สะท้อนได้จากพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนที่มีหลากหลายมากขึ้น เช่น ธุรกรรมการเงิน การซื้อสินค้าออนไลน์ บริการสั่งอาหาร รวมถึงโซเชียลมีเดีย และวิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ผู้บริโภคต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิต เช่น ลดการสัมผัส เว้นระยะห่างทางสังคม ถือเป็นโอกาสเติบโตของธุรกิจจัดส่งอาหารถึงที่ (Food Delivery) ธุรกิจสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ (New Gen) ที่ต้องการความรวดเร็วความสะดวกสบายและมีทางเลือกที่หลากหลาย และมีโอกาสในการเข้าถึงร้านอาหารใหม่ ๆ ได้ง่าย รวมถึงโครงสร้างประชากรกรไทยมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวและมีสถานะโสดมากขึ้น ประกอบกับพื้นที่อยู่อาศัยมีขนาดลดลง ปัจจัยดังกล่าวทำให้การทำอาหารในครัวเรือนไม่สะดวกและไม่คุ้มค่า จึงปรับมาเป็นการรับประทานอาหารนอกบ้านหรือซื้อกลับหรือและใช้บริการจัดสั่งอาหารมากขึ้นจำนวนครั้งของการจัดส่งอาหารไปยังที่พักในค.ศ. 2563 มีจำนวนสูงถึง 66-68 ล้านครั้งเติบโตจากค.ศ. 2562 ถึงร้อยละ 78-84 เป็นการเติบโตที่รวดเร็วมาก และยังมีจำนวนร้านอาหารขนาดเล็กกว่า 200,000 แห่ง ยังไม่ได้เข้าร่วมแพลตฟอร์มจัดส่งอาหารถึงที่ (Food Delivery) สะท้อนถึงโอกาสของธุรกิจที่ยังมีอีกมาก

อุปสรรค การแข่งขันในธุรกิจสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น สะท้อนจากการแข่งขันเพื่อนำเสนอสิทธิพิเศษต่างๆ เช่น โค้ดส่วนลด สะสมคะแนน จัดโปรโมชั่นลดค่าจัดส่ง หรือการสั่งเมนูอาหารที่ทางร้านจัดเซ็ตไว้ให้ สำหรับทาน 2-3 ท่าน แถมฟรีเครื่องดื่ม 2 แก้ว ฯลฯ การลงทุนในธุรกิจต้องใช้เทคโนโลยีสูงเพื่อพัฒนาระบบปฏิบัติการทั้งยังต้องบริหารควบคุมคุณภาพการให้บริการให้ได้ตามมาตรฐาน จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายร้านอาหารหรือชนิดของอาหารบนแพลตฟอร์มให้มีความหลากหลาย เพื่อช่วยดึงดูดผู้บริโภคเข้ามาใช้งานแอปพลิเคชันธุรกิจลักษณะนี้มีกำไรต่อหน่วยต่ำ ทำให้ต้องให้ความสำคัญกับปริมาณ (Volume) การสั่งเพื่อเกิดความคุ้มค่า หลายบริษัทในตลาดยังไม่สามารถทำกำไรจากธุรกิจนี้ได้ อีกทั้งปัญหาการจราจรในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในกรุงเทพฯและปริมณฑล เป็นอุปสรรคต่อการจัดสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันส่งผลให้ผู้ใช้บริการใช้เวลาในการรออาหารนานและมีผลกระทบต่ออาหารที่ได้รับ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 อายุ 36-50 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 ประเภทอาหารที่สั่งบ่อยมากที่สุด คือ เครื่องดื่ม จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ช่วงเวลาที่สั่งอาหารบ่อยมากที่สุด คือ 18.01-20.00 น. จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 จำนวนเงินที่สั่งแต่ละครั้ง คือ 300-500 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านผลิตภัณฑ์	3.87	0.92	มาก
ด้านราคา	3.78	1.10	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.75	1.14	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.04	0.98	มาก
ด้านบุคคล	3.85	0.72	มาก
ด้านกระบวนการ	3.89	0.71	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.21	0.66	มากที่สุด
รวม	**3.91**	**0.66**	**มาก**

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์ โควิด-19 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.91, S.D. = 0.66) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ =4.21, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}$ =4.04, S.D. = 0.98) ต่อมาคือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ =3.89, S.D. = 0.71) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ =3.87, S.D. = 0.92) ด้านบุคคล ($\bar{X}$ =3.85, S.D. = 0.72) ด้านราคา ($\bar{X}$ =3.78, S.D. = 1.10) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}$ =3.75, S.D. = 1.14)

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันมีผลต่อการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชัน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน	4.00	0.77	มาก
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์	3.87	0.82	มาก
รวม	**3.93**	**0.77**	**มาก**

ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันที่มีผลต่อการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.93, S.D. = 0.77) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}$ =4.00, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ($\bar{X}$ =3.87, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

3. การสังเคราะห์ข้อมูล จากข้อมูลการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ให้กับแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ได้ดังนี้

แนวทางพัฒนาธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

1. การวิเคราะห์ STP (Segmentation / Target / Positioning)

การแบ่งส่วนตลาด (Segmentation)

เกณฑ์ภูมิศาสตร์ (Geographic)	
ขอบเขต (Region)	กรุงเทพฯและปริมณฑล
ความหนาแน่น(Density)	เขตเมืองหลวง,ปริมณฑล ,เมืองท่องเที่ยว
เกณฑ์ประชากรศาสตร์ (Demographic)	
อายุ (Age)	กลุ่มอายุ 25-35 ปี
เพศ (Sex)	หญิง ชาย
อาชีพ (Occupation)	นักศึกษาปริญญาโท พนักงานบริษัทเอกชน/รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลาง/เล็ก
การศึกษา (Education)	ปริญญาตรี ขึ้นไป
รายได้ (Income)	ปานกลาง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เกณฑ์จิตวิทยา (Psychographic)	
ชั้นของสังคม (Social class)	-กลุ่มชนชั้นกลาง (Middle Class)
ค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิต (Value and lifestyle)	1. ชอบความสะดวก สบาย รวดเร็ว 2. มีพลังในตัวเองมาก ชอบคิดนอกกรอบ 3. มีชีวิตอยู่กับหน้าจอทั้งการทำงานและชีวิตส่วนตัวไม่ว่าจะเป็นจอคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และมือถือ 4. มีกลุ่มสังคมที่หลากหลาย
บุคลิกภาพ (Personality)	1. มีภาพลักษณ์ที่ดีหรือ “Good Looking” ไม่ว่าแฟชั่น ผิวพรรณ,หน้าตา 2. ตัดสินใจเร็ว มีความคล่องตัว 3. มีความมั่นใจในตัวเองสูง
เกณฑ์พฤติกรรมศาสตร์ (Behavior)	
โอกาสในการซื้อ (Occasions)	1. ใช้บริการประจำเมื่อต้องการรับประทานอาหารที่บ้านหรือที่ทำงาน 2. เป็นครั้งคราวเมื่อมีเวลาน้อย ต้องการความสะดวก 3. ครั้งแรกเพื่อทดลองใช้บริการ
การแสวงหาผลประโยชน์ (Benefits)	1. ความสะดวก รวดเร็ว 2. คุณภาพการให้บริการ 3. ราคาที่เหมาะสม

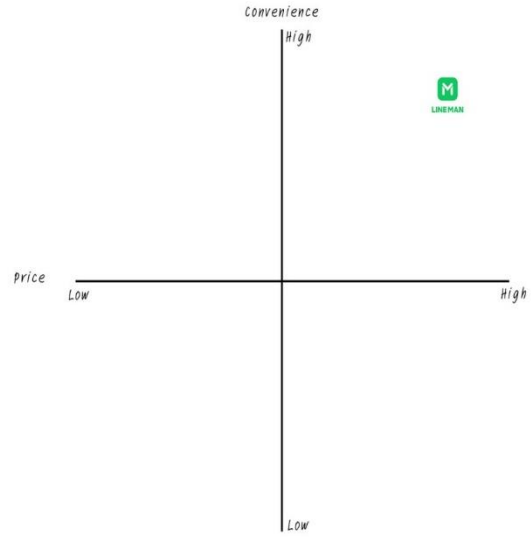
2. Target (กลุ่มเป้าหมาย)

กลุ่มเป้าหมายหลักอายุระหว่าง 25-35 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่มเจนวาย (Gen Y) มีชีวิตอยู่ในวัยทำงานต้องการตอบโจทย์ในแบบ “คอนวีเนียน ไลฟ์สไตล์” (Convenient lifestyle) โดยคนกลุ่มนี้นิยมเลือกรับประทานอาหารนอกบ้านน้อยกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ เพราะมองว่าอาหารนอกบ้านคือมื้อพิเศษที่ต้องใช้เวลา และเมื่อรวมเข้ากับไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิตที่เร่งรีบฟู้ดเดลิเวอรี่ จึงเข้ามาตอบสนองความต้องการได้อย่างลงตัว

3. การกำหนดตำแหน่งสินค้า (Product Positioning)

Line Man เป็นบริการจัดส่งอาหารที่มีความสะดวกทั้งด้านแอปพลิเคชันที่ใช้งานง่าย และสามารถเชื่อมต่อกับไลน์ แอปพลิเคชัน แชทที่คนไทยส่วนใหญ่ใช้บริการอยู่แล้ว ประกอบกับจำนวนร้านอาหารที่มีให้เลือกมากกว่ารายอื่นๆ อย่างไรก็ตาม Line Man กำหนดราคาค่าบริการในเกณฑ์ที่สูงกว่าคู่แข่งขันรายอื่นๆ ในตลาด

CHRISTIAN UNIVERSITY

ภาพที่ 1 การกำหนดตำแหน่ง (Product Positioning) ของธุรกิจ LINE MAN

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (SWOT) การใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่า LINE MAN มีหมวดหมู่อาหารให้เลือกชัดเจน ตลอดจนมีการแนะนำร้านที่น่าสนใจจาก Wongnai และสามารถเลือกได้ว่าจะสั่งอาหารจากร้านยอดนิยมหรือร้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง มีระบบการสั่งซื้อและ assigned งานให้คนขับอย่างชัดเจน มีระบบ GPS ให้เราสามารถติดตามได้ว่าคนขับอยู่ที่จุดไหน ระบบ Review ร้านค้าก็ใช้งานง่ายเพราะเป็นพันธมิตรกับ Wongnai ตลอดจนมี Street Food ให้เลือกหลากหลาย ฐานข้อมูลร้านค้าใหญ่มาก มีการให้บริการที่ไม่จำกัดพื้นที่ให้บริการกี่กิโลเมตรก็ส่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสโรชา เชษฐวงศ์รัตน์ (2562) ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมทางธุรกิจบริการ On-Demand ภายใต้ สถานการณ์ COVID-19 กรณีศึกษา Grab ประเทศไทย โดยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรของ Grab ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโอกาสและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของ Grab โดย Grab ได้มีการปรับสภาพภายในองค์กรและการดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรการควบคุมและป้องกัน รวมถึงการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใต้กลยุทธ์ ‘Strategic Partnership’ ในความร่วมมือกับพาร์ทเนอร์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสร้างการรับรู้และขยายความช่วยเหลือในวงกว้างมากขึ้น ประกอบกับการผสมผสานทางเทคโนโลยีในการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ครอบคลุมและตอบโจทย์ผู้ใช้บริการในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งยึดมั่นตามหลักขององค์กร คือ ‘Grab For Good’ เพื่อการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม ทั้งนี้ในสถานการณ์ COVID-19 การนำเสนอนวัตกรรมเชิงคุณค่าจะเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สร้างคุณค่าให้กับผู้ใช้บริการได้อย่างก้าวกระโดด โดย Grab ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับทั้งพาร์ทเนอร์และลูกค้าในการเดินทางและใช้บริการมากขึ้น โดยประสบการณ์ที่ดีจะนำไปสู่ความพึงพอใจและการใช้บริการซ้ำหรือการบอกต่อ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 36-50 ปี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ประเภทอาหารที่สั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน ฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN บ่อยมากที่สุด คือ เครื่องดื่ม ช่วงเวลาที่สั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน ฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN บ่อยมากที่สุด คือ 18.01-20.00น. และ จำนวนเงินที่สั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน ฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN แต่ละครั้ง คือ 300-500 บาท

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ต่อมาคือ ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชลธิชา พาชู, น้ำตาล จำรัสลาภ, ปริยฉัตร ปิยะไทยเสรี, และพิมพ์ลภัส ถิ่นผาสุวรรณ (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ของผู้ใช้บริการฟู้ดเดลิเวอรี : กรณีศึกษา แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการโดยรวม (7Ps) ของผู้ใช้บริการโดยรวมส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ของผู้ใช้บริการ Grab Food อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของกัญสพัฒน์ นับถือตรง (2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ ในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ราคา ช่องทางการจัด จำหน่าย การส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหาร และผลิตภัณฑ์ บุคคล สิ่งแวดล้อม กระบวนการ ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหาร

3. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีการใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันที่มีผลต่อการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของฐานทัศน์ ชมพูพล (2563) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวมของระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.81 (เห็นด้วย) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อประเด็น “ได้รับการบริการ ที่น่าพอใจจากพนักงานส่งอาหาร”มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) และ “ในช่วง สถานการณ์โควิด-19 ใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ เพราะมีกระแสข่าวผ่านสื่อต่างๆ”น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (เห็นด้วย)

4. ความคิดเห็นการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 พบว่า แอพพลิเคชั่น LINE MAN มีการจัดโปรโมชันร่วมกับร้านอาหาร ไม่ว่าจะเป็นส่วนลดค่าอาหาร ส่วนลดค่าจัดส่งสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียงกับร้านอาหาร หรือการจัดชุดเมนูในราคาพิเศษ และปัจจุบัน LINE MAN ได้มีการร่วมมือกับ Wongnai ซึ่งทาง Wongnai มีฐานข้อมูลร้านอาหารจำนวน 600,000 ร้านทั่วไทย ถือเป็นฐานข้อมูลร้านอาหารที่ใหญ่ที่สุดและมีข้อมูลครบถ้วนที่สุดของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกิตติศักดิ์ พรสิทธิศักดิ์ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่ (Delivery) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามนิยมใช้บริการสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวอรี่ผ่านแอปพลิเคชัน Grab Food มากที่สุด ซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านของโปรโมชันที่มีหลากหลายของแต่ละแอปพลิเคชันมากที่สุด รองลงมาเป็นค่าบริการส่งอาหารเหมาะสม วิธีการชำระเงินหลากหลาย พื้นที่การให้บริการ ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.07) ระยะเวลาการให้บริการรวดเร็ว ยิ่งไปกว่านั้นการจัดเรียงเมนูใช้งานได้ง่าย และวิธีการสมัครเข้าใช้งานง่ายก็ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวรี่อีกด้วย

5. แนวทางพัฒนาธุรกิจการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่LINE MAN ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ธุรกิจ Line Man เน้นกลยุทธ์ 4 ด้าน คือ 1) ความหลากหลายของร้านอาหารที่เป็นพาร์ตเนอร์เกิน 20,000 ร้านทั่วกรุงเทพฯ ตั้งแต่ระดับภัตตาคารดังไปจนถึงร้านอาหารเด็ดข้างทางที่เป็น “สตรีทฟู้ด” ที่มักจะไม่มีบริการเดลิเวอรี่ และLINE MAN จะให้บริการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ตลอด 24 ชม. 2) เชื่อมต่อกับแอปพลิเคชันไลน์ ทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง เพราะคนไทยนิยมใช้ไลน์กันอยู่แล้ว รับข้อความแจ้งเตือน รวมถึงดูสถานะต่างๆ ของ LINE MAN ผ่านไลน์ได้ 3) จัดแคมเปญ โปรโมชันร่วมกับพาร์ตเนอร์อย่างต่อเนื่อง ทั้งคูปองส่วนลด โปรโมชันซื้อ 1 แถม 1 ร่วมกับร้านอาหารต่างๆ ตามเทศกาล มีรีวิวแนะนำร้านดังใน LINE MAN Lifestyle สำหรับคนที่ยังตัดสินใจเลือกร้านไม่ได้ 4) รวบรวมบริการเดลิเวอรี่หลากหลายรูปแบบมารวมอยู่ในบริการเดียว ไม่ใช่แค่บริการสั่งซื้ออาหารเท่านั้น ยังใช้บริการเมสเซนเจอร์ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ควรมีการนำเสนอรูปภาพเมนูอาหารให้มีความสวยงามน่ารับประทาน ผู้ประกอบการควรใส่ใจเพิ่มเมนูที่มีความหลากหลายให้มากขึ้น รวมทั้งการออกแบบแอปพลิเคชัน ฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ให้ดูง่ายและมีความสะดวกในขั้นตอนการสั่งซื้อมากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้สินค้าและบริการ จะทำให้ผู้ใช้บริการหันมาสนใจและแนะนำบอกต่อๆ กันได้ ทำให้มีข้อได้เปรียบต่อคู่แข่ง

2) แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ควรมีการคิดค่าบริการส่งอาหารให้มีความเหมาะสมกับระยะทาง ราคาต้องมีความสมเหตุสมผล ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความคุ้มค่าที่จะได้รับจึงจะทำให้ผู้บริโภคเกิดทัศนคติเชิงบวกและการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในที่สุด

3) ควรจะมีการเพิ่มแนวทางในการส่งเสริมการตลาดให้มีแนวทางที่แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นการเพิ่มยอดลูกค้า เช่น การจัดโปรโมชันที่หลากหลาย การให้ส่วนลด ค่าอาหารและส่วนลดค่าจัดส่ง เป็นต้น เพื่อทำให้แอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้สั่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่เพิ่มมากขึ้น

4) ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ให้เกิดความดึงดูดและน่าสนใจมากขึ้น รวมถึงพัฒนาภาพลักษณ์ของ LINE MAN ที่จำหน่ายผ่านสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการรักษาฐานลูกค้าเดิมและเพิ่มฐานลูกค้าใหม่

5) ควรมีการพัฒนาแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ให้มีความง่ายในการสั่งอาหาร ความง่ายในการดูข้อมูล รวมถึงความง่ายในการได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา เพราะเมื่อผู้บริโภครับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน จะเกิดทัศนคติเชิงบวก และจะเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันอาหารนั้น ตลอดจนอาจเกิดความ Loyalty ในการเลือกใช้แอปพลิเคชันอาหารนั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เช่น ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในตัวผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้งาน

2) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ดังนั้นควรขยายขอบเขตด้านประชากรให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้ได้ทราบถึงการใช้บริการแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และ เพื่อให้ได้ความแตกต่างทางด้านความคิดค่านิยมและได้ผลการวิจัยที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

3) ควรศึกษาผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดดิลิเวอรีอื่นๆ โดยขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรีอื่นๆ เพื่อดูผลการศึกษาที่ได้จะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรระหว่างผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ LINE MAN กับแอปพลิเคชันฟู้ดดิลิเวอรี่อื่นๆ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เอกสารอ้างอิง

กัญสพัฒน์ นับถือตรง. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ ในจังหวัดสุรินทร์. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนครพนม, สาขาบริหารธุรกิจ.

กิตติศักดิ์ พรสิทธิศักดิ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสั่งอาหารผ่านผู้ให้บริการส่งอาหารออนไลน์เดลิเวรี่ (Delivery). (สหกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม.

ชลธิชา พาชู, น้ำตาล จำรัสลาภ, ปริยฉัตร ปิยะไทยเสรี, และพิมพ์ลภัส ถิ่นผาสุวรรณ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อแบรนด์ของผู้ใช้บริการฟู้ดเดลิเวอรี : กรณีศึกษา แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา, สาขาการตลาด.

ฐานทัศน์ ชมพูพล. (2563). พฤติกรรมและความคิดเห็นที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชันฟู้ดเดลิเวอรี่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารนิเทศสยามปริทัศน์ ค.ศ.ที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563).

ณัธภัชร เฉลิมแดน. (2563). พฤติกรรมผู้บริโภคในการสั่งอาหารแบบเดลิเวอรี่ผ่านโมบายแอปพลิเคชันช่วงเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

โพสทูเดย์, (2562). ทวิตเตอร์ เผยท็อปแบรนด์ในไทยไตรมาส 3 ค.ศ.62 แอคฯApple คว้าแชมป์. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก https://www.posttoday.com/economy/news/605828 (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ตุลาคม 2564)

สมประวิณ มันประเสริฐ. (2563). ต่อยอดธุรกิจอาหารของคุณให้สมบูรณ์ ด้วย Food Delivery. เข้าถึงได้จาก https://brandinside.asia/power-up-your-food-business-with-food-delivery/. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ตุลาคม 2564)

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). ETDA เผย คน Gen - Y สั่งอาหารออนไลน์มากสุด และกว่า 40% สั่งเพราะหวั่นโควิด-19. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก https://www.etda.or.th/ content/onlinefood-delivery-survey-during-the-prevention-of-covid-19.html. (วันที่ค้นข้อมูล: 10 ตุลาคม 2564)

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). พฤติกรรมผู้บริโภคหันมาสั่งอาหารกลับไปกินที่บ้านมากขึ้น. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. สืบค้นจาก https://brandinside.asia/food-delivery-competition-in-thailand/. (วันที่ค้นข้อมูล: 8 ตุลาคม 2564)

Cohen, J. (1977). Statistical Power Analysisfor the Behavioral Sciences. (Rev ed). New York : Academic Press.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

นวัตกรรมแบบจำลอง “Airry”

ศิขรินธาร ทวีคูณ*
พรรณวศา บุติมูลตรี*
ศักดิธัช ตันสุวรรณ**
ปริญญา ใจเรือนแก้ว**
กฤษนารี แย้มเพ็ง***
ศุภชัย ยิ่งเจริญ****

บทคัดย่อ

นวัตกรรมแบบจำลอง “Airry” เป็นนวัตกรรมหุ่นจำลองทางการพยาบาล เพื่อฝึกดูดเสมหะในช่องปากและท่อช่วยหายใจด้วยระบบปิดให้ผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจ นวัตกรรมพัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Airry และผลของการทดลองใช้นวัตกรรม Airry ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ โดยประยุกต์ตามกรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมของอีวีเลต โรเจอร์ (Everett Roger, 1995) ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ใช้ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ จากนั้นกลุ่มตัวอย่าง 16 ราย เป็นนักศึกษา 13 ราย และอาจารย์ 3 ราย ได้ใช้นวัตกรรมนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการทดลอง พบว่า ภายหลังการใช้นวัตกรรม ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ในการใช้นวัตกรรม Airry โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.53, SD= 0.56) และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดลองใช้นวัตกรรม Airry โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.38, SD= 0.57) ข้อเสนอแนะ คือ จัดทำนวัตกรรม Airry เพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาคทดลองในห้องปฏิบัติการ และภาคปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมความมั่นใจในการดูดเสมหะด้วยระบบปิดให้แก่นักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงในโรงพยาบาล เพื่อลดความเสี่ยง ป้องกันการติดเชื้อ และส่งเสริมความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย (patient safety)

คำสำคัญ : นวัตกรรม ดูดเสมหะ ความพึงพอใจ

---

*นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 สาขาพยาบาลศาสตร์ (นานาชาติ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
**นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 สาขาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
***อาจารย์ประจำ สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
****อาจารย์ประจำ สาขาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ผู้นิพนธ์ประสานงาน :
ศิขรินธาร ทวีคูณ สาขาพยาบาลศาสตร์ (นานาชาติ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
Email: sikhrinthart@gmail.com

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The innovation model “Airry” is an innovative model of nursing to help practice oral suctioning and closed tracheal suctioning systems (CTSS) for client’s intubated endotracheal tube. It was developed for helping nursing students in their learning activities. This study aimed to study satisfaction of using IAM and to study results of using IAM of instructors and nursing students. IAM was developed based on the conceptual framework of innovation development by Everett Roger (Everett Roger, 1995) which consisted of 10 steps. The trial period was ten weeks, from March to May, 2022. Sixteen samples including 13 nursing students and 3 instructors have used this innovation. Data were analyzed by descriptive analysis with frequency, mean, standard deviation, and percentage.

The results revealed that after using this innovation, the average score on samples’ satisfaction of using IAM was very good ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.56) and the average score of overall results of using IAM was very good ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.57). Suggestion is to create more IAMs to be used as teaching aids in laboratory sessions and practicum course to promote skill and confidence in oral suctioning and CTSS of nursing students before actual practicing in the hospital, to reduce risks, prevent infection, and promote patient safety.

บทนำ

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีแนวทางการพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning Outcomes) คือ 1) ผู้เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล มีความรอบรู้ด้านต่างๆ มีปัญญารู้คิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่างๆ ในการสร้างงาน 2) เป็นผู้สร้างนวัตกรรม โดยการบูรณาการข้ามศาสตร์ และ 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน (สุพจน์ หารหนองบัว และคณะ, 2561)

การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ นับว่าเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเช่นกัน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ มุ่งพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติการพยาบาล ในปัจจุบันมีการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เสมือนจริงทางการพยาบาล (simulation based learning) นับเป็นวิธีการเรียนการสอนทางการพยาบาลอย่างหนึ่ง ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม ผู้เรียนสามารถปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์เสมือนจริงซ้ำได้หลายครั้ง จนเกิดความมั่นใจก่อนให้การพยาบาลผู้ป่วยจริง (จรูญลักษณ์ ป้องเจริญ และคณะ, 2564; Luctker., et al, 2012)

การส่งเสริมพัฒนานวัตกรรม มีความสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาทุกระดับสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษา เช่น ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับจำนวนผู้เรียนที่มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย การผลิตและพัฒนาสื่อใหม่ๆ เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้นด้วยระยะเวลาที่สั้นลง (รวิภา บุญชูช่วย, 2558) การพัฒนาหุ่นจำลองที่เลียนแบบเสมือนจริงจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งหุ่นจำลองทางการแพทย์นั้น เป็นสื่อการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนหรือผู้รับข้อมูลเกิดความ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

เข้าใจได้ง่าย เพราะเรียนรู้เสมือนจริงทดแทนข้อจำกัดในกรณีที่ผู้สอนไม่สามารถนำของจริงมาใช้ได้ (กัลยา เตชาเสถียร และสถาพร กลางคาร, 2556; Kasatpibal., et al, 2016)

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) เกิดขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษาในหลายแง่มุม ตั้งแต่การปิดเรียนในห้องเรียนปรับมาใช้การสอนผ่านกลไกต่าง ๆ แต่อีกด้าน COVID-19 กลายเป็นแรงผลักดันบังคับให้เกิดการปรับตัวและนำมาซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยรูปแบบที่แตกต่าง กลายเป็นโมเดลใหม่ ๆ ที่สอดรับกับบริบทของแต่ละพื้นที่ทั่วโลก (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาคม, 2564) รวมถึงต้องเปลี่ยนจากการเข้าชั้นเรียนจากอาจารย์ (ท่องจำ) เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (เข้าใจ) จากบ้านและสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ (ประยุกต์ใช้และวิเคราะห์) เปลี่ยนจากวิกฤตมาเป็นโอกาสในการเรียนรู้เพื่อก้าวข้ามผ่านสถานการณ์ ตลอดจนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ (ทินกร บัวชู และคณะ, 2564) เช่นเดียวกับการเรียนการสอนทางการพยาบาล

การเรียนการสอนทางการพยาบาลได้ถูกเปลี่ยนจากห้องเรียนในสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์ผ่านดิจิทัลและอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้อาจารย์และนักศึกษาต้องมีการปรับตัวกับการใช้เทคโนโลยี และโปรแกรมใหม่ ๆ การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลบนหอผู้ป่วยจำเป็นต้องเลื่อนการฝึกปฏิบัติออกไป และมีการใช้กรณีศึกษาในการอภิปรายปัญหาทางการพยาบาล ฝึกปฏิบัติโดยใช้สถานการณ์จำลองและห้องปฏิบัติการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการวัดประเมินผลการเรียนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ นอกจากนี้ยังส่งผลให้สถาบันการศึกษาบางแห่งมีการผลิตพยาบาลสู่โรงพยาบาลล่าช้ากว่ากำหนดอีกด้วย (ทินกร บัวชู และคณะ, 2564; Chaleoykitti & Artsanthia, 2020) รวมถึงคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียนก็ยังประสบปัญหาเช่นเดียวกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ

สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นตัวกลางที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอน โดยมีหน้าที่เป็นตัวช่วย ในการนำความต้องการของผู้สอนไปสู่ผู้เรียนอย่างถูกต้องรวดเร็ว เป็นผลให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (จรูญลักษณ์ ป้องเจริญ และคณะ, 2564; Jeffries & Clochesy, 2012) เช่น การใช้หุ่นจำลองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น จนเกิดเป็นทักษะและเกิดเป็นปัญญาในการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติได้จริง (รวิภา บุญชูช่วย, 2558)

ปัจจุบันมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการศึกษาทางการพยาบาล (nursing education) เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน และกระตุ้นความสนใจตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนการสอนที่สะท้อนการปฏิบัติจริงและช่วยเตรียมความพร้อมในด้านทักษะการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุวีณา เบาะเปลี่ยน และคณะ, 2561; Oermann, 2015)

การพัฒนาหุ่นฝึกทักษะการพยาบาล (nursing procedure training manikins) หรือการใช้หุ่นจำลองสถานการณ์ (simulation) มีประโยชน์ในเชิงผลลัพธ์ด้านความรู้ และสมรรถนะทางการพยาบาลต่าง ๆ ความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล ความพึงพอใจต่อของผู้เรียน และช่วยลดความเครียดความวิตกกังวลในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานกับผู้ป่วยจริงบนหอผู้ป่วย (สุวีณา เบาะเปลี่ยน และคณะ, 2561; Foronda., et al, 2013; Wongprach & Poomsanguan, 2017) เช่น การศึกษาเรื่องหุ่นจำลองฝึกทักษะการดูดเสมหะ โดยใช้นวัตกรรมสื่อการสอนทางการพยาบาล พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมของหุ่นทั้ง 2 รูปแบบอยู่ในระดับดี และมีคุณลักษณะตรงกับความต้องการในการใช้เป็นสื่อการสอนดูดเสมหะได้ใกล้เคียงกับ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ของจริง จุดเด่นของหุ่นสามารถเก็บรักษาไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิปกติ สามารถเปลี่ยนอุปกรณ์ต่างๆ เมื่อชำรุดได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาชิ้นส่วนจากต่างประเทศ เป็นอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ง่ายตามท้องตลาดทั่วไป ราคาถูกกว่า สามารถดูดเสมหะออกมาได้เสมือนการปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยจริง แต่หุ่นจำลองดังกล่าวยังขาดคุณสมบัติในความเสมือนจริงหลายประการ (ปรียสลิล ไชยวุฒิ และ เยาวลักษณ์ คุมขวัญ, 2560) เช่นเดียวกับการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 2 ต่อการใช้หุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะ “RTAFNC Suction Model” กับหุ่นจำลองดูดเสมหะที่ใช้ในห้องสาธิตปฏิบัติการพยาบาล พบว่า หุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะที่พัฒนาตามขั้นตอน มีคุณสมบัติในการใช้เป็นหุ่นฝึกทักษะได้ตามวัตถุประสงค์ สามารถใส่สายในตำแหน่งที่ถูกต้องตามกายวิภาค มีสัญญาณเป็นไฟกระพริบในตำแหน่งที่กำหนดให้ นักเรียนพยาบาลสามารถฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะ “RTAFNC Suction Model” เท่ากับ 4.01 มากกว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะที่ใช้ในห้องสาธิตปฏิบัติการพยาบาลเท่ากับ 3.43 อย่างมีนัยสำคัญ ($t = 6.374$, $p < .05$) แต่โดยรวมหุ่นยังไม่ค่อยสวย ลักษณะของตัวหุ่นไม่ค่อยแข็งแรง และไฟแสดงยังไม่ชัดเจน ไม่มีเสมหะเสมือนจริง (รวิภา บุญชูช่วย, 2558)

เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ทุเลาเบาบางลง สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลต่าง ๆ รวมทั้งคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน จึงมีโอกาสได้นำนักศึกษาพยาบาลขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาล นักศึกษาต้องฝึกงานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 การปฏิบัติการพยาบาลต่าง ๆ จึงต้องเข้มงวดและระมัดระวังเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ รวมถึงต้องดูแลปฏิบัติการพยาบาลให้กับผู้ป่วยที่มีปัญหาด้านการหายใจ การหายใจล้มเหลวหรือผู้ป่วยที่มีอาการวิกฤตต่าง ๆ ที่ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ การพยาบาลที่สำคัญคือ การดูดเสมหะทางจมูก ช่องปากและท่อช่วยหายใจ

การดูดเสมหะทางท่อช่วยหายใจเป็นหัตถการหนึ่งที่สำคัญยิ่ง สำหรับบุคลากรทางการพยาบาล เนื่องจากเป็นการช่วยทำทางเดินหายใจให้โล่ง ป้องกันการอุดกั้นทางเดินหายใจ และทำให้การแลกเปลี่ยนก๊าซเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันการขาดออกซิเจนจากการอุดกั้นทางเดินหายใจ โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีปัญหาในระบบทางเดินหายใจ อย่างไรก็ตามการดูดเสมหะทางท่อช่วยหายใจที่ไม่ถูกวิธี จะทำให้มีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้น เช่น การดูดเสมหะที่นานเกินไป จะทำให้เกิดการระคายเคืองของหลอดเสียงและกล่องเสียง หลอดเสียงบวม กล่องเสียงหดเกร็ง (laryngospasm) ขาดออกซิเจน และมีอาการผิดปกติของการเต้นของหัวใจ การใช้แรงดูดที่ไม่เหมาะสมหรือปลายของสายดูดเสมหะดูดถูกเยื่อบุในทางเดินหายใจ จะทำให้เกิดบาดแผลของเนื้อเยื่อ นอกจากนี้การดูดเสมหะยังมีผลกระทบต่อระบบการไหลเวียนโลหิต ได้แก่ เกิดภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ (cardiac arrhythmias) จากกล้ามเนื้อหัวใจขาดออกซิเจนหรือการที่สายดูดเสมหะกระตุ้นประสาทสมองคู่ที่ 10 บริเวณผนังหลอดลม (vagus nerve) หรือกระตุ้นระบบประสาทซิมพาเทติก ทำให้หัวใจเต้นช้า (bradycardia) หรือหัวใจเต้นเร็วผิดจังหวะ (tachyarrhythmias) ได้ ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้นจากภาวะพร่องออกซิเจน การเพิ่มขึ้นของความดันในกะโหลกศีรษะ (increased intracranial pressure) เกิดจากการที่ความดันในช่องอกสูงขึ้น ร่วมกับความดันเลือดสูงการขาดออกซิเจน และการมีคาร์บอนไดออกไซด์คั่ง เป็นต้น การดูดเสมหะในท่อช่วยหายใจ พยาบาลผู้ปฏิบัติจึงต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติที่ถูกต้อง และต้องมีการทบทวนการปฏิบัติเป็นระยะ ๆ เพราะแนวปฏิบัติมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จากผลการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า แม้แต่พยาบาลวิชาชีพบางรายที่ปฏิบัติงานมายาวนานในโรงพยาบาล ยังมีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการดูดเสมหะในผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจของสมาคมอเมริกันสำหรับการดูแลระบบทางเดินหายใจ (AARC Clinical Practice Guidelines of the: Artificial Airway

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Suctioning) เนื่องจากองค์ความรู้และเทคนิคในการปฏิบัติมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปหลายประการ (สุวีณา เบาะเปลี่ยน และคณะ, 2561; Thomas., et al, 2022) ซึ่งปัจจุบันโรงพยาบาลต่าง ๆ ส่งเสริมให้ใช้วิธีการดูดเสมหะด้วยระบบปิด (closed tracheal suctioning systems: CTSSS) เพิ่มมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการสัมผัสกับบุคลากรทางการแพทย์และการปนเปื้อนของสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

ปัจจุบันห้องปฏิบัติการพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มีหุ่นจำลองฝึกทักษะการดูดเสมหะ จำนวน 21 ตัว ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการต่อผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง และจากการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาลบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาล รายวิชา TNUR3367 การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1 และ INUR3367 Practicum in Adult and Elderly Nursing 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 50 ราย พบว่า นักศึกษาไม่เคยฝึกปฏิบัติการดูดเสมหะในผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจด้วยระบบปิดมาก่อน แต่เมื่อนักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย อาจารย์นิเทศจะแนะนำ สอน และสาธิตให้นักศึกษาได้ดูก่อน แล้วจึงให้นักศึกษาปฏิบัติจริงและให้การดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ถึงกระนั้นนักศึกษาบางรายก็ยังรู้สึกไม่มั่นใจ เนื่องจากการฝึกทักษะการดูดเสมหะในห้องปฏิบัติการพยาบาลเป็นการฝึกกับหุ่นจำลอง ที่ไม่มีความเสมือนจริงในแง่ของความลึกในการสอดใส่สายดูดเสมหะ ไม่มีเสมหะออกเหมือนผู้ป่วยจริง ไม่มีการตอบสนองของผู้ป่วยเหมือนสถานการณ์จริง และเป็นการดูดเสมหะด้วยระบบเปิด (opened tracheal suctioning systems: OTSS) รวมถึงข้อจำกัดที่นักศึกษาไม่สามารถฝึกภาคทดลองในห้องปฏิบัติการตามรูปแบบการเรียนการสอนเดิมหรือเรียนรู้นอกเวลาในห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมในห้องปฏิบัติการได้ เพราะมหาวิทยาลัยต้องดำเนินการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามนโยบายของประเทศ ส่งผลทำให้นักศึกษาขาดทักษะ ความพร้อม และความมั่นใจก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น และความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในด้านทักษะการดูดเสมหะในผู้ป่วยที่ใส่ท่อช่วยหายใจให้แก่นักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกประสบการณ์จริงบนหอผู้ป่วย จึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาหุ่นจำลอง Airry เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลและบุคลากรทางการพยาบาลอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ส่งเสริมความมั่นใจในการทำหัตถการแก่นักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วย อีกทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยงและส่งเสริมความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย (patient safety) โดยหุ่นจำลอง Airry จะสามารถบอกตำแหน่งที่เหมาะสมในการดูดเสมหะโดยใช้เซนเซอร์แสง (sensor) สามารถดูดเสมหะได้ทั้งในช่องปากและในท่อช่วยหายใจ มีเสมหะทั้งในช่องปากและในท่อช่วยหายใจ ราคาประหยัดและเคลื่อนย้ายได้ง่าย โดยเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น การพยาบาลพื้นฐาน การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลผู้สูงอายุและสารสนเทศทางการพยาบาล เป็นต้น ในการออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรม Airry เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และมีความมั่นใจในการปฏิบัติทักษะการดูดเสมหะเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมความมั่นใจในการทำหัตถการแก่นักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วย นอกจากนี้ในขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรม คณะผู้วิจัยยังได้ร่วมงานกับนักศึกษาและอาจารย์สาขาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน ในการออกแบบนวัตกรรมที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมและกลไกการทำงานของนวัตกรรม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน และนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาล เพื่อส่งเสริมในการพยาบาลผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชน ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ และคงไว้ซึ่งการพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Airry ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
2. เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้นวัตกรรม Airry ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

วิธีการศึกษา

การศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้ ประยุกต์ตามกรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมของอีวิเลต โรเจอร์ (Everett Rogar,1995) ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ใช้ระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ประเมินความต้องการนวัตกรรมจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การนิเทศนักศึกษาการปฏิบัติงาน อุบัติการณ์และการทบทวนวรรณกรรม กำหนดหัวข้อที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมให้มีความเฉพาะเจาะจง โดยนำวรรณกรรมต่าง ๆ มาสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อนำมาบูรณาการวางแผนและการออกแบบนวัตกรรม ซึ่งวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย 1) วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องจัดซื้ออย่างละ 1 ชิ้น คือ หุ่นพลาสติกส่วนศีรษะ (320 บาท) ชุดเซนเซอร์แสง (890 บาท) สายพลาสติก 7 เมตร (เมตรละ 8 บาท รวม 56 บาท) ท่อช่วยหายใจ (endotracheal tube No. 7.5) (250 บาท) ชุดดูดเสมหะระบบปิด (close suction set 14 Fr.) (600 บาท) น้ำเกลือนอร์มัล ขนาด 100 มิลลิลิตร (0.9% NSS) (25 บาท) สายต่อน้ำเกลือ (extension tube) (10 บาท) ถุงปัสสาวะ (uridom/condom catheter) (15 บาท) แบตเตอรี่สำรอง (power bank) (890 บาท) ชุดให้น้ำเกลือ (set IV) 2 ชุด (40 บาท) ท่อต่อแรงดันสูงทางการแพทย์ (pressure connecting tube) (100 บาท) กระบอก ฉีดยา ขนาด 50 มิลลิลิตร (300 บาท) และ 2) อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการพยาบาล คือ เครื่องดูดเสมหะ (suction) รวมราคาทั้งหมด 3,496 บาท ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 สัปดาห์

2)ออกแบบนวัตกรรม Airry และกำหนดวิธีวัดการวัดประสิทธิภาพของนวัตกรรม โดยใช้แบบประเมินการทดลองใช้นวัตกรรม Airry กำหนดวิธีการใช้นวัตกรรม โดยจัดทำคำแนะนำในการใช้นวัตกรรมด้วยอินโฟกราฟิก (infographic template) ผ่านโปรแกรมแคนวา (Canva) ทั้งป้ายคำแนะนำและคิวอาร์โค้ด (QR Code) จากนั้นทดลองใช้นวัตกรรมโดยอาจารย์พยาบาล 2 ราย และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 5 ราย เพื่อประเมินความพึงพอใจและผลของการทดลองใช้ในนวัตกรรม รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นปรับปรุงชิ้นงานนวัตกรรมให้สมบูรณ์ขึ้น โดยปรับใช้ประเภทของวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมและแข็งแรง รวมถึงการจัดทำคำแนะนำในการใช้นวัตกรรมให้ชัดเจน สะดวก และง่ายกับการใช้งาน ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 2 สัปดาห์

QR Code แสดงขั้นตอนการประกอบและติดตั้ง นวัตกรรม Airry

QR Code แสดงแนวทางการปฏิบัติทางคลินิกของการดูดเสมหะจากท่อช่วยหายใจด้วยระบบปิด

QR Code แสดงขั้นตอนการดูดเสมหะจากท่อช่วยหายใจด้วยนวัตกรรม Airry

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3) ดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน จำนวน 16 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติพรรณนาที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการทดลอง และจัดทำเล่มรายงานพร้อมแหล่งอ้างอิง ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 2 สัปดาห์

ผลการศึกษา

1)ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 ราย พบว่า มีเพศหญิง จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.50 และเพศชาย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.50 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 และอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 ตามลำดับ

2) ภายหลังการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Airry ของกลุ่มตัวอย่างรายด้าน ประกอบด้วย นวัตกรรมสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.69, S.D. = 0.48) นวัตกรรมมีความปลอดภัย อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.63) นวัตกรรมมีความสวยงามและมีความแข็งแรง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.89) นวัตกรรมมีความคุ้มค่าและประหยัด อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.63) และค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

3)ภายหลังการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดลองใช้นวัตกรรม Airry ของกลุ่มตัวอย่างรายข้อ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างสามารถสอดสายดูดเสมหะถึงตำแหน่งคารินา (carina) อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.72) กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการดูดเสมหะได้ไม่เกิน 13 วินาที อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.52) กลุ่มตัวอย่างดูดเสมหะโดยยึดหลักปลอดเชื้อ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.68) และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดลองใช้นวัตกรรม Airry ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Airry ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.56) สอดคล้องกับการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศชั้นปีที่ 2 ต่อการใช้หุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะตามมาตรฐานทางการแพทย์กับนวัตกรรมหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะ “RTAFNC Suction Model” โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะ “RTAFNC Suction Model” มากกว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะที่ใช้ในห้องสาธิตปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนวัตกรรมจะมีเซนเซอร์แสง และเสียงเตือนบอกตำแหน่ง carina ไฟกระพริบตำแหน่งที่เหมาะสมในการดูดเสมหะ ราคาถูก สามารถใช้ฝึกทักษะดูดเสมหะได้จริง ขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย (รวิภา บุญชูช่วย, 2558) ยืนยันได้ว่าการพัฒนาหุ่นฝึกทักษะการพยาบาลหรือการใช้หุ่นจำลองสถานการณ์มีประโยชน์ในเชิงผลลัพธ์ด้านความรู้และสมรรถนะทางการพยาบาลต่าง ๆ (Ricketts, 2011; Wongprach & Poomsanguan, 2017)

นอกจากนี้จากผลการทดลองยังพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดลองใช้นวัตกรรม Airry ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ =4.38, S.D. = 0.57) สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง หุ่นจำลองฝึกทักษะการดูดเสมหะ: นวัตกรรมสื่อการสอนทางการพยาบาล พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของหุ่นจำลองฝึกทักษะการดูดเสมหะทางท่อหลอดลมและท่อเจาะหลอดลม ทั้งรายด้านและโดยรวม มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการ ในการใช้เป็นสื่อการ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สอนในสถาบันการศึกษาโดย 1) เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย 2) มีความคุ้มค่าในการนำไปใช้ 3) มีความสะดวกในการทำความสะอาดและการเก็บรักษา และ 4) มีความสะดวกในการใช้งาน (ปรียสลิล ไชยวุฒิ และเยาวลักษณ์ คุมขวัญ, 2560) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาผลของการใช้นวัตกรรมหุ่นจำลองดูดเสมหะ “SNC.SUCTION MODEL” ต่อทักษะดูดเสมหะของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะดูดเสมหะ ของกลุ่มทดลองที่เรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหุ่นจำลองดูดเสมหะ “SNC. SUCTION MODEL” มากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะดูดเสมหะของกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้โดยใช้หุ่นมาตรฐานทางการแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (จรูญลักษณ์ ป้องเจริญ และคณะ, 2564)

สรุป

สรุปได้ว่า นวัตกรรม Airry เหมาะสำหรับใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทางการพยาบาล เพื่อใช้สอนและสาธิตในการดูดเสมหะ เนื่องจากนวัตกรรมมีเซนเซอร์เพื่อแสดงสัญญานไฟ เมื่อใส่สายดูดเสมหะถึงตำแหน่ง carina และมีเสมหะเสมือนจริงทั้งในช่องปากและท่อช่วยหายใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการพยาบาล มีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว สามารถฝึกปฏิบัติได้หลายครั้ง จนเกิดความมั่นใจก่อนการปฏิบัติบนหอผู้ป่วยครั้งต่อไป มีความตระหนักถึงความปลอดภัย และความสุขสบายของผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรมให้น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น
2. นำนวัตกรรมไปพัฒนาต่อยอดเป็นงานวิจัย โดยเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเปรียบเทียบหรือศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจ และผลจากการทดลองใช้นวัตกรรมกับหุ่นจำลองที่นักศึกษาใช้ใน การเรียนการสอนปัจจุบัน เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรม
3. ส่งเสริม พัฒนา และต่อยอดนวัตกรรมทางการพยาบาลอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทางการพยาบาลประเภทอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยา เตชาเสถียร และสถาพร กลางคาร. (2556). การพัฒนาหุ่น Police Wound เพื่อฝึกทักษะการจัดการบาดแผล. *วารสารพยาบาลตำรวจ, 5*(1), 45-54.

จรูญลักษณ์ ป้องเจริญ และคณะ, (2564). ผลของการใช้นวัตกรรมหุ่นจำลองดูดเสมหะ“SNC.SUCTION MODEL” ต่อทักษะดูดเสมหะของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ*, *22*(1), 80-94.

ทินกร บัวชู และคณะ. (2564). การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทางการศึกษาพยาบาล: จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) สู่การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์. *วารสารพยาบาลทหารบก, 22(2), 1-9.*

ปรียสลิล ไชยวุฒิ และเยาวลักษณ์ คุมขวัญ. (2560). หุ่นจำลองฝึกทักษะการดูดเสมหะ : นวัตกรรมสื่อการสอนทางการพยาบาล. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 27*(2), 47-59.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2564, 1 มกราคม). สำรวจผลกระทบ COVID-19 จุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการศึกษาโลก. https://www.eef.or.th/article1-02-01-211/

รวิภา บุญชูช่วย. (2558). นวัตกรรมหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะ “RTAFNC Suction Model”. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, *7*(1), 44-52.

สุพจน์ หารหนองบัว และคณะ. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. https://eduservice.yru.ac.th/newweb/files/mua/1651-file.pdf.

สุวีณา เบาะเปลี่ยน และคณะ. (2561). การพัฒนาหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะทางท่อช่วยหายใจและท่อหลอดลมคอ: นวัตกรรมการศึกษาทางการพยาบาล Development of Endotracheal and Tracheostomy Tube Suctioning Model: A Nursing Educational Innovation. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 19(3), 62-70.

Chaleoykitti S, Artsanthia J, & Daodee S. The effect of COVID-19 disease: teaching and learning in nursing. Journal of Health and Nursing Research. 2020; 36(2): 255-262.

Foronda C, Liu S, Bauman EB. (2013). Evaluation of Simulation in Undergraduate Nurse Education: An Integrative Review. *Clinical Simulation in Nursing. 9*(10), e409-e416.

Jeffries, P.R., & Clochesy, J.M. (2012). Clinical simulations: an experiential studentcentred pedagogical approach. In D.M. Billings and J.A. Halstead (eds), Teaching in nursing: a guide for faculty 4th ed, (pp, 352-68). St Louis MO: Sauders Elsevier.

Kasatpibal N., Sawasdisingha P., & Whitney, J.D. (2016). Innovation of educational wound models for nursing students. *Journal of Nursing Education and Practice*, *6*(9): 101-109.

Luctker-Flude, M., Wilson-Keates, B., & Larocque, M. (2012). Evaluating high-fidelity human simulators and standardized patients in undergraduate nursing health assessment course. *Nursing Education Today*, *32*(4), 448-452.

Oermann MH. (2015). Technology and Teaching Innovations in Nursing Education: Engaging the Student. *Nurse Educator*, 40(2), 55-56.

Ricketts, B. (2011). The role of simulation for learning within pre-registration nursing education: a literature review. *Nurse Education Today, 31*(7), 650-654.

Thomas C Blakeman., et al. (2022). AARC Clinical Practice Guidelines: Artificial Airway Suctioning. RESPIRATORY CARE. 67(2), 258-271.

Wongprach, B. & Poomsanguan, K. (2017). Innovation development of the Army Nurse Condom Ring for male patient: applying a drainage condom. *Journal of The Royal Thai Army Nurse*, *19*(1), 55-65.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

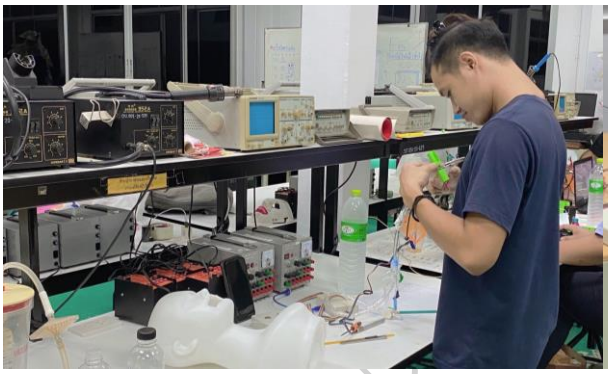
ภาพแสดงขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม Airry

1. ประเมินความต้องการนวัตกรรม
2. กำหนดนวัตกรรมให้มีความเจาะจง
3. ทบทวนวรรณกรรม
4. สังเคราะห์ความรู้

5. ออกแบบนวัตกรรม

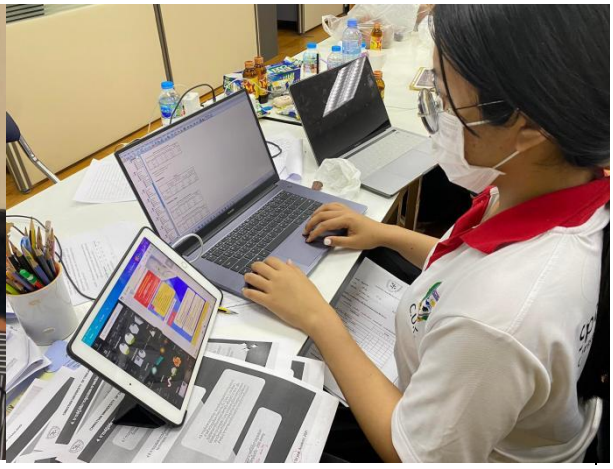
6. กำหนดวิธีวัดประสิทธิภาพของนวัตกรรม

7. กำหนดรายละเอียดของวิธีการใช้

8. ดำเนินการศึกษานวัตกรรม
9. ประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรม

10. วิเคราะห์ สรุปผลและแหล่งอ้างอิง

นวัตกรรมแบบจำลอง “Vaccy”

พรสุดา บุญจันทร์*
ศุภิสรา สีหามาตย์*
ศุภวิษณุ์ เรืองสารท**
ภีร์ รักสกุลใหม่**
กฤษนารี แย้มเพ็ง***
ศุภชัย ยิ่งเจริญ****

บทคัดย่อ

นวัตกรรมแบบจำลอง “Vaccy” เป็นนวัตกรรมแบบจำลองทางการพยาบาล เพื่อฝึกดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดขาที่มีท่อระบาย นวัตกรรมพัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Vaccy และผลของการทดลองใช้นวัตกรรม Vaccy ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ โดยประยุกต์ตามกรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมของอีวีเลต โรเจอร์ (Everett Roger, 1995) ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ใช้ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ จากนั้นกลุ่มตัวอย่าง 16 ราย เป็นนักศึกษา 9 ราย และอาจารย์ 7 ราย ได้ใช้นวัตกรรมนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการทดลอง พบว่า ภายหลังการใช้นวัตกรรม ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ในการใช้นวัตกรรม Vaccy โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.55) และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดลองใช้นวัตกรรม Vaccy โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.43) ข้อเสนอแนะ คือ จัดทำนวัตกรรม Vaccy เพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในภาคทดลองในห้องปฏิบัติการ และภาคปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมทักษะและความมั่นใจในการดูแลท่อระบายเรดิแวค การพันผ้าตอขา และการทำแผลตอขาที่มีท่อระบาย ให้แก่นักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงในโรงพยาบาล เพื่อลดความเสี่ยง ป้องกันการติดเชื้อและส่งเสริมความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย (patient safety)

คำสำคัญ : นวัตกรรม ท่อระบาย การพันผ้ายืดตอขา

---

*นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 สาขาพยาบาลศาสตร์ (นานาชาติ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
**นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 สาขาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
***อาจารย์ประจำ สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
****อาจารย์ประจำ สาขาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
ผู้นิพนธ์ประสานงาน
พรสุดา บุญจันทร์ สาขาพยาบาลศาสตร์ (นานาชาติ) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
Email: pornsudaboonjun2543@gmail.com

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Abstract

The innovation model “Vaccy” is an innovative model of nursing to help practice caring for client’s post-operation of lower extremity amputation with drainage. It was developed for helping nursing students in their learning activities. This study aimed to study satisfaction of using IVM and to study results of using IVM of instructors and nursing students. IVM was developed based on the conceptual framework of innovation development by Everett Roger (Everett Roger, 1995) which consisted of 10 steps. The trial period was ten weeks, from March to May, 2022. Sixteen samples including 9 nursing students and 7 instructors have used this innovation. Data were analyzed by descriptive analysis with frequency, mean, standard deviation, and percentage.

The results revealed that after using this innovation, the average score on samples’ satisfaction of using IVM was very good ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.55) and the average score of overall results of using IVM was very good ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.43). Suggestion is to create more IVMs to be used as teaching aids in laboratory sessions and practicum course to promote skill and confidence in Radivac drain (RVD) care, stump bandaging, and closed stump with RVD dressing of nursing students before actual practicing in the hospital, to reduce risks, prevent infection, and promote patient safety.

Keyword : innovation, drain, stump

บทนำ

การตัดขา (Lower extremity amputation) เป็นการตัดอวัยวะที่พบได้บ่อย ส่งผลให้ผู้ป่วยเกิดความพิการตามมา สูญเสียคุณภาพชีวิต ขาเทียมเป็นกายอุปกรณ์ที่สำคัญช่วยให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ตัดขา แต่ไม่สามารถใช้ขาเทียม (อัศนี วันชัย และคณะ, 2560; Webster JB., et al., 2012) อย่างไรก็ตาม มีเพียง 2 ใน 3 ของผู้ป่วยขาขาดที่สามารถดูแล และจัดทรงรูปร่างตอขาให้พอเหมาะในการใช้ขาเทียมได้ เนื่องด้วยปัจจัยที่แตกต่างกันซึ่งต้องทำการศึกษาค้นหาข้อมูล และปรับแนวทางการดูแลรักษาให้เหมาะสมตามบริบทของโรงพยาบาล เครื่องมืออุปกรณ์ รวมถึงวิธีการผ่าตัด ทีมงานผู้ดูแลหลังผ่าตัดและผู้ดูแลที่ใกล้ชิดผู้ป่วย ล้วนส่งผลต่อการความสามารถในการใช้ขาเทียมอันเกิดภายหลังการตัดขา แต่ลักษณะทางกายภาพของการบาดเจ็บ ตำแหน่งในการตัดขาเพื่อเก็บตอขาให้ใช้งานได้มากที่สุดนั้น เป็นปัจจัยที่เด่นชัดที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะติดยึดของข้อที่แตกต่างกันของผู้ป่วยแต่ละราย (อัศนี วันชัย และคณะ, 2560)

สาเหตุของการตัดขามากกว่า 80% เกิดจากหลอดเลือดส่วนปลายตีบตัน โดยเฉพาะในผู้ป่วยเบาหวาน และเป็นการตัดขาชนิดใต้เข่า (below knee amputation) ถึง 80% รองลงมาคือ เนื้องอก และอุบัติเหตุ การดูแลตอขา (stump) ตอขาที่ดีและเหมาะสมที่จะใส่ขาเทียมต้องมีแผลที่ดี มีความยาวที่เหมาะสม มีความรู้สึก ไม่มีพังผืดยึดปลายประสาท ไม่มีปมที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ไม่บวม ผู้ป่วยจึงควรเรียนรู้การพันตอขาของตนเอง ตอขาระดับใต้เข่า ควรใช้ผ้ายืด (elastic bandage) ขนาด 4 นิ้ว สำหรับตอขาระดับเหนือเข่า ควรใช้ผ้ายืด ขนาด 6 นิ้ว และถอดพันใหม่อย่างน้อยทุก 6 ชั่วโมง เพื่อให้มีความกระชับตลอดเวลา และระยะเวลาที่คลายออกไม่ควรเกิน 15 - 20 นาที การพันตอขาจะพันจนกว่าตอขาจะยุบตัวดี วิธี

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ง่าย ๆ ในการตรวจดูว่าตอขายุบตัวดี คือ ใช้ปลายนิ้วหยิบผิวหนังบริเวณตอขา ถ้าหยิบขึ้นแสดงว่าตอขายุบตัวได้พอเหมาะแล้ว ถ้าหยิบไม่ขึ้นแสดงว่า ตอขายังยุบตัวไม่พอต้องพันขาต่อไป (เวชศาสตร์ฟื้นฟูในผู้ป่วยตัดแขนขาและกายอุปกรณ์เทียม SWU, 2560)

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยหลังการตัดขา คือการป้องกันและการลดบวมของตอขา ซึ่งการลดบวมโดยวิธีการพันตอขาด้วยผ้ายืด ยังเป็นวิธีที่ใช้กันบ่อยที่สุดในผู้ป่วยหลังการผ่าตัดใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แผลที่ยังมีน้ำเหลืองหรือเลือดซึมมากหรือมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ (สุณี เศรษฐเสถียร, 2555) การพันตอขาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องทำอย่างถูกวิธี เพื่อรักษาระดับความบีบรัดที่พอเหมาะเอาไว้ และระวังการรัดแน่นตรงส่วนต้นของตอขาที่อาจมีผลคล้ายทูนิเกต์ (tourniquet effect) ซึ่งทำให้เกิดภาวะขาดเลือดของเนื้อเยื่อส่วนปลายด้วย ทักษะการพันผ้ายืดที่ถูกต้อง คือเน้นการพันกระชับโดยออกแรงดึงผ้ายืดให้มากที่ส่วนปลาย และผ่อนแรงดึงที่ส่วนบนเพื่อให้แรงกดที่ส่วนปลายไล่ของเหลวจากส่วนปลายกลับสู่ส่วนบน ทำให้ตอขายุบบวมได้ดี และควรพันข้ามข้อต่อส่วนต้น 1 ข้อ โดยเว้นบริเวณข้อเพื่อช่วยให้ยังคงเคลื่อนไหวข้อเข่าได้สะดวก โดยผ้ายืด ไม่เลื่อนหลุดง่าย (เวชศาสตร์ฟื้นฟูในผู้ป่วยตัดแขนขาและกายอุปกรณ์เทียม SWU, 2560)

การฝึกทักษะพันผ้ายืดโดยใช้หุ่นจำลองจนมีความชำนาญก่อนที่นักศึกษาจะปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง ช่วยลดความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้ การใช้หุ่นจำลองให้ประสพความสำเร็จ ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะจากตัวผู้สอนที่เฝ้าสังเกตการณ์อยู่หรือจากตัวเครื่องเอง ปัจจุบันหุ่นจำลองตอขาชนิดใต้เข่าที่ใช้อยู่ในหลายสถาบัน ได้แก่ หุ่นจำลองที่ทำจากปูนยิบซั่ม (plaster model) หุ่นจำลองซึ่งทำจากโฟมแข็ง (rigid foam model) ที่ผลิตขึ้นเองอย่างง่าย ๆ และหุ่นจำลองแบบที่มีจำหน่ายซึ่งมีลักษณะของลำตัวครึ่งล่าง และตอขาที่ถูกตัดเหนือเข่า 2 ข้าง หรือแบบที่มีตอขาตัดเหนือเข่า 1 ข้างและใต้เข่า 1 ข้าง ผลิตจากวัสดุที่เป็นพลาสติกหรือยางทำให้เนื้อขามีความแข็ง ไม่ยืดหยุ่น และไม่มีส่วนข้อเข่าที่เคลื่อนไหวได้ จึงยังขาดความเสมือนจริงในการฝึกทักษะและไม่สะดวกในการใช้งาน (สุณี เศรษฐเสถียร, 2555)

ตามนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีแนวทางการพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning Outcomes) คือ 1) ผู้เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล มีความรอบรู้ด้านต่างๆ มีปัญญารู้คิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่างๆ ในการสร้างงาน 2) เป็นผู้สร้างนวัตกรรม โดยการบูรณาการข้ามศาสตร์ และ 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน (สุพจน์ หารหนองบัว และคณะ, 2561) การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ นับว่าเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเช่นกัน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลัก คือ มุ่งพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติการพยาบาล (จรูญลักษณ์ ป้องเจริญ และคณะ, 2564)

การพัฒนาหุ่นฝึกทักษะการพยาบาล (nursing procedure training manikins) หรือการใช้หุ่นจำลองสถานการณ์ (simulation) มีประโยชน์ในเชิงผลลัพธ์ด้านความรู้ และสมรรถนะทางการพยาบาลต่าง ๆ ความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล ความพึงพอใจต่อของผู้เรียน และช่วยลดความเครียดความวิตกกังวลในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานกับผู้ป่วยจริงบนหอผู้ป่วย (สุวีณา เบาะเปลี่ยน และคณะ, 2561; Foronda., et al, 2013; Wongprach & Poomsanguan, 2017) เช่นในการศึกษา เรื่อง นวัตกรรมหุ่นตอขาชนิดใต้เข่าเพื่อใช้ฝึกพันตอขา พบว่า คะแนนความพึงพอใจต่อหุ่นแบบอุดร 1 สูงกว่าหุ่นโฟมแข็งและหุ่นปูนตามลำดับ ในทั้ง 6 ด้าน คือ รูปร่างลักษณะ ความอ่อนแข็งและยืดหยุ่นของเนื้อขา ความง่ายในการพันผ้ายืด ความสะดวกในการจับยึดหุ่นในขณะฝึก ความรู้สึกมั่นใจของนักศึกษาว่าจะสามารถพันขาได้จริงได้ภายหลังการฝึก และ

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

ความรู้สึกพอใจโดยรวมในการฝึกกับหุ่น ($p < 0.01$) คะแนนด้านความรู้สึกมั่นใจของนักศึกษาภายหลังการฝึกกับหุ่นตอขาทั้ง 3 แบบล้วนอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (สุณี เศรษฐเสถียร, 2555)

ปัจจุบันห้องปฏิบัติการพยาบาลของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มีหุ่นจำลองฝึกทักษะการพันผ้าตอขา จำนวน 21 ตัว ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการต่อผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง และจากการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติทางการพยาบาลบนหอผู้ป่วยในโรงพยาบาล รายวิชา TNUR3367 การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1 และ INUR3367 Practicum in Adult and Elderly Nursing 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 50 ราย พบว่า นักศึกษาไม่เคยฝึกปฏิบัติการพันผ้าตอขาในผู้ป่วยที่ถูกตัดแขนหรือขามาก่อน แต่เมื่อนักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย อาจารย์นิเทศจะแนะนำ สอน และสาธิตให้นักศึกษาได้ดูก่อน แล้วจึงให้นักศึกษาปฏิบัติจริงและให้การดูแลอย่างใกล้ชิด แต่นักศึกษาบางกลุ่มจะฝึกหัดการพันผ้ากับอาจารย์นิเทศทั้งในมหาวิทยาลัย และผ่านระบบ MS Teams จากนั้นให้นักศึกษาบันทึกวีดีโอส่งเป็นการบ้านแล้วแนบส่งอาจารย์นิเทศผ่านระบบ MS Teams เพื่อให้อาจารย์นิเทศสามารถตรวจสอบความถูกต้องผ่านระบบออนไลน์ แต่ถึงกระนั้นนักศึกษาบางรายก็ยังรู้สึกไม่มั่นใจ เนื่องจากการฝึกทักษะการพันผ้าเป็นการประยุกต์พันผ้ากับตุ๊กตา ผ้าเช็ดตัวม้วนหรือแขนของเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน ที่ไม่มีความเสมือนจริงในแง่ของความยืดหยุ่น ความอ่อนแข็ง ไม่มีบาดแผลหรือท่อระบายสิ่งคัดหลั่งจากบริเวณบาดแผล ไม่มีการตอบสนองของผู้ป่วยเหมือนสถานการณ์จริง รวมถึงข้อจำกัดที่นักศึกษาไม่สามารถฝึกภาคทดลองในห้องปฏิบัติการ ตามรูปแบบการเรียนการสอนเดิมหรือเรียนรู้นอกเวลาในห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมในห้องปฏิบัติการได้ เพราะมหาวิทยาลัยต้องดำเนินการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อตามนโยบายของประเทศ ส่งผลทำให้นักศึกษาขาดทักษะ ความพร้อม และความมั่นใจก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ที่ผ่านมานักศึกษาพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน เคยพัฒนานวัตกรรมหุ่นพันตอแขนและขา ซึ่งทำจากวัสดุที่เป็นผ้ายัดนุ่น และปิดคลุมด้านบนด้วยผ้ายืดรัดขาหรือแขน (tubigrip) ซึ่งสามารถใช้ฝึกหัดพันผ้าได้เพียงอย่างเดียว

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น และความสำคัญของการเตรียมความพร้อมนักศึกษาด้านทักษะการดูแลผู้ป่วยที่ผ่าตัดขาและใส่ท่อระบาย (Radivac drain) คาไว้ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทางการพยาบาล เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ส่งเสริมความมั่นใจในการทำหัตถการแก่นักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงบนหอผู้ป่วย อีกทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยงและส่งเสริมความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย (patient safety) โดยหุ่นจำลอง Vaccy จะสามารถดูแลตอขาที่มีบาดแผลเย็บและท่อระบาย 1 ข้าง และตอขาที่มีแผลเย็บและมีอุปกรณ์วัดแรงดันบริเวณปลายตอขา 1 ข้าง ราคาประหยัดและเคลื่อนย้ายได้ง่าย โดยจะบูรณาการองค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น การพยาบาลพื้นฐาน การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลผู้สูงอายุและสารสนเทศทางการพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ในขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรม คณะผู้วิจัยยังได้ร่วมงานกับนักศึกษาและอาจารย์สาขาวิศวกรรมชีวการแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน ในการออกแบบนวัตกรรมที่ตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้นวัตกรรมและกลไกการทำงานของนวัตกรรม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ร่วมกัน และนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาล เพื่อส่งเสริมในการพยาบาลผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชน ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ และคงไว้ซึ่งการพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Vaccy ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
2) เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้นวัตกรรม Vaccy ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

วิธีการศึกษา

การศึกษาและพัฒนานวัตกรรมครั้งนี้ ประยุกต์ตามกรอบแนวคิดการพัฒนานวัตกรรมของอีวีเลต โรเจอร์ (Everett Roger, 1995) ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ใช้ระยะเวลาศึกษา ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 รวมระยะเวลาทั้งหมด 10 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1)ประเมินความต้องการนวัตกรรมจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน การนิเทศนักศึกษาการปฏิบัติงาน อุบัติการณ์และการทบทวนวรรณกรรม กำหนดหัวข้อที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมให้มีความเฉพาะเจาะจง โดยนำวรรณกรรมต่าง ๆ มาสังเคราะห์องค์ความรู้ เพื่อนำมาบูรณาการวางแผนและการออกแบบนวัตกรรม ซึ่งวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย 1) วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องจัดซื้ออย่างละ 1 ชิ้น คือ หุ่นพลาสติก (350 บาท) ผ้ายางหุ้มเบาะสีเนื้อ (236 บาท) แทงค์หมึกเครื่องปริ้นเตอร์ (184 บาท) สายยางท่อตู้ปลา (35 บาท) กระบอกฉีดยา (syringe) ขนาด 50 มิลลิลิตร (300 บาท) ท่อระบาย (radivac drain) ขนาด 400 มิลลิลิตร (220 บาท) สายต่อน้ำเกลือ (extension tube) (20 บาท) ท่อต่อแรงดันสูงทางการแพทย์ (pressure connecting tube) ขนาด 150 cm./350psi (270 บาท) เครื่องวัดความดันโลหิตแบบกระเป๋า (420 บาท) ชุดให้น้ำเกลือ (set IV) 2 ชุด (40 บาท) ข้อต่อสามทาง (3-way) 5 ชิ้น (75 บาท) ไหมเย็บแผล (70 บาท) สีผสมอาหาร (50 บาท) สบู่เหลว (50 บาท) โลชั่น (50 บาท) อุปกรณ์ในการตัดเย็บ เช่น สายเอ็นเย็บแผล กาวตราช้าง เข็มเย็บผ้าใยสังเคราะห์ ฯลฯ (300 บาท) และค่าเย็บกางเกงหุ่นพลาสติก (420 บาท) รวมราคาทั้งหมด 3,090 บาท ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 สัปดาห์

2) ออกแบบนวัตกรรม Vaccy และกำหนดวิธีวัดการวัดประสิทธิภาพของนวัตกรรม โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจและการใช้นวัตกรรม Vaccy กำหนดวิธีการใช้นวัตกรรม โดยจัดทำคำแนะนำในการใช้นวัตกรรมด้วยอินโฟกราฟิก (infographic template) ผ่านโปรแกรมแคนวา (Canva) ทั้งป้ายคำแนะนำและ คิวอาร์โค้ด (QR Code) จากนั้นทดลองใช้นวัตกรรมโดยอาจารย์พยาบาล 2 ราย และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 5 ราย เพื่อประเมินความพึงพอใจและผลของการทดลองใช้ในนวัตกรรม รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นปรับปรุงชิ้นงานนวัตกรรม โดยปรับการเลือกใช้ประเภทของวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมและแข็งแรง รวมถึงการจัดทำคำแนะนำในการใช้นวัตกรรมให้ชัดเจน สะดวกและง่ายกับการใช้นวัตกรรม ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 2 สัปดาห์

QR Code แสดงขั้นตอนการใช้นวัตกรรม (Vaccy)

QR Code แสดงการทำแผลตอขาและท่อระบาย (closed stump with radivac drain dressing)

QR Code แสดงขั้นตอนการพันผ้าตอขา (stump bandaging)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

3) ดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ อาจารย์และนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน จำนวน 16 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติพรรณนาที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการทดลอง และจัดทำเล่มรายงานพร้อมแหล่งอ้างอิง ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 2 สัปดาห์

ผลการศึกษา

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 ราย พบว่า มีเพศหญิง จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.25 เพศชาย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.75 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.25 และอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.75 ตามลำดับ

2) ภายหลังการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในการใช้นวัตกรรม Vaccy รายด้าน ประกอบด้วย นวัตกรรมสามารถใช้ประโยชน์ได้จริง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.63, S.D. = 0.62) นวัตกรรมมีความปลอดภัย อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.60) นวัตกรรมมีความสวยงามและมีความแข็งแรง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D.= 0.63) นวัตกรรมมีความคุ้มค่าและประหยัด อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D. = 0.63) และค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรม Vaccy ของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

3) ภายหลังการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทดลองใช้นวัตกรรม Vaccy รายข้อ ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างสามารถทำแผลโดยยึดหลักปลอดเชื้อ อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.72) กลุ่มตัวอย่างบอกประเภทของสิ่งคัดหลั่งได้ถูกต้อง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 0.40) กลุ่มตัวอย่างทำขวดระบายสิ่งคัดหลั่งให้เป็นระบบสุญญากาศได้ถูกต้อง อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.81, S.D. = 0.40) กลุ่มตัวอย่างพันผ้ายืดโดยเน้นอวัยวะส่วนปลาย อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.60) กลุ่มตัวอย่างพันผ้ายืดโดยที่แรงดันอยู่ระหว่าง 10-25 mmHg อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.60) และค่าเฉลี่ยของคะแนนในการใช้ทดลองใช้นวัตกรรม Vaccy โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.43) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างในการใช้นวัตกรรม Vaccy โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.55) และค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทดลองใช้นวัตกรรม Vaccy โดยรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.43) สอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง นวัตกรรมหุ่นตอขาชนิดใต้เข่าเพื่อใช้ฝึกพันตอขา พบว่า คะแนนความพึงพอใจต่อหุ่นแบบอุดร 1 สูงกว่าหุ่นโฟมแข็งและหุ่นปูนตามลำดับ ในทั้ง 6 ด้าน คือ รูปร่างลักษณะ ความอ่อนแข็งและยืดหยุ่นของเนื้อขา ความง่ายในการพันผ้ายืด ความสะดวกในการจับยึดหุ่นในขณะฝึก ความรู้สึกมั่นใจของนักศึกษาว่าจะสามารถพันขาได้จริงได้ภายหลังการฝึก และความรู้สึกพอใจโดยรวมในการฝึกกับหุ่น ($p < 0.01$) โดยคะแนนด้านความรู้สึกมั่นใจของนักศึกษาภายหลังการฝึกกับหุ่นตอขาทั้ง 3 แบบล้วนอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (สุณี เศรษฐเสถียร, 2555)

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

สรุป

สรุปได้ว่า นวัตกรรม Vaccy เหมาะสำหรับใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทางการพยาบาล เพื่อใช้สอนและสาธิตในการดูแลท่อระบาย การพันผ้าตอขา และการทำแผลตอขาที่มีท่อระบาย ให้แก่นักศึกษาพยาบาลในห้องปฏิบัติการพยาบาล หรือก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงในโรงพยาบาล เนื่องจากนวัตกรรมมีระบบการทำงานที่เสมือนจริง และสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้จริง มีสารคัดหลั่งปรากฏให้เห็นขณะระบบกำลังทำงานเสมือนจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการพยาบาล มีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว สามารถฝึกปฏิบัติได้หลายครั้ง จนเกิดทักษะและความมั่นใจก่อนการปฏิบัติบนหอผู้ป่วยครั้งต่อไป มีความตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันการติดเชื้อ และความสุขสบายของผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรมให้น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น นำนวัตกรรมไปพัฒนาต่อยอดเป็นงานวิจัย โดยเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเปรียบเทียบหรือศึกษา
2. เปรียบเทียบความพึงพอใจ และผลจากการทดลองใช้นวัตกรรมกับหุ่นจำลองที่นักศึกษาใช้ในการเรียนการสอนปัจจุบัน เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนวัตกรรม เช่น พยาบาลวิชาชีพ ญาติผู้ป่วย เป็นต้น
3. ส่งเสริม พัฒนาและต่อยอดนวัตกรรมทางการพยาบาลอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนทางการพยาบาลประเภทอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จรูญลักษณ์ ป้องเจริญ และคณะ, (2564). ผลของการใช้นวัตกรรมหุ่นจำลองดูดเสมหะ“SNC.SUCTION MODEL” ต่อทักษะดูดเสมหะของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิจัยการพยาบาลและสุขภาพ*, *22*(1), 80-94.

เวชศาสตร์ฟื้นฟูในผู้ป่วยตัดแขนขาและกายอุปกรณ์เทียม (Rehabilitation in amputee and orthosis). (2560), http://med.swu.ac.th/rehabilitation/images/lecture_60/7.1_Rehabilitation_in_amputee_and_orthosis.pdf

สุณี เศรษฐเสถียร. (2555). นวัตกรรมหุ่นตอขาชนิดใต้เข่าเพื่อใช้ฝึกพันตอขา. *เวชศาสตร์ฟื้นฟู, 22(1)*, 10-14.

สุพจน์ หารหนองบัว และคณะ. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. https://eduservice.yru.ac.th/newweb/files/mua/1651-file.pdf.

สุวีณา เบาะเปลี่ยน และคณะ. (2561). การพัฒนาหุ่นฝึกทักษะการดูดเสมหะทางท่อช่วยหายใจและท่อหลอดลมคอ: นวัตกรรมการศึกษาทางการพยาบาล Development of Endotracheal and Tracheostomy Tube Suctioning Model: A Nursing Educational Innovation. วารสารพยาบาลตำรวจ, 19(3), 62-70.

อัศนี วันชัย และคณะ. (2560). การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับการตัดแขนหรือขา. *เชียงรายเวชสาร, 9(2),* 139-146.

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

Foronda C, Liu S, Bauman EB. (2013). Evaluation of Simulation in Undergraduate Nurse Education: An Integrative Review. Clinical Simulation in Nursing. 9(10), e409-e416.

Webster JB., et al. (2012). Prosthetic fitting, use, and satisfaction following lower-limb amputation: a prospective study. Journal of rehabilitation research and development. 2012ม 49(10), 1453–1504.

Wongprach, B. & Poomsanguan, K. (2017). Innovation development of the Army Nurse Condom Ring for male patient: applying a drainage condom. Journal of The Royal Thai Army Nurse, 19(1), 55-65.

ภาพแสดงขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม Vaccy

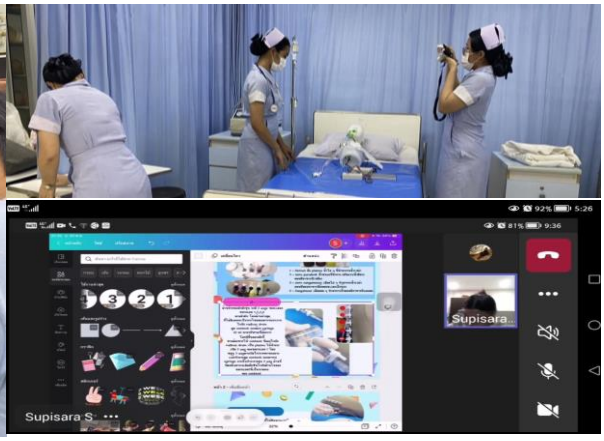
11. ประเมินความต้องการนวัตกรรม
12. กำหนดนวัตกรรมให้มีความเจาะจง
13. ทบทวนวรรณกรรม
14. สังเคราะห์ความรู้

15. ออกแบบนวัตกรรม

16. กำหนดวิธีวัดประสิทธิภาพของนวัตกรรม

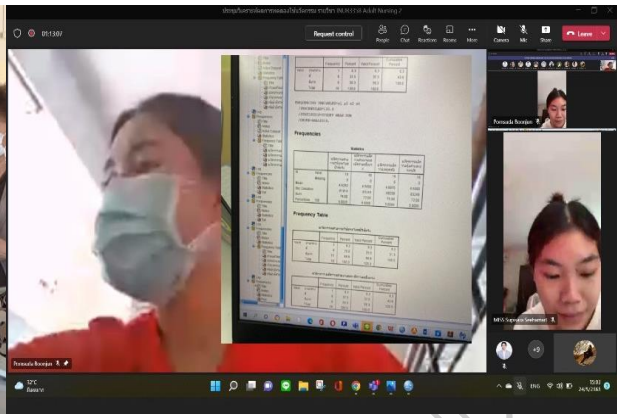

17. กำหนดรายละเอียดของวิธีการใช้

18. ดำเนินการศึกษานวัตกรรม

19. ประเมินประสิทธิภาพ

20. วิเคราะห์ สรุปผลและแหล่งอ้างอิง

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

รายชื่อคณะกรรมการดำเนินงานการจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6

“พลิกโฉมนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสุขภาพในยุค Next Normal”

CHRISTIAN UNIVERSITY OF THAILAND

คำสั่งมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ที่ 22 /2565

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 6 ปีการศึกษา 2564

เพื่อให้การจัดประชุมวิชาการ ครั้งที่ 6 "พลิกโฉมนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสุขภาพในยุค Next Normal" เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มหาวิทยาลัยคริสเตียนเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 6 "พลิกโฉมนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสุขภาพในยุค Next Normal" ดังมีรายนามต่อไปนี้

บรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย

กองบรรณาธิการ

ลำดับ	ชื่อ – นามสกุล	สถาบัน	สาขา/ความเชี่ยวชาญ
1	ศาสตราจารย์ ดร.เกษราวัลณ์ นิลวรางกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	การพยาบาล และการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการพยาบาล
2	รองศาสจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตังกูร	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี	การบริหารการศึกษา การเรียนการสอน
3	รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี ศุจิจันทรรัตน์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	การพยาบาล การบริหารการพยาบาล
4	รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การบริหารการศึกษา การเรียนการสอน
5	รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ อารีย์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ และโภชนาการ
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณดี นิติธรรมยง	มหาวิทยาลัยมหิดล	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร โภชนาการ
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ พรสิงห์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	วิศวกรรมอุสาหกรรม สถิติ
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	การจัดการ การบัญชี
9	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสสินี บุญมีศรีสง่า	มหาวิทยาลัยศิลปากร	การจัดการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
10	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ เลี้ยวเรียน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	Nano electronic Material Superconductivity Electrical properties of Biomaterials
11	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงนุช ล่วงพ้น	มหาวิทยาลัยบูรพา	กายภาพบำบัด กายภาพบำบัดระบบประสาท
12	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร รุจนเวช	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การพยาบาลชุมชน
13	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศากุล ช่างไม้	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การพยาบาลชุมชน การวิจัยเชิงคุณภาพ
14	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรชนก ศรีทุมมา	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การบริหารการพยาบาล
15	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันเอกหญิง ดร.นงพิมล นิมิตอานันท์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การสาธารณสุข การพยาบาลชุมชน

16	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนันท์ วรรณศิริ	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การพยาบาลโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุ
17	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชมน อักษรจรุง	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
18	ศาสนาจารย์ ดร.วันดี วจนะถาวรชัย	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	ปรัชญา ศาสนา
19	อาจารย์ ดร.ธฤษณุวัชร ไชยโคตร	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	กายภาพบำบัด วิทยาศาสตร์การกีฬา
20	อาจารย์ ดร.พิมพาภรณ์ พึ่งบุญพาณิชย์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	บริหารธุรกิจ การบัญชี
21	อาจารย์ ดร.ไพศาล จันทรังษี	มหาวิทยาลัยคริสเตียน	การจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ

มีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อเผยแพร่ในงานการประชุมวิชาการระดับชาติ
2. ไม่เปิดข้อมูลของผู้นิพนธ์ และ ผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ตัดสินใจคัดเลือกบทความมาเผยแพร่หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้วโดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหาในงานการประชุม
4. ต้องไม่เคยเผยแพร่บทความที่อื่นมาแล้ว
5. ต้องไม่ปฏิเสธ การเผยแพร่บทความเพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ ต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้นก่อน
6. ต้องมีการตรวจสอบบทความในด้าน การตัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจังโดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้ แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น
7. หากตรวจสอบพบ การคัดลอกของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อ ผู้นิพนธ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

คณะกรรมการอำนวยการ

1. ศาสตราจารย์ ดร.เพชรน้อย	สิงห์ช่างชัย	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรชนก	ศรีทุมมา	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนันท์	วรรณศิริ	กรรมการ
4. อาจารย์ ดร.วชิราภรณ์	ชูพันธ์	กรรมการ
5. อาจารย์ ดร.กิตติพันธุ์	อรุณพลังสันติ	กรรมการ
6. อาจารย์.ดร.อนุธิดา	ประเสริฐศักดิ์	กรรมการ
7. อาจารย์พรทิพย์	จอกกระจาย	กรรมการ
8. อาจารย์ชาคริสต์	ยิบพิกุล	กรรมการ
9. ว่าที่ร้อยตรีสาณุรักษ์	ฟ่องวาริน	กรรมการ
10. อาจารย์ ยุทธภัณฑ์	พินิจ	กรรมการ
11. อาจารย์วรรณดี	สุทธิศักดิ์	กรรมการและเลขานุการ
นางเลขา	กบิลสิงห์	ผู้ช่วยเลขานุการ
นางจิราพร	บุญยงค์	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. วางแผนกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินการในการจัดโครงการฯ
2. จัดทำเอกสารโครงการฯ และกำหนดการประชุมวิชาการฯ เพื่อเสนอขออนุมัติ
3. จัดเตรียมประธานและเลขานุการประจำห้องเสนอผลงานวิจัย
4. เป็นที่ปรึกษาและวางแผนการดำเนินการจัดโครงการฯ ร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ
5. กำกับดูแลการดำเนินการจัดโครงการฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
6. ติดตามประเมินผลการจัดโครงการฯ และการจัดทำประเมินผลโครงการฯ
7. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการฯ ตามที่อธิการบดีมอบหมาย

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการและเอกสาร

1. ศาสตราจารย์ ดร.เพชรน้อย	สิงห์ช่างชัย	ประธาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตรชนก	ศรีทุมมา	กรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันเอกหญิง ดร.นงพิมล	นิมิตรอานันท์	กรรมการ
4. อาจารย์ ดร.นวปฎล	กิตติอมรกุล	กรรมการ
5. อาจารย์ ดร.อนุธิดา	ประเสริฐศักดิ์	กรรมการ
6. ว่าที่ร้อยตรีสาณุรักษ์	ฟ่องวาริน	กรรมการ
7. อาจารย์วรรณดี	สุทธิศักดิ์	เลขานุการ
นางเลขา	กบิลสิงห์	ผู้ช่วยเลขานุการ
นางจิราพร	บุญยงค์	ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. ประสานงานกับวิทยากรในการกำหนดหัวข้อ รายละเอียด และขอรับเอกสารประกอบการบรรยาย
2. ประสานงานกับผู้นำเสนอผลงานเกี่ยวกับข้อมูลการนำเสนอที่ส่งมาทางอินเตอร์เน็ต รูปแบบและวิธีการนำเสนอ
3. ประสานงานกับฝ่ายสื่อสารองค์กรในการประชาสัมพันธ์การจัดโครงการฯ ในรูปแบบต่างๆ
4. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือและหรือจดหมายเชิญบุคลากรเข้าเป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ
5. จัดเตรียมเอกสารสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมและประสานงานกับฝ่ายผลิตเอกสารของมหาวิทยาลัย
6. จัดทำจดหมายเชิญอธิการบดี และผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยคริสเตียน
7. ทำจดหมายประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมประชุมวิชาการฯ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย
8. จัดทำคำกล่าวเปิดและปิดการประชุมวิชาการฯและจัดทำจดหมายเชิญวิทยากร
9. จัดทำงบประมาณและดูแลการใช้จ่ายให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ
10. สรุปเนื้อหาของการจัดโครงการ

คณะกรรมการฝ่ายทะเบียนประเมินผลและเทคนิค

1. อาจารย์วรรณดี	สุทธิศักดิ์	ประธาน
2. นางสาวทัสนันทน์	มิมหาร	กรรมการ
3. นายวสธร	ธรรมกร่าง	กรรมการ
4. นางเลขา	กบิลสิงห์	กรรมการและเลขานุการ
5. นางจิราพร	บุญยงค์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

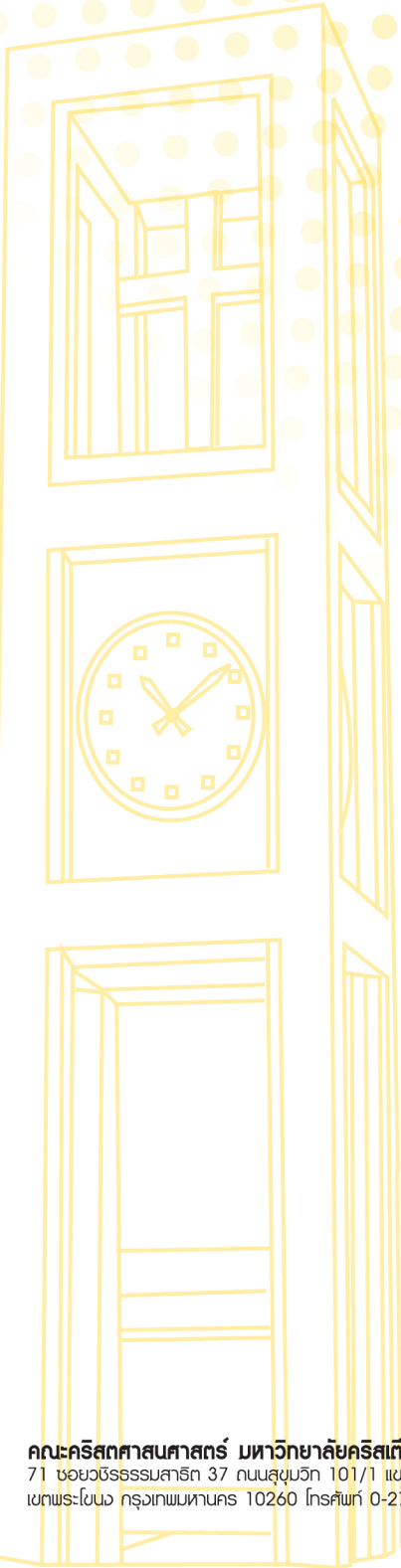
มีหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. จัดทำระบบรับสมัครและระบบการลงทะเบียนออนไลน์
2. ประสานกับฝ่ายบริหารการเงินในการรับชำระเงินค่าลงทะเบียนออนไลน์
3. จัดเตรียมแบบประเมินผลการจัดโครงการฯ
4. สรุปจำนวนรายละเอียดของผู้เข้าร่วมประชุมและผลการประเมินการจัดประชุมวิชาการฯเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการในการประชุมสรุปงานภายหลังจัดโครงการฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565หรือจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษมณ์ ภัทรธรรมมาศ)
อธิการบดี มหาวิทยาลัยคริสเตียน

มหาวิทยาลัยคริสเตียน วิทยาเขตหลักนครปฐม
144 หมู่ 7 ถ. ถนนยายหอม อ. เมืองนครปฐม
จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์ 0-3438-8555, 081-9419995
โทรสาร 0-3427-4500

มหาวิทยาลัยคริสเตียน ศูนย์ศึกษาสยามคอมเพล็กซ์
ชั้น 8-9 อาคารสภาคริสตจักรในประเทศไทย
เลขที่ 328 ถนนพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 0-2214-6303-6 โทรสาร 0-2214-6039

คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
71 ซอยวชิรธรรมสาธิต 37 ถนนสุขุมวิท 101/1 แขวงบางจาก
เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260 โทรศัพท์ 0-2746-1103-4

Christian University of Thailand **Christian_University** **@AdmissionCUT** **Admission CUT**

www.christian.ac.th